

A
CSENDŐRSÉG
ÚTTÖRŐI

ÍRTA
D^R. PRESZLY LÓRÁND

BUDAPESTI HÍRLAP NYOMDÁJA
1926.

ELŐSZÓ.

1876 május hó i-én vette át a m. kir. kormány a cs. -és kir. közös hadügyminiszter fennhatósága alól az akkori cs. és kir. 10. számú országos csendőrparancsnokságot s helyezte azt – mint »magyar királyi erdélyi csendőrségi parancsnokság«-ot – am. kir. honvédelmi miniszter legfőbb vezetése alá. Ennek most ötven esztendeje.

Az edéLyi-csendőrségből fejlődött tovább az 1881. III. t. c.-el Magyarország egész területére kiterjesztett mai csendőrségünk, amely hazánk európai hírü legkiválóbb intézményévé fejlődött s amelyre minden magyar szerető büszkeséggel tekinthet.

Az ötven év nevezetes határvénél a magyar királyi kormány kegyelettel adózik néhai borosjenői Tisza Kálmán m. kir. miniszterelnök és néhai Szende Béla m. kir. honvédelmi miniszter nemes emlékének, kik tiszteletreméltó lelkesedéssel és kitartó buzgalommal fáradtak azon, hogy a volt cs. kir. csendőrezredek Erdélyben visszahagyott maradványát, a cs. és kir. 10. számú országos csendőrparancsnokságot, 1876. évben átvegyék s a magyar kormány fennhatósága alá helyezték, másrészt nagy előrelátással készítsék elő és szorgalmazzák a magyar csendőrségnek általános megszervezését, melyet a magyar törvényhozás az 1881. III. t. c.-el meg is valósított.

Ezzel egy olyan intézménnyel ajándékozták meg hazánkat, mely az első ötven év súlyos megpróbáltatásai közepette szilárdan állotta meg a helyét, a köteleességek teljesítésében mindenkor előljárva erős vára maradt a jogrendnek és a közbiztonságnak, lelkes szeretettel él hivatásának, megingathatatlan hűséggel szolgálva a magyar haza és a magyar nép érdekeit. Ezért lett a m. kir. csendőrség intézménye hazánknak legremekőbb alkotása és egyik elsőrendü tényezője.

Szinte repülve szállt fel Európa elsőrendű hasonló intézményeinek nivójára s méltó társa lett ezek legjobbainak.

A magyar csendőrség nemcsak a magyar múlt, hanem a magyar jövőnek is biztos oszlopa.

Az ötven év határmesgyéjénél helyes érzéssel állit emléket e könyv írója – Preszly Lóránd dr. – a csendőrség úttörőinek, azoknak a nagy embereknek, akik átérezve a csendőrség fontos hivatását állami életünkben, alkotó munkájukkal kitűnően megszervezték és erősen megalapozták azt.

Budapest, 1926. év május hó.

Bethlen István gróf,
m. kir. miniszterelnök.

A szerző előszava.

A magyar csendőrség félszázados évfordulója alkalmából bocsájtom e művemet – kiegészítésül az 1920. évben megjelent «A m. kir. csendőrség története» című könyvemnek-újtára hálás kegyelettel és mélységes tisztelettel a Múlt, hittel és bizó reménységgel a Jövő iránt.

Ötvenedik éve, hogy néhai borosjenői Tisza Kálmán miniszterelnök és néhai keresztesi Szende Béla honvédelmi miniszter sok ellenzéssel dacolva – vasakarattal és szívós kitartással – keresztülvitték azt, hogy a magyar kormány 1876. évben átvette az erdélyi csendőrséget és öt évvel később az 1881. évi III. törvénycikkkel az egész ország területére kiterjedő hatáskörrel megszervezte azt a csendőrséget, mely ez évben félszázados fennállását ünnepli. Ünnepli múltjához, komoly hivatásához és tradíciójához méltóan. Csöndben, zajtalanul.

Ötven év – időviszonylatban – nem nagy idő, de egy intézmény életében az *első* ötven év mégis jelentős. Nemzetünk életében nagy események zajlottak le ez ötven év alatt, de a magyar csendőrség megmaradt annak, aminek alkotott. És ebben azoknak a szellemeknek, azoknak a lelkeknek, kikről e műben emlékezni kívántam, oroszlánrészük volt. A csendőrség magvetőinek és úttörőinek, akik küldettek, akik adattak a Gondviselés által, mert szükség volt rájuk. Szükség az ő zseniális tehetségükre, nemes szívükre, erős lelkükre, törhetlen akaratukra, folttalan jellemükre. Kicsinyek voltak az ő soraikban is, de a kimagaslóak, a nagyok nagyot, maradandót alkottak, az ország belső rendjének és ezen keresztül külső biztonságának egyetlen biztos alapját: a rendíthetetlen fegyelmű, európai nivóra feltörekedett magyar csendőrséget.

E műben azokkal és azoknál időzöm, akik voltak, akik a mieink voltak. És amit a Ma megvont tőlünk, azt megadják ők: a magyar álmok teljesülésébe vetett hitet.

Dicsőség adassék az elköltözött elődök tiszteletreméltó emlékének és dicséret azoknak, akik az ő megritkult soraikból közöttünk érhatték meg e testület félszázados fennállását.

BEVEZETÉS.

Kedves Barátom!

Megtisztelő felhívásodat követve, szívesen vállaltam művedhez egy bevezetés megírását, mert tárgyalásaink folyamán meggyőződtem arról, hogy nagy szorgalommal, tudással és írói készséggel összehordott történelmi anyagod egy maradandó emléket állít annak az intézménynek, melynek sorsa szívemhez nőtt s melynek – meggyőződtem arról is – lelkes és hivatásos krónikása vagy. Mint intézményünk élő tagjai között a legidősebb, mindenesetre nagy és sokoldalú anyagot találok, ha emlékezetem mezején tarlózok, melynek megörökítése a fiatal nemzedékre példaadólag, buzdítólag hat.

Hiszen ott állottam 44 esztendő előtt az újszülött csendőrség bölcsőjénél s talán volt valami részem a fiatal intézmény megerősítésének, fejlesztésének nehéz munkájában s közvetlen figyelemmel kísérhettem a nagy szervező, Török Ferenc alkotó tevékenységét.

Bámulatos az, hogy ez az igényeiben puritán, fellépésében szerény, modorában egyszerű ember, mily szervező képességgel, eréllyel, kitartással és példaadó munkássággal tudta az erdélyi kis csendőrparancsnokság szűk kereteiből rövid 3 év alatt az egész nagy Magyarországot behálózni csendőreivel és európai nivóra emelni ott a közbiztonsági állapotokat, ahol előbb a betyárromantikát szomorú hírhedségéről ismerte a világ.

Az Alföldön kivált annyira elfajultak a közbiztonsági állapotok, hogy Ráday Gedeon gróft – mint kormánybiztost – a legmesszebb menő jogokkal kellett felruházni a rablógarázdálkodások megfékezésére. A szegedi börtönök falai őrzik az itt kifejtett szanálási munkának titkait.

A nyalka csendbiztosok és kackiás pandúrok nemzeti intézménye annyira megingatta a lakosság bizalmát, hogy már a gyűlölt Bach-korszakbeli zsandárság ódiáját is feledve, szívesen fogadta annak utódját, a sisakosból kakastollassá átvedlett m. kir. csendőrséget, midőn az 1882 január i-ének első órájában a szegedi kerület minden órs laktanyájából kibocsátotta első járőr-rajait. És ez az első fellépés már meghozta a józan polgárok bizalmát, a duhajkodók és rendetlenkedők félelmét.

Torontál megye Bánátkomlós községében történt az az eset, melyet én itt példaképen elmesélni akarok. Ez a nagy oláh község Valkány és Constancialunga mellett a legfékeltenebb községe volt nagy Torontál vármegyének. Közvetlen éjféltűn beállít Bohár Mihály őrvezető, egy hatalmas székely fiú, járőrtársával a községi korcsmába s zárórat rendel. Az ott tivornyázó parasztok közül feláll az egyik asztal mögül egy alak s mellét verdesve így kiabál: »Jo si birou, jo si pertu ku főispán« (én vagyok a bíró és per te, vagyok a főispánnal). De Bohár Mihálynak ez nem imponál; balkarjára akasztotta a fegyvert s két kézzel mellényénél fogva kiemelte a bíró urat az asztal mögül, maga elé állította s két pofonnal elintézte a bagatell ügyet. És lőn rend és lőn záróra.

Mint ismeretlen emberek egy idegen területet szállottunk meg, az őrsparancsnokok voltak csak régebben szolgáló csendőrök, sőt ezek között is voltak csapattól átjött s legfeljebb hat hónapi oktatásban részesült őrmesterek, a többi legénység azonban fiatal próbacsendőrökből állott; de mindnyáját lelkesítette az önként vállalt hivatás s az a törekvés, hogy nemes versengésben kiki minél több eredményt tudjon felmutatni. Nem mondom, hogy nem történtek erőszakoskodások is, de itt el kellett fogadni azt a jezsuita tételt, hogy: a cél szentesíti az eszközöket. Általában azonban Török tábornok azon irányelve érvényesült: »Többet ésszel, mint erővel !«

Az ifjú intézmény emberei néha bámulatos leleményességet fejtettek ki, sok bemohosodott sírból szedték ki régen elkövetett gyilkosságok porladozó áldozatait. Torontál vármegye melencei Őrsén Szőke Nándor őrvezető, egy köpcös kis székely fiú, besúgás útján rájött, hogy egy szerb asszony méreggel eltette láb alól a férjét, hogy szeretőjéhez menjen s most leányát is el akarja pusztítani. Szőke megtudta azt is, hogy az asszony gyakran érintkezik egy öreg cigányasszonnyal. Minden kísérlet meghiúsult a két asszony konokságán, bár az exhumálásnál az arzénmérgezés csalhatatlan bizonyítékai előtálalva lettek. Ekkor Szőke őrvezető cselhez folyamodott s tervét a szerbek babonás hitére alapította. A két asszonyt a pincébe zárta s midőn éjfélt ütött az ébresztő óra s kigyulladt a tolvajlámpa, előjött egy hatalmas, lepedőkbe burkolt alak a hordók mögül s síri hangon töredelmes vallo másra intette a két asszonyt. Az eredmény csodás volt, mert az őrsirodában készenlétben váró vizsgálóbírónak (akkor még nem létezett az új perrendtartás) most már könnyű volt a vallomásokat kivenni. A cigányasszony az évek során 27 embert segített a másvilágra szállítani. A mérég nagyon egyszerű volt. A cigánynő különféle községekben, hogy fel tűnő ne legyen, összevásárolt nagyobb mennyiségű légyapí-

rost, azt kifőzte, erjedni hagyta s jó pénzért eladta az így preparált arzént olyan asszonyoknak, akik újabb szerelmi kalandok után vágytak.

Perjámoson két cigány valami lókötesi ügyben került a csendőrök kezére. Ismert furfangjuk miatt vallomásra bírni nem lehetett őket. A kikérdezés (akkor még kihallgatás) az őrsirodában folyt le s egy csendőr az íróasztalnál háttal a cigányok felé irt és várta az alkalmat, hogy jegyzeteket csináljon. Bányay Albert őrsvezető (ki később mint ezredes halt el) a kihallgatást félbeszakítva, az irodából kiment. Kis várattva a cigányok elkezdtek egymással cigány nyelven, anyanyelvükön sugdosni, de mert távol állottak egymástól, jó hangosan. Mikor Bányay visszatért, a csendőr jegyzeteiből ráolvasta a cigányokra egész beszélgetésük szövegét s az abból kitűnt bizonyítékokat. A csendőr t. i. a csendőrruhába bujtatott cigányprimás volt.

Székelyhíd közelében egy éjjel fejbeverték az igen erélyes, de éppen azért általánosan gyűlölt községi bírót s másnap reggel vérbe-fagyva holtan találták az utcán. Bár sokan ismerték a tettest, mert előzőleg együtt mulattak a kocsmában, nem lehetett elvárni, hogy valaki elárulja. Bene Elek őrmester kikutatta, hogy a faluszájaként ismert bába pipogya férje a mulatók között volt. Ezt kellett kézrekeríteni s őt mint gyanúsított tettest az Őrs pincéjébe zárta. Csakhamar meg is volt az eredmény, mert rögtön ott termett a »falu-szája« s nagy szóapparátussal kiabálta, hogy: megmutatja ő, hogy más gazemberek helyett nem fog az o ártatlan ura szenvedni. S így csakhamar kézrekerült a két tettes, de a kerítésből kihúzott véres karó is, mint bűnjel.

Ezeket az eseteket csak úgy gondolomra szakítottam ki emlékeim tömegéből, hogy rámutassak arra: mily eszközökkel dolgoztak a régi csendőrök.

Így rövidesen megnyertük a közönség bizalmát s a kakastollas emberek »zsandár« neve átvedlett »csendőr«-re. A kakastoll azonban annyira jellegzetessé vált, hogy midőn a felgombolható bárányszőr-gallérok behoztak s télen sapkában vonultak ki a járőrök, az emberek nem fogadták el; azt mondták: »hiszen ezek nem is csendőrök, hanem fináncok!«

De a kakastollnak is megvan a maga históriája. Midőn 1880-ban a csendőrség öltözeti szabályzatának tárgyalása folyt, Szende Béla akkori honvédelmi miniszter, egy nyakas magyar ember, aki haláláig hordta a magyar nadrágot s a hosszú-szárú csizmát, sehogy sem akart megbarátkozni a »német« tollaskalappal s valami csárdás kalapot árvalányhajjal kívánt volna behozni. Ekkor Török tábornok hozatott egy székelykalapot és egy olyan tollbokrétát, amelyet a felvidéken még ma is hordanak a parasztleányok. Evvel a bizonyítékkal el

volt döntve a kakastollas kalap sorsa. Azóta sok kísérlet történt azt tűzoltó sisakkal, díszes Hunyadi-sisakkal stb. felcserélni, de a kakastoll mindig diadalmaskodott. És ez így is van helyesen, mert hiszen a kakas már az ókorban is a harcikészség, a harcikedv, az éberség és a napfelkeltének symboluma volt; az volt Pallas Athénének (a bagoly mellett) és Marsnak kedvenc madara; Hermes, Helios, Áskulap, Demeter és Persephone mind azt tartották symbolumuknak. A syriaiak, a zsidók, a rómaiak, sőt az Észak mytológiájában is nagy szerepe jut a kakasnak. Még Krisztus Urunk is a kakas háromszori kukorékolását hívta fel Péter megtagadásának bizonyítékául. Franciaország címerében is ott díszleg a kakas és református templomainknak tornyát is az díszíti. Az olasz bersaglierik, ez a kiváló alpesi csapat is ugyanolyan kalapot hord, mint a mi csendőreink, csak a karimán lelőgő tollforgóval.

Tartsuk csak meg a kakastollat, mint az éberség jelképét, ezután is.

A lakossággal a megszállás után csakhamar megbarátkoztunk, de nem oly könnyen ment ez a közigazgatási hatóságokkal. A mellé- és nem alárendeltségi viszony, a felhívás és nem parancsadás, sőt még az Őrs vezetőjének «parancsnok» címzése is sokaknak szemet szúrt. Akadt egy főszolgabíró, aki egyenesen kijelentette, hogy ő az intézményt ad absurdum viszi s létezését tudomásul nem veszi. S így meg voltunk vagy két hétig egymás ignorálása mellett szépen, békésen.

Ám mikor, a főszolgabíró egy bíróválasztáshoz egyedül szállt ki egy községbe, úgy megszalasztották a svábok, hogy a kerítéseken keresztül kellett menekülnie. Ez az incidens azután szentesítette a békét s halomra jöttek a felhívások.

Részben érthető is ez az ellenszenv, mert mikor a szolgabíró kiszállt járásába, kocsija előtt két pandúr lovagolt, a bakon pedig egy díszbe öltözött pandúr ült. Az asztalnál egy pandúr szolgált fel s a kertet rendesen pandúrok művelték. Ez persze egyszerre mind megszűnt.

A bíróságok és ügyészségek kezdettől fogva megértő álláspontra helyezkedtek, kivált midőn látták, hogy az őrsöktől értelmes és teljesen megbízható jelentéseket kaptak.

Nem akarom a régi rendszert elítélő bírálat tárgyává tenni. Hiszen voltak a csendbiztosok között igen jó, valóságosrendőri talentumok, kiknek egy része később, mint csendőrtiszt is megállotta helyét. Sok régi, volt pandúrból utóbb jó csendőr is vált.

A hiba az egyetemleges vezetés hiánya mellett a csekély létszámban, a szegényes fizetésben, a katonai fegyelem hiányában rejtett és nélkülözötte a szakképzés legelemibb feltételeit.

Minden csendbiztos a maga járásában önalkotta elvek szerint dolgozott s féltékenyen őrködött a felett, hogy szom-

szédja az ő eredményeit el ne harácsolja. Így aztán előfordult az, hogy a pandúr a lóköttővel összejátszott s a hasznon testvéreileg megosztottak.

Nagy hátrányára volt némely vidéken a közbiztonsági állapotoknak az úgynevezett »felelős éjjeli örök« intézménye is. Azon elvből kiindulva, hogy: a tolvajból lesz a legjobb rendőr, a községek felfogadták a leghírhedtebb gazembereket felelős éjjeli öröknek, akik jó fizetés mellett kártérítésre kötelezték magukat. A tolvaj lopott, az éjjeli ör előkerítette a lopott jószágot, a káros inkább busás jutalmat adott, semhogy a bírósághoz szaladgáljon s tolvaj és éjjeli ör megosztottak a sápon. Torontál vármegyében három hírhedt oláh község volt: Bánátkomlós, Valkány és Constancialunga. Ezek látták el egész Torontáli, Temest, sőt még Arad vármegyét is felelős éjjeli örökkel; de innen kerültek ki a tolvajok is.

Némely sváb község azonban mentesítette magát ettől a megterhelhetéstől. Felváltva örködték a lakások utcai ablakánál s megtörtént, hogy amidőn arra haladt batyujával az oláh tolvaj, egy jól célzott lövéssel leterítették és másnap vérbe fagyva ott találták az utcán. Sohse keresték azt, hogy ki volt a tettes, de egy ilyen községben sok ideig nem is fordultak elő lopások.

Így állottak a közbiztonsági viszonyok, midőn a szegedi kerületet megszállottuk. 1881 júliusban kerültünk próbaszolgálatra az erdélyi csendőrparancsnoksághoz s már november végén szakaszokat állítottunk fel, az év végén 'szakvizsgát tettünk és 1882. év első napján már önálló szolgálatot teljesítettünk.

Kiemelem, hogy az első felszólításra alig pár helyre 365 csapattiszt jelentkezett próbaszolgálatra; volt hát miben válogatni. Én a marosvásárhelyi szárnyhoz kerültem próbaszolgálatra.

Szárnyparancsnokom Kárpáthy Kamilló főhadnagy volt. Ez a nagy intelligenciájú tiszt, aki mielőtt a csendőrséghez jött, a Ludovika Akadémián segédtiszt és a katonai iránytan tanára volt s aki az első magyar katonai iránytant szerkesztette, nagy szaktudással és szorgalommal foglalkozott velünk, – rajtam kívül még Windisch és Molnár főhadnagyk voltak a szárnyhoz próbaszolgálatra beosztva – s különösen a büntetőtörvénykönyv magyarázatára, amely előttünk teljesen terra incognita volt, fektette a fősúlyt. Iránta érzett hálámat itt is kifejezésre juttatom. Fájdalom, korán – már mint százados – elhalt. Özvegyével a baráti viszonyt én és feleségem sok évig még fenntartottuk.

Kiképzésünk tárgyát képezte a régi német szolgálati utasítás (magyar fordítás még csak – mint tervezet – litografálva volt), Vezérfonál a kardvíváshoz, Laktanyaszabályok és az oktatólagos parancsoknak nagy tömege, melyeknek nagyrésze azonban már hatályon – kívül volt helyezve. A gazdaszatkeze-

lési utasítások öt füzetben már csak közvetlen a szakvizsga előtt jelentek meg.

Legénységünk kiképzése nagyon meg volt könnyítve azáltal, hogy nagy számban jelentkeztek kiszolgált altisztek, akik között nagyszámban voltak intelligens elemek, letört existenciák is. Katonai kiképzetésükre már szükség nem volt s így minden súlyt csak szakképzésükre lehetett fordítani.

Később azután, midőn az állapotok már konszolidálódtak, az oktatás mind belterjesebb lett s itt is a Török tábormok által meghonosított rendszer dominált: a szabályokra és törvények példát s a felvetett példákra a szabályokat s a törvények §§-ait alkalmazni; sok elemi iskolát végzett csendőrtette le önszorgalmából a polgári iskola alsó osztályainak vizsgáját s lett belőle, mint igazolványos altiszt, alsóbbfokú polgári, tisztviselő. De sokan visszatérve szülőfalujukba, bírák, esküdtek, korcsmárosok lettek s a község intelligenciájához számítottak.

De az ország legelrejtettebb vidékein is a csendőr képviselte a magyar nemzeti eszmét, a magyar kultúrát s a magyar állam imperializmusát. Volt az altisztikarban elég nagy számban román és szász elem is, de ezek nyelvben és érzésben sokszor vallásban is jóérzésű magyarokká váltak s nem ismerék esetet, amidőn az ily altisztek becsületes magyar érzéséhez csak a kétség árnyéka is férhetett volna. Emlékezetemből egyes neveket is felsorolhatok, amelyeknek viselői a közbiztonsági szolgálat terén sokszor kitüntetett érdemeket szereztek, így Opris (később Kiss) Gergely, Papp János, Popp Gergely, Ballács János, Teutschländer Hugó, Jonicza-Demeter, Koloszar József, Popicka Kelemen, Astilián Simon, « Pauer Frigyes, Raduly József stb., kiknek neveit és tetteit a csendőrségi zsebkönyvek évfolyamai őrzik meg. Persze akadtak az első évek jelentkezői között itt-ott még kétes existenciák is, akik az intézménybe furakodtak; sőt, emlékezem egy hírhedt lókötozsidóra, aki csak azért lépett be, hogy a csendőrök fortélyait megtanulja. A községi elöljáróság persze fényes erkölcsi bizonyítvánnyal látta el, csakhogy megszabaduljon tőle. De az ilyen szegek csakhamar kibújtak a zsákból.

Verhovay az ő lapjában akkor ezt a gúnyverset hozta:

Ha minden kötél szakad,
S más hivatal nem akad,
Beállok csendőrnek.

S ez sok esetben így is volt.

Petrovoszelló torontálmegyei nagyközség kupaktanácsa elhatározta, *hogy nagy határának megőrzésére* a belügmínisztertől egy Őrsnek saját költségén leendő felállítását kérelmezze. A tanácskozássra meghívták szakértőül a törökbecsei

őrsparancsnokot, Rimeli őrmestert, egy rendkívül értelmes, volt huszár strázsamestert. Rimeli felvilágosította a képviselőtestületet, hogy ez felesleges nagy kiadás lenne, hisz ez csak nyáron szükséges, de ő csendőreivel megőrzi szabad idejében a határt, mert hisz nekik csak 8 órai szolgálatot kell teljesíteni s ők a többi idővel szabadon rendelkezhetnek. Meg is alkudtak évi 2000 forintban s mert a képviselőtestületnek ez a jó üzlet nagyon tetszett, mindjárt meg is kötötték a szerződést és ki is fizették az első évi részletet.

Erre Riméli csakhamar orvosi bizonyítvány alapján szabadságra ment s midőn őt Zentán elcsíptem, már civilben éppen eljegyzését ünnepelte egy jómódú korcsmáros leányával. A haditörvényszéki eljárás folyamán kiderült, hogy Riméli – mint postatiszt – sikkasztásért lett elbocsájtva s hites felesége van. Az Őrs többi legénysége persze nem tudott az egész ügyletről semmit, a szolgabíró pedig jóhiszeműleg jóváhagyta a szerződést.

A gyakorlati kiképzés a sor- s nagyobb őrsökön és tanosztályokban a szakaszgyakorlatokra, a lőfegyver, szurony és kard használatára szorítkozott. Fájdalom, a takarékosági szempont évente és fejenként csak 12 töltnyt engedélyezett a cél-lövészet gyakorlására. Sportot üzni feleslegesnek tartottuk, mert hiszen a legfontosabb sportnak, a távgyaloglásnak gyakorlatára elég alkalmat nyújtottak a sokszor 72 órára, nyúló őrjáratok. Midőn mint kerületi parancsnok-helyettes Kassán azon javaslatot tettem, hogy engedessék meg a havasi és tátrai őrsökön a ski használata, egyszerűen kinevettek. Labdarúgás - hála Istennek - még ismeretlen volt. De sportolásra nem is maradt volna idő, mert hiszen Nagymagyarország és Horvát-Szlavonország területén együttvéve még 1886-ban is 6258 fő volt az összlétszám. S miután a közbiztonsági szolgálat intenzív munkát igényelt, bizony nemcsak 8 óra esett egy-egy csendőrré napi teljesítményként.

A VI. kerületnél még 1896-ban kísérletet tettem a rendőrkutyák szolgálati alkalmazásával. Matekovits Lajos százados és Sándor László főhadnagy Szombathelyen állítottak is fel egy kis kennelt, sőt irtunk is együttesen egy rövid kiképzési utasítást is. Mindezt a kincstár megterhelése nélkül. S mi volt az eredmény? Midőn a felügyelő – Török altábornagy közvetlen utódja – szemlén rájött erre a *szabálytalan* törekvésre, megtiltotta azt, hogy a csendőr szolgálatba kutyát vigyen magával. S ezzel el volt temetve a rendőrkutya-ügy.

És az egyszerű katonai kiképzés dacára, midőn Kassán II. Rákóczi Ferenc hamvainak hazaszállításakor 2000 főnyi csendőrlegénység volt összpontosítva, az ezredkötelékben való felvonulásnál sem vallottunk szégyent.

Távol áll tőlem az a gondolat, hogy itt – mint élő szobor – egy agyagtalapzatra álljak, de midőn a tisztikar és legény-

ség továbbképzésének kérdésével foglalkozom, kénytelen vagyok az e téren nekem jutott szereplésre is kitérni.

Török Ferenc altábornagy erejét és idejét teljesen lekötötte a szervezés nagy és nehéz munkája; utódja, Jablánczy Sándor altábornagy – mint azt maga is hangsúlyozta – nem volt szakember és nem is hozta magával azt az ügyszeretetet, melyet csak az érezhet igazán, aki az intézménybe úgyszólván beleszületett s vele növekedett. Így reám, mint a sorban harmadik felügyelőre háramlott az a kötelesség, hogy a tisztikar és legénység továbbképzésének fejlesztésével az intézmény s az ország érdekében szakszerűen foglalkozzam. Ezen feladatom keresztülvitelében nagy segítségemre volt azon benső baráti viszony, mely Koreska Vilmos ezredes, a honvédelmi minisztérium csendőrségi ügyosztályának vezetőjével és Kostka Pál ezredes, a belügyminisztérium csendőrségi osztályának vezetőjével összefűzött. Bennük mindenkor megértő támaszra találtam. De munkatársaim: a kerületi parancsnokok és oktatótisztok is nagy ügyszeretettel tették eszméimet magukévá.

A Csendőrségi Zsebkönyv Kostka és Koreska ezredesek kezdeményezésére már 1887-ben létesült s ezt csak továbbvezetni és fejleszteni kellett. Később sikerült az előbb magán-szerkesztésben és kiadásban megjelent »Csendőrségi Lapok«-at a Franklin-Társulat támogatásával tulajdonunkba átvenni és a zsebkönyv szerkesztő-bizottságának vezetése alá helyezni. A szolgálati és szervezeti utasítás új kiadásban jelentek meg. A gazdaságkezelési utasítások ismételten lettek átdolgozva; a már nagy tömegben felgyűlt oktatólagos és szabványos parancsokat rendezni kellett és ezekből keletkeztek az »Általános Szolgálati Határozványok«, az új »Illetékszabályzat« és a »Vezérfonál a kardvívás oktatásához«, (ez utóbbi Fery Oszkár akkori őrnagy műve).

De különösen a legénység önképzésének szolgálatára egymásután jelentek meg: az addig előfordult nevezetesebb események gyűjteménye »Híven, becsülettel, vitézül« cím alatt, a Csendőrségi Zsebkönyv köteteiben elszórt tanulságos közlemények gyűjteménye két kötetben, továbbá egy – középiskolai tanárok által – két kötetben szerkesztett tankönyv, mely a polgári iskolák négy alsó osztályának egész tananyagát ölelte fel. Végre szükségesnek mutatkozott az új perrendtartás következtében a szolgálati utasításba beillesztett 117. §-nak beható magyarázata. Erre egy pályázat lett kitűzve, melyet Ambrózy Gyula főhadnagy, oktatótiszt egy igen dicséretre méltó tanulmánnyal nyert el s amely egy kötetben az összes őrsöknek ki lett adva.

Mint a székesfehérvári kerület parancsnoka, egy felszólí-

* Később ezredes – kerületi parancsnok.

tást intéztem kerületem tisztikarához, kérve, hogy nélkülözhető könyveket egy tisztikönyvtár létesítésére beküldjék. Ez a felhívás oly szép eredménnyel járt, hogy rövidesen megalakult az első »tisztikönyvtár«, melyet a többi kerületek is hasonló módon létesítettek, sőt később a »legénységi könyvtárak« is megalakultak.

Midőn a budai laktanyát építettük, sikerült az építőbizottságban, melynek tagja voltam, kieszközölni, hogy megfelelő helyiségek létesíttessenek egy tisztii kaszinó és egy legénységi olvasóterem berendezésére. Séllyey Sándor miniszteri tanácsos, az akkori országos rendőrfőnök és hindi Szabó László miniszteri tanácsos meleg rokonszenvének köszönhetjük, hogy a belügyminiszter úr ezekhez a létesítményekhez még a berendezést is engedélyezte. Annakidején sok kedélyes tisztii estély és táncmulatság színhelye volt a tisztii kaszinó.

Szemlém alkalmával szokásba vettem, hogy a kettős monarchia Lajtán túli részén működő szomszédos orsz. csendőrpáncsnokságokat meglátogassam s különösen azok tanosztályait megtekintsem. Így vezetett az első ilyen utam – mint a kassai kerület páncsnok-helyettese – Lembergbe. Találtam ott egy tanosztályt, melynek tanszeranyaga akármelyik középiskola berendezésével vetekedhetett. Ez a tapasztalat vezetett arra, hogy az altisztii iskolái szemléltető oktatásának céljaira először csak Kassán ily tanszergyűjteményt létesítsek, mely törekvésemben Bányay Albert főhadnagy, oktatótiszt volt nagy segítségemre. Később eljutottam a wieni, grátzi, prágai és serajevói tanosztályokhoz is s az ott látottakat lehetőleg értékesítettem itthon. Magánutazásaim külföldön elvezettek a párizsi, berlini, müncheni és zürichi csendőrtanosztályokhoz is.

Mindezt csak bizonyítékaul említem annak, hogy kötelességeim teljesítését komolyan fogtam fel.

Majdnem egyidejűleg a fővárosi rendőrség bűnügyi múzeumával keletkezett a budapesti csendőrmúzeum is, melyhez az impulzust a wieni rendőrkiállítás adta. Minden külső segély nélkül, egyedül az átalányok megtakarított pénzéből keletkeztek mindezen intézmények.

Örömmel állapítom meg e helyen is, hogy csak a lökést kellett megadnom s a végrehajtó kedv és ambíció azonnal meg volt.

Sebesta Ottokár főhadnagy,** a budapesti kerület akKori oktatótisztje, megértő szorgalommal feküdt neki s rövid időn belül meg volt a »tanszertár« és a »bűnügyi múzeum«. S ezt a példát hamarosan átvették a többi kerületek is.

Az őrsökön szolgálatot teljesítő legénység nevelő szóra-

* Később ezredes – kerületi páncsnok.

** Később ezredes – kerületi páncsnok.

koztatásáról is kellett gondoskodni. Ezt a célt szolgálták az őrskönyvtárak. Válogatott szépirodalmi művek megfelelőleg akképen lettek csoportosítva, hogy körülbelül 4-5 Őrsre mintegy 100 kötet ilyen mű esett s ezeket az őrsök egymás között kicserélhették. Ezt az intézményt szívesen kihasználta az őrs székhelyének polgári lakossága is.

A legénység (próbacsendőrök) kiképzése eleinte a szárnyaknál, később a kerületeknél történt., míg az altiszti iskolák kezdettől fogva a kerületeknél voltak. A tiszti sarjadék kiképzése is a szárnyaknál történt, de célszerűbbnek mutatkozott ezt a kiképzést is központosítani s ez a cél el is éretett, midőn a budai laktanya elfoglalásával meg volt a férőhely kérdése oldva. Ezzel kapcsolatban szükségesnek mutatkozott az idősebb főhadnagyokat is egy-egy ismétlő tanfolyamokba összevonni, hogy mint a hadapródtanfolyam tanárai, a tanítva tanulás elve szerint, ismereteiket felfrissítsék.

Igen célszerű volt az, hogy később Nagyváradon egy* e célra épült laktanyában egy országos központi csendőriskola létesítettet. De már ez az én távozásom után történt, azért annak ismertetésére nem terjeszkedhetem ki.
Tanultunk és tanítottunk tőlünk telhetőleg.

*

Az 1868. év előtt még a Károly főherceg tábornagy által a Mária Terézia-féle szabályzatok nyomán kiadott szolgálati szabályzat volt érvényben, melynek első fejezetei szövegét nem kisebb ember, mint Grillparzer Ferenc, az osztrákok legnagyobb költője szerkesztette.

Ennek a »fegyelem és magaviselet« fejezete – hevenyésztett fordításban – így hangzott: »Istenfélelem a leghatékonyabb rugója egy jó erkölcsös életmódnak.«

»Istennek és az uralkodónak szeretete, tisztességes viselkedés, engedelmesség, hűség és állhatatosság a kötelesség teljesítésében; szíverősség és bátorság az ellenség előtt a katona erényei: egyszóval, a harcosnak becsületes embernek kell lennie.« Így tanultuk mi, öreg katonák, a fegyelem és magaviselet fogalmait. Igaz, akkor még ott állott a fegyelemkezelés háta mögött a vesszőfutás és a botbüntetés, de a kor általános műveltsége s a katonasághoz részben fogdosás, részben toborzás útján bekényszerített nyersanyag, az állandó háborúk folyamán elvadult erkölcsök (hiszen most is látjuk a világháborúsülte általános erkölcsi leromlást) szükségessé tették az ily fegyelmi eszközök alkalmazását. Intézményünk azonban már magasabb morális alapon álló önkéntesekből egészítődött ki és ennek megfelelően kellett a nevelés eszközeit is alkalmazni. Példaadás, jóakaró oktatás és buzdítás, ott, ahol konokság, megrögzöttség még nem volt észlelhető, büntetés helyett dorgálás s csak végső esetben fenyítés, (de akkor szigorúan), voltak azon eszközök, amelyeket alkalmaztunk s elértük

azt, hogy az egész hadseregben a m. kir. csendőrségnél dúlt elő – statisztikailag kimutatva – a fegyelmi fenyítések legcsekélyebb százalékszámára. A hadtörvényszéki eljárások száma természetesen sokkal nagyobb volt, mert – ami a csapatoknál alig fordulhatott elő – nagyranövekedett ez az arányszám az őrszolgálati kötelességsértések és bántalmazási feljelentések által. Ez utóbbiak tekintetében is ki kell azonban emelnem, hogy a furfangos gazemberek vádjai sok ártatlan csendőrt juttattak hadtörvényszéki eljárás folytán büntetéshez, elbocsátáshoz. S mert az ilyen vádak rendszeren éppen a legderekabb, ambiciózus csendőröket érték, az előjárók kötelessége volt tehát a büntetőtörvénykönyv rideg határozataival szemben az alárendeltet védelembe venni.

A nagyváradi Őrs egyik járőre egy számos lopással gyanúsított, sőt rábizonyított dászkált (oláh tanító) kísért be, aki a laktanyába érve, nagy ordítózások között panaszolta, hogy a csendőrök mennyire összeverték bikacsökkel, (igaz, hogy ez akkor divatos vallatószerszám volt) s véres inge alatt mutatta hátát, mely tele volt vérző csikókkal. Feltűnt azonban, hogy ezek a csikók csupa párhuzamos vékony vonalából állottak. Azonnal elhívtam az ezredorvost, aki konstataulta, hogy ezek a csikók ütésből nem származhatnak, mert semmi daganatot nem mutatnak s tompa ütésekkel vér nem szívárognak. Midőn azután különösen még csipeszével számos apró tövist szedett ki a sebekből, kénytelen volt a gazember bevallani, hogy amidőn az erdőben pihenőt tartottak a csendőrök s a fáradságtól és hőségtől elbóbiskoltak, ezt ő felhasználva, ingét levetette és hátát a közelben levő szederindákkal meghuzogatta. Ez fájdalmat alig okozott, de annál több nyomot hagyott a bőr felületén.

Kiss Gergely őrmester, ki sok száz nyomozásban vett részt, számtalan bűncselekményt derített ki s aki első volt a m. kir. csendőrségnél, aki az »arany« érdemkereszttel lett – mint legénységi állományú – kitüntetve, tudomásom szerint csak egyetlen egy esetben lett bántalmazással vádolva. De ez is valótlannak bizonyult s egy derék érdemes altiszt lett a további szolgálatnak megtartva. Sokszor kicsinyesnek látszó s talán szekatúraszámába menő eszközök vetik meg alapját a fegyelemnek és a rendnek. Megtanultuk Török tábornoktól, hogy fel kell mászni a »hiúba« (padlás), le kell menni a pincébe, fel kell emeltetni a szalmazsákot, meg kell nézni a kenyérpolec tetejét, bele kell nyúlni minden csizmába, hogy nincs-e benne kapca vagy bikacsök. Ezek a kicsinyes beavatkozások teremtették a rendet és a rend és tisztaság fogalmából fejlődik az önfegyelmelés.

Hogy milyen fokon állott a fegyelem a m. kir. csendőrségnél, ezt legjobban bebizonyították a háború és az utána következő forradalmak eseményei. Az ezekből keletkezett bor-

zasztó megrázkódtatások alatt is az állam összes intézményei között: úgyszólván egyedül a m. kir. csendőrség állotta meg helyét s illeszkedett azonnal bele a végre megteremtett, új, rendes viszonyokba. Talán merész állítás, de én azt hiszem, hogy ha a forradalmak idején egy pár ezer csendőr lett volna Budapesten, sem Károlyi, sem Kun Béla hatalomra nem jutottak volna.

*

Az erdélyi csendőrparancsnokság közigazdálkodásai 20-25 krajcáros betétek mellett mindenütt fényesen állottak, hiszen már egy 30 éves múltra tekinthettek vissza. A kertek okszerű kihasználása, földbérletek, sertéshizlalás, tehéntartás és a nem házilag termelt szükségletek nagyban való beszerzése olyan alapot képeztek, mely nemcsak megadta a napi élet szükségleteit, hanem a távozó tagoknak sokszor tetemes osztalékot is juttatott.

Török tábornok az ő hamisítatlan, székely tájszólásával a helyes gazdálkodás elveit a következőképpen szokta elmagyarázni: »Pityókát, murkot, petrezselymet, fuszujkát s a disznók részére törökbúzáat mind házilag kell termelni s a »gázt« (ezalatt a petróleumot értette), nádméz és rizskását nagyban kell bevásárolni.« Ezt a rendszert azután Magyarországon is meghonosítottuk. Megvett tavasszal az Őrs 4-5 malacot, a gondozásukat a szakácsnéra bízta azzal a kikötéssel, hogy kihizlalás után az egyik, de nem tudta, hogy melyik lesz az övé. Földbérletekkel, a tüzelőanyagok időszerű bevásárlásával, hizlalt sertések eladásával, gyümölcsfák ültetésével, méhészettel, házinyúl tenyésztéssel mind oly kereseti források nyitottak meg, melyek nemcsak anyagi jólétet biztosítottak az Őrs legénységének, hanem megtanították őket az okszerű helyes gazdálkodásra, sőt a lakosságnak is sokszor követésre méltó példaként szolgáltak.

Arra kellett törekedni, hogy a gazdálkodás ne csak β . honlevő csendőrt lássa el minden szükséglettel, hanem hogy tarisznyázást juttasson a szolgálatba vonuló csendőrnek is. Ahol a gazdálkodás meleg szobával, jó és bőséges étkezéssel ellátta a csendőrt, ott nem fordult elő korcsmázások.

Egyik fontos kelléke volt a gazdálkodásnak az őrsfőzőnő. Sohase voltam barátja annak a rendszernek, hogy a főzőnő legalább 40 éves legyen. Ennek az eredménye az volt, hogy sokszor annyira belevénültek a szakácsnők egypár év alatt az őrsfőzőnői hivatásba, hogy már munkaképességük rovására ment a szigorúan betartott korhatár. Találkoztam egy falusi plébánossal, aki azt mondta, hogy náluk is megvan ugyanaz a kánonjogi intézkedés, de ők úgy segítenek magukon, hogy két 20 éves cselédet tartanak. Probatum est! S imi a dolognak erkölcsi oldalát illeti, sokszor veszedelmesebb egy 40 évet meghaladott, mint egy fiatalabb nőszemély. A

fődolog, az, hogy ne legyen az a nő ledér, kicsapongó. Megtörtént Máramaros vármegyében Dolhán, hogy az őrsparancsnok és az egyik csendőr benső viszonyba kerültek a már 40 évet jóval túlhaladott korú szakácsnővel. A csendőr féltékenységből föbelötte az őrsparancsnokot s a szakácsnőt; fegyvereket és töltényeket vett magához, bezárkózott egyik szobába, ott az ajtót és ablakokat asztallal, padokkal eltorlaszolta, s így nem lehetett megközelíteni. Ki kellett őt éheztetni, de ő ezt be sem várva, föbelötte önmagát is. Íme egy esete annak, hogy a korhatár nem esik össze az érzéki határokkal. Ezt az esetet annakidején Csató Ferenc hadnagy szakaszsparancsnok, a később tábornok-felügyelőhelyettes a nagyszőlősi szakasznál vizsgálta ki.

*

Az elhelyezési viszonyok Erdélyben elég kedvezőek voltak, de már Magyarországon nagyon alacsony fokon értékelték a csendőrség elhelyezési igényeit s egy közönséges parasztházat még mindig elég jó csendőrlaktanyának tartottak. Akadtak azonban egyes községek és uradalmak, amelyek szívesen adtak, sőt építettek is ingyen laktanyákat, csak hogy őrsöt kapjanak. Bölönyi Sándor ugrai földbirtokos nemcsak laktanyát s hozzá földet is adott, hanem három négyfogatú szekéren szállította ki Nagyváradról az őrsöt és berendezését, pedig ő volt Tisza Kálmánnak Biharországban legádázabb politikai ellenfele.

Az újonnan beszerzendő berendezési tárgyakhoz a mintákat s részben a bútorokat is a még ma is létező Thék asztalos-cég szállította. De annál otrombább, kivált tisztai bútorokat azóta se láttam. Különben még ma is ott díszlegnek az őrsökön a nagy asztalok és a hosszú padok. Az asztalok behordásához néhol még az ajtófélfát is ki kellett bontani. No de mindezt felülmúlták a tisztai bútorok, az egyenes, merev támlásszékek, divánok, melyeken sem ülni, sem feküdni nem lehetett s mindezek csíkos függöny-gradlival bevonva; ezenkívül óriási otromba szekrények és olyan méretű éjjeli szekrények, hogy egyszer Lácza főhadnagy 10 éves kis fia elbújt egy ilyen éjjeli szekrénybe s alig tudták megtalálni. Igazán nem váltak a magyar bútor-ipar díszére.

No de telt az idő, megszűntek a természetbeni tisztalakások s evvel a tisztai bútoralap is. Voltak előnyei is s ezeket a mostani nehéz elhelyezési viszonyok mellett lehetne csak igazán értékelni; de volt számos hátránya is.

Némi komikus hangulat is vegyült a leltár összeállításába. Mikor a csendőrséget Erdélyben megszervezték, még csak a fagyúgyertya volt használatban s ehhez »koppantó« is kellett. A mostani generációnak meg kell magyaráznom, hogy mi ez? Egy ollószerű kis alkotmány, rajta egy kis szekrénykével, mellyel a gyertya leégett kanócat le kellett időközönként vágni. Harminc esztendő haladása kihozta már divatból

a faggyúgyertyát, de a koppantó azért beszereztetett, mert benne volt a leltárban és pedig minden órnek három vas-es egy rézkoppantó. A vaskereskedő vállalta ugyan a szállítást, de nem tudta, hogy mire vállalkozik.

Miután pedig az országban koppantót kapni nem lehetett, egypárezer darabot úgy kellett készíttetni. Ugyanígy állott a dolog a vasmacskákkal is. Erdélyben t. i. a felállítás idejében nagyobbára nyitott tűzhelyek voltak s nyárson kellett a pecsenyét, meg a kürtös kalácsot sütni. Ehhez pedig két vasállvány kellett s ezeket nevezték »vasmacskáknak«.

Koppantó és vasmacska sok éven át heverték a padlásokon, míg végre sikerült azokat »elárvereztetni«. Ez pedig úgy történt, hogy az órparancsnok zsebébe nyúlt s befizetett egypár krajcárt az átalányba, mert bizony ezekre a csodákra nem akadt vevő.

Az elhelyezési viszonyok javultával fejlődött a rend és a tisztaság is. A kertek gondosan lettek művelve, az udvarok tisztán kezelve s a belső helyiségek mintaszerű állapotban tartattak.

Nemrégiben láttam egy volt órslaktanyánkat Szenicen, Nyitra megyében. Ugyanaz a mi régi berendezésünk, csak egy új beszerzést tudott nekem a cseh órparancsnok felmutatni: Masarik bekeretezett arképét. De az udvar, amely nálunk rózsáskert volt, eldudvásodva, a kert elpusztulva, sertésöl összeomlófélben. Pedig az órparancsnok akkor már 18 éve szolgált a cseh csendőrségnél.

Nyugdíjba vonulásom előtt elrendeltem volt, hogy - ott ahol kertek voltak - minden csendőr évente egy gyümölcsfát ültessen s azt egy táblán nevével lássa el. Az első esztendőben mintegy 10.000 gyümölcsfa lett ültetve. Üdvösnek tartottam ezt az intézkedést, de nem tudom, hogy fenntartatott-e továbbra is?

*

Erdélyben még a Frühwirt-féle tárkarabélyok voltak használatban, de már a magyarországi csendőség részére annak egy javított mintája, a Kropatschek-féle tárkarabély a 4 bordás dőfőszuronnal szerzetett be. Azonkívül a lovascsendőrök s később a járásörmesterek is forgópisztollyal láttattak el. Oldalfegyverül a gyalogcsendőr bőrtokba rejtett kardot, a lovascsendőr acéltokú lovassági kardot, de kosár nélkül kapott. Miután a Kropatschek-fegyverek lövedékei a csó alatt fekvő tárban a gyakori töltés és ürítés által egymást letompították, ezen tapasztalat arra vitte a szakértőket, hogy célszerű lesz a lövedékeket mindjárt letompítva előállítani. Ennek azonban az a hátránya volt, hogy - kivált rövid lőtávolságoknál - erős romboló hatást s így vagy halált, vagy csontzúzódásokat okoztak. Ha már egy *humánus* lövedékről egyáltalában beszélni lehet, ezek igazán nem voltak humánusak.

Csekély számban vettünk át a megyei rendőrségektől *Vateril*-fegyvereket is, de ezek csak a lovardái gyakorlatoknál voltak használatban.

A szíjjazat a gyalogságnál fekete lakk, a lovasságnál természetes barna bőr volt. A céllövészet gyakorlására – mint már említettem – csak évente és fejenként 12 karabély- és 6 forgópisztoly-töltény lett elhasználva. Ez a szám bizony nagyon csekély volt ahhoz, hogy lövéseket képezhettünk volna. Dehát a csendőr úgy is ritkán jön abba a helyzetbe, hogy nagyobb távolságokra lőjjön. S bár törekvésünk mindig az volt, hogy a lőfegyver csak ott alkalmaztassák, ahol az enyhébb fegyverek használata eredményekre reményt nem nyújt, mégis a lőfegyver-használatok mindig súlyos eredményekkel jártak.

Midőn az élesdi követválasztás alkalmával az oláh választók a kirendelt karhatalmat kövekkel, botokkal, sőt forgópisztollyal megtámadták, Resch Mihály őrmester kényszerülve volt – midőn érezte, hogy már megsebesült s ellenfelét le is lötte – »Tüzet« vezényelni. Még volt azután annyi ereje, hogy a tüzet beszüntesse s akkor összeesett és mindjárt meg is halt. Combütőere volt átlöve és elvérzett. 27 halott maradt a terítéken s nagyszámú sebesült elmenekült.

I. Ferenc József király őfelsége az özvegy részére egy nagyobb összeget adományozott. Midőn ezen kegyet megköszönni kihallgatásra jelentkeztem, őfelsége a következő kijelentést tette: »A csendőrök nagyszerűen lönek, minden lövés egy találat.« Csakhogy ott is bebizonyult, hogy a találat halált s csak az átment fáradt lövedék okozott sebesülést.

Az idők folyamán a sok tisztítás annyira elkoptatta a fegyverek huzagait, hogy már a találatbiztonság is kétségessé vált, annál is inkább, mert a szerkezeténél fogva sem volt valami nagy, mivel a cső mentén fekvő tárban az egyensúly minden lövés után változott. Így egy újabb, modernebb fegyverről kellett gondoskodni s 1905-06-ban a Manlicher kurtályok beszerzése lett elhatározva. De mert a csendőr-lőfegyver használatánál a morális hatás: a füst és durranás nagy szerepet játszik, egy különleges, fekete vadászlóporral töltött töltényt is kellett alkalmazni.

A tapasztalat megtanított arra is, hogy az ellenszegülők sokszor önkéntelenül is a szuronyt ragadják meg s ez aztán gyakran szurony dőféseket, sőt lőfegyverhasználatot is idéz elő. Hogy ennek lehetőleg eleje vétessék, a négybordás dőfőszuronyok megtartattak, de oly változtatással, hogy két borda félhosszában kiélesítve lett.

A bőrrrel behúzott favázás kard és szuronyhüvelyek azért nem bizonyultak célszerűeknek, mert télen a lakkozásnál a hüvelyeket a takaréktűzhely vagy vaskályha lemezére állították s ott összezsugorodtak, sokszor elégték. Igen gyakran kellett kicserélni. Ezért acéllemezből készült és fekete lakkal bevont

kard- és szuronyhüvelyek lettek rendszeresítve. Később a forgópisztolyokat Frommer-féle ismétlő pisztolyokkal cserélték ki.

Az erdélyi csendőrségnél még a régi kabátok voltak használatban, a magyarországi csendőrkerületek felállításakor azonban a tisztek részére ugyanolyan atillák rendszeresítették, mint a m. kir. honvédségnél, csakhogy sötétzöld posztóból buzérvörös hajtókákkal. A legénység egyelőre csak zubbonyal lett ellátva, de buzérvörös ujj- és gallérzsinórzattal. Később lettek tisztek és legénység részére az úgynevezett »dolmány«-ok rendszeresítve, melyeknek ugyan a pityke-gombok s az ujj- és gallérzsinórozás valamelyes magyaros jelleget adtak, de bizony azok igazi dolmányok nem voltak.

A kalap mind a mai napig megmaradt, csak annyiban változott, hogy azokon a gránát helyett a magyar címer nyert alkalmazást.

A gránát mint kitüntetési jelvény nagy szerepet játszott. A csendőrség a kalapon és a töltény táskán hordta. A tovább- szolgáló altisztek kitüntetésül a galléron a csillagok mögött posztóból sajtolt gránátot viseltek. A letúnt német gárdaezredek ismertető jelvénye a gránát volt s az olasz karabinierik (az ottani csendőrség) ma is a gránátot hordják frakkjuknak mindkét szárnyavégén.

Zöld jelsípszinór egészítette ki a csendőrlegénység diszplötözetét.

A ruházattal való ellátás folytatólag a tömegrendszer szerint történt s ez a rendszer nagyon bevált. A gyalogcsendőrnél 60, a lovascsendőrnél – ha jól emlékszem – 120 forint első tömegbetét és 40, illetve 60 forint évi tömegátalány mellett a ruhával való ellátás mindig kifogástalan volt, sőt a takarékos csendőr leszerelésekor még tekintélyes tömegmegtakarítást is vitt magával. A leszerelők ruházata becslés útján beszédetett s az új növedéknek ugyancsak a becsértékben lett kiadva. S ez a ruhával való ellátásnak nagy előnye volt. A lovascsendőri lőszereléssel is első tömege terhére lett ellátva.

Kezdetén a szárnyak közvetlen a gyárakból lettek anyaggal és kész cikkekkel ellátva s a posztóneműeket mérték után saját szárny szabóikkal dolgoztatták fel.

Az én nagyváradi szabómesterem cégtáblájára odafestette, hogy: »Csendőrségi szárny szabó«. Erre a helyilap azt a rossz viccet csinálta, hogy: eddig tudtuk, hogy vannak gyalog-, vannak lovascsendőreink, de hogy repülő csendőreink is vannak, azt nem tudtuk. Talán meghozza a technikai fejlődés azt is.

Később lett azután az anyagraktár Budapesten felállítva s ezáltal a ruházattal és felszereléssel való ellátás központosítva. Nemesszeghy László, akkor még százados számvivő; volt ennek a raktárnak a tervezője, szervezője és éveken ke-

resztül vezetője is. Ez a kiválóan képesített, egyedül hivatásának élő igazi szakember a gazdaságkezelési utasítások s az illetmény szabályok szerkesztése, az anyagraktár létesítése s sok évi buzgó szolgálatai által igazán elévülhetlen érdemeket és messzekiható nevet szerzett magának.

*

Az irodavezetés volt minden időkből a legkevesebb rokonszenvenek örvendő ága a csendőrségi szolgálatnak. A bürokratizmus ugyan még nem volt annyira elfajulva, mint napjainkban, de nem is állott oly nagyszámú személyzet ennek az ágazatnak szolgálatában, mint most. A honvédelmi minisztérium csendőrségi osztályában az osztályvezető, aki a felügyelői teendőket is ellátta, annak helyettese, 2-3 fogalmazótiszt és 2-3 altiszt-segédmunkás képezték Nagymagyarország csendőrsége személyi ügyeinek vezetését, a kiképzés irányítását és a fegyelem kezelését. Csak jóval később a felállítás után létesült a belügyminisztérium csendőrségi osztálya,* amely a vezetőből, annak helyetteséből, egy számvivőtisztből és egy pár segédmunkásból állott.

Midőn Török Ferenc altábornagy távozásakor a felügyelőség kivált jíz ügyosztály kötelékéből, annak rendszeresített főszámít. egy altábornagy, mint felügyelő, egy vezérőrnagy mint helyettese, egy százados, mint segédtsiszt, egy törzshadbíró és két altiszt segédmunkás képezték.

A kerületi törzseknél volt: a kerületi parancsnok s annak helyettese, a másodtörzstiszt csak később lett rendszeresítve, egy segédtsiszt, egy oktatótsiszt, számvivő és több segédmunkás.

A szárnyat a szárnyparancsnok egv számvivőörmmesterral és kétféle gépmunkással vezette". Pedig a felállításakor p. b. a nagyváradi szárnynak egész Bihar, Hajdú és Szilágy vármegye területén 3 szakasza és 60 őrs (közötte 20 lovasőr) volt. A szárnynak akkor külön raktára volt, a tömegcikkeket átvette, részben feldolgoztatta, kiadta és elszámolta, az egész levelezést az alosztályokkal, a hatóságokkal és a kerülettel végezte, a közbiztonsági szolgálattal összefüggő jelentéseket felülvizsgálta, a minősítvényi táblázatokat és büntetési jegyzőkönyveket vezette, a szárnyparancsnok őrszeit évente egyszer megsemmisítette. Igaz, hogy bizony sokszor az éjféli s azon túl menő óra is még az irodaasztal mellett találta a szárnyparancsnokot és segédeit.

A szakaszirodát csak a szakaszparancsnok és távollétében az őt Helyettesítő őrsparancsnok, később a helyi járásparancsnok vezette. A szemléken kívül nagyon gyakoriak voltak a kivizsgálások, sőt nagyobb nyomozásoknál a szakaszparancsnokoknak kellett a vezetést vagy nagyobb összpontosításoknál a parancsnoklást átvenni. A szakasz területe rendszeresen a kisebb

* 1904. évben.

vármegyéknél az egész, a nagyobbaknál a fél vármegyére terjedt ki.

Az őrparancsnok irodai munkája mozgalmasabb őrökön emberfeletti teljesítményt okozott. Minden előfordult eseményt 5-6-szor kellett leírnia, megfogalmaznia a bíróságnak és közigazgatási hatóságnak, leírni az eseményi jelentés fogalmazványát és tisztázatát, s végre – ha fogdíj merült fel – még ezenkívül egy másolatot az erre vonatkozó beadványhoz csatolnia.

Azonkívül a számos előjegyzést vezetni, a legénységet iskolázni, ellenőrzéseket tartani, fontosabb vagy mindjárt ki nem derített bűnesetek nyomozását vezetni stb.

Valóban ezek az egyszerű emberek bámulatot keltő munkát végeztek.

Később némileg könnyebbítve lett irodai munkájuk, midőn elrendeltetett, hogy a járőrvezetők a III. osztályú írói teendők helyett az általuk elért szolgálati eredményeket maguk fogalmazzák meg s azt az őrparancsnok jóváhagyása után le is tisztázzák.

Nehéz állapotok voltak ezek, de megbirkóztunk velük. Igaz, hogy a lelkiismeretes csendőrtisztnak alig maradt ideje szórakozásra vagy családjával való foglalkozásra. Nem tagadom, voltak itt is kivételek, de a hanyag előljárók mulasztásai csakhamar meglátszottak alosztályaik állapotán s az orvoslás csakhamar bekövetkezett fenyítés, büntetés vagy eltávolítás alakjában.

A szárnyak a felállításkor vasládákat kaptak a pénztár elhelyezésére s csak később láttattak el Wertheim-féle szekrényekkel; a szárnyaknál ellenzár nem volt, de nem is lehetett, mert ritkán volt mindkét tiszt egyszerre otthon.

Az őrök pénztárai kettős-zár alatt az irodaasztal fiókjában kezeltettek.

Alig fordultak elő esetek akár a szárny-, akár az őr-pénztárak kezelése körül, melyek beavatkozást igényeltek volna.

A kerületeknél a pénztár kettős-zár alatt kezeltetett s éjjelre pénztárügyeletes vezényeltetett ki.

Eredetileg csak a kerületek lettek sokszorosító könyvnyomdával ellátva. (A III. kerület ezt a Franklin Társulatnál egy kis betűnyomdával cserélte be.) A szárnyak később – midőn egy bécsi kiállítás alkalmával ott egy olcsó és célszerű horganyasztót fedeztem fel – ilyen horganyasztókkal láttattak el. Még később szereztettek be, egyelőre csak a kerületek részére a Yost-féle írógépek. S így csak haladtunk a korrallal e téren is.

*

A lovak beszerzése az első felállításkor akképen történt, hogy a honvédhuszárezredek utasítva lettek (a 10. számú horvát ezred kivételével), hogy századonként megfelelő számú

kiidomított lovat adjanak át a csendőrségnek. A kiválasztás a lövasdandárparancsnok vezetésé alatt egy csendőrtiszt közbejöttével történt. Erre a célra az egyik dandárhoz Stesser György ezredes, a másikhoz én lettem kirendelve. Ez a munka is elég küzdelemmel járt, mert a huszárezredek kis kereteikből a lovak nagyobb része vállalkozóknak volt kiadva – nem szívesen hagyták legjobb lovaikat kiválogatni s nagyon ügyelni kellett, hogy a már egyszer visszautasított lovat ne vezettessék egy másik istállóból még egyszer elő.

Megalakult ezután a csendőrségi pótlókeret és a pótlólovazó bizottság Budapesten. Ez által e téren is függetlenítvé lettünk s lovainkat szállítóktól kézi bevásárlás útján szereztük be. A felavatott pótlólovak a budapesti pótlókeretnél vétettek idomítás alá, de midőn a létszám túlságosan felszaporodott, Cegléden is kellett egy pótlókeretet felállítani s ebből alakult ki a kiskunhalasi pótlókeretparancsnokság.

A lószerelvény olyan volt, mint a honvéd lovasságnál. Eredetileg a csendőr tömegátalánya terhére szereztetett be, de később a kincstár tulajdonába vétetett át.

Minden őrsön volt egy loápoló, de a csendőrök is kötelezve voltak az ápolásban résztvenni.

A lótápszállítás a kerületek által szerződötetett lótápszállítók által történt.

A vasalást szerződött polgári kovácsok végezték.

*

Mielőtt visszapillantásaimat lezárnám, nem mulaszthatom el, hogy néhány szóval a m. kir. horvát-szlavón csendőrségre is ki ne terjeszkedjem. Eme csendőrparancsnokság már az első felállítás óta fennállott, de hatásköre a határőrezredek (granicsárok) felosztásáig a határörvidékre nem terjedt ki. Itt a közbiztonsági szolgálatot az úgynevezett serezsánerek teljesítették. Horvát nemzeti öltözetet viselő marcona hatalmas alakok vörös körköpennyel s turbánszerű főveggel. Fegyverzetük puskából, handzsárból és az övben hordott pisztolyból állott.

Midőn a határőrezredek felosztva, illetve serezsánerekké átalakítva lettek, a serezsánerek is a csendőrség kötelékébe vétettek át.

A tisztilétszám kiegészítése csakis tényleges csapattisztek – nagyobbára főhadnagyok – beosztása útján történt; a legénység kiegészítése hasonlólag, mint nálunk. Mondhatom, igen jó anyag volt s mindig örömmre szolgált, ha közöttük lehettem.

Katonai szempontból a parancsnokság a csendőrségi felügyelő útján a honvédelmi miniszternek; gazdasági és közbiztonsági szolgálat tekintetében a horvát-szlavón bánnak volt alárendelve. Szolgálati nyelve a horvát volt s ez az érintkezés tekintetében sokszor nehézségeket okozott, mert felügyelői

szemlére tolmácsként egy tisztet kellett elvinni s minden beérkező vagy kiadandó ügydarabot előbb a honvédelmi minisztérium fordító osztályába átteni. Ezen azonban úgy segítettünk, hogy a féltékenyen őrzött autonómia megkerülésével egy-egy német kivonatot csatoltunk. Németül minden tiszt tudott s ez volt a közvetítő nyelvünk.

Katonai rend és fegyelem tekintetéből alig lehetett kifogást tenni. Csak egy hiba volt: nagyon el voltak terjedve a névtelen feljelentések. Midőn ezt a bánnak elpanaszoltam, azzal vigasztalt, hogy az Horvátországban általános szokás, de ő minden ilyen feljelentést olvasatlanul a papírkosárba dob. Ezután én is követtem példáját. Kútforrása ennek az aljas eljárásnak is a szerbek és horvátok között fennállott kiengesztelhetetlen gyűlölködés volt. A tisztikarban akkor csak egy szerb volt, ezt is rövidesen kimarták.

Az elhelyezés kivált a régi határőrvidéken az ott felhagyott kis laktanyákban igen jó volt. Különösen szép gyümölcsös kertjeik voltak, főleg szilvafákkal beültetve, ámde a gyümölcsöt nem élvezhették az őrsök, mert azt elárverezni s árát a kincstár javára bevételezni kellett. Így természetesen a fák elhanyagoltak voltak. Sikerült a vicebánt ezen intézkedés helytelen voltáról meggyőzőnöm s ettől fogva a gyümölcsfák haszna az őrsöké maradt.

Egy helytelen – a tisztí elöljárók tekintélyét sértő – intézkedés volt az is, hogy szemlék vagy kiszállások alkalmával a tisztek menetlevelén az érkezés és elindulás napját és óráját az őrsparancsnoknak kellett megerősítenie. Ez is beszünttetett s általában az egész ügymenet a mi szabályainkhoz alkalmazkodott.

Természetesen ezen intézményben is, mint Horvát-Szlavonország minden közös intézményeiben, nem valami jó szemmel nézték a magyar impériumnak való alárendelést. Az új idők fejleményei azonban megtaníthatták arra, hogy mégis csak jobb volt a magyar, mint az annyira gyűlölt szerb hegemonia.

*

Befejeztem! Távól otthonomtól, minden segédeszköz hiányában, egyedül öreg agyam fogyatékos emlékező tehetőségére támaszkodva vettem papírra e sorokat s azért talán mindenben, különösen számok tekintetében, nem is emelhetnek igényt teljes hitelességre. De amit írtam, szeretettel és rendíthetlen rokonérzéssel írtam.

Statisztikai adatokat az előbb említett okból nem hoztam; minden illetéktelen bírálattól tartózkodtam.

Még fel kell sorolnom azoknak a neveit, kik az eddig megnevezetteken kívül az intézmény szervezésének és fejlesztésének nagy és nehéz munkájában tevékeny részt vettek. Munkáik és eredményeik méltatását történelmi értékkel bíró művednek biográfiai részében megtalálja az olvasó.

Ezek: Schatz Lajos tábornok, Neugeboren Gusztáv, Tisóczky László ezredesek, Újhegyi Béla őrnagy, Stesser György tábornok, Reinle Gábor ezredes, Sönsér Nándor tábornok. Nevezettek az utókor mindenütt meg fogja találni, ahol Klio tolla a csendőrség történelmével foglalkozik.

Egyes tükördarabok ezek csendőrségünk múltjából, de összeillesztve talán még sem fogják torzképét visszatükrözni annak a 26 évnek, melyet én a csendőrség kötelékében eltöltöttem.

Valamelyik nagy német költő ezt írja: »A régi letűnik, jön az új idő és új élet virul a romokból.«

Adja Isten, hogy így legyen!

Baden, 1925. évi december havában.

Panajott Sándor,
nyugállományú altábornagy.

TISZTEK.*

* Az 1876-86. években a csendőrségnél szolgált tisztek életrajzai közöltetnek Mátray Sándor százados, számvivő, Balogh Ferenc, Gruber József, Hatfaludy József, Reviczky Jenő, Szilaveczy Sándor, Wester Vilmos főhadnagyok, Gergely József, Polzovic János hadnagyok, Boér Dömök, Pitrás Miklós és Tamásy Lajos hadapródok kivételével, kiknek személyi adatait beszerezni nem sikerült.

A tisztek életrajzai a testületbe tisztté történt kinevezésük időrendjében következnek.

Murai és Kőröstarcsai Török Ferenc

cts. cs. és kir. tábornaszernagy, a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség első felügyelője.

Született Csíkszeredán 1832 január 29-én. Róm. kath. vallású. Édesatyja tanító volt. Szülei katonai pályára szánták s fiatal kora óta katonai nevelőintézetben, az olmützi cs. kir. hadapródiskolában tanult és nevelkedett, honnan mint hadapródörmmester 1851-ben a cs. kir. 41. sorhadgyalozezredbe osztatott. Hadnaggyá 1852 december 23-án lépett elő a cs. kir. 6. sorhadgyalozezredben. 1857-ben helyeztetett át a cs. kir. csendőrséghez. Itt a cs. kir. 7., 6. és 8-ik csendőrezredek állományában – mint hadnagy, majd főhadnagy (1859 május 19) szakaszparancsnok – Nagyváradon, Aradon, Butyinban, ismételten Aradon és Kaposvárt állomásozott. 1866. évben kiütvén a Poroszország elleni hadjárat, mint százados* helyeztetett vissza a cs. kir. 34. gyalozezredhez s ezen ezred kötelékében – mint századparancsnok – harcolta végig a hadjáratot; résztvett a podoli és jicini ütközetekben. Utóbbiban súlyosan meg is sebesült. Ezen évben a hadjárat során tanúsított vitéz magatartásáért legfelsőbb dicsérő elismerésben részesült, a Somogy vármegyében fennforgott zavaró közbiztonsági viszonyok helyreállítása körül szerzett érdemeiért pedig a katonai érdemkereszttel tüntettetett ki öfelseje által.

A m. kir. honvédségnek 1869. évben (XLI. t. c.-el) történt felállításakor a cs. kir. hadsereg kötelékéből átlépett a m. kir. honvédség állományába s kineveztetett a Kézdivásárhelyen állomásozó m. kir. 24. számú háromszéki honvéd gyalogzászlóalj parancsnokává. 1872. év november 1-ével őrnaggyá s a Deésen állomásozó m. kir. 32. számú dobóka-szolnoki honvéd gyalogzászlóalj parancsnokává neveztetett ki. Ezen minőségében egyszerismind a tisztképző iskola vizsgálónöke gyanánt is működött, tehát felette tevékeny részt vett a honvédség első szervezésének nehéz munkájában.

Midőn a magyar kormány 1876 május hó 1-ével átvette a

* »II. rangú százados«-sá 1866 május 15-vel, »I. rangú százados«-sá 1867 február 1-vel lépett elő.

cs. és kir. közös hadügyminisztertől az akkori erdélyrészi csendőrséget – mely az ország területén 1850 óta felállított, de később feloszlott országos csendőrparancsnokságok közül egyedül maradt működésben – 1876 június hó 26-ával ezen testület vezetésével ideiglenesen megbízott, majd 1877 május 6-án Őfelsége által ezen testület parancsnokává véglegesen ki-neveztetett, egyidejűleg áthelyeztetvén annak állományába.

Az erdélyrészi csendőrparancsnokságoknál akkor nehéz viszonyok uralkodtak, Török őrnagynak azonban sikerült minden rázkódtatás nélkül elérnie, hogy e parancsnokságnál – úgy a vezetésnél, mint személyi és szolgálati viszonyoknál – kitűnő szellem és fegyelem, honosított meg, az intézmény teljesen magyarrá alakult át s olyan eredménnyel működött, hogy midőn az anyaországban a közbiztonsági viszonyokban beállott bomlásszerű állapotok folytán az akkori kormány kezdeményezésére a csendőrségi intézménynek Magyarország többi részére való kiterjesztése határozatott el s e célból a közbiztonsági szolgálat szervezéséről szóló 1881: III. t.-c. meghozatott, az erdélyrészi csendőrségnél 1877 május 1-ével alezredessé, 1880 november 1-ével pedig ezredessé előlépett Török Ferenc ezredes által előkészített megszállás az ő vezénylete alatt 1882 január 1-ével a szegedi, innen folytatólag ugyancsak az ő vezényletével 1883 január 1-ével a budapesti és kassai, 1884 január 1-ével pedig a pozsonyi és székesfehérvári csendőrkerületek területén megtörténhetett. Ezzel lett befejezve a nagy mű: *a m. kir. csendőrség felállítása*. Török ezredes időközben 1882. évben hosszas és jeles szolgálatai elismerésül Őfelsége által a III. oszt. Vaskorona-renddel tüntettetett ki.

»Mindezen megszállások szervezésében az oroszlanrész Török Ferenc ezredest illetve, kinek általában szerencsés szervezési képességeinek érvényesítésével ezen új intézménynek a magyar közéletbe való bevezetésénél, sikerült azt – minden rázkódtatás nélkül – olyképp megteremteni, hogy az intézmény mihamar otthonossá lőn s áldásos tevékenységével már eleitől fogva közelismerést vívott ki magának.«

Kimagasló érdemei elismerésül 1884-ik évben a legfelsőbb megalégedés kifejezésével lett a legkegyelmesebben kitüntetve,

A csendőrség felügyelet- és hatásköre az egész ország területére kiterjedvén, szükséges volt arról gondoskodni, hogy a testületnél a szolgálatkezelésnél, a személyi, fegyelmi és a katonai közigazgatási ügyek intézésénél az egységes és egyöntetű vezetés érvényesüljön.

Ismét Török Ferenc ezredesre esett a választás, ki ezokból Őfelsége által 1886. év október hó 13-án kelt legfelsőbb elhatározással Schatz Lajos csendőrezredes utódként a honvédelmi minisztérium IV. csendőrségi ügyosztályának vezetőjévé neveztetett ki, egyúttal megbízatván a magyar korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjének teendőivel is.

SCHATZ LAJOS

Ezen minőségben lett a katonailag szervezett csendőrség felügyelője a mindenkori honvédelmi miniszternek segédközege.

Török ezredes 1886 november 1-ével vezérőrnaggyá, 1891. évben pedig altábornaggyá neveztetett ki.

Török altábornagy 1897 augusztus hó 24-ig, tehát tizenegy évet meghaladóan volt osztályvezető. Ezen időszak csendőrségünk történetében »örökbecsű marad azért, mert alkotásai, személyes befolyása és bölcs közreműködése eredményezték azt a magas színvonalon álló működést s minden ízében tözsgyökeres, magyaros kitűnő szellemet, amely jellemzi testületünket«.

Őfelsége 1891 február hó 6-án kelt legfelsőbb elhatározásával Török altábornagyot a Lipótrend lovagkeresztjével tüntette ki.

A közel ötvenévi fárasztó szolgálat megrendítette Török altábornagy egészségét s saját kérelmére őfelsége – méltányolva derék katonája kiváló érdemeit – 1897 augusztus 24-én kelt legkegyelmesebb elhatározásával őt a címzetes tábornagyi jelleggel s a Lipótrend középkeresztjével tüntette ki és elrendelte nyugállományba helyezését.

Török tábornagyi visszavonulásának külsőségei méltóak voltak érdemdús múltjához. A m. kir. és a m. kir. horvát-szlavón csendőrség 90 tiszttagja ünnepélyesen vett tőle búcsút a budapesti Aggteleki-utcai volt csendőrségi laktanyában, emlékül rendkívüli értékű szoborművel ajándékozta meg, háláját, őszinte ragaszkodását és nagyrabecsülését ily módon róva le első, feledhetetlen felügyelője iránt. Mert Török tábornagyi minden ügyre való személyes befolyása eredményezte azt a kitűnő szellemet, élénk buzgalmat, munkakedvet és feltétlen megbízhatóságot, mely vezetése alatt eltöltötte a csendőrség minden tagját és amely intézményünket páratlan magas fokra emelte és szülte az országszerte elismert eredményes működést.

Török cts tábornagyi 1873 március hó 22-én vette nőül Weér Rózát, akivel haláláig élt együtt. Házasságukból egy fiú- és két leánygyermek származott, ő cs. és kir. Felsége 1885 március 23-án kelt legfelsőbb elhatározásával neki, valamint törvényes utódainak a magyar nemességet a »murai és köröstarcsai« előnevekkel díjmentesen a legkegyelmesebben adományozta.

Török tábornagyi életrajzi adataiból látható, hogy ő 1857. évben a császári királyi csendőrségnél kezdte meg csendőri szolgálatát, melyet 1866. évtől 1876. évig megszakított. Hogy őt szemelte ki a magyar kormány arra, hogy mint honvédtörzstisztet állítsa a közös hadügyminiszter fennhatósága alól a honvédelmi miniszter katonai fennhatósága alá jutó erdélyi csendőrség élére, ebben az ő egyéni kiválóságain kívül döntő szerepe volt annak, hogy mint fiatal tiszt közel tíz évet

szolgált már a es. kir. csendőrségnél, tehát a nélkülözhetetlen szaktudással és értelemmel kétségtelenül rendelkezett. Török táborsernagy attól kezdve, hogy az erdélyi csendőség ideiglenes vezetésével megbízott, kizárólag csendőrnök érezte magát s az intézményhez élete utolsó percéig hű maradt. Minden gondolatát, minden idejét az intézmény hivatásszerű továbbfejlesztésének szentelte. Ízig-vérig csendőr lett és az is maradt.

A csendőség sohasem fejlődött volna azzá, amivé fejlődött s sohasem tett volna szert európai nivóra, ha Török táborsernagy hivatását gyarló egyéni és nem egyetemes szempontból mérlegelte volna. És ebben domborodik ki Török táborsernagy igazi nagysága. És innen van az, hogy a testülettel elválaszthatatlanul van egygyéforrva nagy alkotójának neve.

Mindenkor előtűnik az ő jóságos alakja. Elénk tűnik katonai és emberi jelleme, a tetteiben nagyon meggondolt, éles megfigyelő, elhatározásai kivitelében a mindig egyenes utón haladó, éppen ezért magának tiszteletet parancsoló, megalkuvást nem ismerő, acélkemény akarató vezér, aki hivatása súlyát érezve vállain, céltudatos bölcsességgel alkotta meg az intézményt és mesteri kézzel vezette. Ismerte saját alkotásának egész gépezetét s a legkisebb zökkenést és zavart észrevéve tudta, hol a baj s miként kell azt orvosolni.

Sikereinek még két forrása volt. Az első az ő abszolút *érilíli* lelkiismeretessége és kötelességtudása. Már Budapesten székelt mint felügyelő s Erdélyben volt szemlekorúton. Mindig egyedül járta szemléit, rossz időben, rázós szekereken száz kilométeres kocsiutakat is megtéve. Egyik leánya diphteriában megbetegedett. Aggódó felesége utána sürgönyözött. A válasza az volt, hogy hívassanak orvost. Pár nap múlva küldik utána a táviratot, hogy leánya meghalt. És ő távirati válaszában e szavakkal: temessétek el, az apai szívét mélyen megrendítő eseményt elintézte s szolgálatát tovább teljesítette.

Sikereinek másik forrása az volt, hogy a fáradságot nem ismerő, szívig ható, atyai, jóságos és bölcs tanításaival úgy tudott hatni alárendeltjeire, hogy azok tiszteletét, szeretetét és ragaszkodását személye iránt állandósította.

Török táborsernagy halálával, mely Budapesten 1900 december hó 9-én következett be, egy rendkívüli egyéniség és egy ritka érték tűnt le hazai közéletünk teréről is, egy eszményekért rajongani tudó, nemzeti öntudattal telített, erkölcsre puritán, munkára fáradhatlan, igényekre egyszerű, igaz férfi. Dísz és büszkesége a magyar csendőségnek.

A kerepesi temetőben, a székesfőváros által a Deák-mausoleum közelében (28. parc. a/i. 14.) adományozott sírhelyen helyeztetett örök nyugalomra. A csendőség tisztikara kegyelete jeléül gránitoszlopot emeltetett »első és nagyérdemű felügyelő jének«.

Schatz Lajos

címzetes tábornok, a honvédelmi minisztérium csendőrségi ügyosztályának, első vezetője.

Született 1816. évi május hó 3-án Szurovicban (Gácsország). Rom. kath. vallású. Cs. kir. altiszt fia. Katonai kiképzését a cs. kir. 34. gyalogezred nevelőházában nyerte. 1834 május 5-én lépett be a nevelőházból a cs. kir. 34. számú gyalog seregre, hová mint közkatona osztatott be. 1834 december 27-én őrzetűvé, 1835 április 14-én tizedessé, 1837 augusztus hó 14-én őrmesterré lépett elő. 1845 szeptember 16-án alsóbb illetékű hadnaggyá neveztetett ki az Ernő főherceg nevét viselő cs. kir. 48. számú gyalogezredben. 1849 augusztus hó i-én magasabb illetékű hadnaggyá, 1849 május hó i-én főhadnaggyá neveztetett ki. Mint főhadnagy 1850 április hó 1-ével áthelyeztetett a cs. kir. 6. számú (győri) csendőrezredhez. 1853 december hó i-vel a cs. kir. 8. számú (nagyszebeni) csendőrezredben II. osztályú századossá neveztetett ki. Ebben a rendfokozatban osztatott be a cs. kir. csendőrség vezérfelügyelője mellé, mint segédtszt. Itt 1857. évi augusztus hó 21-vel I. oszt. századossá neveztetett ki. Innen 1868 október hó i-vel a cs. kir. 4. számú (brünni) országos parancsnoksághoz helyeztetett. 1869 január i-vel a cs. és kir. 10. számú (kolozsvári) országos csendőrparancsnoksághoz helyeztetett át, mint »működő törzstiszt« Nagyszebenbe. 1870 május hó i-vel őrnaggyá lépett elő. 1873 január hó 14-én kelt legfelsőbb elhatározással a cs. és kir. 10. számú csendőrparancsnokság parancsnokává neveztetett ki Kolozsvárra. 1876 május i-vel ugyanezen minőségben a m. kir. erdélyi csendőrség állományába helyeztetett át, de ezt megelőzően már ez év január 26-án kelt legfelsőbb elhatározással a honvédelmi minisztériumban a csendőrség ügyeinek intézésével lett megbízva. Ebben a minőségben lépett elő 1877 május hó i-vel alezredessé és 1880 október hó 28-án kelt legfelsőbb elhatározással ezredessé. 1876 július hó 1-től 1885 július 18-ig mint ezredes osztályvezető működött a honvédelmi minisztérium XI., majd IV. csendőrségi ügyosztályában. Ezen állásától betegsége miatt mentetett fel. 1886. év október 13-án Őfelsége – saját kérélmé folytán – a jól megérdemelt nyugállományba helye-

zését rendelte el s ez alkalommal neki a tábornoki címet és jelleget a legkegyelmesebben adományozta.

Kitüntetései: Schatz tábornok 1848. évben a Fehér, Veszprém, Zala és Vas vármegyékben lázongó nép elnyomására kiküldött es. kir. 48. számú gyalog seregre működéseiben és menetein – mint hadnagy, zászlóalj segédtsízt – tevélegesen vett részt. Midőn azután a zászlóalj a honvédséghez átlépett, alkalmat talált a Horváth-féle száguldó (repülő) hadhoz csatlakozni. Az udvari haditanácsnak 1851. évi május 17-én kelt intézvényével a magyar forradalom alatt tanúsított hűségéért és magatartásáért megdicsértetett.

1853. évben ezredsegédtsízi minőségben tanúsított kiváló alkalmaztatásáért az országos csendőrparancsnokság által megdicsértetett s ezután soronkívül lépett elő II. oszt. századossá.

1859. évben, mint a cs. kir. csendőrség Vezérfelügyelője mellett segédtsízt, az ezen alkalmazása alatt tanúsított eredményteljes működéséért őfelsége által a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntettetett ki.

1875. évi április hó 25-én kelt legfelsőbb elhatározással sok évi és főleg csendőrségi ügyekben tett szolgálataiért a III. osztályú Vaskorona-renddel lett kitüntetve.

1884. évi március hó 13-án őfelsége legfelsőbb elhatározásával a m. kir. csendőrség szervezése és felállítása körül szerzett érdemei elismerésül részére a Ferenc József-rend közepkeresztje adományoztatott.

1886. évi október hó 13-án Őfelsége legfelsőbb elhatározásával ötven évet túlhaladó és különféle alkalmazásokban tanúsított eredménydús szolgálatai elismerésül Schatz tábornoknak a Ferenc József-rend közepkeresztjéhez a csillagokat adományozta, őfelsége 1890 március 12-én kelt parancsiratával 50 évi tényleges szolgálat után a tisztek részére rendszeresített I. osztályú tiszti katonai szolgálati jellel Schatz tábornok már nyugalomba helyezése után díszítettett fel.

Schatz tábornok nős ember volt, ki azonban nejétől később elvált. Végzett pedagógus s mint ilyen a cs. kir. 34. számú sorhadgyalogsereg nevelőházában tíz éven keresztül tanító volt. A közigazgatásban és a katonai gazdaszatkezelésben alapos ismeretekkel bírt. Az 1848-49. években csatában részt nem vett. A magyar nyelvet meglehetősen jól, a német nyelvet tökéletesen, a lengyel és a hazai tót nyelvet megfelelően bírta.

Előjárói által mint kötelességérgertől áthatott, buzgó, igen fegyelmezett, ezek iránt meggyőződésből engedelmes, tiszta jellemű, érdemteljes csendőrtiszt – jellemzett. Csendes, nyugodt vérmérsékletű, nyájas természetű, magabavonult életet élő tiszt volt, aki köztiszteletnek örvendett mindenki részéről s aki magas kora dacára, úgyszólván élete alkonyán is állhatatosan és pontosan, áldozatkészséggel teljesítette kötelességét.

A csendőrség intézményének megszervezésénél elévülhetlen érdemeket szerzett s mint a honvédelmi minisztérium csendőrségi ügyosztályának első vezetője, e minőségben hosszú éveken át teljesített szolgálataiért és maradandó alkotásaiért az utókor háláját méltán kiérdemelte. Különösen meg kell emlékeznünk néhai báró Fejérváry Géza volt m. kir. honvédelmi miniszternek Schatz ezredesről 1881. évben irt nyilatkozatáról, melyben – tekintve buzgóságát és eredményteljes működését – elismeri róla, hogy úgy a szegedi II. számú csendőrkerület szervezésében, mint a csendőrség számára készült terjedelmes utasítások összeállítása körül igen sikeresen működött közre.

Schatz tábornok méltán megérdemli, hogy az utókor hálás kegyelettel őrizze meg áldott emlékét. A belügyminisztériumban jekel- és margitfalvi Jekelfalussy Lajos miniszteri tanácsos, a honvédelmiben pedig Schatz alezredes végezték a csendőrség szervezésének kimerítő előmunkálatait és e két férfiú által vezetett hosszabb minisztériumközi tárgyalások után 1880. évi november hó végén került az országgyűlés képviselőháza elé »a közbiztonsági szolgálat szervezéséről« és »a csendőrség legénységi állományának kiegészítéséről« szóló törvényjavaslat, mely törvényjavaslatokkal tulajdonképpen az Erdélyben már életben lévő csendőrségnek az ország többi részeire nézve is törvénybeiktatása javasoltatott (1881. évi II. és III. t.-c. és az 1881:LXXI. t.-c).

Schatz tábornok neve a jelen nemzedék előtt úgyszólván ismeretlen, pedig Török tábornagy, első csendőrségi felügyelőt megelőzően már igen sokat tevékenykedett a testület érdekében, szolgálati időben is hét évvel előzte meg őt, mint a honvédelmi minisztériumban a csendőrügyek előadására már 1876. évben vezényelt őrnagy, később pedig mint ezen osztály vezetője, tíz évet meghaladó központi alkalmaztatása alatt kétségtelenül és elvitathatatlanul szerzett annyi érdemet, hogy őt Török tábornaggal együtt tekintsük az intézmény megalkotója gyanánt.

Nem helyes és nem is lenne méltó az utókorhoz, hogy emlékeről megfeledkezzék.

1891. év augusztus 10-én halt meg. A budapesti hűvösvölgyi régi katonai temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Tisóczy László

alezredes, a kassai csendőrkerület első parancsnoka.

Született Budán 1820 június hó 27-én. Rom. kath. Édesatyja Tisóczy Márton birtokos volt. A gimnázium hat osztályát s a budapesti egyetem bölcsészeti fakultásának első évfolyamát jó sikerrel elvégezvén, 1839. év augusztus hó i-én a es. kir. 12. számú huszárezredhez toborzás útján avattatott fel, mint közhuszár. Tizedessé 1841 december hó i-én, őrmesterré 1844 december hó i-én lépett elő. 1848 június hó 30-án a magyar nemzetőrség kötelékébe helyeztetett. Ezt megelőzően – csapat-testéhez, mint őrmester beosztva – vett részt (június 12-15-én) a Prágában lefolyt utcai ütközetekben.

1849 december 18-án neveztetett ki hadnaggyá a es. kir. 6. számú huszárezredben. Ebben a rendfokozatban közel két éven át – mint ezredsegédtiszt – volt alkalmazva. 1851 május i-én lépett elő főhadnaggyá s mint főhadnagy helyeztetett át 1852 március 16-án a es. kir. 6. számú (kassai) csendőrezredhez, átvétetvén a császári királyi csendőrség állományába. Ezen ezrednél több éven át tartalékszárnny- (Depot-Flügel) parancsnok volt. II. osztályú századossá 1858 július 1-ével neveztetett ki, de már a cs. kir. 10. számú (kolozsvári) csendőrezredbenj, hova röviddel azelőtt helyeztetett át. 1863 április 1-ével ismét visszakерült a cs. kir. 6. számú csendőrezredhez, amely 1866 május i-én a 6. számú országos csendőrparancsnokság nevet vette fel. Ez év május 12-én I. osztályú századossá neveztetett ki. A cs. kir. csendőrezredeknek 1867-ben történt felosztatásával – amikor is a közbiztonsági szolgálat teljesítése újból az egyes törvényhatóságok közegeire bízott – Tisóczy százados június hó 1-ével az Erdélyben meghagyott 10. számú csendőrezredhez helyeztetett, amely az »országos csendőrparancsnokság« nevet nyerte. 1876 május 1-ével helyeztetett a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság állományába. 1858-1880. évig – közel huszonkét éven át – szárnyparancsnokoskodott. Őrnaggyá 1880 november hó i-én lépett elő. 1881 október hó 30-ig szemléstörzstiszt, november 1-től ideiglenes parancsnoka ezen erdélyrészi csendőrségnek. Alezredessé 1882 november i-én lépett elő. Ez év november 28-án

kelt legfelsőbb elhatározással a m. kir. IV. számú (kassai) csendőrkerület parancsnokává neveztetett ki. Sajnos, már ezidőben súlyos gégerák kínozza, úgyannyira, hogy oly fontos szolgálatát inkább csak az irodájából láthatta el. Bár a halálát okozó betegség csiráját már magában hordozta és rövidesen bekövetkező haláláról tudomással bírt, mégis a kerületét utolsó leheletéig szívós kitartással, önfeláldozással és szeretettel vezette. Mint ezen kerület parancsnoka halt meg 1884 augusztus hó 14-én Kassán. Ott is temettetett el.

Kitüntetései: hadiíremnek és az I. osztályú tiszti szolgálati jelnek volt a birtokosa. 1878. évi augusztus 26-án öfelsége a király – hosszas és sikerteljes szolgálatai elismeréséül – a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntette ki. 1884. év március 21-én kelt legfelsőbb elhatározással részére – kiváló buzgalommal teljesített szolgálataiért – dicsérő elismerés fejeztetett ki.

Tisóczky alezredes Magyarországon kívül ismerte Tirolt, Alsó- és Felső-Ausztriát, Cseh- és Morvaországot. Tökéletesen bírta a magyar és a német nyelvet.

1863. évben vette nőül Daskocil Annát, Daskocil József es. kir. főhadnagy leányát. Házasságukból egy fiú- és egy leánygyermek származott. Nejét korán elvesztvén, özvegyen maradt. Fia mint csendőrtiszt szolgált néhány éven át. Leányát László Albert – a későbbi – altábornagy vette el.

Tisóczky alezredes hosszas katonai és csendőrségi pályája alatt mindenkor kimagaslott férfiúi erényei által. Mint komoly, határozott életelvek mellett élő, higgadt, becsülésreméltó, tiszta jellemű, kitűnő csendőrtiszt volt ismert. Elöljárói nagyra-értékelték pontosságát, feltétlen lelkiismeretességét, kötelességtudását, buzgóságát, ügyszeretetét és fáradhatatlanságát. Hozájuk ragaszkodott s irányukban meggyőződésből eredő engedelmséggel viseltetett. Alárendeltjeire a legjobb befolyást gyakorolta, velük szemben méltányos, igazságos és gondoskodó volt. A csendőrségi szolgálat minden ágazatában teljesen otthonos volt s a legteljesebb odaadással igyekezett tudását és bőséges tapasztalatait az intézmény javára értékesíteni. Jeles csendőrparancsnoknak bizonyult, aki különös körültekintéssel és tapintattal párosult kötelességérzettel tevékenykedett. Halála előtt pár hónappal sugárzott reá a királyi kegy éppen abból az okból, mert a csendőrség szervezése és felállítása körül szerzett érdemei méltánylást és elismerést igényeltek. Katonai és emberi életét az őszinteség és a nemesség ragyogta be. A hála és a kegyelet legszebb érzéseivel gondolhatunk nevére és emlékére, mert közbecsülésben lefolyt életét majdnem egészen a közbiztonsági szolgálatnak szentelte.

Neugeboren Gusztáv

ezredes, a honvédelmi minisztérium IV. csendőrségi osztályának helyettes vezetője.

Született Brassóban 1830 február 26-án. Evangélikus vallású. Hivatalnok fia. A brassói főgimnázium nyolc osztályát végezve, 1848 év november hó i-én – mint vadász – besoroztatott a cs. kir. 23. számú tábori vadászszázalóhoz. 1849. évben – mint vadász és altiszt – csapattestével résztvett január 29-én az Erzsébetváros, február 2-án a Héjasfalva, február 27-én a Medgyes, március 3-án a Segesvár, március 19-én a Feketehalom, július 23-án a Szemeria és Sepsiszentgyörgy, július 31-én pedig a Kászonújfalunál lefolyt ütközetekben. Mint vadász és alvadász rövid egy évi szolgálat után 1849 november 3-án őrmesterré, 1850 december hó i-én a cs. kir. 51. számú gyalogezred kötelékében – hova időközben helyeztetett – II. osztályú hadnaggyá neveztetett ki. Mint I. osztályú hadnagy áthelyeztetett és kineveztetett 1852 szeptember 1-ével a cs. kir. 8. számú (nagyszebeni) csendőrezredhez. Főhadnaggyá 1856 július 16-án lépett elő, 1866 május 1-ével pedig a cs. kir. 10. számú (kolozsvári) csendőrezredhez nyerte beosztását. Mint főhadnagy négy évig állott pótszárnyparancsnokság élén, majd ugyanezen ezredben másfél éven át az ezredsegédtsiséget töltötte be. II. osztályú századossá 1870 november 1-ével lépett elő, ugyanezen nappal neveztetvén ki szárny parancsnokká a 10. számú csendőrezredből alakult 10. számú országos csendőrparancsnokság állományában 1873 november i-én I. osztályú századossá neveztetett ki. 1878 május 1-ével a m. kir. 2. számú csendőrparancsnoksághoz került. 1871 -1881. évig szárnyparancsnok. 1875 június 2-tól július 16-ig az erdélyi rész északkeleti határrészén garázdálkodott rablók elleni közbiztonsági óvintézkedések vezetésével bízott meg. Feladatát sikerrel oldotta meg. Őrnaggyá 1881 november 1-ével lépett elő és ez év december .1-ével a m. kir. 2. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett. Itt előbb a szemléstörzstiszti teendőket látta el Török ezredes parancsnoksága alatt és segédkezett a szegedi csendőrparancsnokság felállításában. 1882 november hó 28-án ezen parancsnokság parancsnokává neveztetett ki és így ő lett – Török

ezredes Budapestre történt áthelyezésével – annak második parancsnoka. Alezredessé 1884 május i-én lépett elő, 1886 július 18-án pedig – mint helyettes osztályvezető – am. kir. honvédelmi minisztérium csendőrségi IV. ügyosztályába osztott be. Ezredessé 1887 november i-én neveztetett ki. 1890 január 20-án kelt legfelsőbb elhatározásával őfelsége – saját kérelme folytán – helyettes osztályvezetői állásától való felmentését és nyugállományba helyezését rendelte el 43 évi, e között 37 éven felüli csendőrségi, tényleges szolgálata után.

Kitüntetései: hadiérem; I. osztályú tiszti szolgálati jel; 1880 november 20-án kelt legfelsőbb. elhatározással, a közbiztonsági szolgálat terén teljesített kitűnő szolgálatai elismeréjéül a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntettetett ki; 1884 március hó 13-án kelt legfelsőbb elhatározással dicsérő elismerésben részesült; 1890. évben történt nyugállományba-helyezésekor őfelsége által – sok évi békében és háborúban tanúsított kötelességű szolgálatai elismeréséül – a III. osztályú Vaskorona-renddel tüntettetett ki.

Neugeboren ezredes családos ember volt. Külföldön nem járt, ellenben Erdélyt – hosszas huszonöt évi szolgálata folyamán – módjában állott tökéletesen megismerni. Magyarul, németül és románul tökéletesen beszélt. Kora ifjúságától a katonai pályán szolgálván, magát úgy a csapat-, mint a közbiztonsági szolgálatban kiváló tisztté képzelte. Igen jó szellemi képességgel, gyors és helyes felfogással bírt. Kötelmeit minden irányban teljes mérvben ismerte s azokat pontosan és mindenkor lelkes örömmel teljesítette.

Ami egyéniségében a legmegkapóbb vonás, zordsága mellett arany szívű volt és igaz, jó ember, szíves és szeretetreméltó; lebilincselően kedves a barátaihoz, gyöngéd és lovasias a nőkhöz. Most, amikor őt méltatjuk, nem lehet erről meg nem emlékeznünk.

A csendőrség felállításánál határozott és komoly értéknek bizonyult, hiszen a csendőrség megszervezőjével, Török tábor-szernaggyal együtt jött ki – mint helyettese – Erdélyből, s szállotta meg a szegedi 2. számú csendőrparancsnokság területét. Széles látkörű, tanult ember volt, sokat dolgozott, fáradt, lelkesedett és lelkesített. Igazi, vérbeli csendőr, aki semmiféle nehézségtől nem riadt vissza s nyílegyenesen haladt életútján, hivatását becsülve s testületünknek tekintélyt szerezve.

Azok a bajtársak, akik őt ismerték, hálás kegyelettel gondolnak nyúlánk, szikár alakjára; azok, akik nem ismerték, jót cselekednek, ha csendőrségünk e kimagasló tagjára, az önzetlen kötelességérzet és lelkes munkabírás mintaképére büszkén tekintenek.

Neugeboren ezredes Fogarason halt meg 1906. évben. A sok munka kimerítette testét, tönkretette idegeit. A fogarasi temetőben nyugszik. Sírját emlékkő ékesíti.

Báró Beaufort du Mont Várhegyi Lajos

cs. kir. kamarás, alezredes, kerületi parancsnok.

Született 1821 július hó 8-án Währingben, Alsó-Ausztriában. Honilletékessége Selmecbánya (Hont várai.). Római katolikus vallású. Nemes ember fia. Nevelését Bécsben, a Löwenburg-féle nevelőintézetben nyerte, jogi tanulmányait Magyarországon végezte; az ügyvédi és bírói vizsgát dicséretes eredménnyel tette le. Katonai szolgálatba lépéséig magyar törvényszéki hivataloknál működött, utoljára – mint alügyész – a pozsonyvármegyei törvényszéknél. Mint »mentes közember« 1844 évi augusztus 27-én soroztatott az I. Miklós orosz cár nevét viselt es. kir. 9. számú huszárezredhez. Tizedessé 1849 november 20-án, őrmesterré 1850 január i-én, II. osztályú hadnaggyá 1853 augusztus 16-án, I. osztályú hadnaggyá 1854 május 16-án, főhadnaggyá 1857 január 11-én lépett elő. Mint főhadnagy dandár- és segédtszti minőségben volt beosztva gróf Schlick lovassági tábornok mellé. 1863 január 7-én helyeztetett át a cs. kir. 6. számú (győri) csendőrezredhez. 1863-69-ig szakaszparancsnokságot parancsnokolt. 1869 január 3-án áthelyeztetett a cs. és kir. 10. számú (kolozsvári) országos csendőrpáncsnoksághoz. II. osztályú századossá 1872 január hó 11-én neveztetett ki. 1869-1875-ig tovább szakaszparancsnokoskodott, közben ideiglenesen szárnyparancsnokságot is vezetett. 1876 május hó 1-ével a m. kir. erdélyi csendőrpáncsnokság állományába helyeztetett s ugyanott 1876 június hó 26-án I. osztályú századossá, 1881 november hó i-én pedig őrnaggyá lépett elő. 1876 július hótól 1881 november i-ig szárnyparancsnok, 1881 november 1-től 1882 november 30-ig szemléstörzstiszt. 1882 december i-én kineveztetett a m. kir. I. számú csendőrpáncsnokság parancsnokává Kolozsvárra. Alezredessé 1884 május i-ével lépett elő, ez év augusztus hó 25-én pedig parancsnoki minőségben a m. kir. IV. számú csendőrkerülethez Kassára helyeztetett. Mint ezen kerület parancsnoka halt meg 1888 március 13-án Kassán 67 éves korában.

Du Mont Várhegyi alezredes 1859-ben résztvett az Olaszország elleni hadjáratban és pedig – mint dandársegédtszti - báró Gablenz tábornok lovasdandáránál a május 8-iki szemrevételi ütközetben Caserlénél, május 25-én Candiánál, június 1-én Terrasánál, június 4-én Magentánál, június 24-én pedig Solferinónál.

Magyarországon kívül ismerte Dalmátországot és Tirolt, helyőrségelései útján pedig Moldvát és Oláhországot.

Kitüntetései: 1856. évben a Duna-fejedelemségekben egy szállítmányt vezetvén, igen nehéz helyzetbe jutott. Ez alkalmalmmal tanúsított higgadt, tapintatos és bátor magatartásáért hadtestparancsnoksági elismerésben részesült. 1859-ben a Magentánál s az ezen csatát megelőző ütközetekben tanúsított kitűnő műveleteiért a hadiékítményes katonai érdemkereszttel tüntettetett ki. 1884-ben március 13-án kelt legfelsőbb elhatározással a m. kir. csendőrség szervezése és felállítása körül szerzett érdemeiért dicsérő elismerésben részesült. Birtokosa volt a hadiéremnek és az I. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek.

Du Mont Várhegyi alezredes 1877. évben nősült. Egy leánya volt, akit egészen fiatal korában vesztett el. Magyarul, németül tökéletesen, latinul, olaszul, franciául és románul megfelelően beszélt.

1880. évben öfelsége megengedte neki, hogy özvegy Várhegyi Lujza törvényes utódaival együtt a néhai Du Mont Andrásnak II. Károly spanyol király által 1690. évi június 27-én adományozott s az összes törvényes utódokra örökölhető bárói méltóságot, mint »külhoni bárói rangot« felvehesse és a bárói címet »Du Mont de Beaufort Várhegyi« név használata mellett viselhesse.

Mint életrajzi adataiból kitűnik, magas képzettséggel lépett át a katonai szolgálatba, mely hivatást nagyraértékelt. A lovasszolgálatot tökéletesen ismerte. Mint igen szorgalmas, előkelő gondolkozású, önképzésével foglalkozni szerető, igen vitéz, bátor s tetteiben kötelességein túlmenő tiszt van jellemmezve. Előjárói irányában tiszteletteljes és meggyőződésből engedelmes, alárendeltjeivel szemben komoly, szigorú, méltányos és gondoskodó volt. Előkelő társaságban forgott s rendki\El művelt, finom modorral bírt.

A csendőrség intézménye iránt törhetlen hűséggel és ragaszkodással viseltetett. A szolgálat minden ágazatában tökéletesen jártas volt. A gazdaszatkezelést is jól ismerte. Fáradhatlan szorgalmaért, eredményekben dus tevékenységeért, feltétlen megbízhatóságáért, tiszta jelleméért előjárói és alárendeltjei részéről állandó és általános becsülésben részesült.

A csendőrség szervezése és felállítása körül szerény, de kitartó munkásságot fejtett ki. Annak jeles építője volt s – mint láttuk – érdemeiért legfelsőbb elismerésben is részesült. E nagy alkotás megalapozásában és megszilárdításában, foként a detailmunkák fárasztó végzésében értékesen működött közre.

Du Mont Várhegyi alezredes – mint ember – maga volt a jóság, szeretetreméltóság, a nemesen érző gavallér s a tetőtől-talpig szívember.

Nem volt harcos ember, szelíd természete nem állotta a tülekedést, a mindenáron érvényesülni szeretés és akarás útjait, nem kereste a mellékutakat, az útvesztő ingoványokat sem, szívből gyűlölte a cselszövést, az intrikákat, finom lelkétől távol állott az álnokság fortélyossága. Egyenes, őszinte, becsületes életet élt, értékeset, követésre méltót. Abból a fajtából való volt, amely a magyar értelmiség színe-javát adja, a magyarság szellemi életének a gerincét.

Bodzai Sönser Nándor

címzetes vezérőrnagy, a székesfehérvári csendőrkerület első parancsnoka.

Született 1834 szeptember hó 18-án Bécsben. Illetőséget Magyarországon 1886 február hó 10-én nyert (Budapesten). Rom. kath. vallású. Polgár fia. A gimnázium öt osztályát jó eredménnyel végezvén, a bécsi műegyetem kereskedelmi osztályának első évfolyamát hallgatta, majd 1850 augusztus 5-én – mint közember – önként és saját költségén belépett, illetve besoroztatott a cs. kir. utászkarhoz. Mint ezredhadapród 1851 január 20-án áthelyeztetett a cs. kir. 38. számú gyalogezredhez, 1852 február 16-án pedig a cs. kir. 22. számú gyalog sorozredhez. Hadapródormesterré 1852 június 3-án lépett elő. Másodosztályú hadnaggyá 1853 május 27-ével neveztetett ki s e rendfokozatban helyeztetett át a cs. kir. 19. számú gyalog sorozredhez. I. osztályú hadnaggyá 1854 augusztus i-én lépett elő. Csendőrségi pályáját 1858 május i-én kezdte meg a cs. kir. 1. számú (bécsi) csendőrezred kötelékében. Mint hadnagy szolgált a cs. kir. 7. (nagyváradi) és 8. (nagyszebeni) csendőrezredekben. 1859-ben öt hónapon át táborig csendőrként volt alkalmazva a 2. számú hadsereg csendőrségi hadiszárnyánál. Főhadnaggyá 1863 január 1-ével lépett elő. 1866 május 1-ével a cs. kir. 5. számú (pesti), majd a 4. (lemburgi) és a 10. számú (erdélyi) országos csendőrparancsnokságoknál szolgált, 1860-1876. évig szakaszparancsnokságokat parancsnokolt. II. osztályú százados 1873 november i-én neveztetett ki. A m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz 1876 május 1-ével helyeztetett át. 1877 november 1-én I. osztályú százados lett és szárnyparancsnok Brassóban. 1881 december 1-ével a m. kir. 2. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett, 1882 november 30-ig mint szárnyparancsnok Nagyikindán működött. Ezen idő után pedig, mint szemlész-törzstiszt volt beosztva. Őrnaggyá 1882 november 1-én neveztetett ki. 1883 november 30-ig a szemlész-törzstiszti teendőket látta el. 1883 december 1-én

megbízott a m. kir. székesfehérvári csendőrparancsnokság területének megszállásával s egyben kineveztetett annak parancsnokává. Alezredessé 1885 november i-én lépett elő, ezredessé pedig 1888 november i-én. 1883-1895 január hó i-ig ezen kerületet parancsnokolta, őfelsége 1894 december hó 7-én kelt legfelsőbb elhatározásával nyugállományba helyeztetett s ez alkalommal neki a vezérőrnagyi cím és jelleg adományoztatott. Budapesten telepedett le s itt halt meg 1914 október 30-án. A farkasréti temetőben helyeztetett örök nyugalomra. Sírja ezidőszert jeltelen.

Sönser ezredes résztvett – mint előbb említettük – az 1859. évi olasz hadjáratban, mint hadnagy, tábori csendőrtiszt. Beutazta Alsó- és Felső-Ausztriát, Morva- és Csehországot. Magyarországot helyőrségelése során ismerte. Magyarul és németül tökéletesen, franciául jól beszélt. Nős ember volt egy leánygyermekkel.

Kitüntetései: 1884. évben a m. kir. csendőrség szervezése és felállítása körül szerzett érdemei elismeréséül – március hó 13-án kelt legfelsőbb elhatározással – őfelsége dicsérő elismerésében részesült. 1891 december 14-én – hosszas, eredménydús és kitűnő szolgálatai elismeréséül -. őfelsége a III. osztályú Vaskorona-renddel tüntette ki. Birtokosa volt a hadi-érem s az I. osztályú tiszti szolgálati jelnek. 1893. évben kapta Vilmos császártól a Vörös Sasrend 2-od osztályát. 1894. év december hó i-én kelt legfelsőbb elhatározással részére hosszú éveken át tanúsított kötelességű szolgálataiért a dicsérő elismerés újólág nyilvánított. Magyar nemességét 1886 december 3-án nyerte legfelsőbb királyi kegy gyanánt.

Sönser ezredes közel negyven éven át volt csendőr, tehát egész férfiéletét szentelte e pálya betöltésére. Bizonyára nem töprengett azon, mit tegyen, mikor 1876. évben a magyar kormány az erdélyrészi csendőrséget átvette. Idevaló felvételét egészen természetesnek tartotta. És kitartott a nehéz, sőt legnehezebb időben híven, becsülettel. Mint tiszt és parancsnok komolyan vette hivatását; bővelkedett a tiszti erényekben. Komoly, becsvágyó, előkelő gondolkodású, fegyelmezett, felsőbb-sége iránt engedelmes, alárendeltjeivel szemben jóságos és igazságos volt. Magvető, ki nem vetett hiába. Tövíról-hegyire ismerte a szabályzatokat, melyek betartásában maga járt elől követendő példaként. Általános és nagy szakműveltsége, fenkölt szelleme, szeretetreméltó egyénisége előljárói és alárendeltjei részéről egyforma elismerésben részesült. S mivel nincs ember mba nélkül, talán egyetlen gyengesége az volt, hogy alárendeltjeit embereknek tekintve, azok gyarlóságaival szemben inkább megértő volt, mint hajthatatlan. Ebben kiforrott életelvei és mély vallásossága is segítették. Az ellágyulás vagy elérékenyedés gyöngyeit talán soha senki sem

látta szemében, pedig ott tündököltek a szíve mélyén. Hideg katonának látszott, de azért annál melegebb és bensőségebb volt a lelkivilága. Gyönyörű életpályáján mindig azok után a csillagok után haladt egyenesen és határozottan, melyeket becsületes meggyőződése ragyogtatott eléje. Tehetségét nem fitogtatta. Rajongott mindenért, ami szép az Isten ege alatt. Természetében volt a korrektség és a becsületesség. Igazi típusa volt az igaz magyarnak, az igaz férfinak és az igaz katonának.

Beck Gusztáv

2. osztályú százados, szakaszparancsnok.

Született Brünben (Morvaország) 1824 január 3-án. Evangélikus vallású. Polgár fia. A bécsi evangélikus főiskola négy osztályát igen jó eredménnyel végezte, abszolvált, majd a képzőművészeti akadémia két évfolyamát látogatta. A kettős könyvvitelt megtanulta s a hadseregbe lépése előtt egy kereskedelmi és váltóbanknál volt alkalmazva. 1846 szeptember 5-én avattatott fel a es. kir. 4. sorgyalozezredhez a törvényes szolgálati kötelezettség mellett. Tizedessé 1848 július 22-én, őrmesterré 1850 augusztus 30-án lépett elő. Résztvett az 1849-iki pusztaharkályi és ugyanezen év április 26-án az ácsi csatában. II. oszt. hadnaggyá 1854 március 22-én lépett elő, I. osztályú hadnaggyá pedig 1856 március 22-én. 1859. évben részt vett Pola partvédelmében. Ez évben áthelyeztetett a es. kir. 11. számú (laibachi) csendőrezredhez. 1866-ban tábori csendőrtiszt az Olaszország elleni hadjáratban. Főhadnagy 1866 május 12-ével. 1866 október 1-én a es. kir. 10. számú (erdélyi) országos csendőrparancsnokság állományába vétetett át. A próbaszolgálat sikeres teljesítése után véglegesített. II. osztályú századossá 1873 november 1-én neveztetett ki. 1876 május 1-ével a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnoksághoz helyeztetett át. 1877/78 években egy év tartamára várakozási illetékkal szabadságoltatott. Egyébként Kolozsváron volt – mint szakaszparancsnok – alkalmazva. Idegbajjal hosszabb időn át betegeskedett, miből kifolyólag alig két évi magyar csendőrségi szolgálata után 1877 augusztus 1-én állandó nyugállományba helyeztetett. Nagy hátrányára volt az is, hogy a szolgálati nyelvet kevésbé bírta. Későbbi életéről közelebbi adatok nem állanak rendelkezésünkre.

Birtokosa volt az I-ső osztályú tiszti szolgálati jelvénynek és a hadiéremnek.

Beck százados nőtlen ember volt. Németül tökéletesen,

magyarul csak törve beszélt. Alsó-Ausztrián és Morvaország kívül Istriát és Krajnát ismerte. Magyarországot csupán helyőrségei során. Az 1876. évi leírás szerint a csendőrségi szolgálatban teljesen ki volt képezve. Törekvő, szorgalmas tiszt volt jó szellemi képességgel és felfogással. Igen derék, kifogástalan jellemű egyéniség, ki magas életkorában is fiatal tetterővel rendelkezett.

Himmler Róbert

//. osztályú százados, szakaszparancsnok.

Született Wagstadtban (Szilézia) 1824 február 26-án. Róm. katolikus vallású. Polgár fia. A kereskedelmi iskolát jó eredménnyel végezte. 1848 október 19-én mint önkéntes avattatott fel a es. kir. 22. tábori vadászzászlóaljhoz, őrzetővé 1849 január 12-én, alvadásszá 1849 április 18-án, fővadásszá 1849 július 18-án lépett elő. Résztvett az 1849-iki magyarországi hadjáratban, február 6-tól október 4-ig Komárom ostrománál, ellenséges kitörések és az azzal közvetlen összeköttetésben álló ütközetekben egészen a vár bevételéig. Június hó 10-én szemrevételi ütközetben Marcaltónél, június 27-én és 28-án a szemerei csatában, augusztus 3-tól-5-ig a magyarkanizsai ütközetben. 1851 július hó 21-én mint ideiglenes csendőr beosztatott a es. kir. 7. számú (nagyvárad) csendőrezredhez, hol őrmesterré 1851 november 1-én lépett elő. Hadnagyá 1854 július 28-án neveztetett ki. 1860 augusztus 31-én a es. kir. 6. számú csendőrezredhez, 1866 május 1-én az 1. számú országos csendőrparancsnoksághoz helyeztetett. Főhadnagyá 1866 július 22-én neveztetett ki. 1871 május 1-én a cs. és kir. 10. számú országos csendőrparancsnoksághoz tétetett át. Itt segédtsizt 1872-76 október 31-ig, azután szakaszparancsnok Marosvásárhelyen. 1874 november 1-vel II. oszt. százados. 1876 május 1-én a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság állományába helyeztetett, hol 1878. év folyamán elhalt és pedig tragikus körülmények között. Ugyanis az 1877. évben lefolyt török-orosz háború alkalmával a törökök támogatására székely-puccs terveztetett. A cél az volt, hogy a székely fiúk behatolnak Oláhországba, ahol útját állják az orosz sereg átvonulásának. A puccs idejekorán felfedeztetvén, a fegyverek és egyéb felszerelések elkoboztattak. Így jutott a csendőrség lovassági forgópisztolyokhoz. Ezekkel célbalövés tartatván, megtörtént a sajnálatos eset, hogy a marosvásárhelyi szakasznál a célbalövészet alkalmával egyik csendőr kezében véletlenül elsült a forgópisztoly s a lövedék Himmler Róbert százados szakaszparancsnok hasába fűrődött. A százados rövid szenvedés után bele-

halt sebébe. Nemes lelkületére vallott, hogy belátván a csendőr ártatlanságát, haláltusája közben azon utolsó óhajának adott kifejezést, hogy a csendőrnek bántódása ne legyen. Török alezredes (a későbbi tábornagy) méltányolván Himmler százados utolsó óhaját, az ügyet fegyelmileg intézte el.

Kitüntetései: 1849 november 15-én kapta a II. osztályú vitézségi ezüst érmet; 1875. évben az ország erdélyi részének északkeleti határain az ottani havasokon rablók üldözése és az azok által megzavart viszonyok helyreállítására foganatosított közbiztonsági különös intézkedéseket és portyázásokat tevékeny közrehatásával lényegesen elősegítette, hadügy miniszteri megdicsézésben részesült; az 1877. évben a közbiztonsági szolgálat eredményes teljesítéséért belügyminiszteri dicsérő okirattal láttatott el. Birtokosa volt a hadiéremnek s az I. oszt. tiszti szolgálati jelvénynek.

Himmler százados nős, gyermektelen ember volt. Országismeretei: Szilézia, Magyarország északi és keleti része és Alsó-Ausztria. Németül tökéletesen, magyarul törve beszélt. Török alezredes (a későbbi tábornagy) az erdélyrészi csendőrségi parancsnok 1877. évben kitűnően képesített, sok elméleti és gyakorlati ismerettel bíró, fáradhatatlan szorgalmú, a legjobb eredménnyel működő, teljesen megbízható, higgadt, komoly, szigorú, tiszta jellemű tisztnek írta le, melyhez Graeffl Ede altábornagy honvédfőparancsnoksági adlátus hozzáfűzte: »Ezen már jelenleg is igen jó tisztből a magyar szolgálati nyelv tökéletes elsajátítása után kitűnő szárnyparancsnok váland.«

Himmler százados Marosvásárhelyen helyeztetett örök nyugalomra. A halálában is nemesen gondolkodó és érző csendőrtiszt emléke méltó az utókor hálás kegyeletére.

Lukács Mózes

ezredes, kerületi parancsnok.

Született 1833 október 22-én az udvarhelyvármegyei Küküllő-Keményfalva községben. Róm. kath. Kisbirtokos fia. Az algimnázium négy osztályát jó sikerrel végezte. 1854. évi március 31-én soroztatott be a es. kir. 62-ik sorsyalogezredhez, úrvezetővé 1855 szeptember 10-én, szakaszvezetővé 1857 március 1-én, őrmesterré 1859 július 15-én lépett elő. 1859. évben résztvett Tirol védelmében, 1860 július 1-én a es. kir. 63. számú sorsyalogezredhez helyeztetett át. Alhadnaggyá 1866 május 14-én neveztetett ki. 1866. évben június 24-én résztvett a custozzai ütközetben. 1869. évben a linci dandár-

TISÓCZY LÁSZLÓ

NEUGEBOREN GUSZTÁV

VÁRHEGYI LAJOS

SÖNSÉR NÁNDOR

tiszti iskolát jó eredménnyel végezte. 1871 február 1-től zászlóalj-segédtsízt, 1872 december 9-től pedig nyilvántartó- és segédtsízt. 1872 október hó 27-én kelt legfelsőbb elhatározással – mint alhadnagy – am. kir. honvédség állományába helyeztetett át, a m. kir. 23. számú brassói honvédszászlóaljhoz. Főhadnaggyá 1873 május hó 1-én neveztetett ki. 1874 október hó 20-án pedig az erdélyi VI. számú honvédkerületi parancsnokság parancsörtisztjévé. 1876 május 1-én a m.; kir. erdélyi csendőrségi parancsnokság állományába helyeztetett. Ezen év folyamán május 1-től október 31-ig próbaszolgálatra volt beosztva, melynek sikeres bevégzése után véglegesítettetett. November 1-től mint parancsnoksági segédtsízt működött 1879 január 13-ig, amikor is rangviszonyára tekintettel, szakasz parancsnoklásával bízott meg. 1880 november 1-én II. osztályú századosná és szárnyparancsnokká neveztetett ki. I. osztályú századosná 1881 november 1-én lépett elő. Mint I. osztályú százados előbb szárnyparancsnokoskodott, majd 1883 november 17-ével kineveztetett a m. kir. V. számú (pozsonyi) csendőrkerülethez parancsnokhelyettesé. 1891 augusztus 1-én kineveztetett ezen kerület parancsnokává, ugyanezen év november 1-én alezredessé lépvén elő. Ezredessé 1895 április 30-án kelt legfelsőbb elhatározással neveztetett ki. A pozsonyi kerületet 1896 május hó 22-ig parancsnokolta. E nappal – mint beteg – szolgálati alkalmazása alól felmentetett, szeptember 1-ével pedig állandó nyugállományba helyeztetett negyvenkét évet meghaladó tényleges katonai, illetve csendőrségi szolgálata után. Pozsonyban telepedett meg. Mint nyugdíjas halt meg 1899. évben július 19-én. Itt helyezték örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1874 július 21-én a hadiérmet kapta, 1866 július 16-án a custozzai csatában tanúsított *vitéz magatartásáért* legfelsőbb elismerésben részesült (a katonai érdemkereszt szalagján). 1877. évben az I. osztályú katonai szolgálati jelet kapta. 1879-ben a honvédelmi miniszter részéről – a parancsnokság segédtsízi teendőitől történt felmentése alkalmából – két és fél évi működése alatt tanúsított ernyedetlen szorgalmáért és hűséggel párosult buzgalmaért – okirati megdicsérésben részesült. Birtokosa volt a württembergi Frigyesrend középkeresztje 2-od osztályának. 1896 június 14-én kelt legfelsőbb elhatározással sok évi eredménydús működése elismeréséül a III. osztályú Vaskorona-renddel tüntettetett ki.

Lukács ezredes 1875. évben nősült. Gyermektelen ember volt. Magyarul és németül tökéletesen, románul jól beszélt. Különösen ismerte Erdélyt s az V. számú kerület területét szolgálati utazásai, Tirolt és Felső-Olaszországot a hadjáratból folyólag.

Lukács ezredes értékes, kiváló katona és derék csendőr volt. Igen jó szellemi képességgel és felfogással bírt. Szilárd,

komoly, tiszteletreméltó jellem. Kötelmeit jól ismerte s azoknak tökéletesen megfelelt. A csendőrségi szolgálatot alaposan ismerte, az utasításokban és szabályokban jól jártas. Irodai és fogalmazási teendőiben nagy ügyességgel és gyakorlattal rendelkezett. Vérmérséklete nyugodt. Önképzésén és általános műveltségének fokozásán szorgalommal s állandóan fáradt. Előjárói iránt meggyőződésből engedelmes, készséges és fegyelmezett, alárendeltjeivel szemben szigorú, igazságos és gondoskodó. Bizalmukat teljesen birta. Kedvelt bajtárs, ragaszkodó barát, jó modorú és a társaságot szerető ember.

Mint jeles, a szolgálatban rendkívül buzgó és teljesen megbízható tiszt, több ízben volt előnyzésre érdemesként minősítve. Segédtsiztként a szervezés első éveiben működött. Parancsnokát nagy önfeláldozással támogatta. Fanatikus tagja volt intézményünknek. Mint szakasz-, szárny- és kerületi parancsnok fáradhatlan volt a munkában. Lelkes magyar csendőr és ízlésében, modorában igazi kultúremler.

Gróze Győző (Nicefor)

címzetes alezredes, kerületi parancsnok-helyettes.

Született Felsősebes községben (Besztercenaszód vármegye) 1846 március 21-én. Görög katolikus vallású. Lelkész fia. A besztercei református gimnázium négy osztályának jó eredménnyel történt elvégzése után 1867 május 20-án rendes sorozás útján a törvényes hadkötelezettséggel felavattatott a cs. kir. 63. sorgealozezredhez. 1868 május hó 25-én átlépett - mint próbacsndőr - a cs. és kir. csndőrség állományába, a 10. számú erdélyi országos csndőrpapancsnoksághoz. Véglegesített 1868 augusztus 16-val. Őrsvezetővé 1869 július 4-ikével, címzetes őrmesterré 1872 január 1-ével, őrmesterré 1873 január 1-ével lépett elő. Mint őrmester helyeztetett át az 1876 május i-vel működését megkezdett m. kir. erdélyi csndőrpapancsnokság állományába. A csndőrtiszt szaki vizsgát jó eredménnyel tevéen le, hadapróddá 1876 november 1-én lépett elő s őrsállomásparancsnok lett Székelyudvarhelyen. Hadnaggyá 1877 május 1-én neveztetett ki. 1877 május 1-től 1881 október 31-ig szakaszparancsnok Csíkszeredán, Nagyszebenben és Désen, azután oktatótiszt s e minőségben 1881 december hó 1-ével áthelyzetett a felállított m. kir. 2. számú csndőrpapancsnoksághoz. Főhadnaggyá 1882 november 1-ével neveztetett ki s a felállított m. kir. 3. számú csndőrpapancsnoksághoz helyeztetett át. A következő év december 1-vel visszahelyzetett a szegedi 2. számú csndőrpapancsnoksághoz szakaszparancsnoknak Orsovára. 1885-ben oktatótiszt Kassán,

majd ideiglenes szárnyparancsnok Miskolcon. II. osztályú századossá 1887 november 1-én lépett elő. Ez év május 1-től szárnyparancsnok Kassán. I. osztályú századossá 1891 november 1-vel mozdított elő. 1887-1897-ig szárnyparancsnok Kassán, Ungváron és Sátoraljaújhelyen. 1898. évben másodtörzstiszti minőségben a m. kir. VI. sz. csendőrkerülethez helyeztetett. 1900 október 24-ével a m. kir. V. sz. csendőrkerülethez osztatott be kerületi parancsnokhelyettesnek. Hasonló minőségben 1901 június 20-án Kassára helyeztetett. Nyugállományba egészségi okokból vonult felülvizsgálat útján, közel 35 évi tényleges szolgálat után 1902. év május hó i-vel. Ez alkalommal Ófelsége augusztus hó 24-én kelt legfelsőbb elhatározásával neki a címzetes alezredesi jelleget és a Ferenc József-rend lovagkeresztjét a legkegyelmesebben adományozta. Besztercén telepedett le s ott élt családja körében halála napjáig, 1907 március 27-ig.

Gróze őrnagy nős ember és 3 gyermek atyja volt. Magyarországon kívül nem járt. Birtokosa a 3. oszt. tiszti katonai, szolgálati jelnek s a jubileumi emlékéremnek. Magyarul, németül és románul tökéletesen beszélt. Ellenség előtt nem szolgált. Egyik veje Marsálek János csendőrőrnagy.

Ha életrajzi adatait áttekintjük, látjuk, hogy a csendőrségi pálya iránt előszeretettel viseltetve, kora ifjú évében lépett be előbb a cs. és királyi, 1876. évben pedig – az alkotmányosi kormányzat bekövetkeztével – az erdélyi csendőrséghez, melyből kinőtt a mai csendőrség. Bőséges élettapasztalattal, elméleti és gyakorlati csendőri szaktudással értékesítette szolgálatait az intézmény javára. Megállapodott, határozott jellemű, nyugodt vérmérsékletű volt, jó szellemi képességgel és felfogással. Magas, nyúlánk termete mellett kevésbé erős testalkattal rendelkezett. A közbiztonsági szolgálatot jól intézte és vezette, a legénység oktatására és kiképzésére jól képesített. Nevelő hatását jól tudta érvényesíteni. Mint szakasz- és szárnyparancsnok, később mint másodtörzstiszt és kerületi parancsnokhelyettes eredményesen működött. Elöljárói iránt engedelmességgel viseltetett, alárendeltjeivel szemben szigorú és méltányos volt. Visszavonult életet élt. 1901. évtől kezdve gyakran betegeskedett ideg- és vesebántalmakkal s ez teljesítő képességét hátrányosan befolyásolta és közvetlenül előidézte szolgálatképtelenségét, majd nyugdíjba helyezését.

Gróze alezredes egyike azoknak a keveseknek, akik 1868-tól a cs. és kir., majd 1876-tól a magyar királyi erdélyi, végül az 1881-től szervezett mai csendőrségünknel folytatólagosan szolgáltak, ő is közel 35 éven át előjárói legteljesebb megelégedésére. Ilyen nagy emberi teljesítményhez szívós akarat erő es edzett lélek szükséges, mely győzedelmeskedik a test erőtlenségén is, mint Gróze alezredes esetében. Nyugdíjaztatását alig öt évvel élte túl.

Lex János

hadnagy, szakaszparancsnok.

Született Vecsésen (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye) 1836. év április hó 16-án. Római katolikus vallású. Budapesten az alreáliskolát jó sikerrel végezte. 1857 április 25-én rendes sorozás útján a es. kir. 32. sorgyalogezred által a es. kir. 6. számú gyalogszendőrezredhez nyolc évre besoroztatott. Ennek ezrediskoláját jó sikerrel végezte. Csendőrőrsvezetővé 1860 február 16-án lépett elő. Ebben a rendfokozatban 1860 szeptember hó 1-én a es. kir. 8. számú, 1862 április 1-én pedig a es. kir. 9. számú gyalogszendőrezredhez tétetett át. Szolgálati kötelezettségének megfelelően, 1865 június 11-én a es. kir. 32. számú gyalogsorezred tartalékába tétetett. 1866 január 13-án újból tetteles szolgálatba lépett s áthelyeztetett a es. kir. 9. sz. gyalogszendőrezredhez. Csendőrőrmesterré 1866 október 16-án lépett elő. A m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnokság állományába 1876 november 1-én lépett át s egyidejűleg kineveztetett csendőrhadapróddá és őrsállomásparancsnokká Deésre. Hadnagy-szakaszparancsnokká 1877 május 1-én lépett elő. E minőségben Csíkszeredán 1880 március 13-ig szolgált, mely nappal felülvizsgálat folytán – mint rokkant – végleges nyugállományba helyeztetett. Szülőfalujában telepedett meg. Nyugállományban alig töltött másfél évet. 1881. év november 4-én – férfikora teljességében – hunyta le örök álmra szemeit Budapesten, hol örök nyugalomra is helyeztetett.

Kitüntetései: csendőrségi szolgálata alatt kiváló és sikerteljes működéséért, nemkülönben fáradhatlan szorgalma és ügybuzgalma, erélye és ügyessége, végül őrsének minden irányban való helyes parancsnoklásáért kilenc ízben lett nyilvánosan és okiratilag megdicsérve. 1876. évben a legénységi állományban a koronás ezüst érdemkereszttel lett őfelsége által a legkegyelmesebben kitüntetve. 1879. évben a m. kir. honvédelmi miniszter által dicsérő okirattal láttatott el. Birtokosa volt az I. osztályú legénységi szolgálati jelnek.

Lex hadnagy nő, gyermektelen ember volt. Magyarul, németül tökéletesen, románul és tótul jól beszélt. Egyike azoknak, akik a hadsereg által közvetlenül a csendőrséghez soroztának be s itt nyerték újonckiképzésüket is. Hosszas – közel húsz évi – legénységi szolgálat után lépett elő tisztté egyéni és jellembeli kiválóságai folytán. Mint altiszt példaképe volt a derék csendőrnek, aki a közbiztonsági szolgálatban hűséges és önfeláldozó kötelességtudással működött, nem egyszer szép példáit adva személyes bátorságának, ügybuzgalmának és áldozatkészségének. Mint tiszt kötelmeit jól ismerte s azokat helyesen teljesítette. A csendőrségi utasítások- és szabályzatokban

kiváló jártassággal rendelkezett s mint bőséges gyakorlati tapasztalattal bíró tiszt, alárendeltjei kiképzésénél kiválóan érvényesült. Szakaszánál a rendet és a fegyelmet kifogástalanul tartotta fenn. A közbiztonsági szolgálatot gazdag ismeretekkel és helyesen irányította és ellenőrizte. Teljesen megbízható volt. Előjárói és feljebbvalói iránt feltétlen engedelmességgel; készséggel és ragaszkodással, tiszteletteljesen viseltetett. Alárendeltjeivel szemben szigorú és méltányos volt. Komoly, nyílt, tiszta jelleme révén mindenki részéről becsületet és tiszteletet érdemelt ki a maga részére. Méltó és igazságos, hogy a régi magyar csendőrség e szerény munkásának emlékét kegyelettel őrizze meg az utókor.

Entresz Kornél

1. osztályú százados-számvivő.

Született 1831 október hó 28-án Detrekön (Pozsony vármegye). Római katolikus vallású. Jóságigazgató fia, aki a gimnázium hat osztályát Komáromban és Tatán jó sikerrel végezte. A gyógyszerészi pályára lépett s a bécsi egyetemen a gyógyszerézmesteri oklevelet megszerezte. 1864 november 26-án – mint gyakornok – Bécsben belépett a es. kir. központi katonai számvivőséghez, hol 1866 december hó 31-én III. oszt. számtisztté neveztetett ki. Ezen rendfokozatban 1870 február hó 24-én próbaszolgálatra a m. kir. erdélyi honvéd kerületi hadbiztossághoz vezényeltetett. 1871 április hó 4-én, mint II. osztályú számtiszt, kineveztetett a m. kir. honvédelmi minisztérium szakszámvivőségéhez. 1872 március 15-ével az erdélyi m. kir. honvédkerületi hadbiztossági számosztálynak hadvezetőjévé neveztetett ki. Itt lépett elő 1872 május 20-val I-ső osztályú számtisztté. 1876 január hó 2-án az államszámviteltanból jó eredménnyel vizsgázott. 1876 augusztus 16-val az erdélyi m. kir. csendőrség állományába *helyeztetett* s mint I-ső osztályú százados-számvivő a csendőrparancsnokság törzsénél a számvivői teendők ellátásával bízott meg. 1881 december i-vel a felállítás előtt állott m. kir. 2-ik számú csendőrparancsnoksághoz, 1882 december i-vel folytatólagosan a felállításra sorra kerülő m. kir. 3-ik számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett. 1887. évben augusztus hó i-vel az V. számú csendőrkerülethez helyeztetett. Ezen kerületnél a számvivőség vezetőjeként 1900. év április hó 30-ig működött, amikor is – 69 éves korában – 35 és fél évi tényleges szolgálat után május 1-ével állandó nyugállományba tétetett. Pozsonyban telepedett meg s itt halt meg 1925 december 12-én. Pozsonyban helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1884. évben Őfelsége — március 13-án kelt legfelsőbb elhatározásával — a m. kir. csendőrség szervezése és felállítása körül szerzett érdemei elismerésül a koronás arany érdemkereszttel tüntette ki. 1900. évben történt nyugdíjaztatása alkalmából Őfelsége — hosszú és kötelességű szolgálataiért — részére legfelsőbb elismerését nyilvánította. Birtokosa volt a katonai jubileumi emlékéremnek.

Entresz százados-számvivő nős, gyermektelen volt. Magyarországon kívül Alsó-Ausztriát ismerte. Mint okleveles gyógyszerész, ezen szakmában teljes jártassággal rendelkezett. Jó úszó, tornász és tájrajzoló. Magyarul, németül tökéletesen, franciául és szerbül jól beszélt. Latinul értett.

Számvivői kötelmeit teljes mérvben ismerte; a csendőrségi számvitel minden ágazatában kiválóan képzett volt. Ernyedetlen szorgalommal és buzgósággal élt ezen hivatásának. Igen jó szellemi képességgel és felfogással bírt. Önképzésén állandóan fáradt. Előjáróihoz és feljebbvalóihoz feltétlen hűséggel és engedelmességgel ragaszkodott, alárendeltjeivel szemben megfelelő szigorral, gondossággal és méltánlyással viselkedett. Komoly, szilárd jellemű és igen megbízható, emellett kedvelt bajtárs, aki jó körökben forgott s igen jó társasági modorral bírt.

Entresz százados-számvivő az első szám vivő-tisztje a csendőrségnek. Az ő vállaira nehezedett az összes gazdasági ügyek intézése. Nem szükséges részleteznünk azt, hogy ez mit jelent. Mindenesetre ma tíz ember végzi azt, amit ő végzett és tíz ember nem mutatja fel azt, amit ő teremtett és végzett. Entresz századost az éjféli igen sűrűn találta íróasztala mellett, ott görnyedt egy belső, szent tűz által hevítve. Ha magunk elé tudjuk varázsolni a kort s a viszonyokat, amelyben a magyar csendőrség megkezdte áldásos és nélkülözhetetlen tevékenységét, akkor nem lesz nehéz meglátnunk és megértenünk azt sem, hogy Entresz százados-számvivő ki volt s hogy emlékének a csendőrség történetében külön lapot kell nyitnunk és nem szabad engednünk, hogy neve feledésbe menjen.

Minden gazdasági hivatal egyik falán bátran elhelyezhetnénk az ő fényképét, hogy ne feledjen az utókor és hogy tanuljon ettől a derék embertől, ettől a kiváló tisztől, aki még hatvankilencéves korában is példás szorgalommal, töretetlen akaraterővel és ritka, fiatalos lelkesedéssel élt szép hivatásának, aki pihenni sohasem tudott, akinek a lelke örök mozgásban, szelleme el nem fáradó tevékenységben élt.

Nyugdíjbavonulása után huszonöt éven át élvezhette a pihenést, míg az Úr magához nem szólította szolgáját, kit hűséges sáfarkodásáért ritka magas életkorral adományozott meg.

Újhegyi Béla

őrnagy, kerületi parancsnok-helyettes.

Született Budapesten 1833 március 21-én. Református valóságú. Nemes ember fia. A bölcsészeti tanfolyamot kitűnő eredménnyel végezte. 1849 december 11-én – mint közember – avattatott fel a es. kir. 33. sz. gyalogezredhez. 1850. és 1851. években Milanóban és Piacenzában az ezred hadapródi tanfolyamát jó sikerrel végezte. Hadapróddá 1853 június 20-án *neveztetett* ki, hadapródormesterré pedig 1854 március 25-én. Ez év augusztus 16-án másodosztályú hadnaggyá lépett elő a es. kir. 10. számú gyalogezredben, elsőosztályú hadnaggyá pedig 1858 június hó 1-én. 1860, évben résztvett a es. kir. 5. számú dsidás ezred lovagló tanfolyamán. Főhadnaggyá 1859 május 13-án lépett elő. 1859. évben Olaszországban részt vett – mint századtsiszt – a tengerpart védelmében. 1862 május 31-én kilépett a es. kir. hadsereg állományából. Polgári alkalmazást nyert. Előbb mint törvényszéki iktató Csíksomlyón működött, majd mint telekkönyvi biztos és főbiztos az erdélyi helyszínelési bizottságnál. 1866. évben résztvett a Poroszország elleni hadjáratban. 1871 június 21-én kelt legfelsőbb elhatározással – mint szabadságolt állományú főhadnagy – kineveztetett a m. kir. honvédséghez. 1872 április 6-ával segédtiszt minőségben beosztatott a m. kir. 8. honvéd dandárparancsnoksághoz, ez évben a Ludovika Akadémián segédtisztté és az előkészítő és tisztképző tanfolyamban a magyar nyelv és szolgálati szabályzat tanára. Ezen alkalmaztatásában maradt 1876 július i-ig, amely nappal a honvédelmi minisztériumban a 2. osztály kötelékében működését megkezdett Schatz csendőrőrnagy, csendőrségi ügyek előadótisztje mellé vezényeltetett. 1877 augusztus 1-én a Ludovika Akadémia állományából a magyar királyi erdélyi csendőrparancsnokság állományába helyeztetett. 1878 november 1-én másodosztályú századossá neveztetett ki. 1883. év november hó 23-ig a honvédelmi minisztérium, csendőrségi osztályában működött, osztályvezetőjét több ízben helyettesítve. I-ső osztályú századossá 1881 november 1-én lett kinevezve. 1883 november 23-tól a m. kir. IV. számú csendőrparancsnokságnál – mint parancsnokhelyettes – nyert beosztást. Hasonló minőségben 1884 szeptember hó 14-ével a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnoksághoz helyeztetett át. Mint rokkant 1890 május 1-ével vonult nyugállományba. Nagyváradon telepedett le s itt halt meg 1905. év január hó 5-én. A nagyváradai, úgynevezett olasz temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: birtokosa volt a katonai hadiéremnek s az elsőosztályú tiszti szolgálati jelnek. »A magyar királyság katonai földrajza« című tan- és kézikönyv szerkesztéséért 1875.

évben miniszteri különös elismerésben részesült. 1882. évben a volt megyei csendbiztosoknak tiszti vizsgára való eredményes előkészítése alkalmából miniszteri elismerésben és jutalomdíjban részesült. 1883. évben a honvédelmi miniszter a csendőrségi ügyosztályban hét és fél éven át tanúsított eredményes működéséért, különösen pedig a csendőrség szervezése körül tanúsított – szakképzettségével párosult – buzgalméért teljes elismerését nyilvánította, őfelsége 1884 március 19-én kelt legfelsőbb elhatározásával a csendőrség felállítása és szervezése körül szerzett érdeméül dicsérő elismerésben részesítette.

Újhegyi őrnagy 1862 július hó 5-én vette nőül Schachovszky Saroltát, kivel élete végéig boldog házasságban élt. Házasságukból négy gyermek származott. Magyarországon kívül ismerte Alsóausztriát, Sziléziát, Morvaországot, Galíciát, Krajnát és Felsőausztriát. A politikai és hadtörténelemben szép jártasságra tett szert. Jó úszó, vivó és lovas volt. Magyarul, németül jól, lengyelül, olaszul, tótul, románul és latinul megfelelően beszélt.

Már mint fiatal tiszt alapos katonai tudományával tűnt fel, szolgálatát ernyedetlen buzgalommal végezte, kitűnő csapattiszt volt mellett törekedett a tudományos továbbképzésre is. A soronkívüli előléptetésre előírt századosi vizsgát 1872-ben kitűnő sikerrel tette le. Polgári alkalmaztatása idején kiváló szorgalmával felsőbbsege teljes elismerését érdemelte ki. Mint a Ludovika Akadémia tanára, igen jó sikerrel működött. Tárgykörét teljesen ismerte. Víg, derült kedélye, becsvágya, mindenki irányában tanúsított közvetlen modora, pontossága, buzgósága miatt általános becsülésben részesült. Mint fogalmazótiszt, a honvédelmi minisztériumban igen használhatónak bizonyult. A legnehezebb időkben a csendőrség szervezési munkálataiban tudásával, fáradhatatlanságával értékesen működött közre. Emellett mint fordító is jó eredménnyel alkalmaztatott. A csendőrkerületnél – mint helyettes – a szolgálat minden ágazatában teljes szakavatottságot tanúsított, teendőinek minden irányban tökéletesen megfelelt s hivatásának magaslatán állott. Elöljárói iránt tántoríthatlan hűséggel és engedelmességgel viseltetett, alárendeltjeit szerette, becsülte, azok szeretetét és bizalmát bírta.

A hála és a kegyelet legnemesebb érzéseivel gondolhatunk emlékére, mert a csendőrségnek Újhegyi őrnagy valódi magvetője, úttörője volt. Szívós akaratával és gyors felfogásával mindenkor sikerült legyőznie az előtte álló nehézségeket, a csüggedés szirtjébe sohasem bírták azok ragadni. Minisztériumi alkalmaztatása alatt mutatta meg igazán, hogy mit tud és mire képes. Étsy századossal együtt lelkes munkatársai voltak Schatz tábornoknak, osztályvezetőjüknek.

ENTRESZ KORNÉL

ÚJHEGYI BÉLA

KÁRPATHY KAMILL

LEX JÁNOS

RÁKÓCZY MIKLÓS

KOVÁTS FERENC

KOVÁCS BÉLA

Kárpáthy Kamill

1. osztályú százados, szárnyparancsnok.

Született Bars vármegye Lodomér községben 1838 augusztus 20-án. Róm. kath. vallású. Édesatyja a saskőváraljai kincstári uradalom gazdatisztje volt. A gimnáziumi hét osztályt jó sikerrel végezte Balassagyarmaton. A cs. kir. hadseregbe mint hadiönkéntes 1859 május 31-én soroztatott be a cs. kir. 39. számú gyalogsorezredbe. Hadapróddá ugyanaz év június 11-én neveztetett ki. 1859. évben mint hadapród részt vett az Olaszország elleni hadjáratban. Tűzvonalba nem került. Hadapródmesterré 1860 június 19-én lépett elő. Mint hadapród, három éven át teljesített szolgálatot. Majd 1862 június 30-ával elbocsájtatott a közös hadsereg kötelékéből, mint hadapródtiszthelyettes. A polgári pályán igyekezett érvényesülni. Előbb törvényszéki jegyző, majd 1864-ben telekkönyvi előadó, 1866-tól városkapitány Komáromban. 1866-1869. években Karancseszin (Nógrád vm.) gazdálkodik. 1870. év november 1-én kelt legfelsőbb elhatározással hadnaggyá neveztetett ki s beosztást nyert a m. kir. 4. számú északbácskai honvédszászlóaljhoz. Félévig századtsízt, azután mint nyilvántartási és segédtsízt a zászlóaljnál. 1874 június hó 15-ével áthelyeztetett a m. kir. 64. számú esztergom-komáromi honvédszászlóalj törzséhez Tátára. Ugyanezen év december 15-ével a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémia igazgatóságához mint segédtsízt helyeztetett, illetve osztatott be. 1875 március 1-ével a Ludovika Akadémia rendes tanárává neveztetett ki s ezen minőségben a segédtsízi teendőket is ellátta. Főhadnaggyá ugyanezen év május 1-ével lépett elő. 1876 december 31-én kelt honvédelmi miniszteri rendelet alapján 1877 január 10-én beosztatott illetve bevonult a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnoksághoz próbaszolgálatra. 1877. évben letéve a csendőrsízi szakvizsgát, július 11-ével véglegesített s szakaszparancsnokká neveztetett ki Besztercére. II. osztályú századossá 1881 november 1-én lépett elő, mely nappal egyidejűleg szárnyparancsnokká neveztetett ki Ó-Aradra. Időközben szárnyparancsnok volt Marosvásárhelyen. Ez év december 1-ével áthelyeztetett a m. kir. 2. számú csendőrparancsnoksághoz, majd egy év múlva 1882 december 1-én a 3. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett. I. osztályú századossá 1883 május 1-én neveztetett ki. Ez év december 1-én a m. kir. VI. számú csendőrkerülethez helyeztetett ugyancsak szárnyparancsnoki minőségben Pécsre. 1885 október 1-én a V. számú csendőrkerülethez tétetett át hasonló minőségben Kassára. 1886. évben szemlén volt. A befagyott Hernádon mellett átmennie, a jég beszakadt kocsija alatt. Ez alkalommal

súlyos és végzetes áthülést szenvedett és hét hónapig tartó erős, kínzó betegsége verte le hosszas viaskodásban, amely egyetlen szenvedéssé tette korán elkövetkezett utolsó hónapjait. 1887. évben halt meg Kassán s ott is helyeztetett örök nyugalomra augusztus hó 5-én.

Kárpáthy százados 1876. évben az általa kiadott és a Ludovika Akadémia előkészítő és tisztképző tanfolyamai számára rendszeresített »Katonai Irály tan« című kézikönyvének kiváló összeállításáért a honvédelmi miniszter által nyilvános elismerésben és jutalomdíjban részesült.

Kárpáthy százados házasságából öt fiú és két leány származott. A gyermekek közül négy kiskorában halt el, az életben levők közül Tibor gyalogsági ezredes, Kamill altábornagy és Ákos vezérkari ezredes. Magyarul, németül tökéletesen, szerbül és tótul jól beszélt. Igen szép megjelenésű, rendkívül komoly, nyugodt, határozott és tisztajellemű, buzgó, pontos, alapos, igen jó szellemi képességű és felfogású férfi volt. Érzékeny lelkületű, jó bajtárs. Inkább visszavonultan a szolgálatnak és a családjának élt. Termetre magas és erős, de a hatalmas testben kifinomodott, előkelő lélek lakozott. Nemes ember volt a szónak nemcsak külsőséges és hatalmi értelmében, hanem felfogásra, világnézetei, szívérzése s a lélek hajlamaira egyaránt. Kristálytisza egyéniség volt. Kitűnő csendőrtiszt és lelkes hazafi. Férfikora delén szólította ki a halál az élők sorából. Elmondhatjuk, hogy sok elhasznált^ hatlan erőt, ki nem élt tehetséget és meg nem valósított ter- vet hagyott ideleln. Tiszteletreméltó, nemes alakja volt és marad a csendőrség úttörőinek.

Rákócfalvi Rákóczy Miklós

címzetes őrnagy, szárnyparancsnok.

Született Szolnok-Doboka vármegyében, Deésen 1833 március hó 7-én. Görög katolikus. Magánbirtokos fia. Szülei házánál a négy elemi iskolát jó sikerrel végezte. Mint vadász 1851 január 9-én avattatott fel a es. kir. 23-ik vadászszázlólaljhoz, úrvezetővé 1852 február 10-én, alvadásszá 1854 június hó 1-én, szakaszvezetővé 1857 augusztus 15-én, fő vadásszá 1859 szeptember 1-én lépett elő. Ez évben részt vett az Olaszország elleni hadjáratban, még pedig a június 4-iki magentai csatában, hol egy golyó jobb állkapcsát súlyosan ronc- solta, egy másik golyó a jobb karját, egy harmadik pedig jobb combját érte. Mint fővadász 1866 évben ismét a; z Olaszország elleni hadjáratban vett részt és pedig június 24-én a custozzai csatában. Sorhadi kötelezettségének eleget téve, 1867 szeptember 17-én a es. kir. hadsereg tartalékába

helyeztetett. Polgári pályára lépett és megyei tisztviselő volt Deésen. 1869 augusztus 12-én járásörmesterré neveztetett ki a m. kir. 32-ik számú belső-szolnoki honvédszászlóaljhoz. Itt érte 1871 október 28-án a hadapródi, 1871 november 1-én pedig a hadnagyi kinevezése. Mint járásörmester-hadnagy századtisztként volt alkalmazva. 1872 június 15-től a m. kir. 9. honvéddandár segédtisztje Kolozsváron. Ez év folyamán zászlóaljánál fegyvertisztként is működött. 1873. évben a dandártanostály tanfolyamában mint oktató volt alkalmazva. 1874-1876. években századparancsnok és zászlóaljsegédtiszt. A m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnoksághoz próbaszolgálatra 1877 január 31-ével vétetett át. Véglegesített 1877 július 1-ével. Mint szakasparancsnok volt alkalmazva. Főhadnaggyá november 1-én lépett elő. 1881 december 1-én áthelyeztetett a Szegeden felállított m. kir. 2-ik számú csendőrpáncsnoksághoz. Szárnyparancsnokká 1883 november 1-én neveztetett ki, egyidejűleg visszahelyeztetvén a kolozsvári 1. számú csendőrpáncsnoksághoz. II. oszt. századossá 1884 május 1-ével, I. oszt. századossá 1886 május 1-ével lépett elő. Mint szárnyparancsnok Marosvásárhelyen nyert beosztást, hol 1884-1895. évig teljesített szolgálatot. Ez év november hó 1-ével 62 éves korában állandó nyugállományba helyeztetett s részére az őrnagyi cím és jelleg a legkegyelmesebben adományoztatott. Előbb Marosvásárhelyen telepedett meg, onnan Deósre költözött és itt halt meg 1915 július 4-én 82 éves korában.

Kitüntetései: 1859. évben a magentai csatában tanúsított hősi és vitéz magatartásáért az I. osztályú vitézségi ezüst éremmel tüntettetett ki. 1877. évben Hunyad vármegyében rablók üldözése körül tanúsított sikerteljes működéséért, fáradhatatlan buzgósága és tevékenységeért a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnokság által megdicsértetett. 1880 november 2-án kelt legfelsőbb elhatározással a közbiztonsági szolgálat terén teljesített kitűnő szolgálatai elismeréséül a katonai érdemkereszttel tüntettetett ki. Birtokosa volt a hadi-éremnek s az I. osztályú legénységi szolgálati jelvénynek.

Rákóczy őrnagy nős, gyermektelen ember volt. Magyarul, németül, románul tökéletesen, olaszul megfelelően beszélt. Magyarországon kívül Bukovinát, Galiciát, Alsó- és Felsőausztriát, Lombardiát és Olaszország velencei részét ismerte.

Rákóczy őrnagy jó szellemi képességű és felfogású tiszt volt, aki hosszas legénységi szolgálat után érte el a tiszti rendfokozatot. Határozott, férfias, szilárd jellemű, erős, edzett, »tekintélyes külsejű«* komoly, higgadt, nyílt, igen tiszteletreméltó csendőrtisztként jellemzett.

* Minősítvényi táblázatában így ismertetett.

Mint szakasz- és szárnyparancsnok kötelmeit teljesen ismerte s azoknak buzgón fáradt a legjobban megfelelni. A gyakorlati csendőrségi szolgálatban igen jól volt alkalmazható; a fegyelmet és rendet helyesen és szabatosan kezelte. Szolgálatát belső meggyőződésből jó sikerrel és szeretettel teljesítette. Magasabb képzettséggel ugyan nem bírt, azonban magánszorgalmával törekedett ismereteit és általános műveltségét szélesíteni és gyarapítani. Elöljárói és feljebbvalóival szemben engedelmes, alárendeltjeivel szemben szigorú, pontosságot követelő és gondoskodó volt, azok bizalmát bírta. A társaságtól inkább visszavonultan élt, a bajtársai körében azonban szívesen időzött.

A napjainkban is élő kortársa, Szócs tábornok akként jellemezte Rákóczy őrnagyot, mint embert: lármás, pattogós, de jószívű volt. Ismert típusa a régi katonának, kiknek munkája nyomán annyi áldás fakadt e hazára. Azért hálával és szeretettel gondoljunk ennek az öreg katonának nevére és emlékére.

Rusz Illés

őrnagy, kerületi parancsnok-helyettes.

Született 1838 november hó 6-án Szolnok-Doboka vármegye Virágosberek községében. Görög katolikus vallású. Édesatyja földbirtokos volt. A tanítóképző négy osztályát Besztercenaszódon sikeresen végezte. Két éven át tanító volt. 1859 március 24-én rendes sorozás útján a cs. kir. 62. számú sorgyalogezeredhez avatott fel, mint közember. 1859 évben az Olasz- és Franciaország elleni hadjáratban vett részt; 1866. évben pedig Csehországban vett részt a július 3-án Königgratznél lefolyt csatában. Őrvezetővé 1859 december 10-én, tizedessé 1860 november 20-án, őrmesterré 1864 december 10-én lépett elő. Ebben a rendfokozatban 1870 január 26-án helyeztetett át a m. kir. 27. számú marosszáki honvéd gyalogzászlóaljhoz. Ezen évben a nagyszebeni m. kir. tisztképző iskolát »jó« eredménnyel végezte. Hadapróddá 1870 szeptember 2-án lépett elő és áttétetett a m. kir. 23. számú brassói honvéd zászlóaljhoz. Hadnaggyá 1871 május 1-én neveztetett ki. Itt századtiszt, 1873-ban zászlóalj-fegyvertiszt, 1875-ben, – közben a gyulafehérvári honvédzászlóaljhoz helyeztetvén – ott zászlóaljsegédtiszt. Főhadnaggyá 1877 május 1-én lépett elő. Ez év augusztus 1-én próbaszolgálatra osztott be a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnoksághoz. Ez év végéig – próbaszolgálatja teljesítése után – szakaszparancsnok Marosvásárhelyen. 1878-1882. évig Brassóban szakaszparancsnok. 1882 november 1-én II. oszt. századossá és a m. kir.

IV. számú csendőrkerülethez szárnyparancsnokká neveztetett ki Máramaroszigetre. 1883 november 1-ével I. osztályú századosná lépett elő, december hó 1-ével pedig áthelyeztetett a m. kir. I. számú csendőrkerülethez ugyancsak szárnyparancsnoki minőségben Nagyszebenbe. 1885 november 1-én a m. kir. VI. számú csendőrkerülethez helyeztetett át szárnyparancsnoknak Sopronba. Itt 1890. évig szolgált. Ez év január 20-án Szegedre helyeztetett csendőrkerületi parancsnokhelyettesi minőségben, őrnaggyá 1892 május 1-én lépett elő. 1893 november 1-én e minőségben Székesfehérvárra helyeztetett kerületi parancsnok-helyettesnek. Csúzbajával sokat betegeskedvén, 1894 szeptember 1-ével nyugállományba helyeztetett. Brassóban telepedett le. Meghalt 1899 július hó 24-én. Az ottani katolikus temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1882. évben honvédelmi miniszteri dicséző elismerésben részesült. Birtokosa volt a hadiéremnek, az I. osztályú tiszti szolgálati jelvénynek és 1898. évtől a jubileumi emlékéremnek.

Rusz őrnagy 1880. évben nősült, feleségül vevén lécfalvi lovag Asbóth ny. állományú őrnagy Josefina leányát. Házasságából öt gyermek született. Két fiú fiatalon elhalt. Leánygyermekai közül egyik Martinovits Ágoston ezredes felesége, a másik két leány szintén katonatiszthez ment nőül. Magyarul, németül és románul tökéletesen, olaszul jól beszélt. Magyarországon kívül Olasz-, Morva- és Csehországot ismerte.

Higgadt, nyugodt vérmérsékletű s megfontolt tisztnek jellemzett. Ügyes, jó szellemi képességű és felfogású, igen buzgó, kötelességérzettől áthatott tiszt volt. Mint szakasz-, szárnyparancsnok és kerületi parancsnokhelyettes kiválóan felelt meg. Kerületi parancsnoknak minden tekintetben alkalmasnak minősítették. Táborig csendőrszolgálatra alkalmasnak találták. Elöljárók és feljebbvalók irányában engedelmes, szolgálatkész, nyílt, egyenrangúakkal szemben barátságos és előzékeny, alárendeltekkel szemben határozott, következetes, szigorú és méltányos volt; fegyelmet s rendet tartott, a közszellemre előnyösen hatott. Alárendeltjei bizalmát és ragaszkodását bírta. Társadalmi érintkezéseiben szerény, attól inkább visszavonuló.

Madi Kovács Béla

1. osztályú százados, szárny parancsnok.

Született 1846 december 8-án Oravicán (Krassó-Szörény vármegye). Atyja – József – járásbíró volt Facseten. Róm. kath. vallású. Három polgári alreáliskolát Lúgoson kitűnő sikerrel végzett. Majd polgári pályára lépett és Jám község-

ben postamesterkedett. Mint közharcos 1869 október 1-én avattatott fel a m. kir. 13. északtorontáli honvédszászlóaljhoz, honnan október 20-án a m. kir. 14. krassótemesi honvédszászlóaljhoz helyeztetett. Őrmesterré 1870 április 6-ával lépett elő. 1871. évben a szegedi honvédkerületi tisztképző tanfolyamot kitűnő sikerrel végezte és ugyanezen nappal hadapróddá és hadnaggyá neveztetett ki. Mint hadnagy, századtisztként működött. 1873 június 23-ával a m. kir. északkrassói 18. számú honvédszászlóaljhoz helyeztetett. Itt előadó a m. kir. 6. dandáraltisztképző tanfolyamban. Még ez évben helyettes nyilvántartó tiszt is. A következő évben ismét előadó az altisztképző tanfolyamban, mely működéséért dandárparancsnoksági megdicsérésben részesül. 1875. évben zászlóalj-, majd dandársegédtiszt, 1876. évben pótcsapatparancsnokot és kezelőtisztet helyettesít. Főhadnaggyá 1877 november 1-én lépett elő. 1878 január 1-ével helyeztetett át a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnoksághoz. Előbb szakaszparancsnok Kézdivásárhelyen, 1879 január 13-tól pedig segédtiszt Kolozsváron. A m. kir. 2. számú szegedi csendőrparancsnokság 1881 december hó 1-ével történt felállításakor hasonló minőségben Szegedre helyeztetett. II. osztályú századosná 1882 november 1-én lépett elő, egyben szárnyparancsnokká nevezetvén ki Nagyikindára. I. osztályú századosná 1884 május 1-én neveztetett ki. 1885 október 22-én szárnyparancsnoki minőségben a m. kir. I. számú csendőrkerülethez helyeztetett Nagyszebenbe. Ezen beosztásában szolgált 1888 április hó 19-ig, amikor is tényleges szolgálata alatt a torontálvármegyei Tamásfalván – hol szabadságát töltötte – elhalt. Tetemét Temesvárra szállították s az ottani katonai temetőben helyezték örök pihenőre.

Kitüntetései: 1884 március 13-án kelt legfelsőbb elhatározással. – a magyar királyi csendőrség szervezése és felállítása körül szerzett érdemei méltánylásául – számára a dicsérő elismerés nyilváníttatott. 1885. évben kiváló figyelmet érdemlő buzgó és fontos szolgálati feladatának helyes megoldásáért honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült.

Kovács százados 1873. évben vette nőül Oravicán Bie liczky Emmát. Házasságukból négy gyermek származott. Béla mint tart. főhadnagy vett részt a világháborúban s 1923. évben halt meg Temesváron; Ferenc vámőrezredes, Árpád ny. áll. őrnagy és Ilka, lovag Buss József ny. áll. őrnagy neje. Kovács százados magyarul, németül, románul tökéletesen, szerbül jól beszélt. Igen jó szellemi képességgel és gyors felfogással bírt. A csendőrségi szolgálatban jól volt kiképezve. Kiválóan szorgalmas és pontos, teljesen megbízható; önképzésén szorgalmasan fáradt. Tiszta jellemű és minden tekintetben kitűnő tisztnek jellemzett. A csendőrség minden irányú szolgálatában igen jól jártas. Kötelmeit ismerte s azoknak kiválóan

felelt meg. Mint szárnyparancsnoknak működése minden irányban helyes és szolgálati buzgalmáról tanúskodó volt. Elöljáróit szerette, alárendeltjeit becsülte. Igen kedvelték bajtársai. Visszavonult életet élő, csendes munkása volt a csendőrségnek.

Kováts Ferenc

1. osztályú százados, szárny parancsnok.

Született Udvarhely vármegye Küsmöd községében 1854 december hó 20-án. Református vallású. Földbirtokos fia. A főgimnázium nyolc osztályát jó sikerrel végezván, vasúti szolgálatba lépett, hol katonai szolgálata megkezdéséig mint forgalmi tiszt működött. 1876 május 5-én – a törvényes 12 évi szolgálati kötelezettség mellett – avatott fel a m. kir. 27. számú marosszéki honvédszázalajhoz. Tizedessé 1876 szeptember 19-én lépett elő. 1876-77. években a Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamát »jó« eredménnyel végezte. Hadapróddá 1877 szeptember 24-én neveztetett ki. Mint hadapród-próbacsendőr 1878 január 12-én lépett be a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnoksághoz. Hadapródorsvezetővé 1878 szeptember 15-én, próbaszolgálatának letöltése után neveztetett ki. Hadapródmesterré 1880 január 26-án, hadapródtiszthelyettessé 1880 április 9-én lépett elő. 1877-1880. években őrsparancsnok volt. Hadnagyá 1880 november 1-én neveztetett ki. 1882 november 1-én a m. kir. 4. számú csendőrsparancsnoksághoz helyeztetett át, egy év múlva, 1883 szeptember 1-ével pedig a m. kir. 3. számú csendőrsparancsnoksághoz segédtsiztnek. Ezen állásától rövidesen felmentetett és 1884. évben a m. kir. I. számú csendőrkerülethez helyeztetett, hol előbb Csíkszeredán, majd Nagyenyeden szakaszparancsnok egészen 1888. évig.

Főhadnagyá 1883 november hó 1-én neveztetett ki. 1888. év május 1-én a m. kir. VI. számú kerülethez helyeztetett s itt szakaszparancsnok 1891 július 31-ig Székesfehérváron. 1891 november 1-ével II. osztályú századossá neveztetett ki és szárnyparancsnoknak a m. kir. III. számú csendőrkerülethez Aradra. A következő évben a m. kir. V. számú csendőrkerülethez Nyitrára helyeztetett, honnan 1894 szeptember 1-én Zomborba. Ez év november 1-én mozdított elő I. osztályú századossá. Nyugállományba 1896 április 1-ével helyeztetett. Ideges fejfájásban éveken át szenvedvén, ez idézte elő időelőtti szolgálatképtelenségét és felülvizsgáltatását. Előbb Marosvásárhelyen telepedett le, onnan Nagyváradra, majd Budapestre, végül Nagykőrösre költözött. 1891. évben keletkezett s folyton súlyosbodó idegbaja miatt kórházi kezelésre

szorult, a gyulai közkórházba szállítottatott s ott halt meg 1907 november hó 16-án ötvenötéves korában. A gyulai református temetőben helyzetetett örök nyugalomra.

Dicséretei: 1886. évben egy nagyszabású rablás tette-seinek kinyomozása körül szerzett érdemei, 1892. évben pedig egy kormányhatósági intézkedés végrehajtása körül kifejtett buzgalma és tevékenységeért honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesítetett. Birtokosa volt a német lovagrend alapította Mária keresztnek (1890) és a katonai jubileumi emlékéremnek (1898).

Kováts százados háromszor nősült. Első házasságából három gyermek (egy fiú és két leány) származott. Csak Magyarországot ismerte. Magyarul tökéletesen, németül jól, franciául kielégítően beszélt. Nyílt, vigkedélyű, értelmes, jó szellemi képességgel és felfogással bíró férfi volt. Mint tiszt igen buzgó, kötelességtudó, belső tevékenységi ösztönből és érdekeltésgből. Elöljárói iránt engedelmes, fegyelmezett, alá-rendeltjeivel szemben szigorú és méltányos volt, azok bizalmát teljes mértékben bírta. Magas, erős testalkatú férfi volt, igen kedvelt bajtárs, aki a társaságot nagyon szerette s előkelő körökben szeretett mozogni. Mint szakasz- és szárnyparancsnok igen jól működött.

Császár (Zakariás) János

alezredes, kerületi parancsnok-helyettes.

Született Csíkszépvízen 1848. évi szeptember hó 1-én. Római katolikus vallású. Édesatyja – Lukács – földbirtokos volt. A főgimnáziumot Nagyszebenben végezte s ugyanott tette le az érettségi vizsgát is. Katonai szolgálatát 1869. év október 1-én kezdte meg, mint egyévi önkéntes, a cs. és kir. 62. gyalogezrednél. Tizedessé 1870 október 15-én, címzetes szakaszvezetővé 1871 február 1-én lépett elő. Az egyévi önkéntesi tanfolyamot s a cs. és kir. csapathadosztály hadapród-tanfolyamot Nagyszebenben 1869-70. években végezte »kitűnő« eredményel. Hadapród címzetes őrmesterré 1872 január 1-én, hadapród tiszthelyettessé 1872 április 1-én, had-naggyá 1873 november 1-én nevezetett ki ezredénél. 1871-73. években a századnál teljesített csapatszolgálatot. 1874-75. években élelmezési tiszt, azután 1876 november i-ig ismét századtiszt Gyulafehérváron. Ezen nappal a tartalékállományba helyzetetett, hol 1877 február 14-ig volt. A m. kir. erdélyi csendőrséghez 1877 február 15-ével lépett át próbaszolgá-latra. Próbaszolgálatának leteltével 1879 december 31-én ide végleg áthelyezetett. A csendőrtiszti szakvizsgát 1877. évben

LUKÁCS MÓZES

GRÓZÉ GYŐZŐ

RÁKOSI FERENC

GOTTMANN BÓDOG

tette le »jó« eredménnyel. Főhadnaggyá 1880 november 1-én neveztetett ki. 1877-1882. években szakaszparancsnok Nagyenyeden és Kolozsváron; 1882 november 1-től segédtszt a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság törzsénél. II. osztályú századossá 1885 november 1-én neveztetett ki s Brassóba helyeztetett szárnyparancsnoknak. Itt érte I. osztályú századossá történt előléptetése is 1888 május 1-én. 1894-95. években oktató a Nagyszebenben felállított lovas tábori csendőrtanfolyamokban. 1896 június 3-ig volt szárnyparancsnok Brassóban. E nappal másodtörzstisztként a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományába helyeztetett Kassára, őrnagy 1897 május 1-ével. Ezzel egyidejűleg ugyanezen kerület parancsnokának helyettesévé neveztetett ki. Alezredes 1900 november 1-ével. Mint alezredes, kerületi parancsnok-helyettes halt meg 1902. évben Kassán 54 éves korában. Ott is helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: öfelsége 1880 december 1-én kelt legfelsőbb elhatározásával részére a közbiztonsági szolgálat terén teljesített kitűnő szolgálatainak elismerésül a katonai érdemkeresztet adományozta. Birtokosa volt a III. osztályú katonai tiszti szolgálati jelnek és a jubileumi emlékéremnek.

Császár alezredes 1876. évben vette nőül Zachariás Ferenc tordai kereskedő Teréz leányát. Házasságukból öt gyermek származott. Jenő fia ezredes, Teréz leánya Tukacs Sándor hadbíró-ezredes felesége, Andor fia alezredes. Ellenség előtt nem szolgált. Csupán Magyarországot ismerte. Gyorsíró volt, jó úszó és jó tornász. Magyarul és németül tökéletesen, románul jól beszélt. Családi nevét 1885. évben helyesbítette az eredeti »Császár« névre.

Császár alezredes megállapodott, férfias jellemű, komoly, szerény, becsvágyó, ernyedetlen szorgalmú, kötelmeit minden irányban ismerő és azokat jól és teljes odaadással teljesítő tiszt volt. Igen jó szellemi képességgel és felfogással birt. A csapatnál mint század- és élelmezési tiszt, a csendőrségnél mint segédtszt, szakasz-, szárny- és kerületi parancsnok-helyettes, kötelességeit pontosan és értelmesen teljesítette, a szolgálat minden ágazatában igen jól képzett, minden iránt érdeklődő, lelkiismeretes parancsnok és előljáró volt. Előljárói iránt meggyőződésből engedelmes és fegyelmezett, bajtársaival és egyenrangúakkal szemben előzékeny és szolgálatkész, alárendeltjeivel szemben gondoskodó és méltányos, azokat helyesen befolyásoló. Jó lovas volt és jó lőügyi szakismeretekkel rendelkezett. A gyalogsági lovagló tanfolyamot 1873-74. években Gyulafehérváron, 1890-91., továbbá 1893-94. és 1894-95. években »jó« eredménnyel végezte Brassóban.

Császár alezredest nagy tisztelet vette körül bajtársai részéről, mindenki elismerte és becsülte nagy tudását, puritán lelkületét s az intézmény iránti állandó, soha nem szűnő szere-

tétét. Kerületi parancsnoknak volt Erdélybe kiszemelve s magánviszonyain múlott, hogy kinevezése késett, majd váratlan bekövetkezett halálával el is maradt. Bámulatos munkásságú ember volt, hatalmas munkabírásával és az igazság iránt való fanatikus ragaszkodásával ideális magaslatra lendítette magában a csendőrhivatást. Mindhaláláig hűen szolgálta hazája s az intézmény érdekeit.

Nemes Rákosi Ferenc

őrnagy, szárnyparancsnok.

Született Budapesten 1841 július 6-án. Római katolikus vallású. Iparos fia. Négy elemi osztályt Budapesten végzett 1854. évben. 1862 szeptember hó 30-án avatott fel és mutattatott be a es. kir. 10. huszárezrednél, ahonnan mint közhuszár 1863 február hó 16-án lépett át próbaszolgálatra a es. kir. 6. számú csendőrezredhez. Véglegesített – mint lovascsendőr – 1863 augusztus 16-án. Lovas őrsvezető 1865 október 1-ével. 1866 május 1-én áthelyeztetett a es. kir. 9. országos csendőrparancsnoksághoz. 1867 május 21-én – mint gyalogőrsvezető – áthelyeztetett a es. kir. 10. számú országos csendőrparancsnokság állományába. Címzetes őrmester 1871 február 21-én, valóságos őrmester 1873 november 1-én. 1876 év május hó 1-én a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz helyeztetett. 1878. évben a Ludovika Akadémia előkészítő, majd 1879. évben a tisztképző tanfolyamának sikeres elvégzése után 1879. év szeptember hó 1-én hadapróddá neveztetett ki. 1879. évben a marosvásárhelyi őrsöt vezeti, majd segédoktató az altiszti iskolában. 1880. évben őrsparancsnok Zalatnán. 1881. év november hó 1-én nyugállományba tétetett, egyidejűleg alkalmazva – mint kinevezett számvevő-írnok – az számú csendőrparancsnokságnál. 1882 január 1-én – saját kérelmére, mint számvevőségi írnok – áthelyeztetett a m. kir. 1. számú csendőrparancsnoksághoz. 1883 július 1-én – mint hadapródőrmester – növedékbe vétetett a m. kir. 1. számú csendőrparancsnokságnál, honnan ezen év december hó 1-én a 6. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett. Hadapródtiszthelyettessé 1884 április 1-ével, hadnaggyá 1884 május 1-ével neveztetett ki. 1883 december 1-től másodsegédtsizt Székesfehérváron. 1884 május 15-ig ideiglenesen szakaszparancsnok Veszprémben és Szekszárdon. 1885. évtől szakaszparancsnok 1888 november 25-ig Körmenten, e naptól a m. kir. II. számú kerületnél szakaszparancsnok Temesváron; 1890 július 1-től 1893 szeptember 30-ig pedig oktatótsizt Szegeden. Főhadnaggyá 1891 május 1-én lépett elő. 1893

október 1-től szakaszparancsnok Orsován, 1896 március 9-től pedig szárnyparancsnok Zomborban. II. osztályú századossá 1896 május 1-én lépett elő, I. osztályú századossá pedig 1898 május 1-én neveztetett ki. Zomborból 1899 április hó 16-ával Orsovára helyeztetett ugyancsak szárnyparancsnoki minőségben. Itt 1900 november hó i-ig teljesített szolgálatot. E nappal Szombathelyre helyeztetett hasonminőségben. 1904. év november 1-ével – saját kérelmére – 41 évet meghaladó összszolgálati idő után állandó nyugállományba helyeztetett, mely alkalomból folyólag – október hó 20-án kelt legfelsőbb elhatározással – részére a címzetes őrnagyi jelleg díjmentesen a legkegyelmesebben adományoztatott. Budapesten telepedett meg, majd Kőszegre költözött. A világháború kitörése után önként ajánlotta fel szolgálatait e derék katona. 1915-1917. években az ostffyasszonyfai hatalmas fogolytábor őrzászlóalj parancsnoka volt. Ezen szolgálat teljesítése során neveztetett ki őfelsége által valóságos őrnaggyá értékes szolgálatai elismerése gyanánt. Magas kora és testi törődöttségére tekintettel kérte felmentését, mely kérésének eleget tett a hadvezetőség. Ismét Kőszegre vonult vissza és itt halt meg 1919 november 11-én hetvennyolc éves korában.

Kitüntetései: 1904. évben – nyugállományba helyezése alkalmával – őfelsége a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntette ki. Birtokosa volt a II. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek s a jubileumi emlékéremnek.

Rákosi őrnagy 1887 május 31-én kötött házasságot Lásbas Annával. Házasságukból három gyermek származott, két leány és egy fiú. Béla fia honvéd vezérkari törzstiszt.

Őfelsége 1904. év január hó 5-én kelt legfelsőbb elhatározásával neki és törvényes utódainak a magyar nemességet a legkegyelmesebben adományozta. Családi neve eredetileg Cercsál volt. 1882 augusztus 25-én nevét belügyminiszteri engedéllyel »Rákosi«-ra változtatta. Ellenség előtt szolgálatot nem teljesített. Magyarul, németül tökéletesen beszélt, románul jól. Magyarországot állomásozásai során ismerte. Középtermetű, zömök, erős testalkatú, komoly kedélyű, szerény, nyugodt vérmérsékletű, szilárd jellemű, jó szellemi képességgel és felfogással rendelkező férfi volt. Hivatásszerű kötelmeit teljesen ismerte s azoknak jól megfelelt. Mint életrajzi adataiból kivethető, 1863. évtől 1904. évig, tehát negyvenegy évet meghaladóan szolgált ténylegesen a csendőrségnél, egész életét szentelve e hivatásnak. Szolgált a osztrák, az erdélyi és az 1881. évben szervezett magyar csendőrséget. Minden beosztásában kitűnő csendőrnek és kitűnő embernek bizonyult. Csendőri működéséről, érdemeiről mindennél szebben beszél ez a makulátlan negyvenegy év. Szívós energiával harcolta azt keresztül, nagy szaktudását, gyakorlati tapasztalatait életként vivén bele szolgálatába. Munkásságának gyümölcsei a hosszú élet, a szép

pályafutás s élete alkonyán a személyét ért két magas és maradandó királyi kitüntetés. Valami különös, szinte rendkívüli istenadomány volt benne: az emberek meghódításának, megnyerésének képessége. Nem volt ember, kit végtelen kedvesége által meg ne nyert volna a maga számára s ez adja magyarázatát, hogy őt mindenki szerette, mindenki nagyra becsülte.

Baló Rezső

címzetes alezredes, másodtörzstiszt.

Született Kolozsváron 1854 szeptember 5-én. Evangélikus vallású. Iparos fia. Őt gimnáziumi osztályt jó eredménnyel végzett. Szülei tovább nem taníthatták s ezért nagybátyjának segített a gazdálkodásban. A csendőrséghez 1873 szeptember 16-án önként lépett be s avatott fel a cs. kir. 10. országos csendőrségi parancsnoksághoz. Címzetes őrsvezetővé 1874 március 1-én lépett elő. 1876 május 1-ével a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnokság állományába került. Őrsvezetővé 1876 november 26-án lépett elő. 1878-79. évben a Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamát »elégéses« eredménnyel végezte. Hadapróddá 1879 szeptember 1-én nevezetett ki. A csendőrségi tiszti szakvizsgát 1882 február 13-án tette le »jó« eredménnyel. 1881 október 16-ával a m. kir. 2. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett szakasparancsnoknak Orsovára. Hadnagyá 1882 november 1-én lépett elő. 1883. évben a m. kir. 4. számú csendőrparancsnoksághoz tétetett át Nagyszőlőstre szakasparancsnoknak. Főhadnagyá 1884 november 1-én nevezetett ki, egyidejűleg áthelyeztetvén a m. kir. I. számú csendőrparancsnoksághoz Dévára szakasparancsnoknak. 1894 szeptember 1-től ugyanitt szárnyparancsnok. II. osztályú századossá 1894 november 1-én lépett elő, I. osztályú századossá pedig 1895 november 1-én. 1907 április 22-én másodtörzstiszti minőségben a VII. számú csendőrkerülethez helyeztetett Brassóba. 1908 szeptember 1-től egy év tartamára várankozási illetékkel szabadságoltatott; 1909 december hó 1-ével állandó nyugállományba helyeztetett közel 35 évi tényleges csendőrségi szolgálat után. Déván telepedett le. Nyugdíjaztatását követően Baló őrnagynak 1911 január hó 16-án kelt legfelsőbb elhatározással az alezredesi cím és jelleg a legkegyelmesebben adományoztatott.

A világháború során Baló alezredes szolgálattételre jelentkezett s a debreceni megfigyelő katonai állomásparancsnokságnál lett 1914 december 14-től parancsnokhelyettes. 1916 április 10-ével a cs. és kir. 2. számú tartalékkórházban mint parancsnok, 1917 április 10-től 1918 november 31-ig pedig

mint a debreceni es. és kir. katonai rendőrség vezetője s a katonai állomásparancsnoksághoz beosztott törzstiszt működött. Háborús évekkel összszolgálati ideje a 42 évet meghaladja. A forradalmak lezajlása után Debrecenben a m. kir. csendőraltisztok igazolóbizottságának elnöke volt.

Kitüntetései: jubileumi emlékérem, katonai emlékkereszt, II. osztályú katonai szolgálati jel, a vöröskereszt hadiékítmészes II. osztályú tiszti díszjelvénye és a cs. és kir. hadügyminisztériumnak dicsérő okirata.

Baló alezredes nős ember és egy gyermek atyja. Hadjáratban részt nem vett. Magyarországon kívül nem volt. Magyarul, németül tökéletesen, románul jól beszél.

Baló alezredes egyike azon keveseknek, aki közvetlenül lépett be a csendőrséghez, aki tehát csak csendőr volt, s aki – mint láthattuk – még a világháború, sőt a forradalmak lezajlása után is – mint nyugállományú törzstiszt – hűségesen szolgálja hazája és testülete érdekeit.

Már mint altiszt kitünt buzgalmával, lelkiismeretességével és ernyedetlen kötelességtudásával. Jó szellemi képességgel és felfogással bírván, előbbi erényei figyelembevételével jutott a tiszti állásba. Mint szakasz- és szárnyparancsnok közel negyedfél évszázadon állomásozott Déván. Ezzel is szép bizonyítékát szolgáltatta annak, hogy ahova a felsőbbbségi bizalom helyezte, ott kitartó hűséggel teljesítette szolgálatát. Szerény, komoly, nyugodt kedélyű, határozott, tiszta jellemű, pontos, bajtársias érzésű, minden irányban tevékenyen működő tiszt volt. Érdemekre nem pályázott, kötelességei egyszerű teljesítésében találta örömét. Elöljárói irányában engedelmes és nyílt, alárendeltjei irányában jóságos, inkább elnéző volt emberi gyarlóságaik iránt. Középtermetű, erős testalkatú, egészséges és mozgékony, a fadalmak elviselésére képességgel bírt. A társaságtól inkább visszavonultan él. Jelenleg a Nyukosz titkára Debrecenben.

Gottmann Bódog

alezredes, kerületi parancsnok-helyettes.

Született 1843 január hó 15-én Nagy-Sitkén (Vas vármegye). Római katolikus vallású. Atyja – József – erdőmester volt a felsőbükki Nagy Pál-féle uradalomban. Szombathelyen két gimnáziumi osztályt végzett. A cs. kir. hetedik huszárezredhez 1863 december 30-án önként jelentkezőként avattatott fel a törvényszabta szolgálati kötelezettség mellett. Mint lovascsendőr már a következő évben, 1864 november 16-án áttétetett a cs. kir. 6. számú (győri) országos csendőrezredhez. Innen, mint gyalogcsendőr 1868 június 16-án

a cs. kir. 2. számú csendőrezredhez, július 1-én pedig a cs. kir. 10. számú országos csendőrségi parancsnoksághoz helyeztetett. Őrsvezetővé 1869 július 4-én, őrmesterré 1872 február 1-én lépett elő. 1878/79. években a Ludovika Akadémia előkészítő tanfolyamát jó, 1879/80. években pedig a tisztképző tanfolyamát jeles eredménnyel végezte. Mint hadapród, 188a szeptember 1-ével áthelyeztetett a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnoksághoz. Hadnaggyá 1881 május 1-én neveztetett ki. Ez év december 1-ével a szegedi 2. sz., 1882 december 1-ével pedig a budapesti 3. sz. csendőrségi parancsnoksághoz helyeztetett. 1880. évben – mint hadapród – őrsparancsnok Csík-szeredán, 1881-82. évben – mint oktatótiszt – Dorozsmán és – mint szakaszparancsnok – Budapesten működött. Főhadnaggyá 1883 november 1-én lépett elő. Oktatótiszt Budapesten. 1887 augusztus 1-én a pozsonyi kerülethez, november 1-én a székesfehérvári kerülethez helyeztetett. Szakaszparancsnok volt Pozsonyban és Nagykanizsán. 1890 május 1-én II. osztályú századosná neveztetett ki, egyidejűleg szárnyparancsnokká Debrecenbe. 1894 november 1-vel I. osztályú százados. 1901 április 15-ével megbízatik a másod-törzstiszti teendővel Budapesten. Ez év május 1-ével őrnagy, 1903 július 1-ével ugyanitt kerületi parancsnokhelyettes. 1904 május 1-én alezredessé lépett elő. Mint alezredes helyeztetett saját kérelmére negyvenegy évet meghaladó tényleges szolgálat után hatvanegy éves korában nyugállományba. A vasmegyei Celldömölkön telepedett meg. Igen élénk részt vett a város társadalmi életében. 1920. évben a város díszpolgárává választott s nevével elismerésül – egy teret neveztek el, melyet tíz évi szeretetteljes fáradozással önmaga létesített. Nevével Félix-parknak nevezték el. Meghalt 1922 június hó 22-ik napján. Celldömölkön helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1881. évben – december 7-én kelt legfelsőbb elhatározással – részére a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított kiváló tevékenységéért a legfelsőbb dicsérő elismerés adatott tudtul. Ennek részletes leírása a Szelestey Károly százados szerkesztésében megjelent Csendőrségi Évkönyv 1886. évfolyamában lett ismertette: »A marischeli rablógyilkosságról« cím alatt (69-92. 1.) 1898. évben Őfelsége a katonai érdemkereszttel a legkegyelmesebben tüntette ki. 1899. évben a csendőrségi gazdaszatkezelési utasítások szerkesztési munkálataiban való sikeres közreműködéséért a honvédelmi miniszter dicsérő okirattal tüntette ki. 1904. évben nyugállományba helyezése alkalmából részére a Ferenc József-rend lovagkeresztje adományoztatott. Birtokosa volt a III. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek és a jubileumi emlékéremnek.

Göttmann alezredes nőtlen ember maradt. Csak Magyarországot ismerte. Magyarul, németül tökéletesen, románul keveset beszélt.

Göttmann alezredes kora ifjúságában tökéltte el magát a csendőri pályára, nagy kedvet és benső hivatást érezvén ezen szolgálat iránt. Egész pályafutásán át mintaképe volt a derék, becsületes, igaz csendőrnek. Vigkedélyű, őszinte humorú, szerény, szilárd jellemű férfi volt. Valami – egészen megkapó – jóság, bajtársi, baráti és emberi melegség jellemezte egész egyéniségét. Rendkívül szorgalmas és kötelességtudó, előljárók iránt feltétlen hűséggel ragaszkodó, alárendeltjeivel szemben szigorúan következetes, de gondoskodó, érdekeit szívén viselő tiszt és parancsnok volt. Kerületi parancsnoknak kiválóan alkalmasként minősítették. Törődöttsége és magas kora zárta el a lehetőségét annak, hogy bőséges tapasztalatait ezen magas állásban már nem érvényesíthette.

Göttmann alezredes nyolc évtizeden át élte le a maga egyszerű, nemes, tiszta és szép, munkás életét. Munkás, erényes és mértékletes élet mellett mintaképe volt a szorgalomnak. E mellett jó, igaz, gyöngéd, szerető lélek. Barátja minden becsületes törekvésnek és jóakarója a hozzáfordulóknak. Vas vármegyének – ennek a dicső történelmi múltú megyének – volt a szülőtte. Ott élte le gyermekkorát s oda tért vissza pihenésre. Az volt az ő szűkebb hazája. Büszke szeretettel csüggött rajta. A vármegye is büszke lehet fiára, aki egy érdemekben gazdag közéleti szerepléssel fejezte be életét. Göttmann alezredes azok közé tartozott, akik nem vonakodnak, nem tétováznak erőiket, tehetségeiket a köz szolgálatába állítani, akik megtestesítői a puritán hazafiságnak s a nemes önzetlenségnek.

Szinyérszegi Keresztury Sándor

címzetes őrnagy, szárnyparancsnok.

Született Szőregen (Torontál vármegye) 1833 március hó 12-én. Római katolikus. Birtokos fia. Gimnáziumot végzett. Mint hadapród 1849 március 7-én önként belépett a cs. kir. 34. számú sorgyalogezredhez. A közös hadseregben – mint tiszt – tizenegy éven át szolgált s főhadnagyi rendfokozatot ért el. Azután megyei közigazgatási szolgálatba lépett és pedig megyei árvaszéki ülnök lett Nagybecskerekén. 1870 augusztus 23-án – mint szabadságolt állományú főhadnagy – kineveztetett a m. kir. 14. számú déltorontáli honvédszólóaljhoz. Közös hadseregbeli szolgálati ideje alatt résztvett az 1849-iki szabadságharcban, 1859. évben pedig az Olaszország elleni hadjáratban. 1871 -1881. évig zászlóaljánál, mint századparancsnok működött. II. osztályú századosná 1877 május 1-ével neveztetett ki. A m. kir. csendőrséghez próbaszolgálatra 1881 június 26-ával vétetett fel. A csendőrtiszti szakvizsga si-

keres letétele és véglegesítettése után 1881 december hó 1-ével a m. kir. 2. számú csendőrparancsnoksághoz osztatott be s a Lúgoson felállított szárnyparancsnokság vezetésével bízott meg. I. osztályú századossá 1882. évi február hó 10-én nevezetett ki. 1883 december 1-én a m. kir. 1-ső számú csendőrkerületi parancsnoksághoz helyeztetett hasonló minőségben Kolozsvárra. 1885 szeptember 1-től a m. kir. VI. számú csendőrkerületi parancsnoksághoz ugyancsak szárnyparancsnoki minőségben Szombathelyre helyeztetett. 1890-től 1893. évig Sopronban szárnyparancsnok. 1892. évben lábát bokán felül eltörte; a törés összeforrott ugyan, de a lába béna maradt, miért is huzamosabb időn át szolgálatképtelenné vált. Ez okból testi törődöttsége miatt felülvizsgáltatott s 1894 november 1-ével végleges nyugállományba helyeztetett, mely alkalomból öfelsége által részére a címzetes őrnagyi jelleg a legkegyelmesebben adományoztatott. Nagybecskereken telepedett meg. Elhalt 1908 május hó 23-án hetvenöt éves korában.

Kitüntetései: birtokosa volt a hadiéremnek és 1882. évtől a szerb királyi IV. osztályú Takova-rendnek.

Keresztury százados 1864. évben nősült; egy gyermek atyja. Magyarul, németül, szerbül tökéletesen beszélt. Magyarországon kívül Velencét, Lombardiát, Trieszt környékét, Krajnát és Csehországot ismerte. Mint honvédcsapattiszt, felette szorgalmas, buzgó, tevékeny s a legjobb eredménnyel működőnek minősített. A csendőrséghez átlépve minden törekvése oda irányult, hogy szolgálati állásának a legkifogástalanabbul feljeljen meg. Általános megelégedésre működött. Szakismerteit folytonosan törekedett bővíteni és tökéletesbíteni. Pályája iránt előszeretettel viseltetett. Igen kedvelt alárendelt, előljáró és bajtárs volt. Köztiszteletben részesült. Egyébként csendes, higgadt, nyugodt vérmérsékletű és előkelő gondolkodású férfi volt. A társaságot kedvelte, bár inkább visszavonultan élt. Magastermetű, rendkívül megnyerő külsejű tiszt volt. Egyenes utat járt, férfias határozottsággal. Sohasem kerülgette az akadályokat. Elveihez, meggyőződéséhez, barátaihoz, testületéhez mindenkor hű maradt. Az egyéni és tiszti becsület, amint összeforrott jellemében, úgy homályt és foltot nem tűrő, csorbítatlan, sőt érintetlen tisztaságában kísérte mindvégig.

Rajnai és kőrösladányi Stesser György

címzetes altábornagy, a m. kir. csendőrség első felügyelőhelyettese.

Született Balassagyarmaton (Nógrád vm.) 1838 április hó 8-án. Róm. kath. Birtokos fia, ki a szülői háznál gondos családi nevelésben részesült. Mérnöki pályára készült s a technikának

STESSER GYÖRGY

BANDY BALÁZS

ÉTSY FERENC

PANAJOTT SÁNDOR

egy évfolyamát Budapesten igen jó eredménnyel végezte. 1855. évi március 31-én – mint önként jelentkező – avatott fel nyolc sorhad és kettő tartalék évre a cs. kir. gróf Radetzky nevét viselő 9. huszárezredhez. 1858 január i-vel káplárrá, 1858 január 4-vel szakaszvezetővé, 1863 január 4-vel őrmesteré, 1865 április hó 9-én II. oszt. hadnaggyá, 1866 december 7-vel I. oszt. hadnaggyá, 1868 január 11-vel főhadnaggyá, 1878 január 5-vel I. oszt. századossá lett ugyanezen ezredben kinevezve. 1878 július hó 1-én a cs. és kir. 9. huszárezredtől a cs. és kir. 5. huszárezredhez helyeztetett át. Mint hadnagy 1865. évben szakaszparancsnok, 1866. évben mint utászzakaszparancsnok, 1867. évben mint élemezési és ezredraktári tiszt – egyidejűleg laktanyatiszt – a bécsi josephstadti huszárlaktanyában, 1869. évben altiszti tanfolyamparancsnok, majd ugyanezen évben mint ezredsegédtiszt működött; 1870/71. évben a dandártiszti iskolába lett vezényelve. A dandártiszti iskolát Sopronban kitűnő eredménnyel végezte. 1871. évben a gyalogsági lovaglótanfolyam és az ezred számvivő iskolájának parancsnoka, 1873/77. években ezredsegédtiszt, 1878/1880. években szakaszparancsnok. Pardubitzban teljesített szolgálatot. 1866. évben Poroszország elleni hadjáratban – mint hadnagy utászzakaszparancsnok – vett részt az ezrede kötelékében. Augusztus 24-én Langenbrucknál, június 26-án Schirownál, június 28-án Jicinnél lefolyt ütközetekben vett részt, a július 3-án Königgatznál történt csatában századával – mint oldalvéd – báró Appel ezredes dandárát oldalt fedezte. Ezen hadjáratban jeles szolgálatokat teljesített.

A m. kir. csendőrséghez 1881. évi augusztus 20-án lépett át – mint I. osztályú százados – a hadügyminiszter 5293/1. 1881. számú engedélyével. Próbaszolgálatra a m. kir. 1. (Kolozsvár), majd a m. kir. 2. (Szeged) csendőrparancsnoksághoz osztott be. Véglegesítettett 1882. évi március 1-én. 1882/1883 november 20-ig szárnyparancsnok Szegeden, azután ugyanott parancsnokhelyettes. 1882. évi december i-vel a m. kir. III. számú csendőrkerülethez helyeztetett át, mint parancsnokhelyettes, őrnaggyá 1885. év május i-vel neveztetett ki. 1886. évi július 18-án a m. kir. III. számú (budapesti) csendőrkerület ideiglenes parancsnoka lett. 1889. év május i-vel alezredessé és a III. számú csendőrkerület parancsnokává neveztetett ki. Ezredessé 1891. évi november hó i-vel lépett elő. Ez évtől elnöke a csendőr pótlovazó bizottságnak is. 1898. június 7-ével a m. kir. csendőrség első felügyelőhelyettesévé és 1898 november hó i-vel vezérőrnaggyá neveztetett ki, mely állásából 1902 április 22-vel ment saját kérelmére állandó nyugállományba. Nyugállományba vonulásakor Ő felsége április 22-én kelt legfelsőbb elhatározásával részére a cts. altábornagyi jelleg és a Lipótrend lovagkeresztje adományoztatott.

Kitüntetései: 1878. hadiérem; I. oszt. tiszt katonai szolgál

lati jel; 1884. év március 13-án őfelsége a m. kir. csendőrség szervezése és felállítása körül szerzett érdemei elismeréséül a Ferenc József-rend lovagkeresztjével, 1893. év március 8-án, mint kerületi parancsnokot, minden irányban kimagasló és eredménydús szolgálatai elismeréséül, a III. oszt. Vaskorona-renddel tüntette ki. 1896. évben a kerülete alosztályainál minden tekintetben mutatkozó haladás és fejlődésért és különösen az alárendelt törzs- és főtisztek és hadapródok helyes befolyásolása és céltudatos vezetéséért honvédelmi miniszteri dicséző elismerésben részesült. 1897. évben a porosz királyi II. osztályú vörös-sasrenddel lett kitüntetve. 1898. évben a m. kir. III. számú csendőrkerületnek 12 éven át – ezen hosszú idő alatt az állásához fűzött követelményeknek mindenkor a legodaadóbb, példás ügybuzgósággal és legteljesebb eredménnyel – történt parancsnoklásáért őfelsége június 7-én kelt legfelsőbb elhatározásával teljes megelégedését fejezte ki. Stesser altábornagy részére, méltányolva kimagasló érdemeit, őfelsége 1885 augusztus hó 2-án kelt legfelsőbb elhatározásával a magyar nemességet a »rajnai és körösladányi« előnevekkel a legkegyelmesebben adományozta.

Stesser c. altábornagy előjárói által egész szolgálati ideje alatt állandóan, mint határozott, tiszta jellemű, lovagias gondolkodású, ernyedetlenül buzgó, a katonai szellem emelése, a fegyelem, a rend fenntartása körül sikeresen működő, higgadt, ragaszkodó tiszt volt ismert. Alárendeltjeiről atyailag gondoskodott, azok bizalmát teljes mérvben bírta. Erélyes, csendőrségi pályája iránt előszeretettel viseltető, igen tiszteletreméltó tiszt volt. Emellett mint igen jó lovas, jó lövő, kiváló oktató, lóismeretekben nagy gyakorlattal bíró és a csendőrgazdászat kezelést is részletesen ismerő tiszt jellemzett.

Egyik oszlopos tagja volt a csendőrségnek és valódi mintaképe a SZÍVÓS, önfeláldozó munkásságnak és a talpig puritán katonának. Az ő egyszerű nagyságának szelíd fénye örökké követésre méltó és tántoríthatatlan buzgalommal eltöltött hosszú szolgálati pályát világít meg, mely igen jelentékeny részt követel magának azon műből, melynek testületünk mai fejlődöttsége és elismert értéke a gyümölcse.

Páratlan energiájú, példás jellemű, éles eszű, erős akaratú, nagy emberismerettel bíró, vaskezü parancsnok volt, ki céltudatos bölcsességgel intézte teendőit. Mint nőtlen ember, teljesen a szolgálatnak élt s annak szentelte minden idejét.

Alárendeltjeinek gondolatvilágába behatolva, felismerte a bennük szunnyadó gyarlóságokat és azon szempontból kiindulva, hogy a gyakorlati életben nem mindig a nagy jelentőségű mozzanatok, hanem gyakran a mellékes dolgok okoznak legtöbb gondot, sohasem mulasztotta el – ha erre alkalma nyílt – alárendeltjeinek ferdeségeit, botlásait részletezni és azokat intve, tanítva, feddve orvosolni. Mert abból indult ki,

hogy a legcsekélyebb hiba vagy mulasztás is az erkölcsi következmények egész láncolatát vonhatja maga után.

Az. erkölcsi siker biztosítására törekedve, mindenekelőtt az alapot rakta le, hogy azon építhessen. Tetteivel és példái-
val hatott, mert az üres szavak homokba irt betűk, miket elhord a szél. Nem nyugodott, míg ki nem irtotta a gyomot, a vissza-
élést. A heroismus sohasem elégszik meg a kötelességgel, hanem szüntelenül munkálkodva épít, amikor csak lehetséges. Stesser al-
tábornagy nagy és jó ember volt s hozzá igaz magyar csendőr. Áldásosán szolgálta hazáját, királyát és testületét. Nekünk nagyon sokat jelentett Stesser György, benne többet gyászol-
hatunk, mint egy emberben, őt nem lehet, nem szabad felej-
tenünk. Szigorú volt önmagához, mindig többet és többet kívánt magától, újra új és új célok felé sarkalta magát, míg fizikuma meg nem roppant folyton erősödő szív-affekciója miatt. Pedig szeretett és tudott élni. Ismerője volt és filozófusa a dolgoknak; amilyen lelkes és érdeklődő, éppen olyan finoman szkeptikus is. Fájdalommal érezzük, hogy értékes személye ezentúl már csak bennünk kegyelettel őrzött emlék maradt.

Meghalt 1904 május 18-án Budapesten. A farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra. Nagy részvét kísérte sír-
jába, mely fölül a bajtársi kegyelet értékes emléket állított.

Laposán László

címzetes őrnagy, szárnyparancsnok.

Született Felsőbányán (Szatmár vármegye) 1839 február hó 1-én. Görög katolikus vallású. Édesatyja kincstári bányatisztviselő volt. Az elemi iskolát Felsőbányán, a bányászati és kohászati iskolát pedig Nagybányán végezte. 1862 április hó 13-án – mint gyalogos – avattatott fel a cs. kir. 5. sorgyalozezredhez. Őrvezetővé 1863 január 10-én, tizedessé 1863 február 24-én, őrmesterré 1863 november 5-én, hadnaggyá 1866 május 16-án lépett elő. 1866-1873. években századtsiszt, majd az altiszti iskolában előadó-tiszt, később annak parancsnoka, a gráci hadapródiskolában pedig a tereptan és terepábrázolás tanára volt. 1866-ban résztvett az Olaszország elleni hadjáratban. A június 24-iki custozzai ütközetben megsebesült. 1873 május 1-ével áthelyeztetett a m. kir. honvédséghez, az 1. számú honvédszászlóaljhoz, 1874 február hó 11-ével a 44. számú honvédszászlóaljhoz. Főhadnaggyá 1874 május hó 1-ével lépett elő. Ez évben a III. számú honvéd kerületi parancsnokságnál beosztva a parancsörtiszt mellé és nyilvántartó tiszt a 44. zászlóaljnál. 1875-1880-ig pótcsapatparancsnok. 1880. évben századparancsnok. 1881 szeptember 14-én

próbaszolgálatra osztatott be a m. kir. csendőrséghez az i. számú csendőrparancsnoksághoz Marosvásárhelyre. Annak befejezte s a csendőrtiszti szakvizsga sikeres letétele után szárnyparancsnok Máramarosszigeten. II. osztályú századossá 1881 november 1-én, I. osztályú századossá 1883 december 1-én lépett elő. Nyugállományba 1885 május 1-ével helyeztetett felülvizsgálat útján, a háborúban szerzett sebesülése következtében előállott testi törődöttsége miatt. Mint helyi szolgálatra alkalmasnak minősített, a m. kir. honvédelmi minisztérium II. ügcsoportjában rendszeresített szolgálati állásba osztatott be tartósan, hol 1904 január 1-ig folytatólagosan szolgált. Ezen nappal – ő cs. és apostoli kir. Felsege legfelsőbb elhatározásával adományoztatván részére az őrnagyi cím és jelleg – saját kérelmére visszahelyeztetett a nyugállományba. Meghalt Budapesten 1912 december 21-én. A farkasréti temető katonai részében helyeztetett örök nyugalomra.

Laposán címzetes őrnagy családja 1690. év körül az erdélyi Szolnok-Doboka vármegyéből menekült át Szatmárba, a folytonos török portyázások elől. Családja ármális magyar család volt Láposi névvel, mely név, az akkor még jobbára románok lakta Szatmárban, idővel »Laposán«-ná (Láposiak) alakult. Atyja ugyancsak László, anyja Bölöni Erzsébet volt.

Az ifjú Laposánt, miután bányászati tanulmányait befejezte, nagybátyja, Doroghy András városi főerdész javaslatára, szülőföldjén erdőgyakornokká választották. Innen ment katonának s olyan rajongó szeretettel viseltetett pályája iránt, hogy késő öregkorában is azt hajtogatta, hogyha újra születne, ismét katona szeretne lenni. Pacor tábornok, a vitéz Máriássy tábornok, akiknek segéd-, illetve parancsőtisztjük volt és számos más előljárója ragyogó jövőt jósolt neki s csak a szerencsétlen életkörülmények okozták, hogy ezek a jóslatok teljesezésbe nem mentek.

Magasabb parancsnokainak, sőt a honvédelmi miniszternek elismerését is ki tudta érdemelni, csapatgyakorlatok alkalmával pedig a néhai József főherceg Úr Ófenségének, mint a honvédség főparancsnokának, nyilvános szóbeli dicséző elismerésében részesült.

1875 január hó 27-én nőül vette vagyóci és ivánóci Nagy Károly bányatanácsos Irma nevű leányát, a Mária Terézia-rend első lovagjai közül való báró Haág Miklós tábornok unokáját. Ideális szép házaseletet élt, nagy család feje lett, de a családi boldogságot idővel felváltották az egyre-másra következő csapások, úgy, hogy aggkorában a családjáért minden áldozatra kész apa csak egyetlen életben maradt (gyermekében találhatta örömét. Valamennyi többi fiúgyermekét a katonai pályán kívánta látni, de a kérlelhetetlen halál még ifjú korukban elragadta őket.

Amilyen szeretettel ragaszkodott a pályájához, épp oly rajongó szeretettel vette családját is körül s kevés család dicsekedhetett azzal a meghitt, derűs boldogsággal és tökéletes együttérzéssel, mint az övé. Élete alkonyán megérte azt, hogy hadiélményeiről s a háborúban aranybabérkoszorút szerzett vitéz ezredéről még kis unokájának is beszélhetett. Utolsó éveit kicsiny unokája csengő kacagása, meleg szeretete aranyozta be.

Laposán címzetes őrnagy magyarul, németül, románul és olaszul tökéletesen, tótul a szolgálat követelményének megfelelően beszélt. Magyarországon kívül Felső-Olaszországot, Morvaországot, Tirolt és Alsó-Ausztriát ismerte. Birtokosa volt a hadiíremnek, a legfelsőbb elismerésnek és több szolgálati keresztnek.

Laposán címzetes őrnagy, mint csapatbeli tiszt, e szolgálat követelményeinek tökéletesen megfelelt. Igen élénk véralkatú, buzgó és szorgalmas, minden iránt érdeklődő, derék, határozott jellemű tiszt volt. Magasabb kiképzésre törekedett és szakismereteit szélesíteni igyekezett. A csapatvezetés és a szolgálatkezelésben megfelelő jártasságot tanúsított.

Mint csendőrtiszt csupán négy évet töltött a testületnél a felállítás első éveiben. Mint szárnyparancsnok, kötelmeit megfelelően ismerte s iparkodott azoknak – a kezdet nehézségeivel megküzdve – a legpontosabban megfelelni. Általában kedvelt előljáró, alárendelt és bajtárs volt.

Osdolai Bándy Balázs

alezredes, kerületi parancsnok.

Született Osdolán, Háromszék vármegyében 1846 május hó 8-án. Római katolikus vallású. Földbirtokos fia. Hat gimnáziumi osztályt, majd a szentpölteni főnevelőintézetet és a krakkói tüzérhadapródiskola századtanfolyamát 1861 -1864. évig jó eredménnyel végezte. 1864 szeptember 1-én avattatott fel a cs. kir. 10. tüzérezredhez. Mint tüzértizedes 1866 május 1-én áthelyeztetett a fennállott tengerparti tüzérezredhez. Ez évben résztvett az Olaszország elleni hadjáratban. Szakaszvezetővé 1866 június 26-án lépett elő, tüzmmesterre pedig 1869 január 1-én már a cs. kir. 11. számú vártüzérezrednél, hova 1868 május 1-én helyeztetett. Hadapróddá 1869 október 1-ével, hadnaggyá 1869 november 1-ével neveztetett ki. 1869. évben résztvett Dél-Dalmátországban a felkelés elnyomásában a zagoszdák-veliki ütközetben november 18-án. Főhadnagy 1876 május 1-ével. 1879. évben helyfoglalás (occupatio)-ban vett részt Hercegovinában. Augusztus 17., 19. és 20-án mint hegyi-ütegparancsnok résztvett a cernici, augusztus 21-én a kreme-

náci, szeptember 24-27-ig a klobuki ütközetekben. Mint főhadnagy, 1881 július hó 1-én áthelyeztetett a m. kir. csendőrséghez, próbaszolgálatra beosztván az 1. számú csendőrpáncsnoksághoz Kolozsvárra. Annak letelte s a csendőrtiszti szakvizsga sikeres letétele után véglegesítettett 1882 január 1-ével és szárnyparancsnok lett Brassóban. II. osztályú százados 1882 november 1-ével. 1883 szeptember 1-én a 4. számú csendőrpáncsnoksághoz helyeztetett szárnyparancsnoki minőségben Kassára. I. osztályú századossá 1883 november 1-én neveztetett ki. 1885 szeptember 1-ével a VI. számú csendőrkörülethez helyeztetett Pécsre. 1889 augusztus 1-től csendőrkörületi parancsnokhelyettes Szegeden. 1890 november 1-én őrnaggyá lépett elő s Budapestre helyeztetett. 1894 július 7-ével a II. számú csendőrkörület parancsnokává neveztetett ki. Alezredessé 1895 május 1-én neveztetett ki, egyidejűleg áthelyeztetvén Székesfehérvárra. Nyugállományba 1896 augusztus hó 1-ével helyeztetett testi törődöttsége miatt. Meghalt Budapesten 1921 augusztus 11-én hetvenöt éves korában. A rákoskeresztúri katonai temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1878. év december 18-án őfelsége által – részére – vitéz magatartásáért a hadiékítményes III. osztályú Vaskorona-rend lovagkeresztje a legkegyelmesebben adományoztatott. Birtokosa volt a hadiíremnek és az I. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek.

Bándy alezredes nyugdíjaztatása után nősült meg. Magyarul és németül tökéletesen, olaszul közepesen beszélt. Magyarországon kívül Dalmátországot és Észak-Olaszországot ismerte. Hercegovinát a hadjáratból folyólag. Igen jó tornász és vívó, ezekben, mint oktató is alkalmaztatott. Kiváló lovas és lószakértő volt.

Katonai képzettsége – elméletileg és gyakorlatilag – igen jó. Mint lószakismerő képességeit békében és háborúban igen eredményesen érvényesítette. Hegyi úteg és ágyútelep parancsnokként jól megfelelt. A csendőrségnél – mint szárny és körületi parancsnok – kiválóan alkalmasnak bizonyult. Komoly, határozott jellemű, becsvágyó, igen szorgalmas, tevékeny, önművelésével foglalkozó tiszt volt, aki jó szellemi képességgel és felfogással bírt. Elöljárói és feljebbvalói iránt meggyőződésből engedelmes, ragaszkodó nyíltsággal és hűséggel viseltetett, bajtársai irányában barátságos és előzékeny, alárendeltjeivel szemben szigorú, jóakarató és méltányos volt. A közszellemre jó befolyást gyakorolt. Visszavonultan élt, inkább a tisztitársaságot kedvelte.

Bándy alezredes szép életpályát futott meg. Akik közelről ismerték, azt mondják róla, egész férfi volt. Mint fiatal főhadnagy a harctéren Vaskorona-renddel tüntettetik ki vitézségéért. Ez a hetvenes években – rövid időtartamú háború

alatt – igen nagy érdemet jelentett. Minősítése hosszú szolgálata alatt foltnélküli. Kemény gerincű, ítéleteiben, tetteiben hajthatatlan, puritán gondolkodású és rajongó odaadású ember volt mindenért, amit jónak, tisztának és igaznak talált. Tudását, tehetségét nem fitogtatta. Mindig az igazságra törekedett, A korrektség a természetében volt.

Étsy Ferenc

1. osztályú százados, ideiglenes kerületi parancsnok-helyettes.

Született Léván (Bars vármegye) 1839 április hó 8-án. Róm. kath., majd református. Földbirtokos fia. Hat gimnáziumot végzett jó sikerrel. Bars vármegye közigazgatási szolgálatában kilenc éven át megyei esküdt és szolgabíró volt. ő felvétele 1870 november 1-én kelt legfelsőbb elhatározásával a m. kir. honvédség szabadságolt állományában hadnaggyá neveztetett ki és beosztatott a m. kir. 1. számú pesti honvédszászlóaljhoz.

A szabadságolt állományú tisztképző iskolát kinevezése előtt Szegeden, az első honvéddandár tanosztályt 1871. évben Budapesten, a tényleges állományú tiszti vizsga gyakorlati részét 1872. évben, a Ludovika Akadémia tiszti tanfolyamát pedig 1872-73. években jó sikerrel végezte. 1873 augusztus 22-től kerületi parancsnoksági segédtszt. 1874 november 1-től parancsörtiszt az első számú honvéd kerületi parancsnokságnál Ghiczzy Béla, majd Pongrác Sándor tábornokok mellett. Főhadnaggyá 1876 november 1-én lépett elő. Mint parancsörtiszt lépett át 1881 július 3-án a magyar kir. csendőrséghez, beosztatván a m. kir. 1. számú csendőrparancsnoksághoz. Próbaszolgálatára befejeztével – mint szárnyparancsnok – Debrecenbe helyeztetett. 1882 április 13-tól vezényeltetett a honvédelmi minisztérium IV. csendőrségi ügyosztályába. Itt lett 1882 november 1-én II. osztályú százados. 1886 augusztus hó 1-én a pozsonyi V. számú csendőrkerülethez helyeztetett szárnyparancsnoki minőségben Pozsonyba. Ez év október hó 1-én I. osztályú századossá neveztetett ki. 1888 április 22-én kelt legfelsőbb elhatározással őfelsége a IV. számú csendőrkerülethez ideiglenesen parancsnokhelyettesé nevezte ki.

Itt érte korai halála ötvenéves korában. Kassán helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: Étsy százados 1881. évben nyolc évi parancsörtiszti beosztása folyamán tanúsított odaadó, kitűnő és önfeláldozó szolgálataiért honvéd kerületi parancsnoksági elismerésben részesült. 1886. évben pedig a honvédelmi minisztérium IV. (csendőrségi) ügyosztályában – négy évet meghaladó

vezényeltetési ideje alatt – az ügyosztály teendőinek végzésénél és az éppen ez időszakban eszközölt szervezési munkálatok körül tanúsított fáradhatlan szorgalmáért s eredményes működéséért július 26-án honvédelmi miniszteri teljes elismerésben és dicséretben részesítettet.

Étsy százados nős ember és négy gyermek atyja volt. Magyarul és németül tökéletesen, tótul jól beszélt. Csak Magyarországot ismerte. Ellenség előtt nem szolgált.

Honvédtiszt korában – szorgalma, igen jó képességei és átlagon felüli műveltségére figyelemmel – magasabb parancsnokságoknál nyert beosztást. Magasabb kiképzésre állandóan törekedett. Igen nagy buzgalmat fejtett ki a legjobb eredménnyel. Szerény, csendes, a társaságot kedvelő, kifogástalan jellemű, becsvágyó tiszt volt. Mint csendőrtiszt szolgálati állásának a legpontosabban felelt meg. A szolgálat minden ágazatában teljes jártasságra tett szert. A csendőrségi ügyosztályban a fogalmazási szakban kiválóan működött s igen jól volt alkalmazható. Róla elmondhatjuk, hogy épen ezen fontos beosztásában Schatz címzetes tábornok és Újhegyi őrnagy mellett a csendőrség megszervezésének egyik erős factora volt. Széles látkörű, megfontolt, alapos és körültekintő munkásságához igen értékes eredmények fűződnek. Mint emiatt, szelid, kedves, jóságos volt, de szigorú és hajthatatlan az igazság mellett. Mert nagyon jól tudta, hogy az ember soha sincs egyedül s a hang, ami földi életében kormányozza, nem holmi idegen ember helyeslő vagy rosszaló szava, hanem a lélek mélyén élő halk, de tisztán érthető beszéd. Úri gondolkodású ember volt és tetőtől-talpig becsületes. Nagy vesztesége intézményünknek, hogy a halál időelőtt szólította el az élők sorából.

Szamosfalvi Panajott Sándor

címzetes altábornagy, a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője.

Született Gyulafehérváron, 1849 március hó 8-án. Római katolikus vallású. Édesatyja, Mihály, a gyulafehérvári cs. és kir. pénzverde tisztviselője volt. A család görög eredetű. Panajott Sándor Kolozsváron hét gimnáziumi osztályt végzett jó sikerrel. Mint önként jelentkező lépett be 1866. évi október hó 30-án a közös hadsereg kötelékébe s avattatott fel a cs. kir. szekerész-testülethez. Tizedessé 1867 május 5-én neveztetett ki. 1867. évben felvétetett a bécsi cs. és kir. hadapródiskolába, melyet 1870. évben jó eredménnyel végzett. Közben – 1869 január hó 1-én – szakaszvezetővé lépett elő. Őrmesterre 1870 augusztus hó 1-én, hadapróddá 1871 november

RUSZ ILLÉS

CSÁSZÁR JÁNOS

HAUSENBLAS KÁROLY

WINDISCH KÁROLY

LAPOSÁN LÁSZLÓ

BALÓ REZSŐ

KERESZTÚRY SÁNDOR

hó 1-én neveztetett ki. Mint hadapród a m. kir. bábolnai állami ménés cs. és kir. katonai osztályánál volt beosztva. Hadnaggyá 1871 november hó 1-én – hadapródi kinevezésével egyidejűen – lépett elő. Hadnagyi kinevezését követően áthelyeztetett a mezőhegyesi állami ménés cs. és kir. katonai osztályához. Mint hadnagy 1875 január hó 1-ével visszahelyeztetett a cs. és kir. szekerésztestülethez és másodtiszt lett a tábori századnál. 1876-1878. években Bécsben végezte a lovaglótanári tanfolyamot, azután Budapesten parancsnoka az altisztképző iskolának, 1879 március 1-től egyúttal tanára is. 1881 július 19-én próbaszolgálatra osztott be a m. kir. csendőrséghez tiszti rangjának megtartása mellett. A marosvásárhelyi szárnynál kezdette meg próbaszolgálatát, de a nagy tiszthiány miatt még próbaszolgálatára idején kirendeltetett a honvédhuszárezredtől a csendőrséghez áthelyezendő lovak egy részének az átvételezéséhez. 1882. évben Szegeden jó sikerrel tette le a csendőrtiszti szakvizsgát. Azzal egyidejűleg neveztetett ki ugyancsak a szegedi csendőrparancsnokság kötelékébe tartozó nagykikindai szakasz parancsnokává. Itt lépett elő 1882 november 1-ével II. osztályú századossá, egyidejűleg áthelyeztetvén szárnyparancsnokul a 3. számú (budapesti) csendőrparancsnoksághoz Nagyváradra. Itt lépett elő 1883 november 1-én I. osztályú századossá. 1889 február 1-ével kerületi parancsnok-helyettesi minőségben Kassára helyeztetett. Itt lépett elő 1891 november 1-én őrnaggyá, majd 1896 november 1-én alezredessé. Kassáról 1896 március 18-án helyeztetett át Székesfehérvárra és neveztetett ki a VI. számú csendőrkerület parancsnokává. Hasonló minőségben 1898 július 7-én helyeztetett át Budapestre. Itt lépett elő ezredessé 1898 november hó 1-én. A budapesti csendőrkerületet 1902 április hó 22-ig parancsnokolta s egyben ellátta a pótlovazó bizottság elnöki tisztét is. 1902 április 22-én Őfelsége a kerületnél létszámfelett való vezetése mellett a magyar korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelő-helyettesévé, 1904 április hó 16-án kelt legfelsőbb elhatározásával pedig felügyelővé nevezte ki. 1905 május 1-én lépett elő vezérőrnaggyá. 1908 május 24-ig állott a csendőrség élén. Ezen napon saját kérelmére Őfelsége felmentette állásától. Három havi szabadsága letele után egy év tartamára várakozási illetékkal szabadságoltatott, de annak leteltét be nem várva, kérelmezte állandó nyugállományba helyezését, mely kérésének őfelsége eleget tévén, 1909. évi július hó 1-vel részére az altábornagyi címet és jelleget a legkegyelmesebben adományozni méltóztatott. Panajott altábornagy Pozsonyban telepedett le, honnan 1912. évben Bécsbe költözött, hol 1916. évig élt felesége ott bekövetkezett haláláig. Bécsből Magyaróvárra költözött, hol jelenleg él a város polgárságának közszeretében. Elnöke a MOVE magyaróvári főosztályának s a HADRÖA ottani csoportjának.

Kitüntetései: huszonötévig szolgált, amikor első ízben kapta az első jelvényes kitüntetést, a 3. osztályú tiszti katonai szolgálati jelet; 1898. év december hó 2-án kelt legfelsőbb elhatározással adományoztatott részére a III. osztályú Vas-korona-rend. 1906. évben október 11-én tüntettetett ki a Ferenc József-rend középkeresztjével. 1907. évben adományozta őfelsége neki és törvényes utódai részére a magyar nemesiséget s a »szamosfalvi« előnevet. Birtokosa a perzsa II. osztályú nap és oroszlán-rendjelnek (1900), a katonai jubileumi emlékéremnek és a katonai jubileumi emlékkeresztnek.

Panajott altábornagy 1882 május 20-án Bécsben vette nőül Ottenburgi lovag Günther Emiliát, a legfőbb közös számvevőség osztálytanácsosának leányát. Házasságukból hat gyermek (négy fiú és két leány) származott. A fiúk közül Sándor és Rezső csendőrtisztek, Gusztáv vámőrtiszt. Magyarul, németül tökéletesen, románul jól beszél. Igen jó vívó, lovas és kiváló lóismerő. Magyarországon kívül több ízben tett utazásokat Olaszországban, Horvátországban és Ausztriában. Középtermetű, erős testalkatú, edzett, határozott jellemű, komoly, kiváló szellemi képességű és felfogású férfi.

Panajott altábornagy hosszas, tényleges katonai szolgálat után a csendőrség iránt érzett különös szeretete és becsvágya által vezéreltetve lépett át a testületbe s annak Török tábor-szernagy után a legnagyobb büszkesége lett.

Csodálatosan szép és harmonikus karriert futott meg. Panajott altábornagyban a konzervatív szellem a modern gondolkozással, az ideál-szeretet a reális igazság kultuszával a legteljesebb összhangban egyesül. Mély benyomást tesz arra, akivel érintkezik. Egészen kivételes az ő benső lénye. Az a hosszú élet, amelyet a ma élő nemzedék szeme előtt harcolt végig, közbecsülésben, tekintélyben és népszerűségben egyaránt a legmagasabb polcra emelte őt. Stoikus filozófiája, férfias következetessége meghagyta aggkorában is annak, aki ifjúkorától kezdve volt: elvekre intranzigens, kötelességtudásra szigorú, munkára fáradhatatlan, eszmékért rajongani tudó, igényekre egyszerű, erkölcsre puritán embernek, olyan embernek, akire ma is csak feltekinthetünk.

Mint csendőrtiszt fiatal tiszt kora óta vezetésre hivatott volt. Vezérnek született. Kiváló szervező és feldolgozó talentum, aki a maga erejével harcolta végig egész előmenetelét. Erdélyben nevelkedett, ott szívta magába első neveltetésekor a magyar levegőt s a nemzeti génusz már akkor megalapozta benne a magyar érzést, fejlesztette ki a magyar gondolkodást és serkentette a magyar haza szolgálatára erős tehetségeit.

Szerelme tárgya lett a csendőrség s ő nagyrabecsült fia annak. Nem volt a megalkuvások embere, nem kereste az átlós utakat s mégis elsőnek küzdötte fel magát. Elöljárói szerették, alárendeltjei rajongtak érte. Önmagáért soha semmit sem tett.

Az *én* érvényesülésének a fogalma sem élt benne. Ritka tehetőségét, csodálatos munkabírását, kemény ökleit sohasem használta fel arra, hogy a maga külön életútjait egyengesse. De mindig síkra szállott mások igazságtalan sérelme, elnyomása, üldözése ellen. És ebben vált ő igazán naggyá. Alárendeltjei szemében ez tette őt igazán megbecsültté.

Az alkotások embere volt. Aránylag rövid időtartamú felügyelősége alatt az újítások egész sora jellemzi alkotásait. Figyelme mindenre kiterjedt. Török tábornaszernagy szellemében dolgozott. Mindent a testületért. Erősen fogta és kezelte legfőbb parancsnoki jogait, jellemével fényesen tündökölve alárendeltjei előtt. Tartalmas javaslatainak egész tárházát őrzi a honvédelmi minisztérium irattára. Rendezte a csendőrség anyagi helyzetét, fokozta a szolgálatellátás intenzitását, gyarapította a csendőrség közbiztonsági akcióképességét és emelte alárendeltjei szellemi és erkölcsi színvonalát.

Megteremtette az őrskönyvtárakat. Úgyszólván a semmi bői tisztii könyvtárakat létesített.

Felügyelősége alatt hét könyvet adatott ki, mindegyikhez előszót írva. Az »Általános ismeretek tára« című kétkötetes munkával célozta a legénység középiskolai készültségének előmozdítását; a Franklin kiadású »Híven, becsülettel, vitézül« című műben összegyűjtette a csendőrszolgálati élet epizódjait; a »Fontos tudnivalók a közbiztonság és rendészet köréből« című műben a Csendőrségi Zsebkönyv 1887-1904. évfolyamaiból összegyűjtette a szakközleményeket és azokat elláttatta magyarázó példákkal; 1906. évben jelent meg az »írásbeli feladatok gyűjteménye a m. kir. csendőrség számára« című munka; 1906. évben adatta ki az Ambrózy Gyula csendőrfőhadnagy, oktatótiszt* által megírt »Tanulmány a II. Szolgálati Utasítás 117. §-hoz«; az ő kezdeményezésére íratott meg még 1899. évben Mihályffy I. által, illetve ennek szerkesztésében megjelent s nagy kelendőségnek örvendett »Csendőrlélexikon«; 1911. évben németből lefordította Most Konrád »Vezérfonal a rendőr- és védőkutya idomításához lélektani bizonyítékokkal« című munkáját. Nyugdíjba helyezése óta több csendőrségi tárgyú cikkével gazdagította szakirodalmunkat. Általában ma sem szűnt meg állandó összeköttetést tartani fenn a testülettel, melyen ma is a legnagyobb szeretettel csügg, – állandó érdeklődéssel kísérve fejlődése mozzanatait. Mint felügyelő vetette fel azt a szép és nemes gondolatot, hogy minden csendőregyén az őrszlaktanya kertjében egy-egy (névével ellátott, bádogtáblácskával megjelölt) gyümölcsfát ültessen. Az első év végén nagy örömmel vette a jelentéseket, hogy tízezer nemes gyümölcsfával gazdagította országunkat. Ilyen érdekes, csodálatos és nagyszabású tervek és gondolatok ér-

* Jelenleg tábornok-felügyelőhelyettes.

lelődtek az ő lelkében. Nagy vesztesége intézményünknek, hogy önmaga szabott határt produktív munkásságának. Amiket alkotott, azokból sok csak töredék maradt, de egy olyan élet emlékét hagyta maga után, amely harmonikus élet, alkotó élet, tartalmas élet volt, mert az igazságért s a csendőrségért való legnemesebb hevülés forrasztotta szépséges egészbe minden mozzanatát. Tisztán élt lelkében a gondolat, hogy az intézményt minden áron emelni kell, hogy méltó legyen arra a bizalomra, amely körülveszi, arra a hivatásra, mely eléje íratott, hogy európai nivóra emeltessek.

Az intézmény is igyekezett háláját leróni nagynevű felügyelője iránt. A magyar királyi csendőrség zsebkönyvének szerkesztő-bizottsága az 1887-1904. évben megjelent »Ve-gyes közlemények« gyűjteménye kiadásából, valamint a csendőrségi felügyelőség által összeállított és kiadott »Híven, becsülettel és vitézül« című könyv előfizetéséből befolyt jövedelemből a »Rokkant m. kir. csendőrlegénységi egyének s azok családtagjainak segélyezésére létesített Pana jött Sándor-féle alapítvány«-t tette minden irányú elévülhetlen érdemei elismerésül. Az alapító oklevelet 1907 február 1-én adta ki Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter.

Windisch Károly

őrnagy, kerületi parancsnok-helyettes.

Született a biharvármegyei Feketebátor községben 1848 évi november hó 5-én. Római katolikus vallású. Édesatyja, Márton, főerdész volt. A kereskedelmi iskolát 1864. évben Nagyváradon jó sikerrel végezte. Bevonulásáig megyei írnok volt. Katonai szolgálatát 1869 augusztus hó 23-án kezdette meg. Rendes sorozás útján avattatott fel a m. kir. 10. számú dél-bihari honvédszászlóaljhoz tizenkétévi szolgálati kötelezettség mellett. Tizedessé 1869 november 3-án, szakaszvezetővé 1870 február 5-én, őrmesterré ugyanezen év október 9-én lépett elő. 1871. évben Aradon jeles eredménnyel végezte a tisztképző tanfolyamot és ez év november 1-ével hadapróddá s ugyanazon nappal hadnaggyá neveztetett ki. 1871. évben a zászlóaljnál teljesít szolgálatot, 1872-73. években mint század, zászlóalj-, lövész- és fegyvertiszt. 1873 március 9-től a 3. honvéddandár utásztanosztály parancsnoka, ez év június 1-től dandársegédtiszt Nagyváradon. 1873-74. években a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia felsőbb tiszti tanfolyamát »jó« eredménnyel végezte. Dandársegédtiszti minőségben 1874 december 20-ával az I. honvéd kerület 2-ik dandárához helyeztetett át Nagyváradra. Dandársegédtiszt 1887 január i-ig, e minőségben ezen naptól 1878 október i-ig a 80. honvéd dandárnál beosztva. Október 1-től december 30-ig az újoncfordánál s az altiszti iskolában tanár. Főhadnaggyá 1878 má-

1879. június 1-én lépett elő; 1879. évben századtsízt és pótcsapatparancsnok, később ismét tanár, az altiszti iskolában. 1880. december hó 1-én a m. kir. 2. soltkiskunsági honvédszászlóaljhoz helyeztetett át Kiskunfélegyházára, hol zászlóalj segédtiszt. 1881. augusztus 15-én lép be a m. kir. csendőrséghez próbaszolgálatra s osztatott be a m. kir. 1. számú csendőrpáncsnoksághoz. Véglegesíttetése után szakaszpáncsnok Déván és Brassóban. 1883. november 1-ével a 6. számú csendőrpáncsnoksághoz helyeztetett át s szárnyparancsnok Sopronban. E nappal lépett elő II. osztályú századossá, I. osztályú századossá pedig 1885. május 1-vel. Ez év december 1-vel szárnyparancsnoki minőségben áthelyeztetett Temesvárra a II. számú csendőrkerület állományába. Itt 1889. április 22-ig szolgál. E nappal hasonló minőségben Zomborba helyeztetett. 1894. június 11-én Zomborból csendőrkerületi páncsnok-helyettesi minőségben Pozsonyba helyeztetett át. őrnaggyá 1895. május 1-én lépett elő. A következő 1896. évben halt meg Apatinban, ahol szabadságon tartózkodott. Felesége családja sírboltjában helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1888. évben a Délmagyarországon pusztított árvíz alkalmával a védekezési és mentési munkálatoknál tanúsított rendkívüli és sikeres tevékenysége elismerésül honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal láttatott el. Birtokosa a III. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek.

Windisch őrnagy 1893. évben nősült. Feleségül vette Jellmann Irént. Házasságukból egy fiúgyermek származott.

Csak Magyarországot ismerte. Magyarul tökéletesen, németül jól beszélt. Ellenség előtt nem szolgált.

Windisch őrnagy tizenkét évet meghaladó értékes katonai szolgálat után lépett át a csendőrséghez. Mint csapattiszt ^1 követelményeknek minden tekintetben jól megfelelt. Magasabb kiképzés után állandóan törekedett. Erős, edzett tiszt volt. Szilárd, nyílt jellemű, komoly, nyugodt kedélyű, igen jó szellemi képességgel és felfogással. Mint fiatal csendőrtiszt előszeretettel lépett e pályára s főtörekvését képezte – mint csendőr – megfelelni az előtte állott kötelességeknek. Kötelmeit jól ismerte és teljesítette. Úgy elméleti, mint gyakorlati tekintetben jól megfelelt. A páncsnoksága alatt állókra igen jó befolyást gyakorolt. Előjárói »mint egy igen jó igyekezetű szilárd, nyílt jellemű tiszt«-et nagyrabecsülték. Kerület önálló vezetésére minősítve volt.

Windisch őrnagyról hallottam, hogy a leghatalmasabb természetű csendőr volt, amellet egy vígkedélyű, tréfáskedvű, jó humorú, csupa szívember. Saját baja miatt sohasem látták barátai, ismerősei szomorúnak, de könny csillogott a szemeiben, ha más könnyezni látott. Élete delén halt meg váratlanul. Halála általános részvétet keltett. Benne a csendőrség egyik derék, rendkívül rokonszenves tagját veszítette el.

Hausenblas Károly

ezredes, kerületi parancsnok.

Született 1852 július 25-én Kézdivásárhelyen, Háromszék vármegyében. Róm. kath. Pénzügyőri főbiztos fia. Három gimnáziumi osztályt Brassóban, a negyedik osztályt Marosvásárhelyen jó sikerrel végezte. 1867 szeptember hó 2-án a cs. és kir. 62. gyalogezredhez a törvényes szolgálati kötelezettség mellett avatott fel. Még ezen évben Görzben a dandárhadapród, 1868. évben Triesztben az ezred előkészítő iskolát és 1870-71. években a hadapródiskolát Nagyszébenben végezte jó eredménnyel. 1867 december 25-én tizedessé, 1870 augusztus 15-én címzetes őrmesterré, 1871 július 16-án hadapróddá, 1871 november 1-én hadapródtiszthelyettesé, 1872 május 1-én hadnaggyá, 1878 november 1-én főhadnaggyá neveztetett ki ezrede kötelékében, hol századtsizt, oktató az altiszti- és önkéntesiskolában, kiegészítő tiszts és századparancsnok. 1881 december 1-én lépett át próbaszolgálatra a m. kir. csendőrséghez s osztott be a m. kir. 1. számú csendőrparancsnoksághoz Marosvásárhelyre. Annak befejezte után 1882 december 1-ével Temesvárra került szakaszparancsnoknak. 1884 augusztus 24-ével az V. számú csendőrkerülethez helyeztetett szárnyparancsnoki minőségben Balassagyarmatra, hol 1896 május 31-ig állomásozott. II. osztályú századossá 1884 november 1-én, I. osztályú századossá 1887 november 1-én lépett elő. 1896 június 1-ével a szegedi csendőrkerülethez helyeztetett másodtörzstisztnék; 1897 szeptember 1-től ugyanott kerületi parancsnok-helyettes lett. őrnaggyá 1896 november 1-én lépett elő, alezredessé pedig 1899 november 1-én. 1900 július 27-én a m. kir. IV. számú csendőrkerület parancsnokává neveztetett ki. Ezredessé 1903 május 1-én lépett elő. Ezen kerületet parancsnokolta 1906 október havában Kassán történt elhalálzáig. Marosvásárhelyen helyezték örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1882. évben az altiszti tanoncok kiképeztetése alkalmával, oktatói minőségben tanúsított szorgalmáért és a fegyelem kezeléséért honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesített. 1894. évben ugyancsak honvédelmi miniszteri elismerésben a tábori csendőrtanfolyamban kifejtett buzgalma és eredményes működéséért. 1901. évben öfelsége – április 26-án kelt legfelsőbb elhatározásával – részére a Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozta. Birtokosa volt a III. osztályú katonai tisztii szolgálati jelnek s a jubileumi emlékéremnek.

Hausenblas ezredes nős ember és hat gyermek atyja volt. Egyik fia, Oszkár – mint csendőrszázados – hősi halált halt a világháború folyamán. Magyarul és németül tökéletesen beszélt, románul megfelelően. Táj rajzoló s fiatal korában sport-

kedvelő ember volt. Csak Magyarországot ismerte. Ellenség előtt nem szolgált.

Hausenblas ezredes közel negyven évet szolgált mint katona és csendőr. Szilárd, megállapodott jellemű, komoly kedélyű, nyugodt véralkatú, jó szellemi képességű, hivatásszerű kötelességeit alaposan és részletesen ismerő tiszt volt. Alárendeltjeire igen jó nevelő és vezető befolyást gyakorolt. Az élet mindennapi izgalmas munkájából erősen kivette a maga részét; mint ember és hivatásának élő csendőrtiszt boldog volt otthonában és munkakörében, buzdító erejű, erkölcsnevelő példát adva övéinek és alárendeltjeinek. Mikor kidőlt közülük, tehetsége teljességében, férfikora és hivatása delelőjén hagyta el övéit s a csendőrség intézményét, nemes értékeket hagyva maga után.

Postupicsi Kostka Pál

címzetes altábornagy, a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője.

1851. évben született a sárosmegyei Kisszeben községben. Római katolikus vallású. Középiskoláit elvégezvén, az érettségi vizsga sikeres letétele után a budapesti tudományegyetem orvosi fakultását hallgatta. Mint sajátköltséges egyévi önkéntes 1870 december 3-án avattatott fel s 1872 május 1-én vonult be tényleges szolgálatra, örvezetővé 1872 július 26-án, tizedessé 1873 február 6-án lépett elő. Ugyanezen év október 1-ével áthelyeztetett a cs. és kir. 3. sz. vadászászlóaljhoz. 1872-73. években végezte az insbrukki hadapródtanfolyamot. Szakaszvezetővé 1874 március 26-án, fővadásszá november 1-én lépett elő. Hadapródtiszthelyettessé 1875 január 1-ével neveztetett ki, hadnaggyá ugyanezen év november 1-ével, egyúttal áthelyeztetvén a cs. és kir. 28. tábori vadászászlóaljhoz. Főhadnaggyá 1880 november 1-én lépett elő.

Mint vadászfőhadnagy 1881 július 1-ével vétetett fel próbaszolgálatra a m. kir. csendőrséghez, beosztatván az I. számú csendőrparancsnoksághoz. Próbaszolgálatának sikeres teljesítése s a csendőrtiszti szakvizsga jó eredménnyel történt letétele után 1882 január 1-ével véglegesen átvétetett a csendőrség állományába s beosztatott a II. számú csendőrparancsnoksághoz. Még ezen évben áthelyeztetett a m. kir. 3. számú csendőrparancsnoksághoz első segédtsztül Budapestre. 1886 augusztus 1-ével felmentetett a segédtszti teendők alól s szárnyparancsnoknak neveztetett ki Pécsre. Még Budapesten lépett elő II. osztályú századossá 1886 május 1-én, I. osztályú századossá pedig Pécsen 1888 november 1-ével. 1894 február 1-ével fogalmazótiszti minőségben beosztást nyert a honvédelmi

minisztérium XVI. (csendőrségi) ügyosztályába. 1896 június 1-én törzstiszti teendőkkel bízott meg a budapesti III. számú csendőrkerületnél, őrnaggyá és másodtörzstisztté 1897 május 1-én neveztetett ki.

Alezredessé és kerületi parancsnok-helyettesé 1900 november 1-én lépett elő. 1902 május 1-én kineveztetett ugyanezen kerület parancsnokává. Itt lépett elő 1903 május 1-én ezredessé. 1904. évben megszerveztetett a belügyminisztériumban a közbiztonsági szolgálatkezelést s a gazdasági ügyek intézését központilag irányító csendőrosztály. Ennek első vezetőjéül 1904 augusztus 12-én kelt legfelsőbb elhatározásával őfelsége őt nevezte ki. Ezen állása alól 1907 szeptember 28-ával mentetett fel s neveztetett ki október 1-ével a m. kir. VII. számú csendőrkerület parancsnokává Brassóba. 1908 július 15-ével hasonló minőségben Pozsonyba helyeztetett az V. számú kerülethez. 1911 március 7-én kineveztetett a magyar szent korona országhoz tartozó csendőrség felügyelőhelyettesévé, ez év május 1-én vezérőrnaggyá, 1912. év szeptember 26-án pedig a csendőrség felügyelőjévé.

Ezen állása alól egészségi okokból 1913 április 14-ével mentetett fel, 1913 december 1-ével pedig saját kérelmére állandó nyugállományba helyeztetett. Pozsonyban telepedett le. 1916 augusztus 16-án, nyugállományban léte alatt, adományozta részére őfelsége az altábornagyi címet és jelleget.

Kitüntetései: 1892 november 4-én, kitünő szolgálatainak elismeréséül őfelsége által a katonai érdemkereszttel tüntetett ki. 1893. évben adományoztatott részére a porosz királyi III. osztályú koronarend. 1897. évben ellátatott a III. osztályú tiszti katonai szolgálati jellel. 1902. évben adományoztatott részére a Ferenc József-rend lovagkeresztje. 1907 december 31-én kelt királyi legfelsőbb elhatározással különböző alkalmazásokban teljesített kitünő szolgálatai elismeréséül a III. osztályú Vaskorona-renddel lett kitüntetve. 1898. évben a jubileumi emlékéremmel, 1908-ban a katonai jubileumi kereszttel díszítettetett fel. 1912. évben adományoztatott részére a II. osztályú katonai szolgálati jel. Birtokosa ezeken kívül a bolgár katonai érdemrend középkeresztjének (1910).

Kostka altábornagy 1882 május 6-án Nagyszébenben vette nőül Mathiae Emmát, Mathiae Lajos vadászszázados leányát. Házasságukból négy gyermek származott. Nejét 1911. évben vesztette el. Magyarul, németül és tótul tökéletesen beszél. Magyarországon kívül külszágokban is tett nagyobb utazásokat s a külföldi csendőrségek tanulmányozására több ízben kirendeltetett. Ellenség előtt nem teljesített szolgálatot.

Kostka altábornagy a csendőrségnek egyik szünet nélkül, töretlen energiával dolgozó úttörője, vezéralakja volt. Nagy része az intézménynek erősítésében és továbbfejlesztésében. Közvetlen lelkületével, mély emberismeretével, szeretetteljes

modorával igen figyelemreméltó eredményeket tudott, a testület javára elérni és biztosítani. Vasenergiával dolgozott azon, hogy az intézményt nagygyá fejlessze. Minden állásában – kezdve a szakaszparancsnoktól fel a csendőrfelügyelőig – ez a cél lebegett lelki szemei előtt. Alárendeltjeinek igazi, meleglelkű, megértő atyja volt, kinek minden törekvése az, hogy maga körül tevékeny életet és alkotni vágyó szellemet teremtsen. És az a szellem, mely benne élt, a csendőrség javára serkentette erős tehetségét. Hivatást töltött be és alkotott. Erős szociális érzékkel rendelkezett. Progresszív ember volt, csak egyben konzervatív: a csendőrség szükségességének, érinthetetlen fenntartásának és továbbfejlesztésének hirdetésében. Éppen ezért legfőbb ambíciója, hogy annak érdekében dolgozhasson. Bámulatraméltó volt az a munkásság, amelyet kifejtett. Ő valóban bírta a nagy emberek legfőbb tulajdonságát: a vaserélyt és a tántoríthatlan szorgalmat. A magyar csendőrség egyik díszje és büszkesége marad, aki egy eredményekben gazdag munkás életre tekinthet vissza.

Wenninger József

őrnagy, kerületi parancsnok-helyettes.

Született 1849. év január 29-én Iván-Dárdán (Baranya vármegye). Római katolikus vallású. Édesatyja birtokos volt. Pécssett a gimnázium négy osztályát 1864. évben jó sikerrel végezte. 1871 március 4-én a rendes sorozás útján avattatott fel a m. kir. 67. számú baranya-tolnai honvédszászlóaljhoz tizenkét évi szolgálati kötelezettség mellett. Tizedessé 1871 november 23-án, szakaszvezetővé 1872 április 27-én, őrmesterré 1872 május 27-én lépett elő. 1873. évben a szabadságolt állományú tisztképző iskolát Tétényben jeles eredménnyel végezte s október 1-ével hadapróddá neveztetett ki. 1874. évben Budapesten a Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamát hallgatta jeles eredménnyel. Hadnagygyá 1874 november 1-én lépett elő. 1876 június 11-én a m. kir. 69. számú délsomogyi honvédszászlóaljhoz helyeztetett. 1877. évben a hadiiskola előkészítő tanfolyamát Budapesten a Ludovika Akadémiában jó eredménnyel végezte. 1879 február 1-én a 82. honvéd gyalogdandár törzséhez osztatott be segédtszti minőségben. 1881 október hó 12-ével próbaszolgálatra áthelyeztetett a m. kir. csendőrséghez, hol 1882 május 12-ével véglegesítettetett s a csendőrtiszti vizsga sikeres letétele után a m. kir. 2. számú csendőrpáncsnoksághoz szakaszparancsnoki minőségben Temesvárra helyeztetett. Főhadnagygyá 1882 május 1-én lépett elő. 1882-1886 augusztus hó i-ig szakaszparancsnok Temes-

vár, Székesfehérvár, Pécs és Sopronban. 1886 november 1-én II. osztályú századosná lépett elő s szárnyparancsnokká nevezetett ki Zomborba. 1888 április 22-ével áthelyeztetett Temesvárra. I. osztályú százados 1889 május 1-től. Temesváron szárnyparancsnok 1896 december i-ig. Itt időközben kétízben is a lovas tábori csendőrtanfolyam parancsnoka. 1896 december 1-től másodtörzstiszt Kolozsváron, őrnaggyá 1897 május 1-én nevezetett ki. 1899 március 15-ével kerületi parancsnokhelyettesi minőségben a m. kir. VI. számú csendőrkerülethez helyeztetett. Székesfehérváron súlyosan megbetegedett s Ófelsége elrendelte létszámon felül vezetését. Még ebben az évben július 23-án meghalt— Budapesten a hűvösvölgyi régi katonai temetőben helyezték örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1889. évben egy – Magyarországon elkövetett – rablógyilkosság tetteseinek kiderítése és elfogása körül kifejtett nagyobb szabású nyomozásban szerzett érdemei elismerésül honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal láttatott el. Birtokosa volt a III. oszt. tiszti szolgálati jelnek s a jubileumi emlékéremnek.

Wenninger őrnagy nőtlen ember volt, jelentékenyebb magánvagyonnal. Magyarul, németül és horvátul tökéletesen beszélt. Magyarországon kívül Horvát– és Szlavonországot, továbbá Bukovina és Galícia kivételével egész Ausztriát ismerte. Ellenség előtt nem teljesített szolgálatot.

Wenninger őrnagy szilárd jellemű, önérzetes, vígkedélyű, heves vérmérsékletű, magas, erős testalkatú, igen jó szellemi képességgel és felfogással rendelkező férfi volt.

A csendőrségi szolgálat minden ágazatában tökéletesen otthonos. Parancsnokságánál kiváló szellemet és példás rendet tartott. Igen buzgó, belső tevékenységi ösztönből eredően, fáradhatlanul szorgalmas és tevékeny parancsnok volt. Előjárói irányában feltétlenül engedelmes és tiszteletteljes, egyenrangúakkal tapintatos, alárendeltjeivel szemben határozott, következetes, jóakarátú, szigorú és igazságos. Teljesen megbízható. Jó bajtárs. Általános képzettsége, társadalmi műveltsége, kiterjedt szolgálati ismeretei, valamint szellemi képességeinél fogva kerületi parancsnokság önálló vezetésére alkalmasnak találtatott.

Wenninger őrnagy nevéhez egy, az 1888. évben Magyarországon elkövetett s országos érdeklődést keltett kettős rablógyilkosság kiderítésének ténye fűződik. Temesváron volt szárnyparancsnok s szemlekorútján értesült a bűnesetről. Ezt az 1890. évi Csendőrségi Zsebkönyv részletesen tárgyalja. A tizen-négy napig tartó nyomozás eredménye a kettős rablógyilkosságon kívül *összesen* 83 büntett – *nevezetesen* 9 rablás, 16 betöréses-lopás, 56 közönséges lopás, 1 gyújtogatás, 1 pénzhamisítás és 1 okmányhamisítás kiderítése lett. Hogy mit jelent: ez az eredmény, azt szakemberek előtt szükségtelen részletezni.

Wenninger őrnagy jó ember volt s hozzá igaz magyar. Akiket ő szeretett, azokat igazán szerette s akik őt ismerték,, azok igazán és nagyon szerették.

Síkabonyi Gálffy Gyula

százados, szárnyparancsnok.

Született 1853 március hó 24-én Dunaszerdahelyen (Pozsony vármegye). Református vallású. Földbirtokos fia. Négy gimnáziumi osztályt végzett Pápán. 1870 február 12-én avatott fel a m. kir. 59. számú csallóközi honvédszászlóaljhoz, mint önkéntes. Tizedessé 1870 március 30-án, szakaszvezetővé 1870 szeptember 17-én lépett elő. 1871. évben a pozsonyi honvédkerületi tisztképző iskolát jó eredménnyel végezte. Hadapróddá 1871 november 1-én neveztetett ki és 1874 január 1-ével a 14. szörlövegosztályhoz helyeztetett. Hadapród tiszthelyettesé 1875 szeptember 1-én lépett elő és helyeztetett át a m. kir. 58. számú pozsonyi honvédszászlóaljhoz. Hadnagygyá 1875 november 1-én lépett elő. 1877 április 7-én ipolysági honvédszászlóaljhoz helyeztetett, 1878 november 21-én a m. kir. 61. számú barsi zászlóaljhoz, 1879 augusztus hó 1-én pedig az 57. számú pozsonyinyitrai honvédszászlóaljhoz. Mint hadnagy, 1881 március hó 1-én osztatott be próbaszolgálatra a m. kir. i-ső számú csendőrparancsnoksághoz. Ez évben a csendőrtiszti szakvizsgát jó eredménnyel tette le. Főhadnagygyá 1881 november 1-én lépett elő. 1881-82. években oktatótisz. 1882 december 1-én a 4. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett szakaszparancsnoki minőségben Kassára. 1883 december 1-én Pozsonyba helyeztetett szintén szakaszparancsnoknak. Egy év múlva Lúgosra kerül, hol előbb szakasz-, 1886 november 1-től szárnyparancsnok. E napon neveztetett ki II. osztályú századosná. I. osztályú százados 1889 május 1-ével, mely nappal szárnyparancsnoki minőségben Máramaroszigetre helyeztetett.

Egészségi állapota megrendülvén, 1893 augusztus 1-ével állandó nyugállományba tétetett át. Pozsonyba telepedett le. Pozsonyban sok éven át a csendőrkerületnél nyert alkalmazást mint hadbíróági tanú. Mint ilyennek, látóképessége teljesen tönkrement, úgy, hogy a nagyszombati rokkantak házába kérte felvételét. Mielőtt azonban oda bevonult volna, sajátkezüleg vétett véget életének.

Kitüntetése: 1881 december 1-én kelt legfelsőbb elhatározással részére a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított kiváló tevékenységeért a legfelsőbb megelégedés juttatott kifejezésre. Ezen eset a Szelestey Károly százados által szerkesztett

Csendőrségi Évkönyv 1886. évfolyamában »A mariseri rablógyilkosságról« cím alatt részletesen ismertette lett. (69-92 1.) Gálffy százados nős, gyermektelen ember volt. Magyarul tökéletesen beszélt. Csak Magyarországot ismerte. A katonapályát választván élethivatásául, tizenhétéves korában avattott fel. Tizennégy évi honvédségi szolgálat után lépett át a magyar királyi csendőrséghez, hol tizenhárom évet szolgált. Úgy a katonai, mint a csendőrségi leírások szerint vigkedélyű, élénk véralkatú, szorgalmas, önérzetes, jellemteljes, jó tehetségű tisztként van jellemezve, kinek tevékenysége belső ösztönből eredt s aki a hivatása iránt nagy szeretettel viseltetett. Középtermetű, erős, kitartó fizikumú ember volt. Előjáróit szerette, hozzájuk ragaszkodott, alárendeltjeit becsülte, velük szemben határozott, következetes, de jóakarátú és gondoskodó volt, őket igen nagy szorgalommal és lelkiismeretes-séggel oktatta és képezte.

Dombrádi Nagy Gyula

ezredes, kerületi parancsnok.

Született Hódmezővásárhelyen 1854 szeptember 12-én. Református vallású. Megyei törvényszéki elnök fia volt, aki az algimnáziumot és a főrealiskolát Aradon jó eredménnyel végezte. Katonai pályáját – mint önként jelentkező – kezdte meg a cs. és kir. 33. gyalogezrednél, hova 1870 augusztus 13-án avattatott fel. Tizedessé 1871 november 22-én, szakaszvezetővé 1872 október 1-én, címzetes őrmesterré 1875 augusztus 8-án lépett elő. 1873-1875-ik évi tanfolyam alatt a cs. kir. hadapródiskolát Zágrábban jó sikerrel végezte. Hadapród címzetes őrmesterré 1875 november 1-én, hadapród-tiszthelyettségé 1876 május 1-én, hadnaggyá 1876 november 1-én, főhadnaggyá 1881 november 1-én lépett elő. Mint csapatbeli tiszt Aradon, Károlyvároson és Srb községben szolgált. Századszolgálaton kívül csapatkórházgondnok, hadkiegészítő- és segédtiszt volt. Próbaszolgálatra a m. kir. csendőrséghez 1881 november 1-én osztatott be. Próbaszolgálatát az 1. számú csendőrparancsnokságnál – mint főhadnagy - kezdte meg. A próbaszolgálat sikeres befejezése s a tiszti szakvizsga – Kolozsvárt – jó eredménnyel történt letétele után 1882 május 19-én kerületi segédtisztté neveztetett ki. Ez év december 1-én a 4. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett Kassára szakaszparancsnoki minőségben. 1883 december 1-én a felállítás alá került pozsonyi csendőrparancsnoksághoz tétetett át, hol a segédtiszti teendőket látta el 1884 április 30-ig. 1884 június 1-én a 6. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett szakaszparancsnoknak Székesfehérvárra. Itt 1887

május hó i-ig szolgált, e nappal II. osztályú századossá lépett elő és szárnyparancsnoknak neveztetett ki ugyancsak Székesfehérvárra. 1890 május 1-ével I. osztályú századossá lépett elő. Szárnyparancsnok 1895 június 30-ig Székesfehérváron, 1895 július 1-től 1897 szeptember i-ig pedig Zalaegerszegen. E nappal másodtörzstiszti teendőkkel bízott meg Szegeden, hol 1897 november 1-én lépett elő őrnaggyá. 1900. évben kerületi-parancsnok-helyettes. Alezredessé 1901 május 1-én neveztetett ki. 1903 július 1-én neveztetett ki őfelsége által az e nappal újonnan felállított brassói VII. számú csendőrkerület parancsnokává. Itt lépett elő 1904 május 1-ével ezredessé. A következő év február 10-ig parancsnokolta ezen kerületet. Keletkező és állandóan fokozódó idegbántalmai miatt 1905. év szeptember hó 1-ével állandó nyugállományba helyeztetett, harmincöt évet meghaladó tényleges szolgálat után. Szegeden telepedett meg, hol 1916. év január hó 5-én halt el. Emlékét egyszerű fakereszt jelzi a szegedi belvárosi temetőben.

Nagy ezredes nős ember és egy gyermek atyja volt. Ellenesség előtt nem szolgált. Magyarul, németül és románul tökéletesen, horvátul és olaszul jól beszélt. Magyarországon kívül Horvátországot és a magyar tengerpartot ismerte.

Kitüntetései: 1903 június 3-án őfelsége legfelsőbb elhatározásával részére a Ferenc József-rend lovagkeresztje a legkegyelmesebben adományoztatott. Birtokosa volt a III. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek s a jubileumi emlékéremnek.

Nagy ezredes kora fiatalságában lépett a katonai pályára s tizenkettő évi csapatbeli szolgálata után – mint főhadnagy – lépett át a csendőrség állományába, hol nyugdíjaztatásáig szolgált. Már a csapatánál, mint kiválóan szorgalmas, előkelő gondolkodású, becsvágyó tiszt volt jellemezve. A csendőrségi testülethez a pálya iránti szeretet hozta s itt mindenben igen jól megfelelt az eléje helyezett kötetmeknek. Nyílt, higgadt, melegen érző, úri modorú, előkelő életet élő, tekintélytartó, tiszta jellemű tiszt volt. Igen szorgalmas, fáradhatlan, lelkiismeretes, kötelességtudó, tevékeny és körültekintő. Előjáróival szemben engedelmes, fegyelmezett, szolgálatkész; alárendeltjei irányában gondos, jóakarátú és következetesen szigorú.

Dombrádi Nagy ezredes igazi nemes ember volt. Abban látta megvalósítva és kimerítve a maga elvét, hogy e haza minden fia – születési, nyelvbéli és felekezeti különbség nélkül – tehetsége, szorgalma, tisztessége és a hazához való igaz hűsége szerint szabadon érvényesülhessen és boldogulhasson. Édesatyja a magyar nemesi ivadék régi szokása szerint megyei szolgálatban élte le életét, amely ott telt le az ősi vármegye talán kissé mohosodni kezdett, de a nemzeti érzésnek és gondolatnak biztos menedéket nyújtó várfalain belül. A fiú az elsők között véteti fel magát az életrekelő csendőrséghez s tetterejével,

munkájával – sok nehézséggel és küzdelmekkel teljesen – veszi ki a maga részét az alkotás nehéz munkájából.

Csendőrségi pályáján nyílegyenesen haladt. Az élet zajgásai, vihara és örvényei között keményen állott, nemes és hajthatatlan, megértő és megbocsájtó magyar úr maradt. Hidegnek és szertartásosnak látszott, de csak azért, hogy annál melegebb és bensőségesebb lehessen a lelkivilága. 1896. évben – mint zalaegerszegi szárnyparancsnok – rajongásig szeretett hitvesével Berndt Ilonkával a saját és neje nevére 6.000 aranykoronás olyan alapítványt tett, amelynek kamatai három egyenlő részben minden év szeptember havának 12. napján három jeles őrsparancsnok között voltak kiosztandók.

Ezen alapítványa összegét 1907. évben háromezer aranykoronával kilencezer koronára emelte fel s oly értelemben egészítette ki, hogy annak kamataiban nemcsak az Őrs, hanem a kiváló járásparancsnokok is részesíttessenek. Az alapító oklevél bevezető sorai szerint ezen alapítvánnyal »szeretett hazánk egyik kiváló intézményének, a csendőrségnek fejlesztéséhez« kivánt hozzájárulni. Ezen nemeslelkű tett önmagát dicséri.

Tiszteletparancsoló egyéniség volt, aki megérdemli, hogy tisztelettel áldozzunk emlékének.

Nemes Láczy-Szabó Gyula

címzetes százados, szakaszparancsnok.

Született Sárospatakon 1848 december 15-én. Református vallású. Régi nemesi család sarja. Atyja – Károly – ügyvéd és földbirtokos volt. A gimnáziumot Sárospatakon végezte. 1868 július 8-án – mint közember hadapródjelölt – a törvénytiszta időre önként jelentkezőként avatott fel a cs. kir. 6-ik huszárezredhez. Címzetes tizedessé 1868 november 19-én lépett elő. A katonai előkészítő tiszti tanfolyamot Bécsben jó eredménnyel végezvén, hadapróddá 1870 január 11-én, hadapródtiszthelyettessé 1870 június 12-én, hadnaggyá 1872 január 11-én neveztetett ki. 1875. évben szabadságoltatott. 1875 március 1-től 1881. évi július hó 1-ig a bodrogi járásban – mint járási csendbiztos – megszakítás nélkül működött Sárospatakon. 1881 július 1-én osztott be próbaszolgálatra a m. kir. 1. számú csendőrparancsnoksághoz, hol sikeresen tevén le a csendőrtiszti szakvizsgát, 1882 február 21-vel véglegesítetett. Főhadnaggyá 1882 május 1-én neveztetett ki. Ez év december 1-étől szakaszparancsnokként a m. kir. 4. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett Nyíregyházára, 1885 május 1-én a m. kir. III. számú csendőrkerülethez Nagyváradra, 1889 február 1-én pedig a IV. számú kerülethez Kassára. Epekő- és májbántalmakkal hosszabb időn át betegeskedvén.

1892 január hó 1-ével nyugállományba helyeztetett. A szabolicsvármegyei Gyüre községben telepedett le. Nyugállományba helyezésekor megkapta a címzetes századosi jelleget és feldíszítettett a jubileumi emlékéremmel. Meghalt 1899 március 19-én Gyüre községben negyvenkilenc éves korában.

Láczay Szabó százados 1876 augusztus 19-én kelt egybe Erdőhegyi Máriával, kisjenői Erdőhegyi Dániel buji földbirtokos leányával, mely házasságából egy fia és egy leánya származott. Magyarul tökéletesen, németül és tótul jól beszélt. Egész Magyarországot ismerte. Jó vívó és tornász volt. Nyílt jellemű, vígkedélyű, buzgó, lelkiismeretes, jó tehetséggel és felfogással bíró tisztként jellemzett. A csendőrségi szolgálatot elméletileg és gyakorlatilag jól ismerte és eredményesen kezelte.

Saymann József

őrnagy, másodtörzstiszt.

Született Oláhláposon (Szolnok-Doboka megye) 1845 március 14-én. Római katolikus. Magyar királyi erdész fia. Nagybányán négy reálosztályt jó sikerrel végzett. Előbb írnok volt a m. kir. bányászati kohászatnál Oláhláposon, majd – mint gyalogos – 1866 április hó 11-én rendes sorozás útján a törvényes szolgálati kötelezettség mellett felavattatott a cs. kir. 63. gyalogsorezredhez. Még ez év szeptember 13-án próbaszolgálatra vezényeltetett a cs. kir. 10. számú országos csendőrparancsnoksághoz, hova 1867 március 16-ával – mint csendőr – végleg át is helyeztetett. Őrsvezetővé 1868 szeptember 10-én, őrmesterré 1870 augusztus 16-án lépett elő. 1876 május 1-én áthelyeztetett a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság állományába. 1880/81. évben a honvédségi Ludovika Akadémián a tisztképző tanfolyamot jó eredménnyel végezte. Hadapród-őrmesterré 1881 június 16-án neveztetett ki a m. kir. i-ső számú csendőrparancsnokság állományában. Hadapród-tiszthelyettesé 1881 szeptember 1-én, hadnaggyá 1881 november 1-én, főhadnaggyá 1888 november 1-én lépett elő. 1881-91. években szakaszparancsnok Déván, Nagyenyeden és Brassóban. II. osztályú századossá 1893 május 1-én lépett elő s szárnyparancsnokká neveztetett ki Dévára. I. osztályú századossá 1895 november 1-ével mozdítottatott elő s helyeztetett Nagyenyedre, ugyancsak szárnyparancsnoki minőségben, őrnaggyá 1901 május 1-én lépett elő s egyidejűleg áthelyeztetett a másodtörzstiszti teendőkkal való megbízás mellett Kolozsvárra. 1902. évi május 1-én hasonló minőségben áthelyeztetett a m. kir. VI. számú csendőrkerület törzséhez Székesfehérvárra. 1902 május 24-én egészségi okból elrendeltetett a szolgálat

alóli felmentése, ezt követőleg felülvizsgálat útján 1902 november 1-én állandó nyugállományba helyeztetett. A kolozsmegyei Szászlóna községben telepedett le. Itt halt meg 1902. évben.

Kitüntetései: 1879. évben a közbiztonsági szolgálatban töltött sok évi és sikeres szolgálat teljesítése elismerésül a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki. 1898. évben szolgálati alkalmazásban tanúsított kiváló érdemeinek elismerésül TM november 30-án kelt legfelsőbb elhatározásával – részére a katonai érdemkereszt a legkegyelmesebben adományoztatott. Birtokosa volt a III. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek s a jubileumi emlékéremnek.

Saymann őrnagy 1875. évben november hó 22-én vette nőül Lontina-Ady Katalint. Házasságából egy fia származott. Magyarul, németül, románul tökéletesen beszélt. Magyarország erdélyi részét ismerte. Jó táj rajzoló és tornász volt. Életének 21-ik évében kezdte meg a csendőrségi szolgálatot, melyben 36 évet ténylegesen töltött. Ezen hosszú idő alatt mindenkor csak a szolgálatnak élt. Már mint szakaszparancsnok, helyét teljesen betöltötte. Komoly, nyugodt kedélyű, határozott jellemű, jó lelkületű, puritán, praktikus gondolkodású tiszt és férfi volt. Szolgálatban buzgó és lelkiismeretes. A csendőrségi szolgálatkezelés minden ágazatában jól volt tájékozva, ügyes, találékony, erélyes és rendszerető. Elöljárói becsülték benne az engedelmes, nyílt és ragaszkodó alárendeltet, alárendeltjei pedig a méltányos, igazságos és következetes elöljárót. Igen jó bajtárs és barát volt. Bár szerette a társaságot, mégis inkább visszavonultan élt.

Saymann őrnagy jellegzetes képviselője volt az igazi csendőrtípusnak. Rajongója volt a csendőrségnek és élete legnagyobb büszkesége, hogy csendőr lehetett. Serdülő ifjú volt, mikor belső vágyai az intézmény felé húzták. Itt élte le a súlyos, nehéz, testet és lelket őrölő munkában ifjú és férfi korát. Sohasem gondolt magával, mindig csak a legfelsőbb szolgálat érdeke lebegett szeme előtt. Az intézménynek élt, a csendőrségé volt, annak alkotott. Életének aranyértéke a miénk maradt s méltó is, hogy szeretettel megőrizzük az utókor számára.

Kotz Károly

//. osztálya százados, szárny parancsnok.

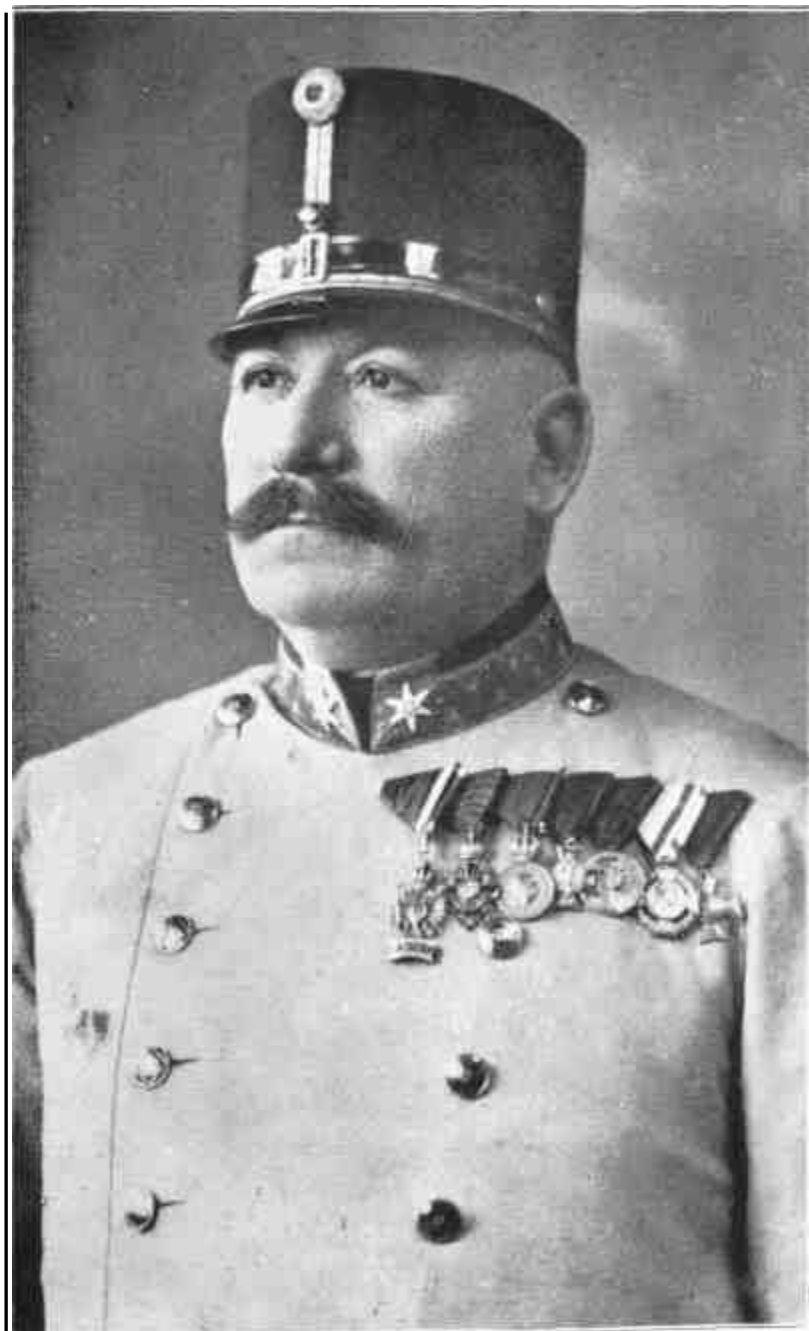
Született 1841 október hó 17-én Szászsebesen (Szeben vármegye). Evangélikus vallású. Községi hivatalnok fia. Három reálosztályt végzett. Kezdetben iparos pályára lépett, majd 1862 március 4-én – mint újonc – felavattatott a cs. kir. 64. gyalogezredhez a törvényes szolgálati kötelezettség mellett. Őrvezetővé 1863 Július 21-én, tizedessé 1863 augusztus 11-én

NAGY GYULA

KOSZTKA PÁL

SZÓCS MIHÁLY

GÁLFFY GYULA

SAYMANN JÓZSEF

LÁCZAY-SZABÓ GYULA

WENNINGER JÓZSEF

lépett elő. Ezen rendfokozatokban osztatott be 1864 április 25-én a cs. kir. 9. számú – Temesváron állomásozott – csendőrezredhez, ahol 1864 július 20-ával – mint gyalogcsendőr – véglegesített. Őrsvezetővé 1866 november 7-én, őrmesterré 1872 január 1-én lépett elő. 1876 május hó 1-én a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság állományába helyeztetett. A Ludovika Akadémián 1881. évben a tiszti vizsgát »megfelelő« eredménnyel tette le. Hadapróddá június 16-án, hadapródtiszthelyettesé szeptember 1-én, hadnaggyá november hó 1-én neveztetett ki. 1881 december 1-ével a m. kir. 2. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett, a következő év december 1-ével pedig a m. kir. 3. számú csendőrparancsnoksághoz. Első szakaszparancsnok lett Belényesben. Innen Aradra helyeztetett, Főhadnaggyá 1883 november 1-én lépett elő. Aradon 1893 augusztus hó 1-ig állomásozott, tehát közel tíz éven át. Ez év november 1-én neveztetett ki II. osztályú századossá, egyidejűleg szárnyparancsnoki minőségben Máramarosszigetre helyeztetvén át. Betegsége miatt 1895 március hóban egy évre várakozási illetékkal szabadságoltatott. 1896 április hó 1-ével pedig állandó nyugállományba helyeztetett. Szülőfalujában Szászsebesen telepedett le. Itt halt meg 1909 március 19-én hatvannyolcéves korában.

Kotz százados birtokosa volt a III. osztályú katonai szolgálati jelnek. 1899. évben nyugállományba léte idején nősült, Házasságából két gyermek származott.

Kotz százados magyarul, németül és románul tökéletesen beszélt. Magyarországot állomásozásai során ismerte. Ellenség előtt nem teljesített szolgálatot. Középtermetű, komoly kedélyű, határozott jellemű, jó szellemi képességgel és tehetséggel rendelkező férfi volt.

Csendőri pályára fiatal korában lépett s harminc évet meghaladóan élt ezen hivatásnak. Hivatásszerű kötelmeit jól ismerte s mindenkor buzgón törekedett azoknak a legjobban meg is felelni. Mint szakasz- és szárnyparancsnok jó sikerrel működött. Stesser százados – a későbbi altábornagy - Kotz századost »igen jól használható, tiszteletreméltó csendőrtiszt«-nek jellemezte, aki előljárói irányában nyílt, engedelmes, alárendeltjeivel szemben szigorú, de igen jó akaratú, gondos és azok bizalmát bíró parancsnok volt. Mint szerény, jó bajtárs kedveltségnek örvendett. Visszavonultan élt s legszívesebben bajtársai körében tartózkodott.

Klemm Jusztinian

főhadnagy, szárnyparancsnok.

Született Rigycán (Bács-Bodrog vármegye) 1843 április hó 13-án. Római katolikus. Édesatyja 28 éven át népszerű, derék jegyzője volt a nagy falunak és egyike a legtekintélye-

sebb úrbéri birtokosoknak. Egyízben ellenzéki képviselőjelölt is volt 1869-ben. Az akkoriban fennállott csász. királyi határőrvidéki gimnázium négy osztályát végezte jó eredménnyel Vinkovcén, majd Baján. 1859. évben – alig 17 éves korában – állott a sorozó bizottság elé s mint önként jelentkező a cs. kir. 4. számú Schlick-féle huszárezredhez avatott fel, hol 9 évet és 8 hónapot szolgált. 1859. évben a francia-olasz háborúban, mint egy szabad lovascsapat közvitéze vett részt. 1866. évben részt vett a Poroszország elleni hadjáratban és a július 3-án Königsgratznál lefolyt ütközetben. Hadifogságba is esett. Onnan három hónap múlva kiszabadulva, 1870. évben elbocsátott a hadsereg kötelékéből és híres-neves megyei csendbiztos lett Bács megyében. 1881. év június 16-án lépett be, mint hadapród-próbacsendőr, a m. kir. 2. számú csendőrpáncsnoksághoz három évi szolgálati kötelezettséggel. 1881. évben végezte a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémián a tiszti tanfolyamot. A csendőrtiszti szakvizsgát megfelelő eredménnyel tette le. Hadnaggyá 1881 július 1-ével neveztetett ki és e hó 16-ával áthelyeztetett a m. kir. 1-ső számú csendőrpáncsnoksághoz. December 1-ével a m. kir. 2-ik számú csendőrpáncsnoksághoz helyeztetett vissza szakaszpáncsnoki minőségben Zomborba. Főhadnaggyá 1883 november 1-én lépett elő. Ezen szakaszt páncsnokolta 1892. évben bekövetkezett haláláig. A zombori temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1866. évben a poroszországi hadjáratban tanúsított vitéz magatartásáért – mint szakaszvezető – a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntettetett ki. 1872 november 14-én Őfelsége legfelsőbb elhatározásával a közbiztonsági szolgálatban, annak érdekében – csendbiztosi minőségben – tett kiváló szolgálataért az arany érdemkereszttel tüntettetett ki. 1891. évben március 10-én kelt legfelsőbb elhatározással – részére – a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított kiváló buzgalma és sikerdús működése elismerésül a katonai érdemkereszt adományoztatott. Birtokosa volt a hadi-éremnek.

Klemm főhadnagy nős ember volt és öt gyermek atyja. Magyarul, németül és szerbül tökéletesen beszélt. Csak Magyarországot ismerte.

Egyike volt azoknak, aki 1867. évben, mikor hazánkban a cs. kir. csendőrezredek mind feloszlattattak s a közbiztonsági szolgálat teljesítése újból az egyes törvényhatóságok közegeire (a pandúrokra) bízott, ezen szolgálatba lépett, csendbiztos lett s e minőségben közel egy évtizeden át szolgált éppen Bács vármegyében, mely tudvalevőleg a rablószőkevények egyik kedvelt fészke volt. A bandává alakult rablószőkevények – kik, mint fegyveres csavargók számtalan rablást, gyilkosságot és merényletet követtek el – üldözése a leg-

nagyobb életveszedelmekkel járt. Ezekkel a gonosztevőkkel vette fel a küzdelmet Klemm csendbiztos s folytatta csendőrtiszt korában is; hogy milyen sikerrel, arról királyi kitüntetései tanúskodnak.

A csendőrség közbiztonsági, üldöző munkájában kötelességűen, elszántan, vállalkozóan és vitézül vett részt, nagy gyakorlati ismeretekkel gazdagon. Jó tehetséggel, gyors fel-fogással és természetes ésszel rendelkezett. Igen buzgó és kitartó tiszt volt. Elöljárói irányában tiszteletteljes, ragaszkodó, határozott és nyílt, alárendeltjei irányában szigorú és méltányos. Magas, izmos termetű, komoly, nyílt jellemű, heves véralkatú ember volt, ki a szolgálatnak és családjának élt. Bátor és vakmerő lovas is volt, jó lóidomító s a lóismeretekben jártassággal és tapasztalatokkal rendelkező.

Egy újságíró Klemm főhadnagy halála után »Egy vitéz csendőrtiszt« címmel Szegeden 1893. évben könyvalakban megírta vitézi tetteit. A könyv Szegeden jelent meg Bába Sándor kiadásában. »Egy igazi vitéz ember életéről írok könyvet - írja a szerző. - A daliás idők romantikájának férfias, szép és vakmerő alakjaiból, melyek hagyományban élnek, eleve-nült meg egy tiszta típus ebben a vitéz férfiúban, aki a mesés egyéni bátorságát, acélos nagy erejét és katonai talentumát örökös harcban - kint a csatatéren, majd a közbiztonság védelmében értékesítette és az erkölcsök tisztaságának védelmében folytatott vitézi, küzdelmes harcban esett el azon a csatatéren, amelyen nagyobb ellenséggel állt szemben, mint a hadosztályokba sorozott ellenfél: - a bűnnel. Eleinte, férfikorának teljében, az egyéni bátorság e vitéze, akinek élete csupa lelkesedés volt, mindig harcrakészen... Klemm Jusztin élete valóban szüntelen vihar volt: gyerekkorától, amikor bátorságával és vakmerőségével ezer társa közül kivált, férfikorának teljéig, amikor kezétől rettegtek a betyárok a nagy Bácskaságban és azontúl. Ott ruházta fel a nép ezzel az előnévvel, amelyre büszke volt: zsványirtó Klemm Jusztinnak hívták.«

Klemm Jusztin a legerősebb és legszebb csendbiztos hírében állott, neve a hetvenes években Délmagyarországon való-ságos fogalom volt.

Kilenc évet töltött a csendőrség szolgálatában. Nemcsak előljáróinak, hanem bajtársainak bizalmát és szeretetét is meg tudta nyerni. Csendőrei az ő vitézségén, bátorságán buzdultak, az ő munkaszeretetéből, lelkesültségéből, az ő tiszta, puritán jelleméből merítettek példát.

Szócs Mihály

címzetes tábornok, csendőrkerületi parancsnok.

Született 1853 március hó 13-án Bölön községben (Háromszék vármegye). Római katolikus vallású. Kisbirtokos fia. Elemi iskoláit Feketehalomban végezte. Szülei a kereskedelmi pályára adták, de az ifjúban élénken élt a csendőri hivatás utáni vágy s 17 éves korában, 1870 június 17-én önkéntesen – a törvényszabta 3 évi sorhad-, 7 évi tartalék– és 2 évi honvédségi szolgálati kötelezettség mellett – belépett a cs. és kir. 10. számú (kolozsvári) országos csendőrparancsnoksághoz. Mint csendőr 1871 május 16-án véglegesítettet. 1873 augusztus 1-én őrsvezetővé, 1876 február 11-én címzetes őrmesterré, 1880 január 26-án őrmesterré lépett elő. Közben 1876 május 1-ével a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz vétetett át. 188i-ben a honvédségi Ludovika Akadémián a tiszti vizsgát »megfelelő« eredménnyel tette le. Ugyanezen évben tette le Kolozsváron a csendőrtiszti szakvizsgát is »jó« eredménnyel. Hadapródőrmesterré 1881 június 16-án neveztetett ki, hadapródtiszthelyettesé ugyanazon év szeptember 1-ével, hadnaggyá pedig november 1-én. 1881. évben oktatótisztt és szakaszparancsnok Déván, majd 1881 június 11-én a szegedi csendőrparancsnoksághoz helyezettvén, Nagybecskereken. 1882 december 20-tól 1883 május 31-ig Szegeden kerületi segéd-tisztt, azután Temesváron szakaszparancsnok. Főhadnaggyá 1884 május 1-én lépett elő. 1885 április 11-én a kolozsvári csendőrkerülethez helyeztetett, hol szakaszparancsnokságot parancsnokolt, majd 1892-ig segédtisztként működött. II. osztályú századossá 1893 november 1-én neveztetett ki. Ez év december 1-én a m. kir. III. számú csendőrkerülethez helyeztetett szárnyparancsnoki minőségben Nagyváradra. I. osztályú századossá 1895 november 1-én lépett elő. 1896 június 15-én a honvédelmi minisztérium XVI. ügyosztályába vezényeltetett fogalmazótiszti minőségben, kerületénél létszám felett való vezetése mellett. 1897 november 15-én a m. kir. III. számú csendőrkerülethez helyeztetett vissza, 1901 február 14-én pedig az V. számú csendőrkerülethez, a másodtörzstiszti teendőkkal való megbízás mellett. 1902 július 1-től ugyanott parancsnok-helyettes. 1903 július hó 1-től a m. kir. VII. számú csendőrkerülethez helyeztetett Brassóba, kerületi parancsnokhelyettesi minőségben. 1903 október hó 1-én a II. számú csendőrkerülethez helyeztetett. Alezredessé 1904 május 1-ével lépett elő, majd a honvédelmi minisztérium XVI. számú ügyosztályába vezényeltetett, mint osztály vezetőhelyettes, ahol 1906 június 30-ig teljesített szolgálatot. 1906 július 1-ével a m. kir. II. számú csendőrkerület ideiglenes parancsnokaként Szegedre helyeztetett. 1907 május 1-ével ezredessé s ezen csendőrkerület parancsnokává neveztetett ki. A kerületet 1913. év április hó

15-ig parancsnokolta, amikor is öfelsége által ezen szolgálata alól – saját kérelmére – legkegyelmesebben felmentetett. Ugyanez év augusztus 26-án kelt királyi elhatározással nyugállományba helyeztetett s részére a vezérőrnagyi cím és jelleg adományoztatott.

Kitüntetései: 1893 november 26-án kelt legfelsőbb elhatározással segédtiszti minőségben kifejtett igen jó szolgálatai elismerésül dicsérő elismerésben részesült. 1906 június 26-án kelt legfelsőbb elhatározással különféle szolgálati alkalmazásokban sok éven át kifejtett ügybuzgó és kiváló szolgálataiért a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntettetett ki. 1906. év november hó 30-án honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült a II. Rákóczi Ferenc és bujdosó társai hamvainak hazaszállítása alkalmával a közbiztonság és közrend fenntartása körül kifejtett ügybuzgó és sikeres tevékenységéért. 1911 március 23-án kelt legfelsőbb elhatározással részére, hosszas és kitűnő szolgálatai elismerésül a III. osztályú Vaskorona-rend legkegyelmesebben adományoztatott. Birtokosa az I. osztályú tiszti szolgálati jelnek, a jubileumi emlékéremnek s a katonai jubileumi keresztnek.

Szőcs tábornok csupán Magyarországot ismeri helyőrségei során. Rövidebb utazásokat tett Ausztriában és a magyar tengerparton.

Magyarul, németül tökéletesen, románul jól beszél. Mint tiszt komoly, szilárd jellemű, határozott és nyugodt vérmérsékletű. Előjáróival szemben előzékeny, nagyon ragaszkodó s meggyőződésből engedelmes. Általános képzettsége mellett igen széles látkörrel bír. Hivatásszerű kötelmeit kiváló mérvben és teljes alapossággal ismerte, a legkiterjedtebb szakismeretekkel és gyakorlati tapasztalatokkal rendelkezett, melyeket igen nagy szeretettel és eredményesen érvényesített. A katonai és bajtársi szellem ápolása felett gondosan őrködött. Alkalmassága minden irányban kiváló volt.

Szőcs tábornok élete az ideális katona mintaképét tükrözi vissza. Vasszorgalmával és tiszteletreméltó kötelesegtudásával egyszerű csendőrből utat tört magának a csendőrkerületi parancsnok magas méltóságig s a tábornoki rendfokozatig. Csendőr lett 17 éves kofában s negyvenhárom évi tényleges csendőrszolgálat után ment nyugállományba s e sorok írása idején már tizenkettő éven át élvezte szerény visszavonultságban a jól megérdemelt nyugalmat. Csendőrségi pályájához fanatikus szeretet fűzte a lelkes és ifjú embert s ezt az érzést hűen ápolja lelkében az ősz tábornok, törhetlenül bízva az ország és a csendőrség szebb jövőjében s régi fényének visszaszerzésében. Ideális eszmék szolgálatába állította munkarejét, tudását és tehetségét s ha visszapillant a megfutott, küzdelmes útra s a hatodfél évtizedre, jóleső érzés és büszke öntudat töltheti el egész valóját, mert ezt az utat becsülettel

futotta meg, többszörösen kitüntetve öfelsége, a király által, övezve barátai, bajtársai s volt alárendeltjei ragaszkodásával és nagyrabecsülésével.

Kimagasló katonai egyénisége mellett hódító vonása egyéni, lebilincselő és közvetlen szeretetreméltósága, mellyel melegen öleli át lelkünket s egyszerre baráttá avat. Nem morzsákat szór, hanem egész szívét adja oda és egész szívét hódít. Az egész ember egy nagy szeretet-oszlop, melyhez bárholnan közeledünk, érezzük melegét.

Hamburger Lajos

hadnagy, II-od segédtiszt.

Született Sátoraljaújhelyen 1849 március hó 17-én. Római katolikus vallású. Polgár fia. Három gimnáziumi osztályt szülővárosában végzett. 1870 február 5-én avattatott fel – utóállítás útján – a törvényes szolgálati kötelezettség mellett a cs. és kir. 66. gyalogezredhez, örvezetővé 1871 augusztus 16-án, tizedessé 1871 október 6-án, szakaszvezetővé 1872 szeptember 26-án, őrmesterré 1873 február hó 16-án lépett elő. Mint őrmester vétetett át 1875 február hó 4-én a cs. és kir. 10. számú országos csendőrparancsnoksághoz próbaszolgálatra. 1876 május 1-ével a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnokság állományába helyeztetett. 1879-80. években a Ludovika Akadémia előkészítő, 1880-81. években ugyanott a tisztképző tanfolyamát »jó« eredménnyel végezte.

Hadapróddá 1881 szeptember 1-én, hadapródtiszthelyettesé 1882 június 1-én, hadnaggyá 1882 november 1-én lépett elő. 1882 december 1-én a m. kir. IV. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett és oktatótiszt lett Kassán, hol 1883 június 31-ig szolgált. Ez év augusztus 28-án a m. kir. I. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett vissza. Itt előbb szakaszparancsnok Kolozsváron, később a kerület törzsénél II-od segédtiszt. 1884. évben leköszönt a rangjáról és polgári pályán helyezkedett el. Majd Amerikába vándorolt ki, hol állítólag katonai szolgálatba lépve, magasabb rangot ért el.

Hamburger hadnagy nőtlen ember volt. Magyarul, németül, tótul tökéletesen, románul jól beszélt.

Hamburger hadnagyot a hivatásszeretet hívta a csendőrséghez. Mint fiatal tiszt tiszta jelleme, kifogástalan erkölcsi felfogása, szeretetreméltó modora miatt közkedveltségnek örvendett. Igen szorgalmas, buzgó és tevékeny tiszt volt, aki fáradhatlanul és lelkiismeretesen teljesítette kötelemét. Önképzésén szorgalmasan fáradt. Engedelmes, nyílt jóakarató, figyelmes, előljárói becsülését kiérdemelt s alárendeltjei ragaszkodását bíró tiszt volt. Edzett és egészséges. Mint oktatótiszt jól megfelelt. Szakaszát tökéletesen rendben tartotta.

Gergely Ferenc

1. osztálya százados, szárnyparancsnok.

Született Csikszentimrén (Csik vármegye) 1856 október hó 4-én. Római katolikus vallású. Földműves fia. Csiksomlyón öt gimnáziumi osztályt végzett jó sikerrel. 1875 december 6-án – mint újonc – avattatott fel a felállított cs. és kir. 10-ik számú országos csendőrparancsnoksághoz három évi sorhad-, hét évi tartalék- és két évi honvédségi szolgálati kötelezettség mellett. 1876 május 1-én – mint csendőr – am. kir. erdélyi csendőrségi parancsnokság állományába vétetett át. Címzetes őrsvezetővé 1878 május 15-én, őrsvezetővé 1879 április 14-én lépett elő. 1879-80. években a Ludovika Akadémia előkészítő, 1880-81. években ugyanott a tisztképző tanfolyamot »elégészes« eredményel végezte. Hadapróddá 1881 szeptember hó 1-én, hadapródmesterré 1882 április hó 16-án, hadnaggyá 1882 november 1-én neveztetett ki. Mint hadapród-őrsparancsnok, Kolozsváron működött. Hadnagy-szakaszparancsnok ugyanott, továbbá Brassóban és Besztercén. Főhadnagy 1884 november 1-ével. E rendfokozatban szakaszparancsnok Marosvásárhelyen. 1894 szeptember 1-én a m. kir. IV. számú csendőrkerülethez helyeztetett. II. osztályú századossá 1894 november 1-én lépett elő. Szárnyparancsnok Nagykárolyban. I. osztályú százados 1895 november 1-ével. 1896 augusztus 1-én a m. kir. I. számú csendőrkerülethez helyeztetett vissza szárnyparancsnoknak Brassóba. Itt halt meg szívszélhúdás következtében és itt helyezték örök nyugalomra 1900. évben.

Kitüntetései: 1882. évben honvédelmi miniszteri dicséző okirattal elismerés fejeztetett ki részére az altiszti tanonckiképzés alkalmával – oktatói minőségben – kifejtett szorgalmáért és eredményes ténykedéseért. Birtokosa volt a jubileumi emlékéremnek.

Gergely százados nős ember volt és három gyermek atyja. Csupán Magyarországot ismerte. A sportnemek közül az úszás és vívásban s az atlétikában volt jól gyakorlott. Magyarul tökéletesen, németül és románul jól beszélt. Ellenség előtt nem szolgált.

Gergely százados kora ifjúságában határozta el magát a csendőr pályára s azon élete végéig hűséggel meg is maradt. Tiszti alkalmazásban közel húsz évet töltött. Komoly, higgadt, becsvágyó, lelkiismeretes és szorgalmas tiszt volt. Megfelelő szellemi képességénél fogva szakasz- és szárnyparancsnoki hivatását eredményesen töltötte be. A közbiztonsági szolgálat kezelését helyesen irányította, a fegyelmet és rendet

alosztályainál erélyesen kezelte. Alárendeltjeire nevelő befolyását jól érvényesítette. Elöljárói bizalmát, alárendeltjei ragaszkodását bírta.

Missuray János

főhadnagy, ideiglenes szárnyparancsnok.

Született Nagyváradon 1846. évben. Római katolikus. Magánzó fia. Hat gimnáziumi osztályt végzett. A cs. kir. 1-ső huszárezredben a legénységi állományban mint szakaszvezető 10 évet, a m. kir. 2-ik honvédhuszárezredben 2 évet, összesen 12 évet szolgálván, 1880 december 31-én végelbocsátott. Ezután Bihar vármegyében – mint járási csendbiztos – szolgált. A honvédelmi miniszter 1881 november 24-én kelt rendeletével csendőrhadapróddá neveztetett ki. A m. kir. 2. számú csendőrpáncsnoksághoz osztott be. 1882 szeptember 11-én hadapródmesterré, 1882 november 1-én hadnaggyá neveztetett ki. Szakaszparancsnok volt Aradon és Békés-Gyulán. 1883 december hó 1-én a felállított m. kir. 3. számú csendőrpáncsnoksághoz helyeztetett, első szakaszparancsnokul Zilahra. Főhadnaggyá 1884 november 1-én lépett elő. 1882-1888-ig Zilahon, 1888-1890 június hó 6-ig Debrecenben szakaszparancsnok. Itt ideiglenesen szárnyparancsnok is volt. 1890 december 29-ével – rangjának megtartása nélkül – fogvatékba vétetett.

Missuray János főhadnagy nős ember volt és hét gyermek atyja. Magyarul és románul tökéletesen, németül jól beszélt. Buzgó, szorgalmas, magasabb kiképzés után törekvő, vidám kedélyű, hivatását szerető, nyílt jellemű tiszt volt. A csendőrségi szolgálatban – úgy elméleti, mint gyakorlati tereken – jól tájékozott. Elöljárói és feljebbvalói irányában engedelmes, tiszteletteljes és előzőkeny, alárendeltjeivel szemben megfelelő erélyű és gondoskodó volt.

Borbély Ferenc

1. osztályú százados-számvivő.

Született Görgényszentimre községben (Maros-Torda vármegye) 1845 július hó 7-én. Ágostai evangélikus. Polgárember fia. Négy reáliskolai osztályt végzett. Felavatása előtt a kereskedői pályán működött. 1866 április 14-én rendes sorozás útján avattatott fel a cs. kir. 62. gyalogezredhez. Tizedes 1867 július 1-én, szakaszvezető 1867 szeptember 5-én, őrmester

PATAY ANDRÁS

FÖLDVÁRY LAJOS

PAPP MIHÁLY

ÉDERER NÁNDOR

1869 március 12-én. 1866. évben a poroszok, később az olaszok elleni hadjáratban vett részt. 1871 január 1-én lépett át próbaszolgálatra a cs. és kir. 10. számú országos csendőrparancsnoksághoz. Csendőr címzetes őrmester 1871 március 16, őrsvezető címzetes őrmester 1871 június 1., őrmester 1872 január 1-ével. 1876 május 1-ével áthelyeztetett a m. kir. erdélyi csendőrség! parancsnoksághoz. 1880 július 22-én jó eredménnyel tette le a csendőrszámvivői tiszti vizsgát. 1879-1881. években – mint számvivőségi segédmunkás – jó sikerrel alkalmaztatott. 1881 december 1-ével helyeztetett át a m. kir. 1. számú csendőrparancsnokság állományába. Hadnagy-számvivővé 1881 november 1-ével neveztetett ki. Főhadnagy-számvivővé 1884 május 1-ével lépett elő, II. osztályú százados-számvivővé pedig 1895 november hó 1-ével.* A kolozsvári csendőrkerület számvivője volt halála napjáig, mely tényleges szolgálata alatt hosszas betegsége után következett be 1904 december hó 6-án. Kolozsváron helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: hadiérem; II. osztályú legénységi katonai szolgálati jel; jubileumi emlékérem. 1899. évben május hó 22-én kelt legfelsőbb elhatározással részére hosszú időn át mindenkor kötelességű, kiválóan ügybuzgó és eredményes működéséért a koronás arany érdemkereszt adományoztatott.

Borbély százados-számvivő 1878. év augusztus hó 3-án vette nőül Gross Saroltát; házasságukból négy fiú és két leánygyermek származott. Magyarul és németül tökéletesen, románul jól beszélt. Magyarországot és Olaszországot katonai és csendőrségi szolgálatai alatt ismerte meg. Középtermetű, erős testalkatú, komoly, határozott jellemű, igen jó szellemi képességgel és felfogással bíró férfi volt. A gazdaszatkezelési szolgálat minden ágazatában kiválóan jártas és azt teljesen ismerő. Mint számvivőség vezetője igen jól alkalmaztatott. Előjárókkal szemben engedelmes és nyílt, alárendeltek irányában szigorú és méltányos; közkedveltségnek örvendett, szerény egyénisége és barátságos modora miatt.

Harminckilenc évet meghaladóan teljesített tényleges szolgálatot, mindvégig a szolgálat iránti teljes hűséggel és az intézmény iránti nagy szeretettel eltelten. A régi csendőrségnek egyik kimagasló, értékes tagja volt.

Borbély százados-számvivőnek igen jelentős volt azon alapvető munkássága, hogy az erdélyi csendőrség gazdaszat és pénztár kezelési utasításait átdolgozva, azokból 2gy mintakönyvet állított össze, mellyel előbb a kolozsvári, majd a megszervezett többi kerületek is ellátták magukat, ezzel biztosítva a gazdaszatkezelés zavartalanságát. Ezen mintakönyv szolgált alapul a később kiadott hasontárgyú utasításoknak. A könyv minta-gyűjteményt is tartalmazott a különböző ki-

* I. oszt. százados számvivő 1895 november 1-vel.

mutatások s egyéb számviteli és gazdasági (pénztár)-kezelési okmányokat illetően.

Westerstätteni gróf Beckers Alfons

csász. és kir. kamarás, ezredes, a pozsonyi csendőrkerület első parancsnoka.

Született: Budán, 1828 május 24-én. Róm. kath. vallású. Főnemes fia, ki magánoktatását és kiképzését a szülői háznál nyerte. Közvetlen katonai szolgálatba lépése előtt Borsod és Zemplén vármegyékben levő jelentékeny családi birtokán gazdálkodott. Mint hadapród-altüzér 1843 október 28-án avattott fel a csász. kir. 5. számú tüzérezredhez. Tüzérré 1844 január 14-én lépett elő. Hadnaggyá 1845 november 1-én neveztetett ki, egyidejűleg áthelyeztetvén a cs. kir. 43-ik sorhadgyalogezredhez. Főhadnaggyá 1847 július 20-án lépett elő és helyeztetett át a cs. kir. 57. sorhadgyalogezredhez. 1848. évben résztvett az Olaszország elleni hadjáratban. Sonne-Campagnánál megsebesült. Később résztvett Ferrara ostroma felmentésénél, Revere és Rovereto ostrománál. II. osztályú századossá 1849 március 1-én és még ugyanezen év szeptember hó 16-án I. osztályú századossá neveztetett ki. 1850 július 1-ével áthelyeztetett a csász. kir. 5. számú huszárezredhez. 1852 február hó 1-én nyugállományba tétetett. 1853 február 1-én rangjáról leköszönt. Húsz évi nyugalomban lét után 1873 május 1-ével a tényleges állományba vétetett vissza s ez év január 1-től augusztus 18-ig a m. kir. 5. számú pozsonyi honvédszászlóalj ideiglenesen parancsnokolta. 1874 március 4-én kelt legfelsőbb elhatározásával Ő felsége Beckers százados részére a császári és királyi kamarási méltóságot a legkegyelmesebben adományozta.

1878. évi február hó 11-én beosztott a m. kir. 3. számú csongrádi honvédszászlóaljhoz, majd ez év november 21-én a m. kir. 6. számú délbácskai honvédszászlóaljhoz. 1879 május hó 16-ával a m. kir. 43. sz. középszatmári honvédszászlóaljhoz helyeztetett, őrnaggyá 1879 október hó 25-én lépett elő, előbb Budapesten jó eredménnyel elvégezvén a honvédtörzstishti tanfolyamot. 1879-81. években a m. kir. 56. számú trencsényitri honvédgyalogzászlóalj önálló parancsnoka. 1882 május 13-ig parancsnokolta ezen zászlóalj. Május 14-ével a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság állományába csendőrségi próbaszolgálatra vétetett át; november 28-án kelt legfelsőbb elhatározással pedig szemléstörzstisztté neveztetett ki. Szegedről e minőségében áthelyeztetett a m. kir. 4. számú csendőrparancsnoksághoz Kassára. 1883 december 1-ével a m. kir. 5. számú csendőrparancsnokság első parancsnoka lett. Alezredessé 1884 május 1-ével, ezredessé 1887 november 1-ével

neveztetett ki. A pozsonyi kerületet parancsnokolta 1891. évben bekövetkezett haláláig. Pozsonyban helyeztetett örök nyugalomra. Váratlan halála – mely hatvanöt éves korában érte – mély részvétet keltett.

Kitüntetései: 1878-ban lett birtokosa a hadiéremnek, 1886 augusztus havában pedig a III. oszt. szerb királyi Takova rendjelnek.

Gróf Beckers ezredes nős, gyermektelen ember volt. A magyar, német és francia nyelvet tökéletesen beszélte. 1870. évig nagyobb utazásokat tett, különösen Ázsiában, Afrikában, beutazta ezenkívül Egyiptomot és Nubiát.

Mint katona és csendőr kiválóan működött. Minden irányban jól képzett, a csendőrségi szabályzatok s a szolgálat minden ágazatában teljesen jártas volt. Nagy szorgalmat fejtett ki önképzése terén is. Minden beosztásában tökéletesen megfelelt. Elöljárói iránt meggyőződésből engedelmes és nyílt, alárendeltjeivel szemben szigorú, jóakarátú és gondos volt, Bajtársai körében nagy kedveltségnek örvendett.

Életpályája – mint láttuk – rendkívül érdekes és mozgalmas volt. Nyugtalan természete azt erősen változtatossá tette. De mindenkor megmaradt egész embernek s ott, hova a sorsa állította, átlagon jóval felülinek bizonyult. Nem volt szerencsés modorú, nem kereste az átlós utakat, megmaradt szilárd nyugalmának, a maga értéke és erejének teljes tudatában levőnek. Majdnem azt mondhatnók, hogy önbecsérzete inkább fiatalabb korában volt nagyobb s utóbb – az élettapasztalatok hatása alatt – mérséklődött. Kíméletlen energiával szolgálta azt, amit célba vett. Sokat dolgozott s másokkal is dolgoztatott. Hazafiasságában túlnyomó az önfeláldozás eleme, ő senkinek sem volt olyan kegyetlen zsarnoka, mint önmagának. Talán nem népszerű, de a népszerűséget nem is kereste. A jól végzett munkában találta meg lelke nyugalját és egyensúlyát. Erőskezű vezetése alatt szállotta meg a csendőrség a pozsonyi csendőrkerület területét, melynek hét nehéz évet meghaladóan volt parancsnoka. Küzdött azért, hogy a csendőrség teljesítőképességét fokozva, annak eredményét biztosítsa, mert csak így remélhette a kitűzött cél elérését. Nagyfontosságú hivatását méltóan töltötte be s azért illő, hogy az utókor és az utódok is elismeréssel rójják le mélységes tiszteletüket emléke iránt. Kemény, kitartó, szívós katona és derék, puritán jellemű magyar főúr volt. Idegen nevet viselt, de érzésében, lelkében magyarrá vált; szerette e földet, becsülte fiait s mint jó magyar és testületéhez hűséges csendőr halt meg.

Báji Patay András

címzetes vezérőrnagy, kerületi parancsnok.

Született 1837. év október 28-án Mezőkaszony községben (Bereg vármegye). Református vallású. Földbirtokos fia. Gondos családi nevelés mellett a főgimnáziumot jó eredménnyel végezte. A jogi képesítést megszerezte s az államvizsgát letette. 1857 október 1-én, mint hadapród, felavattatott a cs. kir. 4. huszárezredhez. Tizedessé 1858 április 1-ével, szakaszvezetővé 1859 április 1-ével lépett elő. 1859 május 1-ével a cs. kir. aradi önkéntes huszárosztályhoz helyeztetett s itt lépett elő ugyanezen nappal II. osztályú lovashadnaggyá. 1859 október 1-ével osztályával együtt a cs. kir. 13. huszárezredbe osztatott, 1860 május 1-ével – mint hadnagy – rangja fentartása nélkül – két évi illetékkal kielégítve, kilépett a cs. kir. sorhadból. Előbb atyja ősi 3000 holdnyi birtokán gazdálkodott, majd a közigazgatási pályára lépett és Szabolcs vármegyének főszolgabírája, később másodalispánja lett. Közben Nagyvárad és Debrecen városok főispánjává neveztetett ki öfelsége által. 1869 augusztus 10-én a m. kir. honvédség szabadságolt állományában lovasszázadosná neveztetett ki. 1870. és 1872. években bevonult a m. kir. honvédséghez az őszi gyakorlatokra 35-35 napra, 1874. évben pedig a m. kir. 15. honvédlovasszázadhoz kéthavi tetteges szolgálatra Nyíregyházára. 1877 december 1-től 1878 április 30-ig a honvédtörzstishti tanfolyamot hallgatta Budapesten megfelelő eredménnyel. 1878 május 1-től a m. kir. 2. lovaszrezred II. osztályánál augusztus 30-ig próbaszolgálaton. Ezen nappal ismét szabadságoltatott. 1881 december 16-ával a honvédelmi minisztérium csendőrségi XI. ügyosztályába vezényeltetik, mint szab. áll. honvédlovasszázados.

1882 április 9-től a m. kir. 2. számú csendőrparancsnoksághoz osztatott be hathavi próbaszolgálatra. Ez év november hó 1-én, a csendőrtishti szakvizsgának Szegeden történt letétele után, véglegesített s őrnaggyá 1882 november hó 1-én ki-neveztetvén, szemléstörzstishti minőségben november 28-ával a m. kir. 1. számú csendőrkerületi parancsnokság törzséhez Kolozsvárra helyeztetett. 1883. évben csendőrparancsnokhelyettes. 1884 augusztus hó 24-én csendőrkerületi parancsnokká neveztetett ki. Mint alezredes, előlépett 1885 november 1-én, ezredessé pedig 1888 november 1-én, 1893 november 3-áí kerületi parancsnoki minőségben a m. kir. IV. számú csendőrkerülethez helyeztetett. Ezt parancsnokolta 1897 augusztus 1-én történt nyugállományba helyezéséig, amikor is részére a címzetes vezérőrnagyi jelleg a legkegyelmesebben adományoztatott. Kassán telepedett le, honnan Pestszentlőrincre költözött, hol haláláig lakott. 1916. évben halt meg. Pestszentlőrincen helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1874. évben, mint Debrecen és Nagyvárad városok főispánja – saját kérelmére történt – felmentése alkalmából, ezen állásában teljesített sikeres szolgálataiért legfelsőbb elismerésben részesült. 1885. évben az alája rendelt tiszti alosztályoknál és egyes őrsöknél megvizsgálás alkalmával talált legpéldásabb rend, a közigazgatás és közbiztonsági szolgálat buzgó és önfeláldozó teljesítéséért a belügy- és honvédelmi miniszterek részéről őszinte elismerés és megalégedés nyilvánított. 1891. év december 17-én kelt legfelsőbb elhatározással – hosszas, eredménydús és kitűnő szolgálatai elismerésül – részére a III. osztályú Vaskorona-rend adományoztatott.

Patay ny. tábornok elsőízben 1862. évben nősült. Neje Ebesi Török Gabriella volt. Ezen házasságából három fiúgyermek származott. András, aki 1913-ban Bereg vármegye főispánja lett, István, aki a haditengerészetnél szolgált és Tibor, aki fiatalon hunyt el. 1876. évben nejétől elvált s 1891. évben újból nősült, feleségül vévén özvegy Nagykállói Kállay Ákosnét, Láner Ilonát. Ezen házasságból gyermek nem származott. Magyarországon kívül Ausztriát, a fiúmei partokat és Velencét ismerte. Magyarul és németül tökéletesen beszélt.

Patay ny. tábornok a lovasságnál kiváló és edzett lovasnak bizonyult. Igen bő és alapos lóismerettel rendelkezett. A pótlovak idomításánál és az újoncok beoktatásánál nagy szorgalmat fejtett ki a legjobb eredménnyel. Erős testalkata a fáradalmak elviselésére jól alkalmassá tette. A csendőrségnél úgy szemléstörzstiszti és parancsnokhelyettesi, mint kerületi parancsnoki alkalmaztatásában kiváló eredménnyel működött. Komoly, nyílt jellemű, igen becsvágyó, a kötelességérettől és a szolgálat érdekétől áthatott, lovagias gondolkodású tiszt volt. «Hivatásszerű kötelmeit teljesen ismerte s azoknak a legjobban megfelelt. Előjárói iránt hűséggel és feltétlen engedelmességgel, alárendeltjei iránt a megkívánt szigorral és gondoskodó szeretettel viseltetett. Éles ítéletű, harcos kedvű, az intézményhez hűségesen ragaszkodó s annak érdekeiért mindenkor sikrasszállani tudó parancsnok volt, kinek a dolgok iránt való helyes érzéke, a fejlődés szeretete és a tehetség tisztelete mélyen élt a szívében.

Földvári báró Földváry Lajos

csász. és kir. kamarás, ezredes, kerületi parancsnok.

Született 1839. év február hó 12-én Budapesten. Római katolikus vallású. Főnemes fia. A szülői háznál előkelő és gondos nevelésben részesült. 1854 április 13-án – mint hadapród – avattatott fel a cs. kir. 16. számú gyalogsorezredhez nyolc évi sorhad- és két tartalékévi kötelezettség mellett.

Másodosztályú hadnaggyá 1855 március 1-én lépett elő. 1858 augusztus hó 8-án a számfelettiék létszámába helyeztetett »a tetteles állományba való hozataláig«. 1859 április hó 15-én ténylegesített és áthelyezett a János főherceg nevét viselő cs. kir. 1. számú dragonyosezredhez, ugyanezen nappal lépve elő I. osztályú hadnaggyá. 1859 június 1-én főhadnaggyá neveztetett ki. Mint főhadnagy résztvett az Olaszország elleni hadjáratban, különösen a június 24-én lefolyt solferinói ütközetben, hol vitézül harcolt. 1859 október 1-ével – betegsége miatt – egy évi időtartamra ismét a létszámfelettiék állományába helyeztetett. Abból felgyógyulván, tovább folytatta tényleges szolgálatát. 1866 július 11-én a cs. kir. 13. számú huszárezredhez helyeztetett. Ez évben résztvett a Poroszország elleni hadjáratban. 1866 december végével kérelmezte a tartalékba való helyezését. 1870 február 7-ével ezen ezredtartalék állományában II. osztályú századosná neveztetett ki, majd 1882 június 26-án kelt legfelsőbb elhatározással részére a címzetes őrnagyi jelleg adományoztatott. Ez év november hó 20-ával szolgálaton kívüli viszonyból, hova időközben helyeztetett, próbaszolgálatra a m. kir. csendőrséghez vétetett fel és osztatott be a m. kir. 2. számú csendőrparancsnoksághoz. Itt 1883 június 1-ével valóságos őrnaggyá neveztetett ki. A csendőrségi szakvizsgát még ezen évben jó eredménnyel tette le. Véglegesítése után ezen csendőrparancsnokság parancsnokhelyettesévé neveztetett ki. 1883-1886 július 18-ig csendőrkerületi parancsnokhelyettes, ezen naptól ideiglenes kerületi parancsnok. Alezredessé 1891 november 1-én neveztetett ki és ugyanezen nappal a m. kir. II. számú csendőrkerület parancsnokává. E minőségben 1893 december 3-ával az I. számú csendőrkerülethez helyeztetett. Egy évvel később, 1894 december 18-án visszakerült Szegedre, mint kerületi parancsnok. Ezredessé 1895 május 1-ével neveztetett ki. 1897 augusztus hó 28-án kelt legfelsőbb elhatározással ez év szeptember 1-ével – saját kérelmére – nyugállományba helyeztetett. 1899. évi július hó 5-én meghalt Szegeden.

Birtokosa volt a hadiéremnek. 1862 december 19-én részére a cs. kir. kamarási méltóság a legkegyelmesebben adományoztatott. 1897. évben hosszú időn át – mint csendőrkerületi parancsnok – tanúsított odaadó és eredményes működéséért, nyugállományba helyezése alkalmával a III. osztályú Vaskorona-renddel tüntettetett ki.

Báró Földváry ezredes nőtlen ember volt. Magyarul, németül, olaszul tökéletesen, franciául és lengyelül jól beszélt. Magyarországon kívül beutazta Tirolt, Porosz- és Olaszországot a hadjárat alkalmából ismerte meg.

Báró Földváry ezredes szilárd, tiszta jellemű, komoly és nyugodt véralkatú, lovagias gondolkodású tisztként jellemzett. Igen jó szellemi képességgel és felfogással rendelkezett. Köte-

lességeit teljes mérvben ismerte s azokat gyorsan, pontosan és helyesen teljesítette. Igen szorgalmas és belső tevékenységi ösztönből a legjobb eredménnyel működő parancsnok volt. Elöljárói iránt ragaszkodó, velük szemben nyílt és meggyőződésből engedelmes, egyenrangúak irányában barátságos és előzékeny, alárendeltjeivel szemben határozott és jóakaró volt, azok bizalmát és ragaszkodását bírta. A fegyelmet és rendet helyesen kezelte. A közszellemre igen jó hatást gyakorolt. Az alatt az aránylag rövid idő alatt, melyet az intézménynél töltött, nemes ambícióval fáradt állását méltóan betölteni s az intézmény érdekeit hűen szolgálni, tehetségét, tudását annak szentelni.

Kézdivásárhelyi Papp Mihály

ezredes, kerületi parancsnok.

Született Kézdivásárhelyen 1844 április hó 22-én. Református vallású. Cs. kir. hadnagy és határőrvidéki ügyvéd fia. Nevelését a nagyszebeni gimnáziumban nyerte. Katonai szolgálata előtt megyei törvényszéki tisztviselő volt. A m. kir. honvédségben szabadságolt állományú hadnaggyá 1870 március 5-én kelt legfelsőbb elhatározással neveztetett ki s beosztatott a m. kir. 24. számú háromszéki honvédszászlóaljhoz. Tényleges állományú főhadnaggyá 1874 május 1-ével neveztetett ki. 1881 június 1-ével a m. kir. 30. számú kolozsi honvédszászlóaljhoz helyeztetett át, mint állandó századparancsnok. II. osztályú századossá 1882 május 1-ével neveztetett ki. 1882 május 2-ával próbaszolgálatra rendeltetett be a m. kir. csendőrséghez, a m. kir. I.sz. csendőrparancsnokság állományába. Elméleti kiképzésben a nagyszebeni szárnynál részesült. I. osztályú századossá 1883 május 1-én lépett elő. Előbb Kolozsváron, később Brassóban szárnyparancsnok. 1885 május 1-ével a m. kir. VI. számú csendőrkerülethez helyeztetett szárnyparancsnoki minőségben Székesfehérvárra. Itt szolgált 1886 július 31-ig. Augusztus i-étől ugyancsak Székesfehérváron kerületi parancsnokhelyettes. Őrnaggyá 1890 május 1-ével lépett elő. 1893 november 3-án helyeztetett át – mint kerületi parancsnokhelyettes – a II. számú csendőrkerülethez. E hónap 27-én neveztetett ki ezen kerület parancsnokává. Alezredessé 1894 május 1-én lépett elő. Mint kerületi parancsnok 1894 június 7-ével Kolozsvárra helyeztetett. Ezredessé 1897 április 25-én neveztetett ki. Szolgálati állásától 1898 szeptember 25-én mentetett fel, miután idült ízületi csúsz és fülbaja miatt huzamosabb időn át beteg volt s betegségéből fel nem gyógyult. A saját kérelme alapján meg-ejtett felülvizsgálat eredményeként 1898 december 17-én kelt legfelsőbb elhatározással nyugállományba helyeztetett. Kolozs-

váron telepedett le. Itt halt meg 1912. évben. A házsongárdi köztemetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1898. évben a hosszas és jó szolgálatai elismeréséül, nyugállományba helyezésével egyidejűleg, legfelsőbb megelégedés adatott tudtára. Birtokosa volt a jubileumi emlékéremnek. Ellenség előtt nem szolgált.

Papp ezredes nőtlen ember maradt. Magyarul tökéletesen, németül kielégítően beszélt. Csak Magyarországot ismerte. Mint csapattiszt jól megfelelt. Irodai szolgálatban jelesen működött. Jó szellemi képességgel és felfogással bírt. Sokat tartott magára és sok önbecsérzettel rendelkezett. Mint csendőrtiszt kötelmeit jól ismerte s a szolgálata minden ágazatában kiváló jártasságra tett szert. Előjárói irányában engedelmes, alárendeltekkel szemben gondoskodó, bár kissé rideg. Azok bizalmát bírta. A közszellemre előnyösen hatott. Barátságos, szívélyes, előzékeny, gavalléros gondolkodású, jó bajtárs volt.

Sugár Miklós

1. osztályú százados, szárnyparancsnok.

Született Abaujszántón 1849 január hó 1-én. Római kath. vallású. Polgár fia. A gimnázium hét osztályát Kassán jó sikerrel végezte. 1867 január 22-én avattatott fel a báró Bamberg nevével viselő cs. kir. 13. számú gyalogezredhez, mint önként jelentkező, a törvényszabta szolgálati kötelezettség mellett. Tizedessé 1867 július 1-én lépett elő. 1867/69. években a hadosztályiskolát kitűnő eredménnyel végezte. 1869 november 1-én neveztetett ki hadapróddá és e rendfokozatban helyeztetett át 1870 április 1-vel a Miklós orosz nagyfejedelem nevével viselő cs. és kir. 2. számú huszárezredhez. Mint hadapród, előadóként lett alkalmazva az ezred előkészítő iskolában. Hadnaggyá 1870 november 1-én, főhadnaggyá 1875 május 1-én lépett elő. 1870-72. években századtiszt, 1872 március 15-től július végéig tanár a tábori rendőrtanfolyamban, 1873. évben ismét ugyanott tanár; 1874. évben az ezred altisztképző iskola parancsnoka, október 31-ig századtiszt. 1874 november hó 1-től a nagyszebeni dandártisztiskola hallgatója, mely iskolát 1875. évben elméletileg kitűnő, gyakorlatilag jó sikerrel végezte. 1877. évben ismét a nagyszebeni táborirendőrtanfolyam parancsnoka. Ezt megismételte 1878. évben, illetve az 1879. évben is. 1880. és 1881. években századtiszt, majd századparancsnok. 1882 július 15-én beosztatott próbaszolgálatra a m. kir. 2. számú csendőrpáncsnoksághoz a cs. és kir. 7. számú huszárezredtől, hova időközben helyeztetett át. Annak sikeres befejeztével 1882 november 10-ével mint szárnyparancsnok nyert alkalmazást. II. oszt. századossá 1882 november 1-vel,

BECKERS ALFONS

HAMBURGER LAJOS

KLEMM JUSZTINIÁN

GERGELY FERENC

KOTZ KÁROLY

SZELESTEY KÁROLY

SZILAGYI BERTALAN

I. osztályú százados 1883 május i-vel neveztetett ki. Mint szegedi szárnyparancsnok halt meg férfikorának delén, 1884. év április 15-én. Tragikus körülmények között – egy szerelmi viszonyából kifolyólag – lett öngyilkos. A szegedi Szent Rókus-temetőben helyeztetett örök nyugalomra. Emlékét márványoszlop jelzi.

Kitüntetései: 1873. évben a tábori rendőrtanfolyam parancsnokaként kiváló működéséért hadparancsnoksági elismerésben részesült; 1877. évben ugyancsak a táborirendőr-tanfolyamban fáradhatatlan buzgósága által és gyakorlati módon elért igen jó sikeréért ugyancsak hadparancsnoksági elismerésben részesítettetett.

Sugár százados nőtlen ember volt. Magyarul és németül tökéletesen beszélt. Magyarországon kívül Morvaországot ismerte helyőrségelése során. Jó vívó, úszó és igen jó tereprajzoló volt. Ellenség előtt nem szolgált.

Sugár százados tizenöt évi csapatszolgálat után lépett át a m. kir. csendőrség állományába. A csapattól kapott kétrendbeli írásbeli megdicsérései is igazolják, hogy igen jól használható tisztnek bizonyult. Komoly, buzgó, szolgálatkész, becsvágyó jelleméért és egyéniségéért előjárói és alárendeltjei egyaránt becsülték és tisztelték. A csendőrségnél alig két évet szolgált. Különösebb érdemeket szereznie módjában nem állott, de arra korán bekövetkezett halála miatt alkalma sem lehetett.

Éderer Nándor

címzetes alezredes, kerületi parancsnok-helyettes.

Született a morvaországi Neustadtban 1849 július hó 17-én. Honilletékessége Fehértemplom (Temes vármegye). Római katolikus vallású. Cs. kir. százados számvivő fia. Székesfehérváron az alreált, Hamburgban a gyalogszázadiskolát jó eredménnyel végezte. 1867 szeptember 1-én a hainburgi gyalogszázadiskolából – mint tizedes – avattatott fel a cs. kir. 6. huszárezredhez hat évi szolgálati kötelezettséggel. Ezredhadapród 1867 szeptember g-ével, tiszthelyettes 1868 október hó 5-ével. Hadnaggyá 1869 április 25-ével lépett elő s május 1-ével helyeztetett a Ferencz József császár nevét viselő cs. kir. 1. sz. huszárezredhez. Az 1869-1870. években századtsiszt, 1870 május 1-től utászszakasziparancsnok. 1872 október 1-től a dandártisztiskola hallgatója Aradon. A vizsgát kitűnő eredménnyel tette le. 1874. évben utászparancsnok. 1874 május 1-én főhadnaggyá neveztetett ki. 1875. évben századtsiszt. 1876/77. években élelmezőtiszt csapatánál. 1877 szeptember 1-ével a tartalékállományba helyeztetett. A m. kir.

csendőrséghez próbaszolgálatra 1882 július 6-ával vétetett fel s osztatott be a m. kir. 2. számú csendőrparancsnoksághoz. Ez évben tette le a csendőrtiszti szakvizsgát s véglegesítettén, december 1-ével szakaszparancsnoki minőségben a m. kir. 4. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett. II. osztályú századossá 1883 május 1-én neveztetett ki. Szárnyparancsnok Kassán. Szeptember 1-ével a m. kir. 1. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetik szárnyparancsnoknak Kolozsvárra. 1884 május 1-én I. osztályú századossá lépett elő. December 1-ével a m. kir. II. számú csendőrkerületi parancsnoksághoz helyeztetett. Előbb szárnyparancsnok Lúgoson, majd 1888. év május i-ig Nagykikindán. E nappal a m. kir. IV. számú csendőrkerülethez helyeztetett szárnyparancsnoknak Miskolcra. 1890. évi május hó 1-ével kerületi parancsnok-helyettesként Kolozsvárra helyeztetett. Őrnaggyá 1892 május 1-ével, alezredessé 1896 november i-vel neveztetett ki. Mint kerületi parancsnokhelyettes 1901 augusztus 26-ig működött, saját kérelmére történt nyugállományba helyezése napjáig, amikor is részére a címzetes ezredesi jelleg díjmentesen a legkegyelmesebben adományoztatott. Kolozsváron telepedett le. Budapesten 1906 november hó 23-án halt meg a Schwartzer-féle szanatóriumban. A farkasréti temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1885. évben kiváló figyelmet érdemlő buzgó és fontos szolgálati feladatának megfelelő működéséért honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesítettett. 1888. évben az 1887. tavaszán Délmagyarországon pusztító árvíz alkalmával a védekezési és mentési munkálatoknál tanúsított önfeláldozó és sikeres tevékenységeért ismét honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült. 1889. évben Torontál vármegyében dúló árvízveszély alkalmával tanúsított önfeláldozó tevékenységeért szintén honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült. Birtokosa volt 1897. évtől a II. osztályú katonai tiszti szolgálati jelnek és 1898. évtől a jubileumi emlékéremnek.

Éderer ezredes nős ember és egy leánygyermek atyja volt. Magyarországon kívül Gácsországot ismerte helyőrségelése révén. Ellenség előtt nem szolgált. Magyarul, németül tökéletesen, szerbül jól beszélt. A sportágak közül a vívásban, tornászásban, úszásban és lovaglásban volt jól jártas. Igen jó lövész és rajzoló volt; festéssel is szívesen foglalkozott.

Éderer ezredes mint lovassági tiszt teljesen megfelelt szolgálatának.

A csendőrségi szolgálat minden ágazatában nagy jártaságra tett szert. Elméletileg és gyakorlatilag jól képzett, szorgalmas, minden irányban buzgó, tevékeny és igen eredményesen működő tiszt volt. Működése a tevékenységi ösztön és a szolgálat iránt való előszeretetből származott. Előljáróival szem-

ben fegyelmezett, engedelmes, nyílt és előzékeny, alárendeltjei iránt határozott, szigorú és jóakarátú. A fegyelemre előnyös befolyást gyakorolt. Általános társadalmi műveltsége révén, bár visszavonultan élt, előljárói, bajtársai és a polgári társadalom előtt általános tiszteletnek örvendett.

Horváthi Horváthy Albert

1. oszt. százados, szárny parancsnok.

Született a hontmegyei Nagycsalomia községben 1845 június hó 5-én. Ágostai evangélikus. Földbirtokos és megyei főpénztárnok fia. A főgimnázium nyolc osztályát jó sikerrel végezte. Szolgabíró lett Hont megyében. Katonai szolgálatát 1869 augusztus 18-án kezdette meg a m. kir. 21. számú honvéd lovasszázadnál. Szabadságolt állományú hadapróddá 1871 november 1-én lépett elő, miután a szabadságolt állományú hadapródvizsgát kitűnő sikerrel tette le. Ugyanezen nappal egyidejűleg hadnaggyá neveztetett ki. 1875 május 1-én szabadságolt állományú főhadnaggyá lépett elő s áthelyeztetett a m. kir. 8. számú honvédhuszárezredhez. 1875-76. évben pótcsapatparancsnok, közben ezredsegédtiszt lett s 1878 május 1-től 1880 november 20-ig ezen beosztásban is maradt. 1880/81. években a központi lovastishti iskolát jeles eredménnyel végezte Jászberényben. A m. kir. csendőrséghez 1882 július 1-ével helyeztetett át. Beosztott a m. kir. 3. számú esendői-parancsnoksághoz, hol a csendőrtishti szakvizsgát jó eredménnyel tette le. Főhadnaggyá 1883 február 26-ával, II. osztályú századossá 1883 november 1-ével lépett elő. 1883 szeptember 1-ével a m. kir. 4. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett szárny parancsnoki minőségben Miskolcra. I. osztályú századossá 1884 november 1-én neveztetett ki. 1885 november hó 19-től szolgálatot nem teljesített. Mint rokkant, 1886 augusztus 1-ével állandó nyugállományba helyeztetett. Nyugdíjaztatása után földbirtokára, a hontvármegyei Kővára vonult vissza gazdálkodni.

Horváthy százados nős ember volt és három gyermek atyja. Magyarul és németül tökéletesen beszélt. Ellenség előtt nem szolgált. Komoly, határozott jellemű, nyugodt vérmérsékletű, igen rokonszenves megjelenésű, jó szellemi képességgel és felfogással bíró tiszt volt. Mint csapattiszt, jól minősített. A csendőrségnél alig pár évig teljesített szolgálatot. Elméletileg igen jól képzett, kötelességtudó, alosztályánál fegyelmet és rendet tartó parancsnok volt.

Somlyói és óvári Szilágyi Bertalan

alezredes, kerületi parancsnok.

Született Kolbassa községben (Zemplén vármegye) 1851 április hó 13-án. Református. Földbirtokos fia. A gimnázium elvégzése után a sárospataki jogi főiskola első évfolyamát jó sikerrel hallgatta. Mint közhonvéd, 1871 március 5-én avattatott fel – rendes sorozás útján – a m. kir. 40. számú zempléni honvédszászlóaljhoz a törvényes szolgálati kötelezettség mellett. Ez évben a honvédkerületi tisztképző iskolát jó eredménnyel végezte. Hadapróddá még azon év október 20-án neveztetett ki. 1871 november 13-án a m. kir. 56. számú trencsén-nyitrai honvédszászlóaljhoz helyeztetett. Előbb november 1-én hadnaggyá lépett elő. 1872 december 1-én a-m. kir. 40. számú zempléni, 1873 november 13-án a m. kir. 34. számú máramaros-ugocsai zászlóaljhoz helyeztetett. Főhadnaggyá 1878 november 1-én lépett elő. E hónap 21-én a m. kir. 41. számú szabolcsi honvédszászlóaljhoz helyeztetett. A zászlóaljknál részben század-, részben nyilvántartási- és segédtszt. 1874-75. évben a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamának hallgatója jó eredménnyel. 1877. évben dandársegédtszt. 1878. évben zászlóalj-segédtszt. 1879. évben állán dósított századparancsnok. 1880. évben fegyvertiszt. 1881. évben századparancsnok. Próbaszolgálatra a m. kir. 1. számú csendőrparancsnoksághoz 1882 augusztus 12-én osztatott be. Elméleti kiképzése befejeztével a marosvásárhelyi szakasparancsnokság vezetésével bízott meg. 1883. évben tette le jó eredménnyel a csendőrtisztí szakvizsgát. Ez év február 1-ével a m. kir. 4. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett első szárnyparancsnokul Ungvárra. 1884 május 1-ével II. osztályú, 1858 május 1-ével I. osztályú századossá mozdítatott elő. Kassára szárnyparancsnokul 1892. évben helyeztetett. 1895 július 1-től a másodtörzstiszt teendőivel bízott meg a kolozsvári csendőrkerületnél. Őrnaggyá 1895 november 1-ével neveztetett ki. 1896 március 21-én kerületi parancsnok-helyettesi minőségben Kassára helyeztetett. Itt 1897 november 28. óta kerületi parancsnok. Alezredessé 1898 május 1-ével lépett elő. 1900 július 27-én öfelsége elrendelte a szolgálati alkalmazása alól való felmentését, október 7-én pedig a nyugállományba helyezését. Szilágyi alezredes Ránk-fürdön telepedett le. 1902. évben nyugdíjának megtartása mellett tisztirendfokozatáról lemondott. Kassán halt meg 1904. évi augusztus 30-án.

Kitüntetései: birtokosa volt a II. oszt. tiszti katonai szolgálati jelnek és a jubileumi emlékkeresztnek.

Szilágyi alezredes nős ember volt és négy fiúgyermek atyja. Feleségével Demeczky Natáliával 1877 január hó 2-án keltek egybe. Neje 1898. évben meghalt. Szilágyi alezredes

egész Magyarországot ismerte. Ellenség előtt nem szolgált. Magyarul tökéletesen, németül és tótul kielégítően beszélt.

Mint csapatbeli tiszt igen jól volt kiképezve. A harctéri, tábori szolgálatban ügyes, találékony és jó oktató volt. Igen engedelmes ember. Önképzésén nagy tevékenységgel, eredményesen fáradt.

Mint csendőrtiszt kötelmeit jól ismerte, s azoknak a legpontosabban megfelelt. Szolgálatában igen buzgó, érdeklődő* öntevékeny és teljesen megbízható volt. Alacsony, zömök termetű, komoly kedélyű, szilárd jellemű, igen jó szellemi tehetséggel rendelkező. Alosztályát és később kerületét fegyelemben és rendben tartotta. Visszavonultan inkább családjának élt, de a társaságban is jól érezte magát. Előjárói irányában meggyőződésből engedelmes és nyílt, alárendeltjeivel szemben megfelelő szigorú, jóakarató és gondoskodó volt.

Szelestey Károly

*címzetes tábornok, a magyar szent korona országaihoz tartozó
csendőrség felügyelőhelyettese.*

Született Nagytőre községben, Bars vármegye, 1847 február 1-én. Református. Földbirtokos fia. Gyenge testalkata folytán iskoláit csak 8 éves korában kezdte meg. Az elemi osztályokat Nagyd községben, a gimnáziumot pedig Selmecbányán végezte, ahol érettségi vizsgát is tett. 1869 augusztus 24-én rendes sorozás útján mint közhonvéd avattatott fel a m. kir. 61. barsi honvédszászlóaljhoz a törvényszabta kötelezettséggel. Katonai szolgálatát 1870 augusztus 1-én kezdte meg. Tizedessé 1870 szeptember 12-én, szakaszvezetővé 1871 szeptember 8-án lépett elő. Ugyanezen évben a pozsonyi honvédkerületnél a tisztképző tanfolyamot kitűnő eredménnyel végzén, 1871 október 20-án hadapróddá, november 20-án hadapród-tiszt helyettesé, 1872 február 29-én pedig hadnaggyá neveztetett ki. 1873-74. években századtsiszt, 1875-ben zászlóalj segédtsiszt. 1876. évben résztvett az ógyallai lovaglóiskolában. 1877 szeptember 22-től hallgatója a Ludovika Akadémia felsőbb tisztképző tanfolyamának. 1878. évben beosztást nyer a honvédelmi minisztérium első ügyosztályába, mint tartósan vezényelt. Ez év november 1-től főhadnagy. 1879 október 1-ével kineveztetett a Ludovika Akadémia segédtsisztjévé. 1880 október 1-ével áthelyeztetett a m. kir. 52. nógrádi honvédszászlóalj állományába Balassagyarmatra. 1882 július 1-én saját kérelmére próbaszolgálatra osztatott be a m. kir. csendőrséghez, az első számú csendőrparancsnoksághoz. Ez évben »jó« eredménnyel tette le a csendőrtiszti szakvizsgát Kolozsváron. Véglegesítettése után szakaszparancsnok uyanott. II.

osztályú századossá 1884 május 1-én lépett elő. Június 1-étől szárnyparancsnok a m. kir. 6. számú csendőrparancsnokságnál Szombathelyen, ahol megszervezte a csendőrszárnyat. I. osztályú századossá 1886 november 1-én lépett elő, mint kolozsvári szárnyparancsnok. Ide 1885 július 30-ával helyeztetett át. 1890 november 1-én a III. számú csendőrkerület állományába tételik át és Nagyváradon lesz szárnyparancsnok. 1893 november 1-én hasonló minőségben Budapestre került. 1896 március 8-tól másodtörzstiszt Kolozsváron. Őrnaggyá 1896 május 1-én lépett elő. Ez év május 23-ával mint kerületi parancsnokhelyettes Budapestre, 1898 június 7-ével mint a m. kir. VI. számú csendőrkerület parancsnoka Székesfehérvárra helyeztetett. 1898 november 1-én alezredessé, 1902 május 1-ével pedig ezredessé neveztetett ki. 1906. június 16-tól a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelő-helyettese. Ez állásától saját kérelmére felmentetett és 1908. évi tember 1-ével kezdődőleg egy év tartamára várakozási illetékekkel szabadságoltatott, 1909 szeptember 1-én szintén saját kérelmére állandó nyugállományba helyeztetett. Ezzel egyidejűleg a vezérőrnagyi címet és jelleget is megkapta. Budapesten telepedett meg. 1912 július 15-én hosszas betegeskedés után elhalt és a rákoskeresztúri új köztemetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1882. évben a honvédelmi minisztérium első ügyosztályában huzamosabb ideig tartott vezényeltetése alatt kifejtett buzgalmaért és sikeres szolgálataiért honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült. 1903 február 24-én kelt legfelsőbb elhatározással kitűnő szolgálatai elismeréséül részére a III. osztályú Vaskoronarend a legkegyelmesebben adományoztatott. Ugyancsak 1903. évben október 6-án II. Vilmos német császár a porosz 2. osztályú vörös Sasrend keresztjével tüntette ki a bélyei királyi vadászatok alkalmával a biztonsági intézkedések megtétele és vezetése körül teljesített kiváló szolgálataiért. Birtokosa a 3. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek, jubileumi emlékéremnek és keresztnek.

Szelestey vezérőrnagy 1880-ban nősült először Léván. Neje, Lovas Mária, 1886. évben elhalt. 1889-ben újból megnősült. Özvegye, szül. Lázár Mariska Budapesten él. Szelestey magyarul tökéletesen, németül és tótul szükségképpen beszélt. Ismerte egész nagy Magyarországot, de Ausztriának nagy részét is, mivel szabadságait majdnem mindig utazásokra használta fel. A sportok különböző ágait előszeretettel gyakorolta, jó lovas, úszó és vívó volt. A kolozsvári tiszti lövőversenyeken gyakran eredményesen vett részt. Mint szárny- és kerületi parancsnok, de azután is mint felügyelőhelyettes a sport művelését, amennyire azt a csendőrség szakkiképzésével összeegyeztethetőnek vélte, megkívánta, s mindenkor szem előtt tartotta.

Szelestey vezérőrnagy a katonai pályát előszeretettől vá-

lasztotta élete hivatásául s 12 éven át különböző beosztásokban teljesített honvédségi szolgálata alatt minden egyéni érdek elhagyásával mindenkor csak a honvédelem nagy céljait tartotta, szem előtt és azok előmozdítására fordította minden tehetségét. Ezt bizonyítja az, hogy mint század-, segéd- és fogalmazótiszt igen jól megfelelt és előjáróinak megalégedését mindenkor kivívta. Víg kedélye, őszinte, nyílt, becsületszerető jelleme, előzékeny, közvetlen modora folytán bajtársai szeretetét és alárendeltjei bizalmát teljes mértékben bírta. Ellenség előtt nem szolgált.

A m. kir. csendőrséghez átlépve a legjobb sikerrel törekedett azokat a szakismereteket elsajátítani, amelyek ezt az intézményt arra a magaslatra emelték, amelyet kiváló szervezői kitűztek eléje. Az úttörő munkában ő is kivette részét, hiszen a szombathelyi szárnyparancsnokságot ő szervezte meg. Ismerte a csendőrszolgálat minden ágazatát, s kiválóan tudta ebbeli tudását értékesíteni. Szolgálata utolsó pillanatáig becsületos hűséggel ragaszkodott életpályájához s mindenkor csak a csendőrség intézményének tökéletesítése lebegett szemei előtt. Minden alkalmat felhasznált arra, hogy a csendőrség és a polgári hatóságok közötti jó viszonyt elősegítse és megszilárdítsa.

Szelestey vezérőrnagy a katonai irodalomban is tevékenykedett. Már a Ludovika Akadémia Közlönyében több harcászati dolgozata jelent meg, majd mint csendőrtiszt 1884-től 1887-ig szerkesztette a m. kir. csendőrség Évkönyvét. »Csendőr élet« cím alatt a csendőréletről vett események leírását adta ki. Egyes kisebb versei a kolozsvári napilapokban jelentek meg. Irodalmi tevékenységéről különben a Pallas Nagylexikon is megemlékezik. Nyugállományba helyezése után élénk részt vett a VII. kerületi református egyházközség életében is, ahol paróchiális tanácsnökká választották meg. A fasori református templom berendezése érdekében sikerrel közreműködött.

Pásztori Pászthory Dénes

//. osztályú százados, szárnyparancsnok.

Született Egyházásfalun (Sopron vármegye), 1849 december hó 8-án. Földbirtokos fia. A főgimnáziumot Győrben jó sikerrel végezte. Római katolikus. 1869 október hó 1-én avattatott fel a cs. kir. 76. gyalogezredhez. Tizedessé és hadapróddá 1874 november 1-én lépett elő. Ezt megelőzően 1874. évben a hadapródtanfolyamot Grácban jó eredménnyel végezte. Mint hadapród – kinevezésével egyidejűleg – áthelyeztetett a Radetzky tábornagy nevét viselő cs. és kir. 5.

számú huszárezredhez. Hadnaggyá 1875 május 1-én, főhadnaggyá 1879 november hó 1-én neveztetett ki. 1874/75. években csapatánál századszolgálatot teljesített. 1875/77. években a dandártiszti iskolát végezte Sopronban, jó eredménnyel. 1877/80. évben az altiszti iskola parancsnoka Pardubitzban. Közben századtiszti teendőket is látott el. A m. kir. csendőrséghez 1882 augusztus 2-án lépett át próbaszolgálatra s beosztást nyert a m. kir. 2. számú csendőrparancsnoksághoz. A tiszti vizsga sikeres letétele után véglegesített. 1882 december hó 1-ével szakaszparancsnoki teendőkkel lett megbízva. 1883 február 1-ével a m. kir. 3. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett át szakaszparancsnokul Nagyváradra. Itt állomásozott 1885 május hó i-ig. Ezen nappal a m. kir. II. számú csendőrkerülethez helyeztetett szárnyparancsnokul Zomborba. II. osztályú századosná 1885 november 1-ével lépett elő. Ezen állásban kevés ideig szolgált, amennyiben felülvizsgálat elé állítatván 1886 november 1-ével állandó nyugállományba helyeztetett. Ez évben a csendőrségnél viselt tiszti rangjáról és címéről önként leköszönvén, ezen leköszönése elfogadtatott. Budapesten telepedett le.

Nemes Fényes Gyula

/. osztálya százados, szárny parancsnok.

Született Nagyváradon 1853 október hó 4-én. Ágostai evangélikus. Hivatalnok fia. A bécsújhelyi cs. kir. katonai akadémiát igen jó eredménnyel végezte. 1875 szeptember hó 1-én – mint hadnagy – osztatott be, az akadémiából kikerülve a cs. és kir. 16. huszárezredhez. 1875-1878. években századszolgálatot teljesít, 1879. és 1880. években ezredélelmező-tiszt, 1882. évben kiegészítő-tiszt. Főhadnaggyá 1880 május 1-én lépett elő. A m. kir. csendőrséghez 1882 december 1-én osztatott be próbaszolgálatra. Annak sikeres teljesítése s a csendőrtiszti szakvizsga jó eredménnyel történt letétele után véglegesített s szakaszparancsnoki minőségben alkalmaztatott, majd 1883 április hó 30-án a m. kir. 4. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett át. Ez év december hó 1-én a m. kir. 3. számú csendőrparancsnokság állományába helyeztetett szakaszparancsnokul Szolnokra. II. osztályú századosná 1885 november 1-én neveztetett ki, szárnyparancsnokul helyeztetvén Debrecenbe. I. osztályú századosná 1887 november 1-én mozdíttatott elő. 1889 november 19. óta beteg. 1890. évben felülvizsgálat alá került s május hó 1-ével – mint rokkant – nyugállományba helyeztetett. Debrecenben telepedett le.

Fényes százados szeretetteljes ragaszkodással csüggött az intézményen, egész lelkével összeforrott azzal, s mindig. hiven és lelkiismeretesen teljesítette nemes hivatását.

Altorjai Altorjay Imre

címzetes cs. és kir. altábornagy, a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője.

ősrégi, székely nemesi családból származik. Családja nemességét még Báthory István fejedelem idejében kapott (1490-ben),* melyet a későbbi királyok többszörösen elismertek és a különböző vármegyékben is – a szükséghez képest – többször hirdettetett ki a család ősi nemessége. Legutóbb IV. Károly király erősítette meg azt külön királyi kéziratral 1917-ben. A család mindig buzgó római katolikus volt.

Altorjai Altorjay Imre – családjában e néven ötödik – született 1850 november 19-én a hevesmegyei Párád községben. Római katolikus vallású. Atyja, Mihály, abban az időben gróf Károlyi György deprői uradalmának tisztartója. Gyermeknei neveltetésére kiváló gondot fordítván, a kezdettől fogva katonás természetű Imrétől is megkívánta, hogy az érettségi vizsga után – melyet 1868-ban az egri cisztercita gimnáziumban szerzett meg »kiváló« eredménnyel – a jogi tanulmányokat is elvégezze. Ez meg is történt az egri érseki jogakadémián, hol – ugyancsak »kiváló« eredménnyel – 1871-ben államvizsgát tett. 1871 február 10-én rendes sorozás útján 12 évi szolgálati kötelezettséggel soroztatott be a m. kir. 49-ik számú hevesi honvédszászlóaljhoz. Bevonult 1871 augusztus 1-én. Címzetes tizedes 1871 augusztus 21-én, címzetes szakaszvezető 1871 november 26-án. 1872. évben a m. kir. 1. számú honvédkerületi szabadságolt állományú tisztképző iskolát Debrecenben végezte s a vizsgát jeles eredménnyel tette le. Címzetes őrmesterré 1872 február 27-én, hadapróddá november 3-án, hadnaggyá 1873 október 2-án neveztetett ki. Tényleges katonai szolgálati ideje letelvén, mint jogvégzett ember, polgári pályára tért vissza és Heves vármegye szolgálatába lépett. Pár évi közigazgatási gyakornokoskodás után 1877-ben alszolgabíróvá választatott meg Gyöngyösön, mely hivatalát a vármegye közönségének teljes megelégedésével 1882-ig viselte. Szabadságolt állományú főhadnaggyá a m. kir. 49. honvédszászlóalj kötelekében 1880 november 1-én lépett elő. Egyrésről talán ez az előlépése, másrésről mindenestre régi hajlandósága a katonai pálya iránt indíthatták arra, hogy szépen induló közigazgatási pályáját odahagyva, az akkor alakult m. kir. csendőrség kötelékébe lépjen. 1882 július 29-én a m. kir. 4. számú csendőrparancsnoksághoz osztatott be próbaszolgálatra. Kassán tette le a csendőrtiszti szakvizsgát. 1882. évben szakaszparancsnok Nagyszőlősen, 1883. és 1885. években Kassán és Máramarosszigeten. 1885 május i-vel a m. kir. V. számú csendőrkerületnél Esztergomban szárny parancsnok, hol 1885 november 1-én II. osztályú századossá lépett elő. I. osztályú századosi ki-

nevezése is ott éri. 1896 július 1-ével másodtörzstiszti teendővel bízott meg Székesfehérváron. Mint őrnagy 1899 április hó 1-ével a m. kir. I. számú csendőrkerülethez helyeztetett, kerületi parancsnok-helyettesnek Kolozsvárra. 1900 november 1-én alezredessé lépett elő, 1901 június 2-án pedig a m. kir. II. számú csendőrkerület parancsnokává nevezetett ki. Ezredessé 1903 május 1-én lépett elő. 1904 január hó 20-ával az I. számú kerülethez, míg ez év november 3-ával Budapestre helyeztetett hasonló minőségben. Felügyelőhelyettesé 1908 november hó 4-én, a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjévé 1911 március 7-ével lett Ófelsége által kinevezve. Ezen méltóságát 1912 szeptember 28-ig töltötte be.

Állandó nyugállományba 1913 április hó i-vel helyeztetett, mely alkalommal részére a címzetes altábornagyi jelleg díjmentesen a legkegyelmesebben adományoztatott.

Budapesten telepedett meg. 1915. évben halt meg. A farkasréti temetőben helyeztetett örök nyugalomra; sirja fölé díszes emlékkő állítatott.

Kitüntetései: 1904. évben január 20-án kelt legmagasabb elhatározással részére a legfelsőbb megelégedés juttatott kifejezésre. 1913. évben nyugdíjazása alkalmával őfelsége elrendelte, hogy legfelsőbb megelégedése újlag tudtul adassék. Birtokosa volt a III. osztályú katonai szolgálati jelnek s a jubileumi emlékéremnek.

Aitorjay altábornagy nőtlen ember maradt. Magyarul tökéletesen, németül kielégítően beszélt. Magyarországon kívül rövidebb ideig tartózkodott Ausztriában. A sportok közül a vívást szerette s ebben magát idősebb korában is elsőszeretettel gyakorolta. Elnöke volt a Vén Fiúk Vívó Clubjának és ezen a réven is ismert a főváros előkelő köreiben. Ellenség előtt nem teljesített szolgálatot.

Altörzstiszttel – mint csendőrtiszt – a szolgálat minden ágazatában kiterjedt és alapos ismeretekkel rendelkezett, melyben széleskörű közigazgatási tudása is nagy segítségére volt. Mindennemű ügyködésében a legcsekélyebb részletekbe hatoló tevékenységet fejtett ki, amely mellett azonban a szélesebb látókört igénylő általános áttekintést sem tévesztette szem elől. Előkelő gondolkodású és fellépésű, határozott, nyílt jellemű, vígkedélyű, igen jó és gyors felfogású, buzgó, rendkívül szorgalmas, pedáns, kiváló katona volt, aki fölfelé fegyelmezett, lefelé melegszívű, jóakarátú és atyailag gondoskodó. Számtalanszor megtörtént, hogy előtte egészen ismeretlen alantásain segített máról-holnapra, még mielőtt azok kéréssel fordultak volna hozzá, ha tudomására jutott, hogy valamelyikkel netán némi méltánytalanság történt. A szolgálat érdekeit rendkívüli szigorral óvta és követelte a pontos köteleességteljesítést, ezt a mértéket azonban saját személyét illetőleg is ugyanilyen szigorúan alkalmazta. Szemleútjain, még mint felügyelő is,

kerülte a zajos fogadtatásokat, hanem katonai egyszerűséggel végezte kötelességét, gyakran a magával vitt hideg élelemből csillapítván éhségét az utón, vagy az egyszerű laktanyaszobában, hogy a szolgálat érdekei saját kényelmének kielégítésével se szenvedjenek esetleg csorbát. Egész lényét a puritán egyszerűség jellemezte. Nem volt iniciatív elme, az újításoktól félve óvakodott. Éppen ezért alkotások sem fűződnek nevéhez. Ebben konzervatív szelleme és túlérzékeny, kritikát nem álló lelke akadályozta. Békét szerető, békességben élni és dolgozni tudó tiszt volt, ki maga iránt becsülést és ragaszkodást tudott kelteni barátai, bajtársai és alárendeltjei lelkében. Élete végéig szívvel-lélekkel hűséges maradt a Trónhoz és a Hazához egyaránt.

Iglói Szontagh Gusztáv (Adolf)

//. osztályú százados, tiszti különítményparancsnok.

Született Csákány községben (Abauj-Torna vármegye) 1825 augusztus hó 16-án. Ágostai evangélikus. Édesatyja, Sámuel, ügyvéd volt. A gimnázium nyolc osztályát Eperjesen végezvén, az érettségi vizsga letétele után a tudományegyetem bölcsészeti fakultásának első évfolyamát megfelelő eredménnyel hallgatta. Felavatása előtt megyei csendbiztos volt. Ezt megelőzőleg a cs. kir. hadsereg állományában, a cs. kir. tüzérségnél és ostromló csapatnál mint hadapród, hadnagy és főhadnagy teljesített szolgálatot. Az 1843. évtől 1858. évig, összesen 15 éven át. Utóbbi rendfokozatáról leköszönt. 1848. évben, Trieszt körülfűrésánál – első időben – mint tüzérhadapród, később tűzmesteri rendfokozatban, mint üteparancsnok, 1849. évben Komárom ostromában – mint tűzmester – vett részt. 1860, évtől az alkotmányos vármegyét rövid ideig szolgálta, majd a cs. kir. Dunagőzhajózási Társaság tiszaluci állomását vezette. Később Szontagh Sámuel emigrált nagybátyja meghívására Bruxellesbe ment, hogy ott annak nagyhírű borpincéjében az újabb borkezelést tanulja. Onnan hazatérve, megnősült. 1867-1870. évig útbiztos, majd 1870 szeptember 1-től a csendőrséghez jövele idejéig csendbiztos lett a váci alsójárásban. 1882. év április hó 21-én a m. kir. honvédegyalosság szabadságolt állományába, a m. kir. 48. számú borsodi honvédezászlóaljhoz főhadnaggyá neveztetett ki s mint főhadnagy helyeztetett át 1882 december 1-én a m. kir. csendőrséghez próbaszolgálatra. Annak sikeres teljesítése s a tiszti vizsga letétele után a m. kir. 3. számú csendőrpáncsnoksághoz osztatott be tiszti különítményparancsnoki minőségben Gödöllőre. II. osztályú századossá 1887 május 1-ével lépett elő. Tényleges szolgálata alatt 1889 június hó 18-án halt meg Gödöllőn; onnan Galgagyörkre szállíttatott s a családi sírboltban helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1876. évben – öfelsége január hó 20-án kelt legfelsőbb elhatározásával – csendbiztosi minőségben tett hü és buzgó szolgálatai elismerésül a koronás arany érdemkereszt részére a legkegyelmesebben adományoztatott. 1887. évben Erzsébet királyné Öfelségének Herkules-fürdőben történt tartózkodása során – mint csendőrkülönítmény-parancsnok – tanúsított buzgalma és hü szolgálataiért a magyar minisztertanácsnak 1887 június 28-án kelt határozata alapján a honvédelmi miniszter által dicsérő elismerésben részesült. Birtokosa volt a román koronarend tisztí keresztlének, amelyet szintén 1887. évben ama alkalomból folyólag kapott, hogy a román királyi pár Herkules-fürdőn időzött, és a hadi éremnek.

Szontagh százados 1863. évben vette nőül párnici Párniczky Eduárd pestmegyei birtokos Fanny leányát Galgagyörkön s ott gazdálkodott apósa birtokán. Házasságukból öt gyermek származott. Magyarul, németül tökéletesen, olaszul jól, tótul kielégítően beszélt. Csak Magyarországot s az olasz tengermelléket ismerte.

Szontagh százados előkelő, úri gondolkodású, komoly, határozott jellemű, igen tiszteletreméltó, művelt csendőrtiszt volt. Hivatásszerű kötelmeit tökéletesen ismerve, eredményesen működött. Jó oktató, igen jó lovas, kiváló lóismerettel rendelkezett. Ötvenhét éves korában lépett be a csendőrségi testületbe. Kedvelt embere volt dicső emlékezetű néhai I. Ferenc József királyunknak.

Lósdorfer Ferenc

címzetes százados, szakaszparancsnok.

Született Csíkszeredán 1844 április hó 27-én. Római kath. vallású. Polgár fia. Négy gimnáziumi osztályt Csíksomlyón végzett. Azután a gyógyszerészi pályára lépett. Három évig mint gyógyszerészgyakornok, négy évig mint segéd működött. Bécsben szerezte meg a gyógyszerészmesteri oklevelet, mely után még féléven át Bécsben, a Baurolt őrnagy által vezetett tisztképző intézetben a tanulmányait jó sikerrel végezte. Mint önkéntes közhuszár 1873 június 19-én avattatott fel a m. kir. 22. számú csallóközi lovasszázadhoz. Tizedessé 1873 június 20-án lépett elő, hadapróddá pedig 1873 október hó 1-én. 1873-74. években a Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamát jó eredménnyel végezte. 1874 november 1-ével hadapródtiszthelyettségé lépett elő a m. kir. 3/21. lovasszázadban, hova ez év augusztus hó 16-ával helyeztetett. Hadnaggyá 1875 május 1-én neveztetett ki. Az 1875-76. években jó eredménnyel végezte a jászberényi központi lovastiszti tanfolyamot. 1877. évben

pedig ugyancsak Jászberényben az utásztanfolyamot. Az 1879/80. években a Ludovika Akadémia tiszti tanfolyamába vezényeltetett, honnan a m. kir. 4. honvédhuszárezredhez osztatott be. Ez időben hosszabb ideig betegeskedett. 1879 november 1-től illeték nélkül egy év tartamára szabadságoltatott. Egy év múlva a m. kir. 6. számú honvédhuszárezredhez helyeztetett át és az ezred törzsénél mint segédtiszt működött. Főhadnaggyá 1882 május 1-ével neveztetett ki. 1882 augusztus 18-án vétetett fel a m. kir. csendőrséghez (a 2. számú parancsnoksághoz) próbaszolgálatra. Annak teljesítése s a tiszti szakvizsga sikeres letétele után, 1883 február hó 1-ével a m. kir. 3. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett át szakaszparancsnoknak Debrecenbe. 1887. év július 1-ével hasonminőségben Miskolcra, 1888 szeptember 1-ével pedig Versecre helyeztetett. Nyugállományba 1890. év november 1-ével tétetett a megejtett felülvizsgálat alapján, mint rokkant. Budapesten telepedett meg. Öfelsége 1890 december 27-én részére a címzetes századosi jelleget a legkegyelmesebben adományozta, Budapesten a csendőrkerületnél huzamosabb időn át állandó csendőrbírószági tanú volt. 1906. évben halt meg Budapesten hosszabb betegeskedés után.

Lósdorfer címzetes százados nőtlen volt 1880. évben az államszámviteltanból vizsgát tett. Magyarul, németül, románul tökéletesen beszélt. Szilárd jellemű, komoly, művelt csapat- és csendőrtiszt volt.

Enyeter Ferenc

ezredes, kerületi parancsnok.

Csikszeredán született 1850 július hó 27-én. Édesatyja katonatiszt volt. Római katolikus vallású. Az algimnáziumot Csiksomlyón, a felsőkereskedelmi iskolát Marosvásárhelyen végezte kitűnő eredménnyel. 22 éves korában, 1872. évi március hó 18-án avattatott fel a m. kir. 26. számú csik-udvarhelyi honvédzászlóaljhoz, mint közhonvéd tizenkétévi szolgálati kötelezettség mellett. Tizedessé 1872 július 9-én lépett elő. 1872-73. években Nagyszebenben jó eredménnyel végezte a szabadságolt állományúak tisztképző iskoláját. Hadapróddá 1873 október 1-én neveztetett ki, hadapródmesterré pedig 1873 október 20-án. 1874. évi január 1-től szeptember 23-ig a Ludovika Akadémia általános tisztképző tanfolyamára vezényeltetett, melyet jó eredménnyel végzett. A honvédségnél ténylegesítettén magát, 1875 május 1-ével hadnaggyá neveztetett ki. 1876. évben jó sikerrel végezte Déván az úgynevezett csatáriskolát. 1878. október 1-ével segédtiszti minőségben át-helyeztetett a m. kir. 29. számú aranyosi honvédzászlóaljhoz

Nagyenyedre s onnan a következő év május hó 25-ével a 23. számú brassói honvédszázalóhoz. Itt érte 1882 november 1-én a főhadnagyi kinevezése. Zászlóaljánál csapattiszti teendőket látott el. 1883 február 1-én, mint tényleges állományú főhadnagy lépett át próbaszolgálatra a csendőrséghez. A m. kir. 3. számú csendőrparancsnokságnál vétetett állományba. Még ezen évben jó eredménnyel tette le a csendőrtiszti szakvizsgát. Véglegesíttetése után december hó 1-ével helyeztetett át segédtszti minőségben Székesfehérvárra. 1884. évtől 1887 november 1-ig segédtszti, azután II. osztályú századossá történt előléptetésével egyidejűleg szárnyparancsnok Trencsénben, a m. kir. V. számú csendőrkerület állományába, majd Aradon, a m. kir. II. számú csendőrkerületnél. 1890 november 1-én nevezetett ki I. osztályú századossá. 1897. évi október hó végével másodtörzstiszti megbízatást nyert Kassán, őrnaggyá 1897 november hó 1-ével lépett elő. Az 1898-1900. években másodtörzstiszti, május 1-től parancsnok-helyettes ugyanott, 1901 július 1-től pedig az I. számú csendőrkerületnél Kolozsváron. Alezredessé 1901 május 1-én lépett elő. 1904 november 3-án megbízatott ezen kerület ideiglenes vezetésével, majd ugyanott kerületi parancsnok. Itt érte 1905 május 1-ével ezredesi kinevezése. 1908 július 15-ig parancsnokolta a m. kir. I. számú csendőrkerületet. Ezen nappal szolgálati alkalmazása alól felmentetett s létszámfeletti vezetése rendeltetett el. Budapestre költözött. Állandó nyugállományba 1909 április hó 1-ével helyeztetett. Meghalt Budapesten, 1911 május hó 21-én. A farkasréti temetőben helyeztetett örök nyugalomra. Sírja fölé márvány síremléket állított az özvegyi kegyelet.

Birtokosa volt a III. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek, a jubileumi emlékéremnek és a katonai jubileumi keresztnek.

Enyeter ezredes 1883. évben vette el lovag Wolycinsky Emmát. Házasságukból egy gyermek származott. Magyarul tökéletesen, németül jól beszélt. Magyarországon kívül a magyar tengerpartot ismerte. Ellenség előtt nem szolgált.

Enyeter ezredest két szempontból jellemezhetjük, mint tisztet és mint embert. Mint csendőrtiszt maga volt a kötelességteljesítés mintaképe. Páratlan szorgalommal, becsvágygal, kitartással és önfeláldozással szentelte életét hivatásának. Mint parancsnok maga volt a gondoskodó jóság, a mindenre kiterjedő figyelem, mint ember ideálja volt a gavallér úriságnak. Mint barát ragaszkodó és hűséges a sírig, olyan ember, akire el lehet mondani, hogy a lelkét a tenyerén hordozta s akinek megszorította a kezét, annak oda adott egy darabot a maga lelkéből.

Panajoth József

őrnagy, másodtörzstiszt.

Született a Krassó-Szörényvármegyei Csákóvá községben 1854 március 6-án. Honilletősége Lippa (Arad megye). Római katolikus vallású. Édesatyja – fiatalabb éveiben – törvényszéki jegyző, esküdt szolgabíró, később jegyző volt. Fia Budán végezte a főreáliskolát, azután a Selmecebányái erdészeti akadémiának volt a hallgatója. Katonai szolgálatát – mint saját-költséges egyévi önkéntes – 1873 október hó 1-én kezdte meg a cs. és kir. 61. gyalogezrednél Temesváron. 1874 szeptember 30-án ezrede tartalékába helyeztetett, miután a tartalékos tiszti vizsgát megfelelő eredménnyel tette le. Tartalékos hadnaggyá 1877 január 11-ével neveztetett ki. Bosznia megszállásában – 1877. évben – mint hadnagy vett részt és pedig augusztus hó 10-én a dolnituzlai, augusztus 11-én a dobosnyiczai, augusztus 19-től szeptember 16-ig pedig a Do bojnál lefolyt csatározásoknál. Mint tartalékos hadnagy 1882 július hó 11-én helyeztetett át a m. kir. I. számú csendőrparancsnoksághoz próbaszolgálatra. Véglegesítettése s a csendőrtiszti szakvizsgának jó eredménnyel történt letétele után a m. kir. 4. számú csendőrparancsnoksághoz neveztetett ki másodsegédtisztnak Kassára. A következő év április hó 30-án a m. kir. II. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett szakaszparancsnokul Újvidékre, majd Nagyikindára. Főhadnaggyá 1883 május 1-én lépett elő. 1886 augusztus 1-én a VI. számú kerülethez Zalaegerszegre, 1888 május 1-én szárnyparancsnoknak az V. számú kerülethez Pozsonyba helyeztetett. Itt lépett elő 1888 november hó 1-én másod-, 1893 május 1-én pedig I. osztályú századossá. Az 1894-1897. években lefolyt nagy hadgyakorlatoknál, mint tábori csendőrsztagparancsnok alkalmaztatott. 1898 november hó 10-től másodtörzstiszt e kerület törzsénél, őrnaggyá 1898 november hó 1-én neveztetett ki. Tényleges szolgálata alatt 1910 január 20-án influenzás tüdőgyulladás következtében halt meg Pozsonyban. Az ottani Szent András temetőben helyeztetett örök nyugalomra. Korai halála mély részvétet keltett s Pozsony egész társadalma kísérte nyughelyére. Frigyes királyi herceg koszorút helyeztetett kedvelt embere koporsójára.

Kitüntetései: 1894. évben a tábori csendőrtanfolyamban kifejtett kiváló buzgalom és eredményes működése felett a honvédelmi miniszter dicsérő elismerését nyilvánította. 1888. év május hó 1-én Zala vármegye törvényhatósági bizottsága által hozott azon közgyűlési határozatot, melyben elismerte a közbiztonság megszilárdítása körül szerzett érdemeit – a belügyminiszter tudomására adta. Birtokosa volt a hadiíremnek s a jubileumi emlékéremnek.

Panajoth őrnagy 1875 november 17-én Lippán kötött házasságot Schöffner Antal zenetanár Viktória leányával. Házasságukból három gyermek származott. Egy fiúk egészen fiatalon halt meg. Gyula főszolgabíró, majd rendőrfőtanácsos. Viola leánya Boronkay Ákos tábornok özvegye. Panajoth őrnagy magyarul, németül tökéletesen, románul jól beszélt. Magyarországon kívül Alsóausztriát, Boszniát és Hercegovinát ismerte.

Mint őszinte, megállapodott, egyenes jellemű, vígkedélyű, igen jó szellemi képességgel megáldott, a csendőrszolgálat kötelemében teljesen jártas és kiváló tiszt volt jellemezve. Önképzésén nagy buzgalommal tevékenykedett. Szerény és minden tekintetben tiszteletreméltó tiszt. Elöljárói iránt tiszteletteljes és nyílt, egyenrangúak irányában előzékeny és barátságos, alárendeltekkel szemben atyailag gondoskodó s azok ragaszkodó bizalmát bíró. Jó társadalmi modorral rendelkezett s élénk társadalmi életet élt. Tanult, okos fő, megfontolt nagy elme, lángielkü hazafi, buzgó tagja az intézménynek.

Tolcsvai Nagy Gábor

cs. és kir. altábornagy, a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője.

Zemplénmegyei régi nemesi családból származik. Született a Szabolcsvármegyei Kótaj községben, 1853. évi március 24-én. Atyja hasonnevű, anyja nemes Csorvássy Katalin. Fő gimnáziumot végzett és érettségit tett Sárospatakon, azután két és fél éven át ugyanott a jogi és theológiai akadémiát jó sikerrel hallgatta. 1875 március 1-én a honvédséghez avatott fel. 1870 augusztus 20-án a m. kir. Ludovika Akadémián a tényleges tisztképző tanfolyamot végezte. Ugyanezen év szeptember 24-én hadapróddá, 1877 november 1-én hadapród-tiszt helyettesé, 1878 október 20-án hadnaggyá neveztetett ki. 1879-ben századtiszt és közben az altisztképző iskolában előadó volt. Az 1880. és 1881. években Szatmárnémetin segéd tiszt a m. kir. 43. honvédszászlóaljnál. 1882 augusztus 14-én próbaszolgálatra a II. sz. csendőrparancsnoksághoz vezényeltetett. A budapesti III. sz. csendőrkerületi parancsnokságnak Szegeden folyó megszervezésében, még mint próbaszolgálatos tiszt igen tevékeny részt vett, s annak Budapestre történt átvonulása után a szegedi csendőrkerületi parancsnokság 1. segédtszti teendőivel bízott meg. A csendőrtiszti szakvizsgának 1883. évben Szegeden történt letétele után ez év február hó 1-ével a csendőrséghez végleg áthelyeztetett. Főhadnaggyá 1883 május 1-én neveztetett ki. 1886 augusztus 31-évi Nagyikindán szakaszparancsnokká, 1888 szeptember 1-én II.

SUGÁR MIKLÓS

HORVÁTHY ALBERT

BORBÉLY FERENC

SZONTÁGH GUSZTÁV

ALTORJAY IMRE

ENYETER FERENC

PANAJOTH JÓZSEF

osztályú századossá és szárnyparancsnokká, 1893 november 1-én I. osztályú századossá léptettetett elő. 1896 július 15-én a m. kir. III. sz. csendőrkerülethez helyeztetett át. 1899 július 31-ig szárnyparancsnok Nagyváradon, azután másodtörzstiszt a VI. sz. csendőrkerületnél Székesfehérvárott, őrnaggyá 1899 november 1-én neveztetett ki. 1902-ben kerületi parancsnok-helyettes lett. 1902 április 22-vel hasonló minőségben Budapestre helyeztetett. 1903 január 10-ével megbízott a kerületi parancsnokság ideiglenes vezetésével. 1903 május 1-ével alvezredessé lépett elő. Hasonló minőségben 1904 november 1-én Szegedre helyeztetett. 1905 május 1-én a m. kir. VII. sz. csendőrkerület parancsnokává, az 1906 május 1-én pedig ezredessé neveztetett ki. 1907 április hóban a debreceni VIII. számú csendőrkerületi parancsnokság felállításával, 1907 május i-vel ugyanezen csendőrkerület parancsnokságával bízott meg. Ennek a kerületnek a felállítása körül kifejtett tevékenységével rendkívüli érdemeket szerzett. 1912 szeptember 28-án a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelő-helyettesévé neveztetett ki. Ugyanazon év november 1-én vezérőrnaggyá lépett elő. Az 1913 április 18-án kelt legfelsőbb elhatározással a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjévé, az 1915 augusztus 21-én pedig altábornaggyá neveztetett ki. Magas szolgálati állásától 1917 október 3-ával saját kérelmére felmentetett és határozatlan időre várakozási illetékkal szabadságoltatott. 1919 január 1-ével állandó nyugállományba helyeztetett.

Az 1887. év tavaszán Dél-Magyarországon pusztító árvíz alkalmával a védekezési és mentési munkálatoknál tanúsított rendkívüli és sikeres tevékenysége elismerésül az 1888. év január hó 20-án öfelsége által a katonai érdemkeresztrel tüntettetett ki. Itt teljesített hosszas szolgálata alatt a közbiztonságnak és a magyar állameszmének nagy szolgálatokat tett. 1899-ben a szárnyparancsnoki teendők kitűnő teljesítéséért legfelsőbb dicsérő elismerésben részesítettetett. 1904. évben az ideiglenes kerületi parancsnoki minőségben két éven át kiváló szorgalommal kifejtett céltudatos, ügybuzgó és igen eredményes működéséért honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal láttatott el. 1906. évben II. Rákóczi Ferenc és bujdosó társainak hazaszállítása és eltemetése alkalmával kifejtett ügybuzgó és sikeres tevékenységéért, valamint az ugyanakkor Kassán összpontosított, mintegy 1900 főnyi csendőrség kiváló vezényleéséért honvédelmi miniszteri elismerésben részesült. Az 1907. év telén Romániában kitört lázadásnak az erdélyi részekre való átterjedését megakadályozta s 1908 augusztus hó 12-én, részben ennek az igen értékes szolgálatának elismerésül tüntettetett ki a Ferenc József-rend középkeresztjével. 1909-ben részére a román koronarend középkeresztjének elfogadása és viselése engedtetett meg. Az 1912. évi erdélyi

nagy hadgyakorlatoknál a közbiztonsági és tábori csendőrségi szolgálat kiváló vezetéséért a cs. és kir. vezérkar főnöke és a m. kir. belügyminiszter elismerését és köszönetét fejezte ki. Az 1915. évi augusztus hó 13-án kelt legfelsőbb elhatározással a hadidíszítményes III. osztályú Vaskoronarenddel, 1916 május 29-én a katonai egészségügy körül a háborúban szerzett különös érdemei elismerésül a hadiékítményes vöröskereszt tiszti díszjelvénnel, az 1916 augusztus 10-én kelt legfelsőbb dicsérő elismerés alapján pedig, a katonai érdemkereszt szalagján a bronz koronás érdeméremmel tüntettetett ki. 1917 október 17-ével a 2. osztályú tiszti katonai szolgálati jel birtokosa lett. Birtokosa ezeken kívül a jubileumi emlékéremnek és a katonai jubileumi keresztnek.

Nagy altábornagy nőtlen ember maradt. Magyarországon és társországain, valamint Ausztrián kívül Belgrádot Szerbia egy részével, Bukarestet Románia egy részével ismeri. A világháborúban az 1917. évi október 3-ig, mint a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője működött.

Már a m. kir. honvédségnél is kitűnt ügyességével és tevékenységével. 1877 április havában hadapród korában az Albrecht főherceg tábornagy 50 éves katonai jubileumára a honvédség részéről Bécsbe küldött gyalogosokból, huszárokból és dzsidásokból összeállított hadilétszámú díszszakasznál, mint helyettes-parancsnok kiválóan megfelelt. Tényleges honvédtiszti szolgálata alatt férfias jellemével, komoly, higgadt kedélyével, eredményes szolgálataival nagyon magára vonta előljárói figyelmét, önképzésén szorgalmasan fáradt és katonai szakismereteit bővíteni igyekezett. Már csendőrtiszti próbaszolgálata alatt is az I. segédtszti teendőket kiválóan végezte. Szakasz-, majd szárny parancsnoki szolgálati állásában erélyéről, szigorúságáról volt általánosan ismert. A fegyelmet és rendet példásan kezelte. Igen buzgón és tevékenyen működött, alosztályait kifogástalan rendben tartotta. Magasabb beosztásában is körültekintő és éber figyelemmel, széles látókörrrel, nagy gyakorlati tapasztalatokkal parancsnokolt. Mint csendőrségi felügyelő a világháború idején igen értékes szolgálatokat tett a trónnak és a hazának. Nehéz és felelősségteljes magas állásával járó kötelmeit lelkiismeretesen és nagy körültekintéssel teljesítette.

Mint ember puritán életet élő, elveihez megingathatatlanul ragaszkodó, éles kritikai készséggel rendelkező, rendíthetetlen katona és lelkes hazafi.

Besenyi László Albert

*címzetes cs. és kir. altábornagy, a magyar szent korona orszá-
gaihoz tartozó csendőrség felügyelőhelyettese.*

Székely nemes családból 1853 október hó 28-án, Kézdi-márkosfalva községben, Háromszék vármegyében született. Római katolikus. Édesatyja tanító és földbirtokos volt. Sepsi-szentgyörgyön két gimnáziumot »kitűnő« eredménnyel végzett. Ekkor súlyos szembaja miatt iskoláit kénytelen volt megszakítani és továbbképzését magánúton atyja vezetése mellett folytatni, később pedig, atyja halála után a gazdaságot vezetni.

1875 szeptember 22-én a kézdivásárhelyi m. kir. 24. honvédzászlóaljhoz önként belépett, hol a következő 1876. évben tizedessé, majd szakaszvezetővé lépett elő s miután tudásával és szorgalmával kitűnt, – a felvételi vizsga sikeres letétele után – a honvédségi Ludovika Akadémiába vezényeltetett. Itt 1876-77. évben az előkészítő, 1877-78. évben pedig a tisztképző tanfolyamokat »jeles« eredménnyel végezte. Eközben 1877-ben a marosvásárhelyi m. kir. honvédzászlóaljhoz helyeztetett.

1878 szeptember 13-án hadapródormesterré neveztetett ki és november 11-én áthelyeztetett a m. kir. 21. honvédzászlóaljhoz Nagyszebenbe. Itt 1879 március 1-én hadapród-tiszthelyettségé, május 1-én hadnaggyá, 1880 július 21-én pedig zászlóaljsegédtisztté neveztetett ki és a hathavi lovaglótanfolyamot jó eredménnyel végezte. Előjárói méltányolva nagy szorgalmát és használhatóságát 1882 július 12-én, fiatal-sága dacára, dandársegédtisztnek nevezték ki a m. kir. 76. honvéd-dandár törzséhez. 1882 augusztus 28-án saját kérésére a m. kir. I. számú csendőrséghez Brassóba osztatott be próbaszolgálatra és pár hét múlva már Kolozsváron a kerület törzsénél találjuk, mint ideiglenes 2-od segédtisztet.

A csendőrtiszti szakvizsga sikeres letétele után 1883 február 1-ével véglegesítettet, szeptember 1-én szintén 2-od segédtiszti minőségben a kassai IV. sz. kerülethez helyeztetett át, hol november 1-én főhadnagy és 1-ső segédtiszt lett.

Mint segédtiszt, a kassai és pozsonyi csendőrkerületek szervezése és felállításában jelentékeny részt vett.

1887 október 1-én a segédtiszti teendők végzése alól felmentetett és a kassai szakasz vezetésével bízott meg. 1889 február 1-én mint szárnyparancsnok Nagyváradra, a m. kir. III. sz. csendőrkerülethez helyeztetett át és május 1-én II. oszt. századossá lépttetett elő.

1890 november 1-én a kolozsvári I. sz. csendőrkerülethez lett áthelyezve, hol mint szárnyparancsnok Kolozsváron és Marosvásárhelyen, 1896 június 15-étől pedig Nagyszebenben

működött és eközben 1893 november 1-én I. oszt. századossá kineveztetett.

1900 augusztus 1-ével a szegedi II. sz. csendőrkerülethez helyeztetett át és a másodtörzstiszti teendők végzésével bízott meg.

1902 július 1-én parancsnokhelyettesi minőségben visszatérül Kolozsvárra és 1903 november 1-én alezredes lesz. 1906 január 6-án a székesfehérvári VI. számú csendőrkerülethez mint kerületi parancsnok, ugyanaz év november 1-én pedig ezredessé neveztetett ki. 1909 szeptember 1-én hasonminőségben a m. kir. VII. csendőrkerülethez áthelyeztetett Brassóba, 1911 március 7-én pedig mint osztályvezető a honvédelmi minisztérium 16 osztályába osztott be Budapestre. 1913 április 14-én a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrségi felügyelőséghez helyettesé, május 1-én pedig vezérőrnaggyá lett kinevezve, végül 1916 január 1-ével 40 évi s 2 havi tényleges szolgálat után saját kérelmére, nyugállományba való helyezés mellett részére az altábornagyi cím és jelleg lett adományozva.

Kitüntetései: 1887. évben, segédtszti minőségben teljesített eredményes és becses szolgálataiért honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal látott el.

1889. évben az új csendőrségi szolgálati könyvek életbe léptetése alkalmából az ezen könyvek és utasítások szerkesztési munkálataiban való sikeres közreműködéséért, továbbá 1913. évben osztályvezetői minőségben kiváló ügybuzgalommal és a legjobb eredménnyel teljesített szolgálataiért honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült. Tulajdonosa a III. osztályú Vaskorona- és a Ferenc József-rendnek, a katonai érdeméremnek, a 2. osztályú tiszt katonai szolgálati jelnek, továbbá a bolgár katonai érdemrend középkeresztjének s végül a spanyol királyi katonai érdemrend középkeresztjének.

László altábornagy 1884 szeptember 23-án vezette oltárhoz Tisóczky László csendőralezredes kerületi parancsnok leányát, Annát. Egy fiú- és egy leánygyermek van. Magyarországot utazásai és tartózkodása folytán ismeri. Fiúmét, Pólat, Triesztet, Münchent és környékét magánutazása folytán ismerte meg.

László altábornagy egyike az európai hírűvé vált régi csendőrség szervezőinek és legerősebb oszlopainak. Saját erejéből küzdötte fel magát s egyéniségével, nagy szaktudásával, minden akadály fölött győzedelmeskedő törhetetlen akaraterejével és példátlan szorgalmával érte el magas állását.

László altábornagy egyik főerőssége volt a csendőrségnek. Borotvaéles elméje, a szabályzatok és utasításokban való teljes jártassága, feltétlen megbízhatósága és hatalmas munkateljesítő képessége révén minden bizalmi állásban a legteljesebb mérvben felelt meg feladatának. Sohasem élt kívül a

dolgokon, mindig bennük és értük volt. Éles elméje előtt nem volt kitérés, elsodorta és magával vonszolta az útjába akadt ellenvetéseket. Székely fájából hozta magával a hazáért való fanatikus lelkesedést, a kötelességtudást s a türelmes és cél-tudatos munkaszeretét. Ezekből alakult ki a kiváló és nemes ember képe.

Kőporubai Varjassy József

főhadnagy, szakaszparancsnok.

Született Kistokajban (Borsod vármegye) 1843 március hó 3-án. Római katolikus vallású. Földbirtokos fia. Négy gimnáziumi osztály elvégzése után atyja földbirtokán gazdálkodott. A cs. kir. hadseregben és a m. kir. honvédségnél 1858-1871. évig szolgált. És pedig 1858 augusztus 16-tól 1866 június 9-ig, mint hadnagy; ekkor tiszti rangja megtartása nélkül kilépett a hadsereg kötelékéből. A honvédségnél 1869 október 24-től 1871 január 31-ig, mint tényleges állományú hadnagy, szolgált. 1883 február hó 10-én a honvédségnél mint – szabadságolt állományú – hadnagy neveztetett ki a m. kir. 48. számú borsodi honvédszászlóalj állományában. 1882 augusztus 10-én osztatott be próbaszolgálatra a m. kir. csendőrséghez. Annak sikeres teljesítése s a csendőrtiszti szakvizsga jó eredménnyel történt letétele után 1883 február hó 1-én véglegesítettetett s a m. kir. 4. számú csendőrpáncsnoksághoz helyeztetett szakaszparancsnokként Miskolcra. Főhadnaggyá 1884 november 1-én lépett elő. 1885 december 1-én a m. kir. II. számú csendőrkerülethez, helyeztetett szakaszparancsnoknak Temesvárra. Betegeskedő, gyenge fizikumú ember volt s emiatt 1886 november 1-től egy év tartamára szabadságoltatott. 1887. évben ismét szolgálatot teljesített, de gyomor- és idegbántalmi miatt tartós szolgálatteljesítésre kilátása nem lévén, 1888 november 1-től három évre időleges nyugállományba helyeztetett. A zemplén-megyei Kárád községben telepedett le.

Varjassy főhadnagy nős ember volt és három gyermek atyja. Magyarországon kívül, melyet állomásozásai során ismert meg, Ausztriát utazta be. Ellenség előtt nem szolgált. Komoly, határozott jellemű, kitartó szorgalmú, jó tehetségű tiszt volt, ki – mint szakaszparancsnok – figyelemreméltó tevékenységet fejtett ki s alosztályánál a közbiztonsági szolgálat sikeres és eredményes teljesítését biztosította.

Várbogyai Bogyay Vince

címzetes őrnagy, szárnyparancsnok.

Született a somogyvármegyei Pusztakovácsi községben 1840 május hó 30-án. Római katolikus. Régi, előkelő nemes család sarja, aki négy gimnáziumi osztályt Nagykanizsán jó sikerrel végzett. Mint önként jelentkező 1857 december 17-én avattatott fel a cs. kir. 52. számú gyalogezredhez, hol 1864 október 27-ig mint hadapród és hadnagy szolgált. 1859. évben résztvett az Olaszország elleni hadjáratban. 1864 október 27-én a mexikói császári hadsereg kötelékébe vétette fel magát, hol fokozatosan emelkedett az őrnagyi rangig. 1864-68-ig Mexikóban számos csatában vett részt, különösen a pneblai 32 napig tartott ostromnál, Auga-Vulenál és Carboncánál. Mexikóból 1868 augusztus 20-án tért vissza s mint csend-biztos megyei szolgálatba lépett. 1882 évi május 22-én kelt legfelsőbb elhatározás folytán mint közöshadseregbeli volt hadnagy a m. kir. honvédségbe kineveztetett szabadságot állományú hadnaggyá. Ez év június 17-én a 71. honvédszászlóalj kötelékéből lépett át próbaszolgálatra a m. kir. csendőrséghez. Bevonult a m. kir. 1. számú parancsnoksághoz. A csendőrtiszti szakvizsgát sikeresen letévén, 1883 január 1-én csendőrhadnaggyá neveztetett ki s a m. kir. 4. számú parancsnoksághoz helyeztetett szakaszparancsnokul Egerbe. Főhadnaggyá a következő év május 1-én lépett elő. 1886. évben Győrbe, majd Sopronba helyeztetett szakaszparancsnokul. Utóbbi helyen 1894 január 31-ig teljesített szolgálatot. Ez év május 1-ével II. osztályú századossá neveztetett ki s szárnyparancsnoknak Pécsre. I. osztályú századossá 1895 november 1-ével lépett elő. Pécsen szolgált egész nyugdíjaztatásáig, amely testi törődöttsége folytán saját kérelmére 1901 szeptember 1-én következett be, mely alkalomból folyólag őfelsége legmagasabb elhatározásával részére a címzetes őrnagyi jelleg a legkegyelmesebben adományoztatott. Kötse községben telepedett meg. Meghalt 1908 szeptember 6-án.

Birtokosa volt a hadiéremnek, a jubileumi emlékéremnek s a porosz királyi III. osztályú koronarendnek.

Nőtlen ember maradt. Magyarországon kívül Olasz-, Franciaországot, Németország egyes részeit és Mexikót – helyőrségelése során – ismerte. Magyarul, németül tökéletesen, franciául és spanyolul jól beszélt. Magas termetű, erős testalkatú volt.

Bogyay őrnagy változatos életet élt. Általában nyugodt, megfontolt, becsvágyó, bátor és kitartó egyén. Jó szellemi képességgel és felfogással rendelkezett. A közbiztonsági szolgálatkezelés ágazataiban jártas és e téren jól működő tiszt volt.

Schwarzleitner Hugó

I. osztályú százados, szárnyparancsnok.

Született 1847 december hó 11-én Therezienstadtban (Csehország). Honilletékessége Nagykörű (Jász-Nagykun-Szolnok vármegye). Édesatyja katonatiszt volt. Gondos nevelésben részesült. Őt gimnáziumi osztályt Budapesten, majd a cs. kir. 66. gyalogezrednél a hadosztály-hadapródiskolát jó sikerrel végezte s hadapródörmmesterként három évet szolgált. 1866. évben – mint hadapród – résztvett az Olaszország elleni hadjáratban, a custozzai csatában. Békekötés után ezredével Lembergbe került s miután további előlépését kilátástalannak találta, 1868. évben szabadságoltatta magát. Később a polgári pályán helyezkedvén el, 1877. évben Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében csendbiztos lett. A magyar csendőrséghez – mint őrmester – 1881 augusztus 6-án lépett be próbaszolgálatra és osztatott be a m. kir. 1. számú csendőrparancsnoksághoz. Kolozsváron részesült elméleti kiképzésben, majd a Déván összpontosított altiszti tanfolyamot végezte. Őrparancsnok a kisjenői lovasőrsön volt. 1882. évben a Ludovika Akadémián jó sikerrel végezvén a csendbiztosok részére felállított tisztképző tanfolyamot, beosztatott a m. kir. 2. számú csendőrparancsnoksághoz Szegedre, onnan az aradi szárnyhoz. Hadapróddá 1882 július 1-én, hadnaggyá november 1-én lépett elő. Rövid három hét alatt az ő vezetése alatt Dorozsmán 160 hátszlovat szereltek fel a felállítás alá kerülő 3. és 4. számú csendőrparancsnokság részére. Ennek teljesítése után szakasparancsnok lett Kecskeméten, melynek területe Pest megyének kétharmada volt. 1883 december 1-ével a m. kir. 5. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett oktatótisztnek Pozsonyba. Négy éven át volt ezen beosztásban. Főhadnaggyá 1885 május 1-ével lép elő. 1887 augusztus 1-én a III. számú csendőrkerülethez helyeztetett szakasparancsnokul Budapestre, majd 1893-ban Szolnokra. II. osztályú századossá 1894 november 1-én lépett elő, egyidejűleg szárnyparancsnoki minőségben áthelyeztetvén a m. kir. IV. számú csendőrkerülethez Miskolcra. Miskolcon léte alatt négy lovas tábori csendőrtanfolyam csendőreit képezte ki. 1896 augusztus 1-től szárnyparancsnok Nagykárolyban. I. osztályú századossá 1895 november 1-én neveztetett ki. Ez időben egészségi állapota megrendült s 1899. év január hó 1-én felülvizsgálat útján nyugállományba helyeztetett közel huszonkét évi tényleges szolgálata után. Előbb Nagykárolyban telepedett le, onnan Szegedre költözött, hol 1914 júliusáig a szegedi csendőrbíróság mellett állandó bírósági tanúként volt alkalmazva.

Kitüntetései: 1866. évben a custozzai csatában tanúsított vitéz magatartásáért a II. osztályú vitézségi ezüstéremmel

Őfelsége által személyesen lett feldíszítve. Birtokosa volt a hadiéremnek és a jubileumi emlékéremnek.

Schwarzleitner százados 1882. évben nősült, hat gyermeke van. Magyarul, németül tökéletesen beszél. Magyarországon kívül Alsó-Ausztriát, Tirolt és Gácsországot ismeri.

Schwarzleitner százados komoly, nyugodt kedélyű, határozott jellemű, Önérzetes tisztként jellemzett. A csendőrségi szolgálatban teljes jártassággal rendelkezett. Gyors felfogással és jó szellemi képességgel bírt. Elöljárók irányában engedelmes és nyílt, alárendeltjeivel szemben következetesen szigorú, de jóakarátú és gondoskodó. Társaságba nem járt, visszavonulva, nagyszámú családjának élt. Szolgálat alatt a pihe- nést nem ismerte, a munka volt életfeltétele, amelyet nem nélkülözhetett. Négy évi oktatótisztisége alatt nagyszámú altisztet képzett ki, kiknek soraiból sok – évtizedeken át szolgáló – derék őrs- és később járásparancsnok került ki. Mint szakasz- és szárnyparancsnok megingathatlan szorgalommal és hűséges kitartással szentelte idejét és képességeit a szolgálatának. Vérbeli csendőr volt, teljes tudatában levő komoly és szép hivatásának. Élete nyolcadik évtizede felé haladva, büszkén tekinthet vissza a szép útra, amelyet megtett s a jelenkor csendőrei is mély tisztelettel tekinthetnek ősz bajtársukra, a hazájához, királyához és testületéhez mindhalálíg hűséges öreg csendőrré.

Nemes Szabó József

címzetes vezérőrnagy, kerületi parancsnok.

Született Aknasugatagon (Máramaros vármegye) 1851 május 23-án. Római katolikus vallású. Vármegyei főjegyző fia. Máramarosszigeten négy gimnáziumi osztályt jó eredménnyel végzett. Mint – önként jelentkező – gyalogos 1867 július 8-án avattatott fel a cs. kir. 65. számú gyalogezredbe az előírt törvényes szolgálati kötelezettség mellett, úrvezetővé 1868 április 2-án, tizedessé 1868 május 10-én, szakaszvezetővé 1870 április 16-án, őrmesterré 1871 június 6-án lépett elő. Az ezrediskolát 1868-69. évben jó sikerrel végezte. 1882 január 31-ével leszerelvén, e naptól június 23-ig – mint pénzügyigazgatósági irodasegédtsízt – államszolgálatban állott. E minőségében neveztetett ki 1882 július 1-ével hadapróddá és vétetett fel a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság állományába. A Ludovika Akadémián az általános tisztvi vizsgát jó sikerrel tette le s még ez évben Szegeden a csendőrtisztvi szakvizsgát is. 1882 október 11-ével hadapródőrmesterré, november 1-ével pedig hadnaggyá neveztetett ki, ezzel egyidejűleg a 4. számú csendőrparancsnokság állományában

VARJASSY JÓZSEF

BOGYAY VINCE

SCHWARZLEITNER HUGÓ

LOSDORFER FERENC

SZABÓ JÓZSEF

KOVÁSSY KÁLMÁN

SZENTMIHÁLYI LAJOS

MARSÓ LŐRINC

POLYANSZKY DÉNES

TYLL LÁSZLÓ

SIEBER ISTVÁN

LÉNÁRD PÁL

RESCHNER DÁNIEL

szakaszparancsnoknak Eperjesre. Egy évi itteni szolgálata után 1883 december 1-ével a 6. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetik Kaposvárra, 1884 május 1-ével Marcaliba, 1886 augusztus 1-ével pedig Székesfehérvárra. Főhadnagy 1885 május 1-én. 1888 május 1-én a m. kir. I. számú csendőrkerület állományába helyeztetett, ugyancsak szakaszparancsnokul Brassóba. Innen 1891 november 1-én az V. számú kerülethez Trencsénbe. II. osztályú százados 1894 november 1-ével. E nappal ugyanott szárnyparancsnok. 1896 május 1-én I. osztályú századosná lépett elő. Ez év június 16-tól szárnyparancsnok Esztergomban. 1901 július 1-ével másodtörzstiszti teendőket látott el Pozsonyban. November 1-én kinevezetett őrnaggyá. Másodtörzstiszt 1903 június 30-ig, azután csendőrkerületi parancsnok-helyettes. Alezredessé 1905 május 1-én nevezetett ki. 1907 február 6-ával ugyancsak parancsnok-helyettesként a m. kir. IV. számú csendőrkerülethez helyeztetett, egyidejűleg megbízva annak ideiglenes parancsnoklásával. Ezredessé és kerületi parancsnokká 1908 május 1-én nevezetett ki. Ezen kerületet vezette 1912. évig, amikor is december 1-ével 42 évet meghaladó tényleges szolgálata után állandó nyugállományba helyeztetett. Szokolcán telepedett le. Nyugállományban léte idején kapta meg a vezérőrnagyi címet es jelleget.

A világháború kitörése után önként ajánlotta fel szolgálatait a trón és a haza érdekében. A trencsényi katonai megfigyelő állomás katonai osztagparancsnokául nevezetett ki 1914 október 23-ával. A harmincegy baraképület felállítása s az egész állomás létesítése éppen folyamatban volt. Szabó tábornok fiatalos ambícióval fáradt – munkatársaival együtt – azon, hogy a fontos megfigyelő állomás mielőbb átadassék rendeltetésének. Ha előrehaladott kora miatt nem vehette ki részét a viharzó ütközetekből, részt kívánt venni nemzete élet-halálharcában. 1915 november 15-ével Nyitrára helyeztetett állomásparancsnoki minőségben. Itt körülbelül egy évig teljesített szolgálatot, majd Szokolcára vonult vissza.

Az összeomlás után Budapestre költözött és itt halt meg 1920. évi március 19-én. A farkasréti katonai temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1902. év november hó 30-án kelt legfelsőbb elhatározással a katonai érdemkereszttel tüntettetett ki. Birtokosa volt a porosz királyi III. osztályú koronarendnek, a II. osztályú legénységi és a III. osztályú tiszt katonai jelnek, továbbá a jubileumi emlékéremnek s a katonai jubileumi keresztnek.

Szabó tábornok 1888. évi augusztus hó 8-án kötött házasságot Neumann Rózával. Egyetlen leánya festőművésznő és dr. Csépay Károly egyetemi m.-tanár felesége. Középtermetű, erős testalkatú, komoly, határozott jellemű, előkelő gondolkodású, széleskörű műveltséggel rendelkező férfi volt. Ellenség

előtt nem szolgált. Fivére volt hindi Szabó László miniszteri tanácsos, a belügyminisztérium államrendőrségi főosztálya vezetőjének, aki a csendőrség intézménye iránt állandóan táplált nagy szeretettel évtizedeken át igen jelentős sikereket ért el az intézmény fejlesztése és teljesítőképességének fokozása körül. Szabó tábornok Magyarországon kívül Galiciát és Bosznia-Hercegovina egy részét ismerte. Magyarul, németül tökéletesen, szerbül és oroszul kielégítően beszélt.

Mint csendőrtiszt hosszas szolgálata alatt kötelességtudóan, szorgalmasan és jó eredménnyel működött. Az előtte álló feladatoknak mindenkor jól megfelelt. A csendőrségi szolgálat minden ágazatát igen jól ismerte. A közbiztonságot érintő kérdésekben teljesen otthonos volt. Előjárói iránt feltétlen engedelmességgel viseltetett, alárendeltjeit szerette és megbecsülte, azokat kitartóan és helyesen nevelte és befolyásolta.

Szentmihályfalvi Szentmihályi Lajos

főhadnagy, szakaszcsofőr.

Született 1851. év augusztus 18-án Kistárkány községben (Zemplén vármegye). Római katolikus. Atyja – József – ügyvéd és birtokos volt Nagygéres községben. A család nemesége a XIII. századból származik. Szentmihályi főhadnagy gimnáziumot végzett, majd két évi jogot sikerrel hallgatott. Később vármegyei csendbiztos volt Zemplén vármegyében. 1882. évi április hó 10-én a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémián a csendbiztosok részére felállított tisztképző tanfolyam végeztével jó sikerrel letett tiszti vizsga alapján 1882 június 1-én a m. kir. 40. honvédszászlóaljtól a m. kir. IV. számú csendőrcsofőrséghez avatott fel három évi szolgálati kötelezettséggel. Hadapróddá ugyanazon nappal nevezetett ki. Ez év november 1-től 1884 december i-ig szakaszcsofőr Kolozsváron, majd a m. kir. 4. számú csendőrcsofőrség felállításával hasonló minőségben Sátoraljaújhelyre helyeztetett. Hadnaggyá 1882 november 1-ével, főhadnaggyá 1885 május 1-ével nevezetett ki. 1888 szeptember 1-én a m. kir. 2. számú csendőrkerülethez helyeztetett át szakaszcsofőrként Pancsovára. 1892 július 1-től hasonló minőségben Zomborba helyeztetett. Itt halt meg 1894 július hó 30-án férfikora delén, 43 éves korában.

Szentmihályi főhadnagy 1873 január hó 27-én vette nőül dr. Klimó Menyhért királyhalmeci kerületi orvos Mária leányát. Házasságukból két gyermek származott. Hasonnevű fia mint csendőrtiszt szolgált s őrnagyi rendfokozatban halt meg Esztergomban 1919 május 28-án. Szentmihályi főhadnagy magyarul tökéletesen, németül és tótul jól beszélt. Magastermetű, erős

testalkatú, határozott jellemű, vígkedélyű, jó szellemi képességgel és felfogással rendelkező férfi volt. A csendőrségi szolgálatban elméletileg és gyakorlatilag jól képzett; szolgálati állását előjárói teljes megelegedésére igen jól töltötte be. Szakaszát jó állapotban tartotta. Igen buzgó, megbízható, előjárók irányában engedelmes és tiszteletteljes, alárendeltjeivel szemben szigorú, de méltányos és tekintélyt tartó parancsnok volt.

Kovássy Kálmán

//. osztályú százados, szakaszparancsnok.

Született Hosszúmezőn (Máramaros vármegye) 1839. évi június hó 6-án. Református vallású. Földbirtokos fia. Szatmáron hat gimnáziumi osztályt végzett. A csendőrséghez történt belépése előtt Máramaros vármegye csendbiztosa volt. Hadapróddá 1882 június 1-én neveztetett ki s mint hadapród lépett be a m. kir. I. számú csendőrparancsnoksághoz. Október 30-ig őrsparancsnok, november 26-tól szakaszparancsnok Nagyenyeden. 1882. évben a Ludovika Akadémián a hathetes tisztképző tanfolyamot végezte s még ez évben a csendőrtiszti szakvizsgát elégséges eredménnyel tette le. Hadnagyá 1885 május 1-én lépett elő, közben 1883 december 1-én a m. kir. 4. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett. Itt szakaszparancsnok Nagyszőlősen, Kassán, Lőcsén és Beregszászon. II. osztályú századosá 1897 május 1-ével neveztetett ki. 1897 október 31-ig szakaszparancsnok Beregszászon. Előrehaladott korában izom- és ízületi csúzzal betegeskedvén, 1897 november 1-ével felülvizsgáltatott. Máramarosszigeten telepedett meg. Itt halt meg 1900. év július 3-án.

Kovássy százados nős ember volt, gyermektelen. Magyarul tökéletesen, németül, oroszul és románul kielégítően beszélt. Magyarországot csak részben ismerte. Ellenség előtt nem szolgált. Másfél évtizedes csendőrségi szolgálata alatt megfelelő összeredménnyel működött. Magas, erőstermetű ember volt, komoly, megfontolt, nyugodt kedélyű.

Verebélyi Marsó Lőrinc

címzetes őrnagy, szárnyparancsnok.

Született Maconka községben (Heves megye) 1840 július 19-én. Előkelő, régi (1665. évből) nemes család sarja. Atyja földbirtokos és Heves vármegye szolgabírója volt. Nyolc gimnáziumot Egerben és Gyöngyösön végzett jó eredménnyel. Tanulmányait elvégezve, Heves vármegye szolgálatába lépett

s mint megyei esküdt, majd csendbiztos közel tizenöt éven át működött. 1882 június 27-én – mint volt közbiztonsági közeg – három évre a m. kir. csendőrséghez a m. kir. 46. honvédszászlóalj által avatott fel. Ez évben elvégezte a Ludovika Akadémián a csendbiztosok számára felállított tisztképző tanfolyamot, majd letette jó sikerrel a m. kir. 1. számú csendőrpáncsnokságnál a csendőrtiszti szakvizsgát s mint hadapród-ormester, majd 1882 november 1-ével mint hadnagy-százaspáncsnok Egerben megkezdte működését. Főhadnaggyá 1885 május 1-én lépett elő. 1891 május 1-ével a m. kir. V. sz. csendőrkerülethez helyeztetett Máramarosszigetre. 1895 május 1-én II. osztályú századosná neveztetett ki, 1896 november 1-én pedig I. osztályú századosná. 1900 július 15-ével Nagykárolyba helyeztetett. Innen helyeztetett – saját kérelmére – 1902 november 1-én állandó nyugállományba, mely alkalommal részére öfelsége november 1-én kelt legfelsőbb elhatározásával a címzetes őrnagyi jelleg a legkegyelmesebben adományoztatott. Maconkán, szülőföldjén telepedett meg és kis, ősi birtokán gazdálkodott. Meghalt 1917. évben. A maconkai sírkertben helyeztetett örök nyugalomra.

Marsó őrnagy nős ember és hat gyermek atyja volt. Özvegye Guttaházi Mórítz Ottilia. Fiai közül Béla honvédezredes, Pál és Lőrinc fia csendőrtisztek. Magyarul tökéletesen, németül kielégítően beszélt. Magas, erős testalkatú ember volt. Komoly, megállapodott, puritán lelkületű, férfias jellemű. Jó szellemi képességgel és felfogással rendelkezett. Hivatását rendkívül szerette és kötelemait lelkes szeretettel, jól teljesítette. Szorgalmas, buzgó, kötelességtudó és jó eredménnyel működő páncsnok volt, bő emberismerettel és helyes gyakorlati érzékkel megáldva. Mint alárendelt fegyelmezett, mint előjáró határozott, következetes és gondoskodó. Ezen tulajdonokkal szerzett magának nevet, tekintélyt és népszerűséget. Az ő egész élete a bölcs, a jó, a helyes életfelfogások és elvek összefoglalata volt.

Polyánszky Dénes

1. osztályú százados, szárnyparancsnok.

Igen régi, szláv eredetű nemes családból származott. Családja – bebizonyíthatólag – már kb. 1400 óta él Magyarországon. Hosszúmezőn született 1842 október 5-én. Hat középiskolát végzett Máramarosszigeten és Ungváron. Fiatalkorában Máramaros megyében megyei csendbiztos, békebíró, majd megyei esküdt volt. Korán nősült: Nemes Szilágyi György földbirtokos és táblabíró és neje, szigeti Szabó Karolina egyetlen leányát, Ilonát vette nőül 1868

február 4-én, akivel egészen annak haláláig, 1909 január 3-ig a legpéldásabb családi életet élte. Két gyermeke maradt: Izabella, férjezett zilahi Farnos Lászlóné, máv. mérnök-főfelügyelő neje és Ottó, m. kir. pénzügyi titkár.

1882-ben lépett a m. kir. csendőrség szolgálatába, amikor is a honvédségi Ludovika Akadémián tisztképző tanfolyamot hallgatott; 1882 június 30-án avattatott fel, mint hadapród. Ugyanezen évben Kolozsváron a csendőrtiszti szakvizsgát jó eredménnyel tette le. 1882-1883 november 30-ig őrs-, majd szakasparancsnok volt Csíkszeredán. Hadnaggyá 1882 november 1-én neveztetett ki. 1883 december 1-ével a m. kir. 4. sz. csendőrpáncsnoksághoz helyeztetett át szakasparancsnokul Máramaroszigetre. Itt lépett elő 1885 november 1-én főhadnaggyá. 1891. évben hasonminőségben Nagykárolyba helyeztetett át. 1895 november 1-ével II. osztályú századossá lépett elő és szárnyparancsnokká neveztetett ki Kassára. 1897 május 1-ével I. osztályú százados. Egy szomorú eset annyira megviselte a ritka becsületességű és lelkiismeretes tisztet, hogy 1899-ben nyugdíjaztatását kérte. A felesége birtokán próbált gazdálkodni, az akkori viszonyok azonban próbálkozásának nem kedveztek. Visszatért a katonasághoz és mint állandó hadbíró-sági tanú működött a kolozsvári honvédbírósnál. Meghalt 1912 május 9-én Brassóban. A kolozsvári házsongárdi temetőben nyugszik.

Magyarul, oroszul tökéletesen beszélt, jól bírta az összes szláv nyelveket és a németet.

Polyánszky százados jó szellemi képességű és felfogású tiszt volt, aki kötetmeit és szolgálatát tökéletesen ismerte, s annak jól megfelelt. Igen buzgó, fegyelmezett, komoly, megállapodott, határozott jellemű, becsvágyó, előljárásihoz ragaszkodó, velük szemben nyílt, az alárendeltekkel szemben pedig igen jóakarátú és gondoskodó tiszt és előljáró volt.

A társaséletben is megállta a helyét. A jómodorú, mindenkivel szemben tapintatos és készséges úriembert mindenki szerezte és becsülte.

A korai visszavonulása valóban veszteséget jelentett a csendőrségre.

Tyll László

címzetes alezredes, másodtörzstiszt.

Született Hajdúböszörményben 1853 június 27-én. Római katolikus. Édesapja csendbiztos volt. A gimnázium öt osztályát 1869. évben Derecskén jó eredménnyel végezte. 1879 augusztus 1-től 1882 július 2-ig a biharmegyei Derecskén és Bárádon csendbiztos. 1882-ben a m. kir. honvédségi Ludovika

Akadémián a tiszti tanfolyamot elégséges eredménnyel hallgatta. Ennek elvégzése után június hó i-vel hadapróddá kineveztetvén, három évi szolgálati kötelezettséggel a m. kir. 2. számú csendőrparancsnoksághoz osztatott be próbaszolgálatra. Ez évben még a csendőrtiszti szakvizsgát is letette Szegeden »jó« eredménnyel. Majd mint szakaszarancsnok-helyettes Lúgosra nyert beosztást. Hadapródmesterré 1882 október 1-én, hadapródtiszthelyettessé 1883 február 1-én neveztetett ki. Hadnagygyá 1882. évi november 1-től számítandó ranggal 1883 május 1-én neveztetett ki. 1883-1885. években Lúgoson, Orsován és Szegeden teljesít szolgálatot. Főhadnagygyá 1885 május 1-én lépett elő. 1894. évben lovas táborig csendőrtanfolyam parancsnoka Temesváron. II. osztályú századossá 1895 május 1-én, I. osztályú századossá 1896 május 1-én lépett elő. 1895 február 1-ével a m. kir. VI. számú csendőrkerülethez helyeztetett ideiglenes, majd végleges szárnyparancsnoki minőségben Kaposvárra. 1902 május 1-én a m. kir. IV., illetve a m. kir. III. számú kerülethez helyeztetett szárnyparancsnoki minőségben Nyíregyházára. Itt állomásozott 1907 április 30-ig, mely nappal másodtörzstisztként a m. kir. II. számú kerület törzséhez Szegedre helyeztetett, őrnaggyá 1907 május 1-én lépett elő. 1908 december 1-ével egy év tartamára várakozási illetékekkel szabadságot tartott. 1909 december 1-ével ismét egy évre, végül folytatólagos betegeskedéséből folyólag ötvenhét éves korában 1910 január 1-ével állandó nyugállományba helyeztetett. Máriabesnyőn telepedett le s itt élt a világháború kitöréséig. A háború kitörése nem hagyta lelkét nyugton s a derék öreg törzstiszt ki akarta venni a maga részét is a mindannyiunkra nehezedett súlyos megpróbáltatásokból. Szolgálatátelre jelentkezett s magasabb korára tekintettel, a cs. és kir. munkácsi járványkórház parancsnokaként nyert beosztást.

Itt teljesített kiváló szolgálatait után a nagykanizsai 20-as honvéd lábbadozó osztag parancsnokává neveztetett ki 1915. év október havában. Régi vesebaja sok testi szenvedéssel sújtotta, de ő küzdve a kórral, szívósan ellenállt, míg 1917 december havában tüdőgyulladás érte, mely 1918 január 10-én kioltotta nemes életét. A nagykanizsai temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1889. évben honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült a közbiztonsági szolgálat terén elért igen szép eredményeiért. 1895. évben, augusztus 29-én a legfelsőbb megelégedés juttatott kifejezésre szakaszarancsnoki minőségben a közbiztonság terén elért eredményes működéséért. 1906. évben honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesített a közbiztonsági szolgálat terén elért kiváló és lelkiismeretes magatartásáért. Birtokosa volt a 3. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek, a jubileumi emlékéremnek s a katonai jubileumi keresztnek.

Tyll alezredes nős ember és három gyermek atyja. Nejét 1902. évben vesztette el.

Gyermekei közül László fiát, mint hadapródot vesztette el. József fia tényleges huszártiszt. Leánya Verbó János csendőralezredes felesége.

Magyarul tökéletesen beszélt. Ellenség előtt nem szolgált. Magyarországot csak helyőrségei és szemléi során ismerte. Középtermetű, erős testalkatú férfi volt.

Mint csendőrtiszt, igen nagy szeretettel szolgálta az intézményt. Komoly, nyugodt kedélyű, csendes véralkatú, jó szellemi képességgel és felfogással rendelkező tiszt volt. Hivatásszerű köteleit elméletileg és gyakorlatilag jól ismerte. Mint szakasz- és szárnyparancsnok jól működött. A fegyelmet és rendet helyesen és eredményesen kezelte. Előljárói irányában engedelmes, előzékeny, alárendeltjeivel szemben határozott és következetes volt. Ott, ahol állomásozott, mindenki szeretetét és becsületét vívta ki a maga számára s ezzel növelte a csendőrtiszt tekintély súlyát. Mikor 1907. évben elhelyeztetett Nyíregyházáról, a társadalom érzékeny búcsút vett a derék baráttól, az igazi becsületes, önzetlen hazafitól, a kitűnő csendőrtisztől. A sajtó külön cikkben méltatta működését, különösen fiatal csendőrtiszt korában tanúsított páratlan, mintaszerű áldozatkészségét és bátorságát, melyet szép hivatásában kifejtett s amelyért több ízben lett dicsérő elismeréssel kitüntetve. Hogy késő öregségében is milyen becsvágyal működött, arról érdemesnek látjuk közreadni a Zalai Hírlap alábbi sorait, melyek elhalálózásával kapcsolatban jelentek meg. »A magyar fajta iránt rajongó, meleg lelke itt (t. i. Nagykanizsán) egy olyan reformot teremtett, mely egyik legszebb adata Magyarország világháborús történetének. Tyll címzetes alezredes ugyanis analfabéta tanfolyamot rendezett be a lábbadozó osztagnál s ahány derék 20-as honvéd itt megfordult, ha nem tudott írni s olvasni, ebben az iskolában meg kellett tanulnia a betűvetés mesterségét. Kétezernél több zalamegyei ember lelkében gyűjtotta meg így a kultúra fáklyáját. Nagyszerű kezdeményezése lassanként az egész országban követésre talált, úgy, hogy ma már alig van lábbadozó intézmény Magyarországon, ahol ne lenne meg Tyll címzetes alezredes iskolájának mása.«

Ezek az öt jellemző sorok is azt igazolják, hogy minden alkalmazásában főtörekvése volt hazájának és a társadalomnak hű szolgája lenni. Mint csendőrtiszt, jelentékenyen működött közre az alföldi betyárromantika megszüntetésében és a világháború nagy megrázkódtatásai közepette is megsejtette lelke, hogyan tehet értékes és maradandó szolgálatokat nemzetének.

Lénárd Pál

címzetes őrnagy, különítmény parancsnok.

Született Úri községben (Pest vármegyében) 1839 január 11-én. Római katolikus vallású. Édesatyja tanító volt. Öt gimnáziumot végzett Jászberényben. 1872-1882. évig Pest vármegyében csendbiztos volt. A csendbiztosok részére előírt tiszti vizsga sikeres letétele után – mint próbacsendőr - 1882 július 3-án avattatott fel a m. kir. 2. számú csendőr-parancsnoksághoz három évi szolgálati kötelezettséggel. Ez évben Budapesten a Ludovika Akadémián az általános tiszti-vizsgát letévén, a csendőrtiszti szakvizsgát ugyancsak 1882. évben Szegeden jó eredménnyel tette le. 1882 október-december hónapokban őrsparancsnok Valkányban. Hadapróddá 1882 június 1-én, címzetes őrmesterré július 3-án, őrmesterré október 1-én lépett elő. Véglegesített 1883 január 21-én. Hadapródtiszthelyettessé 1883 február 1-én, hadnaggyá 1883 május 1-én lépett elő. Szakaszparancsnok Nagybecskerekén 1889 december 1-ig. E naptól nyugállományba helyezéséig különítmény-parancsnok Gödöllőn. Főhadnaggyá 1886 május 1-ével, II. oszt. századossá 1895 november 1-ével, I. oszt. századossá 1897 május 1-ével lépett elő. Nyugállományba saját kérelmére 1903 május 1-ével helyeztetett, mely alkalomból folyólag részére a címzetes őrnagyi jelleg a legkegyelmesebben adományoztatott. Gödöllőn telepedett le. Itt halt meg és helyeztetett örök nyugalomra 1905 február 15-én 66 éves korában.

Kitüntetései: 1888. évben őfelsége, január hó 20-án kelt legfelsőbb elhatározásával, 1887. évben a Délmagyarországon pusztító árvíz alkalmával a védekezési és mentési munkálatoknál tanúsított rendkívüli és sikeres tevékenysége felett elismerését nyilvánította. 1888. évben a honvédelmi miniszter által az ezen évben Torontál vármegyében dúló árvízveszély alkalmával tanúsított önfeláldozó tevékenységéért dicsérő elismerésben részesített. 1898. évben a gödöllői tiszti különítmény parancsnoki alkalmaztatásában hosszabb időn át tanúsított fáradhatatlan buzgóságáért és teljesített igen jó szolgálataiért honvédelmi miniszteri okirati megdicsérésében részesült. 1903. év január 16-án őfelsége által a Ferenc József-rend lovagkeresztjével a legkegyelmesebben tüntettetett ki. Birto-kosa volt a jubileumi emlékéremnek s a Toskánai nagyhercegi katonai érdemrend lovagkeresztjének.

Lénárd címzetes őrnagy elvált ember volt és gyermeke-tlen. Magyarul tökéletesen, németül jól beszélt. Magyarországon kívül Boszniát- és Horvátországot ismerte. Magas testalkatú, erős, edzett férfi volt. A csendőrségi szolgálat minden ágazatában elméletileg s gyakorlatilag igen jól képzett, jól

NAGY GÁBOR

LÁSZLÓ ALBERT

használható, felette buzgó, szorgalmas, becsvágyó, igen jó szellemi képességgel és tehetséggel rendelkező tiszt volt. Igaz férfi, határozott jellem, komoly és nyugodt kedélyű. Dicső emlékezetű I. Ferenc József királyunknak kedvelt embere.

Heim Arnold

hadapród, őrsparancsnok.

Született Beodrán (Torontál vármegye), 1849 július 18-án. Római katolikus. Postamester fia. Négy gimnáziumot jó sikerrel végzett. Katonai szolgálatát 1868 október hó 15-én, mint önként jelentkező, kezdette meg a cs. kir. 14. gyalogezrednél. Törvényszerű szolgálati kötelezettségének eleget tévén, 1878 december hó 31-ével – mint tizedes – áthelyeztetett a m. kir. 14. honvédszászlóaljhoz. Onnan elbocsájtván, Torontál vármegyében csendbiztos lett. 1882. évben a csendbiztosok részére felállított hat heti tisztképző tanfolyamot kielégítő eredménnyel végezte. Ennek eredményeként 1882 június 12-ével hadapróddá kineveztetett s próbaszolgálatra július 25-én a m. kir. 2. számú csendőrsparancsnokságnál bemutatott. Hadapróddörmesterré 1882 október 1-én neveztetett ki. 1882-83-as években őrsparancsnokként alkalmaztatott. 1884. évben a szolgálat alól végleg felmentetett, részben betegeskedése, részben a csendőrségi szolgálatra kevésbé alkalmas volta miatt.

Dzurányi Béla

hadnagy, szakaszsparancsnok.

Született 1848 szeptember 18-án Eperjesen (Sáros vármegye). Evangélikus. Kereskedő fia. Négy gimnáziumot Eperjesen, mely után Bécsben kereskedelmi iskolát járt, illetve végzett. Mint önkéntes avattatott fel a cs. és kir. 12. sz. huszárezredhez 1875 május 25-én. Tizedes 1876. évi január hó 16-ával, szakaszvezető 1878 október 6-ával, c. őrmester 1879 ápr. 16-ával. Ez év dec. 31-ével a cs. és kir. 2. sz. vonatezred tartalékállományába helyeztetett. Sáros vármegyében lett csendbiztos. A magyar csendőrség felállításával kapcsolatban a honvédségi Ludovika Akadémián felállított tisztképző tanfolyamot 1882. évben kielégítő eredménnyel elvégezvén és a csendőrtiszti szakvizsgát kielégítő eredménnyel letévén, ez év június 12-én hadapróddá neveztetett ki s próbaszolgálatra a m. kir. 2. számú csendőrsparancsnoksághoz átvétetett, illetve beosztott. Augusztus 1-től 1883 május 1-ig őrsparancsnok. Hadnaggyá e napon lépett elő. Szakaszsparancsnok Kecskeméten. 1885. évi december hó 1-én a m. kir. IV. számú csendőrküldetési parancsnoksághoz helyeztetett, szakaszsparancsnokul

Miskolcra, 1887. év július hó 1-én pedig a m. kir. III. számú csendőrkerülethez Debrecenbe. 1888 január 1-től a szolgálat alól felmentetett.

Nős ember volt és két gyermek atyja. Magyarul, németül, tótul tökéletesen beszélt. Ellenség előtt nem szolgált.

Reschner Dániel

1. osztályú százados, szárny parancsnok.

Született 1842 június 5-én Besztercén. Ág. evang. vallású. Édesatyja, János tekintélyes építész és birtokos volt. Két gimnáziumot végzett, majd édesatyja mellett segédkezett. Rendes sorozás útján 1863 április hó 13-án avattatott fel a cs. kir. 63. sorsyalogezredhez. Katonai szolgálati ideje alatt Olaszországban szolgált. 1864 május 18-án átlépett a cs. kir. 9. számú csendőrezredhez. 1864 május 23-tól június 23-ig a hadapródi tanfolyamot hallgatta, közben ezredénél csendőrségi próbaszolgálatot teljesített. 1866. évben – mint tábori csendőr – résztvett a poroszok elleni hadjáratban a II. hadtest kötelékében. 1867/72-ben beosztva a deési őrsre, majd őrsparancsnok ugyanott, később a bethleni s a bánffyhungyadi őrsökön. Címzetes őrsvezetővé 1867 szeptember 24-én, őrsvezetővé 1867 december 10-én, címzetes őrmesterré 1872 január 1-én, őrmesterré 1874 november 1-én lépett elő. Mint őrmester az 1872-1882. években folytatólagosan őrsparancsnok Kolozsváron, Tordán, Marosvásárhelyen, Palotaiiván és Nagyenyeden. Itt az altiszti iskolában segédoktató is. 1876 május 1-én átkerül az erdélyi csendőrparancsnokság állományába. 1882. év október 30-án a Ludovika Akadémián jó eredménnyel tette le a tiszti vizsgát, amelyre magánszorgalom útján készült. 1882 november 1-én hadapróddá, 1883 július 1-én hadapródtiszthelyettessé, 1883 november 1-én hadnaggyá nevezetett ki. Tiszti szolgálatát mint oktatótisztt kezdte meg. 1884. évtől szakaszparancsnok Kolozsváron 1895 július 1-ig. E naptól nyugállományba helyezéséig szárnyparancsnok Deésen. Főhadnagy 1887 november 1-én, II. osztályú százados 1895 november 1-én, I. osztályú százados 1897 május 1-én. Nyugállományba – saját kérelmére – 1902 augusztus i-vel helyeztetett előrehaladott korára és testi törődöttségére tekintettel. Deésen telepedett meg. Nyugdíjaztatását követő ötödik napon 1902 augusztus 5-én halt meg hatvan éves korában, harmincnyolc évet meghaladó tényleges szolgálat után. Deésen a rózsahegy r. kath. temetőben helyeztetett örök nyugalomra. Sirja terméskőoszloppal ékesített.

Kitüntetései: a legénységi állományban 1868., 1871., 1872. és 1881. években láttatott el dicsérő okiratokkal a közbiztonsági szolgálatban tanúsított kötelességű és eredményes szolgálataiért. 1882. évben – mint őrmesternek – március 24-én kelt

legfelsőbb elhatározással Ófelsége hosszú éveken át fáradhatatlan buzgalom és szolgálati hűség által kitüntetett szolgálatai elismeréséül a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta. Birtokosa volt a hadiéremnek, a 3. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek s a jubileumi emlékéremnek. Nyugállományba helyezésekor ófelsége a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntette ki. E magas kitüntetés halálos ágyán találta. Már agóniában volt s nem vehetett arról tudomást.

Reschner százados 1875. évben nősült. Két gyermek atyja volt. 1888. évben született Viktor fia csendőrtiszt. Magyarországon kívül Olasz-, Porosz- és Bajorországot ismerte a hadjárat során. Magyarul, németül tökéletesen, románul jól beszélt.

Reschner százados huszonkét éves fiatalember volt, amikor csendőrségi szolgálatát megkezdette s tizennyolc évet szolgált a légénységi állományban. A csendőrségi utasítások s a szolgálat minden ágazatában tehát teljes jártasságra s a legalaposabb ismeretekre tett szert. Igen buzgó altiszt és tiszt volt, a legjobb eredménnyel. Mint táboricsendőr és oktató igen jól megfelelt. Szilárd jellemű, határozott, komoly és becsvágyó férfi volt.

A »Csendőrségi Lapok« 1902. évfolyamában elhalálózásával kapcsolatosan kegyeletes megemlékezést hozott. Ebből kiragadott alábbi sorok olyan meghatóan jellemzik őt: Hosszú – majdnem negyven évig tartó – működését csak ezelőtt pár hóval szakította meg, amikor az oly jól megérdemelt nyugalomba vonult s ime ezen majdnem egy emberöltőn tett fáradtságának gyümölcseit nem élvezhette, kiragadta körünkből és szerettei közül a halál. Talán azért halt meg oly hamar nyugalomba vonulása után, mert nem tudta azt a fáradtságot nem ismerő munkásságát a pihenéssel felcserélni. Egy ízben maga megmondta volt: elfoglalok valami kis hivatalt, ha majd nyugdíjba megyek, legyen valami foglalkozásom, mert e nélkül nem tudnék élni! ő nekünk atyánk volt, egy gondos atya, aki alárendeltjeinek ügyét-baját mindig a szíven viselte, aki ha kellett, sújtó szavával tudta az esetleg rossz útra tévedt alárendeltjeit jó útra terelni, de azért szíve mindig arany volt. Atyai jóindulatának annyiszor adta tanújelét, hogy azt felsorolni nem is lehetséges. Kitűnő ember, példás katona, ugyanolyan férj és atya volt.

E sorok egyik hűséges alárendeltjének lelkéből fakadtak. Egyszerű, őszinte szavak, olyanok, mint amilyen az volt, akiről íródtak. A lelkes, kötelességtudó, emberies gondolkodású, finom lelkületű Reschner századosról, a kitűnő csendőrrel és parancsnokról, kinek az elszakított Erdélyben levő sírját - volt alárendeltjei – ma is hűséges szeretettel gondolják, büszkén gondolva és emlékezve »a régi jó magyar királyi csendőrségnél eltöltött« hosszú időkre.

Sieber István

főhadnagy, szakaszparancsnok.

Született 1843. év december hó 22-én Budapesten. Római katolikus. Polgár fia. Szülei házában úri nevelésben részesült; négy reáliskolai osztályt jó sikerrel végzett. A csendőrségi pálya iránt kora ifjúságában szeretetet érezvén, 1863 december 15-én önként lépett be a cs. kir. 6. számú csendőrezredbe, mint próbacsendő. 1864 december 16-ával véglegesített. Mint csendő 1867 május 16-án a cs. kir. 10. számú országos csend* őrsparancsnokság állományába helyeztetett. 1863-65. években a külső közbiztonsági szolgálatban alkalmaztatott. 1866-67. években szárnyirodában, 1870-82. évig a parancsnoksági segédügyi irodában. Címzetes őrsvezetővé 1868 június 2-án, őrsvezetővé 1870 május 1-én, őrmesterré 1872 január 1-én lépett elő. 1876 augusztus 1-én áthelyeztetett a m. kir. erdélyi csendőrsparancsnoksághoz. 1882 október 30-án magánszorgalom útján az előírt elméleti csendőrtisztvi vizsgát – mint őrmester – a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémián jó eredménnyel tette le. Hadapróddá 1882 november 1-én, 1883 július 1-ével hadapródtiszthelyettesé neveztetett ki a m. kir. I. számú csendőrsparancsnokság állományában. Ez évben őrsparancsnok, később szakaszparancsnok Kolozsváron. Hadnaggyá 1883 november 1-én neveztetett ki. 1884. évtől 1892. évig Csíkszeredán szakaszparancsnok. 1892 szeptember hó 1-ével állandó nyugállományba helyeztetett. Ilosván telepedett le és onnan Ungvárra költözött. Nyugállományban léte idején – mint állandó csendőrbírósi tanú – a kassai csendőrkerület törzsénél nyert alkalmaztatást.

Sieber főhadnagy nős, gyermektelen ember volt. Magyarul és németül tökéletesen beszélt. Csak Magyarországot ismerte. Kitűnő lövész és jó rajzoló volt. Ellenség előtt nem szolgált. Közel 20 évi csendőrségi szolgálat után lépett elő tisztté. Összes csendőrségi szolgálati ideje huszonkilenc évet meghaladott. Mint őrs- és szakaszparancsnok úgy elméletileg, mint gyakorlatilag igen jól volt kiképezve. Irodai szolgálatban kitűnően volt alkalmazható.

Egész szolgálata alatt tanúsított kötelességű, ügybuzgó és fáradhatatlan magatartásáért, szilárd, határozott jelleméért előjárói becsülését és bajtársai szeretetét s tiszteletét vívta ki magának.

Verebélyi Marsó György

ezredes, kerületi parancsnok.

Született 1846. év november 23-án Maconka községben (Heves megyében). Régi nemesi család sarja. Atyja György Heves vármegye szolgabírája és földbirtokos volt. Római katolikus vallású. Testvéröccse Marsó Lőrincnek, aki szintén csendőrtiszt volt s mint cts őrnagy helyeztetett nyugállományba. Hat gimnáziumi osztályt végzett részben Egerben, részben Gyöngyösön. Csendőrséghez történt belépése előtt Nógrád megyében csendbiztos és t. szolgabíró volt. 1882. évben október 30-án Budapesten az általános tisztvi vizsgát a Ludovika Akadémián megfelelő eredménnyel tette le. A m. kir. 4. számú csendőrpáncsnoksághoz 1882. év december hó 21-én lépett be s ott mint hadapród vétetett fel. A csendőrtisztvi szakvizsgát 1883. évben Kassán jó eredménnyel tette le. Csendőrhadapróddá 1882. november 1-én neveztetett ki. 1882 november 1-től-1883 április 17-ig szabadságoltatott. E naptól november 19-ig részint elméleti oktatás alatt állott, részint Őrs- és szakaszpáncsnok volt Egerben és Miskolcon. Hadapródőrsvezető cts. őrmesterré 1883 május 26-án lépett elő. 1883 június 26-án a m. kir. 5. számú csendőrpáncsnoksághoz helyeztetett. Esztergomban szakaszpáncsnok. Hadnagygyá 1883 november 1-én neveztetett ki. 1884 június 16-tól Nyitrára helyeztetett hasonló minőségben. Főhadnagy 1888 május 1-én. Itt 1891 április 30-ig teljesít szolgálatot. Innen Ungvárra helyeztetett a m. kir. IV. számú kerülethez. 1891 november 1-ével Szekszárdra helyeztetett, hol 1895 június 30-ig szakaszpáncsnok, azután ideiglenes szárnyparancsnok, 1895 november 1-én II. osztályú századossá lépett elő s helyeztetett át szárnyparancsnoknak Kecskemétre. Itt 1904 október 31-ig szolgált. 1904 november 1-től másodtörzstisztvi minőségben a kerület törzséhez Budapestre helyeztetett. E nappal lépett elő őrnagygyá is. 1908 július 3-ig másodtörzstiszt, július 16-ig kerületi páncsnokhelyettes, november 4-én pedig kineveztetett a III. számú csendőrkerület páncsnokává. Alezredes 1908 november 1-ével. Ezredessé 1911 december 1-én lett kinevezve. 1913 november 1-ével saját kérelmére nyugállományba helyeztetett. Budapesten telepedett meg s itt halt meg 1916 április hó 16-án. A kerepesi temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1906. évben a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett kiválóan tapintatos, körültekintő és lelkiismeretes működéséért honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült. 1906. évben a hadapródképző és tisztvi ismétlő tanfolyam páncsnoki minőségében kifejtett működéséért a honvédelmi miniszter teljes elismerését fejezte ki. 1907. évben ugyancsak a

honvédelmi miniszter – másodtörzstiszti minőségben kifejtett – eredményes tevékenységeért okiratilag dicsérte meg. 1910. évben kitűnő szolgálatainak elismeréséül részére őfelsége a Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozta. Birtokosa a 3. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek, a jubileumi emlékéremnek s a katonai jubileumi keresztnek.

Marsó ezredes nős ember volt és négy gyermek atyja. Egyik veje Voloncs István csendőrőrmagy. Egyetlen fia, László huszártörzstiszt. Marsó ezredes magyarul tökéletesen beszélt. Magyarországon kívül Grác környékét ismerte. Középmagas, erős testalkatú volt.

Marsó ezredes hivatásszerű kötelmeit jól ismerte, a közbiztonsági szolgálat minden ágazatában jól jártas, a fegyelmet és rendet helyesen kezelő és eredményesen ellenőrző, igen tapasztalt, lelkiismeretes és jó tiszt és parancsnok volt. Előjárói iránt engedelmességgel és feltétlen tisztelettel viseltetett, alárendeltjeit méltányos szigorral vezette és nevelte. Nyugodt, derült kedélyű, szeretetreméltó ember volt, igen jó családapa és melegszívű barát. Olyan jó ember volt, olyan mélységesen fogékony jóság, aki szenvedést látni nem bírt anélkül, hogy azt enyhíteni ne igyekezett volna. Szomorúnak talán soha sem látta senki. És egész pályája is csodálatosan simult egyéniségéhez. Szép ívelésű, nyugodt és sima volt. Ha igaz az, hogy az ember értékét barátainak a száma adja meg, róla feljegyezheti a krónikáiró, hogy annyi barátja volt, ahány emberrel megismerkedett. Szeretett és tudott is élni. Kerülte és lenézte az élet harcait, egyéni kedvességével ellenei felett is győzedelmeskedett.

Somlyói és óvári Szilágyi Ödön

címzetes alezredes, kerületi parancsnok-helyettes.

Született a szabolcsvármegyei Vis községben 1847 július 9-én. Illetőségi helye Buj község (Szabolcs megye). Református vallású. Földbirtokos fia. Szülői háznál gondos nevelésben részesült. Hat gimnáziumi osztályt végzett Sárospatakon. Azt elvégezvén, atyja birtokára vonult vissza és atyjának segédkezett a gazdaság körül. Később nagyobb bérletbe bocsátkozott. Majd megyei szolgálatba lépett és Szabolcs vármegyében megyei csendbiztos lett körülbelül négy éven keresztül. A magyar királyi csendőrséghez 1882 december 19-én lépett be és a m. kir. 4. számú csendőrparancsnoksághoz vétetett fel. Ez évben az általános tisztí vizsgát a honvédségi Ludovika Akadémián elégséges eredménnyel tette le, a csendőrtiszti szakvizsgát pedig Kassán 1883. évben jó eredménnyel. Hadapróddá 1882 november 1-én lépett elő. 1883 május 23-án a m. kir.

5. számú csendőrkerülethez helyeztetett át, egyidejűleg hadapródorsvezető cts. őrmesterré neveztetvén ki. 1883 szeptember 30-ával szakasparancsnokul Máramarosszigetre helyeztetett, onnan két hónap múlva Nagy-károlyba a m. kir. 4. számú csendőrparancsnoksághoz. Hadnagyá 1883 november 1-én, főhadnagyá 1888 május 1-vel lépett elő. 1889 február 1-vel a m. kir. III. számú csendőrkerülethez helyeztetett szakasparancsnokul Nagyváradra, innen 1891 február 15-én Debrecenbe. 1893 szeptember 1-én ismét a IV. számú csendőrkerülethez Nyíregyházára szakasparancsnokul. 1895 június 30-ig állomásozott itt. E naptól ideiglenes szárnyparancsnokul a VI. kerülethez: Székesfehérvárra helyeztetett. II. osztályú századosá 1893 november 1-én lép elő és lett szárnyparancsnok. I. osztályú századosá 1897 május 1-én neveztetett ki. 1900 november 1-én Besztercebányára helyeztetett. 1906 április hó 1-ével pedig másodtörzstisztként Brassóba a m. kir. VII. sz. kerülethez. Őrnagy 1906 május 1-ével 1907 május 1-től 1908 április 19-ig kerületi parancsnok-helyettes: minőségben működött Debrecenben a VIII. sz. m. kerületnél. 1908 április 19-től betegszabadságon és felmentve a szolgálati alkalmazás alól. Állandó nyugalományba saját kérelmére 1910 január hó 1-ével helyeztetett, mely alkalommal részére öfelsége által a címzetes alezredesi jelleg a legkegyelmesebben adományoztatott. Budapesten telepedett le s itt élt visszavonultan családjának körében, melyet bensőségesen szeretett. A világháborúból is kivette részét, amennyiben Nyíregyházán az ottani cs. és kir. megfigyelő-kórház parancsnoka volt 1914-1917. évig. Azután visszatért Budapestre. Buj községben 1921. évben látogatóban járt, itt tüdőgyulladást kapott s ez év október 24-én elhunyt. Bujon helyezték örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1895. évben honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült a közbiztonsági szolgálat terén szerzett kivételes érdemeiért. 1910. évben, állandó nyugalományba helyezése alkalmából öfelsége legfelsőbb megelégedése juttatott kifejezésre. Birtokosa volt a 3. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek, a jubileumi emlékéremnek s a katonai jubileumi keresztnek.

Szilágyi alezredes nős és öt gyermek atyja volt. Elemér fia csendőrtiszt. Csak magyarul beszélt s Magyarországot helyőrségelései és utazásai során ismerte. Magas, erős termetű és testalkatú férfi volt.

Mint csendőrtiszt mintaképe a derék csendőrnek. Komoly, megállapodott jellemű, jó szellemi képességű és felfogású, nyugodt kedélyű. A közbiztonsági szolgálat vezetése és intézése, az elméleti oktatás és gyakorlati kiképzésben való képessége, átlagon felül állott. Nemes alakja örök világító oszlopként ragyog az úttörők dicső sorai között.

Kalló Antal

főhadnagy, szakaszparancsnok.

Született a békésmegyei Bánfalva községben 1849. évben, hol édesatyja jegyző és birtokos volt. Vallása római kath. 1869. évi szeptember hó 11-én a cs. kir. 33. gyalogezredhez avattatott fel a törvényszerű szolgálati kötelezettség mellett. Szolgálatételre Aradra vonult be még ezen év október hó 1-én. Őrvezetővé 1870 március 22-én, tizedessé június 6-án, szakaszvezetővé 1871 július 20-án, őrmesterré 1872 október hó 11-én lépett elő. 1875 december 31-én szabadságoltatott s áthelyeztetett a cs. és kir. 68. gyalogezred tartalékállományába. 1879 december 31-én a m. kir. 8. honvédszászlóaljhoz helyeztetett át, 1881 december 31-ével pedig végleg elbocsájtott.

Katonai szolgálata teljesítése idején több vármegye területén garázdálkodott Babaj-féle rablóbanda elfogása végett kirendelt katonai karhatalomba nyert beosztást, amelyben eredményesen tevékenykedett s kedvet kapva a rendőri szolgálatra, 1876. évben Arad vármegye főispánja által az aradi járás csendbiztosává neveztetett ki. 1880. évben saját kérelmére a békésvármegyei szeghalmi járás csendbiztosává neveztetett ki; ilyképen 1876 január 12-től 1880 január 30-ig mint járási csendbiztos működött Arad megyében, 1880 január 31-től 1883 január i-ig pedig ugyancsak mint járási csendbiztos Békés vármegye közigazgatása szolgálatába állott. A csendőrség szervezése idején a csendbiztosok részére felállított tiszti tanfolyamot jó sikerrel elvégezvén, 1882 november 1-én csendőrhadapróddá neveztetett ki a honvédelmi miniszter által. Mint hadapródőrsvezető címzetes őrmester 1883 február 23-án vonult be a m. kir. csendőrséghez, hol még azon év augusztus hó 11-én véglegesítettet a m. kir. 3. számú csendőrparancsnokság állományában a nagyváradi szárnynál. A csendőrségi szakvizsga jó eredménnyel történt letétele után 1883 szeptember 1-ével hadapród-tiszthelyettessé, november 1-én pedig hadnaggyá és szakaszparancsnokká neveztetett ki Belényesbe. Mint szakaszparancsnok 1883 december hó 1-ével áthelyeztetett a m. kir. 2. számú csendőrparancsnoksághoz Nagyikindára. Onnan Újvidékre helyeztetett át. Főhadnaggyá 1888 november 1-én neveztetett ki. 1891 február hó 15-én áthelyeztetett a III. számú csendőrkerületi parancsnoksághoz Nagyváradra, még ezen év november 1-ével pedig a VI. számú parancsnoksághoz Szombathelyre. 1893 december 1-én szakaszparancsnoki minőségben Máramaroszigetre osztatott be.

Máramaros vármegye súlyos közbiztonsági viszonyai erős próba elé állították a rendkívül agilis Kalló főhadnagyot, a sok testi munka, utazások, rendetlen és rossz ételmezés egészségét tönkretették, minek következtében 1894 szeptember

MARSO GYÖRGY

HALLER BÉLA

REINLE GÁBOR

BABOCSAY KÁROLY

1-ével a megejtett felülvizsgálat alapján – mint rokkant – állandó nyugállományba helyeztetett. Aradon telepedett meg, honnan 1897. évben Vácra költözött, ahol városi rendőrkapitánnyá neveztetett ki. Ezen állásában a forradalom kiütéséig huszonnégy éven át teljesített értékes szolgálatokat.

Kitüntetései: ő császári és királyi felsége 1887 szeptember hó 6-án kelt legfelsőbb elhatározásával részére a közbiztonsági szolgálat terén teljesített kiváló szolgálataiért a katonai érdemkeresztet adományozta. Még ezen évben belügyminiszteri dicsérő elismerésben részesítettet. 1898-tól birtokosa a jubileumi emlékéremnek, 1908-tól pedig a katonai jubileumi keresztnek.

Kalló főhadnagy 1876 május 31-én vette nőül Balázs Vilmát. Magyarul tökéletesen, németül jól beszél. Magas, erős testalkatú, komoly, határozott jellemű és becsvágyó férfi. Magyarországon kívül Horvátországot ismeri. Ellenség előtt nem szolgált.

Kalló főhadnagy ma 76 évcs. Ebből 51 éven át szolgált a köznek. Ma köztisztelet veszi körül s aranyozza be késő öregségének napjait.

Bazsó János

1. osztályú százados, számvivő.

Született Kamionkán (Gácsország) 1840 június hó 23-án. Illetőségi helye Budapest. Római kath. vallású. Birtokos fia. 1852 -1854. években a váci és a pozsonyi katonai nevelőintézetben, 1854-1856. években a klosterneuburgi gyalogsági századiskolában nevelkedett. Innen a cs. kir. 32. gyalogezredhez avattatott fel. 1856 szeptember 1-étől 1867 június 1-ig – mint őrmester – szolgált a legénységi állományban. 1859. évben az olasz és francia hadjáratban a magentai és solferinói csatákban, 1866. évben a porosz hadjáratban a podoli ütközetben vett részt, mint őrmester. 1873 április 21-én – mint őrmester avattatott fel a m. kir. 63. honvédszászlóaljhoz. Törzssörmesterré 1873 július 1-én lépett elő. 1879 február 1-én a m. kir. belügyminisztériumba nyert beosztást, mint kinevezett hivatali tiszt. 1880. évben III. osztályú, 1882. évben II. osztályú számtisztté lépett elő. Ezen minőségében lépett át a magyar csendőrséghez 1882 július 1-én mint főhadnagy-számvivő s helyeztetett a m. kir. 4. számú csendőrpáncsnokság törzséhez, mint a számvivőség vezetője. II. osztályú százados-számvivő 1884 május 1-én, I. osztályú százados-számvivővé 1885 november 1-én mozdítottatott elő. Kassán szolgált 1898. évig, amikor is testi törődöttsége miatt 1899 január hó 1-ével felülvizsgálatot s 16 évi érdemdús csendőrségi szolgálat után – közel

a 60-ik életéhez – nyugállományba helyeztetett. Kassán telepedett le, innen Budapestre költözött és itt halt meg 1904. év január hó 4-én.

Bazsó százados-számvivő birtokosa volt a hadiéremnek és a jubileumi emlékéremnek.

1879. évi szeptember hó 8-án vette nőül Hackotch Terézt. Házasságukból egy leánygyermek született. Magyarul, németül tökéletesen beszélt. Magyarországon kívül a hadjárat folyamán érintett helyeket ismerte. Középmagas, erőteljes testalkatú, komoly, határozott jellemű, igen jó szellemi képességgel bíró férfi volt.

Mint csendőrszámvivőtiszt kötelmeit minden irányban jól ismerte s azokat önfeláldozóan és igen eredményesen teljesítette. Előjárói iránt készséges engedelmességgel viseltetett, alárendeltjeit helyesen fegyelmezte, befolyásolta és nevelte. Bajtársait rendkívül szerette s közöttük szívesen időzött.

Hilibi Haller Béla

alezredes, kerületi parancsnok.

Született Nagybányán (Szatmár megyében) 1845 április 16-án. Római katolikus vallású. Számtanácsos fia. A kismartoni cs. kir. hadapród iskolát 1857-1861. években jó eredménnyel végezte. 1861 március 29-én a cs. kir. tengerészeti gyalogezredhez önkéntesen – nyolc évi sorhad és két évi tartalék szolgálati kötelezettség mellett – felavattatott, mint tengerészeti gyalogsági hadapród közember. I. oszt. hadapród tengerésznövendékké 1862 március 15-én lett kinevezve. Őfelsége »Hussar« nevű brigdjén és a »Donau« nevű fregattján szolgált. Mint ezredhadapród 1862 okt. 14-én áthelyeztetett a cs. kir. tengerészeti gyalogezredhez. Tengerész hadapróddá 1863 december 10-én neveztetett ki és szolgált a »Hussar« briggen, »Bellona«, »Radecky«, »Schwarzenberg« fregattákon és a »Greif« yachton s őfelsége keleti utazásán a kíséretben vett részt. Sorhajó zászlóssá előlépett 1870 május 1-én, beosztva a cs. kir. matrózkarhoz. Mint II. oszt. sorhajóhadnagy előlépett 1879 május 1-én. A »Dandoló« tüzér iskolahajón is szolgált és a »Curtatoni« tengeri aknahajón. A tengerésznél végezte a tüzértanfolyamot és a tengeri aknatanfolyamot. 1864. évben mint tengerészhadapród, őfelsége »Hussar« brigdjén résztvett a Dánia elleni, 1866. évben pedig az Olaszország elleni hadjáratban Őfelsége »Radecky« nevű fregattján. Ez utóbbi hadjárat folyamán a lissai tengeri csatában hősiiesen viselkedett. 1869. évben Dél-Dalmáciában felkelés történt. Itt ismét látjuk őfelsége »Adria« nevű fregattján.

A m. kir. csendőrséghez próbaszolgálatra 1882 július 1-én vétetett fel, mint sorhajóhadnagy. A szegedi csendőr kerületnél Lúgoston leszolgálván a próbaszolgálati időt, annak végén sikeresen tette le a csendőrtiszti szakvizsgát. 1882 decemberében a kassai csendőrkerülethez helyeztetett s kineveztetvén II. oszt. csendőrszázadossá, mint szárnyparancsnok Ungváron kezdette meg működését. 1883 május 1-ével I. oszt. százados. Ez év december 1-től kerületi parancsnok-helyettes Székesfehérváron. 1886 augusztus 1-én hasonló minőségben Kassára helyeztetett. 1886 április 26-ával ezen kerület ideiglenes parancsnoka. 1888 május 1-ével őrnaggyá és ezen kerület parancsnokává neveztetett ki. Alezredes 1891 május 1-ével. – Tényleges szolgálata alatt 1893. év november hó 2-án halt meg Kassán, itt is helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1866. évben őfelsége »Novara« nevű fre-gattáján kiűtött tűz alkalmával a tűz megfékezésénél tanúsított kiváló, hősiességéért július 20-án kelt legfelsőbb elhatározással dicsérő elismerésben részesült. Ez év július 20-án a Lissánál lefolyt tengeri csatában vitéz magatartásáért az I. oszt. vitézségi érdemmel tüntettetett ki. 1869. évben Ő felsége keleti utazása alkalmából legfelsőbb dicsérő elismerésben részesült. Birtokosa a hadiéremnek s az I. oszt. katonai tiszti szolgálati jelnek.

Haller alezredes 1880 október 6-án Pólában vette nőül Sándor Antóniát. Két leánygyermek atyja volt. Magyarországon kívül beutazta az osztrák örökös tartományokat, a középtenger összes partjait és szigeteit, Braziliát, Nyugat-Indiát és Északamerikát. Jó úszó, vívó, tornász és jártas volt a Morse-féle készülék kezelésében. Magyarul, németül és olaszul tökéletesen, franciául és horvátul jól beszélt. Nemességét Ő cs. és kir. Felsége 1888 október 11-én ismerte el, abban megerősítette s a »hilibik« előnév használatára feljogosította.

Haller alezredes úgy a cs. kir. tengerészetnél, mint a m. kir. csendőrségnél igen jó és tiszteletreméltó tisztnek bizonyult. Teljesen megfelelt a követelményeknek. Élénk, tevékeny, szorgalmas, körültekintő, önképzésében buzgó, tiszta jellemű, erélyes és határozott tiszt volt. Gyors felfogással birt. Előjárói iránt tiszteletteljes, meggyőződésből engedelmes, alárendeltjei iránt szigorú, igazságos és gondoskodó volt s azok bizalmát és ragaszkodását bírta. A bajtársait igen megbecsülte s azokra minden irányban jó befolyást gyakorolt. Nagy műveltségénél fogva kedvelt és társaságban megbecsült tiszt volt. Halála napjáig hűen szolgálta az intézmény érdekeit.

Reinle Gábor

ezredes, a honvédelmi minisztérium csendőrségi ügyosztályának a vezetője.

Született 1848 május hó 27-én Szegeden. Róm. kath. valóságú. Cs. kir. százados fia. Két reáosztályt, majd négy osztályt a marburgi cs. kir. hadapródiskolában végzett, végül a cs. kir. műszaki akadémiát Klosterbruckban (Znaim mellett) jó eredménnyel. Innen 1868 szeptember hó 1-én – mint hadnagy – a cs. kir. 46. sorhadgyalozredhez osztatott be. Hadnagyi rendfokozatban 1869 november hó 1-én a cs. kir. 13. huszárezredhez, 1873 október hó 1-én pedig a gróf Pálffy nevet viselő cs. és kir. 15. huszárezredhez helyeztetett. Főhadnaggyá 1873 november 1-én neveztetett ki. 1868-1873. években csapatszolgálatára teljesítése folyamán 15 hónapon át segédtszt, 7 hónapon át éllemezési tszt, 6 hónapon át a lovasdandár tsztiiskola hallgatója volt. Ez utóbbit 1872-73. évben Székesfehérvárt igen jó eredménnyel végezte. 1874 október 30-tól 1881 október hó i-ig ezredsegédtiszt, azután ideiglenes századparancsnok. 1881 november 1-én lépett elő II. osztályú századossá. 1881 október 6-tól az illetékek beszüntetése mellett számfeletti állományba tétetett. 1882 december hó 30-án próbaszolgálatra a m. kir. csendőrség tényleges állományába helyeztetett s a m. kir. II. számú csendőrparancsnoksághoz osztatott be. A csendőrtszti szakvizsga jó eredménnyel történt letétele után, 1883 szeptember 1-ével véglegesítettett a csendőrségnél s egyidejűleg a III. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett át. Ugyanezen év november 1-ével I. oszt. századossá neveztetett ki. Mint szakasz- és szárnyparancsnok Lúgoson és Budapesten teljesített szolgálatot. 1884 augusztus 28-ával, mint csendőrkerületi parancsnokhelyettes, a m. kir. IV. számú csendőrkerülethez Kassára helyeztetett át, 1886 augusztus hó 1-ével ugyanezen minőségben a m. kir. III. számú kerülethez Budapestre. – őrnaggyá 1889 május 1-ével lépett elő. 1890 február 1-ével ezen kerületnél létszámfeletti vezetés mellett a honvédelmi minisztérium XVI. csendőrségi osztályába osztatott be, mint helyettes osztályvezető. Ő volt ezen osztály első helyettes vezetője. Alezredessé 1891 november 1-én neveztetett ki, 1895 május 2-án pedig ezredessé. 1898 június hó 7-én kelt legfelsőbb elhatározással ezen osztály vezetőjévé neveztetett ki. 1900 június 22-ig vezette ezen osztályt, melynek vezetése alól 1900 október hó 25-ével mentetett fel a létszám felett való vezetésének fentartása mellett. Állandó betegeskedése őt a szolgálatban gátolván, őfelsége 1900 november 20-án kelt legkegyelmesebb rendeletére 1900 december 1-ével állandó nyugalomába helyeztetett.

Kitüntetései: 1898. évben a jubileumi emlékérem. Birto-
kosa volt a 2. oszt. tisztii szolgálati jelnek. 1896 október 10-én
kelt legfelsőbb elhatározással részére a dicsérő elismerés jut-
tatott kifejezésre. 1897 február 27-én öfelsege – úgy általá-
ban, mint különösen osztályvezetői alkalmazásában hosszabb
időn át tanúsított minden irányban kimagasló és eredménydús
működéséért – a III. oszt. Vaskorona-renddel tüntette ki; 190a
december 1-ével történt nyugállományba helyezése alkalmával
pedig legkegyelmesebben megparancsolta, hogy Reinle ezre-
desnek legfelsőbb meglegedése tudtul adassék.

Reinle ezredes nőtlen ember volt. Beutazta Magyarorszá-
got, Közép-Ausztriát, Kelet-Galiciát, Morvaországot, Görz és
Trieszt környékét. Magyarul és németül tökéletesen, franciául
jól beszélt.

Élénkebb kedélyű, lovagias gondolkozású, szép képessé-
gekkel megáldott, gyors felfogású tiszt volt. Bőséges tapasztalatait és értékes tudását nagy szeretettel érvényesítette minden alkalmazásában. Különösen osztályvezetői magas pozíció-
jában teljes odaadással, körültekintéssel s nagy kötelesség-
tudással működött. Egyenes és határozott jelleméért bajtársai
körében általános tiszteletnek örvendett. Elöljáróihoz ragasz-
kodott, alárendeltjeivel szemben méltányos s róluk minden
körülmények között gondoskodó volt. Azok teljes bizalmát
bírt. A csendőrség legnehezebb esztendeiben példás szor-
galommal és teljes lelkiismeretességgel vette ki részét a vál-
laira nehezedeő alkotás munkájából. Mindenki elismerte nagy
képességeit és nemes törekvéseit. Mindent mindig az intéz-
ményért – ez volt minden gondolata. Kitűnő ösztöne volt a
dolgok, az események, a tennivalók helyes megismerése és
megérzése iránt. Ami előnyös és hasznos a testület szempont-
jából, mindenkor azt cselekedte. A testülettel szemben a leg-
melegebb vonzalommal viseltetett s annak nyugdíjaztatásáig
egyszerű, de hűséges és számottevő szolgája volt. Önzetlenül
szép és becsületes életet élt; érdekes, tehetséges, valóban
egyéni ember volt. Nem volt mindennapi, sem tudása, sem
lelkülete egyrétű; valami ritka intellektuális nyugtalanság tette
érdekessé, aktívvá végső összeroppanásáig.

Nyugdíjaztatása után Budapesten telepedett meg s itt
élt 1906. év április hó 2-án bekövetkezett haláláig. Ötvenhét
éves korában halt meg. A farkasréti temetőben helyeztetett
örök nyugalomra szerető bajtársai és tisztelói nagy részvéte
mellett. Sirja fölé a bajtársi kegyelet emléket állított.

Inceli Szóts András

I. osztályú százados, szárnyparancsnok.

Született Kolozsváron 1847. december 24-én. Református vallású. Egészségügyi tanácsos fia. A hainburgi cs. kir. hadapródintézet harmadik és negyedik, a bécsújhelyi cs. kir. katonai akadémia első és második évfolyamát jó eredménnyel végezte. Mint hadapród résztvett – a cs. kir. 64. számú gyalogezred kötelékében – a Poroszország elleni hadjáratban. A koszowi, königgrätzi, a biskupitzi s a blumenau-i ütközetekben harcolt. Tiszthelyettesé 1869 november 1-én lépett elő. Ugyanezen év december 1-én áthelyeztetett a cs. kir. 38. számú gyalogezredhez, 1870 szeptember 1-én pedig a cs. és kir. 11. számú huszárezredhez. 1872-73-as években Klattauban a lovasdandáriskola tanfolyamát igen jó eredménnyel végezte. Azután századtsiszt két és fél éven át. Főhadnaggyá 1875 május 1-én lépett elő. 1880 és 1881. években a tábori csendőriskola parancsnoka volt Pozsonyban. 1882 november 1-én kineveztetett II. osztályú századossá. Ez évben ezredénél kiegészítő parancsnok, november 1-től pedig lovaglótanár a gyalogtiszti lovagló tanfolyamban Győrött. 1883 július 1-én próbaszolgálatra osztatott be a m. kir. 3. számú csendőrpáncsnoksághoz. 1884 január 1-ével véglegesített. I. osztályú századossá 1884 május 1-ével lépett elő. Szárnyparancsnok Aradon és Budapesten. 1885 augusztus 11-ével áthelyeztetett az V. számú kerülethez szárnyparancsnokul Trencsénbe. 1887 január 1-én a IV. számú kerülethez helyeztetett Miskolcra. Állandó betegeskedése s különösen szívbaja miatt felülvizsgálatván, 1888 január 1-ével állandó nyugállományba helyeztetett. Bécsben telepedett meg.

Kitüntetései: 1866. évben július 14-én a Biskupitznál lefolyt csatában tanúsított vitéz magatartásáért az I. osztályú vitézségi ezüst éremmel tüntettetett ki. Birtokosa volt a hadi-éremnek.

Szóts százados nyugdíjaztatásakor nőtlen ember volt. Magyarul, németül tökéletesen, románul és franciául kielégítően beszélt. Komoly, határozott, igen képzett, szorgalmas és becsvágyó tiszt volt. Közbejött szervi baja gátolta további érvényesülésében.

Kerekréti Babocsay Károly

ezredes, kerületi parancsnok.

Született 1850 szeptember 26-án Budapesten. Római kath. vallású. A kereskedelmi iskola három osztályát jó eredménnyel végezte. 1866 július 5-én önkéntesen jelentkezett, ez év október 6-án pedig felavattatott a hadjárat tartamára a cs. kir.

szekerészcsapathoz. Tizedes 1867 május 1-én, szakaszvezető 1868 október hó 26-án. 1867-69. években a budapesti cs. kir. hadosztályiskolát jó eredménnyel végezte. Hadapróddá 1869 november hó 1-én nevezetett ki s december 6-án áthelyeztetett a cs. kir. 13. számú huszárezredhez. Hadapródtiszt-helyettes 1870 március 1-ével; századtsiszt Brassóban. Hadnaggyá 1870 november 1-én nevezetett ki. 1871. évben század- és fegyvertiszt. Időközben a cs. kir. lövész- és lovasdandáriskolát végezte. 1872-72- évben a lovasdandártiszt iskolát Székesfehérváron jó eredménnyel hallgatta. Főhadnaggyá 1875 november 1-én lépett elő. 1877. évben résztvett Bosznia megszállásában – mint főhadnagy – sa tábori csendőrség parancsnoka volt a cs. kir. VI. gyaloghadosztályparancsnokságnál. 1879-1882. években századtsiszt és egyúttal fegyvertiszt. Időközben elvégezte a cs. kir. lovastanári intézet első évfolyamát Bécsben. II. osztályú századossá 1883 május 1-ével nevezetett ki. Ez év július 1-ével beosztott szolgálattételre a m. kir. 2. számú csendőrparancsnoksághoz Szegedre. A próbaszolgálatát 1883. év július 1-én meg is kezdte. Szakaszparancsnokot helyettesített Temesváron és Nagyikindán. A csendőrtiszt szakvizsgát 1884. évben Pozsonyban – hova 1883 december 1-én helyeztetett – letévén, 1884 január 1-én véglegesített. I. osztályú százados 1884 május 1-ével az 5. számú parancsnokságnál és annak állományában szárnyparancsnok Balassagyarmaton. 1884 szeptember 1-ével a 3. számú parancsnoksághoz helyeztetett át szárnyparancsnoknak Aradra. 1891 augusztus 1-ével kerületi parancsnok-helyettesül nevezetett ki Pozsonyba. Itt lépett elő 1892 május 1-én őrnaggyá. 1894 június 11-én a m. kir. III. számú csendőrkerülethez helyeztetett; hasonló minőségben. 1896 május 23-án kinevezetett kerületi parancsnokká Pozsonyba. 1897 május 1-ével alezredes. 1898 szeptember 25-ével áthelyeztetett Kolozsvárra kerületi parancsnoki minőségben. Ezredessé 1900 május 1-én lépett elő. 1904 január 20-án Szegedre helyeztetett szintén kerületi parancsnoki minőségben. 1906 június 26-án ezen teendő alól felmentetett és elrendeltetett a létszámfeletti vezetése. Nyugállományba 40 évi szolgálat után – felülvizsgálat mellőzésével – 1906 november hó 1-ével helyeztetett. Előbb Rákosszentmihályon, majd később Budapesten telepedett meg és jelenleg is itt él.

Kitüntetései: 1898 november 30-án kelt legfelsőbb elhatározással részére a Ferenc József-rend lovagkeresztje adományoztatott. Birtokosa 1879. évtől a hadiéremnek, 1891. évtől a 3. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek, 1898. évtől a jubileumi emlékéremnek, 1908. évtől a katonai jubileumi keresztnek, 1907. évtől a porosz királyi II. osztályú korona-rendnek.

Babocsay ezredes 1899 november 18-án vette nőül Görög Zsuzsannát. Ezt megelőzően 1898 szeptember 9-ével örökbe-

fogadta Kaufmann Károlyt és Annát. Családi neve eredetileg Rosenthal volt; 1898. évben belügyminiszteri engedély alapján édesanyja nevét, a Babocsayt vette fel. 1901. év december 5-én öfelsége legfelsőbb elhatározásával úgy neki, mint törvényes utódainak a magyar nemesség és a »kerekretri« előnév használata díjmentesen a legkegyelmesen adományoztatott.

Magyarul és németül tökéletesen, franciául kielégítően beszél. Magyarországon kívül Lengyelország keleti részét, Szlavónia és Boszniának egy részét állomásozás és a hadjárat folyamán ismeri. A sportágazatok közül az úszást és a tornát gyakorolta. Ügyes terepfelvételező volt. Középtermetű, SZÍVÓS szervezettel.

Babocsay ezredes tizenhét évet meghaladóan szolgált a csapatnál. Igen jó minősítéssel rendelkezett. Általában vigkedélyű, szilárd jellemű, igen jó szellemiképességű és gyors-felfogású, szorgalmas, igen tevékeny, pontos s odaadó kötelességtudással rendelkező tiszt volt. Csendőri kötelmeit jól ismerte s a közbiztonsági szolgálatot helyesen irányította. Előjárók irányában engedelmes és kötelességszerűen nyílt, egyenrangúak irányában előzékeny és barátságos, alárendeltekkel szemben a szigort inkább túlajtó parancsnok volt. Jó társaságban forgott, s abban szívesen időzött. Élete nem volt összeütközések híján; nem volt a megalkuvások embere sem. Nem szerette az átlós utakat. Nem volt érzékeny természetű, ellenben önmagával és alárendeltjeivel szemben is hajthatatlan s következetes. Messze állott a népszerűségtől, noha szívében sok megértés és szeretet lakozott. Olyan anyagból gyúratott, mely az élet külsőségeivel nem törődött. Azokat sohasem kereste, inkább húzódott tőlük. A dolgokért és a feladatokért élt, nem pedig személyes dicsőségért. Legfőbb ambíciója az volt, hogy a testülete javára dolgozzék. Beérte azzal, hogy eredményes munkát végezhetett.

Kubáss Mihály

ezredes, kerületi parancsnok.

Született a Barsvármegyei Szénásfalun 1844 szeptember 9-én. Illetőségi helye Zalaegerszeg. Római katolikus vallású. Édesatyja – József – földbirtokos volt. 1876-82-ig megyei főcsendbiztosa volt Zala vármegyének. Katonai szolgálatát 1864 november 4-én kezdte meg, amikor is, mint önkéntjelentkező, felavattatott a cs. kir. 46. gyalogezredhez, úrvezetővé 1865 július 21., 1866 február 1-én pedig őrmesterré lépett elő. Zászlótartó 1866 október 20-án. 1866. évben résztvett a Poroszország elleni hadjáratban. Július 3-án a königräzti ütközetben. 1867. évben végezte az ezredhadapródiskolát. Had-

KUBÁSS MIHÁLY

VÉR
MÁTYÁS

BAZSÓ JÁNOS

SZILÁGYI ÖDÖN

KALLÓ ANTAL

apróddá 1869 november 1-ével lépett elő. 1868. és 1869. években két tanfolyamot végzett a cs. kir. 7-ik hadosztályiskolában jó eredménnyel. 1871 április 1-én – mint hadapródtiszthelyettes – áthelyeztetett a cs. és kir. 2. huszárezredhez. Ez évben május 1-ével hadnaggyá neveztetett ki egyidejű áthelyezés mellett a cs. és kir. 4. huszárezredhez. Az 1873-74. években a dandártiszti iskolát jeles eredménnyel végezte Kőszegen. Főhadnaggyá 1876 május 1-én lépett elő. E nappal szabadságoltatott s az ezrede tartalékába helyeztetett. A csendőrséghez 1883 január 3-án lépett át próbaszolgálatra, melynek sikeres befejezése után 1883 július 1-ével – mint főhadnagy – véglegesítettetett. November 1-én II. osztályú századossá lépett elő. December hó 1-től az 5. számú csendőrpáncsnoksághoz helyeztetett szárnyparancsnoki minőségben Besztercebányára. I. osztályú századossá 1884 november 1-én lépett elő. 1885. évben Trencsénben szárnyparancsnok. 1886-1893 december i-ig a III. számú kerületnél Budapesten. 1893 december 1-ével kerületi parancsnok-helyettesé neveztetett ki a II. számú kerülethez Szegedre, őrnaggyá 1894 május 1-ével, alezredessé 1897 május 1-ével lépett elő. 1897 augusztus 28-án neveztetett ki csendőrkerületi parancsnokká Szegedre. Ezredessé 1900 május 1-én lépett elő. Nyugállományba testi törődöttsége miatt saját kérelmére helyeztetett 1900 július 1-ével harminckilenc évet meghaladó összszolgálat után. Budapesten telepedett meg. Elhunyt 1917 augusztus 26-án. A budapesti farkasréti temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1866. évben a königgrätzi csatában tanúsított vitéz magatartásáért a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntettetett ki. 1893. évben szárnyparancsnoki minőségben több éven át tanúsított felette kötelességű, buzgó és sikeres szolgálatainak elismerésül öfelsége által – december 22-én kelt legfelsőbb elhatározásával – részére a katonai érdemkereszt adományoztatott. Birtokosa volt a hadiéremnek, a III. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek s a jubileumi emlék-éremnek.

Kubáss ezredes, mint csendbiztos nősült 1881. évben, feleségül vevén zalavári Magyar Ferenc vépi földbirtokos Mária leányát. Négy gyermek atyja volt. Árpád fia ny. áll. őrnagy. Aranka Koritsánsky József táblabíró, dr. Kubáss Margit vitéz Kérey Hugó ezredes neje és dr. Kubáss Marianna. Magyarországon kívül Ausztriának Trieszt tartományát, Illiriát, Görz-Gradiskát, Krajnát, Karinthiát, Steyerországot, Cseh- és Morvaországot ismerte. Magyarul, németül tökéletesen, tótul és csehül jól beszélt. Középtermetű, zömök, erős testalkatú férfi volt.

Hosszú szolgálati ideje alatt lankadatlan ügybuzgalommal, kötelességű odaadással élt hivatásának. Nagy szakértelemmel eredményteljes működést fejtett ki a közbiztonsági

szolgálat terén. Képességeit, ismereteit alárendelt tisztjeinek és legénységének vezetésénél is érvényesítette. Minden alkalommal helyesen befolyásolta őket, kötelességeik hű és pontos teljesítésére buzdította, miáltal sok derék tagot nevelt a csendőrségnek.

Higgadt, határozott fellépésű volt, szilárd, férfias jellemmel. Mintaszerű magatartásával és modorával általános becsülésnek és köztiszteletnek örvendett.

Peér Mátyás

1. osztályú százados, szárny parancsnok.

Született Győrben, 1843 március 29-én. Római katolikus. Polgár fia. Középiskolai tanulmányai befejezése után a prágai cs. kir. műegyetem első évfolyamát végezte. Mint gyalogos, 1866. év május hó 17-én avattatott fel a Rudolf trónörökös nevét viselő cs. kir. 19. számú gyalogezredhez. Mint régi rendszerű hadapród 1866 június 5-én neveztetett ki. Ez évben résztvett az Olaszország elleni hadjáratban s harcolt a június 24-én lefolyt custozzai csatában, hol egy lövés által fején súlyosan megsebesült. Tizedessé 1867 október 21-én lépett elő. Újrendszerű hadapróddá 1869 október 1-én, hadapródőrmeesterre 1870 február 6-án lépett elő. Ez év június 1-én áthelyeztetett a cs. kir. 10. számú huszárezredhez. Hadnaggyá 1870 november 1-én lépett elő. Előzetesen 1869. évben a 7. számú csapathadosztályiskolát Triesztben jó eredménnyel hallgatta. Mint hadnagy 1870-74-ben század- és élelmezőtiszt. 1874. évben a dandártiszti iskolát végezte jó eredménnyel. Főhadnaggyá 1874 november 1-én lépett elő. 1875-76. évben század- és utásztiszt. Május 3-ától beteg, minek következtében 1878 szeptember 1-től egy évre várakozási illetéssel szabadságoltatott, majd 1879 szeptember 1-től – mint rokkant – nyugállományba helyeztetett. A m. kir. csendőrséghez 1883 július 12-ével lépett be próbaszolgálatra a 3. számú csendőrparancsnoksághoz. A próbaszolgálat sikeres teljesítése és véglegesítése után szakaszparancsnok Szolnokon. 1884 január 1-ével a VI. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett szárnyparancsnokul Székesfehérvárra. II. osztályú százados 1884 május 1-ével, I. osztályú százados november 1-ével. 1885 május 1-ével a IV. számú kerülethez tétellett át Máramaroszigetre, onnan 1886. évben Miskolcra. Állandó nyugállományba 1887 május 1-én helyeztetett – mint rokkant. Keszthelyen telepedett le. Nyugállományban léte idején 1898 május 27-én halt meg ötvenöt éves korában, idegrendszer kimerülésben az angyalföldi elme- és ideggyógyintézetben. Betegségének előidézője a harctéren szenvedett fejlövése s a

füzesabonyi őrön 1886. évben tartott szemléje alkalmával lóról történt leesés következtében bekövetkezett agyrázkódása volt. Budapesten helyzetetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1866. évben a custozzai csatában tanúsított kiváló vitézségéért a 2. osztályú vitézségi ezüst éremmel tüntettetett ki. Birtokosa volt a hadiéremnek.

Peér százados 1879 február 22-én vette nőül Matkovits Jozefát. Házasságukból egy leány és két fiúgyermek származott. Magyarul és németül tökéletesen beszélt. Magyarországot állomásai folyamán ismerte. Életerős, zömök testalkatú férfi volt, agilis, sokszor harcoskedvű. Komoly, határozott jellem, érdekes és tehetséges ember. Kötelességeit jól ismerte s azokat lelkiismeretesen teljesítette. Birta előljárói becsülését és -elismerését s alárendeltjei bizalmát és szeretetét.

Kotwici lovag Zgórski László

alezredes, kerületi-parancsnokhelyettes.

Született 1847 január 31-én Delatynban (Gácsország). Illetékessége Somorja (Pozsony vármegye). Római katolikus vallású. Előkelő lengyel nemes családból származó hivatalnok fia. Négy gimnáziumi osztályt jó eredménnyel végzett 1861. évben Nagyszebenben. 1863 november 28-án avattatott fel a törvényszabta szolgálati kötelezettség mellett a cs. kir. 57. gyalogezredhez. Tizedes 1865 február hó 3., szakaszvezető 1870 január hó 1. és őrmester 1870 november hó 1-ével. 1863-1866. években az ezredhadapródiskolát megfelelő, a hadapródiskolát 1870. évben jeles, a dandártiszti iskolát 1873-74. években Brzezsánban szintén jeles eredménnyel végezte. 1886. évben résztvett a Poroszország elleni hadjáratban. Július 3-án Königrätznél ballában két ízben súlyosan megsebesült. Hadapróddá 1870 november 1-én, tiszthelyettesé 1871 április 1-én neveztetett ki. 1871 december 1-én áthelyeztetett a cs. és kir. 9. számú dragonyosezredhez. Hadnagygyá 1872 május 1-én, főhadnagygyá 1872 május 1-én lépett elő ezredénél, hol századtitst s altiszti iskolaparancsnok Tarnopolban, Brzezsánban, Somorján és Pozsonyszentgyörgyön. 1883 július 23-án lépett át próbaszolgálatra a m. kir. csendőrséghez s beosztatott a m. kir. 5. számú csendőrparancsnoksághoz. Véglegesítettett 1884 január 1-ével. 1884 június 1-én áthelyeztetett a szegedi 2. számú csendőrparancsnoksághoz. Szakaszparancsnok Lúgoson és Szegeden. II. osztályú százados 1884 november 1-ével neveztetett ki. Szárnyparancsnok Szegeden. I. osztályú százados 1885 május 1-ével. 1893. évben lovas táboricsendőr tanfolyamparancsnok Nagyikindán. 1894 július 1-ével csendőrkerületi parancsnokhelyettes Székesfehé-

váron a VI. számú kerülethez. Őrnaggyá 1894 november 1-én lépett elő, alezredessé pedig 1897 május 1-én. 1898 július 1-ével kerületi parancsnokhelyettesként Budapestre helyeztetett. Egészségi állapota megrendülvén, felülvizsgálatra hozatott javaslatba. 1901. évben önkézüleg vetett véget életének Budapesten. A régi budai katonai temetőben temettetett el. Neje később átszállította Székesfehérvárra s itt helyeztetett örök nyugalomra az u. n. Hosszútemetőben.

Kitüntetései: 1898 november 30-án öfelsége legfelsőbb elhatározásával részére a Ferenc József-rend lovagkeresztje adományoztatott. Birtokosa volt a hadiéremnek, a 3. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek s a jubileumi emlékkeresztnek.

Zgórski alezredes 1886. évben nősült; gyermektelen ember volt. Magyarul, németül és lengyelül tökéletesen beszélt. Magyarországon kívül Gácsországot, Bukovinát és Csehország északkeleti részét ismerte. Igen jól vívott. Kitünően lovagolt. Magas termetű, nyúlánk, erős testalkatú volt. Komoly, nyugodt kedélyű, szilárd jellemű, lovagias gondolkodás módú. Ellenség előtt merész, kitartó és bátor. Jó szellemi képességgel és felfogással rendelkezett.

Mint csendőrtiszt, a csendőrségi szolgálat minden ágazatában igen jól képzett. Álláskötelmeinek teljesen megfelelt. Mint tábori csendőrpáncsnok három éven át igen jól megfelelt. Elöljárói szerették kötelességtudásáért, szorgalmáért és teljes megbízhatóságáért; alárendeltjei határozott, következetes, jóakaró bánásmódjáért. Igen jó bajtárs volt s a bajtársias érzésre és a közszellemre a legjobb befolyást gyakorolta.

Nemes Pap Arthur

1. osztályú százados, szárnyparancsnok.

Született Gyöngyösön 1849 április 5-én. Római katolikus vallású. Édesatyja ügyvéd volt Sopronban. A szülői háznál a leggondosabb nevelésben részesült. Középfiskolai tanulmányai sikeres befejezése után a pozsonyi királyi jogakadémián a jogot végezte. 1869 március 10-én mint saját költséges egyévi önkéntes felavattatott a cs. és kir. 16. gyalogezredhez. 1869/70. évben az egyévi önkéntesek tanfolyamát hallgatta, 1870. évben a tartalékos tisztvizsgát a hadtestparancsnokságnál Pozsonyban jó eredménnyel tette le. Tartalékos hadnaggyá 1871 január 1-én neveztetett ki s helyeztetett a cs. és kir. 16. számú gyalogezred tartalékába. Előbb a soproni megyetörvényszéknél jegyző, 1876-tól ügyvéd Sopronban. Az 1876-iki mozgósítás során fegyverbe szállított s résztvett — mint parancsőrztiszt — a boszniai hadjáratban. Harcolt szeptember 15-én Zajcénél,

18-án Bihacnál, október 6-án és 7-én Púinál s október 9-én Kladusninál. Tartalékos főhadnaggyá a hadjárat során 1878 november 1-én neveztetett ki, november 22-ével pedig visszahelyeztetett a tartalékba. 1878-83. évig ügyvédi gyakorlatot folytatott. 1883 július 1-én próbaszolgálatra vétetett fel a csendőrséghez és beosztatott a m. kir. 3. számú csendőrparancsnoksághoz, hol az elméleti és gyakorlati kiképzésen átesvén, szakaszparancsnokhelyettes Nagyváradon, december 1-től pedig Szekszárdon. Véglegesített 1884 január 1-én és pedig a m. kir. 6. számú csendőrparancsnokság állományában. II. osztályú százados 1884 május 1-én lépett elő, 1885. november hó 1-én pedig elsőosztályú százados. 1884 április 1-től szárnyparancsnok Lúgoson. 1886. évben megvált a testülettől.

Kitüntetései: 1878 december 3-án kelt legfelsőbb elhatározással részére – elszánt és vitéz magatartásáért – a hadi-ékitményes katonai érdemkereszt adományoztatott. Birtokosa volt a hadiéremnek.

Pap százados nős és gyermektelen volt. Magyarországot csak állomásozásai során, Krajnát és Horvátországot a hadjárat folyamán, a Rajna-vidéket magánutazásai révén ismerte meg. Magyarul és németül tökéletesen beszélt. Alacsony termetű, vidám kedélyű, szilárd jellemű, előkelő műveltségű és magas képzettségű férfi volt. Különleges magánviszonyai tették lehetetlenné azt, hogy a testületnél tovább is szolgálhasson, pedig ahhoz szeretettel ragaszkodott s becsületét képezte, hogy csendőr legyen.

Sáromberki Ziegler Károly

címzetes cs. és kir. altábornagy, a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője.

Született Marosvásárhelyen 1845 január hó 23-án. Evangélikus. Édesatyja, Károly városi tisztiorvos volt Marosvásárhelyen. Nyolc osztályt a hírneves besztercei gimnáziumban végzett; az érettségi letétele után Bécsben a József-akadémia orvosi fakultásának öt évfolyamát végezte, de vizsga előtt 1866. évben – mint önkéntes – háborúba vonult. A harcra jutnia nem sikerült, mert orvosi képzettsége miatt kórházi szolgálatra osztották be. 1869 április 10-én – mint gyalogos – avatott fel a cs. kir. 62. gyalogezredhez. Tizedes címzetes szakaszvezetővé 1870 október 15-én, szakaszvezetővé 1870 december 5-én, őrmesterré 1871 július hó 17-én lépett elő. Hadapródőrmesterré 1871 november 1-én neveztetett ki. Ez évben nyolc hónapon át hallgatta a cs. és kir. csapathadapródiskolát Nagyszebenben, négy hónapon át pedig

tiszti századszolgálatot teljesített. Hadapródtiszthelyettesé 1872 április 1-én lépett elő. 1872. és 1873. években az ezrediskolában alkalmaztatott, majd előadó az ezred előkészítő iskolában. Gyulafehérváron 1874-76. években századtsiszt és beosztott tiszt a hadkiegészítő irodában. Hadnagyá 1873 november 1-én lépett elő, főhadnagyá pedig 1878 november 1-én. 1877-1883. években hadkiegészítő tiszt. 1883 január 1-én acs.éskir. 82. gyalogezredhez helyeztetett át. 1883 július 1-ével beosztatott a m. kir. csendőrséghez próbaszolgálatra a m. kir. 6. számú parancsnokság állományába. 1883. évben a csendőrtiszti szakvizsgát Székesfehérváron jó eredménnyel tette leli, osztályú századossá 1884 május 1-én, I. osztályú századossá 1886 november 1-én mozdíttatott elő. Mint főhadnagy 1884 május 31-ig szakasziparancsnok Sopronban, azután a m. kir. V. számú kerületnél Pozsonyban szárnyparancsnok. 1885-1886. évben szárnyparancsnok Máramarosziget és Nagyszebenben. 1896 július 1-én másodtörzstiszt Kolozsvárt, majd ez év november 1-ével őrnagyá lépett elő és parancsnok-helyettesnek neveztetett ki Pozsonyba. Mint őrnagy neveztetett ki 1898 szeptember 25-én az V. számú kerület parancsnokává. Alezredessé 1899 november 1-én. Ezredessé 1903 május 1-én neveztetett ki. Mint kerületi parancsnok, anélkül, hogy felügyelőhelyettesként működött volna, 1908 május 24-én neveztetett ki a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjévé. Vezérőrnagyá 1909 május 18-án lépett elő. Csendőrfelügyelő volt 1911 március 15-ig. A cts altábornagyságot 1913. évben nyerte el. Budapesten telepedett meg s itt élt szerető családi körében 1917 december 17-én bekövetkezett haláláig. A Kerepesi-temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1873. évben oktatói minőségben a cs. és kir. előkészítő iskolában dicséretreméltó tevékenységet fejtett ki, ezért a nagyszebeni cs. és kir. katonai parancsnokság elismerésében részesült. 1896. évben öfelsége részére – június hó 14-én kelt legfelsőbb elhatározásával – a Ferenc József-rend lovagkeresztjét, 1906. évben a III. osztályú Vaskorona-rendet legkegyelmesebben adományozta. Birtokosa volt a 2. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek, a jubileumi emlékéremnek, a katonai jubileumi keresztnek, a vörös sasrend II. osztályának, s a spanyol királyi katonai érdemrend középkeresztjének.

Ziegler altábornagy 1885 február 4-én nősült Marosvásárhelyen, feleségül vévén Rudolff Jenő cs. és kir. főhadnagy Vanda leányát. Házasságukból öt gyermek származott. Egyik fia, Károly, mint csendőrfőhadnagy, esett el 1914 szeptember 21-én. Magyarul, németül és franciául tökéletesen beszélt. Magyarországon kívül Alsó- és Felsőausztriát ismerte.

Ziegler altábornagy magas, szikár, erős termetű, határozott, szilárd jellemű, vígkedélyű, igen jó szellemképesség-

gel, nagy, általános műveltséggel és éles felfogással bíró férfi volt. Hosszas szolgálata alatt mindenkor kiválóan minősített tiszt. Szakaszát, szárnyát, majd kerületét mintaszerűen rendben tartotta és eredményesen parancsnokolta. Mint felügyelője a csendőrségnek, kiváló szellemet tartott fenn. Alárendeltjei mint atyjukhoz ragaszkodtak, előjárói felette tisztelték katonai és férfiúi erényeiért, bajtársai kedvelték előkelő gondolkodásáért és úri modoráért. Az intézményt rendkívül szerette és sohasem szűnt meg annak érdekében munkálkodni. Nagy értéke volt annak. Mint embert, a legnagyobb ideálok kultusza jellemezte. A tiszta, a szép, az igazság, a szeretet és a nemes kultusza. Ebben megalkuvást nem ismerő egyéniség volt. Általában inkább kritikai, mint alkotó szellem. Gondos, lelkiismeretes, hűséges tagja, széles horizontú legfőbb vezetője az intézménynek. Egyéni ember volt és egyéniségének eredetisége adott szint és tartalmat életének. Benne soha senki sem csalódott. Életében és halálában is csak jót lehet írni erről az érzésében, gondolkodásában, életmódjában egyaránt nemes és igaz emberről. Egyik dísze volt a magyar csendőrség intézményének, amelyen minden gondolatával és érzésével csüggött, amelynek igazi érdekeit hűséggel szolgálta és amelynek hivatott vezére is volt.

Szakolcai Koreska Vilmos

*címzetes tábornok, a honvédelmi minisztérium csendőrségi
ügyosztályának vezetője.*

Született 1855 február 24-én Rimaszombaton (Gömör vármegye). Római katolikus vallású. Nyugalmazott főispán fia. Középiskolai tanulmányainak befejezése és az érettségi vizsga letétele után a bécsi tudományegyetem bölcsészeti karának, három évfolyamát hallgatta. 1872 december 29-én mint saját költséges egyévi önkéntes avattatott fel a cs. és kir. 72. gyalogezredhez. Címzetes tizedes 1874 április 15., címzetes szakaszvezető 1874 június 26. A tartalékos tiszti vizsgát szeptember 28-án kitűnő sikerrel tette le. Tartalékos hadnaggyá 1874 november 1-én neveztetett ki. 1878. évben a tettlegesítés céljából előírt pótvizsgát jó eredménnyel tette le. Ténylegesítettett 1878 november 1-én ezredénél. 1878. évben részt vett Bosznia megszállásában. Ütközetben nem volt. 1878-80 augusztus 31-ig századtiszt. 1880 szept. 1-én áthelyeztetett a cs. és kir. fehértemplomi főreáltanoda állományába, hol a mennyiségtan és természettan tanára lett. Itt lépett elő főhadnaggyá 1880 november 1-én. 1883 július 1-én próbaszolgálatra osztatott be a magyar királyi csendőrséghez és pedig az 5. számú parancsnoksághoz. Véglegesítése után 1883 november 15-től a honvé-

delmi minisztérium csendőrségi ügyosztályába osztatott be, hol 1894 október 30-ig teljesített szolgálatot. Itt lépett elő II. oszt. századossá 1886 május 1-én. 1894 november 1-én áthelyeztetett a VI. számú csendőrkerülethez Sopronba szárnyparancsnoknak. 1896 július 1-én megbízatott a másodtörzstiszti teendőkkel az V. számú kerületnél Pozsonyban. Őrnaggyá és kerületi parancsnokhelyettesé 1897 május hó 1-én lépett elő, illetve neveztetett ki. Alezredessé 1900 november 1-én lépett elő. Ezen nappal kineveztetett a m. kir. honvédelmi minisztérium XVI. (csendőrségi) ügyosztály vezetőjévé s itt szolgált 1907 szeptember 30-ig. Ezredessé 1903 május 1-én neveztetett ki. 1907 október 1-ével felmentetett a szolgálat alól s hathavi szabadságra ment. 1908 április 29-én folytatólag egy év tartamára várakozási illetékekkel szabadságoltatott. Állandó nyugállományba 1909 augusztus i-vel tétetett rokkantságából kifolyólag. 1911. év június 10-én kelt legfelsőbb elhatározással részére a vezérőrnagyi cini és jelleg legkegyelmesebben adományoztatott. A nyitrávármegyei Szakolca r. t. városban telepedett le. Igen tevékeny résztvett a közéletben. „Szakolcai magányában az öregség s a vele növekedő betegség mindinkább erőt vett rajta, míg végre a halál elszólította az élők sorából 1916 december hó 29-én.

Kitüntetései: 1883. évben a morvafehértemplomi katonai fő reáltanodában az oktatás terén három éven át tanúsított igen jó működéséért cs. kir. közös hadügyministeri elismerésben részesült. 1892. évben a honvédelmi minisztériumban hosszabb időn át teljesített igen buzgó és sikeres szolgálatai elismerésül november 1-én kelt legfelsőbb elhatározással dicsérő elismerés adatott tudtul. 1894. évben a honvédelmi minisztérium csendőrségi osztályában 11 évi szolgálata alatt mindenkor tanúsított felette kötelességű, szorgalmas és ügybuzgó működéséért, miniszteri dicsérő elismerésben részesített. 1899. évben a csendőrségi illetékszabályzat, pénztár- és gazdaszatkezelési utasítások szerkesztési munkálataiban való sikeres működéséért honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült. 1900. évben október 9-én kelt legfelsőbb elhatározással részére a Ferenc József-rend lovagkeresztje, 1905-ben június 17-én kelt legfelsőbb elhatározással pedig a III. osztályú Vaskorona-rend lovagkeresztje a legkegyelmesebben adományoztatok. Birtokosa volt a hadiíremnek, a jubileumi emlékéremnek és a 3. oszt. tiszti katonai szolgálati jelnek.

Koreska cts. tábornok nős, gyermektelen ember volt. Magyarul, németül, tótul tökéletesen beszélt. Magyarországot, Bécset, Prágát, Dalmátországot helyőrségelése során ismerte meg. Magas, erős testalkatú, szilárd jellemű, nyugodt véralkatú, vígkedélyű, igen jó szellemiképességű és felfogású férfi volt. Szerény és kiváló tehetségű.

A csapatszolgálatban és tanári alkalmaztatásban igen jól

felelt meg s igen jól használható tisztnek bizonyult. Kötelesség-érzetből igen buzgó s jó eredménnyel működő tiszt volt. Tökéletesen megbízható és a kötelességteljesítésben fáradhatatlan.

A csendőrségi szolgálatot rövid idő alatt helyesen sajátította el. Teljes jártassággal rendelkezett. Széles látkörrrel, éles ítélőképességgel, gyors és helyes felfogással, bő tapasztalatokkal és széleskörű ismeretekkel állott rendelkezésére előjáróinak és az intézménynek, szép eredményeket mutatva fel. Kezdeményező és oktató elme volt, éppen azért nehéz és küzdelmes volt az élete. Tiszti pályájának legnagyobb részét bizalmi állásokban töltötte el. Előjárói ezzel honorálták benne a tehetséges és megbízható egyént. Igazi elemében és alkotó kedvében osztályvezetői alkalmaztatása idején volt, amikor is jelentős szerepet töltött be az intézménynél. Neve fogalomná vált. De a személyi küzdelmekben elernyed munkakedve s pihenés után vágyott. Szakolcára visszavonulva, munkakedve új erőre kapott, élénk részt véve a város életében, amelynek részéről 1905. évben elérte az állampolgárt érhető legnagyobb kitüntést: a diszpolgárságot.

Koreska tábornok – mint ember – szeretetreméltó, a hétköznapi életen felülemelkedni tudó, rendkívül barátságos, minden ízében igazi úr volt. Jóságából sokan éltek és arra sokat építettek.

Eggyel az utókor tartozik emlékének: a tisztelettel, mert rendkívüli egyéniség és ritka értéke volt a csendőrintézménynek, kiből a legbecsületesebb jó szándék mindig élt, hogy az intézmény sorsát előbbre vigye s hogy annak hűségesebb katonája maradjon.

Virnicei Cserszky Lajos

/1. osztályú százados, szárnyparancsnok.

Született Ungváron 1853 március 30-án. Görög katolikus vallású. Édesatyja megyei törvényszéki ülnök és földbirtokos volt. Hat gimnáziumot 1869. évben Ungváron kitűnő eredménnyel végzett és két évi műegyetemet Budapesten az 1870-72. években. 1875. évi február 24-én rendes sorozás útján avattatott fel a m. kir. 36. számú ung-zempléni honvédszászlóaljhoz. Mint honvéd 1875 május 1-én vonult be szolgálattételre. 1875/76. években az előkészítő és tisztképző tanfolyamokat a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémián jó eredménnyel végezte. Hadapróddá 1876 szeptember 23-ával neveztetett ki. Október 21-én áthelyeztetett a 34. számú máramarogocsi honvédszászlóaljhoz. Hadapródörmmester 1877 november 25-ével. December 1-én a 35. számú beregi honvédszászlóaljhoz helyeztetett. Hadapródtiszthelyettesé 1878 évi november hó 1-én neveztetett ki. 1876-1882. évek-

ben csapatszolgálatot teljesített. Hadnaggyá és zászlóaljsegédtsévé 1882. évi december hó 1-én neveztetett ki a 39. számú torna-abauji honvédszászlóaljhoz Kassára. Mint hadnagy vezényeltetett a csendőrséghez próbaszolgálatra 1883 március hó 23-án s osztatott be a m. kir. 4. számú csendőrpáncsnoksághoz. A próbaszolgálat sikeres teljesítése s a csendőrtiszti szakvizsgának jó eredménnyel történt letétele után, 1883 október 1-ével véglegesített. Szakaszparancsnok Kassán. Főhadnaggyá 1883 november i-vel neveztetett ki. 1884 május 31-ig szakaszt vezetett Eperjesen, honnan 1884 június 1-én segédtszti minőségben Pozsonyba helyeztetett. Itt szolgált 1888 április 21-ig. Ez év április 22-től november 27-ig ideiglenes szárnyparancsnok Máramaroszigeten, azután Lúgoson végleges szárnyparancsnok, egészen 1894 szeptember hó i-ig. Ezen nappal hasonló minőségben Szegedre helyeztetett. II. osztályú századossá 1889 május 1-én, I. osztályú századossá 1894 május 1-én lépett elő. Meghalt tényleges szolgálata alatt agyszélhűdés következtében negyvenhat éves korában, 1899. év november hó 11-én Szegeden. A Szeged-belvárosi temetőben helyeztetett örök nyugalomra. Emlékét márványkereszt őrzi.

Birtokosa volt a jubileumi emlékéremnek.

Cserszky százados 1884. évben vette nőül Eperjesen Beyer Henrik főgimnáziumi tanár Margit leányát. Házasságukból gyermek nem származott. Magyarul tökéletesen, németül kielégítően beszélt. Magyarországot állomásozásai során ismerte. Ellenség előtt nem teljesített szolgálatot. Középtermetű, nyúlánk, inkább gyenge fizikumú férfi volt. Határozott jellemű és vígkedélyű.

A csendőrségi szolgálat minden ágazatát jól ismerte s hivatásának jól megfelelt. A közbiztonsági szolgálatot helyesen vezette és ellenőrizte. Mint parancsnok kötelességérzetével, buzdító erejével, ritka szorgalmával és nagy munkakedvével követendő példa gyanánt állott alárendeltjei előtt. Előjáróhoz benső meggyőződésből ragaszkodott, velük szemben feltétlen engedelmességgel viseltetett. Alárendeltjei rendkívül szertették és hozzá teljes bizalommal viseltettek.

Cserszky századosban a csendőrség igen tehetséges, nagyrahitott tisztjét vesztette el.

Mátékovics Lajos

címzetes ezredes, kerületi parancsnok-helyettes.

Született Cibakházán 1852 május 1-én Szolnok vármegyében. Római katolikus. Földműves fia. Négy elemi osztályt végzett. 1872 március 22-én sorszáma szerint avattatott fel a m. kir. 7. számú heves-békési honvédszászlóaljhoz, a törvény-

szabta szolgálati kötelezettség mellett. Bevonult október 1-én. Tizedessé 1873 április 10-én, szakaszvezetővé 1873 május 2-án, cts őrmesterré 1875 július 1-én, őrmesterré 1876 január 6-án lépett elő. Szabadságoltatott 1877. szeptember 22-én. 1877/78. években a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémián az előkészítő és tisztképző tanfolyamot jó eredménnyel, végezte. Hadapródőrmesterré 1879 szeptember 1-én, hadapródtiszthelytessé 1880 február 21-én, hadnaggyá 1880 május 1-én neveztetett ki. 1879-1882 években Békésgyulán állomásozott. 1880-1883. években vezényelve zászlóaljsegédtisztként, majd századtiszt és újoncoktató. 1883 június 20-tól próbaszolgálatra osztatott be a csendőrséghez. Itt a próbaszolgálat teljesítése s a csendőrtiszti szakvizsgának Székesfehérváron 1884 évben jó eredménnyel történt letétele után véglegesítettet. Próbaszolgálatát a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokságnál kezdte meg Lőcsén és Kassán, melynek állományából 1884 január 1-én helyeztetett át a m. kir. 6. számú csendőrparancsnoksághoz, szakaszparancsnoki minőségben Pécsre. Főhadnaggyá 1884 május 1-én lépett elő. 1885 március 1-től 1886 augusztus 15-ig szakaszparancsnok Szekszárdon. 1886 augusztus 16-tól 1900 október 31-ig szárnyparancsnok Szombathelyen. II. osztályú százados 1890 május i-vel. I. osztályú századossá 1894 május 1-én neveztetett ki. 1900 november 1-től másodtörzstiszt, azután parancsnokhelyettes Székesfehérváron. Őrnaggyá 1900 november 1-én, alezredessé 1903 november 1-én lépett elő. 1909 május i-vel helyeztetett át kerületi parancsnokhelyettségé a VIII. számú kerülethez Debrecenbe. Innen helyeztetett – öfelsege 1910 október 2-án kelt legfelsőbb elhatározásával – 1910 november 1-ével állandó nyugállományba, mely alkalomból neki az ezredesi cím és jelleg díjmentesen a legkegyelmesebben adományoztatott. Keszthelyen telepedett meg és itt halt meg.

Kitüntetései: 1898. évben szárnyparancsnoki minőségben kifejtett kiváló szorgalmáért, legfelsőbb dicsérő elismerésben részesült. Birtokosa volt a 3. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek, a jubileumi emlékéremnek, katonai jubileumi keresztnek, ezen kívül a porosz királyi 3. osztályú koronarendnek.

Mátékovics ezredes nős ember és egy gyermek atyja volt. Magyarországon kívül Alsóausztriát és Stájerországot ismerte. Magyarul tökéletesen beszélt. Középmagas, erős testalkatú, vigkedélyű, nyugodt vérmérsékletű, jó szellemi képességgel és felfogással bíró férfi volt.

Mátékovics ezredes egyszerű sorból küzdötte fel magát SZÍVÓS, kitartó, lelkiismeretes munkával. A kötelességtudás mintaképe gyanánt volt ismert. A csendőrszolgálat minden ágazatát tökéletesen ismerte s mint parancsnok teljes becsú vággal, nagy gyakorlati érzékkel, körültekintéssel és lankadatlan szorgalommal működött. Elöljárói irányában feltétlen tisz-

telettel viseltetett, alárendeltjeit mindenkor türelemmel, kitaróan nevelte, vezette, oktatta és fegyelmezte. Nem volt a fel-tűnést kereső munka embere, csendben fejtette ki működését, de annál áldásosabban.

Otrokócsi Adorján Lőrinc

1. osztályú százados, fogalmazótiszt.

Született 1856 december hó 8-án Gömör-Kisfolna községben. Református vallású. Birtokos nemes fia. Gondos szülői nevelésben részesült. Középiskolai tanulmányai végzése után három műegyetemi évfolyamot Leobenben és a bányászati főiskolának első évfolyamát Selmecbányán lehallgatta. Mint – önként jelentkező – közhonvéd utóállítás útján 1878 szeptember 5-én avattatott fel a m. kir. 51. számú gömöri honvédszászlóaljhoz. Tizedessé 1879 augusztus hó 22-én lépett elő. Ez évben jeles eredménnyel végezte a Ludovika Akadémia előkészítő és tisztképző tanfolyamát s szeptember 1-ével hadapróddá nevezetett ki, a következő év március 1-ével pedig tiszthelyetessé. 1880 október 21-vel az 58. számú honvédszászlóaljhoz helyeztetett Pozsonyba. Hadnaggyá és zászlóaljsegéd-tisztté 1880 november 1-én nevezetett ki. 1882. évben a m. kir. 52. számú honvédszászlóaljhoz került Balassagyarmatra. A m. kir. csendőrséghez próbaszolgálatra 1884 január hó 1-én lépett át. Beosztást nyert a m. kir. 5. számú csendőrparancsnoksághoz. A próbaszolgálat sikeres teljesítése és a csendőrtiszti szakvizsgának Miskolcon jó eredménnyel történt letétele után Trencsénben nevezetett ki szakaszparancsnokul. Főhadnaggyá 1884 május 1-én lépett elő. 1890 május 1-én II. osztályú századosnak nevezetett ki és szárnyparancsnoknak Miskolcra Első osztályú századossá 1894 november 1-én lépett elő; ezt megelőzően áthelyeztetett ugyanazon évben a honvédelmi minisztérium XVI. (csendőrségi) ügyosztályába fogalmazótiszti minőségben. 1894. évben vezényeltetése előtt lovas táboricsendőr-tanfolyam parancsnoka Miskolcon. A csendőrség kötelékéből saját kérelmére a viselt tiszti rendfokozatának megtartása nélkül elbocsátatott 1895 február hó 15-vel.

Kitüntetése: 1894. évben honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült a táboricsendőr-tanfolyamban kifejtett szorgalmas és eredményes működéséért.

Adorján százados nős és két gyermek atyja volt. Magyarul, latinul, németül tökéletesen, franciául kielégítően beszélt. Magyarországon kívül Ausztria déli részét s az Alpeseket ismerte. Magas termetű, erős testalkatú, komoly, határozott jellemű, csendes kedélyű, igen jó szellemi képességgel és fel-

fogással bíró, művelt férfi volt. Igen kedvelt barát és bajtárs. Szerény, alkalmazkodó modorú.

Szolgálati alkalmazásban igen buzgónak, elméletileg és gyakorlatilag jól képzett és jól használható tisztként jellemezett. Bizalmi állásba történt rendelése is átlagon felüli voltát igazolta. Igen nagy érdeme volt abban, hogy a legnagyobb ügyességgel tudta mindenkor értékesíteni tudását és tapasztalatait az intézmény javára.

Morgenbesser Konrád

főhadnagy, szakaszparancsnok.

Született 1846 november 25-én Podolinban (Szepes vármegye). Római katolikus vallású. Édesatyja városi tanácsnok volt. A négy elemi és négy gimnáziumot Lőcsén, a főgimnáziumot Kassán, a két évi jogot Eperjesen végezte, azután 1866 május hóig a kassai postaigazgatóságnál, mint fogalmazógyakornok működött. 1866 május 19-én a cs. kir. 41. gyalogezredhez – mint hadapródjelölt, a szükség tartamára – felavattatott. Hadapróddá 1866 június 14-én neveztetett ki. 1866. évben résztvett a Poroszország elleni hadjáratban a június 27-én Nachodnál, majd a következő napon Skolicnál lefolyt ütközetekben. Utóbbiban kezén sebesült. A königgrätzi (július 3.) csatában szintén résztvett. 2. osztályú hadnaggyá 1866 augusztus 26-án lépett elő. 1867 március 1-én áthelyeztetett a cs. kir. Mollináry 38. számú gyalogezredhez. 1872 július 19-én igazolvánnyal elbocsájtatott. A katonaságtól kilépve előbb városi tanácsnok, majd polgármester szülővárosában, Podolinban. Mint tartalékos hadnagy 1883 február 16-án vétetett fel próbaszolgálatra a m. kir. csendőrséghez s osztatott be a m. kir. 1. számú csendőrparancsnoksághoz. A csendőrtiszti szakvizsgát jó eredménnyel tette le. Véglegesítettett 1883 szeptember 1-én. Főhadnaggyá 1884 május 1-én neveztetett ki s szakaszparancsnok Lőcsén a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság állományában. Szolgálati utón szerzett tüdőgyulladásban Lőcsén halt meg és ott helyeztetett örök nyugalomra 1885. évben, élete delén, alig negyven éves korában.

Kitüntetései: hadiérem; 1872. évben cs. kir. hadügyminiszteri dicséretben részesült jó szolgálataiért, melyeket a tartalékállományban tett. 1881. évben még a polgári életben Késmárkon rendezett kiállítás során kifejtett buzgalmaért a koronás arany érdemkereszt részére a legkegyelmesebben adományoztatok. Ugyancsak ezen évben földművelésügyi miniszteri dicsérő elismerésben is részesült.

Morgenbesser főhadnagy 1871. évben kötött házasságot Ausseében Schoberlechner Júliával; feleségét 1880. évben el-

vesztette s 1881, évben másodsor nősült Szepesolasziban. Összesen hat gyermeke volt, kik közül jelenleg három fiú él, Meggyesy Ferenc főgimnáziumi igazgató, Morgenbesser Miksa honvédgazdászati alezredes és József (vitéz Meggyesy) honvédőrnagy.

Morgenbesser főhadnagy magyarul, németül tökéletesen beszélt. Középmagas termetű, erős testalkatú, igen előnyös megjelenésű, határozott, komoly, férfias jellemű, becsvágyó, igen jó szellemi képességgel és felfogással rendelkező férfi volt.

Nagy szeretettel lépett a csendőrségi pályára, annak szervezése első éveiben. Rendkívül kötelességtudó tisztnek bizonyult. Az igen tehetséges, képzett, buzgó tiszt kiváló szervező, a katonai és polgári társaságban egyaránt kedvelt csendőrtiszt korai halálát feljebbvalói és az egész társadalom nagy csapásnak és a fiatal csendőrség nagy veszteségének tekintették.

Nádasdi Sárközy Kázmér

főhadnagy, szakaszparancsnok.

Született 1839 március 1-án Kápolnásnyéken (Fehér vármegye). Református vallású. Régi nemesi család sarja. Atyja földbirtokos volt. Hét gimnáziumi osztályt végzett Budapesten. 1857. évi február hó 12-én – mint hadapród – avattatott fel a cs. kir. 1. számú huszárezredhez, hol két évet szolgált. 1859 március 3-án áthelyeztetett a cs. kir. 6. számú huszárezredhez. Itt ez év május i-vel 2. osztályú hadnaggyá neveztetett ki, július i-vel pedig 1. osztályú hadnaggyá. Rangjáról leköszönt 1860 február 29-én. Mint szabadságolt állományú, hadnagy kineveztetett 1883 február 24-én a m. kir. 7. számú huszárezredhez. Innen lépett át próbaszolgálatra 1883 június 30-án a m. kir. csendőrséghez és pedig a 2. számú parancsnoksághoz. Próbaszolgálatának sikeres teljesítése és a csendőrtiszti szakvizsgának jó eredménnyel történt letétele után véglegesített 1884 január i-vel és áthelyeztetett a m. kir. 6. számú csendőrparancsnoksághoz Veszprémbe szakaszparancsnoknak. Főhadnaggyá 1886 május 1-én lépett elő. 1887 március 28-val Szekszárdra helyeztetett át ugyancsak szakaszparancsnokul. Nyugállományba 1891. év november hó i-vel helyeztetett, mint rokkant. Szekszárdon telepedett le. Megyei szolgálatba lépett. Később Székesfehérvárra költözött. Meghalt 1906 február hó 21-én. Székesfehérváron helyeztetett örök nyugalomra.

Sárközy főhadnagy nős ember volt és három gyermek atyja. Magyarul tökéletesen, németül kielégítően beszélt. Csak Magyarországot ismerte. Ellenség előtt nem szolgált. Komoly határozott jellemű, jó szellemi képességgel és felfogással bíró férfi volt, aki – mint csendőrtiszt – a hivatását szeretettel töltötte be.

Ehmann István

hadnagy, másodsegédtiszt.

Született Léván (Bars vármegye), 1855. évi december hó 26-án. Római katolikus vallású. Édesatyja polgárember volt. Fiát gondos nevelésben részesítette s vele a gimnáziumot elvégeztette. 1874 augusztus havában önkéntes belépés útján avattatott fel a cs. és kir. 32. gyalogezredhez. Őrvezetővé 1875 szeptember 25-én, tizedessé 1877 augusztus hó 5-én, szakaszvezetővé 1880 március hó 31-vel lépett elő. A tiszti vizsgát sikeresen letévén, hadapróddá 1880 december 11-én neveztetett ki, hadapródtisztihelyetessé pedig 1881 május hó i-vel.

A csendőrségi pálya iránti szeretetét követvén – a szervezés idején – 1882 december hó 27-én lépett be próbaszolgálatra a csendőrséghez, beosztást nyert a felállítás alatt álló m. kir. 4. számú csendőrparancsnoksághoz. Próbaszolgálatának teljesítése és a csendőrtiszti szakvizsga jó eredménnyel történt letétele után 1883 július hó 1-én véglegesítettett. Egyidejűleg áthelyeztetett az ugyancsak szervezés alatt álló m. kir. 5. számú csendőrparancsnoksághoz, honnan öt hónap múlva, másodsegédtiszti beosztásba visszahelyeztetett Kassára a parancsnokság törzséhez. Hadnaggyá 1883 november hó i-vel lett kinevezve. 1884 július hóban tiszti rendfokozatáról leköszönt.

Ehmann hadnagy nőtlen ember volt. Magyarul, németül és tótul tökéletesen beszélt. Komoly, megállapodott jellemű. Jó szellemi képességgel és felfogással rendelkezett. Magyarországot helyőrségelése során ismerte. Ellenség előtt nem szolgált. Testvéröccse volt az ugyancsak a csendőrségnél szolgált Étsy Ferenc századosnak.

Maár Levente

hadnagy, szakaszparancsnok.

Született Nagybányán 1860 július 11-én. Római katolikus vallású. Édesatyja ügyvéd volt. Miskolcon végezte a főgimnáziumot, Felsőbányán a bányaiskolát és Selmecebányán az erdészeti akadémiának az első évfolyamát. Mint saját költséges egyévi önkéntes 1879 szeptember 16-án avattatott fel a II. Lajos bajor király nevét viselő cs. és kir. 5. számú gyalogezredbe. Az egyévi önkéntesek részére 1870-80. évben az ezred tartalékpáncsnokságnál összeállított iskolát hallgatván, a tartalékos tisztvizsgát a XV. számú gyaloghadosztályparancsnokságnál Kassán jó sikerrel tette le. Tartalékos hadnaggyá 1880 november 1-én lépett elő. A csendőrséghez lép-

vén át, előbb lemondott tiszti rangjáról s mint hadapródtiszt-helyettes 1883 május 6-án vétetett fel a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság állományába a cs. és kir. yj. gyalogezredtől, melynek tartalékában állott. Próbaszolgálati idejének letöltése és a csendőrtiszti szakvizsga sikeres letétele után szakaszparancsnokot helyettesít. Hadnaggyá kineveztetett 1883 november 1-én és áthelyeztetett a m. kir. 2. számú csendőrparancsnoksághoz. 1884 január 15-én szemleköruton heveny hörghurutot kapott s március 1-ével hosszabb szabadságot, amelyről nem is vonult be.

Kisendrődi Endrődy Géza

főhadnagy, szakaszparancsnok.

Született Tar községben (Heves vármegye) 1851 november 27-én. Római katolikus vallású. Birtokos fia. A főgimnáziumot Losoncon és Debrecenben jó sikerrel végezván joghallgató volt Pozsonyban. 1872 március 25-én rendes sorozás útján tizenkét évre avattatott fel a m. kir. 52. számú nógrádi honvédszászlóaljhoz. Újonkkiképzésre 1872. október 8-án vonult be. Tizedes 1872 december hó 1., szakaszvezető 1873 július hó 1., címzetes őrmester 1873 szeptember hó 9-ével. 1872 december 1-én a pozsonyi IV. kerületi tisztképző iskolában a hadapródi vizsgát jó eredménnyel tette le. Szabadságolt állományú hadapróddá 1873 szeptember 16-án neveztetett ki. Hadnaggyá 1874 október hó 31-én lépett elő a tényleges állományban. November 25-én a m. kir. 64. számú esztergom-komáromi honvédszászlóaljhoz helyeztetett. Honvédtiszti rendfokozatáról önként lemondott s mint védköteles, a m. kir. 50. számú pest-jászsági honvédszászlóaljhoz osztatott be, mint közhonvéd. 1875-1883. évig a Nógrád vármegyei Vecseklő községben, mint körjegyző működött. Szabadságolt állományú hadapróddá 1881 január 1-én neveztetett ki. 1883 május 16-án próbaszolgálatra beosztatott a m. kir. 2. számú csendőrparancsnoksághoz. A tiszti szakvizsga letétele után hadnaggyá 1883 november 1-én lépett elő. 1884 február végéig másodsegédtiszt Szegeden, azontúl szakaszparancsnok Versecen. Itt állomásozott 1886 augusztus 31-ig. Szeptember 1-től kerületi segédtiszt Szegeden. Főhadnaggyá 1886 november 1-én lépett elő. 1887 május 1-én Versecre helyeztetett vissza. 1888 szeptember 1-én a IV. számú kerülethez Miskolcra helyeztetett. Itt állomásozott nyugállományba helyezéséig, mely testi törődöttsége folytán 1895. évi május hó 1-ével következett be.

Nyugdíjaztatása után, 1895. évben megalapította a »Magyar Csendőr« című szaklapot és azt 1896 augusztus hóig szerkesztette. Ebben a hónapban a »Magyar Csendőr« egybe-

ZIEGLER KAROLY

KOESKA VILMOS

olvadt a Mezei Sándor kiadásában megjelent »Rendőri Lapok«-kal. 1898 március 1-ével Gyula r. t. város rendőrkapitányává neveztetett ki Békés vármegye főispánja által. A lap felelős szerkesztését Guthi Imrének, a »Pesti Hírlap« belmunkatársának adta át. Mint rendőrkapitány halt meg 1900 szeptember hó 12-én. Hamvai a gyulai római katolikus temetőben helyezték örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1885. évben kiváló figyelmet érdemlő, buzgó és fontos feladatának sikeres megoldásáért honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült. 1888. évben – az 1887. év tavaszán Dél-Magyarországon pusztító árvíz alkalmával a védekezési és mentési munkálatoknál tanúsított sikeres tevékenységéért – honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesített.

Endrődy főhadnagy 1875. évben nősült. Két fiú- és négy leánygyermek atyja volt. Gyermekei közül László utászszázados, a Lipót-rend, a Vaskorona-rend, az ismételt katonai érdemkereszt tulajdonosa, 1918. évben az olasz harctéren hősi halált halt; Géza honvéd törzstiszt, 1923. évben vitézzé avattatott. Magyarul tökéletesen, németül és szerbül kielégítően beszélt. Magyarországot helyőrségelései során ismerte. Magas, nyúlánk, erős testalkatú férfi volt. Jó szellemi képességgel és gyors felfogással bírt. Csendőrszakismeretei igen jók voltak. Mint csendőrtiszt nagy becsvágygal és szorgalommal felelt meg hivatásának.

Mint íróról a »Magyar írók élete és munkái« című mű részletes ismertetést ad közre. Önálló irodalmi munkái:

1. Fotográfíák. (Beszély-gyűjtemények, 1876. Győr.)
2. Őszi verőfény. (Költemények, 1890, Miskolc.)
3. Katonai irálytan. (Első kiadás 1892, Miskolc, második kiadás 1896, Esztergom.)
4. A bűnügyi nyomozás kézikönyve. (1897, Budapest.)

Holek László

őrnagy, kerületi parancsnok-helyettes.

Született Nyíregyházán 1857 október 4-én. Evangélikus vallású. Iparos fia volt. Három gimnáziumot végzett szülővárosában igen jó eredménnyel. Felavattatott 1879 június 9-én rendes sorozás útján a m. kir. 41. számú kassai honvédszázalajhoz. Mint közhonvéd újonckiképzésre vonult be azon év október 1-én. Címzetes szakaszvezetővé 1880 július 1-én, számvivő-őrmesterré 1880 október 21-én lépett elő. 1880-81. években a Ludovika Akadémia előkészítő, 1881-82. években a tisztképző tanfolyamát igen jó eredménnyel végezte. Hadapróddá 1882 szeptember 21-én neveztetett ki s mint ilyen, október 25-én áthelyeztetett a m. kir. 84. számú belovári honvédszázalajhoz. A m. kir. csendőrséghez 1883 október 1-én

mint tényleges honvédhadapród – vétetett át próbaszolgálatra. Beosztást nyert a m. kir. 5. számú csendőrparancsnoksághoz. Hadnaggyá ez év szeptember 1-én lépett elő. Próbaszolgálatára idején részint elméleti kiképzés alatt áll, részint őrsparancsnok, majd szakaszparancsnok-helyettes Kassán és Trencsénben. A csendőrtiszti szakvizsgát jó eredménnyel tette le Kassán az 1884. évben. Véglegesíttetése után szakaszparancsnok Pozsonyban és Esztergomban. Főhadnaggyá 1886 november 1-én lép elő, II. osztályú századossá 1895 november 1-én, mely nappal a m. kir. II. számú kerülethez helyeztetett szárnyparancsnoknak Lúgosra. 1897. évben visszahelyeztetett a m. kir. V. számú csendőrkerülethez Nyitrára, ahol ez évben új szárny létesítetett. Itt éri I. osztályú századosi kinevezése 1897 november 1-én. Nyitrán 1904 július 31-ig állomásozott. Ezen nappal másodtörzstisztként Brassóba helyeztetett a m. kir. VII. számú csendőrkerülethez. Őrnagy 1904 november 1-én. 1907 május 1 -től kerületi parancsnok-helyettesül a m. kir. II. számú csendőrkerülethez Szegedre helyeztetett. 1908. évben egy év tartamára várakozási illetékkal szabadságoltatott, 1909 január 1-ével pedig állandó nyugállományba helyeztetett. Szegeden telepedett meg, majd Budapestre költözött. Midőn a világháború kitört, felhívásra Hólek őrnagy szintén jelentkezett szolgálatételre. Előbb Szatmárnémetiben lett az ottani katonai kórház parancsnoka, majd a Szabadkán működő katonai telefoncenzúrához helyeztetett. Ezen szolgálata idején halt meg 1915 július hó 10-én. Szabadkán, az u. n. bajai temetőben helyezték örök nyugalomra.

Hólek őrnagy 1888 október hó 21-én kötött házasságot Esztergomban Heischmann Ferenc gyáros Anna leányával. Házasságukból három fiúgyermek származott, kik közül László 1911. évben, István pedig – mint tartalékos főhadnagy - 1925. évben halt el a harctéren szerzett betegségben. Magyarul, tótul tökéletesen, horvátul és németül kielégítően beszélt. Magyarországot állomásozásai során ismerte meg. Rövidebb utazást tett Franciaországban. Középtermetű, erős testalkatú, határozott, szilárd jellemű, vígkedélyű, nyugodt vérmérsékletű. Jómódom férfi volt.

A csendőrségi szolgálatban jól képzett és annak kezelésében jártas. Mint parancsnok igyekezett helyét méltóan és eredményesen betölteni és a testület érdekeit hűen szolgálni.

Jaszusch Ferenc

főhadnagy, szakaszparancsnok.

Született 1854 szeptember 10-én Óvizén (Szepes vármegye). Római katolikus vallású. Polgárember fia. A főgimnáziumot Rozsnyón, 1875. évben jó sikerrel végezte. A következő év január 28-án rendes sorozás útján avattatott fel a m. kir. 38.

számú szepesi honvédszászlóaljhoz. Beosztott 1876 július 1-én a m. kir. 51. számú gömöri honvédszászlóaljhoz. 1881. évben a Ludovika Akadémia előkészítő, 1882. évben pedig a tisztképző tanfolyamát jó eredménnyel végezte. Hadapród címzetes tizedessé 1882 szeptember 1-ével neveztetett ki. Mint hadapród-próbacsendő 1882 december 6-án lépett be a csendőrséghez s beosztását nyerte a m. kir. 4. számú csendőrparancsnoksághoz, hol Nagykároly, majd 1883 június 26-tól Pozsonyban részint őrsparancsnok, részint helyettes-szakaszparancsnok. Hadapród-őrmesterré 1883 június 26-án neveztetett ki, hadnaggyá pedig ugyanezen év november 1-én. 1884 január 6-tól másodsegédtsiszt Pozsonyban. 1885. évben szakaszparancsnok Besztercebányán. 1886. évben Pécsre helyeztetett hasonló minőségben. Főhadnagy 1887 május 1-ével. E rendfokozatban oktatótsiszt 1889 október 25-ig Székesfehérváron. 1891 november 1-től a szegedi kerülethez helyeztetett szakaszparancsnokul Nagykikindára. 1894 szeptember 1-én pedig hasonminőségben az I. számú kerülethez Marosvásárhelyre. 1896 december 1-ével – mint rokkant – nyugállományba helyeztetett. Marosvásárhelyen telepedett meg, majd Mezőkeresztesre s onnan Kassára költözött. Meghalt Budapesten 1913 május hó 22-én.

Nyugállományba helyezésétől nőtlen ember volt. Magyarországot állomásozásai során ismerte. Magyarul, németül, tótul tökéletesen beszélt. Határozott jellemű, vígkedélyű, jótehetségű tiszt volt. Alosztályát rendben tartotta.

Soltész Izidor

főhadnagy, szakaszparancsnok.

Született Chudo-Lehotán (Nyitra vármegye) 1856 április hó 2-án. Római katolikus vallású. Polgár fia. A magyar állami tanítóképezdét jó sikerrel végezte. Mint honvéd 1877 szeptember hó 26-án rendes sorozás útján felavattatott a m. kir. 60. számú nyitrai honvédszászlóaljhoz. Nyolc heti kiképzés után szabadságoltatott s csak fegyvergyakorlatra vonult be. Címzetes tizedessé 1881 szeptember 11-én lett. 1882. évben a tisztképző tanfolyamot jó sikerrel végezte a honvédségi Ludovika Akadémián. Hadapróddá 1882 szeptember 1-én neveztetett ki. 1882 október 24-én – három évi szolgálati kötelezettséggel – átlépett a m. kir. csendőrséghez s beosztott a m. kir. 4. számú csendőrparancsnoksághoz. Mint csendőr, mint őrsparancsnok és szakaszparancsnok-helyettes Egerben szolgált. Szeptember-november hónapban oktatótsiszt Kassán. Hadapród címzetes őrmesterré 1883 május 26-án lépett elő, hadnaggyá pedig november 1-ével. December 1-ével a 6. számú, 1884 június 1-ével az 5. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett.

Előbbi kötelékben szakasparancsnok Székesfehérváron, utóbbiban Pozsony, Trencsén, Esztergom és Liptószentmiklóson. Itt lépett elő 1884 május 1-ével főhadnaggyá. 1888 május 1-ével Pozsonyba helyeztetett oktatótiszként, 1890 május 1-től ismét szakasparancsnok Trencsénben. 1891. évben felülvizsgálatra állíttatott s mint rokkant 1891 szeptember 1-ével állandó nyugállományba helyeztetett. A nyitra vármegyei Rattnóc községben telepedett meg. Nyugállományba léte idejére – mint állandó csendőrbírói tanú – alkalmaztatást nyert a székesfehérvári csendőrkerület törzsénél. Meghalt 1906 március 16-án Székesfehérváron.

Soltész főhadnagy nyugdíjaztatásáig nőtlen ember volt. Később megnősült. Szoholocon 1893. évben vette nőül Zsambó Vilmát. Öt gyermekük született. Gábor fia – mint cs. és kir. vadászhadnagy – 1915 június 23-án hősi halált halt. Magyarországot csak állomásozásai folyamán ismerte meg. Magyarul, németül tökéletesen beszélt. Ellenség előtt nem szolgált. Komoly kedélyű, jellemes, hivatásszerű, kötelmeiben jártas tiszt volt. Mint oktatótiszt és szakasparancsnok, hivatásának a legteljesebb lelkiismeretességgel és kiváló eredménnyel felelt meg s ha betegsége olyan korán és fiatalon nem teszi szolgálatképtelenné, a fiatal tiszthez fűzött szép remények bizonyára teljesebbé mennek, s jelentős karriert futva meg, kiváló tisztjévé vált volna az intézménynek.

Serédy Géza

címzetes ezredes, kerületi parancsnok-helyettes,

Született 1849 július 16-án Vácon. Római katolikus vallású. Édesatyja – dr. Serédy János – orvos volt. A középiskoláit eredményesen végezvén, a budapesti tudományegyetem jogi fakultását két éven át eredményesen hallgatta. 1866 július hó 12-től november hó 2-ig a cs. kir. 2. számú bécsi önkéntes vadászászlóaljnál – mint vadász és járőrvezető – szolgált. E minőségben vett részt az Olaszország elleni hadjáratban. Ütközetben nem volt. 1868 február 4-én – mint önkéntes, fenntartva az akkor érvénybe lépett védtörvény biztosította jogait – újból felavattatott a cs. kir. 32. sorszámozredhez, őrzetővé 1869 december 16-án lépett elő. 1870 február 15-ével ezrede tartalékába helyeztetett. 1872 február 5-én a tartalékállományban lépett elő szakaszvezetővé. Mint szakaszvezető 1880 december 31-én végelbocsájtatott. 1882. évben a Ludovika Akadémián végezte az előkészítő s a tisztképző tanfolyamot jó eredménnyel. A honvédelmi miniszter rendeletével – mint védkötelezettségének eleget tett volt honvédszakaszvezető – 1882 november 1-én a m. kir. 62. számú ipolysági honvédászlóalj

tartalékállományában hadapróddá neveztetett ki. Mint hadapród 1883 április hó 22-én osztatott be próbaszolgálatra a m. kir. 3. számú csendőrkerülethez. Budapesten nyerte elméleti, Bián a gyakorlati kiképzését. A csendőrtiszti szakvizsgát 1883. évben Budapesten tette le igen jó eredménnyel. Hadapród címzetes őrmesterré 1883 július 21-én, hadnaggyá 1883 november 1-én neveztetett ki. Előbb Budapesten segéd-tiszt, 1884 április 1-től pedig szakaszparancsnok Belényesben. 1886 augusztus 1-ével Budapestre került vissza mint segéd-tiszt. Főhadnaggyá 1888 november 1-én lépett elő. 1889. év november 30-ával felmentetett a segéd-tiszti teendők alól és Nagybecskerekre helyeztetett szakaszparancsnoki minőségben. 1894 március 1-től Temesvárra ugyancsak szakaszparancsnoknak helyeztetett át. 1895 július 1-ével szárnyparancsnok Orsován, honnan e minőségben 1896 dec. 1-ével visszahelyeztetett Temesvárra. II. oszt. századossá előléptetése 1895 november 1-én Orsován érte. I. osztályú századossá 1897 december hó 1-én neveztetett ki. 1902 május 1-én másodtörzstiszti teendőkkel bízott meg Kassán a IV. számú kerületnél, őrnaggyá 1902 november hó 1-én lépett elő. Alezredessé és egyidejűleg kerületi parancsnok-helyettesé 1906 november 1-én. Testi törődöttsége miatt felülvizsgáltatását kérelmezte. Ezen kérelemnek hely adatván, Ófelsége legfelsőbb rendeletére 1910 október hó 1-ével állandó nyugállományba helyeztetett, mely alkalomból neki az ezredesi cím és jelleg a legkegyelmesebben adományoztatott. Vácon telepedett le, de nyugdíjaztatása után alig pár hétre, 1910 december 17-én elhunyt. Vácon *helyeztetett* örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1874-től a hadiérem; birtokosa volt ezenkívül a 3. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek, a jubileumi emlékéremnek s a katonai jubileumi keresztnek. 1885. évben – mint szakaszparancsnok – minden irányban tanúsított tevékenységéért, majd ugyanezen évben Felsőverzáron elkövetett rablógyilkosság tetteseinek kinyomozása és kézrekerítése körül tett fáradságos, buzgó és eredményes szolgálataiért a honvédelmi miniszter külön-külön dicsérő okiratilag fejezte ki teljes elismerését.* Az első dicséretnél külön említést érdemel, hogy azt Serédy főhadnagyon kívül az alájarendelt őrsparancsnokok és csendőrök összessége részére is együtt és egyidejűleg nyilvánította a miniszter. Ez páratlan elismerés volt a maga nemében.

Serédy ezredes 1877. évben vette nőül Tragor Herminát, egy előkelő váci család leányát. Házasságukból öt gyermek származott, kik közül Géza honvédezredcs.

Magyarországot állomásozásai során ismerte. Magyarul és németül tökéletesen beszélt. Alacsony termetű, elég erős test-

* Ennek részletes leírását az 1887. évi Csendőrségi Zsebkönyv tartalmazza. (145-159. lap.)

alkatú, nyugodt, komoly, határozott, szilárd jellemű, művelt és igen tiszteletreméltó tiszt volt.

Hivatásszerű kötelmeit jól ismerte, minden irányban helyesen és eredményesen működött. Alárendeltjei szakképzésében és erkölcsi nevelésében fáradhatlan tevékenységet fejtett ki s a parancsnoksága alatt mindig példás fegyelem és rend uralkodott. Vasszorgalom és szívósság jellemezte egyéniségét és munkáját. Önzetlenség vezette minden cselekedetét és mély hazafiság ragyogott ki minden szavából. Önérzetes és öntudatos életet élt, támadó- és védőharctól menteset, egyszerű és szép magyar életet.

Csernitzky Ede

főhadnagy, szakasziparancsnok.

Született Pacin községben (Zemplén vármegye) 1838 november 5-én. Római katolikus vallású. Édesatyja gazdatiszt volt. Négy gimnáziumot végzett. Felavattatott 1859 május hó 28-án rendes sorozás útján a cs. kir. hadseregbe, hol 1869 december 31-ig teljesített szolgálatot s mint másodosztályú élelmezési segéd szabadságot tartott. Résztvett az 1859. évi olasz és az 1866. évi porosz hadjáratban. Ezután csendbiztos lett Ung vármegyében. A csendőrséghez történt felvétele előtt a csendbiztosok számára felállított hathetes tisztképző tanfolyamot elégséges eredménnyel hallgatta a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémián s 1882 június 1-től hadapróddá neveztetett ki. 1883 január hó 5-én helyeztetett át három évi szolgálati kötelezettség mellett a m. kir. 4. számú csendőrpáncsnoksághoz. Kassán 1883. évben a csendőrtiszti szakvizsgát jó eredménnyel tette le. Hadapródorsvezető címzetes őrmesterré 1883 május 26-án, hadnaggyá pedig november 1-én lépett elő. Szakasziparancsnoknak Ungvárra neveztetett ki, itt teljesített szolgálatot 1889 december hó 10-ig. Közben érte 1889 május 1-én a főhadnagyi kinevezése. 1889 december 10-ével Beregszászra, onnan Lócsére helyeztetett át. Nyugállományba testi törődöttsége miatt tétetett 1893. év október hó 1-ével Ötvenöt éves korában. Budapesten telepedett le, majd Rákosszentmihályra költözött. Mint nyugállományú csendőrtiszt, állandó bírósági tanúi teendőket is látott el, mely tisztség alól 1905. évben felmentését kérelmezte. Az ungmegyei Turjaremetén telepedett meg véglegesen. Meghalt az 1917. évben.

Birtokosa volt a hadiéremnek.

Nős ember és négy gyermek atyja. Magyarul, németül és tótul tökéletesen beszélt. Magyarországot egészen, Észak-Olaszországot, Morva-, Csehországot, Stíriát és Karinthiát helyőrségelései során ismerte meg. Alacsony termetű, gyenge, törődött testalkatú ember volt. Mint tiszt szorgalmas, kötelmeit

ismerő, komoly, csendes, szerény ember. Parancsnoki állását teljes igyekezettel törekedett jól betölteni, becsületet szerezvén önmagának s az általa nagyraértékelt és különösen szeretett csendőrség intézményének. Bőséges érdemet szerzett ahhoz, hogy kegyelettel gondoljunk e humánus érzésű, jószándékú, derék csendőrtisztre.

Angyal József

főhadnagy, segédtszt.

Született Rimaszombaton (Gömör vármegye) 1851 szeptember hó 17-én. Római katolikus. Atyja bérlő volt. Négy gimnáziumot végzett szülőhelyén jó eredménnyel. Katonai szolgálata megkezdése előtt hivatalnokoskodott a vasutépítészeti mérnöki hivatalban. 1873 február hó 18-án rendes sorozás útján avattatott fel a m. kir. 51. számú gömöri honvédszászlóaljhoz. Őrvezető 1873 október 8, tizedes 1873 október 18, szakaszvezető 1873 november 11, őrmester 1874 július 8-val. 1876. évben a honvédségi Ludovika Akadémiának előkészítő tanfolyamát jó eredménnyel végezvén, 1876 szeptember 26-ával szabadságolt állományú hadapródormesterré nevezetett ki, a m. kir. 52. számú nógrádi honvédszászlóalj tényleges állományában. 1878 november 1-én lépett elő hadnaggyá. 1879 július 16-án a csendőrséghez belépése előtt leköszönt a rangjáról s mint próbacsendőr-ormester 1881 május 7-én felvétellett a felállítandó 2. számú csendőrparancsnoksághoz. Hadapródormesterré 1883 április 22-én lépett elő s helyeztetett egyidejűleg át a m. kir. 3. számú csendőrparancsnoksághoz. Itt őrsparancsnok és segédoktató az altiszti iskolában. Hadnaggyá ez év november 1-én lépett elő. Budapesten oktatótszt 1883. december 1-től 1887 május hó 5-ig. Ekkor kerületi segédtsztként Szegedre helyeztetett. Főhadnagy 1888 november i-vel. Szegeden segédtszt 1891 november 1-ig. Ezen nappal Nagyváradra helyeztetett szakaszparancsnoknak s itt állomásozott 1893. augusztus i-ig. Ekkor Aradra helyezték szakaszparancsnoknak, majd ugyanezen év november 1-ével Aradról Budapestre helyeztetett segédtszti minőségben. Mint segédtszt halt meg 1895. év június 27-én. Budapesten.

Angyal főhadnagy nőtlen ember volt. Magyarul, németül, tótul tökéletesen beszélt. Magyarországot csak helyőrségelései során ismerte. Magas nyúlánk, erős testalkatú, komoly, szilárd jellemű ember volt. Ellenség előtt nem szolgált.

Életrajzából látható, hogy csendőrségi szolgálata legtöbb idején, mint oktatótszt és segédtszt működött. Előljárói korán felismerték benne az átlagon jóval felüli szellemi képességű tiszttel s bizalmi állásokba szólították. Igen szorgalmas, tevékeny és kiváló eredménnyel működő tiszttel volt. Előljárói bizalmát teljes mérvben bírta.

Dobos Gyula

címzetes alezredes, másodtörzstiszt.

Született Polonkán (Gömör vármegye) 1852 március hó 8-án. Római katolikus vallású. Atyja nemes Dobos László, Pál nevű fivérével a szabadságharc lezajlása után vagyoniukban lényegesen megkárosodva, megélhetésüket biztosítandó, a Koburg-Koháry hercegnek gömörmegyei uradalmát képező regale nagy bérlőivé, majd évek múlva Breznóbánya szab. kir. város s a hozzátartozott tíz községnek regale bérlői lettek. Elemi iskoláit Egerben, a gimnázium első osztályát Miskolcon, a második-negyedik osztályát Lőcsén, az ötödik és hetedikét magánúton végezte. Erdészi pályára kívánt lépni, ehhez azonban semmi hivatást sem érezvén, 1872 május 16-án a cs. és kir. 9. számú huszárezredhez avattatott fel, hol tizedesi rendfokozatot nyert. 1875. évben szabadságoltatott s ezrede tartalékába helyeztetett, 1883 január 1-én pedig a m. kir. 6. honvéd-huszárezred tartalékába.

A huszárságnál történt szolgálata alatt Budapesten elvégezte a lovas tábori csendőrtanfolyamot. Itt kapott kedvet a közbiztonsági szolgálathoz. Szabadságolása után Breznóbányán mint rendőrbiztos, majd 1878. évben a csendőrséghez történt bevonulása idejéig, mint csendbiztos Zólyom vármegyében működött. 1883. évben a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémián a tartalékos tiszti vizsgát jó eredménnyel tette le s szabadságolt állományú hadapróddá neveztetett ki. A m. kir. csendőrséghez – mint hadapród – 1883 május 1-ével lépett át próbaszolgálatra. Véglegesített a csendőrtiszti szakvizsga jó eredményével történt letétele után 1883 november 1-ével a m. kir. 3. számú csendőrparancsnokság állományában. Szakaszparancsnok lett Vácon. Hadnagyá ugyancsak 1883 november 1-én lépett elő. 1884. évben a m. kir. I. kerületnél Zilahon, 1884 január 1-től 1886 december 31-ig a IV. kerületnél Eperjesen, 1887 január 1-től 1895 június 30-ig a m. kir. V. kerületnél Besztercebányán szakaszparancsnok. Főhadnagy 1889 november 1-én. 1895 november 1-én II. osztályú századossá neveztetett ki. 1897 szeptember 1-től 1898 június 30-ig szárnyparancsnok Besztercebányán. Itt neveztetett ki I. osztályú századossá 1897 november 1-ével. 1898 július 1-től 1906 június 30-ig szárnyparancsnok Sátoraljaújhelyen, majd Eperjesen, 1906 július 1-től másodtörzstiszt a m. kir. IV. számú csendőrkerületnél Kassán. Őrnagyá 1906 november 1-én neveztetett ki. 1908 március 16-tól betegállományban létszámfelett vezetett. 1909 január 1-től egy év tartamára várakozási illetékkel szabadságon. 1910 január 1-ével állandó nyugállományba helyeztetett. Nyugdíjaztatása után állandó bírósági tanúként nyert alkalmazást a m. kir. VIII. sz.

CSERSZKY LAJOS

ZGÓRSKI LÁSZLÓ

MATÉKOVICS LAJOS

ADORJÁN LŐRINC

EHMANN ISTVÁN

MORGENBESSER KONRÁD

ENDRÓDY GÉZA

SÁRKÖZY KÁZMÉR

SOLTÉSZ IZIDOR

JASZUSCH FERENC

HOLEK LÁSZLÓ

SERÉDY GÉZA

SZALAY BÉLA

DOBOS GYULA

CSEARNITZKY EDE

ANGYAL JÓZSEF

csendőrkerület törzsénél. Itt teljesített szolgálatot a háború kitörése napjáig. A háború kitörése után önként jelentkezett szolgálattételre. Előbb a szatmári katonai megfigyelő állomás katonai parancsnokává nevezetett ki. Itt 1916 április 16-ig működött annak megszűntéig. Azután a csehországi Brüxben létesített országos hadifogolytáborhoz osztatott be, mint a XIX. számú népfelkelő őrszázlőalj parancsnoka. Onnan még 1916. évben Somorjára nevezetett ki az olasz tiszti fogolytábor katonai parancsnokává. 1917 szeptember havában megbetegedett s állásától saját kérelmére felmentetett. Sátoraljaújhelyen telepedett le.

Kitüntetései: 1910. évben nyugállományba helyezése alkalmával részére a legfelsőbb meglegedés juttatott kifejezésre. Birtokosa a 3. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek s a jubileumi emlékéremnek. A háború tartama alatt teljesített kiváló és eredményes szolgálataiért őfelsége által a Ferenc József-rend lovagkeresztjével (hdm.) tüntettetett ki. Feldiszított a II. osztályú vöröskereszt hadiékítményes díszjelvényével is. Elismerő dicsérettel látta el a cs. és kir. hadügyminiszter, a pozsonyi és a leitmerici cs. és kir. hadtestparancsnokság.

Dobos alezredes 1879 április 27-én vette nőül Csellár Vince budapesti lakos, Ilona leányát. E házasságából öt gyermek származott. Ilona leánya Korek Richárd ny. áll. őrnagy neje, Jolán leánya szintén férjnél, László fia honvédtörzstiszt, Gyula fia – mint honvédszázados – hősi halált halt, Béla fia rendőrkapitány Hajduhadházon. Első feleségét korán elveszítvén, újból nősült, feleségül vévén somlyói és óvári Szilágyi Ilonát.

Dobos alezredes magyarul és tótul tökéletesen, németül jól beszél. Komoly, megállapodott jellemű, nyugodt véralkatú, középtermetű, igen jó szellemi képességgel és felfogással bíró férfi. Hivatásszerű kötelmeit jól ismerte, a közbiztonsági szolgálattal helyesen irányította és eredményesen kezelte. Igen buzgó, tevékeny és a testületét szerető tiszt. Működése a szolgálat iránti ragaszkodásból és állandó érdeklődésből eredt. Nevelő és vezető befolyását minden irányban helyesen érvényesítette.

Szalay Béla

címzetes őrnagy, szárny parancsnok.

Született 1846 április hó 5-én az Esztergommegyei Bajna községben. Róm. kath. vallású. Atyja birtokos volt. A gimnázium három osztályát Esztergomban végezte. 1866 március 26-tól 1876 április 30-ig a cs. kir. csendőrségnél a 7. számú csendőrezredben, 1876 május 1-től 1879 április 30-ig a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokságnál ténylegesen szolgált, utoljára

mint őrmester. 1879 május 1-től 1883 június 15-ig Bars vármegyében rendőrbiztos volt. 1883 június 16-án a m. kir. 4. számú csendőrparancsnoksághoz avatott fel. Ezen évben a tisztképző tanfolyamot végezve, a vizsgát a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémián elégséges eredménnyel tette le. Ugyancsak ezen évben tette le Kassán a csendőrtiszti szakvizsgát is jó eredménnyel. Hadapródcsendőrré 1883 május 1-én neveztetett ki, hadnaggyá pedig 1883 november 1-én. 1883 november 1-től 1884 május 31-ig oktatótisztté Kassán. 1884 és 1885. évben szakaszzparancsnok Zalaegerszegen. 1888 május 1-től oktatótisztté Szegeden, majd 1893-ig szakaszzparancsnok Orsován. Főhadnaggyá 1892 május 1-én lépett elő. 1893 október 1-től szakaszzparancsnok Ungváron, Maramarosszigeten és Kassán. 1896. június 15-től szárnyparancsnok Balassagyarmaton. Másodoszt. százados 1897 május 1-én, I. oszt. százados 1900 május 17-én neveztetett ki. Nyugállományba saját kérelmére helyeztetett 1905 május 1-ével, mely alkalommal részére a címzetes őrnagyi jelleg a legkegyelmesebben adományoztatott. Orsován telepedett meg és itt is halt el 1908. évi október hó 12-én.

Kitüntetései: a 2. osztályú legénységi katonai szolgálati jel és a jubileumi emlékérem.

Szalay százados nős ember volt és egy gyermek atyja. Magyarul és németül tökéletesen, tótul jól beszélt. Magyarországot állomásozásai során ismerte. Ellenség előtt nem szolgált. Középtermetű, megállapodott jellemű, nyugodt véralkatú, jó szellemi képességgel és felfogással rendelkező férfi volt. Mint csendőrtiszt a közbiztonsági szolgálatot teljes egészében ismerte és helyesen kezelte.

Baksay Sándor

főhadnagy, szakaszzparancsnok.

Született 1849 június 9-én Zalaegerszegen. Római kath. vallású. Atyja – Ádám – iparos és később városgazda volt Zalaegerszegen. Hat gimnáziumi osztályt járt, mely után a győri tanítóképzőt igen jó eredménnyel végezte, hol tanítói oklevelet is szerzett. 1868 január 31-től 1871 december 31-ig a cs. kir. 48-ik gyalogezredben ténylegesen szolgált és mint valóságos őrmester – szabadságoltatott. 1869. évben mint szakaszvezető résztvett a dalmát felkelés elnyomásában. 1872 január hó 1-től vármegyei csendbiztos Zala vármegyében Keszthely székhellyel. 1883. évben a Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamát jó eredménnyel végezte. 1883 május 29-én hadapróddá kineveztetvén, felvételét próbaszolgálatra a m. kir. 3. számú csendőrparancsnokság aradi szárnyához. Hadnaggyá 1883 november 1-én lépett elő s december 1-ével

a m. kir. 6. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett át szakaszparancsnoki minőségben Szombathelyre. Onnan 1884 június 1-ével Szekszárdra, egy év múlva Pécsre, majd még ez évben Kaposvárra. Itt lépett elő 1890 május 1-én főhadnaggyá. Kaposváron 1885-1894 évig szolgált. 1894. év május 20-tól izületi csúzzal és szervi szívbajjal beteg, mely bántalmak következtében felülvizsgáltatott s 1894 november 1-től egy év tartamára várakozási illetékkal szabadságoltatott. Állandó nyugállományba 1895. év november 1-ével helyeztetett. Mint állami anyakönyvvezető nyert évek hosszú során át alkalmaztatást. Jelenleg Budapesten lakik.

Kitüntetései: 1869 hadiérem. Az 1887. évben Dunántúl garázdálkodó rablóbandák üldözése és megsemmisítése alkalmával tanúsított ügybuzgalma és eredménydús működéséért honvédelmi miniszteri elismerésben részesült. 1890. évben március 22-én kelt legfelsőbb elhatározással öfelsége a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított kiváló buzgalma és sikerdús működése elismerésül a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntette ki. 1893. évben július 30-án kelt legfelsőbb elhatározással egy hírhedt rablónak, különösen nehéz viszonyok között, kézitúsában való elejtéséért a legfelsőbb megalégedés juttatott kifejezésre. Erről a kötelességű és vitézi tettről az 1894. évi Csendőrségi Zsebkönyv részletesen emlékezik meg.

Baksay főhadnagy 1871 május 20-án vette nőül Valentin Márton zalaegerszegi kir. törvényszéki elnök és kiscgörcsői földbirtokos Mária leányát. Házasságukból négy gyermek származott. Malvin leánya Sulek Lajos ny. áll. ezredes neje, Kálmán fia ny. rendőrfelügyelő, Endre fia volt szászvárosi rendőrkapitány, Miklós fia vasúti állomásfőnök. Magyarul tökéletesen, németül kielégítően beszél. Magyarországot és Horvátországot állomásozásai során, Dalmátországot a hadjárat során ismerte meg. Középtermetű, vígkedélyű, férfias határozott jellem.

A csendőrségi szolgálat minden részét tökéletesen ismerte. Mint szakaszparancsnok igen jól volt alkalmazható. Különösen kiküldetéseknél bizonyult nagyon ügyesnek és találékonynak. Igen buzgó, fáradhatatlan; kiváló működése belső tevékenységi ösztönből, a szolgálat iránti előszeretet és érdeklődésből eredt.

Nemes Vályi Kálmán

hadnagy, szakaszparancsnok.

Született 1846 március 20-án Jánosi községben (Gömör vármegye). Református vallású. Földbirtokos fia. Nyolc gimnáziumot végzett és érettségít tett Miskolcon. Csendőrséghez belépése előtt csendbiztos volt. 1883. évi május hó 22-én három évi kötelezettséggel lépett be a csendőrséghez. 1883.

évben a csendbiztosok részére felállított előkészítő és tisztképző tanfolyam vizsgáját a Ludovika Akadémián jó eredménnyel tette le. Ez évben a csendőrtiszti szakvizsgát is letette elégséges eredménnyel. Hadnaggyá november 1-én neveztetett ki. Ezen naptól szakasparancsnok és pedig 1889 január 31-ig Rimaszombaton, azután Eperjesen. Állandó nyugállományba 1893 november 1-ével helyeztetett. Rimaszombaton telepedett le. Meghalt 1910. évben hatvannégy éves korában.

Vályi hadnagy nős ember és hat gyermek atyja volt. Magyarul és tótul tökéletesen, németül jól beszélt. Ellenség előtt nem szolgált. Csak Magyarországot ismerte állomásozásai során. A csendőrségnél töltött rövid tízévi szolgálata alatt teljes szorgalommal s hivatása iránti szeretettel tett eleget kötelességeinek.

Solcz Boldizsár

hadapród, szakasparancsnok-helyettes.

Született Iglón, 1852 október hó 10-én. Evangélikus vallású. Édesatyja városi hivatalnok volt. Hat reáosztály elvégzése után, a Selmecbányai erdészeti főiskola négy évfolyamát jó eredménnyel végezte. 1872 december 23-án, mint egyévi önkéntes (saját költségén) tízévi sorhad és kétévi honvédségi szolgálatra felavattatott a cs. és kir. 66. sorgyalogezredhez. 1882 december 1-ével áttétetett a m. kir. 71 számú veszprémi honvédszászlóaljhoz. Az egyévi önkéntesi év leszolgálása után a tartalékos tiszti vizsgát a XXXII. gyaloghadosztály parancsnokságnál Kassán jó eredménnyel tette le. Tartalékos hadnaggyá 1877 január 1-ével neveztetett ki. A csendőrséghez való belépése előtt rangjáról 1883 július 17-én leköszönt. Mint próbacsendőr, augusztus 14-én átlépett a m. kir. 3. számú csendőrpáncsnoksághoz. Hadapróddá november 24-én neveztetett ki. Véglegesítettett 1884 február 21-én. Hadapród címzetes őrmesterré március 21-én lépett elő. Őrsparancsnok a nagyváradai őrsön. Gyakorlati kiképzésre a nagyváradai szárnyirodába vezényeltetett, majd szakasparancsnok-helyettes Nagyszébenben. Itt vetett önkezüleg véget életének 1885 március hó 26-án.

Balkay Árpád

főhadnagy, oktatótisz.

Született 1855 október 20-án a Trencsénvármegyei Ivánháza községben. Római katolikus vallású. Atyja jószágigazgató volt az Osztrólsucky uradalomnál. A főgimnáziumot végzván, érettségi vizsgát Nagyszombatban tett. 1875 január 7-én – mint egyévi önkéntes – avattatott fel a m. kir. 12. számú huszárezredhez. Bevonult 1875 október 1-én. Címzetes

tizedes 1876 augusztus 6-ával. Október 1-ével áttétetett ezrede tartalékába. Katonai szolgálatának teljesítése után a jogi pályára készült. 1878. évben azonban a Boszniában keletkezett felkelés miatt be kellett vonulnia és résztvett annak okkupációjában, hol jobb karján súlyosan megsebesült. 1884 február 18-án visszatért ezredéhez, hol október 6-án szakaszvezetővé neveztetett ki. Mint próbacsendőr 1881 december 27-én belépett a csendőrséghez háromévi szolgálati kötelezettség mellett. 1882 június 26-án véglegesített. Augusztus 6-án áthelyeztetett a m. kir. 4. számú csendőrparancsnoksághoz. Őrvezető cts. őrmesterré november 1-én lépett elő. 1882-83. években jó összeredménnyel letette az előkészítő tisztképző tanfolyam vizsgáját a Ludovika Akadémián. Csendőrhadapróddá 1883 szeptember 1-én neveztetett ki. December 1-én ideiglenes szakaszparancsnokul Gyulára osztatott be a III. számú kerülethez. Hadnaggyá 1884 május 1-én lépett elő. 1884 december 1-től oktatótiszt minőségben Kolozsváron alkalmaztatott. Főhadnagy 1890 május 1-én. A kolozsvári kerület oktatótisztje (1884-1894-ig, hol mintegy négyszáz altisztet képezett ki a tíz év folyamán. Évek hosszú során át szenvedett csúzos bántalmakban, melyhez nagymérvű ideggyengesége is járult. Ennek következtében 1894. év június 24-től hathavi szabadságon volt, melyről mint szolgálatképtelen vonult be. Felülvizsgálat alapján helyeztetett – mint rokkant – 1895 március 1-én nyugállományba. Kolozsváron, majd Eszterházán telepedett le, ahol teljes visszavonultságban él.

Balkay főhadnagy csendőr szolgálata idején nőtlen ember volt. Nyugdíjaztatása után megnősült. Egy leány- és négy fiúgyermek atyja. Legidősebb fia Lajos honvédtiszt, három fia akadémikus. Öt nyelven tökéletesen beszél. Magyarországon kívül Boszniát ismeri. Középtermetű, gyenge szervezetű, komoly, higgadt, határozott jellemű, igen jó szellemi képességgel bíró férfiként jellemzett. Végzett távírász. Balkezével ír. Igen szenvedélyes és híres vadász volt. Egy alkalommal egy sebzett vadkan megtámadta és jobb combját végig felhasította. Ez a súlyos balesete is egyik oka volt későbbi betegeskedésének.

Oktatótiszt minőségben – bizalmi állásában – tíz évet meghaladóan teljes megalégedésre működött. Szerény, becsült és rokonszenves munkása volt az intézménynek. Szerette azt, aminek élő bizonyosága, hogy abban az időben olyan nagyfontosságú állását nagy becsvággal töltötte be. Megértő és igazi meglelelkű tanítója és parancsnoka volt iskolájának s minden törekvése oda irányult, hogy derék csendőröket és altiszteket képezzen ki. E kiváló tisztnek betegsége miatt történt kiválása igen érzékeny veszteséget jelentett testületünk számára.

Demény Béla

1. osztálya százados, szárnyparancsnok.

Született 1854 augusztus hó 24-én Futásfalván (Háromszék vármegye.) Római katolikus. Édesatyja földbirtokos volt. A főgimnáziumot Csíksomlyón végezte. Ott tette le az érettségi vizsgát is. A bölcsészeti tanfolyam I. és II. osztályát szintén Csíksomlyón végezte jó eredménnyel. Mint egyévi önkéntes 1874. év január hó 14-én avattatott fel a cs. és kir. 2. számú sorgyalogezredhez, ahol 1877 október 1-től 1878 szeptember 30-ig szolgált. Azután ezredénél tartalékkállományba helyeztetett. 1882 március 25-én lépett be próbaszolgálatra a m. kir. 1. számú csendőrparancsnoksághoz. A Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamát jeles eredménnyel végezte az 1882-83-as években. A csendőrtiszti szakvizsgát Kolozsváron 1884. évben tette le jó eredménnyel. 1883. évben őrsparancsnok Tornán és szakasparancsnok az 1884-85. években Marosvásárhelyen. Hadapróddá 1883 szeptember 1-én, hadnaggyá 1884 május 1-én neveztetett ki. 1886-1892. években szakasparancsnok Besztercén. Itt lépett elő főhadnaggyá 1890 május 1-én. 1892. évben szakasparancsnoki minőségben Nagyszebenbe helyeztetett. 1893 augusztus 1-től segédtiszt Kolozsváron. 1895 július 1-től szárnyparancsnok Csíkszeredán. Másodosztályú százados 1895 november 1-én, I. osztályú százados 1897 november 1-én. 1902 június 1-én helyeztetett át ugyancsak szárnyparancsnokul Lúgosra. Csúzzal és fejzsábával huzamosabb időn át betegeskedett. Meghalt a tényleges szolgálat alatt 1903. évben Lúgoson negyvenkilenc éves korában. Ott helyeztetett örök nyugalomra.

Demény százados nőtlen ember volt. Csak magyarul beszélt és csupán Magyarországot ismerte állomásozásai során. Határozott jellemű, komoly, nyugodt vérmérsékletű, közép-termetű, jó szellemi képességgel és felfogással bíró férfi volt.

A közbiztonsági szolgálatot jól ismerte és helyesen vezette. A gyakorlati szolgálatban igen szép eredménnyel működött. Igen tevékeny, kötelességtudó, derék tiszt volt.

Sárpy György

alezredes, másodtörzstiszt.

Született 1858 február 25-én Ipolyságon (Hont vármegye; Római katolikus vallású. Édesapja 1848-49. években huszárkapitány volt. A reáliskolának három osztályát Esztergomban, a felsőbb kereskedelmi iskolát Budapesten jó eredménnyel végezte. 1882. évi november hó 25-én, az azon évben szentesi-

tett XXXIX. t.-c. alapján a cs. és kir. 26. sorgyalogezredhez – mint póttartalékos – két évi honvédségi szolgálati kötelezettség mellett avatott fel. Később megyei csendbiztos volt Hont vármegyében. A Ludovika Akadémián a csendbiztosok részére összeállított tiszti tanfolyamot 1883. évben jó eredménnyel végezte, 1884. évben pedig hasonló eredménnyel tette le Budapesten a csendőrtiszti szakvizsgát. Hadapród-csendőrré 1883 május 6-án nevezetett ki. Hadapród-örmesterré a m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnokság állományában nevezetett ki. Próbaszolgálatát is ezen kerületnél teljesítette. Hadnagyá 1884 május 1-ével lépett elő. Ez év június 1-től parancsnokolta a kaposvári szakaszt. 1885 május 4-én áthelyeztetett a m. kir. V. számú kerülethez szakaszparancsnoki minőségben Ipolyságra. 1887 május 1-től 1888 április 30-ig oktatótisztt Pozsonyban, majd május 1-től ugyancsak ott kerületi segéd-tiszt 1892 június 30-ig. Főhadnagyá 1890 november 1-én lépett elő. 1892 július 1-től szakaszparancsnok Nyitrán. A következő év január 1-ével hasonló minőségben Brassóba helyeztetett át. II. osztályú századossá 1895 november 1-én lépett elő, I. osztályú századossá pedig 1897 november 1-én. 1895 november hó 1-től 1902 április 25-ig szárnyparancsnok Kolozsváron, azután ugyanott másodtörzstiszt. Őrnaggyá 1902 november 1-én lépett elő. 1903 december 11. óta idegbántalommal betegeskedett, minek következtében felülvizsgáltatott, amely 1904 július hó 1-ével következett be saját kérelme alapján. Kolozsváron telepedett meg, majd Ipolyságra költözött.

A világháború folyamán a nyitrai megfigyelő-állomás parancsnoka, majd a kenyérmezői fogolytábor parancsnok-helyettese lett. A forradalom kitörése után Ipolyságra költözött vissza. A világháború folyamán alezredessé nevezetett ki.

Birtokosa a II. osztályú vöröskereszt tiszti díszjelvényének, a 2. osztályú katonai tiszti szolgálati jelnek, a jubileumi emlékéremnek és jubileumi keresztnek.

Sárpy alezredes 1879-ben vette nőül Engelhardt Mihály földbirtokos Mária nevű leányát Ipolyságon. Házasságukból három fiúgyermek származott. László gazdálkodó Ipolyságon, István nyugállományú hadbíró-százados, Pál honvédtiszt.

Magyarul és tótul tökéletesen, németül és románul jól beszél. Magyarországot állomásozásai során ismeri. Magas, nyúlánk, izmos testalkatú, szilárd jellemű, vígkedélyű, jó szellemi tehetséggel és felfogással rendelkező férfi. Mint csendőrtiszt a szolgálat összes ágazataiban elméletileg és gyakorlatilag jól képzett. Igen szorgalmas, tevékeny és kötelességét mindenkor hiven teljesítő tiszt volt.

Nemesszeghi Nemesszeghy László

1. osztályú főszámtanácsos.

Régi pozsonymegyei róm. kath. nemes családból származott a Csalóközből, arról a vidékről, hol a magyar faj legkevésbé keveredvén idegenekkel, talán leginkább megőrizte ősi tulajdonságait.

Atyja, István, hites ügyvéd volt, az 1848/49. szabadságharcban Klapka tábornok seregében szolgált s mint főhadnagy részt vett Komárom várának kapitulációjában.

László fia Komáromban a pannonhegyi Sz. Benedekiek algimnáziumának négy osztályát végezte el. Édesanyja azonban nem bírta tovább az iskoláztatás költségeit s fiát a kereskedői pályára adta.

A m. kir. honvédséghez mint közhonvéd 1872. év június hó 1-én avattatott fel az ógyallai m. kir. 59. számú honvédszászlóaljhoz, oda még abban az évben behivatott és kiképzése után szabadságotatott.

A következő évben ismét be lett híva és vezényeltetett a m. kir. honvéd központi kezelőtiszti tanfolyamba Budapestre, ahol a kezelőtiszti vizsgát kitűnő eredménnyel letette s ezután a szabadságot állományba helyeztetett. Majd honvédségi tényleges szolgálatra történt jelentkezése folytán 1874. év február hó 1-ével törzsörmesterré neveztetett ki s beosztatott az ógyallai 59. honvédszászlóalj kezelőtiszti irodájába, ahonnan még abban az évben áthelyeztetett a váci m. kir. 6. számú honvédhuszár-ezred ógyallai 2. számú osztályához és megbízatott az osztály kezelőtiszti teendőinek a vezetésével.

Így került a honvédlovassághoz, hol 1876. évi május hó j-ével hadnagy-kezelőtisztté lépett elő és a lovas osztályonkénti kezelőtiszti állások megszűnése folytán 1877. év március hó 1-ével ezredkezelőtiszti minőségben áthelyeztetett az ezred törzséhez Vácra.

Ógyalláról való távozása alkalmával teljesített szolgálataiért 1877. évi április hó 4-én ezredparancsilag megdicsértetett.

Váconléte alkalmával ismerkedett meg Marosy Izabellával, Marosy Károly domonyi földbirtokos leányával, kit Vác-hartyánban 1880. év május hó 29-én vett nőül.

Mint ezredkezelő tiszt 1883. évi április hó végéig volt alkalmazva, a következő hó 1-ével a szegedi m. kir. II. számú honvédkerületi parancsnokság gazdasági osztályához való tartós vezénylés mellett áthelyeztetett a szegedi 3. számú honvédszászlóalj állományába s ez alkalomból kilenc évet meghaladó időn át dicséretreméltó szakértelemmel és ügybuzgósággal párosult működéséért ezredparancsnokilag megdicsértetett.

Ez időben kapott felszólítást Wojnárovics alezredestől, –

BAKSAY SÁNDOR

BALKAY ÁRPÁD

VÁLYI KÁLMÁN

DEMÉNY BÉLA

NEMESZEGHY LÁSZLÓ

ki ezredparancsnokságot kapott – arra, hogy menjen ezrede törzséhez. Ő azonban ekkor már benyújtotta kérvényét a m. kir. csendőrséghez való áthelyeztetése iránt, így a megtisztelő ajánlatot visszautasítani volt kénytelen.

A szegedi II. számú honvédkerületi parancsnokság gazdasági osztályától 1883. évi szeptember hó 16-ával csendőr-számvivőtisztí próbaszolgálatra lépett a budapesti 3. számú csendőrparancsnokságnál és a próbaszolgálat leteltével hadnagy-számvivői rendfokozatban áthelyeztetett a székesfehérvári m. kir. 6. számú csendőrparancsnoksághoz.

Ennél a kerületnél 1884. évi május hó i-vel lépett elő főhadnagy-számvivővé és számvivőség vezetői minőségben szolgált ott 1887. év augusztus hó i-ig.

A csendőrségnél a gazdaságkezelés akkor még nagyon kezdetlegesen, ötletszerűen folyt, rendes utasítások nem voltak, csupán egy németből fordított rövid füzet. A gazdaságkezelés megszervezésre várt.

A budapesti csendőrkerület számvivősége vezetőjének állása volt a legnehezebb, mert a kerület számvitelének vezetésén kívül, még ő végezte az anyagi biztosításokat is, mit most a csendőrségi felszerelési anyagraktár teljesít.

Budapestre tehát egy kiváló szakember kellett, kire e sokoldalú hivatás várt.

Török Ferenc tábornok erre a feladatra Nemesszeghy főhadnagyot választotta ki, aki 1887. év augusztus hó 1-ével Székesfehérvárról a budapesti m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnoksághoz helyeztetett át.

Ezen parancsnokságnál élte át élete derék éveit s itt szolgált számos kerületi parancsnokot. Szolgált rajnai és körösladányi Stesser György ezredest, a spártai jellemű vaskatonát, kinek keblében azonban aranyszív volt; szolgált azonkívül szamosfalvi Panajott Sándor ezredest, a csendőrség későbbi felügyelőjét, imádott parancsnokát, kinek óriási szaktudása és kimeríthetetlen általános műveltsége katonai körökben mindenhol ismeretes volt.

A III. számú csendőrkerületi parancsnokságnál 1887. év november hó 1-ével II. osztályú százados-számvivővé lépett elő.

Ezen rendfokozatban mint a kerületi számvivőség vezetője tervezte és szerkesztette a m. kir. honvédelmi miniszter megbízásából a csendőrségi gazdaságkezelési és számviteli utasításokat (őrs, szárnygazdaságkezelési utasítás, illetékszabályzat, pénztárkezelési utasítás) és ezzel élete nagy művét befejezte. Ebből kifolyólag ő cs. és apostoli kir. felsége I. Ferenc József 1896. évi április hó 8-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával kitűnő, kötelességű és eredménydús működéséért, nemkülönben a csendőrségi gazdaságkezelésnek és számvitelnek korszerű fejlesztése körül szerzett kiváló érdemeinek elis-

mérésül a koronás arany érdemkereszttel tüntettet ki, majd ezen utasítások 1899. évi új kiadásának szerkesztési munkálataiban kiváló ügybuzgalommal és szakértelemmel való sikeres közreműködéséért a m. kir. honvédelmi miniszter 1899. évi június hó 27-én kelt 4187/eln. 99. számú rendeletével okiratilag megdicsértetett.

A csendőrség ruházattal és felszereléssel való ellátása is korszerű fejlesztést igényelt. E célból Nemesszeghy százados-számvivő 1893/94. évben elvégezte a budapesti fonó- és szövőipari tanfolyamot s ezzel kapcsolatban tanulmányozta a zsolnai, gácsi és brassói posztó- és liptószentmiklósi bőrgyárakat. Azonkívül résztvett a m. kir. honvéd központi ruhatár és a brünni gráci és kaiserebersdorfi cs. kir. katonai ruhatárak tanulmányozására az 1904. évben kiküldött – szakolcai Koreska Vilmos ezredes a honvédelmi minisztérium XVI. osztályának vezetőjéből, postupici Kostka Pál ezredes a belügyminisztérium csendőrségi osztályának vezetőjéből és Payr belügyminiszteri számvevőségi igazgatóból állott – bizottságban és az ekkor szerzett szaktapasztalatai alapján ő tervezte és szerkesztette a Budapesten felállítandó m. kir. csendőrségi felszerelési anyagraktár szolgálati utasítását.

Ekkor már 17 éve volt százados-számvivő, szervezési munkálatokban vett részt, az átlagon felüli kimagasló érdemei voltak, előléptetni azonban eddig nem lehetett, mert a csendőr számvivőtisztek állományában magasabb állás rendszeresítve nem volt.

A felsőbbség látva, hogy ez elől tovább elzárkózni nem lehet, megtette megfelelő intézkedéseit s így lett rendszeresítve két számtanácsosi állás a csendőrségnél, egy a belügyminisztériumban, egy pedig a csendőrségi felszerelési anyagraktárnál.

Nemesszeghy százados-számvivő 1904. évben jeles eredménnyel tette le a csendőr-számtanácsosi vizsgát és 1904. évi október hó 1-ével kineveztetett a csendőrségi felszerelési anyagraktár főnökévé, a következő hó i-vel pedig számtanácsossá.

Ő cs. és apostoli királyi Felsége 1908. évi augusztus hó 12-én kelt legfelsőbb elhatározásával kitűnő szolgálatainak elismerésül őt a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntette ki, majd ugyanazon évi november hó i-vel pedig 1. osztályú főszámtanácsossá léptette elő.

Hátralevő szolgálati idejét a csendőrségi felszerelési anyagraktárnál töltötte el, mely intézet az ő alkotása volt s így szívéhez nőtt.

Itt szolgált 1913. évi július hó i-ig, amikor 40. szolgálati évét betöltvén felmentését kérte, mire ugyanazon év november hó 1-én nyugállományba helyeztetett. Budapesten telepedett meg.

Mint a csendőrségi felszerelési anyagraktár főnöke előse-

gitette a m. kir. határrendőrségi legénységnek első felszerelését és az ennél kifejtett és az államkincstárra nézve felette hasznos s rendkívüli munkásságáért a m. kir. honvédelmi miniszter 1903. évi március hó 10-én kelt 3047/1909 eln. sz. rendeletével okiratilag megdicsértetett.

Nyugállományba helyezése alkalmából a m. kir. honvédelmi miniszternek 1913 július hó 30-án kelt 3613/1913. sz. rendeletével a »Díszérem a 40 évi hű szolgálatokért« nevezetű érdemmel láttatott el.

Tulajdonosa volt ezen kívül a bronz jubileumi emlékéremnek, a katonai jubileumi emlékkeresztnek és az 1912/13. évi emlékkeresztnek.

A világháború kitörésekor előrehaladott korára való tekintettel állást már nem vállalt, neje fejtett ki nagy tevékenységet a hadsegélyezés terén, miért is érdemeiért Ő cs. és apostoli királyi Felsége IV. Károly 1917. évi augusztus hó 24-én kelt legfelsőbb elhatározásával a II. osztályú polgári hadiérdemkeresztrel tüntette ki.

Az összeomlás után az újjáépítés korszakában a csendőrfelügyelő 1920. évi január hó 29-én 115/el. csf. 1919. sz. átiratával még egyszer felszólította Nemesszeghy nyűg. főszámtanácsost, hogy a csendőrségi utasítások átdolgozása tárgyában összeállítandó bizottságban a közreműködést vállalja el, erre azonban előrehaladott kora miatt már nem kerülhetett a sor.

Nemesszeghy főszámtanácsos később Újpesten telepedett meg, itt is halt el 1925. évi június hó 1-én 74 éves korában.

Izzó magyar érzésű férfi, kinek nemzete mindenek felett való volt. Mint hazafi konzervatív. Széles látkörű, kötelességteljesítésben a pedánságig pontos, a munka égett kezei alatt. A gazdaságkezelésnek oszlopa volt s számvívői generációknak mutatott követendő példát. A csendőrségi úttörők, alkotók egyik főalakja volt. Gyermekkorában nélkülözésekkel viva, küzdötte fel magát és saját érdemei emelték őt fel magas pozíciójára.

Szolgálaton kívül jó bajtárs, született úr. Megjelenése tiszteletet parancsoló volt. Lelki világa derült, családja, az otthona volt mindene. Általános tisztelet környékezte mindenütt. Kedvenc szenvedélye volt a régiségek gyűjtése s e tekintetben nagy szakismerettel bírt.

Öccse Kálmán, ki később Komáromban rendőralkapitány lett, az első őrsparancsnok volt Keszthelyen.*

Nemesszeghy főszámtanácsos a csendőrség iránti szeretetéről tett tanúságot akkor is, midőn hasonló nevű egyetlen fiát szintén erre a pályára adta, ki jelenleg mint ezredes a belügyminisztérium VI. c. osztályának helyettes vezetője.

* Lásd 23S. oldalt.

Stolzenberg János

I. osztályú főszámtanácsos.

Született Besztercén 1851 november hó 13-án. Evangélikus vallású. Polgárember fa. Két reáliskolát 1863. évben végzett jó eredménnyel. A csendőrséghez 1870 június 14-én avattatott fel három sorhad-, hét tartalék- és két honvédségi évre a cs. kir. 10. országos csendőrparancsnoksághoz. Véglegesített 1871 május 16-án, mint gyalogcsendőr. Címzetes őrsvezetővé 1871 november 1-én, őrsvezetővé 1873 január 11-én lépett elő. 1876 május 1-én áthelyeztetett a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság állományába. Címzetes őrmesterré 1877 augusztus 16-án, őrmesterré 1879 január 1-én lépett elő. Mint őrmester helyeztetett át 1881 június n-én a m. kir. 2. számú, 1882 október 1-én pedig a 3. számú csendőrparancsnoksághoz. 1883 február 1-én visszahelyeztetett a 2. számú parancsnoksághoz. 1870-1876-ig őrsön külszolgálatot teljesített Brassó, Hosszúfalu, Törösvár, Élőpaták, Szászrégen, Küküllővár, Pojána Rotunda, Nagysajó stb. községekben. 1882 szept. 22-én Szegeden a csendőrszámvivő tiszti vizsgát igen jó eredménnyel tette le. Hadnagy-számvivővé 1883 május 1-én, főhadnagy-számvivővé 1884 november 1-én, II. osztályú százados-számvivővé 1895 május 1-én, I. osztályú százados-számvivővé 1900 május 1-én neveztetett ki. Számtanácsossá a m. kir. belügyminisztérium csendőrségi osztályánál 1904 november hó 1-én lépett elő. Ez évben tette le a számtanácsosi vizsgát jó eredménnyel. 1876-1881-ig Marosvásárhelyen és Kolozsváron teljesített szolgálatot. 1881 – 1898-ig Szegeden és Budapesten kerületi számvivő. 1898 december 1-től 1904 szeptember 31-ig fogalmazótiszt a belügyminisztérium számvevőségénél, 1904 október 1-től a belügyminisztérium csendőri osztályában fogalmazótiszt. Másodosztályú főszámtanácsossá 1908 november 1-én, I. osztályú főszámtanácsossá 1911 november 1-én neveztetett ki. 1913 február 28-tól beteg. Nyugállományba 1913 november hó 13-án helyeztetett 42 évet meghaladó tényleges csendőrségi szolgálat után. Budapesten telepedett le és itt halt meg 1921 február hó 15-én. A farkasréti temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1898 november 30-án kelt legfelsőbb elhatározással részére a koronás arany érdemkereszt a legkegyelmebben adományoztatott. 1899. évben a csendőrségi illetékszabályzat, a számviteli és gazdaságkezelési utasítások 1899. évi új kiadásának szerkesztési munkálataiban tanúsított kiváló ügybuzgalma és szakértelemmel párosult sikeres közreműködéséért honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült. 1910. évben, 40. évi csendőrségi szolgálata alatt a csendőrségi intézmény érdekében a közbiztonsági szolgálat, de különösen a csendőrségi gazdaságkezelés reformálása és szervezése terén

kifejtett, különösen kimagasló, igen eredményes és érdemdús tevékenységéért honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült, illetve ellátatott a »Díszérem a 40 évi hű szolgálataért« jelvényvel. Birtokosa volt a 2. osztályú legénységi katonai szolgálati jelnek, a jubileumi emlékéremnek és a katonai jubileumi keresztnek.

Stolzenberg főszámtanácsos nős ember volt. Két fiúgyermek atyja. Első nejét elvesztvén, röviddel halála előtt újból megnősült. Egyik fiát Kassán vesztette el. A másik fia csendőrszázados volt. Magyarul, németül és románul tökéletesen beszélt. Magyarországot állomásozásai során ismerte. Ellenség előtt nem szolgált. Középtermetű, erős testalkatú, megállapodott jellemű, nyugodt vérmérsékletű, vígkedélyű, igen jó szellemi képességgel és felfogással bíró férfi volt.

Mint számvivőtiszt a saját szakmáját igen jól ismerte, abban kitűnően volt alkalmazható. Igen buzgó a legjobb eredménnyel. Önképzésén kiváló buzgalommal fáradt. Mintaszerű rendet tartott. Elöljárók iránt igen tiszteletteljes és fegyelmezett, alárendeltjeivel szemben jóakarátú, következetes és határozott; bajtársaival szemben mindenkor barátságos és előzékeny.

Mint kerületi számvevőtiszt, majd a belügyminisztérium csendőrségi osztályában fogalmazótiszt igen értékes szolgálatokat teljesített. Az intézmény érdekében lelkes szeretettel tevékenykedett, sohasem szünnév meg annak javára működni. Voltak ellenei, de azok is elismerik önzetlenségét és nagy kötelességtudását. Vérbeli csendőr volt, ki egy egész és teljes férfieleletet áldozott az intézménynek. Nagy és szép utat futott meg, sokoldalú tevékenységével sokban járulva hozzá a csendőrség fejlesztéséhez.

Misnay Jenő

1. osztályú százados-számvivő.

Született 1858 június 3-án Adács községben (Heves vármegye). Római katolikus vallású. Édesatyja földbirtokos volt. Négy reáliskolát Budapesten jó eredménnyel végzett. Négy éven át a községi közigazgatásban a jegyzői pályán működött. 1878 március hó 20-án – rendes sorozás útján – avattatott fel a cs. és kir. 60. számú sorgelegezredhez. Tizedes 1879 jan. 6., címzetes őrmester 1879 szeptember 26-ával. 1881 szeptember 28-án lépett át, mint szakaszvezető címzetes őrmester, próbaszolgálatra a m. kir. 2. számú csendőrpáncsnoksághoz. Véglegesítése után 1882 június 1-től számvivői segédmunkás 1883 október 31-ig. 1882 november hó 13-án a csendőrségi számvivő- és a gazdasági ügyvitelben a szakvizsgát jó eredménnyel tette le. Őrmesterré 1882 november 1-én lépett elő.

Hadnagy-számvivővé 1883 november 1-én neveztetett ki a m. kir. 5. számú csendőrparancsnoksághoz, hol a kerület törzsnél a számvevőség vezetője 1887 július 31-ig. Augusztus 1-én a VL számú csendőrkerülethez helyeztetett Székesfehérvárra. Főhadnagy-számvivővé 1893 május 1-én, II. osztályú százados-számvivővé 1897 november 1-én, I. osztályú százados-számvivővé 1900 november 1-én neveztetett ki. Székesfehérváron 1901 december hó 1-ével történt állandó nyugállományba helyezéséig teljesített szolgálatot. Tüdőhuruttal és általános ideggyengeséggel huzamosabb időn át gyengélkedett és ez idézte elő időelőtti szolgálatképtelenségét. Felülvizsgálat útján 1901 december hó 1-ével állandó nyugállományba helyeztetett. Budafokon telepedett le, onnan Hevescsányba, majd Vecsésre költözött.

Misnay százados-számvivő nyugdíjaztatása után nősült. Magyarul tökéletesen, németül kielégítően beszélt. Csak Magyarországot ismerte állomásozásai folyamán. Ellenség előtt nem szolgált. Középtermetű, zömök, erős testalkatú, komoly, szilárd jellemű, szerény férfi volt.

A csendőrségi számvitel minden ágazatában teljes jártassággal bírt. Teendőit lelkiismeretesen és pontosan teljesítette. Igen buzgó, szorgalmas tiszt volt és jó eredménnyel működő. Kedvelt bajtárs, aki azonban inkább visszavonult életet élt.

Nyugdíjaztatása mán rövid ideig megkísérelte könnyebb polgári alkalmazásban való elhelyezkedését, de folyton hatalmasodó idegbaja erre képtelenné tette. Mindkét lába megbénult s a munka embere tétlenségre lett kárhóztatva közel tíz éven keresztül.

És talán el lehet mondani, hogy Misnay százados ezalatt a szenvedésteljes tíz év alatt végezte a legértékesebb munkát s ott – mint ember – a legnagyobb volt, mert ezeket a nehéz éveket teljesen négy gyermeke nevelésének szentelte. Amikor hasonló helyzetben más, kevésbé erős lelkületű ember, meg hasonlik a Gondviseléssel, ő a legnemesebb keresztény szellemben irányította azok nevelését. Hogy a keserű pohár, melyet a sors kezébe adott, végkép beteljék, legidősebb fia 16 éves korában elhunyt. Ez a csapás betetőzte hosszú betegségének aknamunkáját. A lelki megrázkódtatás annyira fokozta idegfájdalmait, hogy 1917. évben Vecsésről feljött Budapestre, itt felvételte magát a Zita helyőrségi kórházba, de öt napi kórházi tartózkodás után – fia elhunytát követő három hétre – 1917. július 21-én a halál őt is megváltotta szenvedéseitől. A rákoskeresztúri katonai temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Bágya Ferenc

főhadnagy, szakaszparancsnok.

Született 1853 október 13-án Küküllőváron (Kisküküllő vármegye). Evangélikus vallású. Édesatyja földbirtokos volt. Elemi iskoláit elvégezvén, a főgimnáziumot hallgatta s megszerelvén az érettségit, a bécsi tudományegyetem orvosi fakultásán egy évet jó eredménnyel hallgatott. 1872 szeptember 30-án, mint sajátköltséges önkéntes, avattatott fel a cs. és kir. 3. számú huszárezredhez. 1873 augusztus 11-én egyéves önkéntesből átminősítettett hivatásszerű katonává és egy évet a bécsi hadapródiskolában (Gischler-féle előkészítő tanfolyam) jó eredménnyel végzett. Hadapróddá 1874 november 1-én neveztetett ki, hadnaggyá pedig 1875 május 1-én. 1876-77. évben a lovasdandártiszti iskolát igen jó eredménnyel végezte. 1883 december 31-ével, mint szabadságolt állományú hadnagy, áthelyeztetett a m. kir. 9. honvédhuszárezred szabadságolt állományába. 1884 február 13-án próbaszolgálatra átvétetett a m. kir. 3. számú csendőrparancsnoksághoz. Próbaszolgálat alatt lépett elő szabadságolt állományú főhadnaggyá május 1-ével. A csendőrtiszti szakvizsga sikeres letétele után 1884 szeptember 1-ével csendőrfőhadnaggyá és szakaszparancsnokká neveztetett ki Nagyszebenbe. Itt szolgált 1891 november 20-ig, mely napon önkezével vetett véget életének.

Bágya főhadnagy nős ember volt és négy gyermek atyja. Nejét 1885. évben vesztette el, mely csapás a leikén kitörülhetetlen nyomot hagyott. Anyagi és családi gondokkal küzdött, melyhez még csúzos bántalmak is járultak.

Magyarul, németül tökéletesen beszélt. Középtermetű, szilárd jellemű, csendes, szerény, igen jó szellemi képességgel és felfogással bíró férfi volt. Mint tiszt buzgó, ja eredménnyel dolgozó, úri gondolkozásmódú és kedves bajtárs.

Fery Oszkár

cs. és kir. altábornagy, a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője.

1860 január 10-én született Gömör vármegye Rimaszécs községében. Édesatyja a Koburg-család intézője volt. Gyermekéveit Rimaszécsen és Felsőbalogon töltötte. Középiskoláit az iglói főgimnáziumban végezte jó eredménnyel. A katonai szolgálat iránt érzett vonzalmát követve, 1879 június 29-én, mint egyévi önkéntes (államköltségen) felavattatott a cs. és kir. 32. gyalogezredhez, hova október 1-én be is vonult. Címzetes úrvezetővé 1880 március 24-én, tizedessé május 12-én lépett

elő, október 1-ével pedig tartalékos hadnaggyá nevezetett ki s ezrede tartalékába helyeztetett. A budapesti tudományegyetem jogi fakultásán két évet hallgatott. 1884 márc. 1-én tiszti rangjáról leköszönt s mint tartalékos hadapród-tiszthelyettes ugyanezen nappal áthelyeztetett a cs. és kir. 23. gyalogezred tartalékállományába. Ezen tette nyilvánulása a csendőrséghez való átlépése tervével volt összefüggésben, miután e pálya iránt mindinkább erősbbödő vágyat érzett. 1884 április 23-án három évi kötelezettséggel átlépett a m. kir. csendőrséghez próbaszolgálatra és beosztást nyert a m. kir. IV. számú (kassai) csendőrparancsnoksághoz. A szabályszerű próbaszolgálat letelte s a csendőrtiszti szakvizsga sikeres letétele után 1884 október 1-én – mint hadapród-tiszthelyettes – végleg áthelyeztetett. Hadnaggyá november hó 1-én nevezetett ki s december 1-ével szakaszparancsnoki minőségben Szombathelyre helyeztetett. Innen 1886 augusztus 1-én tartósan vezényeltetett a honvédelmi minisztérium IV. (csendőrségi) ügyosztályába – mint fogalmazótiszt – szolgálattételre. Főhadnaggyá 1890 november hó 1-én, II. osztályú századossá 1895 november 1-én, I. osztályú századossá 1897 november 1-én nevezetett ki. 1898 augusztus 1-én felmentetett a fogalmazótiszti teendők alól és szárnyparancsnoki minőségben Zilahra helyeztetett a m. kir. III. számú (budapesti) csendőrkerülethez. 1900. év július hó 16-ával hasonló minőségben Ungvárra helyeztetett a IV. számú (kassai) csendőrkerület állományába. 1902 június 1-én a másodtörzstiszti teendőkkal való egyidejű megbízatás mellett a VI. számú csendőrkerület törzséhez helyeztetett Székesfehérvárra, őrnaggyá 1902 november 1-én lép elő. 1906 március 16-tól ezen kerületnél parancsnok-helyettes. 1906 július 1-ével tartósan vezényeltetett a belügyminisztérium III/b. (csendőrségi) osztályába, mely osztály röviddel annakelőtte állítatott fel. Alezredesi kinevezése (1906 november 1.) ezen beosztásában érte. 1907 október 1-én őfelsége által megbízott ezen osztály vezetésével. 1908 július 10-én – legfelsőbb elhatározással – kinevezetett a m. kir. I. számú (kolozsvári) csendőrkerület parancsnokává. Itt lépett elő 1909 november 1-én ezredessé. Ezen szolgálati alkalmazásban 1911 augusztus hó 21-ével Székesfehérvárra helyeztetett. Innen 1915 május 1-én Budapestre került, kinevezetvén a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjének helyettesévé, egyúttal kinevezetvén vezérőrnaggyá is. A magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjévé 1917 október hó 3-án nevezetett ki. Altábornaggyá 1918 május hó 1-ével lépett elő. Ezen magas állásában érte az 1918 őszen kiütött forradalom, melynek 1919 július 22-én áldozatává esett. A kommunisták által történt kivégzésének hiteles története a Nemzeti Újság 1925 július 22-én megjelent 162. számának »Fery, Borhy, Menkina« című tárcában foglaltatik. (Írta: Preszly Lóránd dr.)

MISNAY JENŐ

BÁGYA FERENC

MUSKÓ PÁL

SÁRPY GYÖRGY

OLÁH ÖDÖN

VÁRADY EDE

KISFALUDY JÓZSEF

PALÁGYI KÁLMÁN

STINGLY ZSIGMOND

SZEPESI GÁBOR

Kitüntetései: kiváló szolgálataiért 1898 július 26-án kelt legfelsőbb elhatározással részére a katonai érdemkereszt adományoztatott. Ez évben ellátatott a jubileumi emlékéremmel. 1908. évben ellátatott a 2. osztályú tiszti katonai szolgálati jellel és a katonai jubileumi kereszttel. 1913. évben megengedett neki a Schaumburg-Lippe hercegi házirend II. osztályú diszkeresztjének az elfogadása és viselése. 1913. évben ellátatott az 1912-13. évi emlékkereszttel. Ez évben kitüntettetett a III. osztályú Vaskorona-renddel, amelyhez ő felsége 1915. évben a hadidíszítményt adományozta. 1917. évben az ellenség előtt teljesített kitűnő szolgálatai elismerésül a hadidíszítményes 3. osztályú katonai éremkereszttel tüntettetett ki. Miniszteri dicső elismerésben szolgálata alatt több ízben részesítettett.

Fery altábornagy 1894 szeptember hó 24-én vette nőül Laky Dániel főgimnáziumi tanár leányát, Szerénát Budapesten. Házasságukból egy leány- és két fiúgyermek származott.

Magyarul, németül tökéletesen beszélt. Éppen úgy bírta a szláv nyelvet is. Ellenség előtt a világháború folyamán az erdélyi részen teljesített szolgálatot. Ütközetben részt nem vett.

Fery altábornagyról csak megismételhetem a Move című lap 1919 november 1-én első számában »...A jókkal együtt könnyeket áldozok...« című közleményemben megjelent jellemzését: ...három évtizedet jóval meghaladó időt töltött a csendőrség kötelékében. Neve ennek az intézménynek életével forrott egybe. Mint egész fiatal tisztnek, része volt a csendőrség alapvető munkájában; mint élete javarészét élő, végigszolgált az intézmény lendületes, hatalmas fejlődését, hatalmas virágzását; s mikor egy küzdelmes élet után elérte a legfőbb méltóságot s a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője lett, meg kellett érnie a külső tényezők által elhíntett bomlasztó mérge romboló hatását az általa annyira féltett és szeretett csendőrségen is. És ebben rejlik az ő élete nagy tragikuma. Mint ember, mint katona és mint férfi abszolút erkölcsi alapokon álló, vallásos lelkiületű, emelkedett gondolkodású, melegszívű, örökké lelkesülő volt mindenért, ami szép létezett Isten ege alatt. Rendíthetlen hite volt mindenben, ami élnivalóvá teheti az életet. Nehéz és küzdelmes volt az élete, mint minden hozzá hasonlónak, aki teljes felkészültséggel a homályból jön s kizárólag a maga erejéből harcolja ki előmenetelét s azt, hogy munkakészségével érvényesülhessen. Általános műveltsége, nagy tudása, éles judíciuma méltán tette őt hivatottá vezető szerepre, melyet eréllyel párosult jóssággal töltött be. Amíg emberi sorsokról volt szó, addig csak a szívére hallgatott; de erős és kérlelhetlen is tudott lenni, ha eszmék vagy elvek sorsa ingadozott. Szívjósságából mindenkinek juttatott. Sokan éltek az ő jószívűségéből, s hogy akadtak ezek közül olyanok, akik erre méltatlanok voltak, szintén csak az ő nagy szíve mellett igazol. Bölcs megnyugvása az isteni gond-

viselés rendelkezésében, megkapó vonása jellemének. Többen intettük, kérleltük, figyelmeztettük első letartóztatása utáni menekülésre, de fanatikusan kitartott szélső elve mellett, hogy igaz férfihez és katonához nem méltó a bujkálás; a végzet akarata elől nem lehet kitérés«.

Amennyire végzetszerűen érte hazánkat az 1918. évi forradalom, éppen úgy végzetszerű volt e kiváló felügyelőnk tragikus elvesztése, aki a legelhivatottabbnak ígérkezett a Török tábornagy és Panajott altábornagy helyeinek méltó betöltésére. Sirja a magyar Duna, hova pribékjei vetették megkínzott testét. A sors, mely nem ismert kegyelmet a magyar nemzettel szemben, nem ismert kegyelmet a nemzet e kiváló fia iránt sem. Mi pedig, a vesztésben manapság annyira gazdagok, kincsekben annyira kifosztottak, a megaláztatásokban annyira elsők, mély részvétellel gyászolhatjuk a legjobbak egyikét, a magyar csendőrtiszt mintaképét.

Ujváry Mihály

hadnagy, oktatótiszt.

Született 1846 február 6-án Dunapentele községben (Fejér vármegye). Római katolikus vallású. Középiskolai tanulmányainak elvégzése után a műgyetem két évét jó eredménnyel hallgatta. 1869 december 30-tól 1881 december 31-ig szolgált a m. kir. honvédségnél. 1871. évben a honvédtisztképző tanfolyamot jeles eredménnyel végezte. Mint szabadságolt állományú főhadnagy, tiszti rendfokozatáról önként leköszönt. A csendőrséghez 1883 január hó 16-án háromévi szolgálati kötelezettséggel vétetett fel. Beosztást nyert a m. kir. 2. számú csendőrpáncsnoksághoz. Címzetes őrmesterré 1883 február 1-én, őrmesterré 1883 november 21-én lépett elő. Hadapróddá 1884 június 15-én neveztetett ki. A csendőrtiszti szakvizsgát 1884 szeptember hó 22-én megfelelő eredménnyel tette le. 1884 július 1-től augusztus 31-ig ideiglenes szakaszpáncsnok Orsován, azontúl oktatótiszt Szegeden. Hadnaggyá 1884 november hó 1-én lépett elő. Nyugállományba helyeztetett 1885. évben. 1886. évben a csendőrségnél viselt tiszti rangjáról – végkielégítés mellett – önként leköszönvén, leköszönése elfogadtatt.

Matolcsi Károly

hadnagy, szakaszpáncsnok.

Született 1853 március 25-én Nagysinken (Nagyküküllő vármegye). Evangélikus vallású. Öt gimnáziumi osztályt jó eredménnyel végzett. 1870 szeptember 26-án önként jelentkezésként avattatott fel a cs. kir. 28. vadászászlóaljhoz. 1870-1872.

évben a hadapródiskolát Nagyszebenben jó sikerrel végezte. Hadapróddá 1872 okt. 20-án neveztetett ki. 1874 márc. hó 1-én a cs. és kir. 3. huszárezredhez helyeztetett át. 1875-1876. évben a lovasdandáriskola tanfolyamát jó eredménnyel végezte. 1883 augusztus hó 21-én próbaszolgálatra felvétetett a m. kir. csendőrséghez. Beosztást nyert a m. kir. 3. számú csendőrparancsnoksághoz. A csendőrtiszti szakvizsga sikeres letétele után 1884 november 1-én hadnaggyá és szakaszparancsnokként Zilahra neveztetett ki. 1885. évben hasonló minőségben Békésgyulára tétetett át. Idegbántalmak és szembajjal huzamosabb időn át beteg volt. Nyugállományba – saját kérelmére megejtett felülvizsgálata eredményeként – 1889 január hó 1-ével helyeztetett. Zilahról Kolozsvárra költözött. Súlyosbodó idegbaja miatt a nagyszebeni állami elmegyógyintézetben vétetett fel, hol 1903 április hó 8-án elhunyt. Nagyszebenben helyeztetett örök nyugalomra. Eredeti családi neve Matoltschi volt.

Nemes Oláh Ödön

címzetes tábornok, kerületi parancsnok.

Született Sátoraljaújhelyen (Zemplén vármegye) 1859 június 13-án. Római katolikus vallású. Édesatyja, Dániel, ügyvéd volt. Gondos családi nevelésben részesült. Az elemi és gimnáziumi iskolákat elvégezván, Iglón leérettségizett és a budapesti tudományegyetem jogi fakultásán egy évet lehallgatott. 1876-1878. években a budapesti cs. kir. hadapródiskolában két osztályt, majd folytatólag a mährischweiskircheni lovassági hadapródiskola 3-4. osztályát jó eredménnyel végezte. 1876 június 23-án önként jelentkezőként avattatott fel a cs. kir. 6. huszárezredhez a törvényszabta szolgálati kötelezettséggel s a katonai képzőintézetben eltöltött idő után négy évet ténylegesen utánszolgálni köteleztetett. Címzetes tizedes 1878 augusztus 4-től, címzetes szakaszvezető 1880 március 26-tól, címzetes őrmester 1880 augusztus 8-tól, hadapród címzetes őrmester 1880 augusztus 18-tól. Utóbbi rendfokozatban a cs. kir. 4. számú huszárezredhez neveztetett ki. Hadnaggyá 1881 május 1-én lépett elő és helyeztetett a cs. kir. 10. huszárezredhez. Örkényen, Baján és Bácsmadarason teljesített századszolgálatot. Hadnagyi rangjáról 1882 június 20-án önként leköszönt. Mint őrmester 1882 február 13-án áttétetett a cs. kir. 2. huszárezredhez. Hadapródőrmesterré 1884 március 1-én, hadapród-tiszthelyetessé ugyanezen év április hó 1-én neveztetett ki. 1884augusztus 6-án háromévi szolgálati kötelezettséggel belépett a m. kir. csendőrséghez s a III. számú kerületnél, mint hadapród-próbacsendőr címz. őrmester állományba vétetett. 1884 augusztus 6.-tól 1885 február 28-ig teljesített próba-

szolgálatot. 1885. évben Budapesten jó eredménnyel tette le a csendőrtiszti szakvizsgát. Csendőrhadapród-tiszthelyettesé 1885 március 1-én lépett elő. Külszolgálatot Budapesten, Ócsán és Kunszentmiklóson teljesített. 1885 május 1-ével a IV. számú kerülethez helyeztetett szakaszparancsnoknak Nyíregyházára, hol 1893 augusztus 31-ig állomásozott. Itt lépett elő hadnaggyá 1885 május 1-ével, főhadnaggyá pedig 1891 május 1-ével. 1893 szeptember 1-én áthelyeztetett Budapestre, 1896 április 1-én pedig megbízatott a budapesti szárny ideiglenes vezetésével. Ezen szárnynak ugyanezen év május 1-ével végleges parancsnoka lett s ezen szolgálati alkalmaztatásban maradt egészen 1902 május 18-ig. 1898-ban a lovastábori csendőrtanfolyam parancsnoka volt. Másodosztályú százados 1896 május 1-ével, elsőosztályú százados 1898 november 1-ével. 1901 -1902. években egyidejűleg a budapesti csendőrpótkeret ideiglenes parancsnoka is. 1902 május 18-tól 1904 október 1-ig kerületi parancsnok-helyettes. Alezredessé 1907 május 1-én neveztetett ki. 1908 július 10-től a belügyminisztérium csendőrségi ügyosztályának a vezetője s 1904-től egyszersmind a pótlovazó bizottság elnöke is. Ezzel egyidejűleg a budapesti pótkeret és a ceglédi, majd a kiskunhalasi pótlóidomító osztálynál a pótlólovak idomítását irányította s a csendőrségi lóosztályozó bizottság elnöki teendőit is végezte. Ezen magas vezetőállásban 1913 június 2-ig maradt. Ezredessé 1910 május 1-ével neveztetett ki. 1913 július 2-ával a VIII. számú csendőrkerület parancsnokává neveztetett ki Debrecenbe. 1914 április 4-én kelt legfelsőbb elhatározással – kérelmére – felmentetett ezen szolgálati állása alól s létszám felett vezetett. 1914 június 26-ával egy év tartamára várakozási illetékekkel szabadságoltatott. 1914 október 1-től 1916 szeptember 30-ig a háborúban, mint a sátoraljújhelyi katonai megfigyelő-állomás parancsnoka, majd mint kiküldönített törzstiszt ugyanezen megfigyelő-állomás számára teljesített szolgálatot. Állandó nyugállományba 1916 október 1-ével helyeztetett. 1922 március 31-én nyerte el a vezérőrnagyi címet. Budapesten telepedett le.

Kitüntetései: az 1896-iki ezeréves kiállítás alkalmával a csendőrségi kiállítás sikerült rendezéséért az országos kiállítás hadügyi csoportbizottságának elnöke 1896 november 24-én teljes elismerését és köszönetét fejezte ki s egyúttal az ezeréves országos kiállítás »Közreműködési Érmé«-vel ellátta. 1902. évben szárnyparancsnoki minőségben hosszabb időn át tanúsított ügybuzgó és eredményes tevékenységéért, valamint a csendőrségi pótkeret helyes vezetéséért honvédelmi miniszteri dicsérettel elismerésben részesült. 1905. évben a tiszti és hadapródképző tanfolyam vezetése és felügyelete körül tanúsított eredményes tevékenységéért csendőrfelügyelői írásbeli dicséretben részesítetett, 1907. évben kerületi parancsnok-helyettesi, nemkülönben pótlovazó bizottsági elnöki minőségben kifejtett tevékeny-

ségéért honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal láttatott el 1908. év augusztus 12-én kelt legfelsőbb elhatározással kitűnő szolgálatai elismerésül ő felsége – részére – a Ferenc József-rend lovagkeresztjét a legkegyelmesebben adományozta, 1912. év szeptember 17-én a 3. osztályú Vaskorona-rendet, majd 1916. évben a Ferenc József-rend tisztikeresztjét a hadidíszítménnyel. 1913. évben újból honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült, a honvédelem szempontjából fontossággal bíró jelentések megtétele körül kifejtett kiváló közreműködésért. Birtokosa a 2. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek, 1901. évtől a perzsa 3. osztályú nap- és oroszlán-rendjelnek, 1915. évi október 15-ével a hadidíszítményes vöröskereszt 2. osztályú tiszti díszjelvényének, 1898. évtől a jubileumi emlékéremnek és 1908. évtől a jubileumi keresztnek.

Oláh tábormok első ízben 1888. február 14-én nősült, feleségül vévén Suszták Antal sajószentpéteri ügyvéd Iréné leányát. E házasságból egy fiú- és egy leánygyermek származott. Fia, Ödön, mint huszárszászlós halt hősi halált 1914. évben. Nejét 1919. évben elvesztvén, nyugállományban léte idején újból nősült, szadai Zábrátzky Ottó taktaszadai földbirtokos és szkv. honvédszázados Margit nevű leányát vévén nőül. Magyarországon kívül Alsó-Ausztriát és Csehországot keleti részét, Morvaországot és Sziléziát ismeri. Magyarul, németül tökéletesen, tótul kielégítően beszél.

Oláh tábormok évtizedeken keresztül hü, becsületes, meg nem tántorodó, oszlopos tagja volt a csendőrségnek. Kemény, küzdő, harcias ember, kit talán kétszer láttam magábaroskadtan, mikor a nemzet védelmére eresztett egyetlen fia és a sokat szenvedett felesége koporsóját kísérte.

Mint csendőrtiszt hivatását komolyan fogta fel és kötelességét buzgón, legbecsületesebb igyekezettel és rendkívül lelkiismeretességgel teljesítette. Elöljárói iránt feltétlen engedelmességgel és tisztelettel viseltetett. Alárendeltjei iránt igazságos és méltányos parancsnok volt. Szeretett dolgozni s a munkában belső örömét találta. Legfőképpen pedig a lovascsendőség fejlesztésén s mind magasabb színvonalra való emelésén lelke egész melegével fáradozott. Intézményünk iránti ragaszkodását mindmáig híven megőrizte.

Muskó Pál

hadnagy, szakaszparancsnok.

Született 1859 augusztus 28-án Szegeden. Római katolikus vallású. Gazdálkodó fia. Három reáliskolát végzett. Ipari pályára készült, de ahhoz különösebb kedvet nem érezvén, 1880 április 27-én rendes sorozás útján felavattatott a m. kir.

3. számú csongrádi honvédszászlóaljhoz. Mint honvéd bemutatott 1881 március 30-án. Tizedessé 1882 szeptember 1-én, címzetes őrmesterré 1883 december 26-án lépett elő. A m. kir. honvédségi Ludovika Akadémia előkészítő (1881/82) és tisztképző (1882-83. évi) tanfolyamát megfelelő eredménnyel végezte. Hadapróddá 1884 március 1-én nevezetett ki. 1884 május 23-án próbaszolgálatra felvétetett a m. kir. csendőrséghez és beosztott a m. kir. III. számú csendőrparancsnoksághoz. Május 24-től július 29-ig a budapesti szárnynál elméleti kiképzésben részesült, július 29-től szeptember 16-ig pedig őrsparancsnok volt a váci őrsön.

Még ez évben Budapesten jó eredménnyel tette le a csendőrtisztizti szakvizsgát. 1884 december 1-én az I. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett át Marosvásárhelyre, hol őrsparancsnok és szakaszparancsnok-helyettes volt. Ez év április 11-én szakaszparancsnokul Liptószentmiklóstra helyeztetett át. Hadnaggyá 1885 május 1-én nevezetett ki. 1886-tól 1890 december 28-ig szakaszparancsnok Esztergom, Ipolyság, Ungvár és Lúgoson. Nyugállományba 1891 augusztus 1-én helyeztetett. Óbecsén telepedett le, majd Budapestre költözött. Nyugdíjaztatása után Németpalánkára nevezetett ki selyemtenyészési felügyelőnek s még ezen évben meg is nősült. Budapestre 1892. évben költözött s munkatársa lett a Rendőri Lapoknak s a Magyar Újság című lapnak.

1895. évben Bács-Bodrog vármegye óbecsei járásában választott meg járási rendőrfelügyelőnek. Ezen állásában öt éven át teljesített értékes szolgálatokat. 1900. évben jegyzői oklevelet szerzett s megválasztott Pilisszentlászló község jegyzőjévé. A forradalom alatt otthagyta állását, a forradalom lezajlása után pedig Veresegyházán telepedett le s ma is ott él családjával.

A szervezés első éveiben került a csendőrséghez, melyet szeretettel választott élethivatásául. Családi okok miatt azonban rövid hét évi tényleges szolgálat után megvált attól és a polgári életben keresett és talált megfelelő elhelyeződést.

Stingly Zsigmond

főhadnagy, szakaszparancsnok.

Született 1859 szeptember 24-én a zalavármegyei Gelse községben. Római katolikus vallású. Édesatyja körjegyző és földbirtokos volt. Fiát gondos nevelésben részesítette. A nagykanizsai főgimnáziumot elvégezvén, az érettségi vizsgát jó eredménnyel tette le. 1881 március 8-án rendes sorozás útján avattatott fel a m. kir. 16. számú balaton-zalai honvédszászlóaljhoz. 1881/82. években a m. kir. honvédségi Ludovika

Akadémián a tisztképző tanfolyamot megfelelő eredménnyel végezte. Tizedessé 1882 november 5-én lépett elő. Mint próbacsendőr 1883 augusztus 30-án osztatott be a m. kir. 6. számú csendőrparancsnoksághoz. Mint gyalogcsendőr ugyan ezen év december 31-ével véglegesített. Címzetes őrsvezetővé 1884 május 6-án lépett elő. Hadapróddá 1884 július 5-én nevezetett ki. 1884 december 10-ig őrsparancsnok Szigetváron és Pécsen. 1885. évben Székesfehérváron letette a csendőrtiszti szakvizsgát s március hó i-vel hadapródtiszthelyettessé nevezetett ki. Hadnaggyá ugyanazon év május hó 1-én lépett elő s egyidejűleg szakasziparancsnokként áthelyeztetett Miavára. 1898 február i-vel Nagykárolyba, 1890 november i-vel Máramarosszigetre helyeztetett szakasziparancsnoknak. Főhadnaggyá 1891 november 1-én nevezetett ki. Nyugállományba 1893 november i-vel helyeztetett. Máramarosszigeten telepedett le, honnan Deésre költözött, hol később rendőrkapitány lett.

Stingly főhadnagy a csendőrségnél nőtlen tiszt volt. Magyarul tökéletesen, németül jól beszélt. Magyarországot állomásozásai során ismerte meg. Középtermetű, gyengébb fizikumú, szilárd jellemű, komoly, szerény, úri gondolkodású, jó tehetséggel és felfogással bíró férfi volt. A csendőrszolgálat minden vonatkozásában teljes jártassággal rendelkezett és kötelemait minden körülmények között hűen és példaadóan teljesítette. Önfeláldozó, fáradhatlan szorgalmáért és eredményes működéséért előljárói elismerését és alárendeltjei tiszteletét érdemelte ki.

Szepesi Gábor

1. osztályú százados, szárnyparancsnok.

Született a szepesvármegyei Szomolnokon 1853. év március hó 18-án. Római katolikus vallású. Atyja bányahivatalnok volt. A főgimnáziumot Rozsnyón végezte, hol érettségit is tett. Az államvasúthoz lépett be, ott három szakvizsgát tett le jó eredménnyel s mint forgalmi tisztviselő alkalmaztatott. Mint egyévi önkéntes – az előirt szolgálati kötelezettség mellett – 1873 március hó 13-án avattatott fel a cs. és kir. 6. huszárezredhez. Szolgálatátételre 1874 október hó 7-én vonult be. Katonai szolgálata alatt Vámosgyörkön, Jászberényben, Jászkiséren és Gödöllőn tartózkodott. 1875 szeptember hó 30-ával – mint őrmester – szabadságoltatott s áthelyeztetett ezrede tartalékába. A m. kir. csendőrséghez 1882 április 31-ével lépett be próbaszolgálatra a m. kir. 3. számú csendőrparancsnoksághoz. Beosztást nyert a nagyváradai szárnyhoz. Mint lovascsendőr, 1883 február 21-ével véglegesített. 1884 évben a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémián felállított

tartalékos tisztképző tanfolyamot igen jó, ugyanazon évben a csendőrtiszti szakvizsgát Budapesten jó eredménnyel tette le. 1884 szeptember hó i-vel hadapródörsvezető cts őrmesterré lépett elő, ugyanazon év november hó i-vel pedig hadapród-tiszthelyettesé. 1884 nov. 15-óta – mint szakasziparancsnok-helyettes és a próbacsendőrök oktatója – Budapesten alkalmaztatott. Hadnaggyá 1885 május 1-ével neveztetett ki és szakasziparancsnoki alkalmaztatást nyert Szolnokon. 1890 november 1-től hasonminőségben Kecskemétre helyeztetett. Fő-hadnaggyá 1891 november hó 1-én lépett elő. 1895 március i-vel a II. számú csendőrkerülethez helyeztetett ugyancsak szakasziparancsnoki minőségben Szegedre s onnan 1896 június 15-vel ideiglenes szárnyparancsnoknak a m. kir. I. számú csendőrkerület állományába Brassóba. II. osztályú százados 1896 november 1 -től. Századosi kinevezése előtt 1896 augusztus 1-én Miskolcra helyeztetett szárnyparancsnoki minőségben. 1899 július 1-től hasonló beosztásban Nyíregyházára s onnan 1902 május 1-ével vissza Miskolcra helyeztetett. Közben érte 1898 november 1-én első osztályú századosi kinevezése. 1903 július hó 1-ével szárnyparancsnoknak Újvidékre neveztetett ki, hol 1905 június i-ig állomásozott. Ezen nappal állandó nyugállományba helyeztetett. Mint nyugállományú tiszt a cs. és kir. 6. hadtestparancsnokság, majd a kassai III. honvédkerület katonai osztályán nyert beosztást, utóbbi helyen, mint irattárkezelő.

Birtokosa volt a jubileumi emlékéremnek s a katonai jubileumi keresztnek.

Szepesi százados csendőrségi szolgálata alatt nőtlen ember maradt. Később özvegy nővérének leányát fogadta örökbe.

Magyarul és németül tökéletesen beszélt. Családi neve előbb Omeisz volt. Magyarországot állomásozásai során ismerte. Középtermetű megállapodott, komoly jellemű, nyugodt véralkatú, vidám kedélyű, jó szellemi képességgel rendelkező férfi volt.

Mint csendőrtiszt a közbiztonsági szolgálat kezelésében és irányításában kellő szakértelemmel bírt, alárendeltjeit helyesen vezette és befolyásolta, parancsnoki kötelmeit tevékenyen teljesítette. A fegyelmet és szolgálati rendet behozni és fenntartani jól tudta. Mint igen jó lovas, táboricsendőr-tanfolyam vezetésében is jól felelt meg. Bajtársias érzésű, fegyelmezett tiszt volt, aki nevelő hatását helyesen érvényesítette alárendeltjeire. Általában jó tisztnek jellemzett.

STOLZENBERG JÁNOS

FERY OSZKÁR

Kisfaludi Kisfaludy József

hadnagy, szakaszparancsnok.

Született 1859. évben Pécsen. Édesatyja, Károly, főszolgabíró volt, akit kétéves korában vesztett el. Özvegy édesanyja a leggyöngédebb anyai szeretettel nevelte fel s végeztette vele iskolai tanulmányait. Róm. kath. vallású. Nagy kedvet érezvén a katonai pálya iránt, 1877 augusztus hó 25-én – mint 18 éves ifjú – önként lépett be a cs. és kir. 5. számú huszárezredhez s Tivadar bátyja helyett ő vett részt Bosznia megszállásában ezrede kötelékében. A hadjárat során szerencsétlenül járt, a lovat kilőtték alóla, az ráesett s lába eltörött. Két év múlva – mint szakaszvezető – tért vissza, lába szerencsésen összeforott. Itthon elérte az őrmesteri rendfokozatot. Mint lovaspróbacsendőr vétetett át próbaszolgálatra, amelynek sikeresen megfelelvén, véglegesített. 1884. évben jeles eredménnyel tette le a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémián felállított tisztképző tanfolyam vizsgáját. A tanfolyamot Szurmay Sándor báró gyalogsági tábornokkal együtt végezte, kihez őszinte barátság fűzte. Rokonai és barátai óhajtották, hogy menjen vissza a huszárokhoz, de ő szívvvel és lélekkel csendőr akart maradni. Hadapródtiszthelyettesé 1884 szeptember hó i-vel neveztetett ki s beosztatott a m. kir. 6. számú csendőrparancsnokság szombathelyi szárnyához az első szakaszparancsnok Fery Oszkár hadnagy mellé. A következő évben oktatótiszti minőségben a m. kir. II. számú csendőrkerülethez Szegedre helyeztetett. Hadnaggyá 1885 május hó 1-én neveztetett ki. 1889. évben szakaszparancsnoknak Ungvárra helyeztetett a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományába. 1891 május hó i-vel – mint csapatszolgálatra nem alkalmas – felülvizsgálat útján nyugállományba helyeztetett. Nyugdíjazása főhadnagyi kinevezése előtt érte. Előbb Ungváron telepedett le. Szatmár vármegye főispánja 1892 május havában Nagykaroly r. t. város rendőrkapitányává nevezte ki. Ezen állásában hét évig szolgált, majd a régi családi fészkebe vágyva, Szombathely r. t. város rendőrkapitányává neveztetett ki. Ezen állást 1914. évig töltötte be. Ez évben nyugdíjaztatta magát. Bármily rajongással csüggött családján, 1915. év július 22-én a m. kir. 7. honvédhuszárezredhez szolgálaton kívüli viszonyba hadnaggyá neveztetett ki. A harctérre ment. 1915 november i-vel sz. k. v. főhadnaggyá, érdemei elismerésül pedig 1917 szeptember 14-vel sz. k. v. századossá lépett elő. Ugyanekkor hadtestparancsnoksági dicsérő elismerésben részesült. Harctéri szolgálata közben érte az a megtiszteltetés, hogy Belgrádba helyeztetett, mint a megszálló csapat katonai rendőrségének parancsnoka. Itt az összeomlásig teljesített szolgálatot. Család-

jához visszatérve 1921 június hó 24-én halt meg Szombathelyen s ott is helyzetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: a hadiérem, az ezüst és bronz legfelsőbb elismerés a kardokkal, a jubileumi emlékérem, a katonai jubileumi kereszt, a Károly csapatkereszt, a bolgár királyi tisztikereszt és a német Mária kereszt.

Kisfaludy József nős ember volt; özvegye Ujfalussy Mária. Egyetlen leánya, Sarolta, honvédszámtiszt felesége. Magyarul, németül tökéletesen beszélt. Magas termetű, komoly, határozott jellemű, igen jó megjelenésű, jó szellemi képességgel és felfogással bíró férfi volt.

Mint csendőrtiszt úgy a szakaszparancsnoki, mint oktató-tiszti minőségében igen jól felelt meg. Rendkívül szorgalmas, kötelességérzettől áthatott, szép eredménnyel működő parancsnok volt. Az intézményhez való ragaszkodását élete utolsó órájáig hűen megőrizte. A régi úri magyarság egyik oszlopos reprezentánsa dőlt ki vele az élők sorából.

Nemespalágyi Palágyi Kálmán

hadnagy, szakaszparancsnok.

Született 1859. év április hó 17-én Pankotán (Arad vármegye). Római katolikus vallású. Atyja megyei hivatalnok volt. A főreáliskolát Nagyváradon jó eredménnyel végezte. 1879 március 11-én rendes sorozás útján avattatott fel a cs. és kir. 33. gyalogezredhez, a törvényes szolgálati kötelezettség mellett. Bemutatott október 1-én. Tizedessé 1880 március 23-án, címzetes szakaszvezetővé 1881 január 4-én, címzetes őrmesterré dec. hó 8-án lépett elő. A m. kir. csendőrséghez 1882 szept. 1-én vétetett fel – mint próbacsendő – három évi szolgálati kötelezettség mellett. Beosztott a m. kir. 4. számú parancsnoksághoz. Őrsvezető címzetes őrmesterré 1882 november 1-én lépett elő, őrmesterré pedig 1883 január 1-én. 1883. évben bevezényeltetett a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémia szabadságolt állományú tisztképző tanfolyamába, melyet 1884. évben jó eredménnyel végzett. 1883 augusztus hó 26-val a m. kir. 5. számú parancsnoksághoz helyzetett. 1884 szeptember 28-án Pozsonyban a csendőrtiszti szakvizsgát jó eredménnyel tette le. Hadapródőrmesterré 1884 szeptember 1-én, tiszthelyettessé november 1-én lépett elő. Hadnagy és szakaszparancsnokká 1885 május 1-én nevezetett ki Ipolyrágra, honnan rövid idő múlva Besztercebányára helyeztetett. Nősülése miatt tiszti rangjáról 1886. év október 18-ával leköszönvén, Aradon nőül vette Neumann Jolánt. 1887 május hó 1-én a székesfővárosi államrendőrséghez nevezetett ki a felügyelői karhoz, hol fokról-fokra emelkedve 1907 március

20-ával főfelügyelő lett. Nyugállományba 1913 április hó 1-ével helyeztetett.

Birtokosa volt az V. osztályú szerb királyi Takova-rendnek (1886), a bolgár IV. osztályú polgári érdemrendnek, a koronás aranyéremkeresztnek (1896), a spanyol katolikus Izabella-rend lovagkeresztjének (1908) és a Ferenc József-rend lovagkeresztjének (1911).

Nemes Várady Ede

ezredes, kerületi parancsnok.

Született 1859 június hó 4-én Tiszafüreden (Heves vármegyében). Római katolikus vallású. Édesatyja földbirtokos volt. Négy gimnáziumi osztályt jó eredménnyel végzett Egerben. 1875-76. években Kassán a cs. és kir. hadapródiskola növendéke volt, honnan azonban – saját kérelme folytán – 1876. évben elbocsátott. 1876 június 4-én a cs. és kir. 60. gyalogezredhez önkéntesen a törvényszabta szolgálati kötelezettség mellett avatott fel. Őrvezetővé 1876 november 16-án, tizedessé 1877 szeptember 26-án, szakaszvezetővé 1878 március 6-án, őrmesterré 1878 december 26-án lépett elő. Szabadságoltatott 1881 június hó 13-án. 1881 július hó 28-án – mint próbacsendőr – átlépett három évi szolgálati kötelezettség mellett a m. kir. csendőrséghez. Beosztatott a 2. számú csendőrparancsnoksághoz. Véglegesített – mint csendőr címzetes őrmester – 1882 február hó 21-én. őrsvezető címzetes őrmesterré 1882 május 1-én lépett elő. 1882 december 1-én a 3. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett. 1883-84. évben a Ludovika Akadémián az egyéves szabadságolt állományú tiszti tanfolyamot igen jó eredménnyel végezte. 1884. évben a csendőrtiszti szakvizsgát Budapesten jó eredménnyel tette le. Hadapróddá 1884 szeptember 1-én neveztetett ki. Október 1-től helyettes oktatótisz, majd oktatótisz Székesfehérváron 1887 január 31-ig. Közben 1884 november 1-én hadapród-tiszt-helyettesé, hadnaggyá pedig 1885 május 1-vel lépett elő. 1887 február 1-től 1889 január 30-ig segéd-tiszt ugyancsak Székesfehérváron. 1889 február 1-én szakaszparancsnoki minőségben Kalocsára helyeztetett a III. számú kerülethez. Itt állomásozott 1895 október 31-ig. 1891 november 1-én főhadnaggyá lépett elő, egyidejűleg áthelyeztetvén Gyulára, hol 1895 június 30-ig szolgált. E naptól 1896 június 14-ig Kecskeméten szakaszparancsnok. II. osztályú századossá 1896 november 1-én neveztetett ki. E minőségben szárnyparancsnok Nagybecskerekén a II. számú kerületnél 1903 június 30-ig. 1903 július 1-től másodtörzstiszt 1907 április hó 30-ig Szegeden, őrnagy 1905 május 1-ével. 1907 május 1-én parancsnok-helyettesi minőség-

ben a VII. számú kerülethez Brassóba helyeztetett át. 1908 november 1-én alezredessé lépett elő, egyben ezen kerület parancsnokává neveztetett ki. 1909 szeptember 1-től kerületi parancsnoki minőségben Székesfehérvárra helyeztetett át, egyidejűleg megbízatván a Nagyváradon felállított továbbképző altiszti iskola parancsnoklásával, amelyet 1912 augusztus 15-ig vezetett. E nappal kerületi parancsnoknak Kassára helyeztetett át. Ezredessé 1912 január 3-val lépett elő.

Állandó nyugállományba 1913. év november hó 1 napjával helyeztetett. Kecskeméten telepedett le s ott élt halála napjáig 1924. év november hó 5-ig. Budapesten a rákoskeresztúri új temetőben levő családi sírboltban helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1903. évben különleges alkalmazásokban huzamosabb időn át tanúsított kötelességű és eredményes szolgálataiért legfelsőbb dicsérő elismerésben részesített öfélése által. 1907. évben a szegedi csendőrkerület ideiglenes vezetésében, valamint a gyakorlati közbiztonsági szolgálat terén kifejtett ügybuzgalma és eredményes működéséért honvédelmi miniszteri dicséretben részesült. 1908. évben augusztus 12-én kelt legfelsőbb elhatározással kitűnő szolgálatai elismerésül részére a Ferenc József-rend lovagkeresztje adományoztatott. 1910. évben birtokosa lett a román koronarend középkeresztjének. Ezekon kívül birtokosa volt a 3. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek, a jubileumi emlékéremnek és a katonai jubileumi keresztnek.

Várady ezredes nős, gyermektelen ember volt. Magyarul tökéletesen, németül kielégítően beszélt. Magyarországot állómázoszásai során ismerte. Ellenség előtt nem szolgált. Magas termetű, erős testalkatú, szilárd, határozott jellemű, vígkedélyű igen jó szellemi képességgel és tehetséggel megáldott férfi volt. Úri gondolkodású és előkelő életet élő.

Mint csendőrtiszt lelkes szeretettel és fokozódó becsvágygyal szolgálta az intézményt. Hivatásszerű kötelmeit igen jól ismerte, igen kiterjedt szakismeretekkel és bő gyakorlati tapasztalatokkal rendelkezett, melyeket eredményesen érvényesített is. Állandó éberséggel őrködött a testületi és a katonai szellem fenntartása, épen úgy a közbiztonsági szolgálat – szabályok előírta – helyes teljesítése felett. Állásától megkívánt széles látókörrel rendelkezett. Elöljárói iránt tiszteletteljes és fegyelmezett, alárendeltjeivel szemben szigorú, igen erélyes és kellően tárgyilagos volt. Összegyénisége és értéke szerint a kiváló csendőrtisztek közé soroltatott.

Losonci báró Bánffy Károly

hadapród, őrsparancsnok.

Született 1857 december 3-án Marosszentkirály községben (Torda vármegye). Evangélikus vallású. Főnemesi családból származott. Atyja előkelő erdélyi földbirtokos volt. A szülői háznál részesült nevelésben; két reálosztályt magánúton végzett. 1874. évi augusztus 1-én – mint Önkéntes – avattatott fel a cs. és kir. 2. huszárezredhez. Tizedessé 1875 május 6-án, szakaszvezetővé 1876 november 6-án, őrmesterré 1878 szeptember 26-án lépett elő. 1881 január i-vel ezrede tartálékába helyeztetett. 1881 okt. 10-vel a cs. és kir. 12. szekeresosztályhoz helyeztetett át. 1882 aug. 7-én három évi szolgálati kötelezettséggel – mint őrmester – próbaszolgálatra átlépett a m. kir. 4. számú csendőrparancsnoksághoz és tiszti kiképzés alá kerülvén 1883. évben bevezényeltetett a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémiába, hol a szabadságolt állományú tisztképző tanfolyamot jó eredménnyel hallgatta. Ugyanezen évben a csendőrtiszti szakvizsgát Kassán jó eredménnyel tette le. Hadapróddá 1884 november 1-én neveztetett ki. Mint hadapród őrsvezető, címzetes őrmester, őrsparancsnok volt a nyíregyházai őrsön. Fogyatékbá vétetett 1885. évben.

Emerich Gottfried

hadnagy, szakaszparancsnok.

Született 1857 szeptember hó 6-án Válón. Római kath. vallású. Édesatyja megyei főorvos volt. A főreáliskolát Budapesten jó eredménnyel végezte. Az államszámviteli vizsgát és a jegyzői szigorlatot »képesített« osztyályozás mellett tette le. 1879 január 28-án avattatott fel rendes sorozás útján a m. kir. 62. számú ipolysági honvédzászlóaljhoz. 1879 október 2-án vezényeltetett a Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamába, melyet 1880. évben jó eredménnyel végzett. 1883 április 13-án vonult be zászlóaljához. Címzetes tizedessé 1883 április 13-án lépett elő. Május 17-én szabadságoltatott. Próbaszolgálatra a m. kir. csendőrséghez 1883. augusztus 26-án vétetett fel az 1. számú parancsnoksághoz, honnan ez év december 1-én az 5. számú parancsnoksághoz helyeztetett. Itt neveztetett ki hadapróddá 1884 szeptember hó 1-én. A besztercebányai szárnynál szolgált mint csendőr és mint őrsparancsnok. Pozsonyban tette le a csendőrtiszti szakvizsgát. Hadapródőrmesterré 1885 január 5-én lépett elő. Ez év május 1-én a m. kir. VI. számú kerülethez helyeztetett, Nagykanizsára szakaszparancsnokul. Hadapród-tiszthelyettessé július 1-én, hadnaggyá november 1-én

lépett elő. 1887 november 1-ével szakaszparancsnoki minőségben Pozsonyba helyeztetett. Itt vétetett fogyatékbá 1888 június hó 15-vel.

Nőtlen ember volt. Magyarul, németül tökéletesen beszélt. Ellenség előtt nem szolgált.

Nádas Oszkár

hadapród, őrsparancsnok.

Született 1851. év március 4-én Iglón (Szepes vármegye). Evangélikus Polgár fia. A bányászati főiskolát Selmecbányán elvégezve, kohógyakornok lett. 1883. évi február hó 12-én két évi szolgálati kötelezettséggel önkéntesen a m. kir. 37. sárosi honvédszászlóaljhoz avattatott fel. Tizedessé 1883 február 26-án lépett elő. A m. kir. honvédségi Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamát 1884. évben kielégítő eredménnyel végezte, 1884 április 1-ével hadapródtizedessé lépett elő. A csendőrséghez 1884 november 1-én vétetett át próbaszolgálatra s a IV. számú csendőrkerület állományában osztatott be. Véglegesített 1885 május 2i-vel. Hadapródőrsvezetővé 1885 december 26-ával lépett elő. 1884-85. években őrsparancsnok Nagykaposon és szakaszparancsnokhelyettes Ungváron. A csendőrtiszti szakvizsga ki nem elégítő eredménnyel történt letétele miatt három havi végkielégítéssel elbocsátatott a csendőrség kötelékéből.

Csikszentimrei Csató Ferenc

vezérőrnagy, a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjének helyettese.

Született Csikszentimre községben 1861 szeptember hó 15-én székelyhuszár nemes szülőktől. Római katolikus vallású. Az érettségi vizsgát Gyulaféheváron a római katolikus püspöki főgimnáziumban jó eredménnyel tette le. 1883 február 23-án – mint egyévi önkéntes – avattatott fel a cs. és kir. 50. gyalogezredbe. 1883 március 4-én áthelyeztetett a m. kir. 26. számú csikudvarhelyi honvédszászlóaljhoz, hova 1883 szeptember 26-án vonult be. Egyévi önkéntességi kötelezettségének eleget tevén, 1884. évben a szabadságolt állományú tisztek részére előírt vizsgát a Ludovika Akadémián megfelelő eredménnyel tette le. 1884 október 9-én – mint próbacsendő – felvétetett a m. kir. csendőrséghez s beosztatott a budapesti kerület állományába. Hadapróddá – próbaszolgálatá alatt – 1884 dec. 1-én neveztetett ki. Elméleti és gyakorlati kiképzését Nagyváradon, Magyarcsékén, Élesden és Bécsben nyerte. A

csendőrtiszti szakvizsgát Budapesten 1885. évben jó eredménnyel tette le. Véglegesítettett 1885 május 1-én. Hadnaggyá 1885 november 1-én nevezetett ki. Szakaszparancsnok Nagyszöllösön. 1890 december 1-vel a VI. számú kerülethez Szombathelyre helyeztetett, hol 1893 július 16-ig állomásozott. Itt lépett elő 1892 május 1-én főhadnaggyá. 1893 július 17-től 1896 június 15-ig segédtiszt Székesfehérváron. 1896 június 16-tól ideiglenes, majd végleges szárnyparancsnok Trencsénben, majd Pozsonyban 1903 június 30-ig. Mint szárnyparancsnok lépett elő 1897 május 1-én II. osztályú, 1900 november 1-én pedig I. osztályú századossá. 1903 július 1-től másodtörzstiszti beosztást nyert az I. számú kerülethez Kolozsvárra. Itt lépett elő 1905 november 1-én őrnaggyá. 1907 február hó 6-án az V. számú kerülethez helyeztetett vissza Pozsonyba, kerületi parancsnokhelyettesül. Alezredessé 1909 május 1-én lépett elő. E rendfokozatban ugyanott, majd Székesfehérváron ideiglenes kerületi parancsnok. 1911 augusztus 21-ével nevezetett ki a kolozsvári I. számú csendőrkerület parancsnokává. Ezredessé 1912 augusztus 11-ével nevezetett ki. Ezen kerületet 1915 május 14-ig parancsnokolta, mely nappal a székesfehérvári kerület parancsnoka lett. Itt 1917 október 3-ig szolgált. Ezen nappal nevezetett ki a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjének helyettesévé, mely méltóságot 1918 február hó 12-ig viselte. Táborkokká 1917 november 1-én lépett elő. 1918. év június 1-vel 35 évi tényleges szolgálat után állandó nyugállományba helyeztetett. Székesfehérváron telepedett le, ahol családjával visszavonultan él.

Kitüntetései: 1911. évben őfelsége legkegyelmesebben adományozta részére a Ferenc József-rend lovagkeresztjét és 1918. évben a Vaskorona-rend III. osztályát. Birtokosa volt 1912. évtől a 2. osztályú porosz királyi koronarendnek, a jubileumi emlékéremnek, a katonai jubileumi emlékkeresztnek és a II. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek.

Csató táborkok 1895. év február havában vette nőül Kunze Valériát. Házasságából egy fiúgyermek származott. Magyarul tökéletesen beszél. Magyarországot helyőrségei során ismeri. Ellenség előtt nem szolgált. Csendes, nyugodt kedélyű férfi, kinek egész életét – mint szelíd fény – a mindenkor kötelességének élő s hivatásának magaslatán és tudatában dolgozó ember öntudata ragyogta és ragyogja be. Nagy szeretettel lépett a csendőrség testületébe s amit ezzel magára vállalt, annak egész férfihez illően, becsülettel meg is felelt. A komoly és zaj nélküli munka embere volt s ez szerzte meg személye iránt előljárói feltétlen bizalmát és elismerését, alárendeltjeinek pedig nagybecsülését és ragaszkodását. Büszkén tekinthet vissza arra a hosszú 35 éves múltra, amelyet – nehéz hivatásban sok küzdelem és lemondás közepette – maga után hagyott.

Czakó-Diósgyőry Barnabás

1. oszt. százados, szárnyparancsnok.

Régi nemesi családból származott. 1857 március 9-én Miskolcon született, hol atyja királyi mérnök volt. Elemi és középiskolái elvégzése után érettségit tett és a budapesti királyi egyetemen egyévi jogot hallgatott. Mint egyévi önkéntes 1880 október 1-től 1881 szeptember 30-ig szolgált a cs. és kir. 60-ik gyalogezredben. Mint tartalékos gyalogos címzetes tizedes szabadságoltatott, miután a tartalékos tisztvizsgát letette. 1888 június 30-án áthelyeztetett a m. kir. 48. számú borsodi honvédszászlóaljhoz. Szabadságolt állományú hadnaggyá 1884 március 22-én neveztetett ki a m. kir. 17. számú krassó-temesi honvédszászlóaljhoz. Tiszti rangjáról leköszönvén, 1885 április 17-én – mint próbacsendőr címzetes őrmester – csendőrségi próbaszolgálatra vétetett fel s osztatott be a m. kir. III. számú csendőrkerülethez. A csendőrtiszti szakvizsgát jó eredménnyel tette le s mint hadapródtiszt helyettes véglegesített 1885 október 4-én. Hadnaggyá november 1-én lépett elő s neveztetett ki szakaszparancsnokul Lőcsére a IV. sz. csendőrkerület állományába. 1887. év október 1-én a kerület törzséhez rendeltetett be segédtszti minőségben. Főhadnaggyá 1891 november 1-én neveztetett ki. Mint segédtszti 1896 június 15-ig – tehát közel tíz éven át – működött. Ezen nappal a VI. sz. kerülethez Sopronba helyeztetett át ideiglenes, majd végleges szárnyparancsnoknak. II. oszt. századosná 1897 május 1-én, I. oszt. századosná 1899 november 1-én neveztetett ki. 1901-1902. év derekáig Pécsen szárnyparancsnok, 1902 augusztus 1-ével a IV. számú kerülethez Kassára helyeztetett át. Itt 1903 december 15-ig szolgált. E nappal a szolgálat alól felmentetett, majd felülvizsgáztatása folyamatba tétetvén – mint rokkant – 1904. év február i-vel állandó nyugállományba helyeztetett. Kassán telepedett le. Meghalt 1909 október hó 6-án.

Kitüntetése: 1896. június 28-án honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült kerületi segédtszti minőségben kilenc évet meghaladóan tanúsított szakszerű, ügybuzgó és eredményes működéséért. Birtokosa volt a jubileumi emlékéremnek.

Czakó-Diósgyőry százados 1890. évben nősült. Egy leány - és két fiúgyermek atyja volt. Nejétől 1902. évben elvált. Magyarul, németül tökéletesen beszélt. Magyarországot helyőrségelései során ismerte. Ellenség előtt nem szolgált. Középtermetű, erős testalkatú, élénk, kissé heves vérmérsékletű, igen jó szellemi képességgel és felfogással bíró férfi volt.

Mint csendőrtiszt hivatásszerű kötelmeit teljesen ismerte,

CSATÓ FERENC

CZAKÓ DIÓSGYÖRÝ BARNABAS

SZŰCS JÁNOS

TÖRÖK SÁNDOR

TYRMAN JÓZSEF

KÖRNER KÁROLY

BÁNYAY ALBERT

azokban nagy gyakorlattal rendelkezett; igen buzgó, becsvágyó és jó eredménnyel működő tisztként jellemzett. Elöljárók iránt engedelmes, kötelességszerűleg nyílt, ragaszkodó, alárendeltekkel szemben szigorú, jóakaró s róluk gondoskodó volt. Igen előzékeny és jó bajtárs.

Szücs János

hadnagy, szakasziparancsnok.

Született Losoncon (Nógrád vármegye) 1860 október hó 30-án. Római katolikus. Mint cisterciarendi növendék Zircen kétévi teológiát és Budapesten kétévi bölcsészeti tanfolyamot hallgatott. 1880. év január hó 10-én – mint egyévi önkéntes – avattatott felacs. és kir. 5. tüzérezredhez. Bevonult 1880 október 1-én. Egyévi önkéntesi évét leszolgálva, további tényleges szolgálatra kötelezte magát. Tizedessé 1881 október 6-án lépett elő. 1882 október 2-án – mint próbacsendő – vetetett fel a m. kir. 3. számú csendőrpáncsnoksághoz. 1883 április 11-én véglegesített. Címzetes őrsvezetővé május 6-án, őrmesterré december 26-án lépett elő, de már a 4. számú csendőrpáncsnokságnál, hova időközben áthelyeztetett. 1884-1885. években jó eredménnyel végezte a honvédségi Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamát. Hadapróddá 1885 július 1-én, hadnaggyá 1885 november 1-én neveztetett ki. Mint hadapród és hadnagy szakasziparancsnok Nagyszöllősen szolgált. 1885. december 1-ével Kecskemétre s onnan 1887. évben Kalocsára helyeztetett, majd 1889. évben február 1-én Balassagyarmatra szakasziparancsnokul. 1890. év június 16-ával a szolgálat alól felmentetett.

Szücs hadnagy nőtlen ember volt. Magyarul, németül és tótul tökéletesen beszélt. Magyarországot csak helyőrségelései során ismerte meg. Ellenség előtt nem szolgált.

Török Sándor

1. osztálya százados, szám y parancsnok.

Született Léczfalván (Háromszék megyében) 1857 február 8-án. Református vallású. Köznemes családból származott. Édesatyja földbirtokos volt. A polgári tanítóképezdét Budapesten végezte. 1882 szeptember 11-én – mint próbacsendő – avattatott fel a m. kir. 3. számú csendőrpáncsnoksághoz. Csendőr címzetes őrmesterré 1883 augusztus 1-én lépett elő, Őrsvezető címzetes őrmesterré pedig november 1-én. 1884. évben vezényeltetett a Ludovika Akadémia szabadságot álló-

mányú tisztképző tanfolyamába, amelyet jeles eredménnyel végzett. Hadapróddá 1885 szeptember 1-én, hadapródtiszt-helyettesé november 1-én neveztetett ki. Mint hadapród részben őrsparancsnok, részben szakaszsparancsnok helyettes Nagyváradon és Kecskeméten. Hadnaggyá és szakaszsparancsnokká 1886 május 1-én neveztetett ki Belényesbe. Itt 1889 szeptember 30-ig szolgált. Innen kerületi segédtsztnak Budapestre helyeztetett. Főhadnaggyá 1892 november 1-én lépett elő. Kerületi segédtsztn 1893 október 31-ig. November 1-től szakaszsparancsnok Ó-Aradon. 1896 július 16-tól ideiglenes, majd végleges szárnyparancsnok Marosvásárhelyen az I. számú kerület állományában. Itt lépett elő II. oszt. századossá 1897 május 1-én, I. oszt. századossá pedig 1900 november 1-én. Nyugállományba saját kérelmére helyeztetett 1901. évi május hó 1-ével. Gödöllőn halt meg és helyeztetett örök nyugalomra 1915 január hó 15-én. Török százados nőtlen ember volt. Csak magyarul beszélt. Magyarországot utazásai és állomásozásai után ismerte. Ellenesség előtt nem szolgált. Birtokosa volt a jubileumi emlékéremnek. Középtermetű, erős testalkatú, komoly, szilárd jellemű, igen becsvágyó, jó szellemi képességgel és felfogással bíró férfi volt. Csendőrségi szolgálatban minden tekintetben jól volt tájékozva és kiképezve. Engedelmes, kötelességtudó, lelkiismeretes parancsnok. Alárendeltjeit helyesen vezette, jól befolyásolta és fegyelmelte. Előjárói irányában engedelmes és nyílt volt. Ezenkívül igen jó, előzékeny és ragaszkodó bajtárs.

Tyrman József

őrnagy, másodtörzstiszt.

Született 1850 július 12-én Nagykárolyban. Római kath. vallású. Iparos családból származott. Orvosi pályára készült s a budapesti és bécsi tudományegyetem orvosi fakultását öt éven át hallgatta. 1869 szeptember 24-én, mint egyévi önkéntes orvosnövendék avattatott fel a cs. kir. 79. gyalogezredhez. A csapatkiképzés után a bécsi cs. kir. 2. számú helyőrségi kórházban szolgált le a második félévet. 1873 szeptember 30-án a tartalékállományba helyeztetett. 1875 május 1-én - mint egészségügyi katona - tényleges szolgálatra jelentkezett s beosztatott a cs. kir. 2. számú egészségügyi osztályhoz. Fokozatosan előlépve, - mint őrmester 1878 július 16-án áthelyezetett a cs. és kir. 7. számú egészségügyi osztályhoz, majd szolgált a 8. és 24. számú egészségügyi osztályoknál. 1882. évben résztvett a dél-dalmáciai felkelés elnyomásában. A csendőrséghez 1883 január hó 1-én vétetett fel próbaszolgálatra és beosztatott a m. kir. IV. számú kerülethez Kassára. 1883 július 6-ával, mint őrsvezető cts. őrmester véglegesített. Őrmes-

terre 1884 május 6-án lépett elő. 1884-85. években a szabadgolt állományú honvéd tisztképzőtanfolyamot a Ludovika Akadémián igen jó eredménnyel végezte, hasonló eredménnyel téve le a csendőrtiszti szakvizsgát is. Csendőrhadapróddá 1885 szeptember 1-én neveztetett ki, hadapródtiszthelyettesé pedig ugyancsak ezen év november 1-én. Mint hadapród a kassai kerület segédtsíztje mellett, továbbá, mint ideiglenes szakasparancsnok Lőcsén és oktatótiszthelyettesként Kassán működött. Hadnagyá és szakasparancsnokká 1886 május 1-én neveztetett ki a VI. számú kerülethez Győrbe. 1889 február hó 1-én ezen kerület segédtsíztjévé neveztetett ki. Főhadnagyá 1892 november 1-én lépett elő. A következő év augusztus 1-én Pozsonyba helyeztetett ismét szakasparancsnoki minőségben, 1894 július 1-ével azonban ismét segédtsíztként működik a törzsnél. 1895 május 1-ével, mint fogalmazótiszt, beosztást nyert a honvédelmi minisztérium csendőrségi (XVI.) számú ügyosztályába, hol teljes tíz éven át, 1905 április hó végéig működött. Ezen beosztásában tagja volt a Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő bizottságának is. Minisztériumi alkalmaztatása alatt lépett elő 1897 május 1-én II. osztályú, 1900 november 1-én I. osztályú századossá. 1905 május 1-től a szegedi kerületnél a másodtörzstiszt teendőivel bízott meg. 1905 július 1-től idegbántalommal beteg, felülvizsgáltatását kéri és november 1-ével, mint I. osztályú százados állandó nyugalományba helyeztetett. Ez alkalommal őfelsége részére a címzetes őrnagyi jelleget a legkegyelmesebben adományozta. A háború kitörésekor hadi szolgálatra önként bevonult s a trencsényi katonai megfigyelő állomás helyettes parancsnokává, később parancsnokává neveztetett ki. 1915 szeptember 1-ével valóságos őrnaggyá lépett elő. Tyrman őrnagy 63 éves korában a jól megérdemelt nyugalmat cserélte fel a terhes hadiszolgálattal s ezzel az amúgy is megtámadott egészségét még jobban aláásta. Orvosi tanács ellenére vállalt továbbra is szolgálatot. Ennek lett szomorú eredménye az 1915 május 19-én Karlsbadban bekövetkezett elhalálozása. A farkasréti temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1882. évben a hadiírem. 1885. évben mint hadapród őrmestert a m. kir. IV. számú kerületi parancsnokság dicsérő okirattal látta el felebaráti szeretet és előljáráshoz hű ragaszkodásért. 1887. évben Dunántúl garázdálkodott rablóbandák üldözése és megsemmisítése alkalmával tanúsított ügybuzgalma és eredménydús működéséért honvédelmi miniszteri elismerésben részesült. 1896. évben rendezett ezredéves országos kiállítás hadügyi csoportjához tartozó m. kir. csendőrségi kiállítás számára készített, igen sikerült táblázatok kidolgozása körül kifejtett fáradhatlan és lelkes tevékenységeért ismét honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesített. 1898. évben november hó 30-án kelt legfelsőbb elhatározás alap-

ján legfelsőbb megelégedés juttatott tudomására. 1905. évben nyugdíjaztatásakor pedig öfelsége részére a Ferenc József rend lovagkeresztjét adományozta. 1917. évben ezen lovagkereszthez – legfelsőbb elhatározással – a hadiékítmény adományoztatott. 1917. évben még újolag részesült legfelsőbb dicsérő elismerésben. 1906. évben lett tulajdonosa a hadiékítményes II. osztályú vöröskereszt tiszti díszjelvénynek. Birtokosa volt a 3. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek, a jubileumi emlékéremnek és katonai jub. keresztnek.

Tyrman őrnagy 1888. évben nősült. Két gyermek atyja volt. Magyarul és németül tökéletesen beszélt. Magyarországot állomásozásai során ismerte, ezenfelül Alsó-Ausztriát, Stíriát és Dél-Dalmáciát helyőrségelései s a mozgósítás folyamán.

Tyrman őrnagy pályafutása érdekes ívelésű. Orvosnak készül és egy fordulattal elhagyva e szép hivatást, amelyre olyan nagy önfeláldozással és áldozattal készült – katona lesz s a legénységi állományban közel tíz évet szolgált, azután átlép a csendőrséghez s itt még közel két évet, míg hadapródi fokozatát elnyeri. Középtermetű, inkább alacsony, zömök, higadt, komoly, jó tehetségű és végtelenül szerény férfi volt.

Mint tiszt ernyedetlen buzgalmú, igen tevékeny, óramű-pontosságú, rendkívül kötelességtudó. Csendőrségi szolgálatban elméletileg és gyakorlatilag jól volt kiképezve. Mint önálló parancsnok, segéd- és fogalmazótiszt ügyesnek, jól használhatónak és feltétlenül megbízhatónak bizonyult. Érdekes megemlítenünk, hogy azon ritka tiszték közé tartozott, kinek minősítvényén tíz esztendőn át sem kellett változtatni. Egyszer megiratik s a szolgálat idejének leteltéig »változatlan«, olyan, mint egy egész ember karaktere.

Pilisy Jenő

hadapródtiszthelyettes, ideiglenes szakaszparancsnok.

Született Alsókörtvélyesen (Zemplén vármegye") 1859 november 27-én. Római katolikus. Nemes családból származott. Édesatyja tisztviselő volt. Iskoláit Lőcsén végezte s itt szerezte meg a főreáliskolai érettségi bizonyítványt. 1879 január 1-én – mint egyévi önkéntes – avattatott fel a cs. és kir. 66. sorgyalogezredhez. Bevonult 1879 október 1-én. Leszolgálván az egy évet, ezrede tartalékába helyeztetett. Mint próbacsendőr 1882 október 3-án osztatott be a m. kir. 4. számú csendőrparancsnoksághoz próbaszolgálatra. Véglegesítettett 1883 április hó 6-án. Címzetes őrsvezetővé 1883 április 25-én, őrsvezetővé augusztus 25-én, őrmesterré 1884 május 6-án lépett elő. 1884-85-ös években hallgatta a Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamát s jó eredménnyel vizsgázott. 1885. évben Kassán szintén jó eredménnyel tette le a csendőrtiszti szakvizsgát.

Mint hadapród őrsparancsnok szolgált Kassán, majd 1885 november 1-ével hadapród tiszthelyettessé lépve elő, szakaszparancsnokot helyettesített Kassán és Beregszászon, 1888. évben állami szolgálatba lépett át.

Korner Károly

ezredes, kerületi parancsnok.

Született Győrött 1863 március hó 10-én. Római kath. vallású. Cs. kir. katonai számtanácsos fia. A győri tanítóképzőt jeles eredménnyel végezte. Tanítói oklevelet szerzett és 1881-1884. évig mint tanító működött. A m. kir. 26. sz. mosonyi honvédszászlóaljhoz 1884 július hó 8-án avatott fel. Címzetes szakaszvezetővé 1885 augusztus 11-én lépett elő. 1885. évben a Ludovika Akadémia szabadságolt állományú tisztképző tanfolyamát igen jó eredménnyel végezte. Szabadságolt állományú hadapróddá 1885 szeptember hó 1-én neveztetett ki. Mint próbacsendőr 1885 szeptember 5-én vétetett fel a csendőrséghez, beosztván a m. kir. VI. számú csendőrkerülethez. Hadapród címzetes őrsvezetővé 1885 november 28-án lépett elő. 1885 november hó 28-tól 1886 március hó 10-ig teljesített próbaszolgálatot Sopronban. Március 11-től 31-ig őrsparancsnok, április hó 1-től június 1-ig ideiglenes szakaszparancsnok Székesfehérváron és Zalaegerszegen. 1886. évben jó eredménnyel tette le a csendőrtiszti szakvizsgát Székesfehérváron. Önálló szakaszparancsnok 1886. június hó 1-től Marcalin. Hadapród tiszthelyettes ugyanezen naptól. Hadnagygyá 1886 november 1-én neveztetett ki, főhadnagygyá pedig 1892 november 1-én. Mint szakaszparancsnok 1896 november 31-ig volt alkalmazva Pécsen és Győrben. 1896 december 1-től 1897 augusztus 31-ig ideiglenes szárny parancsnokként Orsovára helyeztetett a II. sz. kerülethez. 1897 szeptember 1-én ugyanezen minőségben visszahelyeztetett a VI. számú csendőrkerülethez Győrbe. II. oszt. századossá 1897 november hó 1-én lépett elő. E nappal szárnyparancsnokká neveztetett ki. 1900. évben lovas táborig csendőrtanfolyamparancsnok. Mint szárnyparancsnok még Székesfehérváron és Esztergomban működött egészen 1903 július 30-ig. I. oszt. századossá 1900 november 1-én lépett elő. 1903 július 1-től 1906 június 30-ig másodtörzstiszt az V. számú kerületnél Pozsonyban. 1906 július 1-től tartósan vezényeltetett a honvédelmi minisztérium 16. osztályába fogalmazó tiszti minőségben, őrnagygyá 1906 november 1-én neveztetett ki. 1907 szeptember 1-én vette át ezen osztály vezetését. Osztályvezető 1911 márc. 7-ig. Ezen nappal kerületi parancsnoki minőségben áthelyeztetett Pozsonyba. Alezredessé – mint osztályvezető – lépett elő 1910 május 1-ével. Ezredessé 1913 május 1-én nevez-

tetett ki. Nyugállományba 1914. december 1-ével helyeztetett. Szülővárosában telepedett le. Budapesten halt meg 1924 augusztus hó 29-én. Holtteste Győrbe szállítatott s a győrrévfalvi temetőben temettetett el.

Kitüntetései: 1893. évben honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült sikeres szolgálati tevékenységeért, nevezetesen a pécsvidéki bányákban lezajlott munkásmozgalom alkalmával kiválóan ügyes, tapintatos és ernyedetlen ügybuzgalommal párosult sikeres tevékenységeért. 1895. évben a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított sikeres működéséért Őfelsége legfelsőbb elismerése adatott tudomására. 1908. évben adományoztatott részére a Ferenc József-rend lovagkeresztje. 1911. évben osztályvezetői minőségben több éven át teljesített jeles munkálataiért honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült. Birtokosa volt a 3. oszt. tiszt. katonai szolgálati jelnek, a jubileumi emlék-éremnek s a katonai jubileumi keresztnek.

Korner ezredes nős, gyermektelen ember volt. Magyarul tökéletesen, németül jól beszélt. Csak Magyarországot ismerte állomásozásai és utazásai során. Ellenség előtt nem szolgált. Középtermetű, erős testalkatú, szilárd jellemű, komoly, nyugodt vérmérsékletű, jó szellemi képességgel és felfogással bíró férfi volt.

Mint csendőrtiszt az állásához megkívánt szaktudással teljes mérvben rendelkezett. Hivatásszerű kötelmeit igen jól ismerte, kiterjedt szolgálati ismeretekkel és gyakorlati tapasztalatokkal bírt. Ha nem is volt kimagasló tehetség, de lelkes kezdeményező és kitartó tervei keresztülvitelében. Élethivatását komolyan fogta fel, kötelmeinek lelkiismeretesen felelt meg. Mint szakasz- és szárnyparancsnok, majd mint beosztott törzstiszt, fogalmazó tiszt, osztályvezető és kerületi parancsnok, minden tekintetben igen jól megfelelt. Igen derék és sokoldalúan alkalmazható tiszt volt. Elöljárói és fellebbvalói iránt engedelmes, fegyelmezett és előzékeny, alárendeltjeivel szemben gondoskodó, azokat jó indulatú szigorral parancsnokolta. Megértő, ragaszkodó jó bajtárs volt.

Korner ezredes pályafutása nem volt összeütközések híján. De szerette és állotta a harcot elveiért és meggyőződéséért. Sokszor érdes, kíméletlen, különösen nézet- és véleménykülönbség esetén. Szolgálati éveinek vége felé erős kedélyi depresszió szállta meg, idegessége is fokozódott. Részben ez idézte elő visszavonulását. El kell ismernünk róla, hogy ritka és érdekes egyéniség volt.

Longhy István

hadapródtiszthelyettes.

Született 1863. évi január hó 4-én Kézdivásárhelyen (Háromszék vármegye). Római kath. vallású. Édesatyja orvos volt. Középiskolái elvégzése után a bécsi tudományegyetem orvosi fakultásán két évet hallgatott. Mint egyévi önkéntes 1882 szept. 30-án avattatott fel a cs. és kir. 51. gyalogezredhez. Önkéntesi évét leszolgálván, 1883 november 5-én mint tizedes lépett át próbaszolgálatra a csendőrséghez. Véglegesítetett a m. kir. 1. számú csendőrparancsnokságnál 1884 május 1-ével. 1883-84. évben a csendőrtiszti tanfolyamot, 1884-85. évben a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémia szabadságolt állományú tisztképző tanfolyamát jó eredménnyel végezte. Címzetes őrsvezető 1884 május 1., címzetes őrmester 1885 augusztus 26., hadapród szeptember 1. és hadapród-tiszthelyettes november 1-ével. Mint tiszthelyettes szakasz-, szárny- és kerületi segédtszti irodákban nyert alkalmazást; közben Kolozsváron és Nagyszebenben szakaszparancsnokot is helyettesített. 1888 május 1-ével a szolgálat alól felmentetett.

Felsőbányai Bányay Albert

ezredes, kerületi parancsnok.

Született 1856 szeptember 28-án a kisküküllőmegyei Magyarbénye községben. Református vallású. Szatmár megyéből elszármazott régi nemes család sarja. Nagyenyeden öt gimnáziumi osztályt 1876. évben jó eredménnyel végzett. 1876 január 27-én avattatott fel a cs. kir. 31. gyalogezredhez. Bevonult 1876 október 1-én. Őrvezető 1877 november 11., tizedessé 1878 október 6-ával lépett elő. 1879 szeptember 7-én próbaszolgálatra átlépett a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz. Véglegesített 1880 március 10-án. 1881 október 16-ával át-helyeztetett a 2. számú csendőrparancsnoksághoz. Címzetes őrsvezetővé 1881 december 1-én, őrsvezetővé 1882 május 1-én, címzetes őrmesterré 1883 március 21-én, őrmesterré 1883 november 21-én lépett elő. 1884-85. években végezte a Ludovika Akadémián jó eredménnyel a tisztképző tanfolyamot. Hadapróddá 1885 szeptember 1-ével, hadapród-tiszthelyetessé 1885 november 1-ével neveztetett ki. Mint hadapród-ormester 1885 október 31-ig őrsparancsnok Újvidéken. Mint hadapród-tiszthelyettes szakaszparancsnokot helyettesít Újvidéken, Szegeden és Versecen. Hadnagyá és szakaszparancsnokká 1886 november 1-ével neveztetett ki Temesvárra. 1887 július 1-én a IV. számú csendőrkerülethez helyeztetett oktatótisztül Kassára.

1889 december 1-től visszahelyeztetett a II. számú csendőrkerülethez Szabadkára szakaszparancsnoknak, s onnan 1891 augusztus 1-től Lúgosra. 1893 október 1-től 1896 március 14-ig oktatótiszt Szegeden. Főhadnaggyá 1893 május 1-én lépett elő. 1896-1897-ben Orsován szakaszparancsnok. 1897 szeptember 1-től ideiglenes, majd végleges szárnyparancsnok Zomborban. II. osztályú századossá 1897 november 1-én, I. osztályú századossá 1901 május 1-ével neveztetett ki. 1904 november 1-től a IV. számú csendőrkerületnél másodtörzstiszt 1906 június 30-ig. Ezen nappal Székesfehérvárra helyeztetett ugyancsak másodtörzstiszti minőségben, hol 1907 április 30-ig szolgált. Őrnaggyá 1907 május 1-én neveztetett ki, egyidejűleg áthelyeztetvén előbb másodtörzstisztnak, azután parancsnok-helyettesnek Kolozsvárra. Alezredessé 1910 november 1-ével neveztetett ki. 1911 március 7-én ideiglenes, 1912 augusztus 15-én végleges kerületi parancsnokká neveztetett ki Brassóba. Ezredessé 1913 november 1-én lépett elő. Tényleges állományban halt meg Budapesten, hova gyógykezeltetése céljából utazott fel, 1915 december hó 10-én. A farkasréti katonai temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1885. évben, legénységi szolgálata folyamán, mint őrsvezető, őrsparancsnok a perjámosi őrsön, honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült, mert a közbiztonsági szolgálatát rövid idő alatt sikeres eredménnyel kezelte. 1898. évben a mehadikai népzendülés alkalmával, annak leküzdésénél tanúsított jeles működéséért, honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült. Ugyancsak hasonló kitüntetés érte 1906. és 1908. években különböző alkalmazásokban kifejtett kiváló és eredménydús tevékenységeért. Birtokosa volt a 2. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek, a II. osztályú porosz sasrendnek, a jubileumi emlékéremnek és a katonai jubileumi keresztnek.

Bányay ezredes 1895. évben nősült. Gyermektelen ember volt. Magyarul tökéletesen, németül és románul jól beszélt. Magyarországon kívül Ausztriát, a Dalmát tengerpartot, Boszniát és Bukovinát ismerte. Magastermetű, erős testalkatú, vígkedélyű, határozott jellemű férfi volt. Ellenség előtt nem szolgált.

A csendőrségnél kilencévi legénységi szolgálatteljesítés után lépett elő hadapróddá. Már a legénységi állományban kiérdemelte előjárói legteljesebb elismerését kötelességű és eredményes szolgálataival. A közbiztonsági szolgálat minden ágazatát tökéletesen ismerte, a szolgálatot helyesen vezette, irányította és ellenőrizte. Tevékenysége minden irányban kiváló volt. Mint oktatótiszt is nagyon értékes eredményeket ért el. Mint parancsnok alosztályát és kerületét magas színvonalon tartotta. Erélyéről elismert volt. A fősúlyt a fegyelemre, a fegyelmezettségre helyezte, abban látta biztosítva az intézmény

teljesítőkéességét. Kristálytisza egyéniség volt. Szolgálatát mindenkor önzetlenül teljesítette, ragyogó példaadással járva mindenütt és mindenben elől. Ez volt életének legnagyobb érdeme és büszkesége.

Hajnácskői báró Vécsey Béla

hadapród.

Született 1861 április 28-án Szürthe községben (Ung vármegye). Római katolikus. Előkelő földbirtokos fia. Öt gimnáziumi osztályt végzett, majd 1877-1878. években csapat növendék volt. 1881 márc. 7-én avattatott fel a törvényszabta szolgálati kötelezettség mellett a cs. és kir. 15. huszárezredhez. 1883 július hó 28-án – mint özvegy édesanyjának fenn tartóját – igazolvánnyal elbocsájtották. 1884 március 16-án, háromévi szolgálati kötelezettséggel, próbaszolgálatra felvételt a m. kir. IV. számú csendőrparancsnoksághoz s beosztott az ungvári szárnyhoz. Véglegesített 1884 szeptember 16-ával. 1884-85. években a Ludovika Akadémián a szabadságolt állományú honvédtisztképző tanfolyamot megfelelő eredménnyel végezte. Hadapróddá 1885 szeptember 26-án neveztetett ki, 1886 szeptember 1-ével pedig áthelyeztetett a m. kir. II. számú csendőrkerület temesvári szárnyához. 1887. évben vétetett fogvatékba.

Kintis István

1. osztályú százados, pótszárny parancsnok.

Született 1868 augusztus hó 20-án Turjaremete községben. Római katolikus vallású. Pénzügyőri biztos fia. Iskoláit végezve, Eperjesen 1881. évben érettségi vizsgát tett. Annak letétele után vasúti szolgálatba lépett és üzletgyakornok volt. Önkéntesi évét 1881-82-ben szolgálta le. Mint tartalékos szakaszvezető 1883 december 12-én lépett be a csendőrséghez próbaszolgálatra. Beosztott a m. kir. 5. számú csendőrparancsnoksághoz, hol 1884 június 12-én – mint gyalogszendőr – véglegesített. 1883 július 14-én a tartalékos tisztvizsgát Kassán jó eredménnyel tette le. Őrsvezetővé 1884 december 26-án, cts. őrmesterré 1885 október 6-án lépett elő. A csendőrtiszti szakvizsgát 1885. évben Pozsonyban tette le jó eredménnyel. Hadapróddá 1885 november hó 18-án neveztetett ki, hadapródtiszt helyettesé pedig 1886 május 1-én. Ezideig külszolgálatot látott el s utóbb őrsparancsnok lett Ipolyságon. 1886 november 1-ig ideiglenes, azután végleges szakaszparancsnok Karánsebesen a II.

számú csendőrkerület állományában. Hadnaggyá 1886 november 1-én lépett elő. 1887 április 1-én szakaszzparancsnoki minőségben a m. kir. IV. számú kerülethez helyeztetett át Eperjesre, 1889 február 1-én pedig a VI. számú kerülethez Győrérvfalura. Főhadnaggyá 1893 május 1-én neveztetett ki. 1894 szeptember 1-én ugyancsak szakaszzparancsnoki minőségben Pozsonyba helyeztetett. Itt 1898 február 18-ig állomásozott. 1898 február 19-től 1900 július 15-ig szárnyparancsnok Ungváron, majd 1900 július 16-tól 1906 május 14-ig Zilahon, 1906 május 15-től 1908 július 15-ig Tordán, 1908 július 16-tól pót-szárnyparancsnok Szegeden. Felülvizsgálat útján 1909 szeptember i-vel állandó nyugállományba helyeztetett.

Kitüntetései: 1886. évben január 6-án kelt legfelsőbb elhatározással részére a koronás ezüst érdemkereszt adományoztatott nyolc embernek a vízbefúlástól saját életének veszélyeztetésével történt bátor megmentéseért. Birtokosa volt a 3. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek, a jubileumi emlékéremnek s a katonai jubileumi keresztnek.

Kintis százados nős és három gyermek atyja. Magyarul tökéletesen, németül, tótul és szerbül jól beszél. Magyarországot helyőrségelése során ismeri. Ellenség előtt nem szolgált. Középtermetű, erős testalkatú, szilárd jellemű, jó szellemi képességgel és felfogással bíró férfi. Mint csendőraltiszti és tiszt jól használtatott. A szolgálat minden ágazatában otthonos s azokat lelkiismeretesen teljesítő volt. Mint parancsnok, alárendeltjeit helyesen vezette és irányította, a fegyelmet eredményesen kezelte. Elöljárói iránt engedelmes-séggel viseltetett, azok elismerését bírta.

Sepsiszentgyörgyi Szilágyi Gergely

1. osztályú százados, szárnyparancsnok.

A szebenvármegyei Szászsebesen született 1863. év március 10-én. Evangélikus vallású, később áttért a katolikus hitre. Édesatyja, Ferenc, ügyvéd volt. A főgimnáziumot Brassóban és Székelyudvarhelyen végezte és érettségi vizsgát tett. Mint egyévi önkéntes 1882-83. években szolgált a cs. és kir. 2. gyalogezrednél. Mint volt egyévi önkéntes tizedes 1883 szeptember 30-án ezrede tartalékába helyeztetett. Tartalékos hadnaggyá 1883. november 1-én neveztetett ki a cs. és kir. 63. gyalogezredhez. Tiszti rangjáról 1885 június 10-én önként leköszönt s július 27-én próbaszolgálatra átlépett a csendőrséghez és beosztott a m. kir. I. számú kerület állományába. Véglegesítetett 1886 január 26-án. Még ez évben Kolozsváron jó eredménnyel tette le a csendőrtiszti szakvizsgát. Hadapródcsendőr cts. őrmesterré 1886 március 2, hadapródőrs-

vezető c. őrmesterré július 16-án, hadapródtiszthelyettesé október 1-én, hadnaggyá november 1-én neveztetett ki. Július 8-tól augusztus 31-ig szakasparancsnokhelyettes Kolozsváron. Szeptember 1-től áthelyeztetett a VI. számú kerülethez végleges szakasparancsnoki minőségben Szekszárdra. A következő évben oktatótisztt Székesfehérváron, majd szakasparancsnok Veszprémben. 1891 május 15-én Zilahra, 1892 július 1-én Pancsoyára helyeztetett hasonló minőségben. Itt lépett elő 1894 május 1-én főhadnaggyá. 1894 szeptember i-étől Nagyikindán szakasparancsnok, 1895-től pedig Nagybecskereken. 1897 szeptember 1-én II. osztályú századossá és szárnyparancsnokká neveztetett ki Lúgosra. Itt mozdíttatott elő 1901 május 1-én I. osztályú századossá. 1902 június 1-én szárnyparancsnoki minőségben Budapestre helyeztetett s itt vetett 1903 június 1-én önkézüleg véget életének. A farkasréti temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1887. évben Dunántúl garázdálkodott rablóbandák üldözése és megsemmisítése alkalmával tanúsított eredményes működéséért a honvédelmi miniszter dicséző elismerésében részesíttetett. Birtokosa volt a jubileumi emlékéremnek.

Szilágyi százados 1897. évben Nagybecskereken vette nőül Kokits János ügyvéd leányát, Elzát. Két gyermek atyja volt. Magyarul, németül tökéletesen, románul kielégítően beszélt. Magyarországot általánosságban ismerte. Középtermetű, erős testalkatú, vigkedélyű, szilárd jellemű, jó szellemi képességgel és felfogással bíró férfi volt.

Hivatásszerű kötelmeit jól ismerte, osztályát helyesen vezette és jól fegyelmezte. Mint szárnyparancsnok jól megfelelt. Elöljárói iránt feltétlen tisztelettel viseltetett, alárendeltjeire előnyös befolyást gyakorolt. Igen jó bajtárs volt s jó társaságban forgott.

Somogyi Bencze Bálint

címzetes tábornok, kerületi parancsnok.

Született 1861 február hó 2-án az ungmegyei lukateleki pusztán, előkelő régi nemesi családból. Atyja, Bálint, Váralján (Ung vármegye) volt földbirtokos. Érettségi vizsgát a budapesti ref. főgimnáziumban letéve, a budapesti tudományegyetemen folytatta tanulmányait s a jogot elvégezve, 1881. évben jó sikerrel tette le az államtudományi államvizsgát. 1879 február hó 3-án avattatott fel – mint egyévi önkéntes – a cs.éskir. 11. huszárezredhez. Bevonult 1882 október 1-én. A tartalékos tisztvizsgát 1883 szeptember havában tette le a cs. és kir. XXXII. gyaloghadosztályparancsnokságnál. Tartalékos hadnaggyá 1883 november 1-én neveztetett ki. Tiszti rangja-

ról leköszönve – mint hadapród próbacsendőr – 1886 augusztus 1-én lépett be a csendőrséghez. A II. számú kerületnél vétetett állományba. A csendőrtiszti szakvizsgát 1887. évben jó eredménnyel tette le Szegeden. Mint hadapródtiszthelyettes 1887 február 1-ével véglegesített. Hadnaggyá 1887 május 1-én neveztetett ki. Mint hadapród Szegeden és Pancsován szolgált. Önálló szakaszzparancsnok Nagykikindán 1891 október 31-ig. November 1-ével a budapesti kerülethez helyeztetett szakaszzparancsnoki minőségben Szolnokra, majd 1896 július 14-ig Debrecenbe, onnan 1898 június 30-ig Nagykárolyba a IV. számú kerülethez. Főhadnaggyá 1894 november 1-énneveztetett ki. 1898 július 1-től ideiglenes, azután végleges szárnyparancsnok Nyíregyházán, majd Kassán. II. osztályú százados 1898 november 1-én lépett elő, I. osztályú százados 1901 május 1-én. 1902 augusztus 1-én a VI. számú kerülethez helyeztetett szárnyparancsnokul Pécsre. 1907 május 1-től másodtörzstiszti megbízást kap a VIII. számú kerület törzsénél, őrnaggyá 1908 május 1-én lépett elő. 1908 július 10-én másodtörzstiszti minőségben Budapestre, 1908 november 20-ával pedig Szegedre helyeztetett. Alezredes parancsnok-helyettesnek 1911 november 1-én neveztetett ki. 1913 április hó 14-ével a III. számú kerület parancsnokaként helyeztetik Budapestre. Ezredessé 1914. évben lépett elő. Kerületi parancsnok 1918 június 30-ig. Július 1-től állandó nyugállományba helyeztetett s ez alkalommal részére a vezérőrnagyi cím és jelleg a legkegyelmesebben adományoztatott. Budapesten telepedett le.

Kitüntetései: 1887. év tavaszán Délmagyarországon pusztított árvíz alkalmával tanúsított sikeres és önfeláldozó tevékenységéért a honvédelmi miniszter dicsérő elismerését nyilvánította. 1918. évben legfelsőbb elhatározással részére a Ferenc József-rend tiszti keresztje a legkegyelmesebben adományoztatott. Birtokosa 1904. évtől a Schaumburglippei házirend III. osztályú díszkeresztjének, a 3. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek, a jubileumi emlékéremnek, a katonai jubileumi keresztnek s az 1912-13. évi emlékkeresztnek.

Bencze tábornok nősült 1890. évben december 20-án Klagenfurtban. Erber Róbert huszáralezredes Etelka nevű leányát vette nőül. Egyetlen élő fia, Jenő, jelenleg huszárszázados. Magyarul tökéletesen, németül jól beszél. Magyarországon kívül Fiúmét, Velencét, Meránt, Klagenfurtot, Serajevót, Grátzot, Prágát, Marienbadot, Karlsbadot és környékét ismeri, végül Bajorországot utazásai során.

Középtermetű, erős, izmos testalkatú, élénk kedélyű, határozott, komoly jellemű, igen jó szellemi képességgel bíró férfi.

Mint csendőrtiszt, hivatásszerű kötelmeit teljesen ismerte, kötelmeit lelkiismeretesen intézte, tevékenyen és a testülete iránti nagy szeretettel működött, alárendeltjeit mindenkor helye-

sen vezette, befolyásolta és parancsnokolta. Széles látókörű, jó ítélőképességű tiszt volt. Előjáróihoz ragaszkodó, alárendeltjeiről gondoskodó, azok bizalmát bíró. Igen jó bajtárs és szeretetreméltó barát.

Kanyaró Pál

hadnagy, szakasziparancsnok.

Született 1862 augusztus hó 3-án Tordán. Iparos fia. Kolozsváron az unitárius gimnáziumot végezte s jeles eredménnyel tette le ugyanott az érettségi vizsgálatot. 1881. év november 11-én avattott fel – mint egyévi önkéntes – a cs. és kir. 51. sorgealozredhez. 1882-83. évben szolgálta le önkéntesi évét. A csendőrséghez 1883 október 18-án – mint próbacsendő – lépett be s beosztást nyert a m. kir. 1. számú csendőrpáncsnoksághoz. Mint csendő, 1884 április hó 16-án véglegesített. Címzetes őrsvezetővé 1884 május 1-én, őrsvezetővé 1885 január 6-án lépett elő. 1885. évben igen jó eredménnyel végezte a Ludovika Akadémia szabadságot állományú tisztképző tanfolyamát. Hadapróddá 1886 szeptember 1-én nevezetett ki. 1886. évben őrsparancsnok a brassói őrsön, 1887 január 1-én áthelyeztetett a VI. számú csendőrkörülethez. Előbb ideiglenes szakasziparancsnok Szekszárdon, május 1-től oktatótiszt Székesfehérváron. Hadnaggyá 1887 május 1-én nevezetett ki. 1887 augusztus 8-án szolgálat alól felmentetett.

Soós János

hadnagy, szakasziparancsnok.

Született 1863 február hó 24-én Szentesen (Csongrád vármegye). Református vallású. Birtokos fia. Szentesen három gimnáziumi osztályt végzett. 1878-1880. évig cs. kir. csapatonövendék volt. 1880 február hó 28-án csapatonövendékből – mint gyalogos – avattott fel a cs. és kir. 61. gyalogredhez.

1881 május 25-én őrsvezetővé, 1881 október 25-én tizedessé, 1882 szeptember 6-án szakasziparancsnokként lépett elő. Ezen rendfokozatban vétetett fel a m. kir. 2. számú csendőrpáncsnoksághoz próbaszolgálatra 1883 május hó 15-ével. Véglegesített 1883 november 1-én. Őrsvezetővé 1883 november 26-án, őrmesterré 1884 december 26-án lépett elő. 1885-86. évben igen jó eredménnyel végezte a Ludovika Akadémián a szabadságot állományú tisztképző tanfolyamot és 1886. évben sikeresen tette le a csendőrtiszti szakvizsgát. Hadapróddá a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémián ez évben megtartott

hadapródi vizsga alapján 1886 szeptember 1-én, hadnaggyá 1887 május 1-én neveztetett ki. Szakaszparancsnok volt Versecen, Pancsován, majd 1889. év november hó 30-ig Sátoraljaújhelyen. 1889 december 1-ével oktatótishti minőségben a kerület törzséhez, Kassára helyeztetett. Tiszti rendfokozatáról 1893. évben leköszönt. Leköszönése augusztus hó 5-ével elfogadtatott.

Kitüntetése: 1883. év tavaszán Torontál vármegyében dült árvízveszély alkalmával a védekezési és mentési munkálatoknál tanúsított önfeláldozó és eredményes tevékenységeért honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült.

Soós hadnagy nőtlen tiszt volt. Magyarul, németül tökéletesen, románul jól beszélt. Magyarországot csak állomásozásai során ismerte. Magas, nyúlánk termetű, vidám, őszinte, határozott jellemű férfi volt.

Szathmáry József

ezredes, kerületi parancsnok.

Született Cserepes községben (Gömör vármegye) 1862 április hó 19-én. Nemes családból származott. Atyja gazdaszt volt. Római katolikus vallású. Érettségi vizsga letétele után 1881-1883. években Budapesten jogot hallgatott. Alapvizsgákat nem tett. Szolgált a közös hadseregben és pedig ténylegesen – mint egyéves önkéntes – 1881. és 1882. években a cs. és kir. 61. gyalogezredben. 1882 szeptember 30-án mint címzetes őrvezető ezrede tartalékába helyeztetett. 1884 április 15-én kezdette meg szolgálatát a csendőrségnél. A m. kir. 5. számú csendőrpáncsnokságnál vétetett állományba. Véglegesített 1884 október 15-én. 1885-1886. években a Ludovika Akadémián a szabadságolt állományú tisztképző tanfolyam hallgatója. A vizsgát igen jó eredménnyel tette le. A csendőrségnél cts. őrsvezetővé december 6-án lépett elő. Hadapróddá 1886 december 21-én, hadapródtiszt helyettesé 1887 február 1-én neveztetett ki. 1887. évben Kassán a csendőrtiszti szakvizsgát jó eredménnyel tette le. 1887 március 1-én Karánsebesre helyeztetett ideiglenes szakaszparancsnoki minőségben. Itt lép elő hadnaggyá 1887 november 1-én. 1888 május 1-től 1890 június 30-ig oktatótishti Szegeden. 1890 július 1-től 1891 október 31-ig szakaszparancsnok Temesváron, azután 1897 augusztus 31-ig segédtsit Szegeden. Itt lépett elő főhadnaggyá 1893 november 1-én. 1897 szeptember 1-től szárnyparancsnoki minőségben a III. számú kerülethez helyeztetett Zilahra. 1898 július 31-ig állomásozik itt és itt lépett elő 1897 november 1-én II. osztályú századossá. 1898 augusztus 1-től 1901 július 31-ig, mint fogalmazótiszt a honvédelmi

minisztérium XVI. ügyosztályában nyert beosztást. 1901 május 1-én lépett elő I. osztályú századossá. 1901 augusztus 1-től szárnyparancsnok Aradon 1902 december 31-ig. Aradról Máramarosszigetre helyeztetett szárnyparancsnoki minőségben s itt állomásozott 1903-tól 1905-ig. 1905 november 5-től másodtörzstiszti minőségben Szegeden teljesített szolgálatot. 1907 április 30-án hasonló minőségben Kolozsvárra került s onnan 1908 május 3-ával vissza Szegedre, kerületi parancsnokhelyettesül. Örnaggyá 1907 május lével neveztetett ki, alezredessé pedig 1910 november hó 1-ével. Mint alezredes neveztetett ki 1912 szeptember 28-ával a VIII. számú kerület parancsnokává, de csak néhány hónapig parancsnokolta azt, mert 1913 április 13-án hasonló minőségben Szegedre, régi, kedves állomására helyeztetett vissza. Ezredessé 1913 december 28-án neveztetett ki. Nyugállományba 1914. évben (szeptember i-vel) helyeztetett. Gödöllőn telepedett le.

Kitüntetései: 1908. évben honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült különféle alkalmazásokban kifejtett ügybuzgó eredményes tevékenységeért. Birtokosa a 3. oszt. tiszti katonai szolgálati jelnek, a jubileumi emlékéremnek és a katonai jubileumi keresztnek.

Szathmáry ezredes nőtlen ember maradt. Magyarul tökéletesen, németül jól beszél. Magyarországot állomásai során ismeri. Komoly, határozott jellemű, mély hazafiúi érzéstől áthevített, igen jó szellemi képességű és előkelő gondolkodású férfi. A csendőrségi szolgálat minden ágazatában kiváló jártasságra tett szert, kötelmeit céltudatosan, becsvágyóan és rendkívül lelkiismeretesen végezte. Előjárói irányában feltétlen engedelmisséggel, alárendeltjeivel szemben jóakarattal párosult szigorral viseltetett. Általános műveltsége és átlagon felüli használhatósága korán kitűnt a bizalmi állásokba szólíttatott, melyekben igen jól megfelelt.

Mint ember, abból a fajtából való, amelyik gondolkodásában és cselekedetében mindig és minden körülmények között, szinte ösztönszerűen magyar tudott maradni. Munkássága a magyar középosztály dicsősége, emberszeretete, komoly és rendet tartani tudó szeretetteljes szigorúsága, önérzete a magyar uriosztály legszebb jellemvonása. Imádja fajtáját és minden hajlandóságával, tudásával, akaraterejével szolgálta intézményét. Hogy ezt magas vezetőállásban csak rövid ideig tehette, személyén kívül álló okokból történt. Férfiassága és munkabírása teljességében állott félre, betöltött harminc évi tényleges csendőrségi szolgálat után.

Zolnay Béla

hadnagy, szakasziparancsnok.

Huszton született 1861. évben szeptember hó 1-én. Evangélikus vallású. Atyja hivatalnok volt. Négy gimnáziumot végzett. 1880 március hó 4-én avattatott fel a törvényszabta szolgálati kötelezettség mellett a cs. és kir. 60. gyalogezredhez, örvezetővé 1880 január 1-én, tizedessé 1881 október 1, szakaszvezetővé 1882 szeptember 6-án, II. osztályú számvivő altisztté még azon év december 31-én neveztetett ki. 1883 szeptember 23-án három évi szolgálati kötelezettséggel belépett a csendőrséghez s beosztatott a IV. számú csendőrkerülethez. Véglegesítettett 1884 március 16-án. Őrsvezető cts őrmester 1884 augusztus i-étől, őrmester augusztus hó 26-tól. A m. kir. honvédségi Ludovika Akadémián a szabadságolt állományú tisztképző tanfolyamon igen jó eredménnyel vizsgázott. Hadapróddá 1886 szeptember i-vel neveztetett ki a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémián ez évben megtartott hadapródi vizsga alapján. A következő év február 1-én lépett elő hadapródtiszt helyettesé, november 1-én pedig hadnaggyá. Mint hadapródtiszt helyettes 1887 február 22-ével bízott meg a beregszászi szakasziparancsnokság vezetésével. 1888. évben saját kérelmére elbocsátatott a testület kötelékéből.

Zolnay hadnagy nőtlen ember volt. Magyarul, németül, tótul tökéletesen beszélt. Csak Magyarországot ismerte. Ellenség előtt nem szolgált. Magas, erős testalkatú, komoly határozott, igen jó szellemi képességgel rendelkező férfi volt. Mint fiatal tiszt becsvágygal és szorgalommal végezte teendőit.

Zágorhydai, Zewlci és Lorántházai

Loránth Dénes

vezérőrnagy, a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjének helyettese.

1859. évben született Hosszuperesztetacsánd községben., Római katolikus vallású. 1879 február 20-án avattatott fel a törvényes szolgálati kötelezettség mellett a cs. kir. 76. gyalogezredhez. Mint újonc 1879 július 16-án kezdte meg katonai szolgálatát. Még ezen év december 16-ával örvezetővé lépett elő. Tizedes 1880 március 16-ával, szakaszvezető november 16-ával. Címzetes őrmesterré 1881 december 25-én, őrmesterré 1882 január 16-án lépett elő. Ez év szeptember 3-tól tartósan szabadságoltatott. Pár nap múlva 1882 szeptember hó 9-én próbaszolgálatra belépett a csendőrséghez. Ezrede tartalékából 1883 március 21-ével három évi szolgálati kötelezettség , mel-

WESTER VILMOS*

KINTIS ISTVÁN

SOÓS JÁNOS

SZILÁGYI GERGELY

* Életrajzi adatait nem sikerült beszerezni.

BENCZE BÁLINT

SZATH MÁRY JÓZSEF

LORANTH DENES

lett a m. kir. 3. számú csendőrparancsnoksághoz végleg áthelyeztetett. Gyalogcsendőr cts. őrmesterré 1883 augusztus 6-ával nevezetett ki, majd az altiszti vizsga sikeres elvégzése után 1883 november 1-ével őrsvezető cts őrmesterré. Mint önálló őrsparancsnok a pestmegyei Aszód községben működött. A m. kir. honvédségi Ludovika Akadémián 1886. évben megtartott hadapródi vizsga alapján 1886. évi szeptember hó 1-től számítandó ranggal csendőrhadapróddá nevezetett ki. Hadapródmester 1886 október 11-től, hadapródtiszt helyettes 1887 május 1 -től. Ez utóbbi rendfokozatban az oktatótiszt teendőikkel való ideiglenes megbízás mellett a budapesti kerület törzséhez helyeztetett. Hadnagyá 1888 május 1-én nevezetett ki. Oktatótisztt 1895 július i-ig. Közben 1893 november 1-ével főhadnagy. 1895 július 1-én az oktatótiszt teendők alól felmentetett és ugyancsak a budapesti kerülethez segédtisztté nevezetett ki. 1897 szeptember 1-ével megbízott az aradi szárny vezetésével. II. oszt. századossá ez év szeptember 1-én lépett elő. A következő évben július 1-étől a csendőrségi felügyelő mellett mint segédtisztet látjuk, mely bizalmi és fontos beosztása alól 1904 augusztus hó 1-ével mentetett fel, amikor is szárnyparancsnokká nevezetett ki Esztergomba. I. osztályú százados 1901 május 1-től. 1906 július 1-ével a m. kir. V. számú csendőrkerület törzsénél a II. törzstiszti teendőket bízott meg. Őrnagyá 1907 május 1-ével nevezetett ki. 1908 május 16-ával Pozsonyból Debrecenbe helyeztetett kerületi parancsnokhelyettesi minőségben. Alezredessé 1910 november 1-én nevezetett ki. 1913. április 14-én ezen kerület parancsnoka lett. Még ez év július 2-ával öfelsége által a belügyminisztérium csendőrségi VI-b. osztályának vezetőjeként Budapestre rendeltetett. Ez év november 1-én éri ezredesi kinevezése. 1918 február 2-án kelt királyi elhatározással a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjének helyettesévé nevezetett ki, ugyanakkor lépvén elő vezérőrnagyá is. A forradalom megszüntette az állását.

Kitüntetései: 1898. évtől birtokosa a jubileumi emlékéremnek. 1902. évben elrendeltetett részére a legfelsőbb megelégedés tudtuladása. 1904. évben elláttatott a 3. oszt. tiszti katonai szolgálati jellel. 1908. évtől birtokosa a katonai jubileumi keresztnek. 1913. év március 27-én adományoztatott részére a Ferenc József-rend lovagkeresztje. Még ez évben elláttatott az emlékkeresztel. 1916 március 18-ával kitűnő szolgálatai elismeréséül kitüntettetett a III. oszt. Vaskorona-renddel, 1917. évben ehhez megkapta a hadidíszítményt a háború alatt teljesített kiváló szolgálatainak elismeréséül. Ugyanezért 1917 április 1-én ismételen részesült a legfelsőbb dicsérő elismerésben.

Loránth tábornok 1896 február 15-én kötött házasságot Kolozsváron Lázár Matilddal, egy előkelő erdélyi földbirtokos

család leányával. Házasságából három leány és egy fiúgyermek származott. Magyarul és németül tökéletesen beszél. Magyarországot állomásozásai során ismeri. Ellenség előtt nem teljesített szolgálatot. 1908. évben elismertetett régi magyar nemessége s a lorántházai és zágorhydai, majd később a zewlci előnévhez való jogosultsága.

Loránth tábornok harminchat évi tényleges csendőrségi szolgálat után vált meg a testülettől. A hosszas, értékes és eredményekben gazdag szolgálata alatt – mint felügyelő-helyettesnek – magas vezetői állásában közvetlenül kellett látnia az intézmény megbénulását, majd a külső erők által kényszerített megszűnését. A gondviselés kegye megengedte érnie az általa annyira szeretett intézménynek talpraállítását s megindulását az eredetileg kitűzött célja felé. Nemes és hazafias lelkének szebbnél-szebb megnyilatkozásait számtalanszor volt alkalmunk látnunk és hallanunk. Ízig-vérig magyar és lelkes csendőr a mai napig. Pályáján, melyet mint legénységi állománybeli kezdett meg, ritka szép karriert futott meg s csak a külső viszonyok mostohaságán múltott, hogy vezére nem lehetett az intézménynek, mely szerepre – egyénisége révén - hivatott volt. Hosszú csendőri pályája alatt mindig becsületet szerzett a csendőr névnek és bőséges érdemet ahhoz, hogy hálával és hódolattal nézzünk személyére. Sokat olvasott, sokat tanult ember, bár megjelenésében, visszavonultságában és szerénységében ezt inkább csak sejtetni engedi. Csendőri kötelességeit úgy a békében, mint a háború alatt a felmagasztosult hazaszeretet és királyhűség szempontjából vizsgálta és teljesítette. Az avatatlan különcnek vélhette és vélheti, de aki szerencsés az ő nemes szívéhez közelebb állani, érzi, hogy az egész férfi csupa szeretet. Kemény, határozott, elveiben meg nem alkuvó, markáns egyéniség.

NÉVJEGYZÉKE

azon tiszteknek akik 1876-1886. években – mint legénységi állománybeliek – kezdték meg, vagy teljesítették csendőri szolgálatukat s azt követően tisztekké neveztettek ki.

Báró (Blaskó) Gyula ezredes, a m. kir. IV. sz. csendőrkerület volt parancsnoka. Mint joghallgató 1882 augusztus hó 30-án avattatott fel egyévi Önkéntesi szolgálatra a cs.és kir. 66. gyalogezredhez, honnan – mint próbacsendőr – 1884 február 1-én vétetett át próbaszolgálatra a m. kir. IV. számú csendőrkerülethez. Hadapróddá 1887 szeptember hó 1-én nevezetett ki.

Binder Frigyes százados-számvivő. 1873 október hó 31-én vonult be – mint árkász – a cs. kir. 2. számú műszaki ezredhez. Mint próbacsendőr 1877 március 28-án kezdette meg csendőri szolgálatát a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnokságnál. Hadnagy-számvivővé 1899 november hó 1-én nevezetett ki.

Bodó Sándor hadapród. Mint egyévi önkéntes 1876 október hó 1-én vonult be a cs. kir. 31. számú gyalogezredhez. A m. kir. I. számú csendőrkerülethez 1883 március hó 9-én – mint próbacsendőr – vétette fel magát. Hadapróddá 1888 szeptember hó 1-én nevezetett ki.

Borbás Béla főhadnagy-számvivő. Mint köz vitéz avattatott fel 1883 október hó 2-án a cs.és kir. 18. számú gyalogezredhez. Mint tizedes 1886 szeptember hó 26-án lépett át próbaszolgálatra a m. kir. V. számú csendőrkerülethez. Hadnagy-számvivővé 1896 november hó 1-én lépett elő.

Boronkay Ákos címzetes tábornok, a m. kir. csendőrségi felszerelési anyagraktár volt parancsnoka. Mint egyévi önkéntes 1879 február hó 11-én avattatott fel a cs. kir. 25. számú, gyalogezredhez. Próbaszolgálatát a csendőrségnél – mint címzetes őrmester – 1883 január hó 8-án kezdte meg a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában. Hadapróddá 1887 augusztus hó 11-én nevezetett ki.

Buday Gyula ny. áll. ezredes, a m. kir. VIII. számú csendőrkerület volt parancsnok-helyettese. Mint joghallgató 1885 október hó 1-én kezdte meg katonai szolgálatát a cs. és kir. 37. sz. gyalogezrednél. Egyévi önkéntesi kötelezettségének eleget

tevén, 1886 december hó 11-én lépett át próbaszolgálatra a m. kir. V. számú csendőrkerülethez. Hadapróddá 1889 szeptember hó 1-én nevezetett ki.

Burján Endre ny. áll. ezredes, a m. kir. VI. számú csendőrkerület volt parancsnoka. Mint egyévi önkéntes 1884 szeptember hó 5-én avattatott fel a cs. és kir. 5. számú gyalogezredhez. A m. kir. I. számú csendőrkerületnél 1886 május hó 8-án kezdte meg próbaszolgálatát. Hadapróddá 1890 május hó 1-én lépett elő.

Deák Gergely hadapród-tiszthelyettes. Egyévi önkéntesi szolgálatát 1884 október hó 16-án kezdte meg a cs. és kir. 51. számú gyalogezrednél. 1886 október hó 1-én – mint próbacsendőr – lépett át a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnoksághoz. Hadapróddá 1890 május hó 1-én nevezetett ki.

Dienes Aurél hadnagy. Mint bölcsészettudományi egyetemi hallgató 1878 január hó 7-én avattatott fel – mint egyévi önkéntes – a cs. kir. 60. gyalogezredhez. A csendőrséghez 1886 július hó 21-én vétetett fel próbaszolgálatra, melyet a III. számú kerületnél kezdett meg. Hadapróddá 1890 május 1-én nevezetett ki.

Edvy István hadnagy. Egyévi önkéntesi szolgálatát 1883-1884. években teljesítette a cs. és kir. 19. gyalogezredben. Próbaszolgálatát 1885 április hó 10-én kezdte meg a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában. Hadapróddá 1887 szeptember hó 1-én lépett elő.

Fabritius János hadnagy-számvivő. 1869 szeptember hó 30-án avattatott fel a m. kir. 21. számú nagyszebeni honvédszázalóaljhoz, honnan – mint szakaszvezető – 1871 február hó 11-én lépett át próbaszolgálatra a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnoksághoz. Hadnagy-számvivővé 1895 november hó 1-én lépett elő.

Gál János hadnagy-számvivő. 1876 március hó 6-án avattatott fel a cs. kir. 62. számú gyalogezredhez, honnan cts tizedesi rendfokozatban 1879 október hó 24-én lépett át próbaszolgálatra a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnoksághoz. Hadnagy-számvivővé 1892 november hó 1-én nevezetett ki.

Halamka Ferenc százados-számvivő. Mint közvitéz 1879 október hó 1-én vonult be a cs. kir. 2. számú gyalogezredhez, honnan – mint cts őrmester lépett át 1882 szeptember hó 1-én a m. kir. I. számú csendőrkerülethez. Hadnagy számvivővé 1902 november hó 1-én nevezetett ki.

Kacsó Gábor hadapród. Egyévi önkéntesi szolgálatát 1883-1884. években teljesítette a cs. és kir. 61. gyalogezredben, honnan 1884 október hó 13-án vonult be próbaszolgálatra, a m. kir. II. számú csendőrkerülethez. Hadapróddá 1887 szeptember hó 1-én nevezetett ki.

Kéri (Kratochwilla) Gyula hadnagy. Mint újonc 1872 március hó 7-én soroztatott be a m. kir. 59. számú csalló-

közi honvédszászlóaljhoz. A csendőrségnél 1886 október hó 22-én kezdte meg próbaszolgálatát a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában. Hadapróddá 1887 május hó 1-én nevezetett ki.

Kiss László ny. áll. címzetes tábornok, a m. kir. V. számú csendőrkerület volt parancsnoka. Mint egyetemi orvostanhallgató 1879 december hó 12-én kezdte meg egyévi önkéntesi szolgálatát a cs. kir. 32. gyalogezrednél. A csendőrséghez 1886 március hó 29-én vétetett fel a m. kir. III. sz. csendőrkerület állományába. Hadapróddá 1887 március hó 19-én nevezetett ki.

Kuhn Ottó ny. áll. cts. gazdasági alezredes. Mint hadseregnövendék 1873 október hó 1-től szolgált a cs. kir. 50. gyalogezrednél, honnan – mint cts. őrmester – 1883 március hó 1-én lépett át próbaszolgálatra a m. kir. II. számú csendőrkerülethez. Hadnagy-számvivővé 1903 május hó 1-ével lépett elő.

Lázár Sándor számtanácsos. Mint közvitéz avattatott fel a m. kir. 44. számú szatmári honvédszászlóaljhoz 1885 október hó 19-én, honnan 1886 április hó 27-én lépett át próbaszolgálatra a m. kir. V. számú csendőrkerületi parancsnoksághoz. Hadnagy-számvivővé 1895 november hó 1-én nevezetett ki.

Lukács Zsigmond hadapród. 1877 május hó 3-án avattatott fel a cs. kir. 69. számú gyalogezredhez. Mint tart. tizedes 1883 július hó 9-én lépett be próbaszolgálatra a m. kir. II. számú csendőrkerületi parancsnoksághoz. Hadapróddá 1887 szeptember hó 1-én nevezetett ki.

Matéka János ny. áll. gazdasági alezredes. 1883 október hó 1-én – mint közvitéz – kezdte meg katonai szolgálatát a cs. és kir. 39. gyalogezrednél, hol tizedesi rendfokozatot ért el. Próbaszolgálatra 1886 október hó 9-én vétetett fel a m. kir. III. számú csendőrkerület állományába. Hadnagy-számvivővé 1895 november hó 1-én nevezetett ki.

Móricz György I. oszt. százados. Mint egyévi önkéntes 1883 október hó 1-én kezdte meg katonai szolgálatát a cs. és kir. 51. gyalogezrednél, melynek eleget tévén 1884 október hó 1-én közvetlenül lépett át próbaszolgálatra a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnoksághoz. Hadnaggyá 1887. évi szeptember hó 1-én nevezetett ki.

Orbán István ny. áll. gazdasági őrnagy. 1881. évi március hó 3-án avattatott fel a törvényszabta szolgálati kötelezettség mellett a cs. és kir. 62. gyalogezredhez, honnan 1884 augusztus hó 11-én – mint szakaszvezető – lépett át próbaszolgálatra a m. kir. II. számú csendőrkerületi parancsnoksághoz. Hadnagy-számvivővé 1906 május hó 1-én nevezetett ki.

Preidt Gábor százados-számvivő.* 1874. évi december

* Az »altisztek és csendőrök« fejezet alatt külön tárgyalatik.

hó 16-án – mint újonc – avattatott fel a cs. kir. 10. számú országos csendőrparancsnoksághoz, honnan 1876 május hó 1-én a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnoksághoz, 1881 május hó 26-án pedig a m. kir. II. számú csendőrparancsnokság állományába helyeztetett át. Hadnagy-számvivővé 1905. évi május hó 1-én lépett elő.

Rómay Béla ezredes, a m. kir. II. számú csendőrkerület volt parancsnoka. 1876. évi július hó 18-án avattatott fel a cs. kir. 46. gyalogezredhez. Mint tart. őrmester 1886 április hó 28-án lépett be próbaszolgálatra a m. kir. III. számú csendőrkerülethez. Hadapróddá 1887 szeptember hó 1-én lépett elő.

Tordai Sándor László ny. áll. ezredes, a m. kir. VII. sz. csendőrkerület volt ideigl. parancsnoka. Mint egyévi önkéntes 1884 október hó 1-én kezdette meg katonai szolgálatát a cs. és kir. 2. sz. gyalogezrednél. A m. kir. I. sz. csendőrkerületi parancsnokság állományába – mint tart. élelmezési őrmester - 1886 április hó 8-án lépett be. Hadapróddá 1888 szeptember hó 1-ével neveztetett ki.

Schachovszky Gusztáv I. oszt. százados. 1877 július hó 21-én – mint közhusár – avattatott fel a cs. kir. 2. huszárezredhez. 1877-78. években a budapesti cs. kir. hadapródiskolát, 1878-80. években a máhrisch-weiskircheni cs. kir. lovassági hadapródiskolát hallgatta. Huszárhadnaggyá 1881 május hó 1-én neveztetett ki a cs. és kir. 10. huszárezredhez. Tiszti rendfokozatáról önként leköszönve, 1885 december hó 2-án lépett át próbaszolgálatra a m. kir. II. számú csendőrkerület állományába. Hadapróddá 1889 szeptember hó 1-ével lépett elő.

Spalla Aurél ny. áll. cts. tábornok, a m. kir. VII. számú csendőrkerület volt parancsnoka. Mint közvitéz 1877 október hó 16-án avattatott fel a cs. kir. 52. gyalogezredhez. Mint szabadságolt állományú őrmester 1883 március hó 31-én lépett be próbaszolgálatra a m. kir. III. számú csendőrkerület állományába. Hadapróddá 1888 szeptember hó 1-én neveztetett ki.

Suba Lajos őrnagy, gazdasági tiszt. 1876 október hó 1-én vonult be – mint egyévi önkéntes – a cs. kir. 25. gyalogezredhez, honnan alvadászi rendfokozatban a cs. kir. 24. vadászzászlóaljhoz tétetett át. Mint ilyen kezdette meg 1884 január hó 7-én próbaszolgálatát a m. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnokságnál. Hadnagy-számvivővé 1895. évi november hó 1-ével lépett elő.

Nemes Szányi Árpád ny. áll. ezredes, a m. kir. VIII. sz. csendőrkerület volt parancsnoka. Mint műegyetemi hallgató 1880 október hó 1-én kezdette meg egyévi önkéntesi szolgálatát a cs. és kir. 32. táborig vadászzászlóaljnál. A csendőrséghez próbaszolgálatra – mint cts fővadász – 1885 június hó 17-én

lépett be. Állományba a m. kir. III. számú csendőrkerületnél vétetett. Hadapróddá 1887. évi szeptember hó 1-én nevezte-tett ki.

Szászvárosi István főhadnagy. 1880 október hó 16-án - mint közvitéz - kezdette meg katonai szolgálatát a cs. és kir. 2-ik gyalogezrednél, honnan - mint cts szakaszvezető - 1883 március hó 27-én lépett át próbaszolgálatra a m. kir. II. számú csendőrkerületi parancsnoksághoz. Hadapróddá 1887 szeptember hó 1-én lépett elő.

ALTISZTEK ÉS CSENDŐRÖK

Ha annak okát kívánnók megállapítani, hogy a csendőrség miért tudott – már mint fiatal intézmény is – annyira megerősödni, annyira megbízhatóvá válni és azzá fejlődni, amivé fejlődött, lehetetlen meg nem látnunk és találnunk ennek egyik főtenyezőjét a csendőraltisztkar nagy erkölcsi értékében, amelyre – mint szilárd alapzatra – valóban reá lehetett emelni az intézmény nagyarányú szervezetét.

Át kellene tudnunk hatolni az ötven év vastag kérgén és magunk elé varázsolni a csendőrség szervezése előtti úgynevezett pandúrkorszakot s a szervezés idején fennállott közbiztonsági állapotokat, hogy meglássuk és értékelni tudjuk azt a hatalmas teljesítményt, amellyel ezek a derék altisztek és csendőrök népszerűvé tudtak tenni hivatásukat s a maguk és az intézmény részére fokozatosan biztosítani a hatóságok támogatását, a lakosság rokonszenvét és elismerését, bizalmát és tiszteletét.

Az önkényuralom idejéből sok szomorú és fájó emlék maradt vissza az osztrák zsandárság ellenszenves szerepéről és ténykedéseiről. Ma már történelmileg megállapítható, hogy nem az emberekben, hanem a felülről inaugurált rendszerben keresendő ennek oka. Egy bizonyos azonban, nevezetesen az, hogy 1876. és 1881. évben szomorú és nehéz örökséget kellett az erdélyi s a szervezés alatt álló magyar csendőrségnek átvennie. De nemcsak a kezdet éveiben, hanem a szervezést követő évtizedekben is a csendőrségről, különösen pedig a csendőrökről sokat írtak s állandóan olyan megvilágításba helyezték, hogy ezzel ez a fiatal intézmény s az altisztkar teljesen hamis színben tűnt fel s a közönség általában helytelen felfogást és téves fogalmat nyert. Kedvező beállítást csak a legkritikább esetben.

Nem lehet érdektelen néhány gondolatban kifejteni, hogy tulajdonképpen miképpen keletkezett ez a felfogás. Minden bizonnyal nem az altiszt és csendőr viselkedése, megjelenése és életmódja idézte azt elő, hanem az a puritán szellem, vasfegyelem, a legénység állandó nevelése, hivatásszeretete, állása becsülése és tekintélyt tartani tudása, amellyel az Erdélyből kijött altisztek és csendőrök rendelkeztek, s amelyre a megszállások folyamán felavatott ifjú csendőrnemzedék nevelve lett. A hatóságok s a lakosság mihamarabb reájöttek arra,

hogy a csendőrökkel nem lehet elcimbóralni, őket megvesztegetni, igazságszeretetükben és hűségükben megingatni, kötelességteljesítéseikben zavarni s azoktól eltéríteni. Így a csendőr hovatovább tekintélyé és fogalommá nőtte ki magát az egyes községekben s azokon kívül. Közvetlenül és szemtől-szembe nehezen ment a tekintélye kikezdése, jött tehát a közvetett aknamunka, a hosszú, békés években kifejlődött sajtó és irodalmi irány, mely a szolgálatilag fellépett és eljáró csendőr ténykedését és személyét egyéni fantáziával, egyoldalú kiszínezéssel olyan keretbe állította, mely a valóságnak a legtávolabbról sem felelt meg. Természetesen voltak ez alól dicséretreméltó kivételek.

A közönség tényleg csak nagyon kevés bepillantást nyert és nyerhetett a csendőrség sokszor testet és lelket felőrlő munkásságába. Hogy mennyire egész embereket kívánt maga a szolgálat, mennyi lemondást, önmehtagadást, pontosságot, lelkiismeretességet, önzetlenséget és áldozatkészséget az egyestől, arról valóban csak a beavatottak lehettek tájékozottak. Már az Őrslaktanyákban folyt intenzív és komoly munka, az őrsközpontokban végzett tevékenység a hivatás természetéből folyóan annyira kötött szabályok szerinti és óráról-óra kiszabott és zajtalan volt, hogy a nyilvánosság számára titokzatos. És így van ez ma is. Ezenfelül a csendőr állandó harcra-készségben él, a szolgálata állandó veszélyekkel telt. A békés államéletben is hivatásútja ezer veszedelemmel van telehintve, embertársai gonosz indulata is folyton áskálódik még élete ellen is. Amint a polgárember számára a halál inkább elméleti lehetőség, az a csendőr számára épen nem az. Azért bátor, elszánt, halálmegvető és magát a többi embertársaitól megkülönböztető. Mondhatnók fölényesen viselkedő, ő, a kakas-tollas. Az állig felfegyverzett. A legjobb fegyver és a legbiztosabb halál ura. Aki ellen felsőbbsege vizsgálatot indít, ha lövése nem talál. Akinek nemcsak céloznia kell tudni, hanem találnia is. »A megszemélyesült halál, mely nem jár kaszával, melynek arca nem sápadt halálosan. Jár köztünk gyalog dalián, vagy lovon gögösen; válogatott szépei vagy atlétái a katonai altiszti karnak; a lelke csupa intelligencia; ha kell Pinkerton legelső detektívjei; ha kell kegyetlen orosz kozák; ha kell, eljár a forró augusztus legfőbb napjaiban teljes szolgálati felszereléssel fátlan mezőkön óraszám, vagy magas hegyeken téli viharokban, hallgatja a májusi erdő zúgását s a decemberi erdő wagneri tombolását.«

Gyermekkorom fantáziájában is mindig úgy élt a csendőr, mint a hideg, kegyetlen ércember. A kilencvenes évek legelején – aratás idején – a zentai aratómunkások a tiszai fahídon nem akarták átengedni a Torontál megyéből Bácskába átjönni akaró s mérsékeltebb napszám mellett dolgozni hajlandó munkásokat. Vasárnap reggel volt. Mi – az ottani algimnázium

tanulói – épen a diákmisést hallgattuk. A templom belső hangulatát nagy nyugtalanság töltötte be s tanáraink arcát is el-el-sápadni láttam, mikor a templom közvetlen közelében békétlenkedő tömeg fel-feltörő morajlása a nyitódó-csukódó templomajtón át beszüremlett. Már a templombamenetelünk idején láttam négy állig felfegyverzett csendőrt hat-nyolcszáz emberrel szembenállani, köztük a tömegből egy fejfel kimagasló Schlattner Frigyes őrmesterrel. Amint ott benn a templomban – dehogy imádkoztunk, hanem szinte hangosan verő szívvel – fészkelődtünk, érezve-sejtve a bekövetkező eseményt, egy lövés dördült el, utána nagy kiabálás zúgás, zajongás. Nyugtalanságunk tetőpontra hágott. Tanáraink sietve zárták reánk a templomajtókat s csak akkor bocsájtottak haza bennünket, amikor a tömeg már eloszlott. És akkor tudtuk meg, hogy a felizgatott tömegből egyesek a csendőröket akarták lefegyverezni. A támadók közül egyet agyonlőtt az egyik csendőr, egyet pedig keresztülszúrt a másik csendőr. Egy lövés, egy szúrás és a nyolcszáz ember megfutamodott a négy csendőr előtt. Két-három órán belül: – mintha a földből nőttek volna ki – húsz lovascsendőr szállotta meg a huszonnégyezer lakosságú Zentát, az emberek félően húzódtak házaikba s az alvilág nyomasztó felhője elvonult a város feje felett. Mi történt itt? Semmi egyéb, mint az, hogy a közbiztonság őrei: a csendőrök, érvényt szereztek a jognak és az igazságnak.

Egy másik alkalommal – pár évvel a fenti eset után – ugyancsak Zentán, kis flóbert fegyveremmel madarakra vadásztam a nagykiterjedésű Becke nevű erdőben egyik diák-társammal. Váratlanul dobbant elénk két lovascsendőr, kik közül az egyikben Schlattner őrmestert ismertem fel. Verejtek gyöngyözött homlokunkon, mert bizony tettenérettünk, hogy az éneklőmadarakat sem kíméltük. Schlattner őrmester komoly arccal feddően nézett reánk s ujjával jóságosan megfenyegetett azzal, hogy »fiatal urak, az éneklőmadarakat nem szabad bántani«. Diák-társammal félénken állottunk a két ércszobor előtt s megkövülten néztünk a meginduló s tovatűnő alakjaik után. Elment a kedvünk a további puskázástól. íme a nagy ellentét. A négy csendőr nyugodt szembenállása a nyolcszázfőnyi »csendőrvérre szomjas« tömeggel, másoldalról a két csendőr, mint az erdők piciny dalosainak a védelmezői.

Diákgyamban Zeus az olimpiai ködben nem volt olyan titokzatos valami, mint a csendőr, a »kakastollas«. S ha városunk utcáin daliásan végigmenni láttam őket, mindig mély tiszteletet éreztem irántuk, melyben volt félelem, de volt ragaszkodás és nagyraértékelés is. Miért? Mert tekintélyük volt. Nagyobb, vagy legalább is annyi, mint városunk bármelyik tiszteletreméltó polgárának. És vájjon mivel szereztek meg ezt a tekintélyt ezek az egyszerű emberek? Később, jóval később jöttem a rejtély nyitjára, mikor már magából a kis diákból is

csendőr lett. Az igazán komoly és az igazán becsületes munkával. És mert rendezett és rendbentartott közbiztonság nélkül sem társadalmi, sem állami lét el sem képzelhető. Az ilyen közbiztonság megteremtéséhez és fenntartásához pedig egész emberek kellene. Vasidegzetű, acéldisciplinán tartott, szilárd kötelességérzettel bíró és szilárd jellemű emberek. Ilyenek voltak azok a csendőraltisztek és csendőrök, akikről e műben megemlékezünk: a csendőrség úttörői.

Ezekről a derék magyar csendőrökről olvastam egy lelkes csendőrbarát tollából a következő elismerő sorokat:

– Tudja a büntetőjogot, még a királyi Kúria joggyakorlatából is pedz valamit. Hallottam vitatkozni ügyvéddel, amikor a csendőr maradt győztes. Láttam rengeteg – csendőrkézből eredt – bűnügyi írásos feljelentést, ahol alapjában száraz esetek úgy körül voltak bélelve szebbnél-szebb jogász érvekkel, mint egy kis női kabát hermelinnel. Ismertem egy marcona, fekete őrmestert, kinek feljelentéséből egyszer tíz sor jogi megokolást egy kiváló törvényszék méltónak ítélt arra, hogy változatlanul felvegye ítélete megokolásába. Ismertem csendőröket, akik három nap alatt kerítettek kézre egy nagy betörőbandát, amely után nem maradt a tél fagyott rögén még lábnyom sem, csak a kirabolt háztól száznegyven lépésre találtak egy – fojtásnak használt – barna papírroncsot s ebből állapították meg, hogy váltó volt, kinyomozták egy rajta halványan Ját-ható bélyegzőlenyomat felerészből a takarékpénztárat, a melyik a váltóra kölcsönt adott s azon egyént, aki a kölcsönt felvette. Három nap nem tellett bele és hurokra került az egész banda. Ismertem egy járásőrmestert, akinek neve Magyarország valamennyi cigánya között olyan rettegett fogalom volt, hogyha a cigány véletlenül róla talált álmodni, még álmában is olyan ijedt volt, hogy átfordult a másik oldalára. Ismertem olyan csendőrt, kinek járőrtáskájában hat álló esztendeig gondosan összehajtvá egy finom úri monogrammos zsebkendő őriztetett, nagy üzleti rablás ott felejtett kis holmija s a tettest hat évi fáradságos nyomozás után találta meg hozzá, hogy harminchét csendőröstől beszerzett adatok révén kiderítette, hogy tíz éven belül hol követtek el betörést, ruhalopást és a mikor az egyik Őrs megírta, hogy kilenc éve egy G. kezdőbetűs földbirtokosnál, kisütötte, hogy a zsebkendőn is G. betű van s annak a régi betörésnek időközben a fegyházból is már kiszabadult tetteséből lassú – szellemi – tűzön kiszedte, hogy a finom zsebkendő az ő szórakozottságából maradt a helyszínen. Ilyen a csendőr, mint detektív. Láttam két csendőrt hétszáz ember ellen. A két csendőr lőtt, néhány ember ott maradt – mert a Mannlicher golyó éppen hat ember testén szaladhat át és még a hetediknek a memóriáját is megerősíti – és majdnem hétszáz ember másfél perc alatt úgy elrohant, hogy esküt mertem volna tenni, hogy nemcsak a helyszínen, de

a szemhatáron egy ember sem volt. Láttam két pusztázó lovascsendőrt künn az Alföld nagy rónaságán, ahol az egyik pásztor-ember a másikkal a gémeskút gémjével adott titkos jelet kilométernyire: jön a csendőr. Láttam választási harcban tíz lovascsendőrt vágtatni felbőszült tömeg ellen. A hunok jutottak eszembe, Attila ostora, melynek suhintása nyomán nem maradt s nem nőtt többet fű. S ezerötszáz ember úgy elrohant, hogy nem érezte otthon a bokáját. Ilyen a csendőr, mint a vidék, a faluk, a puszták őre! És ez a félelmetes »pofozó masina«, ezek a marcona legények – ki gondolná – a leglelkesebb irodalombarátok, a leghűbb könyvolvasók s a legjobb könyvvásárlók. Szokatlanul hangozhat, főképpen a szépirodalmat pártolják. Láttam csendőrt, aki az őrszlaktanya előtti padon regényt olvasott. Ismertem egy csendőrőrsöt, melynek legénysége alig néhány éven belül egy – rakoncátlankodásáról messzeföldön híres – bihari község lakosságával megkedveltette a konyhakertészet művelését s a község pompás anyagi jóléthez jutott. Egy másik – most elszakított területen fekvő – iskolánélküli kis községben egyik lelkes csendőr tanította a falu aprajagját a betűvetés mesterségére.

Íme, ilyen az igazi, a magyar csendőr s nem olyan, amilyenek az ország destruktív rétege úton-útfélen beállítani szeretné! Nemes hivatás, nemes munkakör, melyet kezdettől fogva nagy szeretettel, tisztult elvekkkel, egészséges lélekkel, fejlett szakértelemmel, fáradhatlan lelkesedéssel tölt be, megbecsülhetlen szolgálatot téve a hazának s a haza minden egyes tagjának.

*

Mielőtt az úttörő csendőraltisztek és csendőrök személyenkénti ismertetésére térnék át, az akkori idők korrajzának teljessételem érdekében vázolnom kell a viszonyokat, amelyek között ők éltek s amelyek az ő életüknek és szolgálatuknak a keretét adták.

A csendőrség legkisebb szervezeti egysége az Őrs. Ez altiszt által vezetett parancsnokság. A szervezés idejétől kezdve mai napig megvannak az őrsparancsnokságok. Akkor nem is volt más – altiszt által parancsnokolt – egység. Egyszerűség és áttekinthetőség szempontjából vegyünk egy vármegyét. A vármegyék legmozgalmasabb, népesebb és centrális fekvésű községeiben állítottak fel őrsök, mindegyik részére pontosan kijelölve működési területük, melyek ötven év óta őrskörleteknek neveztetnek. Az őrsparancsnokok nemcsak legénységük fegyelmezéséért, neveléséért, a szolgálat kezeléséért és irányításáért, hanem a közbiztonság helyes fenntartásáért is felelősek. A közbiztonság szempontjából a közigazgatási hatóságok mellé, saját előljáró tisztiparancsnokságaiknak pedig alá vannak rendelve.

A legkisebb tisztiparancsnokság a szervezés idején a

szakasz volt, melyet hadnagy és főhadnagyi rendfokozatban levő tisztek parancsnokoltak. Ilyen szakaszok csak vármegyék székhelyén voltak. Erdélyben 2-3 vármegye is tartozott egy-egy csendőr-szakaszparancsnokság felügyeleti körletéhez.

A szakaszok felett a századosok által parancsnokolt szárnyparancsnokságok, ezek felett pedig a kerületi parancsnokságok állottak, amelyek törzstisztek – rendszerint ezredek – által parancsnokoltattak. Lényegileg ma is ez a helyzet áll fenn.

A csendőrségnél az Összes közbiztonsági, tehát a hivatászerű szolgálat ellátása az őrsök – így tehát az altisztek és a csendőrök – vállaira nehezedik. Az őrsök helyes és eredményes működéséhez fűződik a közbiztonság jó vagy rossz sorsa. A csendőrség törzsét, gerincét az őrsparancsnokságok adják s ennek szíve az altisztikar. A tisztikar a feje, a szelleme ennek a testületnek; a lényeg, a törzs, a csendőrségi hivatászerű feladatok főmunkása az altisztikar, a kül(őrs)szolgálatot ellátó legénység. Az altisztikar tanultságára, önfeláldozó lelkikészségére, magasfokú hivatásszeretetére nélkülözhetetlen szükség van. Innen a magyarázata annak, hogy a tudásuk és a munkabírásuk iránt támasztott rendkívüli követelmények súlyosak. Egy őrs létszáma 6-15 fő csendőr. Ezek minden ténykedéséért az őrsparancsnok felel, még akkor is, ha külszolgálatban 8-10 kilométerre van távol az őrsállomástól. Minden közbiztonsági zavar kiderítése egyedül és kizárólag az eljáró csendőr, altiszt (járőrvezető), végeredményben az őrsparancsnok dolga és kötelessége. Vegyünk egy egyszerű esetet. Budapesten egy rejtélyesebb bűneset történik, melynek tettese nincs adva. Azonnal mozgósítatik egy egész apparátus, jogvégezett tanácsosok, fogalmazók és detektívek egész tömege helyeztetik mozgásba. Mindez a csendőrőrsökön a lehető legegyszerűbb módon oldatik meg, két ember, két csendőr (egy járőr) által, kikhez csatlakozik az őrsparancsnok. Bonyolultabb esetben a szomszédos őrsök is bevonatnak, természetesen csupán egy-egy járőr erejéig, mert az őrsök az őrskörletüket felügyelet nélkül nem hagyhatják.

Ez a felügyelet járőrködésből áll. Az egyes őrskörletek ugyanis őrzéskörletbe vannak osztva, melyek egy hálózatot képeznek. Ezeket kell állandóan portyázni s annak segélyével a megelőző szolgálatot teljesíteni. Ez a szolgálat éjjel és nappal, az időjárási viszonyokra tekintet nélkül, láttatik el. Ennek a szolgálatnak végzése a csendőrség legértékesebb munkássága. És ha ilyen szolgálatról bevonul egy-egy járőr, a portyázása idején észlelt törvényellenességekről megállapításait a hatóságok részére fel is dolgozza. És pedig késedelem nélkül, így azután egy mozgalmasabb őrsön a parancsnok s a legénység állandóan intenzív bel- és külszolgálatot lát el s ez szolgáltatja magyarázatát, hogy a legénység igen magas százaléka

fizikailag és idegzetileg idő előtt megroppan, mért szolgálata természete egész munkaerejét veszi igénybe.

*

A csendőrséghez csak olyan magyar honosok vétettek át a legénységi állományba, akik a húsz életévüket betöltötték s a negyvenedik életévüket még túl nem haladták. A csendőr-jelentkezőknek írni, olvasni és számolni kellett tudniok, fedhetlen erkölccsel bírniok, a szolgálati nyelvet teljesen, azon vidék nyelvét pedig, hol szolgálatukat teljesítették, jól ismerniök. A jelentkezők kiválasztásánál a kerületi parancsnokságok nagy gondot fordítottak az anyag kiválasztására, hogy azok a hadseregnél (honvédség) altiszti rendfokozatát már elért egyének legyenek s olyanok, akik ittasságért, nyereségvágyból eredő bűncselekményért, szolgálati mulasztásért vagy függelemsértésért büntetve nem voltak. A hadseregnél (honvédség) szakaszvezetői vagy őrmesteri rendfokozatban szolgált jelentkezők abban a kedvezményben részesültek, hogy félévi próbaszolgálatuk sikeres teljesítése után lehették a csendőraltiszi vizsgát. Különösen a szervezés első éveiben volt nagy hiány a csendőraltiszi karban s ezért mutatkozott szükségesnek a csapatoknál magasabb rendfokozatot elért altiszteknek – lehetőség szerint – rövidebb időn belüli gyors átképzése. Ezért a felszerelésük után külörsre osztattak be, itt két hónapig teljesítettek gyakorlati szolgálatot, amely után Kolozsváron (majd a felállítás sorrendjében az egyes kerületek székhelyén) altiszti iskolába vonták őket össze s négy hónapi elméleti jkiképzés s az altiszti vizsga sikeres letétele után örsvezetővé lettek elő-, léptetve, vagy ha belépésük előtt őrmesteri rendfokozattal bírtak, ezen rendfokozatukat nyerték vissza. Ha az altiszti vizsgát valamelyik nem tudta letenni, megkérdezett, hogy mint csendőr (t. i. nem mint csendőraltiszt) kíván-e tovább szolgálni? Ha nem, akkor leszereltetett; ha igen, akkor mint csendőrt beosztották valamelyik Örsre s az ilyenek csak 10-12 évi eredményesen teljesített csendőri szolgálat után juthattak be újból az altiszti iskolába.

A gondosan, körültekintően és lelkiismeretesen megválasztott emberanyag a csapatnál teljesen ki lévén képezve, a csendőrszárnyaknál nyolc hétig tartó csendőrelméleti kiképzés alá vétetett. Oktatójuk a szárnyszékhelyi Örs parancsnoka volt. Foglalkoztatásuk a következők szerint történt: reggelenként egyórai fegyvergyakorlat, mely idő alatt a fősúly arra helyeztetett, amelyre a csendőrnek szolgálata természetéből folyólag tényleg szüksége is van, t. i. fegyverfogások, szurony- és kardvívásra. Az egyórai gyakorlat után az örsparancsnok 9-12-ig elméleti előadást tartott a csendőrségi szervezeti és szolgálati utasításból, a büntetőtörvénykönyv – kerületi parancsnokság által kijelölt – részeiből s az akkor már érvényben volt törvényes rendelkezések- és szabályrendeletekből, végül a laktanya-

szabályzatból. Nem volt nagy az anyag, de alaposan megtanulta és helyesen értelmezni is tudta a legénység, tehát volt alap, amire a továbbképzést helyezni lehetett. Azonkívül az elméleti oktatást mindig gyakorlati példákkal kellett kíséreni. Délutánonként az írás, olvasás és számolásban gyakorolták magukat öt óráig. A próbacsendőrök ezen elméleti kiképzés alatt a lakatnyát el nem hagyhatták. Volt ennek a rendszernek egy nagy előnye. Ez a kiképzés nem volt tömegkiképzés, hanem inkább egyéni, miután 8-12 próbacsendőrnél többől nem állott egy-egy tanfolyam. A nyolc hét elteltével a szakaszparancsnok jelenlétében a próbacsendőrök vizsgát tettek. Akiknek sikerült, azok a gyakorlati szolgálat elsajátítása végett külörsökre osztattak be, a gyengébbek továbbra is visszatartattak s csak ha a második próbacsendőri vizsgán sem feleltek meg, bocsájtattak el a testületből szellemi korlátoltság címén. A külörsökre beosztott próbacsendőrök elméleti és gyakorlati előhaladásáról, szolgálatban s azonkívüli magatartásáról, az önképzésben való buzgalmáról az őrsparancsnoknak előjáró szakaszparancsnokságukhoz minden hó végével írásbeli jelentést kellett tenniük. Ez a jelentéstétel egészen a próbaszolgálati idő leteltéig volt kötelező.

A külörsre beosztott próbacsendőrt az idősebb bajtársak s maga az őrsparancsnok is szeretettel fogadták, őt a gyakorlati szolgálat elsajátításában állandóan s a legjobb indulattal oktatták. Fogyatékoságait türelmesen nyesegették s minden törekvésüket az képezte, hogy a csendőrhivatást megszeresse s a szolgálatban minél jobban felhasználható legyen. Ennek a valóban helyes és céltudatos bánásmódnak és eljárásnak Jett azután az eredménye az, hogy az egyévi próbaidő elteltével – kevés kivétellel – minden csendőrben az intézmény egy derék, értelmes és hivatástszerető egyént nyert.

Járőrvezetőnek a csendőrök legnagyobb része alkalmas volt s az idősebbek pedig őrsparancsnok-helyettesnek. És erre nagy szükség is volt, mert a több napokat igénybevevő őrjárat* leportyázások és a sokszor hetekig tartó nyomozások esetén; a távollevő őrsparancsnok miatt sem a bel-, sem a külszolgálat ellátásában akadály nem következett be.

Címzetes őrsvezető másodaltisztek** csak a kerületi-, a szárny- és szakaszparancsnokságok székhelyen levő őrsökön voltak. Nagyon fontos és rendkívül mozgalmas külörs volt az, ahol az őrsparancsnokon kívül még egy fiatalabb, vizsgázott altiszt – mint másodaltiszt – volt beosztva. Kinevezett (valóságos) őrsvezető másodaltiszt nem lehetett, sőt még rendszeresített őrsparancsnoki helyeket is töltöttek be címzetes őrsvezetőkkel.

* Az első tíz év alatt az, hogy egyes őrjáratok 160-180-240 órai időtartamúak voltak, éppen nem volt szokatlan.

** Így nevezettek abban az időben az őrsparancsnokhelyettesek.

Az előléptetési viszonyok általában nagyon mostohák voltak, így például a kolozsvári csendőrparancsnokságnál a 792 főnyi öszlegénységi állományra 38 őrmesteri és 115 őrsvezetői hely volt rendszeresítve. Az 1882. s az ezt követő években történt megszállások idején a kolozsvári kerületnél 26 főre apadt a valóságos őrmesteri helyek száma. Ebből a létszámból a törzsnél és a négy szárnynál mintegy 10-12 régi, kipróbált, valóságos őrmester volt beosztva, így az erdélyi vármegyék területére alig maradt 16 valóságos őrmester. Így azután könnyen elképzelhető, hogy mennyire becsült és tekintélytadó rendfokozat volt a valóságos őrmesteri s egy-egy ilyen helynek betöltése milyen ritka eseményszámba menő. Az arra jelöltnek minden irányban megbízható, különösen jó nyomozó, kitűnő oktató, egyénileg és jellemileg kiváló, főleg büntetlen altisztnek kellett lennie.

Az altiszti iskolába való jelölés és bejutás is kitüntetés-számba ment. Csak olyanok hozattak javaslatba a szakaszparancsnokságok által, akik mint őrsöt önállóan vezetni s őrsparancsnokot helyettesíteni képesek, ebben kipróbálva voltak, s annak jól megfeleltek. Volt olyan csendőr, aki csupán 10-12 évi közbiztonsági szolgálat teljesítése után jutott be az altiszti iskolába; voltak olyanok is, akik már 3-4 év elteltével – iskolázottságuk révén – jutottak be oda, de viszont 20-25 éven át szolgáló csendőrök sem voltak ritkaságszámba menők.

Az altiszti iskolát eredményesen végzett csendőrök címzetes őrsvezetőkké neveztettek ki s mint másodaltisztek, tapasztalt őrsparancsnokok mellé nyertek beosztást s ha az őrsök önálló vezetésében teljesen kipróbáltattak, csak azután neveztettek ki 2-4 év múlva valóságos őrsvezetővé.

Ha egy csendőr vagy másodaltiszt egyik Őrsről a másikra helyeztetett át, régi őrsparancsnoka az újnak megküldötte az áthelyezett minősítvényét, amelyet mindig az őrsparancsnok vezetett és saját pecsétjével lezárt borítékban az őrspénztár-asztal fiókjában őrzött. A szakaszparancsnok ezek alapján szerkesztette év végével a minősítvényi táblázatokat.

Áthelyezések csak a legritkább esetben történtek, mert az volt a cél, hogy a helyi és személyi ismeretek – az egyesek által – a szolgálat előnyére minél jobban és alaposabban kihasználtsanak. Tökéletes helyi és személyi ismerete pedig csak annak az altisztnek és csendőrnek lehetett, aki huzamosabb ideig szolgált egy-egy őrsön. Akkor csak egy cél lebegett minden rendű és rangú előljáró szeme előtt: *a közbiztonság*. Mondanunk sem kell, hogy az áthelyezéseknél a kincstár érdeke is szem előtt tartatott, úgyannyira, hogy legénységi áthelyezéseknél pl. a podgyászviteldíjat a kincstár nem is térítette meg. Volt a kolozsvári kerületnél egy Görg Ede* nevű

* Lásd az életrajzoknál.

őrmester, ki mint próbacsendőr került égy – a Marosvásárhelyi szárny területén fekvő – őrsre és harminc év elteltével – mint valóságos őrmester – ment ugyanarról az őrsről nyugdíjba. Mint nyugdíjas is abban a községben telepedett meg, polgári ismerősei körében.

Az elhelyezési viszonyok a 70-80-as években kitűnőek voltak. Még a legeldugottabb helységeken is kényelmes és tágas – nagy belsőséggel bíró – laktanyákban volt a legénység elhelyezve. Nősök jobbára csak az őrsparancsnokok voltak. Az őrsraktanyákban volt egy őrsiroda és 2-3 legénységi szoba, melyekben a legénység otthonosan érezvén magát, a szobák falait szőnyegekkel, fényképekkel és szépen keretezett dicsérő okiratokkal ízlésesen díszítette. Volt olyan őrsiroda, hogy 6-8 dicsérő okirat is függött a falon s ha a legénységi szobában is volt egy hosszasabban szolgáló csendőrnek kifüggesztve dicsérő okirata, a fiatalabbaknak is az volt az egyedüli vágyuk, hogy ők is olyanra érdemesítsék magukat.

Az őrsirodákban s a legénységi szobákban való tartózkodás barátságos volt. Minden ágyon a lószőrpárnán kívül egy, a laktanya-szabályzatban előírt méret szerinti tollpárna is volt. Ezek mindig szép, tiszta fehér huzattal voltak ellátva. Minden ágy előtt csinos lábszőnyeg s a szobák hosszában futószőnyeg. Ha ehhez hozzávesszük, hogy úgy a reggeli, déli, mint az esti étkezéshez az ebédlőasztal tiszta, fehér abrosszal, szép, tiszta fehér porcellánedények és ragyogó tisztaságú evőeszközökkel terítették meg s a közigazgatásba befizetett 30-35 krajcáros napi betétből a legénység reggel egy nagy csésze tejes kávéval, délben háromfogásos ízletes ebéddel, este mindig frissen készült vacsorával lett ellátva, megértjük, hogy miért szolgáltak a jóra való csendőrök 25, 30, sőt 40 évet is az erdélyi csendőr (később kerületi) parancsnokságnál.

A takarékoság és a rendszeret a legénységnél fogalommal vált s ha elszórtan akadt egy-egy olyan csendőr, aki a rendszerrel nem tudott megbarátkozni, az a saját akaratából igyekezett a testülettől megválni, de bajtársai is kinézték onnan.

*

A legénység a maga rendkívül fárasztó külszolgálatát igen nagy lelkiismeretességgel fogta fel és teljesítette; az előfordult közbiztonsági zavarokat törekedett minden tudásával és erejével kideríteni s minthogy a szolgálatban nem volt reáutalva az ingyenellátás elfogadására, a nép előtti tekintélye napról-napra öregedett.

A csendőrség akkori tagozódása folytán az őrsök igen nagy területen teljesítettek szolgálatot. Az erdélyi csendőrség később a kolozsvári kerület területén – mely tehát 14 vármegyét ölelt fel– négy szárny, nyolc szakasz és mintegy 100 őrs működött* Egy-egy szakasz – mely két vármegye területét is felölelte – 20-22 Őrrel rendelkezett, melyek közül jó, ha 2-3 őrs rendelkezett vasútállomással s 6-8 Őrs távirda-állomással. Egy-egy őrskerülethez 35-40, sőt ennél is több község tartozott, a fogarasi őrshöz pl. 44 község és a nagy kiterjedésű havasok. És ezeken az őrsökön nyolc főnyi legénység tartotta fenn mintaszerűen a közbiztonságot. A fogarasi őrs területén a 90-es években már Öt Őrs működött, vagy pl. a törcsvári őrs területén – melyhez kezdetben 16 község tartozott s az Őrsnek nyolc őrzárata volt – idővel nyolc őrs állított fel s egy szakaszparancsnokság.

A szolgálati utasítás szerint csak »rendes« és »felszólított« szolgálat volt. Előbbit saját kezdeményezésből az utasításban előírt módon teljesítette a járőr.

Rendes és felszólított szolgálat az őrzárati beosztás alapján az »Állomás-szolgálati könyv«-ben íratott elő, honnan a csendőr »Szolgálati könyvecské«-jébe vezetettet be. Az őrskörletek őrzáratokba osztattak be. Ezek akként állították össze, hogy az őrskerület minden fontosabb tereptárgya felvétellett s ezek »őrzáratokba csoportosítottak. Egy-egy őrzárati – a leportyázandó őrzáratok hossza szerint – 24-től 70-80 órai időtartamú volt, havasi őrsökön 160-240 órai időtartamúak is. A havasi őrsök őrzáratainak portyázása – eltekintve az életveszedelmektől – könnyebb volt, mint a belőrsöké s azok rövidebb időtartamú őrzáratai. A havasok éjjel nem voltak járhatók s a járőr alkonyattól virradatig pihenhetett. A belőrsök őrzáratainak leportyázásánál nem lehetett pihenni, a később rendszeresített közép és nagy pihenők akkor még teljesen ismeretlenek voltak. Pihenési idő sehol sem volt soha előírva. így ha a járőrt az őrsparancsnok valahol alva találta, őrszolgálatbeli kötelességsértést állapított meg.

Az egyes őrsök székhelyei igen távol feküdtek egymástól, úgy, hogy ha pl. Nagyszebenből Fogarasba, vagy Fogarasból Brassóba fogoly kíséret szükségessége állott elő, az őrsről-őrsre való kísérésnél a kivezényelt járőr 30, esetleg 40 km utat is megtett a legközelebbi őrsig és ugyanannyit kellett vissza megtennie a saját őrséig.

A szolgálat mindig meghatározott időre íratott elő, kivéven a nyomozószolgálatot, mely »szükségig« íratott be úgy az Állomás-szolgálati könyvbe, mint a Szolgálati könyvecskébe. Ez atóbbi helyébe rendszeresített utóbb az Őrzárati lap. A Szolgálati könyvecske első lapjának második oldala tartalmazta az altiszt és csendőr személyi adatait és előző csapattesténél eltöltött szolgálati idejét s a csendőrséghez való belépése

napját; a következő lapokra a szolgálat íratott elő. Ha több községet és tereptárgyat kellett leportyáznia, akkor azok mindegyike beíratott s a csendőr minden községbe és tereptárgyhoz való megérkezése s onnan való elindulása idejét pontosan beírta, ezenkívül a községek címnyomóját is feltüntette a falu bírójával a könyvecske megfelelő oldalára.

A járőr két tagja közül az idősebb a járőrvezető, a fiatalabb a másodcsendőr volt, úgy mint ezidőszerint is. A járőrvezető a szolgálat teljesítéséért teljes felelősséggel tartozott. Erkölcsi kötelességei közé tartozott fiatalabb bajtársát szolgálat közben oktatni s ezen szolgálat folyamán jó csendőrré képezni.

Rendes szolgálat teljesítésénél minden községben két órát, minden tereptárgynál félórát tartózkodott a járőr. Ez idő alatt le kellett portyáznia a község minden utcáját, éjjel ellenőriznie az éjjeli öröket, feltűnés nélkül lesállást tartania a közártalmúak és feltételes szabadságra bocsájtott egyének lakása közelében, valamint ellenőrizni, hogy engedély nélkül nem hágták-e át a zárórát, nem tartanak-e valahol táncmulatságot, vagy fonóházat stb.? Portyázása közben mindenre ki kellett figyelmét terjesztenie s ahol törvénysértést vagy rendellenességet észlelt, azt lehetőleg még a helyszínen megszüntetni, a kihágásban találtakat – bevonulás után az őrs útján – az illetékes hatóságnak feljelenteni. Büneset észlelése esetén a nyomozást azonnal folyamatba tette. Rendes szolgálatának félbeszakítása mellett annak kinyomozásába fogott s ezt szolgálati jegyen – küldönc útján – őrsparancsnokságának jelenteni tartozott. Ha a büntett súlyosabb természetű volt, ezen esetben az őrsparancsnoknak kötelessége volt azonnal megjelennie a helyszínen, a nyomozást átvennie s erről szakaszparancsnokának távirati jelentést tennie. Közfeltűnést keltő bünesetekben a nyomozást a szakaszparancsnok – kezdetben – maga irányította. Ez az állapot azonban az új perrendtartással megszűnt s a csendőrtiszt a nyomozások közvetlen vezetése alól mentesített.

Rendes szolgálat alkalmával a községek bejáratánál, útkereszteződéseknél, korcsmák, közártalmúak lakása közelében lesállás íratott elő, mely alkalmakkor az őrsparancsnok rendszeren ellenőrizte is a járőrét.

Kiváló figyelem gyakoroltatott a közveszélyű, kóbor cigányok felett is; voltak őrsparancsnokok, kiktől rettegték a cigányok s a maguk titkos jeleivel társaiknak is jelezték - országutak mentén, – hogy messze kerüljék el az ily rettegett őrsparancsnok őrskörletét.

Határszéli őrsök állandó teendői közé tartozott a katonai szökevények szökésének a megakadályozása is. Különösen a Románia felé eső őrsök szolgálata nehezített meg ezzel s

ezen őrök a fokozottabb szolgálat eredményes elláthatása végett csapatbeli legénységgel is megerősítették.

Rendes szolgálattal kapcsolatosan – hatósági felhívás folytán – elővezetéseket is foganatosítottak a járőrök. Ilyenkor a szolgálat úgy íratott elő, hogy az elővezetendő egyén községbe a járőrnek bevonulásakor útbaessék.

Rendes szolgálat alkalmával és önbuzgalomból megindított nyomozások során letartóztatott büntettek után a csendőrök az ügynevezett »fogdíj«-ban részesültek és pedig a büntetés mérve szerint 4-60 forintig terjedő összegben. Minden katonaszökevény után 8 forint járt. Ha azonban a katonaszökevény polgári egyén segélyével, vagy ilyennek besúgása folytán fogatott el, a fogdíj 24 forint volt, melynek fele a polgári egyénnek, fele pedig a járőrnek fizettetett ki.

Későbbi rendelkezés volt minden szakasz területén egy u. n. száguldó járőr rendszeresítése. Ennek parancsnokaként egy, a nyomozásban teljesen jártas őrparancsnok és különböző őrökről hat – ugyancsak teljesen megbízható jó nyomozó – csendőr szemeltetett ki oly célból, hogy súlyosabb közbiztonsági zavarok (fegyveres rablók felbukkanása, nagyobb szabásu rablógyilkosság, nagyobb betörések) előfordultával a nyomozást ez a járőr folytassa le. Ezért ilyen bűncselekmények elkövetése esetén, illetve tudomásulvétele után a terület szerint illetékes őrparancsnok nemcsak a szakasz-, hanem a száguldó járőr parancsnokának is távirati jelentést tett. Ez "utóbbi azután ugyancsak táviratilag a hozzá beosztott csendőröket a helyszínére rendelte s a nyomozást bevezette. Az ilyen nyomozásokat rendesen eredményesen is folytatták le.

A felszólított szolgálat a hatóságok Írásbeli felhívása alapján teljesített. Ilyenek voltak: elővezetések, adóvégrehajtás, bíróválasztások, tagosítások stb.-nél való segédkezés. Ezeknél a szolgálatoknál a járőr a közigazgatási hatóságok védelmére volt kirendelve, amire különösen adóvégrehajtásoknál és tagosításoknál sokszor igen nagy szükség is volt, mert különösen a tagosításoknál akárhányszor fegyverhasználattal lehetett csak a bizottság életét megmenteni s a törvény rendelkezéseinek érvényt szerezni. Fogolykísérati szolgálatra is kapott az Őrs felhívást. Ilyen kísérek rendszerint gyalog eszközöltettek s vonaton vagy előfogaton a kísérés csak azon esetekben, amikor hatósági orvos a fogoly menetképtelenségét igazolta. Visszafelé azonban a járőr mindig gyalog vonult be s ilyenkor útjárőr-szolgálatot teljesített.

E vázlatos ismertetésből látható, hogy a fiatal csendőrséget a hivatása rendkívül sokoldalú és súlyos feladatok elé állította. És e feladatok súlya nagyobb részben a legénység vállaira nehezedett.

Vessünk még egy pillantást a szolgálatban álló járőrre.

Állig felszerelve, hideg és forróság ellen – még mai időkben is – hiányosan védve, kell felelősségteljes küldetéseiben mért-földeket megtennie. Járőrködése közben a polgári és katonai törvények, kormányrendeletek és szabályrendeletek láthatatlan serege veszi körül anélkül, hogy valakitől is tanácsot kérhetne. Tapintatosan, rendíthetlen hidegvérrel és bátorsággal kell mindenkor eljárnia és sem többet, sem kevesebbet nem tennie, mint amit a szabályok mereven előírnak. Szolgálatát éjjel és nappal egyképen teljesítenie. És ha fárasztó külszolgálatából őrserébe bevonul a járőr, ruházatának és fegyverzetének gondos rendbehozása után sor kerül az irodai munkára, észleleti írásbeli feldolgozására, a jelentések fogalmazványi és tisztázati példányainak az elkészítésére, a napirend szerinti elméleti és gyakorlati foglalkozásra s az önképzés továbbfejlesztésére. És ebben az őrök parancsnokainak jó példával kell előljárniok, vezető és irányító hivatásuknak megfelelniük. Éppen nem csodálható, hogy az éjszakák egy részét is állandóan igénybe kell venniök, hogy kötelességeiknek megfelelhessenek s a felügyeletükre bízott őrskörletben a közbiztonsági állapotokat kellő színvonalon tartsák.

Az úttörés idején ez még fokozottabb felelősséget igényelt, mert egészen új viszonyok között teljesítették hivatásukat s mert az a jóindulatú támogatás – mely napjainkban körülveszi – úgy a lakosság, mint jó részben a hatóságok részéről is teljesen hiányzott.

A bűnügyi nyomozások mindenkor erős próba elé állítják az eljáró közeget. A csendőrségnél ezen szolgálatot kizárólag a legénység végzi. Minden egyes bűnesetben a királyi ügyész nem jelenhet meg a helyszínen s a csendőrrjárőr is ritkán fordulhat távbeszélőn hozzá útbaigazításért, az esetek legtöbbszörében magára van utalva, önmagától és önmagának kell megtennie mindent, és sokszor a polgárok sarkalatos jogai felett döntenie. És itt és ebben van a lényeges különbség a csendőri s a rendőri nyomozás között. Utóbbinál jogvégzett tisztviselők végzik e teendőket, a büntetőjog modern segédtudományai számtalan új eszközzel rendelkezvén, minők a lélektani krimináltaktikai megfigyelések, bűnügyi fényképezés, ujjlenyomatvétel, láb, kerék és egyéb nyomok technikai rögzítése, a bűnjelek kémiai, fizikai, orvosi azonnali megvizsgálási lehetősége, egyszóval az egész kriminalisztika. A csendőrség felügyeleti területén ezeket a nyomozásokat egyszerű – rendszerint elemi iskolai képzettséggel rendelkező – altisztek és csendőrök teljesítették és teljesítik, kiknek soraiból mégis országosnevű, híres nyomozók is lettek, illetve kerültek ki. Hiányában voltak ezek az egyszerű emberek minden segítségnek, minden kriminalisztikai előképzettségnek. De mindezt pótolták az őrslaktanyákban kezdettől folyó intenzív tanítás és nevelés, az idősebb, tapasztalt altisztek gyakorlati útmutatásai, az adott esetek

részletes megbeszélése és megmagyarázása, az oktatólagos parancsokban leszűrt tanulságok ismertetése stb., melyek megadták és megadják az alapot ahhoz, hogy ezek a következetesen szigorú erkölcsi és életfelfogások között tartott s a kötelességtudás nemes kultuszában élő csendőrök szerteágazó feladataikat és szolgálatukat lelkiismeretesen és eredményesen teljesíthették és teljesíthetik.

A magyar királyi csendőrségnek két jelmondata van: *Királyért és hazáért*.* és »*Híven, becsülettel, vitézül*«.

Azok az altisztek és csendőrök, akiknek nevét, életrajzát és érdemeit sikerült e műben megörökíteni, – de a névtelenek hatalmas táborra is – ezekből a jelmondatokból merítettek erőt és kitartást terhes és felelősségteljes szolgálatuk méltó ellátásához; magyar lelkük hitvallása e két jelmondatban jegecesedett ki; tevékeny életük, zajtalan munkásságuk e két – mély értelmű – jelmondat jegyében folyt le.

Bösz Károly őrmester, az I. számú csendőrparancsnokság állományában. A közbiztonság terén tanúsított szorgalma, tevékenysége és eredménnyel párosult buzgósága elismeréséül 1878. évben őfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel a legkegyelmesebben tüntettetett ki.

Görg Ede őrmester, ki a cs. kir. 10. számú országos »csendőrparancsnokság állományában szolgált, majd az erdélyi csendőrparancsnokságnál, utóbb mint oláhtoplicai őrsparancsnok az I. számú csendőrparancsnokság kötelékében is, a közbiztonsági szolgálat terén teljesített kiváló szolgálataiért 1872. évben őfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

Hyszek Ferenc címzetes őrmester, aki 1883. évben az I. számú csendőrparancsnokság állományában szolgált, 1863. évben a cs. kir. csendőrségnél teljesített szolgálata idején őfelsége által az ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki elszánt-sága által és saját élete veszélyeztetésével, egy embernek a tűzhaláltól való megmentéseért.

Petrzilka Vilmos őrmestert, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, huszonhat évi igen jó szolgálataiért 1880. évben ő felsége az ezüst érdemkereszttel a legkegyelmesebben kitüntetni méltóztatott.

Salamon Antal őrmester, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, a közbiztonsági szolgálatban töltött sok évi és sikeres szolgálatai elismeréséül 1878. évben őfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

Sipos Ferenc őrmester, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, két ember életének a tűzhaláltól való

* E jelmondat emblémája a címlapon látható s ékesíti a csendőrkalapot is.

megmentéseért és hosszas, jó szolgálataiért, 1880-ban őfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel a legkegyelmesebben tüntettetett ki.

Benedek Ferenc őrmester, a m. kir. II. számú csendőrparancsnokság állományában. Született 1853. évben Csikszentkirályon. 1877. évben avattatott fel a m. kir. 26. számú csikudvarhelyi honvédszászlóaljhoz. 1878 február 11-én lépett át a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz, ahol 1880. évben neveztetett ki cts őrsvezetővé. 1881. évben a szegedi csendőrparancsnoksághoz helyeztetett, résztvevén annak megszállásában. 1882. évben valóságos őrsvezető, majd 1887. évben cts őrmester, 1894-től pedig valóságos őrmester. A közbiztonsági szolgálatban teljesített sikeres működése elismerésül őfelsége 1883. évben a koronás ezüst érdemkereszttel a legkegyelmesebben méltóztatott kitüntetni, mert Krasova községben a szolgabírói és az erdészeti hivatal személyzete ellen fellázadt mintegy 800 főre menő tömeget harmadmagával megfékezte s a rendet helyreállította. Őrsparancsnok volt Oravicabányán.

*

Erdei Lajos csendőr, a m. kir. II. számú csendőrparancsnokság állományában, árvíz alkalmával teljesített szolgálatai elismerésül 1881. évben az ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki őfelsége által.

Körmöci István csendőr, a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság állományában, a boszniai okkupáció alkalmával tanúsított vitézségeért őfelsége által a másodosztályú vitézségi ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

Balogh Gáspár őrmester, a m. kir. III. számú csendőrparancsnokság állományában, hosszas szolgálata alatt szerzett kiváló érdemeiért a következő kitüntésekben részesült: arany vitézségi érem, I. osztályú vitézségi érem, orosz Anna-rend V-ik osztálya.

Gerschoffer József őrsvezető, a m. kir. III. számú csendőrparancsnokság állományában, ellenség előtt szerzett érdemeiért az I. osztályú ezüst vitézségi éremmel, ugyanezért

Jancsek Géza és

Németh József csendőr, mindketten a m. kir. III. számú csendőrparancsnokság állományában, a másodosztályú ezüst vitézségi éremmel tüntettetettek ki.

*

Hoss János őrsvezető, a m. kir. IV. számú csendőrparancsnokság állományában, a boszniai okkupáció alkalmával tanúsított vitézségeért 1878. évben a másodosztályú ezüst vitézségi éremmel lett őfelsége által a legkegyelmesebben kitüntetve. Ugyanezen érdemekért részesült hasonló kitüntetésben

Pintér József őrsvezető.

Hoss János 1856. évben született Zala vármegyében Bálin

községben. 1877. évben avattatott fel a cs. kir. 48. gyalogezredhez, honnan 1880 szeptember 9-én szabadságoltatott. 1881 december 27-én lépett be az I. számú csendőrkerülethez, honnan 1882 július 16-án a IV. számú csendőrkerülethez helyeztetett. Őrsvezető 1882-ben, cts őrmester 1884. évben és valóságos őrmester 1895. évben. 1878. évben résztvett Hercegovina okkupációjában, hol elnyerte a fentemlített kitüntetés. 1898. évben őrsparancsnok Volócon. Igen érdemes és értékes altisztje volt a fiatal intézménynek.

*

Pál Dániel őrsvezető, a tiszafüredi őrs első parancsnoka. Mikor 1882. év vége felé a m. kir. csendőrség a IV. (kassai) kerületbe, állomásainak elfoglalása céljából, Erdélyből átköltözött, Tiszafüreden és környékén, két igen gonosz hírben állott futóbetyár üzte garázdálkodásait: Erdélyi György gulyásbajtár és Kozma István lótolvaj, kik a váci fegyházban barátoktak és szövetkeztek össze. Onnan kiszabadulva, előbb a kunszentmártoni Csorba pusztán raboltak el két lovat, majd Rékás községben gyilkoltak meg és fosztottak ki egy kocsmárost és nejét. Sikereik következtében vakmerőek lettek, bekocsiztak nagyobb községekbe és folytonos lövöldözéseikkel, nagy félelembe ejtették az egész környéket. Amit parancsoltak – nagyobb veszedelem elhárítása céljából – mindent megtettek nekik. Úri családokhoz, urasági helyekre is bemenészkedtek s fegyvereiket az asztalra maguk elé téve, a házigazdával koccintgattak. Tiszafüreden a lakosság az utcára sem mert kimenni – pedig közel 7000 lakosa volt – ha e két futóbetyár ott tartózkodott. A két csendbiztos vezetése alatt összpontosított 18 csendlegény nem bírt velük. A segítségül hívott négy pénzügyőr közül egyiket súlyosan megsebesítették. A belügyminiszter 200 pengőforintot tűzött ki Erdélyi fejére, Szolnok megye ugyanannyit Kozmáéra, minden hiába.

A megszálló csendőrségre hárult a feladat, megmérkőzni a vidék e rémeivel. Éppen karácsony másodnapján délelőtt ismét megjelent Tiszafüreden a két betyár s lélekszakadva rohant egy pandúr a csendőrlaktanyába, hogy betörték egyik kereskedésbe s töltényeket, revolvereket raboltak el s azt kiabálták, hogy töltény van már elég, csak zsandár kell hozzá száz. Pál őrsvezető, pillanatig sem habozva, két csendőrével – bár még hivatalosan 1883 január 1-ével kellett szolgálatát átvennie a pandúroktól – *Schivert Adolf* és *Stefan Jánossal* a helyszínen termett. Az ablakokból kinéző nép gúnyos megjegyzéseket tett, hogy három zsandár früstökre is kevés a két betyárnak. Ezek éppen abban a félórában a nyílt utcán a tiszafüredi szolgabírónak kocsiját revolverrel feltartóztatták, a rajta ülőket leszállásra készítették s a kocsira felkapva elszárguldtak. Pál őrsvezető gyorsan kocsit kerítve, arra csendőreit ültette, maga pedig felkapott egy ló hátára, a másikkra meg

kalauzul a szolgabíró kocsisát ültette fel s a betyárok után vágatott. A hortobágyi pusztának vágta a betyárok, kiknek menekülését az erős szél s a ködös téli idő elősegítette. A Rékásréten feltűntek a kocsin haladó betyárok, akik észrevették az őket üldöző Pál őrsvetőt, aki 600 lépésre közelítve meg a betyárokat, utánuk lőtt, amit a betyárok viszonoztak. Pál őrsvető lova megbokrosodott s ledobta az őrsvetőt. A betyárok azt hitték, hogy az ő lövésük találta a »zsandárt«. Pál őrsvető a megvadult lovat nagynehezen megfékezte s újból ráülve, tovább üldözte a két betyárt. A közönséges parasztló azonban lankadni kezdett, mire Igar községben, azt egy ménnel cserélte fel Pál őrsvető. Az meg a tok nélküli (tokt. i. útközben leesett) szurony pengésétől s a lebegő tollbokrétától úgy megijedt, hogy fején keresztül ledobta lovasát. Pál ismét talpra ugrott, más lovat kért, melyet megkapva s a kocsis is új lóra ültetve, tovább üldözte a betyárokat. Azokat utolérve s most már lóról leszállva, vette fel velük a tűzharcot. A betyárookra ez a bátorság oly hatással volt, hogy megállottak. A kocsis megijedve, otthagya az őrsvetőt, elpárolgott. A két betyár látva, hogy üldözőjük nem tágit, elválták az istrángokat, lóra pattantak s Lovassy Ákos – egy mértföldnyire levő – tanyájáig vágattak. Pál őrsvető utánuk. Közben Kozma lova, egy útjukba eső éren sehogysem akart átugrani s míg azzal vesződött, az őrsvető közelükbe ért. Az egymásra tüzelést állandóan folytatták. Egyik lövése az őrsvetőnek találta Erdélyit, aki társával együtt – bár erősen vérzett – lovaik mögé állva tüzelt vissza. Közben az őrsvető húsztölténye elfogyott s végzetessé vált helyzetbe került. A betyárok erről mit sem sejtve, egy megmagyarázhatatlan befolyásnak engedve, ott hagyták lovaikat, s az éren gyalog átkelve, futásnak eredtek. Pál őrsvető a közvetlen közel levő tanyáról kétszövű vadászfegyvert véve magához, utánuk. Egy órán át üzte őket, egészen a két határ kis tanyájáig. Itt következett be az utolsó küzdelem, melyben egymással – fegyverrel a kézben – szemben állva, szerencsére Pál őrsvető golyója ismét talált s Erdélyi felbukva, megadta magát. Gúzsbakötése után Kozmával végzett, aki a tehénistállóba húzta be magát. Többszöri erélyes felszólításra azt is lefegyverezte s mind a két betyárt összekötözve kocsin éjjel 11 órára visszavitte Tiszafüredre, őfelsége ezen ritka bátorságáért 1883 február 3-án kelt legfelsőbb elhatározásával Pál őrsvetőnek a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

*

Szandovics Jakab őrmester, a m. kir. IV. számú csendőrpáncsnokság állományában. Született 1855. évben Nagyküküllő vármegye Szentágota községben. 1874. évben soroztatott be a cs. kir. 10. számú országos csendőrpáncsnoksághoz. 1882. évben, a felállítás során helyezett át a IV. számú

kerülethez. 1880-ban cts őrsvezető, 1882-ben cts őrmester, 1882 november 1-től valóságos őrmester lett. Három embernek, saját élete kockáztatásával a tűzhaláltól való megmentéseért 1879. évben öfelsége által az ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki. 1884. évben a m. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnokság által – mint az ungvári szárny számvivő őrmestere – a csendőrség szervezése alkalmával tanúsított buzgó és sikeres szolgálataiért okirati dicsérő elismerésben részesült. Később szárnyszámvivő lett a sátoraljaújhelyi szárnyparancsnokságnál.

Szuts János őrmester eperjesi, majd avasfelsőfalui őrsparancsnok a m. kir. IV. számú csendőrpáncsnokság állományában. 1844. évben született a Szolnok-Doboka vármegye Kesztele községében. Felavattatott 1865 március 13-án a cs. kir. 63. gyalogezredhez, melynek kötelékében tényleges katonai szolgálata alatt résztvett a custozzai ütközetben. Ezredétől 1867 február 15-én lépett át a cs. kir. 10. számú országos csendőrpáncsnoksághoz. 1882. évben került a felállítás alatt állott m. kir. 4. számú csendőrpáncsnoksághoz. A közbiztonsági szolgálat terén tanúsított kiváló szakértelme elismerésül 1880. évben öfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel lett kitüntetve, egy rablóbanda szétugrasztása és megsemmisítéséért. Egy ízben részesült előzetesen honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben és kilenc ízben lett ellátva csendőrpáncsnoksági dicsérő okirattal. Tulajdonosa volt a hadiíremnek is.

*

Ciriák Mihály járásőrmester, a m. kir. VI. számú csendőrpáncsnokság állományában. A brünni cs. kir. katonai kórház sebesült osztályán teljesített buzgó szolgálatai elismerésül öfelsége 1880. évben az ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Született Viborna községben Szepes vármegyében 1857. évben. 1878. évben soroztatott be a cs. kir. V. egészségügyi osztályhoz, hol három évet szolgált. 1882. évben lépett be a m. kir. II. számú csendőrkerülethez s innen 1883. évben a VI. számú csendőrkerülethez helyeztetett. Őrsvezetővé 1887. évben, cts őrmesterré 1890. évben, valóságos őrmesterré 1898. évben, járásőrmesterré 1904 május 1-én lépett elő. A közbiztonsági szolgálat terén tanúsított szorgalma és kitűnő eredményeiért két ízben kerületi parancsnoksági dicsérő okirattal lett ellátva és négy ízben nyilvánosan megdicsérve. A kilencszázas évek elején őrsparancsnok volt Balatonberényben. Tevékenysége méltatására említhetők az alábbi esetek:

1884-ben az egerági községi bírón elkövetett gyilkosságot derítette fel a legnagyobb körültekintéssel és ügyességgel vezetett nyomozás után;

ugyanezen évben egy veszedelmes cigánykaravánt tett ártalmatlanná;

1884-ben nagy bravúrral derítette ki Udvard községben a

volt bíró kárára elkövetett gyilkosságot. Ez alkalommal hősies bátorságának és ritka lélek jelenlétének köszönhető, hogy hivatásának áldozatául nem esett. A tettes az elfogás előtt többször rálőtt, míg meg tudta bilincselni;

1887-ben 14 napi folytonos üldözés után fogta el Dubics Sándor hírhedt fegyveres csavargót;

1888-ban Önfeláldozó magatartásával mentette meg Hornyák községet a leégéstől;

1888-ban fegyveresen kóborló gyűjtogatóktól és 1890-ben egy veszedelmes rablóbandától mentette meg Veszprém vármegyét stb. stb.;

Ciriák járásörmester nyolc ízben lett megdicsérve kiváló szolgálataiért; 1907. évben öfelsége által részére a koronás ezüst érdemkereszt adományoztatott.

*

Csórja Barnabás örmester, nagyszebeni őrsparancsnok a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, a közbiztonsági szolgálatban tett ügyes intézkedéseiért 1878. évben honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal lett ellátva.

Hatosz Miklós csendőr, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított kitűnő és eredményes működéséért 1882. évben honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült. Ezt megelőzően 1881. évben pedig árvíz alkalmával sok vagyont és egy ember életének megmentéseért kerületi parancsnoksági dicsérő okirattal tüntetett ki.

Tenzer Flóris örmester, 1883. évben a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, még a cs. kir. csendőrségnél teljesített szolgálata idején, 1857. évben egy gyermeknek életveszélyből való megmentéseért a cs. kir. csendőrfőfelügyelő által okirattal dicsértetett meg.

Balikó Sándor cts örmester, a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság állományában, 1870. évben csendőrparancsnoksági dicsérő okirattal láttatott el egy község fellázadt lakosságának – négy csendőr élén – fegyverhasználat nélkül történt lecsillapításáért.

Bíró Ferenc cts örmester nagyenyedi őrsparancsnok, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1882. évben rablók elfogásáért, 1883. évben rablógyilkosok kiderítése és elfogásáért, 1883. évben pedig egy gyilkosnak kézrekerítéseért csendőrparancsnoksági dicsérő okirattal láttatott el.

Bíró József csendőr, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1883. évben árvíz alkalmával egy nőnek az elpusztulástól történt megmentéseért, csendőrparancsnoksági dicsérő okirattal láttatott el.

Botta Joachim csendőr, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1881. évben rablógyilkosság tettesének

kiderítéséért és elfogásáért, csendőrparancsnoksági dicsérő okirattal láttatott el.

Dinka István őrsvezető, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1883. évben árvíz alkalmával, öt gyermek életének a biztos haláltól való megmentéseért, csendőrparancsnoksági dicsérő okirattal láttatott el. 1885. évben nagyobb arányú lólopás tetteinek kézrekerítéseért a kerületi parancsnokság által ismételten okirati megdicsérésben részesült.

Fekete András őrsvezető, vulkányi őrsparancsnok, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában. 1879. évben, huszonnyolc főből álló rablóbandának – sok rabolt tárggyal együtt – történt kézrekerítéseért csendőrparancsnoksági dicsérő okirattal tüntettetett ki, 1884. évben ugyancsak a fenti parancsnokság által, egy nagymérvű lopás kiderítéséért s egy gyilkosság tetteinek elfogásáért részesült dicsérő okirati elismerésben.

Fleischer Farkas őrsvezető, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában. 1882. évben többrendbeli lopás kiderítéséért és a tettesek elfogásáért, csendőrparancsnoksági dicsérő okirati elismerésben részesült. 1885. évben a katonai kincstár kárára elkövetett nagyobb mérvű sikkasztás felderítéséért, ugyancsak a fenti kerületi parancsnokság által ismételten okirattal dicsértetett meg.

*

Glatz Károly őrmester, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában. 1877. évben fáradtságos kutatással egy rablógyilkos elfogásáért és igen értékes tárgyak kézrekerítéseért, 1880. évben pedig, egy egész vármegyét rettegésben tartott közártalmú egyén üldözésközben történt agyonlövéséért csendőrparancsnoksági dicsérő okirattal láttatott el. Ugyanezen kitüntetésben részesített 1884. évben a csendőrség állományának kiegészítése körül tanúsított buzgalma és az elért szép eredményért. Glatz őrmester 1888. évben, közel 22 évi csendőrségi szolgálata után, felülvizsgálat útján helyeztetett nyugállományba s ily módon vált ki a testületből, amelynek évek hosszú során át, olyan érdemes és kiváló tagja volt. A legodaadóbb, kötelességű, kitűnően eredményes és feltétlen megbízható magatartása folytán, becses közegét képezte a királyhágóntuli részekben úgy a közbiztonsági, mint a politikai tekintetben felette kényes szolgálatnak. Kiváló működéseit képezik még a fent elősoroltakon kívül, tiszti előjáróinak időközönkénti kifogástalan helyettesítése, az Őrse körletében előfordulni szokott árvízveszélyek során tanúsított önfeláldozó közreműködése, az 1877. évi orosz-török hadjárat alkalmával a székely-puccs elfojtása körüli buzgalma, általában mindenkori mintaszerű magatartása, melyekért öfelsége részére nyugállományba helyezésekor 1889. január 29-én kelt legfelsőbb el-

határozásával a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta.

*

Green Máté csendőr, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1883. évben egy gyilkosság tetteseinek kézrekerítéseért csendőrparancsnoksági dicsérő okirati elismerésben részesült.

Grosz István cts őrmester a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1882. évben hat, egymásután történt betöréses-lopás tetteseinek kiderítéséért parancsnoksági dicsérő elismerésben részesült. Később a m. kir. III. számú csendőrkerülethez helyeztetett, ahol az aszódi őröt is parancsnokolta. 1896. évben 23 évi csendőrségi szolgálata ideje alatti példás magatartásáért ismételten kerületi parancsnoksági dicsérő okirattal látatott el.

Herbert András őrsvezető, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, rablás tetteseinek kézrekerítéseért, 1881. évben és még ugyanazon évben egy rablógyilkosság tettesének elfogásáért, két ízben is parancsnoksági dicsérő elismerésben részesült.

Kiep János őrsvezető a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1882. évben egy tűzveszéllynél tanúsított erélyes magatartásáért, 1883. évben pedig egy 42 tagból álló rabló cigánybanda elfogásáért csendőrparancsnoksági dicsérő okirattal látatott el.

Kovács Lajos csendőr, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, egy veszélyes rablóbanda egyik tagjának letartóztatásáért 1876. évben a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság által dicsérő okirattal látatott el.

Kraft János őrsvezető, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1881. évben egy öt tagból álló fegyveres rablóbanda elfogása körül szerzett kiváló érdemeiért csendőrparancsnoksági dicsérő okirattal tüntettetett ki.

Mar old István őrmester, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1874. évben tűzveszéllynél tanúsított erélyes magatartásáért a cs. és kir. erdélyi országos csendőrparancsnokság által dicsérő okirattal látatott el.

Mayer Flóris őrmester, bánffyhungyadi őrsparancsnok, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1882. évben egy rablás két tettesének kézrekerítéseért kerületi parancsnoksági dicsérő okirattal látatott el.

Mezei Dániel őrsvezető, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1879. évben megszökött betörő rablók elfogásáért a m. kir. erdélyi, 1882. évben pedig gyilkosok kézrekerítése és a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított jeles szolgálataiért csendőrkerületi parancsnoksági dicsérő okirattal látatott el.

Müller Mihály őrsvezető, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1880. évben öt egyénnek gyújtogatás és betöréses-lopásért való letartóztatásáért, 1881. évben pedig árviz alkalmával sok vagyon és egy emberélet megmentéseért csendőrparancsnoksági dicsérő okirattal tüntettetett ki.

Preiner Antal csendőr, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1881. évben egy rablás három tettesének gyors kiderítése és elfogásáért csendőrparancsnoksági dicsérő elismerésben részesült.

*

Reider Lénárd őrmester, a m. kir. VI. számú csendőrparancsnokság állományában. 1866. április 24-én avattatott fel a cs. kir. 10. országos csendőrparancsnokhoz. A csendőrségnél 31 évet meghaladóan teljesített szolgálatot. 1866. évben résztvett a custozzai csatában, hol kötelességéhez hiven bátor és férfias magatartást tanúsított. Hosszú csendőrségi szolgálata alatt fáradhatatlan ügybuzgalmú volt és mindenkor igen eredményesen tevékenykedett. Szolgálati idejének utolsó harmadában, mint számvivő-altiszt a szárnynál, majd mint raktárkezelő a kerület törzsénél, a számvitel és a kincstári vagyon gondozása körül szintén kötelesség-hű odaadással és teljes megbízhatósággal működött. Bajtársai mintaképeül szolgált. 1873. évben egy tolvaj kéz rekedtesénél tanúsított kiváló szolgálati buzgóságáért a cs. kir. 10. számú országos csendőrparancsnokság által dicsérő okirati elismerésben részesítettetett. Később a m. kir. VI. számú csendőrkerülethez helyeztetett, ahol hosszas, a szolgálat minden ágazatában eredménydús és jeles szolgálataiért, a szolgálat iránt táplált odaadó ügybuzgalmáért s általában is derék magatartásáért 1891. évben a honvédelmi miniszter által dicsérő elismerésben részesült. Kerületi dicsérő okirattal ismételtelen lett ellátva. 1896. évben öfelsege részére a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta.

Schwartz István őrsvezető, a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság állományában, 1878. évben két igen veszélyes tolvaj cigány elfogásáért, parancsnoksági dicsérő okirattal való kitüntetésben részesült.

Szilágyi József őrsvezető, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1883. évben útonálló rablók kézrekerítéseért csendőrparancsnoksági dicsérő okirattal láttatott el.

Szilvási Bukur őrsvezető, kovásznál őrsparancsnok, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság által 1882. évben két ízben dicsértetett meg okirattal:

a) hat főből álló lótolvajbandát öt lopott lóval együtt kerített kézre rendkívül erélyes nyomozásával;

b) tizennégy főből álló országosan körözött cigánybandát tett ártalmatlanná;

1884. évben ugyancsak a fenti parancsnokság által dicséző okirattal láttatott el:

a) a csendőrség állományának kiegészítése körül tanúsított sikeres buzgalmaért és

b) egy gyilkosság kiderítéséért.

Soós Márton címzetes őrmester 1883. évben a m. kir. I. sz. csendőrparancsnokság által dicséző okirattal lett kitüntetve azért, mert egy nagyobb szabású ellenszegülésnél kiválóan erélyes magatartást tanúsított s a főcinkost elfogta.

Spitzkopf János címzetes őrmester, fogarasi őrsparancsnok, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1873. évben a cs. kir. 10. országos csendőrparancsnokság által két ízben tüntettetett ki okirati megdicsérés által:

a) két rabló és öt tolvaj gyors kézrekerítéseért;

b) a közbiztonság terén elért eredményteljes és buzgó eljárásáért;

a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság által pedig a közbiztonság érdekében tanúsított kiváló és fáradhatatlan buzgalmaért.

Thalgott Mihály csendőr, a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság által 1879. évben betöréses lopás és gyilkosság tetteinek kézrekerítéseért, dicséző okirattal láttatott el.

Uhlirz József őrmester, őrsparancsnok, a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság által 1879. évben dicséző okirattal tüntettetett ki, Őrsének mintaszerű vezetése és rendbentartásáért.

Ürögdy László őrsvezető, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság által 1881. évben dicséző okirattal tüntettetett ki rablók üldözése és elfogása körül tanúsított igen értékes és kiváló szolgálataiért.

Vákán Mihály őrmester, őrsparancsnok, a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság által 1879. évben dicséző elismerésben részesítettett a közbiztonsági szolgálat terén sok éven át tanúsított önfeláldozó és eredménydús működéséért.

Vest András csendőr, 1883. évben a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság által okirati megdicsérésben részesült egy gyilkosság tetteinek kiderítéséért és elfogásáért.

*

Bányay Albert őrsvezető, címzetes őrmester (a későbbi ezredes, lásd életrajzánál), a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában. 1880. évben egy a börtönből megszökött rabló és társai kézrekerítése céljából foganatba vett nyomozásnál (eredeti szöveg szerint »portyázás«-nál) tanúsított kiváló, fáradhatatlan és kitartó buzgalmaért csendőrparancsnoksági dicséző okirati megdicsérésben részesült, 1882. évben pedig a közbiztonsági szolgálatban rövid idő alatti ritka eredmény eléréseért honvédelmi miniszteri dicséző okirattal láttatott el.

*

Bartók János őrsvezető 1882. évben egy rablás és lopás

tetteinek kiderítése és letartóztatásáért csendőrparancsnoksági dicsérő okirattal láttatott el.

Bauer Ferenc őrmester, őrsparancsnok 1881. évben egy rablógyilkos kiderítéséért és elfogásáért parancsnoksági dicsérő okirattal láttatott el a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság által.

Bereczki István csendőr 1882. évben a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság által dicsérő okirattal láttatott el nagymérvű lopások tettesének kiderítése és letartóztatásáért.

Bidó János csendőr 1883. évben tűzveszély alkalmával tanúsított kiválóan erélyes és eredményes működéséért a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság által dicsérő okirattal lett el látva.

Brázai János őrmester, őrsparancsnok 1881. évben egy öt főből álló tolvajbandának sikeres kinyomozása és kézrekerítéseért a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság által dicsérő okirattal láttatott el.

Dimitrievics Dámján csendőr, a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság állományában, 1882. évben Melence vidékén 7 éveken keresztül üzletszerűleg – üzött mérgezési bűnesetek ügyes és eredményes felderítéséért s a tettesek kézrekerítéseért a honvédelmi miniszter által dicsérő okirattal tüntettetett ki.

Fábri János Frigyes őrsvezető, őrsparancsnok, a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság állományában, 1881. évben a m. kir. honvédelmi miniszter által dicsérő okirattal tüntettetett ki, egy veszélyes rablóbanda üldözése és elfogása alkalmával tanúsított bátor és önfeláldozó tevékenységeért.

Fritsch György őrsvezető, őrsparancsnok, a m. kir. 2. sz. parancsnokság állományában, 1883. évben honvédelmi miniszteri dicsérő okirati elismerésben részesült egy közártalmú és veszélyes rablógyilkos elfogásáért.

Frischauf József őrmester, pancsovai őrsparancsnok, a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság állományában. 1872. évben a cs. kir. 10. számú országos csendőrparancsnokság által dicsérő okirattal tüntettetett ki árvízveszély alkalmával emberélet és vagyon megmentése körül tanúsított tevékenységeért.

Fucsik Márton őrsvezető a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság által 1881. évben dicsérő okirattal lett kitüntetve, három rablógyilkos kinyomozása és letartóztatásáért.

Gausz István őrsvezető 1880. évben a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság által okiratilag megdicsértetett, egy tűzvész alkalmával tanúsított bátor magatartásáért.

Horváth Bálint csendőr 1881. évben a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság által okiratilag dicsértetett meg árvízveszélykor tanúsított önfeláldozó tevékenységeért.

Jäger Pál csendőr 1883. évben a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság által dicsérő okirattal láttatott el tűzveszély alkalmával tett nyugodt és eredményes intézkedéseieért.

Király Miklós őrmester, resicabányai őrsparancsnok 1882. évben a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság által okirati megdicsérésben . részesült egy gyilkosság tetteseinek kiderítéséért.

Klausnitz Frigyes őrsvezető, őrsparancsnok a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság által 1881. évben két alkalomból folyólag dicsértetett meg okiratilag:

a) árvízveszély alkalmával tanúsított bátor és önfeláldozó magatartásáért;

b) öt fegyveres rabló sikeres elfogásáért.

Kracsun Dávid címzetes őrmester, ósziváci őrsparancsnok, a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság állományában, 1881. évben két egyénnek rablás és gyilkosságért történt letartóztatásáért és a többi bűnrészes kiderítésénél történt eredményes közreműködéséért honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal lett kitüntetve.

Kreczu Tódor csendőr és *Szőke Nándor* őrsvezető, a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság állományában, 1882. évben honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal lettek kitüntetve, több éven át Melencén és egész vidékén üzletszerűleg üzött mérgezési esetek kiderítéséért. Ugyanezen bűnesetek sikeres kinyomozásánál tanúsított eredményes közreműködéséért részesült hasonló elismerésben *Pákay István* csendőr.

Orbán Elek őrmester, őrsparancsnok, a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnokság által 1877. évben dicsérő okirattal láttatott el egy rablógyilkosnak – igen nagyértékű elrabolt tárgyakkal együtt – történt letartóztatásáért.

Mischenbach Konrád csendőr, a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság állományában, 1882. évben honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal tüntettetett ki börtönből megszökött fegyencek elfogása körül kifejtett tevékenységeért.

Naszádos Antal csendőr a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság által okiratilag dicsértetett meg 1881. évben, három gyanúba vett és támadólag fellépett csempésszel szemben tanúsított körültekintő, férfias és eredményes magatartásáért.

Pap Sándor csendőr 1881. évben a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság által dicsérő okirattal láttatott el, vízáradásnál tett jeles magatartásáért.

Prohászka Ferenc őrsvezető, őrsparancsnok 1882. évben a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság által dicsérő elismerésben részesítettett lopás és gyilkossági kísérlet tetteseinek kiderítése és elfogásáért.

Rafuly András őrsvezető, a m. kir. 2. sz. csendőrparancsnokság állományában, népzendülés erélyes elfojtásáért 1882. évben a honvédelmi miniszter által okiratilag dicsértetett meg.

Szász Mihály őrmester őrsparancsnok, 1881. évben két ízben láttatott el a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság által dicsérő okirattal:

a) a közbiztonsági szolgálatban tanúsított kiváló tevékenységeért;

b) egy rablás kiderítéséért.

Szegedi József csendőr 1883. évben a m. kir. II. számú csendőrparancsnokság által okiratilag dicsértetett meg egy gyilkosság tetteseinek kézrekerítéseért.

Szőcs Sándor őrsvezető, őrsparancsnok a közbiztonság terén kifejtett kiváló tevékenységeért a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság által 1880. évben dicsérő okirattal tüntetett ki.

Takács József csendőrt 1882. évben a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság dicsérő okirattal látta el, egy nagyobb-szabású juhlopás tettesének kinyomozása és elfogásáért.

Tomalik János őrsvezető, a m. kir. 2. sz. csendőrparancsnokság állományában, 1872. évben a cs. kir. 10. számú országos csendőrparancsnokság által dicsérő okirattal láttatott el, egy húsz évre elítélt szökött fegyenc és egy veszedelmes gyilkos fáradtságos nyomozása során történt elfogásáért.

Turzay János csendőr, a m. kir. 2. sz. csendőrparancsnokság állományában, 1882. évben az őrszlaktanya istállójának leégése alkalmával tanúsított bátor és sikeres magatartásáért honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült.

Wolf Lőrinc csendőrnek, a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság állományában, árvíz alkalmával tanúsított áldozatkész-ségeért, a belügyminiszter fejezte ki 1876. évben elismerését.

Álgya József II. osztályú törzsőrmester, a m. kir. III. sz. csendőrkerület állományában. 1875. évben avattatott fel a cs. és kir. 23. vadászszázalóaljhoz, honnan 1878 október hó 19-én az erdélyi csendőrséghez lépett át, majd a csendőrségnek Magyarországon 1881. évben fogamatba vett szervezésével a II., 1882. évben pedig a III. számú csendőrkerülethez helyeztetett. A tetsületnél 30 éven felül szolgált, 25 évet meghaladóan szárnyirodai alkalmazásban, hol lankadatlan kitartással eredménydús tevékenységet fejtett ki. Nevezetesebb ténykedései voltak: 1877. évben Pető Mózes magyarhermáni lakos rejtélyes meggyilkolása nyomozását kiváló ügyességgel és nagy szakértelemmel végezte s derítette ki a meggyilkolt fia személyében. 1880. évben szintén egy körülményes gyilkosságot nyomozott ki nagy eszélyességgel és egy börtönből megszökött veszélyes gonosztevőt kerített kézre. Ugyanezen évben egy hat tagból álló tolvajbandát tett ártalmatlanná. 1883. évben egy huzamosabb ideig garázdálkodott tolvaj szövetkezetet fogott el. 1884. évben képviselőválasztás alkalmával, példás önmérséklettel párosult tapintatossága és okosságával sikerült neki a háborgó tömeget fegyverhasználat nélkül rendben tartani.

1904. évben öfelsége a koronás ezüst érdemkeresztel tüntette ki.

Mint őrsparancsnok a baróti és a belényesi őrsön, mint szárnyszámvivő Nagyváradon szolgált.

*

Bognár János csendőr 1882. évben a m. kir. 3. számú csendőrparancsnokság által dicsérő elismerésben részesült, számos közbiztonsági zavar kiderítése és harminc gonosztevő elfogásáért.

György Pál őrsvezető, őrsparancsnok 1882. évben a m. kir. 3. számú csendőrparancsnokság által okiratilag dicsértett meg a közbiztonság terén kifejtett, kiváló buzgalmaért.

Kad Miklós csendőrnek, a m. kir. 3. sz. csendőrparancsnokság állományában, 1882. évben számos mérgezési esetnek körütekintő és eredményes kinyomozásáért és ötvennégy büntettes és részes letartóztatásáért a honvédelmi miniszter dicsérő elismerését nyilvánította.

Mészáros Károly őrsvezető, őrsparancsnok 1882. évben a m. kir. 3. számú csendőrparancsnokság által dicsérő okirattal látatott el, nagyobb mérvű lopási esetek tetteseinek kézrekerítéseért.

Nagy László őrsvezető, őrsparancsnok 1881. évben a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság által dicsérő elismerésben részesült egy rablógyilkosság tetteseinek eredményes kinyomozásáért.

Nagy János I. csendőr a m. kir. 3. sz. csendőrparancsnokság által 1882. évben dicsérő okirattal látatott el számos közbiztonsági zavar kiderítése és harminc gonosztevő elfogásáért.

Papp József II. őrsvezető, őrsparancsnok 1883. évben a m. kir. 3. számú csendőrparancsnokság által egy fegyveres gonosztevő veszélyes körülmények közötti elfogásáért dicsérő elismerésben részesített.

Szabó Péter őrsvezető, őrsparancsnok 1880. évben a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság által okiratilag megdicsértett vízáradás alkalmával veszélyben forgott emberek életének megmentéseért és egy gyilkos elfogásáért.

Soós János őrsvezető a m. kir. 3. számú csendőrparancsnokság által 1882. évben okiratilag dicsértett meg egy gyilkos, öt betörő-tolvaj, hat gyújtogató és három más gonosztevőnek rövid idő alatt sikerült letartóztatásáért.

Tőkés György csendőr nagyobb mérvű lopások tetteseinek letartóztatásáért 1882. évben okirati megdicsérésben részesült a m. kir. 3. számú csendőrparancsnokság által.

Varadi József őrsvezető 1882. évben árvíz alkalmával tanúsított áldozatos tevékenységeért és hét ember életének bátor megmentéseért, a m. kir. 3. számú csendőrparancsnokság által okiratilag megdicsértett.

Ziegler György őrsvezető, a m. kir. III. számú csendőrparancsnokság állományában, 1873. évben a cs. kir. 10. számú

országos csendőrparancsnokság által láttatott el dicsérő okirattal, veszélyes rablók sikeres üldözése és letartóztatásáért.

Bíró Péter őrsvezető, őrsparancsnok a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság által 1883. évben egy zendülés alkalmával tanúsított katonás és bátor magatartásáért okirati megdicsézésben részesült.

Czorja Zsigmond őrsvezető, somkádi őrsparancsnok a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnokság által 1880. évben dicsérő okirattal láttatott el, egy veszélyes és szökésben volt rabló elfogásáért.

Dajka Alajos címzetes őrmester, őrsparancsnok a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság által okirati dicséretben részesült 1883. évben, rablók üldözésénél tanúsított és kifejtett fáradságos, gyors és eredményes buzgalmaért.

Dudás József csendőr, a m. kir. 4. sz. csendőrparancsnokság állományában, az erdélyi csendőrparancsnokság által dicsérő okirattal láttatott el:

a) 1879. évben négy ökörtolvaj elfogásáért;

b) 1880. évben egy nyolc főből álló rablóbanda kipuhatólása és letartóztatásáért.

Dudinszky János őrsvezető 1883. évben a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság által dicsérő okirattal láttatott el, egy rabló, egy gyújtogató és több tolvaj egyidejű letartóztatásáért.

Francz János csendőr, a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság állományában, 1881. évben a m. kir. honvédelmi miniszter által dicsérő okirattal láttatott el, egy bujdosásban volt veszélyes rablógyilkos letartóztatásáért.

Ferencz Dénes őrsvezető 1883. évben egy tizenegy főből álló ló- és marhatolvaj-banda sikeres ártalmatlanná tételéért a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság részéről dicsérő okirattal láttatott el.

Gergelyfy Gergely őrsvezető hét lopott ló és két lopott ökör felfedezéséért és a tettesek kézrekerítéseért 1883. évben a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság által dicsérő okirattal tüntettetett ki.

Götz János őrmester, sátoraljaújhelyi őrsparancsnok, a m. kir. IV. számú csendőrparancsnokság állományában. 1873. évben a cs. kir. 10. számú országos csendőrparancsnokság által a közbiztonsági szolgálat körül tanúsított jó magatartásáért és egy megszökött veszélyes gonosztevő letartóztatásáért okirattal megdicsértetett. 1884. évben pedig a csendőrség szervezése alkalmával tanúsított buzgó és sikeres szolgálataiért a m. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnokság által láttatott el dicsérő okirattal.

Győrffy Károly őrmester, őrsparancsnok a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság által részesített okirati megdicsézésben, tiltott hadiszerelevények felfedezéseért és lefoglalásáért. 1884. évben – mint beregszászi őrsparancsnok – a csendőr-

ség szervezése alkalmával tanúsított buzgó és sikeres szolgálatai elismerésül dicsértetett meg okiratilag a m. kir. IV. sz. csendőrkerületi parancsnokság által.

Györgyjakab Ferenc őrsvezető, szerencsi őrsparancsnok, egy veszélyes és a vidéket rettegésben tartott gonosztevő kézrekerítéseért, illetve annak üldözése közben történt agyonlövéséért 1884. évben a m. kir. IV. számú csendőrparancsnokság által dicsérő okirattal tüntettetett ki.

Qusbeth János őrmester, őrsparancsnok a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnokság által két ízben részesült okirati megdicsérésben:

a) 1877. évben a börtönből megszökött három közártalmú tolvaj elfogásáért;

b) orgyilkosság tetteseinek letartóztatásáért. Mint löcsei őrsparancsnok a csendőrség szervezése alkalmával tanúsított buzgó és sikeres szolgálataiért, a m. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnokság által 1884. évben okiratilag dicsértetett meg.

Keresztes János csendőr 1875. évben, a cs. kir. 10. számú országos csendőrparancsnokság által Dejan János híres rabló elfogásáért, 1882. évben pedig a m. kir. 1. számú csendőrparancsnokság által húsz főből álló gyilkos és betörő tolvajbanda ártalmatlanná tételéért részesített okirati megdicsérésben.

Kiss József őrsvezető 1880. évben a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság által tüntettetett ki dicsérő okirattal, egy veszélyes s egy egész vidéket rettegésben tartott gonosztevő kézrekerítéseért, illetve annak üldözés közben történt agyonlövéséért.

Kolumbán Lukács őrsvezető 1883. évben a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság által – számos betöréses-lopást elkövető öt főből álló tolvajbanda letartóztatásáért – dicsérő okirattal láttatott el.

Lollock Lajos cts őrmester, a későbbi trencsényi őrsparancsnok, 1883. évben a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság által okiratilag dicsértetett meg, tizennyolc veszélyes közártalmu tolvaj letartóztatásáért és több lopott ló, szarvasmarha és sertés felfedezéseért.

Marcinó Mihály csendőr 1883. évben a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság részéről okiratilag dicsértetett meg hat marhalopás tetteseinek kiderítése és elfogásáért.

*

Margineán János járásőrmester, a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában. Született 1856. évben a szebenmegyei Vesztény községben. 1876 március 17-én a cs. és kir. 31. számú gyalogezredhez avattatott fel. 1880 április 2-án közvetlenül lépett át a csendőrséghez. Egész szolgálata a szép és dicséretreméltó eredmények láncolata, melyek a legszebb

katonai erényeknek, a tisztességes gondolkozású és a szolgálat érdekében kifejtett – kötelességtudással párosult – önfeláldozásnak tanúbizonyságai. Minden egyes tette mindmennyi magasztos példája a rendkívüli éleslátással párosult határozottságnak, az elővigyázattal összekötött férfias ^tetterőnek, melyet nemcsak a törvénysértők elfogása, hanem a közbiztonságnak fenntartása körül is hathatósan juttatott érvényre. így különösen 1897. évben, amidőn a nagykátai járásban az élet és vagyonbiztonság az agrárszocializmus tévtanai folytán a legkomolyabb veszélyben forgott, közel fél éven keresztül folytonos szolgálatban állott, a népben a törvények iránti tiszteletet jóakaró figyelmeztetésekkel megerősítette, a főcinkosokat elfogta s így a rendet helyreállította.

Kiváló szakértelemmel párosult ritka kitartása folytán elért szép eredményei szerint, hosszú szolgálata alatt 1902-ig 717 törvénysértőt fogott el és 3096 törvény-áthágót jelentett fel. Hét ízben lett dicsérő okirattal ellátva.

1902. évben öfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

*

Moldvai Mihály csendőr, 1882. évben fegyveres rablók letartóztatásáért, *Potoczki Sándor* cts. őrsvezető, egy fegyenc-rabló ártalmatlanná tételeért részesültek 1883. évben a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság által okirati megdicsérésben.

Scherer András cts. őrmester, a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság állományában. 1874. évben a cs. kir. 10. számú országos csendőrparancsnokság által dicsértetett meg okiratilag, Romániában 50.000 franknyi lopást elkövetett és nyomozott gonosztevő letartóztatásáért.

Sir János őrsvezető 1877. évben, a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság által okiratilag dicsértetett meg a közbiztonság terén kifejtett kiváló buzgalma, kitartása és szolgálati készségeért. 1885. évben egy nőnek a megégéstől való megmentéseért honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal tüntettetett ki.

Sivaita Zákor őrsvezető, 1879. évben négy ökörtolvaj kézrekerítéseért a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság által; 1880. évben egy rablás tetteseinek letartóztatásáért, 1882. évben pedig, mint bárcánfalvi őrsparancsnok, öt rablás tetteseinek kézrekerítéseért részesítettett a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság által dicsérő elismerésben.

Stegerián Zákor őrmester őrsparancsnok, 1881. évben részesült okirati megdicsérésben a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság által egy rablás és tetteseinek kiderítéséért.

Steinesz Károly őrsvezető 1883. évben két ízben lett a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság által dicsérő okirattal kitüntetve;

a) négy lopás és gyilkosság tetteseinek letartóztatásáért;

b) évek folyamán elkövetett állatlopások tetteseinek és bűnrészeseseinek kiderítéséért.

Teilmann György csendőr 1885. évben két fegyveres rablót tartóztatott le; *Trutza János* őrsvezető 1881. évben három rablógyilkost fogott el. Mindketten parancsnoksági okirat megdicséréssel tüntették ki.

*

Nemes Sándor őrmester, kiskunhalasi őrsparancsnok a m. kir. 3. számú csendőrkerület állományában. Született 1851. évben a Tordavármegyei Bagy községben. 1871. évben soroztatott be a cs. kir. 2. huszárezredhez. Mint tizedes helyeztetett át 1873. évben a cs. és kir. 16. huszárezredhez, honnan – mint szakaszvezető – lépett be 1877 január hó 16-án a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz. 1881. évben tette le az altiszti vizsgát és lépett elő cts. őrsvezetővé. Ezen rendfokozatban helyeztetett át a m. kir. 2. számú csendőrparancsnoksághoz. Itt lépett elő valóságos őrsvezetővé 1882 május 1-én. 1882 október 16-ával helyeztetett át a m. kir. 3. számú csendőrparancsnoksághoz. Ezen kerületben 1882 december 15-től 18 éven át (1900-ig) a kiskunhalasi őrsön, mint önálló őrsparancsnok, fáradtságot nem ismerő kitartással és kiváló ügybuzgósággal működött. Cts. őrmesterré 1885 június hó 1-vel, valóságos őrmesterré 1891. évi február hó 1-én neveztetett ki. Két ízben kerületi, két ízben honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült, őfelsége 1897. évben tüntette ki a koronás ezüst érdemkereszttel. 1904. évben helyeztetett 27 évi csendőrségi szolgálat után nyugállományba, mely alkalommal honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal látatott el.

*

Répásy Mihály őrsvezető lólopás tetteseinek igen észszerű és fárasztó nyomozás során történt kézrekerítéseért, a m. kir. 3. sz. csendőrkerületi parancsnokság által 1884. évben okirati megdicsérésben részesült.

Maczek János őrsvezető, ceglédi őrsparancsnok, a m. kir. 3. számú csendőrkerület állományában. 1884. évben a honvédelmi miniszter által dicsérő elismerésben részesült a közbiztonsági szolgálatban tanúsított kiváló buzgóságáért.

Nagy Antal őrmester egy veszélyes verekedés elszánt végevetéséért.

Nagy Antal őrsvezető, kiskunfélegyházai őrsparancsnok, nagyobbmértű lopás tetteseinek sikeres kinyomozásáért, a m. kir. 3. számú csendőrkerületi parancsnokság által okirati megdicsérésben részesültek.

Szigethi Gábor csendőr, lólopás tettesének letartóztatásáért,

Tarnyik Mihály őrsvezető, nagyobbmértű pénz- és ruhalopás tettesének kézrekerítéseért,

Tarr Sándor őrsvezető, micskei őrsparancsnok, fáradhatat-

lan kitartással párosult szolgálati buzgóságáért, a m. kir. 3. sz. csendőrkerületi parancsnokság által 1884. évben okirati megdicsérésben részesültek.

Viola József csendőr, a m. kir. 3. számú csendőrkerület állományában, 1884. évben a honvédelmi miniszter által a közbiztonsági szolgálatban tanúsított kiváló buzgóságáért okirati megdicsérésben részesült.

*

Várady János őrmester a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában. 1871 április hó 1-én avattatott fel a m. kir. 1. honvédszászlóaljhoz, honnan hat évi tényleges szolgálat után lépett át 1877. évi november hó 24-én az erdélyi csendőrparancsnoksághoz, ő is egyike azon altiszteknek, akik megérdemlik, hogy az utókor tisztelettel emlékezzék meg azokról a kiváló teljesítményekről, amelyekkel nevét megörökítésre méltóvá tette. 1898. évig személyesen 472 bünesetet, ezek között számos, az emberélet elleni büntettet, rablást, pénzhamisítást, gyújtogatást, lopást stb. derített ki és ezek tetteiként 848 törvénysértőt tartóztatott le s 1536 egyént jelentett fel a bíróságoknak és a közigazgatási hatóságoknak. 1884. évben a m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal tüntettetett ki, hamisított bankjegyekkel üzérkedő bűnbanda három tagjának elfogásáért. Ezenfelül egy honvédelmi miniszteri és három parancsnoksági okirattal, négy nyilvános megdicséréssel lett kitüntetve, kimagasló érdemeiért pedig Öfelsége 1898. évben részére a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta.

*

Deák Mihály őrmester, kassai őrsparancsnok,
Demeter Sándor őrmester, segédtiszti segédmunkás,
Origercsik Géza számvivő-őrmester,
Horovitz Sámuel számvivő cts. őrmester.
Huszár Kristóf őrmester,
Kristóf Lajos őrmester, számvivőségi segédmunkás,
Mentsik Nándor őrsvezető,
Pilisy Jenő őrsvezető,*
Szüts János cts. őrmester és

Nagy Samu őrmester 1884. évben, a m. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal lettek kitüntetve, a csendőrség szervezése folyamán tanúsított buzgó és sikeres szolgálataikért.

Krupa Béla csendőr 1884. évben a m. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnokság által okiratilag dicsértetett meg, tűzvész alkalmával erélyes, gyors és eredményes működéséért.

Rotár János őrsvezető – taracközi őrsparancsnok –
 Kőrösmező községben egy nagymérvű zavargás ügyes elnyo-

* A későbbi hadapród-tiszthelyettes. (Lásd életrajzát.)

másaért 1884. évben a m. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnokság által okiratilag megdicsértetett.

Schweiger Ágoston őrsvezető, szinyérváraljai őrsparancsnok, a m. kir. IV. számú kerület állományában, 1884. évben honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal láttatott el a közbiztonság terén szerzett kiváló érdemeiért.

Szapor Sándor és

Tollár János csendőrök 1884. évben a m. kir. IV. számú csendőrkerület által okirati megdicsérésben részesítettek tűzvész alkalmával erélyes, gyors és sikeres működésért.

Varga Lajos őrsvezető 1884. évben a m. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnokság által árvízveszély alkalmával több emberélet és vagyon megmentéseért dicsérő okirattal láttatott el.

Birnsüngel Gusztáv őrmester, segédtiszti segédmunkás,

Fekete János őrmester, nyitrai őrsparancsnok,

Ketlucz Lázár őrmester,

Nagy Samu őrmester, segédtiszti segédmunkás,

Palágyi Kálmán őrmester,*

Popovits Pál őrmester, besztercebányai őrsparancsnok és

Sander Vilmos számvivő-őrmester, a csendőrség szervezése alkalmával tanúsított buzgó és sikeres szolgálataikért 1884. évben a m. kir. V. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal tüntetettek ki.

Bercsényi András cts. őrmester, őrsparancsnok és *Mosin János* őrsvezető, predajnai őrsparancsnok, mindketten a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában, előbbi egy nő életének a tűzhaláltól való önfeláldozó megmentéseért, utóbbi tűzvész alkalmával tanúsított erélyes, bátor és helyes magatartásáért 1884. évben a honvédelmi miniszter által okirati megdicsérésben részesítettek.

Löfy Gyula cts. őrmester, nagysurányi őrsparancsnok - tűzvész alkalmával erélyes, gyors és sikeres működéséért - 1884. évben a m. kir. V. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal láttatott el. 1885. évben két embernek a tűzhaláltól – saját élete veszélyeztetésével – történt megmentése elismeréséül öfelsége által részére a koronás ezüst érdemkereszt a legkegyelmesebben adományoztatott.

Fallier Ferenc őrsvezető – dárdai őrsparancsnok – 1884. évben a m. kir. VI. számú csendőrkerületi parancsnokság által nagyobb mérvű lopás tetteinek elfogásáért dicsérő okirattal láttatott el.

Kádár Lajos cts. őrsvezető, gyilkosság tetteinek kiderítése és elfogásáért 1884. évben a m. kir. VI. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal tüntetett ki.

Kollár Sándor cts. őrsvezető a m. kir. VI. számú csendőr-

* A későbbi hadnagy. (Lásd életrajzát.)

kerületi parancsnokság által dicsérő okirattal lett ellátva egy hírhedt betörő elfogásáért.

*

Preidt Mihály járásőrmester a m. kir. VI. számú csendőrkerületi parancsnokság állományában. A cs. kir. 2. gyalogezrednél teljesített három évi tényleges szolgálat után 1880 szeptember 27-én közvetlenül lépett át a csendőrséghez, hol 1905-ig bezárólag – már 27 éven felül – szolgált. 1904 május 1-ével járásőrmesterré neveztetett ki. Őrs- és járásparancsnok volt Körmenten. Hosszú szolgálati ideje alatt úgy, mint önálló Őrs- és járásparancsnok, mint szakaszparancsnokhelyettes, állása kötelmeit a legnagyobb odaadással és buzgalommal párosult szakértelemmel látta el. Eredményes tevékenységeért négy ízben láttatott el dicsérő okirattal s egy ízben lett nyilvánosan megdicsérve. 1904. évben öfelsége legmagasabb figyelmére méltatva kötelelességű szolgálati működését, őt a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Papp Sándor csendőr egy egész vidéket rettegésben tartó kóbor cigánycsapat és bűnrészeseinek elfogásáért a m. kir. VI. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal tüntettetett ki.

*

Az egyrésztől Rebrisorá, Neposz és Földra volt katonai határőrvidéki román, másrésztől Nagydemeter, Péntek és Jaád szász községek közötti határvillongásokból eredett közbiztonsági zavarok meggátlása céljából Ófelségének 1864. évi március hó 31-én és 1866. évi szeptember 26-án kelt legfelsőbb elhatározásaihoz képest a határbirtok kérdésének – rendes per útján való – eldöntéséig az 1842. évben kijelölt és az 1851. évben megújított, úgynevezett »Határvonal« lett közigazgatási utón hatóságilag felállítva azon határvonalul, melynek átlépése bármely prevaricatio szándékából betiltatott s amely vonalnak felügyeletére a m. kir. csendőrség felhívott, mihez képest felügyelet a naszódi, a naszódszentgyörgyi és a besztercei őrsök részéről pontosan gyakoroltatott is. A rebrisorai lakosok a nagydemeteri erdőkben nagyobb mérvű, tetemes károkat okoztak, miből folyólag 1880 január 27-én este a besztercei Őrsről *Baló Rezső* hadapródőrmester* és *Marginéán János* prb. csendőr, a naszódi Őrsről *Gitza János* és *Kelemen János* csendőrök vezényeltettek ki a »Horvátvonal« felügyeletére s a kártevések további meggátlása céljából. A két járőr a megfigyeltetést elkerülendő, január 27-én éjjel 1 órakor találkozott – két ellenkező irányból jövet – Nagydemeter községben. Hozzájuk csatlakozott 3 Werndl-rendszerű és 3 polgári puskával ellátott hat erdővéd s néhány

* A későbbi alezredes. (Lásd életrajzát.)

községi esküdt. Erdőkárosítókra nem találván, a Runker nevű hegláncra húzódtak s délután (január 28-án) 1-4 óráig ott lesben állottak. Négy óra után leereszkedvén a Valea-szucsului hegyszorosba, 8-10 rebrisorai lakost leptek meg egy hegyoldalon favágással elfoglalva. Ezeket a »törvény nevében« a fejszék letevésére szólították fel, de eredménytelenül. Szakadatlan káromkodásra, füttyjelre mintegy 100-180 rebrisorai lakos pár perc alatt irtózatossal kiabálással szaladt össze, fejszé-vel és dorongokkal felfegyverkezve bekerítette a járórt és annak polgáriakból álló kis csapatát. A járőr többször szólította fel őket a veszélyes fenyegetés abbahagyására, de ez sem vezetett eredményre. Egy rebrisorai lakos Baló hadapródra rohant s arra egy doronggal halálos ütést szándékozott mérni, de az félreugrott s tüzet vezényelt. A támadó tömeg a szoroson keresztül futásnak eredt. A járőr a támadók megfutamodásakor, a beállott korai téli alkonyat és az erdőben uralkodott nagy köd dacára a főcinkosok elfogására azonnal a tömeg után indult s szorgos nyomozás során a tett hat lövés által sérült Kirkul Jakab, Ilován Tofán és Bozkics György főcinkosokat és Mihályka Tamás felbujtót elfogta. A járórt veszélyes helyzetéből bátor és nyugodt fellépése mentette ki.

*

Felső-Váradján a tagosítás keresztül vitetvén, egy odavaló birtokos birtoktagjába a falunak a közlegelője jutott, amit a falubeliek elleneztek. A birtokos 1880 április 5-én béreseit kiküldötte, hogy a neki jutott földterületet felszántásák. Ebben megakadályoztattak a falusiak által, kik őket onnan elűzték, a marháikat elvették és az ekéket összetörték. A szolgabírói hivatal felhívta a gyulafehérvári őrsöt, hogy a résztvevő hat váradjai embert s a főcinkosokat tartóztassa le és kísérje Alvincre. Az őrsparancsnok *Bernschütz József* őrsvezetőt és *Kieltsch Mihály* csendőrt bizta meg annak fogantatásával, de ismerve a váradjaiak ellenszegülési hajlamát, még egy járórt küldött ki a járőr támogatására. Ezek hajnali négy órakor érkezve meg Váradjára, a szétszórta faluban hozzákezdtek a tettesek összefogásához. Reggel 9 órára 19 egyént fogtak össze. Míg Bernschütz a kihallgatások eszközlése céljából a bíróért ment, a község háza udvarán lévő 19 egyént az őt csendőr őrizte. Ezalatt a községbeli lakosság az utcán összegyűlt s ingerülten követelte az őrizetbe vett egyének szabadonbocsájtását. A csendőrök figyelmeztették őket, hogy ez nem útja a törvényes eljárásnak és vélt sérelmük miatt forduljanak a hatósághoz, ne szaporítsák a község baját. A négy főcinkos nem hajlott a csillapító felszólításra, hanem még hevesebben követelte a foglyok rögtöni szabadonbocsájtását. Közben a község harangjai is félreverettek s a nép minden oldalról özönlött a bíró háza felé. A járőrvezető többször erélyesen felhívta a 160-200 főből álló tömeget a szétoszlásra,

figyelmeztette a fegyverhasználat súlyos következményeire is. A már felizgatott emberek azonban nem hajlottak a józan szóra s egy közülök bottal fenyegetődzve közeledett Bernschütz őrsvezető felé. Ez kiragadta kezéből a botot, de a támadó ekkor az őrsvezető fegyverét ragadta meg. A kézituszkodásban a támadó kezefeje keresztülszúrattott, mire az elkiáltá magát, hogy őt megszurta a csendőr, azokra »öljétek meg« szavakkal a tömeget ráuszította. Egy Ordeán Inon nevű egyén karóval Bernschütz őrsvezető felé sújtott, mire ez támadóját combon lőtte, a csendőrök pedig szuronyt szegezve védtek magukat, melynek során a tömegből többen megsebesültek. A nép dühe nőttön-nőtt, úgy, hogy a csendőrök lefegyverzése már csak pillanatok kérdése volt. Erre a járőr löfegyverét használta s a leadott 11 lövés eredménye 1 halott, tíz súlyos sebesült és egy könnyen sebesült lett. A támadók ezt látva, szétszaladtak s a járőr tovább teljesíthette kötelességét. A sebesülteket rögtön ápolás alá vette s a zendülőket őrizet alá helyezte. Bernschütz őrsvezető ezen zendülésnek különös tapintattal és eréllyel történt elfojtásáért öfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

Bemschütz – aki később őrmester lett – nevéhez még egy kimagasló nyomozás ténye fűződik. 1894. évben – mint keszthelyi őrsparancsnok – ügyes és fáradhatatlan nyomozás során kerítette kézre Kátai Imre többszörös betörőt, akire a keszthelyi, veszprémi, zalaegerszegi, hevesi, vasvári, tapolcai sárbogárdi, váci stb. zsinagógák kifosztása és még 19 betörés bizonyítottatott reá. A nyomozás két hónapig tartott. Kátai elfogása és a nyomozás során elért igen szép eredménye elismerésül a honvédelmi miniszter okiratilag fejezte ki dicséretét *Bemschütz* őrmesternek.

Bernschütz őrmester 1852. évben született Zomborban (Bács m.). 1875. évben avattatott fel a m. kir. 5. sz. közép-bácskai honvédszászlóaljhoz, hol 1876 július 4-ig szolgált. Innen – mint tizedes – közvetlenül lépett át a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz. Mint valóságos őrsvezető 1881. évben a 2-ik, 1883. évben pedig a 6. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett át. 1878. évben résztvett Erdélyben a Dúca Nicoláj híres rabló üldözésében és elfogásában, 1887. évben a Renkó-féle banda üldözése és megsemmisítésében, 1894. évben pedig a két hónapig tartó Kátai Imre és társa utazó tolvajok 57 zsinagóga és más betöréses lopás ügyében folytatott nyomozásban. Összesen két miniszteri, három kerületi okirati és öt rendbeli nyilvános megdicsérésben részesült.

*

Bauer Antal járásőrmester a m. kir. 5. számú csendőrkerület állományában. 1884 május 24-én kelt legfelsőbb elhatározással két embernek a megégéstől – áldozatkészséggel eszközölt – megmentéseért, ezüst érdemkereszttel tüntettetett

ki. 1886. évben egy hétéves leánynak az elégéstől való megszabadításáért részesült honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben.

Bauer őrmester 1855. évben született Kanyánka (községben). 1876. évben soroztatott be a cs. éskir. 12. számú gyalogezredhez, honnan – mint őrmester – lépett át 1881. évben a m. kir. 1. sz. csendőrparancsnoksághoz. A felállítás során 1882. évben helyeztetett az 5. sz. csendőrkerületi parancsnoksághoz. 1883. évben címzetes őrsvezetővé, 1884. évben valóságos őrsvezetővé, 1884. év április 16-án címzetes őrmesterré, 1894. évben valóságos őrmesterré lépett elő. 1904. május 1-ével járásőrmesterré neveztetett ki. Előzetesen 15 évig igen nehéz viszonyok között parancsnokolta a privigyei őrsöt. 1903-tól a nagyszombati járást vezette. 1906. évben már 30 évet meghaladóan szolgált az intézménynél. 1902. évben hű szolgálatainak legfelsőbb elismerésül Ófelsege által a koronás ezüst érdemkereszttel a legkegyelmesebben tüntettetett ki.

Rác Flórián csendőr, a m. kir. III. sz. csendőrparancsnokság állományában. 1884 március 4-én kelt legfelsőbb elhatározással az Izbég községben előfordult lázadás alkalmával tanúsított bátor és körültekintő magatartása elismerésül az I. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntettetett ki. Ezen lázadást részletesen ismertette Szelestey Károly az 1885. évi csendőrségi évkönyvben. Nevezett 1860. évben született a Csongrád-vármegyei Dorozsma községben. 1880-ban soroztatott be a cs. és kir. 46. gyalogezredhez, honnan 1881. évben saját kérelmére a m. kir. 1. számú csendőrparancsnoksághoz vétetett át. 1882. évben a későbbi II. számú, 1883. évben pedig a m. kir. III. számú csendőrkerülethez helyeztetett. 1887. évben őrsparancsnok Tatárszentgyörgyön. Címzetes őrsvezetővé 1888. évben, őrsvezetővé 1890. évben, címzetes őrmesterré 1894. évben lett kinevezve. 1883. évben a Dunának kiáradása alkalmával, a szentendrei szigeten levő községekben tanúsított önfeláldozó és buzgó magatartásáért honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal látatott el.

Angyal Mátyás őrsvezető, kosnai őrsparancsnok pénzlopás és egy betöréses lopás kiderítéséért 1884. évben a m. kir. I. sz. csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal lett ki-tüntetve.

Balázs Lajos csendőr a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnokság okirati megdicsérésében részesült (1884. évben) árvízveszély alkalmával élet és vagyon megmentéseért.

Csibi Tamás csendőr 1884. évben árvíz alkalmával élet és vagyon megmentéseért a m. kir. I. számú csendőrkerület által dicsérő okirattal látatott el.

Günther Frigyes csendőr 1884. évben a m. kir. I. számú

csendőrkerületi parancsnokság által okirati dicséretben részesült egy nagyobbszabású lopás gyors kiderítéséért.

Hajdú József őrsvezető, körösbányai őrsparancsnok 1884. évben a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnokság dicsérő elismerésében részesült:

a) nagymérvű pénzlopás kiderítése és egy rabló kézrekerítéseéért;

b) egy nagyobbszabású állatlopás kiderítéséért.

Holier Ferenc őrmester, gyulafehérvári őrsparancsnok,

Horváth Mihály őrsvezető, sugági őrsparancsnok egy-egy-gyilkosság tettesének kiderítéséért,

Kosa Mihály őrsvezető, nagyselyki őrsparancsnok rabló-gyilkosok elfogásáért,

Kovácsi Géza őrsvezető, ökörlopás kiderítéséért,

Moschner József csendőr, gyilkosság

Nagel József őrsvezető, töröcsvári őrsparancsnok, nagymennyiségű pénzlopás tettesének kiderítéséért részesültek 1884. évben a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnokság részéről okirati megdicsérésben.

Péter Mihály őrmester, őrsparancsnok, nagymennyiségű pénzlopás kiderítéséért,

Prekup Demeter csendőr, egy sikkasztás és egy csalás büntetésének letartóztatásáért dicsértettek meg 1884. évben a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnokság által okiratilag.

Rab András csendőr, egy nagyobb lopás sikeres felderítéséért,

Singer Ferenc őrmester, verestoronyi őrsparancsnok nagymérvű betöréses lopás tettesének kinyomozásáért,

Szabó Tamás őrmester, kézdivásárhelyi őrsparancsnok gyilkosság kiderítéséért,

Thai János őrsvezető, egy sikkasztás és egy csalás büntette tettesének kézrekerítéseéért a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal tüntették ki.

Turk Dániel őrsvezető, görgényszentimrei őrsparancsnok 1884. évben a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnokság által okirati megdicsérésben részesült;

a) tűzvész alkalmával tanúsított bátor és önfeláldozó magatartásáért,

b) egy gyilkosság kiderítéséért.

*

Dánn Simon őrmester, tűzvész alkalmával tanúsított önfeláldozó és bátor magatartásáért láttatott el 1884. évben a m. kir. II. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal. Ez a derék altiszt később a megszállás folyamán a VI. számú csendőrkerülethez helyeztetett Nagymártonba (Sopron m.) őrsparancsnokul. 1889. évben július 17-én Borbolya községben dühöngő tűzvész alkalmával egy ötgyermekes anyát

mentett meg. a biztos tűzhaláltól, mely hősi tettéért öfelsége által az ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

Dánn őrmester 1854. évben született Mező-Paint községben (Maros-Torda vármegye). 1874. évben avattatott fel a cs. és kir. 63. számú gyalogezredhez s onnan a cs. és kir. 51. gyalogezredhez, honnan 1879. évben lépett át próbaszolgálatra a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz. 1881. évben a II. számú, 1883. évben a m. kir. VI. számú csendőrkerülethez helyeztetett. A nagymartoni őröt 13 évet meghaladóan parancsnokolta.

*

Farkas József csendőr a m. kir. 11. számú csendőrkerület állományában, 1884. évben a saját élete veszélyeztetésével egy embernek a vízbefúlástól való megmentéseért a m. kir. honvédelmi miniszter által okirati megdicsérésben részesült.

Izsák József őrsvezető, egy rablás tetteinek fáradságosan buzgalommal történt elfogásáért,

Singer Jakab őrsvezető, karánsebesi őrparancsnok rablógyilkosok kézrekerítéseért részesítették okirati megdicsérésben a m. kir. II. számú csendőrkerületi parancsnokság által.

Ágotha Gergely őrsvezető, széplaki őrparancsnok, egy tolvajbanda négy tagjának és két orgazdának kinyomozásáért a m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal látatott el az 1885. évben.

Fogas Gergely csendőr,

Hadi József őrsvezető, vörösvári őrparancsnok,

Kutsán Vince csendőr,

László József őrsvezető,

Lex Antal őrsvezető, újpesti őrparancsnok,

Lóránth Dénes őrsvezető,* aszódi őrparancsnok,

Nagy András őrmester, gödöllői őrparancsnok,

Sándor János őrsvezető, tordai (Bihar vm.) őrparancsnok,

Szártóry Jenő őrmester, alsódabasi őrparancsnok,

Uger István őrsvezető,

Wiederker Márkus őrsvezető és

Zsótér Károly őrmester, ócsai őrparancsnok, képviselőválasztások alkalmával tanúsított igen tapintatos magatartásukért, a m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal látattak el.

*

Marschall Frigyes járásőrmester a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában. 1856 február hó 7-én született Nagyszebenben. 1875 június hó 8-án avattatott fel a cs. és kir. 31. gyalogezredhez. Próbaszolgálatra 1879 december hó 11-én lépett át a m. kir. erdélyi csendőrparancsnok -

* A későbbi tábornok. (Lásd életrajzát.)

sághoz. 1904. évig bezárólag – már 27 éven felüli összes szolgálati ideje mellett – 22 évet mint őrsparancsnok, megszakítás nélkül szolgált. A terhes csendőrségi szolgálatnak páratlan kötelességtudással, teljes odaadással és kitartással szentelte magát, minek következtében a közbiztonsági szolgálat terén valóban igen szép eredményeket ért el. Tíz évet felülhaladóan teljesített a váci őrsön szolgálatot, hol az ottani szakasparancsnokot is odaadóan és lelkiismeretesen helyettesítette. Maradandó érdemei jutalmául őfelsége által 1900. évben a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki. Honvédelmi miniszteri okirati megdicsérésben egy ízben részesült, a kerületi parancsnokság által két ízben dicsérő okirattal lett el látva, egy ízben pedig nyilvánosan dicsértetett meg. Kálmán nevű fia csendőrszázados.

Ferkó József csendőr, lólopás tettesének fārasztó nyomozás után történt letartóztatásáért,

Gaal Kálmán csendőr, fáradhatatlan kitartással és becsvággyal párosult szolgálati buzgóságáért,

Kincses Árpád őrsvezető, nagyobbmervű tolvajlás tettesének letartóztatásáért.

Kita János csendőr, lólopások három tettesének hosszas nyomozás folyamán eszközölt eredményes kipuhatolása és letartóztatásáért a m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal láttattak el.

Csomor József m. kir. V. számú csendőrkerületbeli címzetes őrsvezető, három embernek a megégés halálától saját élete veszélyeztetésével véghezvitt megmentése elismeréséül 1884. évben őfelsége részéről a koronás ezüst érdemkereszttel lett a legkegyelmesebben kitüntetve.

Franz János, IV. számú csendőrkerületbeli őrsvezető és

Drencsényi János ugyanezen csendőrkerületbeli csendőr részére egy embernek a megégés halálától saját életük veszélyeztetésével véghezvitt megmentése elismeréséül 1885. évben őfelsége által az ezüst érdemkereszt a legkegyelmesebben adományoztatott.

Nemesszeghi Nemesszeghy Kálmán m. kir. VI. számú csendőrkerületi parancsnokság állományába tartozó őrsvezető címzetes őrmesternek egy gyermeknek a megégés halálától saját életének veszélyeztetésével véghezvitt megmentése elismeréséül őfelsége legfelsőbb elhatározásával az ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta.

Bacsó Gyula I. számú csendőrkerületbeli csendőr egy gyilkosság és egy orgyilkosság kiderítése és a tettesek elfogásáért és

Ballá Albert, ugyanezen csendőrkerületbeli őrsvezető, egy gyilkosság két tettesének ügyes kézrekerítéseért 1884. évben kerületi parancsnoksági dicsérő okirattal láttattak el.

Béres József csendőr, gyilkosság kiderítéséért,

Buchholzer György őrsvezető és

Thalgott Mihály csendőr, a magyar kormány intézkedései ellen cselekedett tíz román katonának bátor és elszánt felépésével történt letartóztatásáért,

Csungán Miklós csendőr, egy év és három hónap alatt 29 bonyolult bűncselekmény sikeres kinyomozásáért,

Danes Miklós őrsvezető, egy rablógyilkosság sikeres felderítéséért az I. számú csendőrkerületi parancsnokság részéről 1884. évben dicséző okirattal láttattak el.

Demeter Dániel csendőr, nagyobb mennyiségű pénzlopás kiderítése és a tettesek elfogásáért,

Dogár Gergely csendőr, egy gyilkosság kiderítése és a tettesek elfogásáért,

Donath András csendőr, egy veszélyes, közártalmú és számtalan büntett elkövetésével terhelt egyén kézrekerítéseért 1884. évben az I. számú csendőrkerületi parancsnokság részéről dicséző okirattal láttattak el.

Fejér János csendőr, egy betöréses lopás észszerű kiderítéséért,

Fekete András őrsvezető, orgyilkosság kiderítése és a tettes elfogásáért,

Fodor Árpád csendőr, vizáradás alkalmával tanúsított önfeláldozó tevékenységeért,

Gitza János csendőr, egy évek óta garázdálkodó tolvajbanda elfogásáért,

Gurz László címzetes őrmester egy rejtélyes orgyilkosság ügyes és leleményes kiderítéséért az I. számú csendőrkerületi parancsnokság által 1884. évben okirattal dicsértettek meg.

Hajdú József címzetes őrmester, egy nagyösszegű pénzlopás ügyes kinyomozásáért,

Kelp János őrsvezető és *Schied Frigyes* csendőr, hamis bankjegyek felfedezése és a terjesztők kézrekerítéseért,

Kis János, *Nagy Doniokos* és *Moschner József* csendőrök, Hari községben véghezvitt 28 gyűjtogatási eset tetteseinek ártalmatlanná tételéért s egy szövevényes gyilkosság kiderítéséért,

Lukács József és *Molnár Albert* csendőrök egy marhalopásból élő tolvajszövetkezet kézrekerítéseért,

Marcián Gyula csendőr, egy tűzvésznel tanúsított rendkívüli eredményes tevékenységeért 1884. évben az I. számú csendőrkerületi parancsnokság által okirattal megdicsértettek.

Kovács György címzetes őrmester, vizáradás alkalmával tanúsított önfeláldozó tevékenységeért és képviselő választások alkalmával követett tapintatos magatartásáért,

Lachner Albert címzetes őrsvezető, egy nőnek a megégéstől, saját élete kockáztatásával történt megmentéseért 1884. évben honvédelmi miniszteri okirattal dicsértettek meg.

Molnár Győző őrsvezető, egy gyilkosság és orgyilkosság kiderítése és a tettesek elfogásáért,

Muntyán Kosztán csendőr, egy gyújtogató és tolvaj elfogásáért,

Müller János őrsvezető, egy rablógyilkosság és marhalopás kiderítéséért,

Nagy István őrmester, rablógyilkosság tetteseinek elfogásáért,

Nagy Sándor címzetes őrmester, gyilkosság kiderítése és tetteseinek kézrekerítéséért,

Nehazil Ferenc csendőr, tűzvésznél tanúsított rendkívüli tevékenységeért,

Polgár János címzetes őrmester, egy marhalopásból élő tolvajszövetkezet ártalmatlanná tételéért az I. számú csendőrkerületi parancsnokság által 1885. évben okirati megdicsérésben részesítették.

Porzsolt József címzetes őrmester, Bíró Péter országosan körözött híres tolvaj több gaztettének kiderítéséért,

Rápó József csendőr, egy 42 főből állott veszélyes rablóbanda elfogásáért, ezenkívül négy betöréses és hét lopási eset kiderítéséért,

Sinkó Péter csendőr, vízáradás alkalmával tanúsított bátor és eredményes tevékenységeért,

Soós Ignác őrsvezető, tűzvész alkalmával tanúsított önfeláldozó működéséért,

Szilágyi József őrsvezető, több rendbeli betöréses lopás tetteseinek sikeres ártalmatlanná tételeért,

Zigler András csendőr, lólopás kiderítéséért az I. számú csendőrkerületi parancsnokság által 1885. évben dicsérő okirattal láttattak el.

Módi János Őrs vezető, az V. számú csendőrkerületi parancsnokság által 1885. évben gyújtogató és betöréses lopás tetteseinek kiderítéséért parancsnoksági dicsérő okirattal látatott el.

Vogel József Őrs vezető, az V. számú kerület állományában, 1885. évben tűzvész alkalmával tanúsított önfeláldozó magatartásáért honvédelmi miniszteri okirati megdicsérésben részesült.

Bercsényi András címzetes őrsvezető,

Oriflik József és

Kapcsó Pál csendőrök 1885. évben egy tűzvész alkalmával Bercsényi egy ember életének megmentéséért, a másik két csendőr önfeláldozó magatartásukért 1885. évben honvédelmi miniszteri okirati megdicsérésben részesültek, ugyanezért *Kreibich János* csendőr, az V. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal látatott el.

Kacséra József csendőr, tüzesetnél élet- és vagyonmentés körül tanúsított tevékenységeért,

Klein Mór őrsvetető, többrendbeli lopást, stb. büntettet elkövető tettes kézrekerítéseért,

Pál János őrsvetető, egy gyermeknek a megégetéstől való megmentéseért,

Roszinek Márton címzetes őrmester, tüzesetnél tanúsított kiváló közreműködéséért,

Tóth Péter őrsvetető, rablást elkövetett két tettes kézrekerítéseért 1885. évben a IV. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal láttattak el.

Péter Ábrahám csendőr, 1885. évben egy bucsu alkalmával járőrtársa volt Margitai őrsvetetőnek. Mintegy négyszáz főnyi – pisztolyokkal és botokkal felfegyverzett – tömeggel álltak szembe, melyet bátor és erélyes fellépésükkel megfékeztek. Ezen férfias tettéért a IV. számú csendőrkerületi parancsnokság okirati megdicséréssel tüntette ki.

Raj ci György őrsvetető és *Varga Ferenc* csendőr, postarablás és a postakocsis gyilkosának kiderítéséért 1885. évben a III. számú csendőrkerületi parancsnokság részéről dicsérő elismerésben részesültek.

Benedek János csendőr, a IV. számú csendőrkerület állományában 1885. évben a honvédelmi miniszter által okirattal dicsértetett meg tűzvész alkalmával öt ember életének a biztos haláltól való megmentéseért; ez alkalommal közreműködött *Molnár György* csendőr, a kerületi parancsnokság részéről láttatott el dicsérő okirattal.

Ószi Rudolf őrsvetető és *Csonka Ferenc* csendőr, egy fegyveres rablógyilkosnak hosszas üldözés során történt lelövéseért 1885. évben a IV. számú csendőrkerületi parancsnokságtól okirati megdicsérést nyertek.

Beznák Géza őrsvetető a csendőrség szervezése alkalmával tanúsított sikeres működéséért,

Szombath József őrsvetető tisztújítás alkalmával tanúsított tapintatos magatartása és a közbiztonság terén szerzett kitűnő szolgálataiért 1885. évben a m. kir. II. számú csendőrkerületi parancsnokság okirati megdicsérésében részesítették.

Csility Miksa és *Horvát Mihály* csendőrök nagyobb arányú lólopás tetteinek kiderítése körül kifejtett ténykedéseikért,

Jobbágy Zsigmond őrsvetető és *Pankotai Pál* csendőr egy rablógyilkosság tetteinek kiderítéséért a m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal láttattak el az 1885. évben.

Maatsch Gusztáv őrmester és *Gold József* címzetes őrsvetető népzendülés alkalmával tanúsított tapintatos és bátor magatartásukért 1885. évben a m. kir. VI. számú csendőrkerületi parancsnokság által okirati megdicsérésben részesültek.

Badics László csendőr rablások tetteinek kiderítéséért

a VI. számú csendőrkerületi parancsnokság okirati dicsérő elismerésében részesült az 1885. évben.

Hetényi Dávid címzetes őrmester egy külföldről menekült hírhedt gonosztevő letartóztatásáért 1885. évben a VI. számú csendőrkerületi parancsnokság által okirati megdicsérésben részesült.

Horváth Benedek és *Timár János* csendőrök 1885. évben a VI. számú csendőrkerület által parancsnoksági okirati megdicsérésben részesültek gyilkossággal terhelt gonosztevők kiderítéséért.

Varga Vince csendőr ugyanezen kitüntetésben részesült rablások tetteseinek kiderítéséért.

A csendőrkerületi parancsnokságok által dicsérő okirattal láttattak el:

Az 1886. évben.

A m. kir. I. számú csendőrkerületnél:

Bíró Ferenc őrmester, veszélyes rablók kézrekerítéseért,
András József címzetes őrmester és *Nagy Domokos*
csendőr, Batizházán hónapokon át rendszeresen üzött betöré-
ses lopások tetteseinek kézrekerítéseért,

Vlád Mihály őrsvezető, egy orgyilkos gyors kiderítése és
elfogásáért,

Fazekas István csendőr, gyilkosok kiderítése és elfogásáért,

Nózner Vilmos őrsvezető, hosszúfalui őrsparancsnok, ló-
tolvajbanda leleplezése és tagjainak kézrekerítéseért,

Izsák Márton csendőr, egy évek óta garázdálkodó torvaj-
szövetkezet tíz tagjának kézrekerítéseért,

Szabó Sámuel csendőr, egy rejtélyes orgyilkosság tettesé-
nek kiderítése és elfogásáért,

Simon Mihály őrsvezető és *Bors Ádám* csendőr, egy posta-
rablás melletti gyilkosság négy tettesének gyors kiderítése és
elfogásáért,

Szász Ferenc őrsvezető, hamispénzkészítők kipuhatólása és
elfogásáért,

Müller János őrsvezető, valamint *Marosán Simon*, *Gál*
Mózes és *Berzán Dániel* csendőrök, tűzvész alkalmával tanúsít-
ott önfeláldozó magatartásukért,

Klein Gyula csendőr, tűzvész alkalmával életmentés és egy
rablógyilkosság tetteseinek kézrekerítéseért,

Neuner Mihály és *Bartolomeusz Ferdinánd* csendőrök,
ökörlopás tetteseinek kézrekerítéseért,

Richter Antal őrsvezető, két veszélyes tolvaj kézrekeri-
téseért,

Godor Lőrinc őrsvezető, vízáradás veszélyéből két egyén
kimentéseért,

Koronkai Gyula csendőr, vízáradásakor tanúsított önfel-
áldozó buzgóságáért,

A m. kir. II. számú csendőrkerületnél:

Eiset József címzetes őrmester, vízáradás alkalmával tanúsított buzgó és kitartó szolgálatért,

Molnár Antal csendőr, közbiztonsági szolgálatban tanúsított ügybuzgalom és eredményes működésért,

Major Dániel őrsvezető, egy rejtélyes gyilkosság kiderítése s a tettesek kézrekerítéseért.

A m. kir. III. számú csendőrkerületnél:

Tóth Dezső őrsvezető, *Ferenczi József*, *Müller Nándor*, *Postás Károly*, *Lupás Demeter*, *Mangra Pál*, *Albert Dávid*, *Búzás István* és *Cseke István* csendőrök, fegyveres rablók kézrekerítése körül észszerűen és fáradhatlan kitartással folytatott nyomozásáért,

Neszmirák Gyula őrmester, négy lopott ló megkerítése és a tettesek letartóztatásáért; nevezett őrmester 1888. évben honvédelmi miniszteri dicsérő okiratot nyert árvíz alkalmával tanúsított önfeláldozó tevékenységeért, *Ferenc* nevű fia csendőr g. főhadnagy,

Csák Ferenc és *Kónya Károly* csendőrök, tűzvész alkalmával önfeláldozó segélynyújtásért,

Rácz József és *Tóth József* csendőrök, egy életfogytig elítélt s megszökött fegyencnek kitartó nyomozás utáni letartóztatásáért,

Kassay István és *Mihályfalvi Ignác* címzetes őrmesterek, valamint *Gantner Gáspár* és *Csizmadia Péter* őrsvezetők, vízáradás alkalmával tanúsított önfeláldozó szolgálatért,

Bene Elek őrmester és *Mánai László* csendőr, gyilkosok kinyomozása és letartóztatásáért,

Böszörményi Barnabás Miklós címzetes őrsvezető, tüzesetnél tanúsított önfeláldozó magatartásáért.

A m. kir. IV. számú csendőrkerületnél:

Kramarik Ferenc és *Nagy Elek* csendőrök, tűzvész elfojtásánál tanúsított fáradhatatlan tevékenységükért,

Huszár Kristóf címzetes őrmester, *Csipkó Mihály* őrsvezető, *Bokor György* címzetes őrsvezető, *Mucsi István* őrmester és *Földes Samu* őrsvezető, csendőrségi szolgálatra jelentkezők gyűjtése körül kifejtett buzgó és eredményes eljárásukért.

Hoffmann Dénes csendőr, megszökött fegyencnek letartóztatásáért,

Szapor Sándor és *Kazsimir József* csendőrök, tűzvész elfojtásánál kifejtett működésért,

Plaveczi Ármin őrsvezető és *Erdélyi József* csendőr, egy hírhedt lótolvajnak 10 napi nyomozás utáni letartóztatásáért,

Misley György csendőr, a közbiztonsági szolgálatban eredményes tevékenységeért,

Glanez Rudolf csendőr, szökött fegyencek kinyomozása és letartóztatásáért.

A m. kir. V. számú csendőrkerületnél:

Módy János címzetes őrmester, 5 gyújtogatás és több betöréses lopás tetteiseinek kiderítéséért,

Mátyás Péter őrsvezető, tűzvész alkalmával tanúsított eljárásért,

Schwarz Dávid, Orbán András, Polacsek Pál, Petrő István, Müller Lajos és *Braczinák György* csendőrök, ellenszegülő néptömegnek fegyverhasználat nélküli szétoszlátása és az izgatók letartóztatásáért,

Béder Mózes őrsvezető, egy, az utón megdermedten talált egyént a községbe beszállított s buzgó ápolással újból magához térítvén, őt a valószínű haláltól megmentette,

Jezsovits Pál csendőr, egy asszonynak a vízbefúlástól megmentéseért,

Bruss János őrsvezető, tűzvészből két gyermek kimentéseért,

Deák Sándor őrsvezető, egy ellenszegülő népcsoportnak fegyverhasználat nélküli szétoszlátásáért.

A m. kir. VI. számú csendőrkerületnél:

Csuka János csendőr, orvvadászok által lőfegyverrel történt megtámadáskor tanúsított bátor és elszánt magaviseletért,

Nagy Sándor és *Illés Gyula* csendőrök, tűzvész alkalmával egy gyermeknek az égő házból való megmentéseért.

*

Matonák Ádám csendőr, az V. számú csendőrkerületi parancsnokság állományában. 1885. évi május hó 20-án Hont megyében a több napig tartó esőzés következtében a Korponapatak megáradt s az Ipolyság és a Gyeth között fekvő területet elárasztotta, az ipolysági híd közelében az országút töltését átszakította s az annak túloldalán levő réteket ölnyi magasságban vízzel borította. Matonák csendőr, Kintis hadapród címzetes őrmester,* ipolysági őrsparancsnokkal a veszélyeztetett vidéket portyáztatván, egy, a töltésről lezuhant és az ár által elsodort szekeret vettek észre. A szekéren levő nyolc ember a legnagyobb kétségbeesés közepette viaskodott az árral. Köztük egy anya, karján egy csecsemővel és egy 11 éves fiúval. A járőr valóságos életveszedelmek között, saját élete kockáztatásával, mentette ki a biztos halálból a nyolc

* A későbbi százados. Kitételese életrajzánál tárgyalatik. (L. o.)

egyént, őfelsége 1886 január hó 8-án kelt legfelsőbb elhatározásával Matonák csendőrnek az ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta.

Matonák csendőr 1886 augusztus hó 11-én a Hontmegyei Teszér községben kiütött tűz alkalmával Menjár Anna nevű fekvő beteget a forró füsttel és lecsapódó lángokkal telt szűk udvaron keresztülhatolva, az égő házból *Gidró Mihály* címzetes őrmesterrel együtt kimentette. Ugyanígy mentették ki Hubács Mária nevű idős nőt. Ez alkalommal Buda Mihály papnövendék a bennrekedt Paulovitz Máriát és ennek Pál nevű 7 éves fiát megmentendő, a házba hatolt, de kijönni már nem tudott. Mindhármukat a járőr magasztos felebaráti szeretetből, elszántan és eréllyel mentette ki a biztos halálból, őfelsége Matonák csendőrt 1887. évben a koronás ezüst érdemkeresztel tüntette ki.

*

Nagy István őrmester, csíkszeredai, később nagyenyedi őrsparancsnok, a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnokság állományában. 1844. évben született Dombó községben (Kisküküllő vármegye). 1865. évi március hó 3-án soroztatott be a cs. kir. 2. huszárezredhez. Innen 1866. év június 16-ával osztatott be a Nagyváradon volt cs. kir. 6. csendőrezredhez. 1873. évtől önálló őrsparancsnok. Ez évben – midőn hadköteles egyéneknek Romániába való szökése feltűnő mérveket öltött – Őrse területén fáradhatlan és szigorú őrködés által 70 hadköteles szökevényt kerített kézre s ezért 1874. évben a cs. és kir. közös hadügyminiszter által dicsérő elismerésben részesült. Sok évi szolgálata alatt példás minőségű, ügybuzgalma és a közbiztonság szolgálatában eredményteljes működése által magát kitüntette, kitartása és megbízhatósága által pedig úgy előjáróinak teljes meglegedését, mint alárendeltjeinek bizalmát kiérdemelte. Szolgálati eredményei közül kiemelendő, hogy 1885. évi május és augusztus hónapokban előfordult két rablógyilkosság tetteseit már a legközelebbi 24 órán belül – nagy leleményességgel – elfogta, őfelsége – a közbiztonsági szolgálatban tanúsított sok évi eredményteljes működéséért – 1886 március 15-én kelt legfelsőbb elhatározásával a koronás ezüst érdemkeresztel tüntette ki. 1873. évben Nagy őrmester törvényellenesen távollevő hadkötelesek kipuhatolásánál tanúsított fáradhatlan tevékenységéért és az elért dicséretes eredményért a cs. és kir. 10. számú országos csendőrparancsnokság által dicsérő okirattal tüntettetett ki.

*

László József őrsvezető, a m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnokság állományában. Katonai kötelezettségének eleget tévén, 1878. évben lépett át próbaszolgálatra az erdélyi csendőrséghez, honnan 1882. évben a m. kir. 3. számú csendőrparancsnokság állományába helyeztetett. Az első meg-

szállás idején – mint csendőr – kiváló szolgálatokat teljesített; aránylag rövid szolgálata után altiszt, majd őrsparancsnok lett Darvason. 1886 február elején a Berettyó megáradván, a jeges ár Sárrét egész területét elöntéssel fenyegette. E hó 11-én éjjel a darvasi hídnál jégtorlasz képződött, minek következtében nemcsak a nagy költséggel épített s a vidéket messze területen összekötő híd elsodrásától, hanem a lefolyásában megakadályozott víztömegnek a gátak feletti áttörésétől is lehetett tartani. László őrsvezető felismervén a veszélyt, gyors elhatározással egymaga ment a torlaszra s hozzáfogott emberfeletti erővel a jégtáblák szétválasztásához. A tehetetlenül álló nagy néptömeg közül többen látván bátorságát, követték vakmerő példáját és sikerült a jeget megindítani, a hidat és védgátakat megmenteni. Közben László őrsvezető hanyatt a vízbe esett s a jégtorlasz alá került. Sarkantyúja megakadt a jégtáblában s így sikerült őt lábainál fogva kihúzni, öfelsége legmagasabb figyelmére méltatta e derék altisztet s őt 1886 április hó 6-án az ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

*

Soós Ignác őrsvezető, nagyborosnyói őrsparancsnok, a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnokság állományában. 1873. évben lépett be a cs. kir. 10. számú országos csendőrség állományába. Igen jól minősített, szolgálatban buzgó, megbízható s több ízben önfeláldozó tevékenységet felmutató esendőr és altiszt volt. Érdemeiért csendőrparancsnoksági dicsérő okirattal látatott el. 1885. év október hó 3-án Nagyborosnyó községben (Háromszék vármegye) Szabó László csüre kigyuladt s a tűz a nagy szélben a szomszéd lakók épületeire is kiterjedt. A tűzvész kiütésekor a helyben állomásozó Őrsről Soós őrsvezető két csendőrrel azonnal a veszedelem színhelyére sietett s közreműködésének volt köszönhető, hogy a tűz nagyobb mérveket nem öltött. Ez alkalommal egy özvegy-asszony égő házába mégegyszer bement, hogy kevés holmiját kimentse. A fedélnek az ajtófeletti része lezuhant s az asszony a házból ki nem jöhetett többé. Soós őrsvezető az ablakfák kifeszítése után, azon keresztül behatolt a ház belsejébe s súlyos égési sebeket szenvedvén, onnan – az ablakon keresztül – a biztos halál elé néző asszonyt kimentette. A hős altisztet öfelsége 1885 december 27-én az ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

*

Szántó István csendőr, a VI. sz. csendőrkerületi parancsnokság állományában. 1885. évi november hóban a siklői Őrsről

Vofnits Aladár őrmester, őrsparancsnokkal szolgálatban állván, egy – Viszló községben elkövetett – emberölés tetteit kísérték, miközben az országúton haladva, egy gyanús

szekeret állítottak meg, melyen öt fegyveres rablót fedeztek, illetve ismertek fel. Ezek közül három a kocsi fenekén széna alatt húzódott meg. Megbilincselésük közben ezek támadásba mentek át, sőt a három fogoly is szökést kísérelt meg. A kocsin levő rablók egyike Szántó csendőrre eredménytelen lövést tett, mire Vojnits őrmester a támadó egyént derékon lötte. Ez még két lövést tett a járőrre, de lövései nem találtak. Szántó csendőr egyik lövése ellenben a támadó jobbkarját érte. A lovak a lövésektől megbokrosodva, a szekeret a súlyosan sérült rablóval elragadták. A másik hét egyént sikerült a járőr erélyes és bátor fellépésével megfélemlítve a legközelebb fekvő Gyud községbe kísélni. Az elragadott szekeret is feltalálták, rajta az akkor már holt rablóval. A veszélyes helyzetben is férfias bátorsággal kitűnt Szántó csendőr honvédelmi miniszteri elismerésben részesült. Vojnits őrmester 1886 január 29-én természetes halállal kimúlt, minek következtében az általa jól érdemelt vitézségi éremmel feldíszítható nem volt.

*

Szert Mihály csendőr, a m.kir. III. sz. csendőrkerület állományában. 1886. év január 25-én Hajdúböszörményben kiütött tűz alkalmával *Pák Mátvás* csendőrrel a színhelyre sietett. Az égő házba egy Dobi László nevű szolgálégény mentési szándékkal bement, de ott a füsttől megszedült s öntudatát veszítette. Az égő nádfedél erősen omladozott, az összegyűlt nép a szolgálégény veszte felett jajveszékelt. Szert csendőr ezt hallva, köpenyét leöntve vízzel, azt fejére terítette s a lángokban álló ajtón keresztül Dobit a biztos halálból kimentette. Honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal láttatott el ezen önfeláldozó tettéért.

*Debreczeni Sándor**, a m. kir. I. számú csendőrkerületi állományába tartozó őrmester, deési őrsparancsnok 1886. évben a közbiztonság terén több ízben tanúsított, kötelességérzettel párosult, önfeláldozó és eredményes működéséért, valamint fáradhatlan szorgalmáért a honvédelmi miniszter dicsérő okirati elismerésben részesítette. Ez a kiváló altiszt 1880. évben rablók és gyújtogatok kézrekerítéséért, 1881. évben öt csendőr élén – árvíz alkalmával – tett jó szolgálataiért csendőrparancsnoksági dicsérő okirattal tüntettetett ki; 1884. évben pedig egy többszörös gyújtogató elfogásáért a m. kir. I. sz. csendőrkerületi parancsnokság által láttatott el dicsérő okirattal. 1888. évben már 16 évi csendőrségi szolgálattal rendelkezett. Mindenkor példás minősítése volt. Éber ügybuzgalma, kötelességérzettel párosult kitartása és megbízhatósága által előjáróinak teljes megelégedését és bizalmát érdemelte ki, alárendeltjeinek pedig követendő példa gyanánt szolgált.

Annak jellemzésére, hogy közbiztonsági tevékenysége mennyire meglepő volt, említhető, hogy 1881. évtől 1886. évig 101 lopási, rablási, gyilkossági és más bűnügyet derített ki

és 218 közártalmu egyént adott át az igazságszolgáltatásnak, De nem csupán e téren tűnt ki ezen altiszt. 1885. évben, midőn a Szamos hirtelen megáradva, Deés városában nagy pusztításokat vitt végbe, rendkívüli körültekintése, erélye, fáradhatlansága és önfeláldozásával, különösen a vagyon megmentése körül kimagasló szolgálatokat teljesített.

Míndezeekre tekintettel öfelsége 1888. évben ezen kiváló őrmesternek a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmebben adományozta.

*

Goldhammer Ede őrmester, felsőpoényi őrsparancsnok, *Opris (Kiss) Gergely* őrmester, nagyváradi őrsparancsnok, *Nagy Mózes* címzetes őrmester, vaskóhi őrsparancsnok, *Janó József, Péter Ferenc, Kenézt Sándor* és *Ábrahám Balázs* csendőrök, a III. számú kerület állományában, *Schnorrer Károly* őrmester, topánfalvai őrsparancsnok 1886. évben honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal láttattak el, míg

Répási Mihály őrsvezető, *Bálint László, Postás Károly, Kfuzlics Pál, Piránszky István, Kraul József, Pesti Károly, Szabó Lajos* és *Kovács József* csendőröknek, a III., *Nagy József* és *Vikos György* csendőröknek, az I. kerület állományában a honvédelmi miniszter teljes megalégedését nyilvánította az alábbi rablógyilkosságnak 400 órán át – három vármegyére terjedt – kinyomozásánál tanúsított kimagasló szolgálataikért.

1886 április hó 1-én a Bihar, Torda-Aranyos és Alsó-Fehér vármegyéket határoló erdélyi havasok délnyugati kiágazásainak egyik kies völgyében fekvő Felső-Verzár községben kirabolták és meggyilkolták Varga Ádám gazdag parasztgazdát.* A távirda hiányában lovasküldöncök által értesített szomszédos őrsök legénysége összpontosított, Serédy Géza hadnagy** is megérkezett a 30 klm-re fekvő Belényesből. A szomszédos aradi és erdélyi szakaszparancsnokságok táviratilag értesítettek Belényesből a bűnesetről. Különböző tárgyakon kívül 5000 forint készpénz is elraboltatott.

A csendőrök éjt-napallá téve a legkörültekintőbb munkával derítették fel a három vármegyére kiágazó szövevényes bűnesetet s fogdosták össze a bűntény kilenc tettesét és bűnrészesét.

Schnorrer Károly őrmester, topánfalvai őrsparancsnok,, ezenfelül 1881. évben a közbiztonság terén tanúsított igen jelentékeny szolgálataiért és sok rabló kézrekerítéseért csendőrsparancsnoksági dicsérő elismerésben részesült.

Szabó János őrsvezető, *Sarus György, Tonhauser Péter, Sallay Gábor* és *Köteles István* csendőrök a m. kir. III. számú

* Részletes leírását az esetnek az 1887. évi Csendőrségi Zsebkönyv ismerteti.

** Kitüntetését lásd életrajzánál.

csendőrkerületi parancsnokság állományában, – a Fehér-Körös vízének Arad megye Pleskuca község határában 1885. év december hó 1-én történt kiáradása alkalmával egy hatagú családnak megmentésekor tanúsított buzgó és áldozatkész magatartásukért a honvédelmi miniszter által dicsérő okirattal láttattak el.

Kiss Illés Lajos topolyai őrsbeli őrsvezető, *Hajdú Gábor* őrsvezető, *Tóth Lajos*, *Varjú Mihály*, *Hajdú Gábor*, *Bíró Márton* és *Gaál József* csendőrök, – mindannyian a II. számú csendőrkerületi parancsnokság állományában -, a Zöldi János, többévi börtönre ítélt s megszökött fegyencnek vezetése alatt álló és Bács-Bodrog vármegyében garázdálkodott rablógyilkos bandának szétugrasztása és valamennyi tagjának kéz rekedtese körül tanúsított példás kitartás, ügyesség és bátorságért 1886. évben a honvédelmi miniszter által dicsérő okirattal láttattak el.*

Ezen rablóbanda számos rablógyilkosság elkövetése által az egész vármegyét rettegésben tartotta. A megye a Duna és Tisza folyók által félszigetté alkotva, földrajzi viszonyai miatt rendkívül előnytelen volt a csendőrség működésére s éveken át nehezítette annak eredményes munkáját. A közbiztonság megzavarására törekvő egyéneket a terepviszonyok is segítették abban az irányban, hogy ezen a területen jobban, mint az ország bármely pontján, csoportosítsák bandáikat. Ezért lett a rablók egyik kedvelt főfészke.

Grauer György címzetes őrmester, *Mitrofan Péter* és *Huszár Mátyás* csendőrök, a II. számú csendőrkerületi parancsnokság állományában, a közbiztonsági szolgálatban tanúsított ügybuzgalmuk és eredményes működésükért a honvédelmi minisztertől dicsérő okiratot kaptak.

Raduly József erzsébetvárosi és *Szilágyi Ferenc* brassói őrsparancsnok, címzetes őrmesterek, *Mezei Dániel*, *Fülöp István* őrsvezetők, *Donath András*, *Grosz Mihály*, *Balogh Dénes*, *Szabados András*, *Rusz Péter* és *Imre István* csendőrök, mindannyian az I. sz. csendőrkerület állományában, a vulkói aranybányában 1886. február 28-án éjjel elkövetett rablás 36 tettesének, az elrablott nagymennyiségű aranynak s több ezer forintot kitevő készpénznek kézrekerítésekor tanúsított leleményes, fáradhatlan és eredményes szolgálatukért a honvédelmi miniszter dicsérő elismerését nyilvánította.**

Elekes Albert őrsvezető, trsztenai őrsparancsnok és *Steininger János* csendőr Árva vármegye közigazgatási bizottsága által tett javaslat alapján 1886. évben láttattak el a honvédelmi miniszter által dicsérő okirattal a közbiztonsági szolgálatban tanúsított lankadatlan szorgalmuk és eredményteljes műkö-

* Rablóüldözések Bácsbodrog vármegyében« cím alatt az eset a Csendőrségi Zsebkönyv 1887. évfolyamában részletesen ismertetve van.

** Kovács Ferenc főhadnagy kitüntetését lásd életrajzánál.

désükért. *Steininger János* csendőrnek, aki az Árva megyei Ljeszek községben 1886 augusztus hó 8-án kiütött tűzvésznel az emberélet és vagyon megmentése körül fáradhatlan és önfeláldozó buzgalmat, körültekintést, erélyt és eredménydús működést tanúsított, a honvédelmi miniszter 1887. évben teljes elismerését nyilvánította.

Szabó György csendőr az I. számú csendőrkerület állományában Gyergyó-Remete község határában a Maros folyón átvezető hídnak árvíz ellen való megvédése alkalmával egy emberéletnek megmentésénél tanúsított önfeláldozó és elszánt magatartásáért láttatott el 1886. január hó 24-én honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal.

Herbert András címzetes őrmester, pöstyéni őrsparancsnok a m. kir. V. számú csendőrkerület állományából, egy rakovici lakosnak a Vág vizéből történt megmentéseért részesült 1886. évben honvédelmi miniszteri dicsérő okirati elismerésben.

Jávor János csendőr, a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában, a közbiztonsági szolgálat terén hosszú éveken át tanúsított kiválóan buzgó és eredményes működéséért 1886 évben honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal tüntettetett ki.

Fejes János csendőr a III. számú csendőrkerület állományában 1878. évben az ellenség előtt a mokrói ütközetben tanúsított bátor és vitéz magatartásáért Őfelsége által az I. osztályú ezüst vitézségi éremmel lett a legkegyelmesebben kitüntetve.

Ugyanezen királyi kitüntetésben részesült már a szervezés idején őrsparancsnoki minőségben szolgálatot teljesítő *Szoki László* őrsvezető, aki az 1869. évi hadjárat alkalmával is kitűnt vitézségével.

Fejes csendőr később járásőrmester, őrs- és járásparancsnok lett Özdon. 1909. évben Caligaró Viktor olaszországi illetőségű egyéneken elkövetett rablógyilkosság tetteseinek igen leleményes és körültekintéssel vezetett nyomozással történt kiderítéséért a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője által okirati megdicsérésben részesült.

Moldován Tódor őrsvezető egerbegyi (Torda-Aranyos vm.) őrsparancsnok 1882. évben a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított kiváló tevékenysége jutalmául Őfelsége által II. osztályú ezüst vitézségi éremmel a legkegyelmesebben tüntettetett ki.

Márk Száva csendőr Bosznia okkupálásánál az ellenség előtt tanúsított bátor magatartásáért 1878. évben a II. oszt. ezüst vitézségi éremmel lett őfelsége által a legkegyelmesebben kitüntetve. Birtokosa lett a hadiéremnek is.

*

Margitai Sándor őrsvezető, a m. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnokság állományában. 1886 augusztus hó

30-án *Szabó Zsigmond* csendőrrel a csengeri Őrsről a szatmár-megyei Gacsály községbe segélyszolgálatra lévén kirendelve, észrevették, hogy a szomszédos Rozsály községben rohamosan terjedő tűz ütött ki. Margitai őrsvezető Gacsály község lakosságát segédkezésre felhíva, a falu fecskendőjével a helyszínre siettek. Erélyes közbenjárásuknak és helyes intézkedéseiknek volt köszönhető, hogy a község a végelpusztulástól megmenekült. Az oltási munkálatok közben Joczák András lángbanégő házában bennrekedt két gyermeket a már dűledező épületből – égő zsarátnokok között – kimentette. Önfeláldozó magatartásáért, valamint tekintettel arra, hogy már előzőleg is a közbiztonsági szolgálat terén szerzett érdemeiért három ízben lett megdicsérve, Őfelsége 1887. évben az ezüst érdemkereszttel tüntette ki. *Szabó Zsigmond* csendőr honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült. Margitai őrsvezető 1883. évben számos és jelentékeny bűntény felderítése s a tettesek letartóztatásáért a m. kir. IV. számú csendőrpáncsnokság által okiratilag megdicsértetett. 1885. évben pedig egy búcsú alkalmával pisztolyokkal és botokkal felfegyverkezett 3-400 főnyi tömegnek bátor fellépésével történt megfékezéséért szerzett érdemet arra, hogy ismételten páncsnoksági dicsérő okirattal láttassék el.

Zammer György Őrsvezető, később krassovai őrsparancsnok, a m. kir. II. sz. csendőrkerület állományában őrsparancsnok volt Resicabányán, amikor Román-Resicán 1886. december hó 10-én éjjel egy órakor Gorbina János ottani lakos háza teljesen leégett. Ez alkalommal Plischkó Ravekát az égő házból saját élete kockáztatásával megmentette. Őfelsége által az ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

Gidró Mihály őrsvezető címzetes őrmester, a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában, Hont megye Teszér községében 1886. évi augusztus hó 11-én kiütött tűzvész alkalmával a helyben állomásozó Őrsről Matonák Ádám csendőrrel* kivezényeltetvén, a rohamosan kifejlődő tűz színhelyére siettek s ott az oltás helyes és céltudatos vezetése mellett öt embert saját életük kockáztatásával kimentettek. Bátorságáért Őfelsége 1887. május 21-én kelt legfelsőbb elhatározásával a koronás ezüst érdemkereszttel lett a legkegyelmesebben kitüntetve.

Thomas Adolf a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományába tartozó őrsvezető Turterebes községben (Zemplén vármegye) 1886. augusztus hó 28-án dühöngött tűzvész alkalmával, saját életének veszélyeztetésével tanúsított azon kötelességű tettéért, mellyel egy nyolcéves leányt a megégéstől megmentett, a m. kir. honvédelmi minisztertől dicsérő okiratot kapott.

* Matonák csendőr kitüntetése nevénel tárgyalatik.

Simóka Jakab (azelőtt Butz Simon) őrsvezető, a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában. Vas vármegye vasvári járásában több éven át egy szervezett tolvajbanda működött, melynek – miután tömérdek orgazdával állottak bűnszövetségben – nehéz volt nyomára akadni. Simóka őrsvezető, vasvári őrsparancsnoknak tapintatos, erélyes és fáradhatlan működése által sikerült az 1885 február hó 14-én virradóra Szemes Ferenc vasvári lakos kárára elkövetett betörési lopás tetteseit elfogni s az igazságszolgáltatásnak átadni. Ez képezte ama hírhedt Egyed József, Domokos és társai-féle bűnügy kezdőpontját, minek folytán a körültekintő és ügyes őrsvezetőnek sikerült 61 bűnesetet kiderítenie, melyek miatt letartóztatott tíz gonosztevő 1-2 évig terjedő fegyházra Ítéltetett. Ezen kiváló működéséért honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal láttatott el, míg a vele közreműködött *Márton József* őrsvezető és *Miholics István* csendőr, csendőrkerületi parancsnoksági dicsérő okirattal tüntették ki.

Bartha István és *Kacsó István*, mindketten a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományába tartozó őrmesterek, a csendőrlegénység létszámának kiegészítését előmozdító és az önként jelentkezők szerzése körül kifejtett eredményteljes működésükért honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesültek. Kacsó István őrmester, mint szatmárnémeti! őrsparancsnok – 1884. évben – am. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnokság részéről dicsérő okirattal láttatott el, egy régi gyilkosság tetteleinek kiderítése és letartóztatásaért.

Kovács Mihály őrmester, kisjenői őrsparancsnok, a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában. Az Arad megyében levő kisjenői és ehhez szomszédos őrskörletekben rövid hat hónap lefolyása alatt több nagyobb szabású közbiztonsági zavar fordult elő, melyeknek kiderítése és a tettesek elfogása az ő kitartó buzgalmanak és észszerű eljárással párosult tevékenységének köszönhető, miért is a m. kir. honvédelmi miniszter részéről dicsérő okirattal láttatott el. Az Őrs többi legénysége pedig, u. m. *Kondrik János*, *Kővári Ferenc*, *Károlyi Pál*, *Maróihí Ferenc* és *Györfi József* csendőrök kerületi parancsnoksági dicsérő okirattal láttattak el.

Gusbeth Márton csendőr, a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában. Hunyad megye Poklisa községében 1886. évi április hó 14-én éjjel támadt tűzvész alkalmával az emberélet és vagyon megmentése körül – saját életének kockáztatásával – tanúsított fáradhatlan és önfeláldozó buzgalmaért a m. kir. honvédelmi miniszter részéről dicsérő okirati elismerésben részesült; míg ugyanazon alkalommal közreműködött *Flinta János*, *Mircse Ferenc* és *Jakab Elek* csendőrök a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnokság részéről dicsérő okirattal lettek ellátva. Mircse csendőr 1885. évben ezenkívül

már részesült kerületi parancsnoksági okirati megdicsérésben egy nagyobbösszegű pénzlopás ügyes kinyomozásáért.

Tolna János és *Sípos Gábor* csendőrök, a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában. 1886 szeptember hó 27-én Szilágy megye Szakácsi községében nyomozó szolgálatban megjelenvén, az ott éjjel 11 óra tájban kiütött tűznél az oltás érdekében tett helyes intézkedéseik által, valamint az élet- és vagyonbiztonság érdekében tanúsított buzgó és áldozatkész magatartásuk által úgy a polgári hatóságok, mint egy egész vidéknek elismerését maguknak kivívták. Honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal láttattak el.

*

Moncz Sándor őrsvezető, a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában. 1885 november 2-án este Ruprecht János sajtoskáli (Sopron megye) nagybirtokos és cukorgyáros, három bekormozott arcú és lőfegyverrel ellátott egyén által a gyár udvarán megtámadtatott és tőle veszélyes fenyegetések, sőt bántalmazások között mintegy nyolcezer forint elrabolt. Dacára annak, hogy a rablók eltávozása után a gyáros 450 főből álló gyári személyzetét feliasztotta, a rablóknak sikerült az üldözés elől menekülni s nyomuk teljesen elveszett. Az országszerte nagy port felvert eset különösen a vidéket és a szomszédos megyék lakosait felette felizgatta s minden oldalról erélyes intézkedések tétettek a vakmerő rablók elfogására. Minden erőlködés hiábavaló volt. Már-már feledésbe kezdett menni az eset, midőn végre sikerült Moncz őrsvezető, vasvári őrsparancsnoknak a titokban eszközölt hosszas megfigyelések és nyomozás után a helyes nyomra jutnia s a Sopron és Vas vármegyékben lefolytatott körültekintő nyomozás során a tetteseket Tóth József szentivánfai községi másodbíró, Majsa János és Kis János ottani lakosok személyében kideríteni. Ezen eredményteljes működéséért s általában a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított állandóan lelkes buzgalmaért honvédelmi miniszteri elismerésben, míg járőrtársa *Nagy Ferenc* csendőr, kerületi dicsérő okirati elismerésben részesült. Moncz Sándor őrsvezető – mint királyhalmeci őrsparancsnok – 1884. évben több nagyobb mérvű lopás tíz tettesének elfogásáért a m. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal tüntettetett ki.

*

Budai János járásörmester, a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában. 1886. december hó 6-án Tordán megtartott országos vásáron – mint ottani őrsparancsnok – értesült, hogy több hamis váltópénz hozatott forgalomba. A nyomozás során kiderítette, hogy ki volt a pénzhamisítás értelmi szerzője, a hamisítványok előállítói s kik hozták azokat forgalomba. A gyorsan és erélyesen keresztülvitt nyomozás során előkerültek a vágógép, a nyomóprés, a lemezek, a csavarok,

az anyaghulladékokkal együtt, sőt maguk a hamisítványok is. Ezen pénzhamisító bandának tagjai a bűnjelekkel együtt átadattak a tordai királyi törvényszéknek. Budai őrmester honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal tüntettetett ki, járőrtársai *Bágya Árpád*, *Schuster Márton* és *Andrei György* csendőrök pedig – kik őrsparancsnokukat a fârasztó nyomozás során hathatósan támogatták, kerületi parancsnoksági nyilvános megdicsérésben részesültek. Budai János őrmester 1879. évben – még az erdélyi csendőrparancsnokságnál történt szolgálati ideje alatt – bélyeghamisítók kézrekerítéseért csendőrparancsnoksági dicsérő elismerésben is részesült. 1884. évben egy gyilkosság kiderítése és a tettesek elfogásáért a m. kir. I. sz. csendőrkerületi parancsnokság által láttatott el dicsérő okirattal; 1891. év május hó 15-én kelt legfelsőbb elhatározással pedig részére a koronás ezüst érdemkereszt a legkegyelmesebben adományoztatott. Budai őrmester 1864. március hó 8-án avattatott fel a cs. kir. 63. számú gyalogezredhez s már 1865 április hó 6-án áthelyeztetett a cs. kir. 8. számú csendőrezredhez, honnan a magyar csendőrséghez került, hol harminc évet meghaladóan teljesített szolgálatot. A közbiztonsági szolgálatban szerzett érdemeiért összesen 9 ízben lett megdicsérve. Hogy mily elismerésreméltó tevékenységet fejtett ki e derék altiszt még szolgálata későbbi éveiben is, az kitetszik azon körülményből, hogy szolgálati ideje alatt 200 súlyosabb bűnesetet derített ki, 400 tettest fogott el és 2000-en felüli törvénytörtőt szolgáltatott át az igazságszolgáltatásnak. – 1904. május 1-ével járásőrmesterré neveztetett ki. 1904. évben 40 évet meghaladó példás és kiváló magatartásáért öfelsége az *arany érdemkereszt* legkegyelmesebb adományozásával tüntette ki.

*

Cimbalmos József őrsvezető, alsójárai (Torda vm.) őrsparancsnok, a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában. Alárendeltjei buzgó támogatása mellett rövid két év leforgása alatt 89 bűnesetet derített fel. Amellett Őrsét minden tekintetben a legnagyobb rendben tartotta, csendőreit odaadó szorgalommal és kitartással oktatta és vezette, miáltal ezen derék altiszt előjárói bizalmát, a hatóságok elismerését, valamint a lakosság háláját teljes mérvben kivívta. A honvédelmi miniszter dicsérő okirattal tüntette ki, míg alárendeltjei *Izsák Márton*, *Körműves Pál* és *Gál Imre* csendőrök a kerületi parancsnokság által dicsértettek meg. Cimbalmos – aki később címzetes őrmesterré lépett elő, 1892. évben hosszú szolgálati ideje alatt tanúsított ügybuzgalmaért a honvédelmi miniszter által dicsérő okirattal lett ellátva. Cimbalmos – címzetes őrmester korában – fogta el 1888. évben Modrigán György rabszökevényt és veszélyes fegyveres csavargót, aki a felsőpótságai és a szomszédos alsójárai havasok lakóit – nagyszámú bűntársakkal szövetkezve – több éven át rettegésben tartotta.

Rendes bandát nem alakíthatott ez a Modrigán, mert folytonosan üldözés alatt állott, de vakmerőségével a betörések egész sorozatát vitte véghez. Télen 20 fokos hidegben – helyenként a hó métermagasságyira feküdt – a havasok között sikerült közelebbi nyomra jutnia Cimbalmos címzetes őrmesternek s ezt a veszélyes csavargót, nagy terepnehézségeket küzdve le, végre ártalmatlanná tenni, bűntársaival együtt elfogni s a terhükre rótt 22 bűncselekményt felderíteni.

Zeffner Miklós őrsvezető címzetes őrmester, dombói őrsparancsnok, a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában, a Zemplénmegyei Nagy-Kázmér és Velejte községekben 1886 október 27-én, illetve november 20-án kiütött tűzvész alkalmával az élet és vagyon megmentése körül tanúsított rendkívüli erélye, elszántsága és buzgalmaért honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal látatott el.

Földes Samu őrsvezetőnek, a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában, a közbiztonsági szolgálat terén több ízben tanúsított kiváló buzgósága, valamint fáradhatatlan szorgalmáért és eredményteljes működéséért a honvédelmi miniszter dicsérő okiratot adott.

*

Bács-Bodrog vármegyében *Kiss Illés Lajos* őrsvezető és társai által nagy fáradság, erély és buzgalommal folytatott s a folytonos üldözéssel 1886. évben szétugrasztott rablóbanda vezére, Tyoszyty Lázár elfogatása után néhány hétre, 1886 augusztus hó 22-én, az elfogatása alkalmával szenvedett súlyos sebéből kiépülve, a zombori kir. ügyészség börtönéből újból megszökött s még az eddiginél is rettegettebb és vakmerőbb tagokból álló rablóbandát szervezett. Minden egyes tagja már a szövetkezés előtt elvetemült gonosztevő volt. Hátultöltő vadászfegyverekkel és forgópisztolyokkal fegyverezték fel magukat, melyeket Újvidéken a felelős éjjeli őrök közbenjöttével vásároltak meg. 1886 augusztus 25-én özv. Vujker Náta deszpot-szentmihályi lakosnőt gyilkolták meg és rabolták ki; szeptember 4-én Doroszló és Rác-Militics között a postakocsit; november 10-én Nacsil József bácsujhelyi pusztai lakost lőtték agyon azért, mert ez az őrzésére bízott juhokból egyet nem akart átengedni. November 10-én éjjel a banda három tagja kocsin, melyet az eléje fogott két lóval együtt a gróf Chottek kispári pusztájáról loptak, Pivnicára értek, hol a községháza előtt a szintén kocsin lévő csendőrijárórt megpillantva, megfordultak és Hódságh felé a legnagyobb sebességgel elhajtottak. A járőr a menekülőket üldözőbe vette. Hajsza közben a mintegy 200 lépésnyi előnnyel bíró üldözött kocsiról egy útkanyarulatnál – anélkül, hogy ezt a járőr a sötétség miatt észrevette volna – a két rabló leugrott, az út árkában fedezetet találva, az odaérkező járórt keresztút alá fogta. *Doró Mihály* csendőr halálosan sebesülve, még

a helyszínen meghalt. *Nagy Mózes* Őrs vezető és *Verner Antal* segédleti honvéd a harcot azonnal felvették, de eredmény nélkül, mert a rablók felhasználva a járőrnek az elesett bajtárs felé – pillanatnyira – irányult figyelmét elmenekültek. A rablóbanda folytatva gazzetteit, még 1886. évben *Nikolics Zuku* gulubinczi lakost meggyilkolták, azonkívül számos betöréses-lopást követtek el. December 2-án Tyoszyék Hódságh felé kocsiztak *Schumacher* nevű jómódú polgár kirablására. Este 8-9 óra között Hódsághtól mintegy 1500 lépésre *Maron István*, *Vida Sándor* és *Agazon József* csendőrökből állott járőrrel találkoztak. Ez által megállásra szólítottak fel, mire a rablók lövésekkel feleltek. A csendőrök felvéve a harcot, rögtön oly eréllyel viszonozták a tüzelést, hogy azok a határozott fellépéstől megrettenve, a sötétség leple alatt elmenekültek. A rablók egyike megsebesülvén, még azon éjjel feltaláltatott. *Káttó* hadnagy, újvidéki szakaszparancsnok* távirati értesítést kapva, a helyszínére azonnal kiszállott és *Mrakovics Gábor*, *Nagy Mózes* őrsvezetők, *Nagy János*, *Ternanov Antal*, *Malonyai Pál*, *I mho ff György* és *Wetzl János* csendőrökkel a legerélyesebb nyomozást megindította. A banda egyik veszedelmes orgazdáját elfogva, a tervszerű nyomozás helyes irányban már bevezethető volt. Imrék Sámuel pivnicai lakos színjében a polyva között elrejtőzött egyik bandatag kutatás közben a polyvarakásból forgópisztollyal a kezében kiugrott, de mielőtt lőhetett volna, *Nagy* őrsvezető által lefegyvereztetett. Azonban még mindig nem adta meg magát, hanem egy hosszú kést rántva elő, *Kalló* hadnagynak rontott, de ez és *Malonyai* csendőr által lefegyverezve, megbilincseltetett, ő lett a nyomra vezető. Valóságos üldözés indult meg a rablóbanda többi tagja után, kik közül többet kétségbeesett tűzharc között lehetett hónapokig tartó fárasztó nyomozás során kézrekeríteni és ártalmatlanná tenni. Tyoszyi rablóvezér Újvidéken 1887. év júniusában fogatott el. 11-én értesült ugyanis *Kalló* hadnagy, hogy ezen éjjel egyik korcsmában fog a rablóvezér mulatni. Hogy a határtalan vakmerőségű rablók minden menekülne – tésének elejét vegye, hat csendőrrel s a cs. és kir. állomásparancsnokságtól rendelkezésére adott katonai karhatalommal a korcsma épületét körülfárta, ő maga pedig *Tályai István* csendőrrel azon szobához közeledett, melyben a rablók mulattak. Azok a megadást célzó felszólításra nem válaszolva, a padlásra húzódtak fel s a kibontott tetőn át akartak elmenekülni, de ennek lehetetlenségét látva, erős lövöldözést kezdtek a tetőn át csinált lőréséből. Éjfél után az egyik rabló lövéstől találva meghalt. Tyoszyi is jobb karján megsebesülve, reggel 1-2 óra között megadta magát. Ezen rablóüldözésnél – melynél elért szép eredmény a fiatal csendőrség iránti

* Lásd életrajzát 152 oldal.

bizalmat lényegesen megszilárdította, – még *Pakay István* őrmester, *Lavenka János* csendőr, *Barach Antal*, *Csöke Mihály* és *Bart ha Sándor* próbacsendőrök tüntették ki magukat.

*

Gaáli Gyula őrmester, fehértemplomi őrsparancsnok, a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában. Markovic Janca Ráma községi szerb alattvaló 1886 november hó 17-én az úpalánkai határhoz tartozó Csibuklia szigetre fagyűjtés végett a Dunán átszólnakázván, a szigeten nyomtalanul eltűnt s miután a később előkerült csónakja vérfoltokkal volt telve, puhája pedig egy odvas fában találtatott meg, az a gyanú merült fel, hogy meggyilkoltatott s hullája a Dunába dobatott. A Bécsben székelő szerb királyi követség kezdeményezése folytán ezen ügy – diplomáciai utón – a bűntény kiderítése végett Krassó-Szörény vármegye alispánjának adatott ki s ezúton csak hónapok múlva jutott Gaáli őrmester tudomására. Bár ez a hosszú időköz a nyomozás eredményét kétségessé tette, a sok nehézségbe ütköző nyomozás nemcsak a tettes, Ranyiszov Marko juhász kézrekerítéséhez, hanem hosszas utánjárás és puhatolás után a bizonyítékok, sőt szemtanuk szerzéséhez is vezetett. A honvédelmi miniszter dicsérő okirattal tüntette ki Gaáli őrmestert. Nevezett altiszt 1884. évben egy évek óta üzletszerűleg működő hét tagból álló tolvajbandát derített ki s adott át az igazságszolgáltatásnak, mely kimagasló ténykedéseért a m. kir. II. számú csendőrkerületi parancsnokság részéről dicsérő okirati elismerésben részesült.

Gaáli őrmester 1853. évben született a Háromszékmegyei Ojtoz községben. 1870. év január 10-én avattatott fel a cs. és kir. 62. gyalogezredhez, honnan 1873. évben szabadságoltatott. 1878. évi március hó 8-án lépett be a m. kir. erdélyi csendőrség állományába, hol 1880. évben sikeresen végezvén el az altiszti iskolát, címzetes őrsvezetővé lépett elő. Hosszas szolgálata alatt minden oldalú kitűnő használhatóságának adta bizonyítékát, miért is részére öfelsége által 1899. évben a koronás ezüst érdemkereszt a legkegyelmesebben adományoztatok.

*

Nisztor György őrmester, a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában. 1888. évben már közel 15, ebből 9 évet meghaladóan szolgált a csendőrségnél. Huzamosabb időn át volt a bánátkomlói Őrs parancsnoka. Az ottani terhes viszonyok dacára pihenést nem ismerő folytonos munkásságával, erélyével, bátorságával és ismereteinek ügyes értékesítésével valóban el tudta érni azt, hogy akkor, amidőn előjárói őt választották ki ezen veszélyes vidék közbiztonsági viszonyainak rendbehozatalára, nemcsak ebben a népes torontálmegyei községben teremtett rendet, hanem erélyes működését távolabbi vidékre is kiterjesztette s áldásos működése messze környékre hatott.

Hogy mily mérvű volt eredményes működése, ezt legjobban azon körülmény mutatja, hogy az ő állomáshelyén s a környékén 1884. év eleje óta 349 bűnügyben, a köztük sok súlyos, az élet- s a vagyonbiztonság ellen elkövetett esetekben derítette ki a tetteseket, az elrabolt javak legnagyobb részét is előkerítette s 358 egyént adott át az igazságszolgáltatásnak.

őfelsége részére 1887. évben a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

*

Maurovics Gábor őrmester, a m. kir. VI. számú csendőrkörület állományában. Született 1837. évben Köpcsény községben (Mosón vármegye). 1858. évi március 3-án soroztatott be a cs. kir. 19. számú csendőrezredhez. Onnan került át a m. kir. csendőrséghez. Megszakítás nélküli – több évtizedes – csendőrségi szolgálata alatt hivatásszerű kötelességeit mindenkor és minden körülmények között buzgón és egész odaadással teljesítette; képességét, ismereteit és ügyességét a szolgálat érdekében kiválóan érvényesítette; mint őrsparancsnok, alárendelt legénységét szorgalmasan oktatta, kötelességeik hű teljesítésére állandóan buzdította; magamagát a szolgálatban sohasem kímélte, sőt a legnehezebb feladatokat mindig személyesen vállalta.

Eredmény dús működését – mint magyaróvári őrsparancsnok – azon szép sikerével koronázta, mikor 1887. évi szeptember 13-án éjjel az ottani r. kath. templomba történt betörés tetteseit s a körülbelül 1500 forintnyi értékű lopott tárgyakat még a rablást követő napon Győrött kézrekerítette.

Hosszas működése elismerésül őfelsége 1887. december 2-án kelt legfelsőbb elhatározásával részére a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta.

Maurovics őrmester úgyszólván együtt haladt a csendőrség fejlődésével és a sors úgy hozta magával, hogy a csendőrségi szolgálati idejének alkonyán az ország ugyanazon vidékén teljesítsen szolgálatot, ahol született s ahol, mint csendőrujonc szolgálatát 40 évvel azelőtt megkezdette.

Maurovics őrmester 1898. évben saját kérelmére helyeztetett nyugállományba, mely alkalommal őfelsége részére az *arany érdemkeresztet* a legkegyelmesebben adományozta.

Maurovics őrmester 40 év és 7 hónapon át volt a csendőrségnek megbecsülhetlen tagja. A legfelsőbb szolgálat előnyére és a testület dicsőségére mindenkor kiváló szakértelemmel és legszebb eredménnyel végezte állásával járó köteleit. Nyugodt lélekkel tekinthetett vissza a megfutott útra, mert valóban igazi érdemek és rendkívüli eredmények díszítették azt.

*

Schnorrer Károly őrmester, a m. kir. I. számú csendőrkörület állományában. 1842. évben született Csehországban.

Kunitz községben. 1863. évben soroztatott be a cs. kir. 73. gyalogezredhez, onnan 1864 június 23-án helyeztetett át a cs. kir. (kolozsvári) 9. számú csendőrezredhez s azóta az erdélyrészi csendőrségnél teljesített csendőrségi szolgálatot. Mindenkor a legenyedetlenebb szolgálati buzgalmat tanúsította, tapintatos körültekintése és fáradhatlan tevékenysége által éppen úgy szolgált követésreméltó például, mint ahogyan azok szakszerű és derék magyar csendőrökké képzését és nevelését is előmozdította. Kiválósága praedestinálta arra, hogy a legnehezebb őrsök parancsnoklásával bízott meg. A legkényesebb és legterheesebb feladatokat is mindig sikerrel oldotta meg. Úgy előljárói megelégedését, mint a hatóságok hálás elismerését, nemkülönb a lakosság tiszteletét és nagyrabecsülését mindenkor kiérdemelte. A közbiztonsági szolgálatban szerzett érdemeiért hatízben – köztük honvédelmi miniszteriben is – részesült dicsérő elismerésben, őfelsége 1888 május hó 16-án kelt legfelsőbb elhatározásával e kitűnő csendőrtiszt részére jeles szolgálataiért a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

*

Lázár Gábor és *Kunery József* számvivő-örmisterek, a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában, a csendőrség szervezése alkalmával s azt követően állandóan tanúsított ernyedetlen szorgalmukért és szolgálatuknak mindenkor kötelességű teljesítéséért 1888. évben a m. kir. csendőrkerületi parancsnokságuk által dicsérő okirattal láttattak el.

*

Ambrus József I. oszt. gazdasági tiszthelyettes. Született 1860-ban. Katonai szolgálatát 1880. március hó 15-én kezdte meg a cs. és kir. 62. gyalogezrednél. 1881-82. években résztvett Bosznia-Hercegovina megszállásában. 1883. évben – mint őrsvezető – lépett át próbaszolgálatra az I. számú csendőrkerülethez, hol megszakítás nélkül 1919 április hó i-ig szolgált. Mint őrsvezető a csáki gorbói és a csúcsai; < őrsök parancsnoka volt. 1902. évben a kerület törzséhez helyeztetett, mint segédmunkás. Törzsörmisterré 1900. évben lépett elő. Igen buzgó, lelkiismeretes, kötelességtudó és előljáróihoz feltétlenül ragaszkodó altiszt volt, kit előljárói éppen ezekért a nemes vonásaiért igen megbecsülték s különösen értékelték pontosságát és szakavatottságát. Bajtársi körökben is megkülönböztetett tiszteletben részesült. Érdemeiért két kerületi parancsnoksági és egy honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal láttatott el. Őfelsége 1908. évben a koronás ezüst érdemkereszttel, 1916. évben pedig az *arany érdemkereszt* legkegyelmesebb adományozásával tüntette ki e kiváló altisztet.

*

Kövér István őrsvezető címzetes őrmester, a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában. Őrsparancsnok a temes-

megyei Beregszón. 1889. évben már 12 évi – teljesen büntetlen – szolgálata alatt mindig mintaszerű magaviseletével és hű kötelességteljesítése által tűnt ki. A megszállás idején a Temes vármegyében gyakori és súlyos közbiztonsági zavarok kiderítése és a rendes viszonyok megteremtése körül szerzett nagy érdemeket. De különösen kimagasló működést tanúsított a nyolcvanas évek árvízveszélyei alkalmával az emberélet és a vagyonmentéseknél, valamint az árvízvédelmi munkálatoknál s legkivált az Őrse körletében előfordult súlyosabb bűnesetek kiderítése körül, amennyiben a többek között Szempetván Sztoja hírhedt és rettegett rablógyilkost hosszas és ügyes nyomozás után kézrekerítette, ennek fonalán egy messzire – sőt a külföldre is – szétágazó rablószövetséget is felderített és tett ártalmatlanná. Őfelsége – megjutalmazandó e kiváló érdemeket – Kővér címzetes őrmesternek 1889. évben az ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

*

Rohn János őrmester, lipcsei őrsparancsnok, a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában. 1838. évben született a csehországi Dübenua községben. 1859. évi április hó 14-én lett felavatva a cs. kir. 18. gyalogezredhez és ugyanazon év november 3-án a fennállott cs. kir. 8. sz. csendőrezredhez. 1868-ban őrsvezetővé, 1876-ban címzetes őrmesterré, 1882-ben őrmesterré lépett elő. 1876 május 1-ével helyeztetett át a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz. A csikozmási, a csikszentgyörgyi és csikgyimesi őrsökön teljesített szolgálatot. Majd 1881. évben a gyergyóditrói őrsnek lett parancsnoka. 1890. évben harminc évet meghaladóan teljesített folytatólagos szolgálatot a csendőrségnél. Hosszú szolgálati ideje alatt minden alkalommal kitűnt önfeláldozó és ernyedetlen buzgalma, derék férfias jelleme és áldozatos tevékenysége által, melyek következtében egyikévé vált azoknak, akik a csendőrség intézménye iránti általános tisztelet és elismerés kivívásához hozzájárultak, őfelsége – méltányolva ezen jeles altiszt kiváló érdemeit, melyekért már hét ízben nyert dicsérő kitüntetést - 1889. évben részére a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta. Rohn őrmester a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában teljesített szolgálata idején, 1871. évben árvíz alkalmával több kincstári érték és egy gyermek megmentéseért, 1875. évben a közbiztonság terén tanúsított kötelesség-hű, fáradhatlan buzgóságáért a cs. és kir. 10. számú országos csendőrparancsnokság, 1877. évben pedig a közbiztonság érdekében kifejtett fáradhatlan tevékenységeért és több közártalmu egyén felfedezéseért a m. kir. erdélyi csendőr parancsnokság által dicsérő okirattal láttatott el. Ugyancsak 1877. évben Bukarestben elkövetett kettős rablógyilkosság tetteseit elfogta s a náluk talált bűnjelekkel – köztük 700 darab arannyal együtt – a bíróságnak átadta.

Rohn őrmester 1897. évben helyeztetett nyugállományba, mely alkalommal részére őfelsége 1897. évi február hó 22-én kelt legfelsőbb elhatározásával az *arany érdemkeresztet* a legkegyelmesebben adományozta.

*

Csizmadia János címzetes őrmester, nyéki őrsparancsnok, a VI. számú csendőrkerület állományában, amellet, hogy őrsét mintaszerűen rendben tartotta, őrskörletében 1885. év óta előfordult minden bűncselekményt – odaadó buzgósággal teljesített szolgálata által – kiderített. Tekintettel hosszú, érdemteljes szolgálatára, 1889. évben kerületi parancsnoksági dícsérő okirattal látatott el.

Gilyén Albert őrmester, szombathelyi szárnyszámvivő, ezen szárnyparancsnokságnak 1884. évi június hó. 1. óta való fennállása óta a számviteli teendőknek lelkiismeretes, fáradtságot nem ismerő buzgósággal párosult s a legjobb eredménnyel való végzéseért 1889. évben kerületi parancsnoksági dícsérő okirattal látatott el.

*

Schneller József őrmester, petrozsényi őrsparancsnok, a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában. 1866. évben március hó 26-án avattatott fel a cs. kir. 76. számú gyalogezredhez. Ugyanazon évben résztvett az Olaszország elleni hadjáratban. A cs. kir. csendőrséghez 1866. év október hó 1-ével lépett át. Azóta 1890 május hó 16-ig megszakítás nélkül szolgált a csendőrségnél, amikor is testi törődöttsége folytán nyugállományba helyeztetett. Hosszú szolgálata alatt példa szerű magaviselete, párját ritkító kötelességtudása és ernyedetlen buzgalma által alárendeltjeinek és bajtársainak mintaképe volt. A közbiztonság terén 22 évet meghaladóan – ebből 20 éven át mint őrsparancsnok – működött. Három ízben megdicsért működéséből kiemelendők:

1871. évben a hondoli őrsön egy veszélyes gyújtogatót tartóztatott le, miáltal helyreállította a rettegésben élő vidék nyugalmát;

1873. évben egy közveszélyes vándorcigánycsapatot fogott el, mely számos betörést és lopást követett el; nyolc lopott lóval és nagyértékű ingóságokkal együtt átadta a csapat tagjait a bíróságnak;

ugyanezen évben egy felette veszedelmes rabszökevényt tett ártalmatlanná;

1874-1880. években, mint dobrai őrsparancsnok, számos betörést, ökor- és lólopást derített ki és a tetteseket a törvény kezére adta át, miáltal e veszélyeztetett vidéken helyreállította a vagyonzbiztonságot;

1879. évben észszerű nyomozás során egy öt tagból álló közveszélyes rablócíganýbandát tett ártalmatlanná;

1880. évben egy nagyobbarányú pénzhamisítást leplezett

le óvatos nyomozása eredményeként s adott át a hamisítványokkal és a készülékekkel együtt a bíróságnak;

1881. évben – mint petrozsényi őrsparancsnok – a Deán és Dencsuleszku rettegett rablóvezérek veszedelmes társát, Magár Györgyöt fogta el;

1882. évben egy fegyveres katonaszökevényt két társával együtt kerített kézre, kik többrendbeli rablást és fosztogatást követtek el;

ugyanezen évben 80 katonaköteles egyént puhatolt ki és állított elő, kik helyett nyomorékok lettek a sorozáshoz állítva;

1883. évben ébersége által egy készülöben levő bányamunkászavargást hiúsított meg;

1884. évben Cserna Dávid hírhedt templomrablót fogta el;

1885. évben hat egyént, kik – mint besorozott katonák – hamis okmányokkal éveken át bujdostak, puhatolt ki s adott át a katonai hatóságoknak;

1886. évben Bürge György hírhedt közártalmút tette ártalmatlanná.

Különösen kiemelendő, hogy azalatt a tíz esztendő alatt, melyet 1880-1890. évek alatt a rendkívül fontos petrozsényi határőrsön töltött, a rengeteg erdőséggel bíró s az előbbi időben Romániából betörő fegyveres rablóbandák által feldúlt vidéken nemcsak a közbiztonságot állította helyre, hanem nagy-kiterjedésű őrskörlete mellett Petrozsény, Petrilla és Livazény községekben levő köszénbányákban dolgozó, többezer munkás között hét csendőrével a rendet mintaszerűen fenntartotta, amellet bírta a hatóságok és a lakosság bizalmát, ezzel növelvén a csendőrség tekintélyét.

Őfelsége 1890. évben ezen kitűnő altisztnek a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Mayer Flôris őrmester, bánffyhungyadi őrsparancsnok, a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában. 1859 április hó 9-én soroztatott be a cs. kir. 49. számú sorgyalogezredhez a fennállott cs. kir. 6. számú csendőrezred részére. Harmincegy évet meghaladóan szolgált megszakítás nélkül a csendőrségnél. Hogy Mayer őrmester ily hosszú idő alatt – mely a legénységi állományban valójában majdnem páratlanul állott – mennyi viszontagságon ment keresztül, mennyit fáradt, éjszakázott, hányszor forgott élete veszélyben s hányszor kellett azt kockáztatnia, arról könnyen fogalmat alkothat magának mindenki, aki tudja, mily roppant felelősséggel, fáradtsággal és veszéllyel jár a közbiztonsági szolgálat és járt különösen abban az időben a Romániával határos erdélyi részeken. Fő- és megbecsülhetlen érdeme volt Mayer őrmes-

térnek, hogy azon őrskörletben, ahol ő szolgált, rend volt. A garázdálkodók és veszélyes egyének rettegtek éberségétől és szigorúságától. Négyízben lett okiratilag és nyilvánosan megdicsérve. Büntetve 30 év alatt nem volt, ami a becsületeségnek, a tapintatosságnak, a lélekjelenlétnek, a hű kötelességteljesítésnek ritka mintaképeül tünteti fel az utókor előtt is e derék altisztet, aki valóban megérdemelte Öfelsége, azon kegyét, mellyel 1889 november 1-én részére a koronás ezüst-éremkeresztet adományozta.

*

Pakay István Őrsvezető címzetes őrmester, a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában. 1886. évben a temesmegyei Kustély községben Hermann Sámuel kereskedő, ennek hatéves fia és Somogyi Mária nevű gazdasszonya meggyilkoltak és kiraboltattak. A büntény elkövetése után a csendőrség részéről a legnagyobb erőfeszítés mellett minden lehető elkövetetett, hogy világosság derüljön ez ügyben. A nyomozás s az állandó puhatolás három éven át tartott. 1889. évben már annyira előrehaladt, hogy Losdorfer Ferenc főhadnagy verseci szakaszparancsnok,* ki a puhatolásokat személyesen vezette, a nyomozás befejezése céljából Pakay címzetes őrmestert vette maga mellé s a helyszínére kiszállott. A nyomozás négy községre terjesztetett ki s fáradhatlan buzgalommal 233 órán át tartott. A beszerzett bizonyítékok alapján a legnagyobb kegyetlenséggel elkövetett rablógyilkosság tettesei hét kustályi lakos személyében kiderítettek. Pakay címzetes őrmester 1890. évben érdemeiért honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal látattott el. Pakay 1904. évben járásormesterré nevezetett ki s Párdányra helyeztetett őrs- és járásparancsnoknak.

Szotnbath József címzetes őrmester, *Kekezovich Gyula* és *Reiner Lipót* őrsvezetők, *Grózea Sándor* és *Kuracz Miklós* csendőrök, a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában. 1886. október 28-29-ike közötti éjjel Geiger Adolf szabadkai lakos lakásába ismeretlen tettesek – hallatlan vakmerőséggel – betörték s onnan a Wertheim-szekrény találékony felnyitása után több ezer forint értékű ékszer és értékpapírt loptak el. A szabadkai rendőrség és a fővárosi titkos rendőrség bekapcsolása mellett a csendőrség erélyes nyomozást indított ezen országszerte feltűnést keltett bűnügyben, de a fáradhatlanul vezetett nyomozás – melybe Klemm Jusztin főhadnagy** is befolyt – csak 1888. évben vezetett eredményre. Egy 17 tagból álló betörőbanda került hurokra. E szövevényes bűnügyben fenti csendőrök fejtettek ki dicséretreméltó buzgalmat, melyért honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal tüntettettek ki.

*

* Lásd életrajzát.

** Lásd életrajzát.

Somogy és az ezzel határos vármegyékben a hetvenes-nyolcvanas években a lólopások nagy szerepet játszottak. Régi időktől ismeretes, hogy Somogy vármegye mindig kedvelt tartózkodási helye volt a tolvajoknak és rablóknak s ha Dunántúl valamely részében fellépett egy-egy tolvaj- vagy rablóbanda, az bizonyára Somogy megyében is garázdálkodott. A vármegye nagykiterjedésű erdősegei kitűnő búvóhelyekül bizonyultak, de az azokban tartózkodó pásztorok, kik minden rosszra készek és maguk is nagyobb részét közártalmúak voltak, szívesen állottak segítségére a tolvajszövetkezeteknek, a lopott jószágokat nyájukba fogadták, azokat elrejtették, tovább-eladták, általában – haszonlesésből – bűnrészesül készséggel szegődtek. A csendőrség megszervezése után kezdett azonban ezen szövetkezetek jó napja is leáldozni, bár mindent elkövettek, hogy a közbiztonság új öreit, ahol csak lehetett, kijátsszák. A fiatal csendőrség nagy körültekintéssel fogott hozzá ezen szövevényes tolvajlások megfékezéséhez, de mert a tolvajok működése több vármegyére terjedt ki s több száz ló tűnt el rendkívül furfangos módon és körülmények között, minden fáradozás egészen 1887. évig – úgyszólván – teljesen eredménytelen maradt. Kostka Pál százados* pécsi szárnyparancsnok éber figyelmét nem kerülte ki azon körülmény, hogy szárnya területén is gyakoriak a lólopások; tisztjei figyelmét is felhívta arra, hogy határozottan messze elágazó, jól szervezett szövetkezettel állnak szemben, minden erejükkel küzdjenek azok ellen. Baksay Sándor hadnagy,** kaposvári szakaszparancsnok volt leginkább azon helyzetben, hogy ezen tolvajbanda üldözéséhez a szükséges anyagot gyűjthesse. Ezek alapján jutott azon meggyőződésre, hogy a szövetkezet központja Kadarkút és környékén van. Hosszas és fáradhatlan nyomozás, meglepetésszerű összpontosítások és állandó üldözés vezettek végül eredményre, mely 1889. évben következett be. Erkölcsi sikere ezen nyomozásnak jelentékeny volt. Baksay hadnagy, sok ezer lólevelet és alapokmányt vizsgált át s másféleztet meghaladó hamis vagy hiányos járlatot szedett össze, melyek közül ötszáz darabot ezen tolvajbanda hozott forgalomba. Tizenhárom körjegyzőségben fedeztetett fel és állapítottatott meg, részint rosszakaratú, részint könnyelmű és felületes kezelés. A társadalom hetven veszélyes gonosztevőtől szabadult meg. A közbiztonság terén Somogy- és Zala megyékben szemmel látható javulás mutatkozott már a legközelebbi hónapok folyamán is. Baksay hadnagy kitüntetése az életrajzánál tárgyalatik. A m. kir. honvédelmi miniszter a következő altiszteket és csendőröket látta el dicsérő okirattal:

Marcza Dániel őrsvezető, kadarkuti őrsparancsnokot,

* A későbbi altábornagy. (Lásd életrajzát.)

** A későbbi főhadnagy. (Lásd életrajzát.)

Borbély István nagykanizsai,
Bernschütz József keszthelyi,
Horváth Kálmán kiskomáromi őrsbeli őrmestereket,
Molnár István pacsai,
Győre Ferenc novai,
Túri Gergely görgetegi,
Kardos Géza nemesvidi és
Szűts János berzencei őrsbeli őrsvezetőket,
Szabó Sándor és
Vörös István pacsai őrsbeli csendőröket.

A m. kir. VI. számú csendőrkerületi parancsnokság részéről az alábbiak nyertek dicséző okiratot:

Kovács János őrmester, kaposvári őrsparancsnok,
Ürge Ferenc őrsvezető, szuloki őrsparancsnok,
Madarász János kaposvári,
Kustos István surdi,
Parragh Imre kadarkuti és
Sterk Béla törökkoppányi csendőrök.*

Major János m. kir. III. számú csendőrkerületbeli őrmester – ezen kerület parancsnokságánál segédmunkási minőségben – hosszú éveken át tanúsított ügybuzgó, megbízható és ernyedetlen magatartásáért 1890. évben a m. kir. honvédelmi miniszter által okirati megdicsérésben részesült.

Ormos Endre m. kir. VI. számú csendőrkerületbeli őrmester, a honvédelmi miniszter által 1891. évben, a m. kir. csendőrségnél teljesített hosszú és ügybuzgó szolgálataiért s általában is odaadó és derék magatartásáért, dicséző okirattal lett kitüntetve.

*

Tóth József farnadi szabó és neje Esztergom vármegye árvaszéke által 1871. évben az elárvult Pálya János tízéves árva-fiú gyámjaivá nevezettek ki, évi pgrft tartásdíj ellenében. Tóth házaspár az évi tartásdíjat az árvapénztárilag kezelt vagyonból rendesen fel is vette, de a fiú nevelését teljesen elhanyagolta, vele oly mostohán és durván bánt, hogy valósággal elüldözte a háztól. Csak olyankor igyekezett visszaédesgetni oda, amikor a tartásdíj esedékes volt, nehogy a fiú állandó távolléte miatt az említett összegtől elessenek. Tették pedig ezt azon aljas célzattal, hogy a testileg-lelkileg elcsenevészedett gyermek valamiképpen elpusztuljon s ők a vagyonával szemben örökösödési igényekkel léphessenek fel. Miután a várt véletlen nem következett be, eltökélték meggyilkolását, melyet a már sorozás alá került fiúval szemben 1882. évben Tóth – két leitatott cinkostársával – végre is hajtott. Bár a

* »Egy lótolvajszövetkezet kiderítése és kézrekerítése« címen ezen nyomozást a Csendőrségi Zsebkönyv 1891. évfolyama részletesen ismerteti.

községben az a meggyőződés terjedt el, hogy Tóth volt a gyilkos, a legelső ily hangú nyilatkozat hallatára a jó hír nevében méltatlanul kisebbitett egyén szerepét játszotta; az őt gyilkosnak állítókat rágalmazás miatt büntetőperbe fogta, sőt bizonyítékok hiányában elmarasztaltatásukat is kivívta. A bíróságnál elért sikere, bosszúvágya és furfangja mindenkit elnémitott. Így állott az ügy Farnadon 1886. év elejéig, amikor *Kusza István* őrmester, a volt kiméendi őr parancsnoka, a közgyanúról tudomást szerezvén, egész lelkét és erejét öntve e titokzatos bűnügy nyomozásába, amire azért is volt szükség, mert Tóth megnevezlén a dolgot, még nagyobb szívósággal küzdött az Őrsnek szakadatlan ébersége ellen. De látva az őrmester fáradhatlan erélyét, nem átalotta őt is előjárói előtt feljelenteni, hivatalos hatalommal való visszaéléssel vádolván meg. Minden erőlködés azonban meddő lett, mert Kusza lankadatlan buzgalmát mégis siker koronázta s a rettegett Tóthot cinkostársaival együtt elfogta s sötét bűnüket teljesen reájuk derítette. Ezért a honvédelmi miniszter őt dicsérő okirattal tüntette ki, miután egyéb kimagasló ténykedéseieért a kerületi parancsnokság részéről előzetesen két ízben is megdicsértetett.

*

Szamosi László járásőrmester, később a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában. Brassó megyében 1886. előtti és az utána következő években a lólopások annyira elharapóztak, hogy a tulajdonosok a lovaikat már legelőre sem merték kihajtani. Ez időtájtban Szamosi járásőrmester lett a volkányi őr parancsnoka, akinek sikerült a lótólvaj szövetkezet rettegett fejét, Rogozea Györgyöt, aki bár feketehalmi lakos volt, de folyton Romániában tartózkodott s csak a legnagyobb titokban, lólopások eszközlése végett jött Magyarországra, négy éven át folytatott nyomozás során olyképpen ártalmatlanná tenni, hogy cinkostársaival őt a Bárcamenti sűrű fűzesben meglepve s menekülés közben egy biztos lövéssel megsebesítve, elfogta. Nevezett járásőrmester ezen mesteri fogása véget vetett a további károsodásoknak. Hogy egy ilyen természetű, gyakran ismétlődő lopások kiderítése a régebbi időkben olyan nehezen ment, annak egyik legfőbb oka a lakosság rettegése volt az ilyen haramiáktól. Ennél a Szamosi-féle nyomozásnál is feljegyeztetett, hogy a lakosság bár sokszor tudta, hogy Rogozea hol tartózkodik, mivel bosszújától félt, azt a legnagyobb titokban tartotta s nem merte elárulni.

Szamosi járásőrmester különben az őrsé körletében az azelőtti időkben gyakran előfordult rablógyilkosság, gyilkosság, orgazdaság, betöréses-lopás, zsarolás és más egyéb büntettek tetteseit kiderítve és a közbiztonsági viszonyokat helyreállítva, a lakosság nyugalmit biztosította. A honvédelmi miniszter 1891. évben dicsérő okirattal tüntette ki a jeles csendőraltisztet.

Szamosi 1881, évben avattatott fel a m. kir. 32. honvédzászlóaljhoz, honnan őrmesteri rendfokozatba lépett át a csendőrséghez. 1904 május 1-én neveztetett ki járásőrmesterré. Hosszas és érdemtelen szolgálatait nyolc okirati és egy nyilvános megdicsérés jellemzi, őfelsége 1904. évben az ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Várhelyi Márton őrmester, világosi őrsparancsnok, a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában. Született 1856. évben Besztercén. 1875. évi november hó 11-én avattatott fel a fennállott cs. és kir. 10. sz. országos csendőrparancsnoksághoz, honnan az erdélyi, majd 1881. évvel a m. kir. csendőrséghez került át. A budapesti csendőrkerület megszállásakor a világosi őrsnek lett a parancsnoka. A múltban szerzett érdemei révén jutott ahhoz a bizalomhoz, hogy ő választotta ki ezen veszélyes vidék közbiztonsági viszonyainak rendbehozatalára. Itt elsősorban a legnagyobb gonosztevők és a legsúlyosabb bűntények felderítése által törekedett a rendes állapotokat elérni, ami neki fényesen sikerült is. Mintegy 300 közártalmú egyént tartott állandó felügyelet alatt, minden mozdulatukat nyilvántartotta s amint közülük valamelyik megsértette a jogrendet, azonnal kipuhatólta és átadta a tettést az igazságügyi hatóságnak. Ezen buzgó altiszt tíz éven át volt a világosi Őrs parancsnoka s ez idő alatt 200-nál több – lényegesebb – bűntényt derített ki s 460 büntettest fogott el. A Csendőrségi Zsebkönyv 1893. évfolyama ismerteti kiválóbb ténykedéseit. Várhelyi őrmester nehéz és súlyos felelősségű állását lelkiismeretesen és becsülettel töltötte be, úgy a hatóságok és előljárói, mint a lakosság tiszteletét, bizalmát, elismerését és háláját teljes mérvben kiérdemelte. Több ízben részesült okirati és nyilvános megdicsérésben, őfelsége is méltányolta e derék csendőraltszjtje buzgó működését s részére 1892. évben a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta.

Rostauscher Mihály m. kir. 1. számú csendőrkerület állományabeli címzetes őrmester, a testületben becsülettel eltöltött hosszas és eredménydús szolgálatai ideje alatt mindenkor tanúsított ügybuzgó és kötelességű magatartásáért a m. kir. honvédelmi miniszter által dicsérő okirattal tüntettetett ki.

Blegye László őrmester, belényesi őrsparancsnok, a III. számú csendőrkerület állományában, már a szervezés idején kitűnt értékes szolgálataival. Úgy őrsparancsnoki, valamint szakasparancsnok-helyettesi és szárnyszámvivő altiszti (Nagyvárad) minőségében tanúsított kifogástalan magaviselete, őrsnek jó rendbentartása, a fegyelem helyes kezelése és a közbiztonsági szolgálat terén elért és felmutatott eredmény dús teve-

kenységeért 1893. évben csendőrkerületi parancsnoksági dicsérő okirattal lett ellátva.

Bikfalvi Nagy Sándor őrmester, borgóprundi őrsparancsnok, Órsének 14 éven át mindenkor mintaszerű vezetése és rendbentartásáért a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnokság által 1894. évben kerületi dicsérő okirattal látatott el.

Ratkovszky István címzetes őrsvezető, a közös hadsereg, a honvédség és a m. kir. csendőrségnél megszakítás nélkül töltött közelgő évi tényleges szolgálata alatt mindenkor tanúsított példás magatartásáért és megbízhatóságáért 1894. évben a m. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal tüntettetett ki.

Binder Frigyes Brassóban született 1854 december hó 18-án. 1873 október 31-én vonult be a cs. és kir. 2. sz. műszaki ezredhez, honnan – mint címzetes szakaszvezető – 1877 március 28-án lépett át a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz 1880 október 26-án lépett elő címzetes őrsvezetővé, 1881 május 26-án őrsvezetővé, 1882 október 1-én címzetes őrmesterré és 1884 május 1-én őrmesterré. 1895. évben nevezetett ki vizsgázott számvivő-őrmesterré. Hadnagy-számvivővé 1899 november 1-én nevezetett ki, főhadnagy-számvivővé pedig 1906 május 1-én. 1910 október 1-ével helyeztetett nyugállományba 36 évet meghaladó tényleges katonai és csendőri szolgálat után. 1893. évben 10 évet meghaladó szárnyszámvivői alkalmaztatása alatt kifejtett odaadó és eredményes szolgálataiért az I. sz. kerületi parancsnokság részéről, 1894. évben hosszas csendőrségi szolgálata alatt felmutatott kötelességű, pontos és megbízható működéséért honvédelmi miniszteri okirati megdicsérésben részesült. Mint legénységi állományú, birtokosa volt az I. osztályú legénységi katonai szolgálati jelnek. Mint százados-számvivő helyeztetett állandó nyugállományba s 1926. év január hó 26-án halt meg Székesfehérváron, áldásos és munkás életének 72-ik évében.

*

Wagner János őrmester, a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában. 1852. évben született Nagy-Küküllő vármegye Rádos községében. 1871. évben avattatott fel a cs. és kir. 2. sz. gyalogezredhez s onnan közvetlenül osztatott be a cs. és kir. 10. számú országos csendőrparancsnoksághoz. Az erdélyi részeken 1886. év végéig szolgálván, folyton a legerhesebb és a nemzetiségi torzalkodások miatt a legkényesebb őrsök vezetése bízott reá. Erdélyből az V. számú kerület felállítása idején került ki és első őrsparancsnoka lett az aranyosmaróthi Órsnek. Új állomásán és teljesen új viszonyok között – hiven múltjához – az addig előtte ismeretlen felvidéki lakosság között szokatlanul nagykörletű Órsének felette terhes terep- és közbiztonsági viszonyai dacára olyan lelkes buzgalommal s oly

szép eredménnyel működött, hogy Bars megye közönsége maga hozta javaslatba felségkitüntetésre. Összes szolgálati ideje alatt (1894-ig 22 év) 1000-nél több bűnesetet derített ki, melyeknek tettesei közül több mint 500 embert tartóztatott le. De nemcsak a külszolgálatban érvényesültek ezen derék altisztnak kitűnő tulajdonságai, hanem alárendeltjei fegyelmezése, oktatása, nevelése, őrsének mintaszerű vezetése körül is.

Őfelsége e több ízben okmányyszerű elismerésben és megdicsérésben részesült, kitűnően minősített altisztnak 1893. évben a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozni méltóztatott. Wagner János őrmester 1893. évtől a m. kir. V. számú csendőrkerületnél, mint törzsbeli segédmunkás nyert beosztást.

*

Balikó Sándor őrmester, a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában. 1863. évben avattatott fel a cs. kir. 76. gyalogezredhez, amelynek kötelékében 1866. évben résztvett a poroszok elleni hadjáratban. Ezt követően áthelyeztetett a cs. kir. 10. számú országos csendőrparancsnoksághoz. 1893 november 1-én történt nyugdíjaztatása idejéig folyatólagosan 27 éven át szolgált a csendőrségnél. Húsz évet meghaladóan volt különböző őrsök parancsnoka. Éber őrködésének és fáradhatlan tevékenységének mindig sikerült a reábízott őrskörletekben minden jelentékenyebb közbiztonsági zavaroknak elejét venni és a rendezett állapotokat zavartalanul fenntartani. Esküjéhez hűen szolgálta hazája és nemzete üdvét és javát, öregbítve és előmozdítva az intézmény jó hírnevének emelését. Tétlenül egy órát sem töltött, őfelsége nyugállományba helyezése alkalmával e derék altisztnak a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

*

Gross Frigyes járásőrmester, a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában. 1858. évben született Besztercén. 1875. év november hó 1-én avattatott fel a cs. és kir. 10. sz. országos csendőrparancsnoksághoz. 1875. évben történt felavatása óta szakadatlanul szolgált a csendőrségnél. Kiváló egyéni tulajdonságainál fogva folyton a legteljesebb megbízhatóságot követelő állásokban volt alkalmazva. Főleg, mint a nemzetközi predeáli vasútállomás őrsparancsnoka magaslott ki e derék altiszt, aki ezen őrsöt 1885 május 5-től 36 éven át kiváló szakértelemmel parancsnokolta. Ezen szolgálati alkalmazása ugyanis a kötelesség-hűség, lankadatlan éberség, szorgalom és tevékenység mellett magasfokú és biztos tapintatot igényelt azért, mivel ezen őrs Románia területén kikülönítve a külföldön volt hivatva képviselni és megvédeni a predeáli határállomáson az osztrák-magyar monarchia honpolgárainak, sőt az államnak érdekeit, a csendőrségünk jó hírnevét és tekintélyét. Szolgálati idejének egy szakasza idején 1886-1894.

évig 970 törvénysértőt adott át az illetékes hatóságoknak, 1894 június hó 23-án kelt királyi elhatározással részére a koronás ezüst érdemkereszt a legkegyelmesebben adományoztatott. Gross járásörmester 1878 május 1-én lépett elő címzetes őrsvezetővé, 1879 április 15-én őrsvezetővé, 1881 december hó 1-én címzetes őrmesterré, 1883 december hó 1-én őrmesterré, 1904 március 1-én pedig járásörmesterré.

Gross járásörmester mintaképe volt a csendőraltisztnek, egy igaz, derék, fáradhatlan, erős jellemű ember, aki büszksége volt a csendőrségnek. Egyik fia, Rezső, csendőrszázados.

*

Szotyori Mihály őrmester, a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában. Született 1851. évben Lisznyó községben. 1877. évben kezdette meg a m. kir. erdélyi csendőrségnél értékes szolgálatát, mely alatt több mint 150 lényegesebb bűntényt derített fel és 450 gonosztevőt szolgáltatott át az igazságszolgáltatás kezeibe. Hosszas, eredményekben gazdag, buzgó és kötelességű magatartásáért 1894. évben részére a honvédelmi miniszter teljes elismerését fejezte ki. Csendőrkerületi parancsnokságától három ízben lett nyilvánosan megdicsérve. 1887. évben azért lett a feleki őrsre helyezve, hogy az e vidéken igen elharapózott vakmerő lólopásokat megakadályozza. E feladatnak derekasan felelt meg, amennyiben 16 lótolvajt állított a nagyszebeni kir. törvényszék elé. Ezen jeles szolgálatáért is honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal láttatott el. Mint őrsparancsnok erélyes, buzgó, alárendeltjeinek igazságos, jóakarátú, részrehajlatlan előljárója, előjáróihoz ragaszkodó és nyílt egyéniségénél fogva egyike volt a legderekkabb altiszteknek, őfelsége 1897. évben a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Fejér Béla V. számú csendőrkerületbeli őrmesternek huzamosabb időn át mint őrsparancsnok, de különösen, mint segédoktató, tíz éven át tanúsított kötelességű, pontos, igen buzgó és eredményes működéséért, valamint teljesen megbízható és kitűnő magatartásáért 1894. évben a m. kir. honvédelmi miniszter teljes elismerését fejezte ki.

Kiss (előbb Opris) *Gergely* járásörmester, a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában. Született Csengeren, Szatmár vármegyében 1850. évben. Felavattatott a m. kir. 43. sz. középzsatmári honvédszászlóaljhoz 1872. évben. Innen 1876 július hó 2-án lépett át a m. kir. erdélyi csendőrszolgálatához, majd 1881. évben – a felállítás idején – am. kir. III. számú csendőrkerülethez. Ezen derék altiszt fáradtságot nem ismerő buzgósággal, ritka eréllyel és kötelességtudással szentelte életét nemes hivatásának s nevét valóságos fogalommá tette a csendőrségnél. Négy ízben lett honvédelmi miniszteri és három ízben parancsnoksági dicsérő okirattal ellátva és

egyszer nyilvánosan megdicsérve. 1884. évben Őfelsége részére a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta. Őrsparancsnok volt Zilahon több évtizeden át, azt megelőzően a nyolcvanas években Nagyváradon.

A közbiztonsági szolgálatban kifejtett rendkívüli tevékenységét legjobban bizonyítja azon körülmény, hogy hosszú szolgálata alatt 2984 büntettest fogott el, 8465 törvénytörtöt jelentett fel s az általa kiderített jelentékenyebb bűnesetek alkalmával okozott és általa megtérített kárösszeg hozzávetőleg 1,117.866 aranykoronára rug.

Kiválóságát őfelsége legmagasabb figyelemre méltatva, 1907. évben részére az *arany érdemkeresztet* a legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Nemetsek János őrmester, éveken át pozsonyi őrsparancsnok, a szervezés idején már értékes szolgálatot teljesített s kiváló altisztnek bizonyult. Igen buzgó magatartásáért, valamint általában a közbiztonsági szolgálat terén hosszú időn át teljesített kitűnő szolgálataiért több ízben kerületi nyilvános és okirati elismerésben részesült, 1894. évben pedig honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal látott el.

Stancz György őrmester, tasnádi őrsparancsnok, 1880 óta szolgált a csendőrségnél. Őrsét mintaszerűen vezette, magát kifogástalanul viselte, a fegyelmet helyesen kezelte, a közbiztonsági szolgálatban folytonosan kiváló szorgalmat és eredményteljes tevékenységet fejtett ki, miért is 1895. és 1896. években a III. számú esendő rke rule ti parancsnokság által dicsérő okirattal tüntettetett ki. Ugyanezen elismerésben részesült:

Szítár Mihály őrmester, a későbbi sarkadi őrsparancsnok.

Keresztély Mózes. Született 1856. évben Udvarhely vármegye Enlaka községében. 1875. évben avattatott fel a cs. és kir. 10. sz. országos csendőrparancsnoksághoz. 1878. évben címzetes őrsvezető, 1880. évben valóságos őrsvezető, 1883. évben címzetes őrmester, 1888. évben valóságos őrmester, 1900. évben II. osztályú, 1904. évben I. osztályú törzsőrmester. Már fiatal csendőr korában törekvés, becsvágy és kiváló buzgalom volt jellemvonása, megszokta és beleélte magát, hogy a közbiztonsági szolgálatot a terheesebb oldaláról vegye s ne kímélje magát. A legelső fontos eredményt, *mint csendőr* 1878. évben érte el; azon időben a ló-, de különösen a sertéslopás volt napirenden. Ismételt és óvatos puhatolás után három veszedelmes tolvajt sikerült elfognia s minthogy ezáltal a vidék vagyonbiztonsága helyreállott, az erdélyi csendőrparancsnokság őt nyilvánosan megdicsérte. Életrealóságát és mindenoldalú használhatóságát azáltal bizonyította be, hogy a csikszentgyörgyi őrsöt, hol a közbiztonság elhanyagolt volt s az Őrs belélete is zilált, rövid idő alatt rendbehozta. Csikszentgyörgyön gyakran

isméltődött tüzesetek megfékezésénél eredményesen működött közre. 1881. évben a kászonyfalui őrsre helyeztetett, hol előjáróinak becsülését, a lakosságnak pedig szeretetét érdemelte ki ügybuzgósága által. 1882. évben a székelykereszturi őrs vezetését vette át, hová 33 község tartozott. Ilyen óriási őrskörletben is Keresztély, az akkor folyamatban volt átszervezés miatt nagyon is hiányos létszámmal, kiképzetlen, úgyszólván fiatal, kezdő próbacsendőrökkel, őrskörletét oly szorgalmasan járta be s a fiatal csendőröket oly példásan oktatta és vezette be a gyakorlati szolgálatba, hogy előjárói elismerése csak növekedett iránta. Csendőrjelöltek gyűjtésével is igyekezett intézménye érdekeit előmozdítani. A közbiztonsági szolgálatban is szebbnél-szebb eredményeket ért el. 1886. évben Csík-szeredára helyeztetett. Ez már akkor szakaszszékhely volt. A próbacsendőrök itt képeztettek ki. Az őrskörlet is igen nagy-kiterjedésű volt. Keresztély nemcsak őrsét tartotta példás rendben, de a próbacsendőrök képzését is magas színvonalra tudta emelni, gyakran távollevő szakaszparancsnokát – pedig a terhes szakasz akkor két vármegye területére terjedt ki – szakavatottan helyettesítette. 1892-től Fogarason őrsparancsnok. Ezen őrsön léte idején, 1892. évben a rendkívüli sok irodai teendők mellett 32 egyént fogott el és 21 feljelentési eset nyomozásában járt el. Őrse ez évben 124 egyént fogott el, 191 egyént jelentett fel, 85 tény vázlatot és 98 feljelentést szerkesztett. Ilyen képet mutatott egy őrs egyévi tevékenysége! A fogarasi őrs akkor a nagy havasi részek mellett 32 községet foglalt magában. Egy őrsparancsnokra emberfeletti munka várt.

Keresztély törzsörmester példás magatartásáért több ízben részesült parancsnoksági okirati elismerésben. 1894. évben a honvédelmi miniszter fejezte ki dicsérő elismerését. 1895. évben testi törődöttsége miatt a külszolgálatot már kevésbé bírván, Kolozsvárra rendeltetett be csendőrbirósági segédmunkásul. 1896. évben öfelsége a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Hefner Jakab őrmester, a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában. Született Pancsován 1861. évben. 1879. évben a cs. és kir. 78. gyalogezredhez avattatott fel. Onnan mint őrmester 1882. évben helyeztetett át a cs. és kir. 9. huszárezredhez. 1884 november 2-án vétetett fel a II. számú csendőrkerülethez.

A szegedi puszták és tanyák, valamint a Kecskemét város tulajdonát képező Monostor, Bugac és Pusztaszer puszták, továbbá a nyugatra elterülő, gyéren lakott és mezőgazdaságilag is kevésbé művelt homokbuckák, végül Kistelek község a magyar Alföld bűnkrónikájában az első szerepet játszották. Hogy többet ne említsünk, itt volt kiváló működési tere Rózsa Sándornak és ide terjesztették ki hadjárataikat a kecskeméti Zubornyások és más gonosztevők. 1886. évben helyeztetett

Kistelekre Hefner Jakab őrsparancsnok. Átvéve őrsét, megkezdte áldásos tevékenységét, mely eredménydús sikert mutatott fel. Az 1897. évi zsebkönyv részletesen foglalja közli működésének kimagaslóbb eseteivel. (Lásd 125-156. oldal.) Kisteleki őrsparancsnokoskodása alatt (10 év) nem kevesebb, mint 150 esetben 283 bűnöst adott át az igazságszolgáltatásnak. Őrsét kifogástalanul vezette, a katonai nevelés, a rend és fegyelem fenntartása tekintetében jelesen működött, igen sok fiatal csendőrt képzett ki jól használható járőrvezetővé és altisztté. Az intézmény hírnevét öregbítette s így elévülhetlen érdemeket szerzett. 1896. évben őfelsége részére a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta.

*

Andrássi Miklós őrmester, a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában. Született 1855. évben Szászalmás községben (Kisküküllő vármegye). 1874. évben avattatott fel a cs. és kir. 68. számú gyalogezredhez. 1877. évben résztvett Bosznia okkupációjában. Mint őrmester lépett át 1882-ben a II. számú kerülethez. 1882-1887. évig teljesített kitűnő, eredményes szolgálatainak bizonyítékát képezi, hogy ez idő alatt négyszer lett dicsérő okirattal kitüntetve, míg 1887. április 1-től 1890. január hó 1-ig, mely idő alatt a közbiztonságilag rendkívül fontos újpesti őrsöt vezette, valóban páratlan eredményt tudott elérni. Nevezetesen 570 törvénysértőt tartóztatott le és 546 egyént jelentett fel. Ezenkívül a 20-30 fővel megerősített őrsével 7-800 sztrájkoló gyárimunkást tartott féken. 1890. évben Soroksáron, majd azt követően Harasztiban elkövetett rablógyilkosságok kiderítésénél 290 órát, 1891. évben pedig Kispesten elkövetett rablógyilkossági kísérlet kiderítésénél 240 órát töltött eredményes szolgálatban. 1890. évben a dunakeszi plébánián történt rablógyilkossági kísérlet tettesét kerítette kézre 128 órai fárasztó nyomozással; ez évben még Vecsés és Kispest közötti rablás tetteseit kerítette kézre 340 órai terhes nyomozás során. 1893. évben Veresegyházán elkövetett nyolcszoros rablás, valamint 16 betöréses és 4 közönséges lopás tetteseit 340 órai megfeszített nyomozás során fogta el. 1895. évben egy nagyobb szabású – kőborcigányok által elkövetett – lólopási ügyben 11 napon át nyomozott és 7 veszedelmes egyéntől szabadította meg a társadalmat, széles körben aratván megérdemelt elismerést. 1884. évben váci Őrsének mintaszerű vezetéséért kerületi parancsnoksága által dicsérő okirattal tüntettetett ki. Még ezen évben a képviselőválasztások alkalmával tanúsított tapintatos magatartásáért láttatott el kerületi dicsérő okirattal. Később a főtí Őrs parancsnoka lett. 1896. évben őfelsége részére a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta.

Lázár Tivadar őrmester, budapesti őrsparancsnok 12 évet.

Soós Ferenc őrmester, magyarpécskai Őrsparancsnok 14 évet,

Szabó János őrmester, kisjenői őrsparancsnok 13 évet és

Szabó Péter őrmester, tenkei őrsparancsnok 18 évet meghaladó csendőrségi szolgálati idejük alatt tanúsított példás magatartásukért és eredményes tevékenységükért 1896. évben a III. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal láttattak el.

Pack Mihály őrmester, a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában, 1867 május 27-én avattatván fel a cs. kir. 25- gyalogezredhez, 1868 május 23-án helyeztetett át a cs. és kir. 10. számú országos csendőrparancsnoksághoz. Harminc éven felül szolgált a csendőrségnél, mely idő alatt 27 éven át volt őrsparancsnok először a maksai, majd a homoródoklándi, azután a bélbozbai, csikszépvizi, csikszentdomokosi, székely - keresztúri, dévai és végül a szászvárosi őrsökön. Hosszas szolgálata alatt dicséretes munkássággal élt hivatásának s igen nagy hasznára volt a közszolgálatnak azáltal, hogy ezeken a közbiztonsági tekinteteből rendkívül terhes s a nemzetiségi torzalkodások miatt kényes őrskörletekben a jelentékenyebb közbiztonsági zavaroknak mindenkor elejét vette. Ezren jóval felüli számú büntettest jelentett fel s adott át az igazságszolgálatnak. Két tűzvész alkalmával tanúsított példás magatartásáért az erdélyi csendőrparancsnokság, egy nagyobb szabású betöréses-lopás és egy postai sikkasztás kiderítéséért az I. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsértetett meg okirattal, 1897. évben pedig öfelsege adományozta részére a legkegyelmesebben a koronás ezüst érdemkeresztet.

Miklós Péter őrmester, a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában. Született 1859. évben a fehérmegyei Iszka szentgyörgy községben. 1880. évi március 13-án avattatott fel a cs. és kir. 69. sz. gyalogezredhez s onnan 1883. évben helyeztetett át a csendőrséghez. 1887. év óta önálló őrsparancsnok. Különös igyekezettel adta magát a közbiztonsági szolgálat teljesítésére, fáradságot, egészségét nem kímélve, sőt életét is kockáztatva; példás tevékenységgel, rendkívül kitartás és igazi szakértelemmel – számos esetben a legszövevényesebb bűncselekményeket derítette fel úgy, hogy 13 évi szolgálata alatt (1897. évig) mintegy 270 bűncselekmény tetteseit és bűnrészeseit szolgáltatta át az igazságügyi hatóságoknak. Kilenc ízben részesült dicsérő elismerésben. 1896. év október hó 12-én Öfelsege a koronás ezüst érdemkeresztel tüntette ki.

Nagy András őrmester, a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában. 1872. évben avattatott fel a cs. és kir. 62. sz. gyalogezredhez, honnan 1875. évben helyeztetett át a cs. és kir. 10. sz. országos csendőrparancsnoksághoz. Nyűg állományba 1896 december hó 1-ével tétetett huszonegy évi

szolgálat után. Dicséretes munkássággal élt hivatásának. Tizenhárom éven át volt a gödöllői őrparancsnok. Őt ízben részesült okirati elismerésben. Bírta előjárói teljes bizalmát és megalégedését, a polgári hatóságok s a lakosság hálás elismeréseit, őfelsége által 1897. évben lett – már, mint nyugállományú őrmester – a koronás ezüst érdemkereszttel kiüntetve.

Batyala János őrmester, a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában. 1876 január 25-én avattatott fel a m. kir. 61. számú honvédszászlóaljhoz, honnan 1877. év június hó 11-én közvetlenül lépett át a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz. Nyugállományba 1897 február hó 1-ével helyeztetett. Már átlépése után azonnal a legnehezebb viszonyok között kezdte meg szolgálatát, mert négynapos csendőr korában kellett résztvennie a nagyszebeni havasokban tanyázó s a határszéli községeket állandóan rettegésben tartó Deán Juon hírhedt rabló üldözésében. Dicséretreméltó eredményeit az 1898. évi Csendőrségi Zsebkönyv tárgyalja. 1883. évben helyeztetett át a budapesti III. számú kerülethez. A nagykátai őrparancsnok lett. 1888. évben lett valóságos őrmester. Több ízben részesített dicsérő elismerésben. Őfelsége 1897. évben részére a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta.

Huber Ferenc törzsőrmester, a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában. 1852. évben született a pest-megyei Tétény községben. 1873. évi február hó 6-án avattatott fel a m. kir. 63. számú budai honvédszászlóaljhoz, honnan 1877. évi január hó 3-án lépett át a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz.

Ezen derék altiszt hosszú csendőrségi szolgálata alatt – mint őrparancsnok – mindig fontosabb őrökön szolgálván, a közbiztonsági szolgálatban kiváló ügybuzgalma, használhatósága és eredményes működése által tűnt ki. Midőn pedig a csendőrség Magyarország egész területére megszerveztetett, ezen jeles altiszt a kerület törzséhez beosztva, a szervezés fellette nehéz, lelkiismeretes és pontos, megbízható működést követelő munkájában vett részt s ez idő alatt a kerület törzsénél, mint raktárkezelő is, a kincstári vagyon kezelése és gondozása körül működött fáradhatlan tevékenységgel és teljes megbízhatósággal. Mintaképe volt a kiváló altisztnak. Szolgálati ideje alatt többször részesült miniszteri és kerületi parancsnoksági okirati és nyilvános megdicsérésben. 1897. évi május hó 6-án kelt legfelsőbb elhatározásával őfelsége a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki. Hasonnevű fia csendőrszázados.

Dinka István őrmester, a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában. 1876. évben lépett be a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz, hol öt évig mint csendőr, öt évig

mint őrsvezető és tizenegy évig mint őrmester szolgált. Törődöttsége folytán helyeztetett nyugállományba 21 évi szolgálat után. 1878. évben két veszedelmes lótolvajt kerített kézre. 1880. évben Csicsóholdvilágon egy tűzvész alkalmával fogott el egy cigánysuhancot, aki folytonos gyújtogatásaival örökös rettegésben tartotta a községet, amelyben már senki sem merte fejét éjjeli nyugalomra hajtani. 1882. évben – mint nagysinki őrparancsnok – három fegyveres rablót fogott el, kiknek kezeihez már sok vér tapadt. 1883. évben Kőhalomban öt kis gyermeket mentett ki árvíz alkalmával a biztos halálból. 1885. évben egy férj- és apagyilkost fogott el nagy körütekintéssel vezetett nyomozás során. 1889. évben a celmai községi bírót és két társát fogta el, akik egy hosszúfalusi juhászt gyilkoltak meg. 1896. évben egy sertéstolvajszövetkezetet tett ártalmatlanná. Kiváló szolgálata alatt 150-nél több lényeges bűntényt derített fel s megközelítőleg 500 gonosztevőt adott át az igazságszolgáltatásnak. Mindezekért öfelsege 1897. évben a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta részére.

Soós József őrmester, 26 évig szolgált a m. kir. I. sz. csendőrkerületnél. Mint őrparancsnok húsz éven át működve el is érte, hogy minden reábízott őrskörletben a személy- és a vagyonsbiztonság tekintetében rendezett viszonyok állottak fenn. öfelsege 1897. évben részére a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta.

Kovács György őrmester, 31 évi katonai és – e között 29 évi – csendőrségi szolgálata után helyeztetett a m. kir. I. számú csendőrkerület állományából nyugállományba. Már mint fiatal csendőr, a hatvanas években a dunántúli vármegyét rettegésben tartó Patkó, Csucsi és Gölöncsér rablók s az általuk vezetett bandákkal vívott harcban, bár mellőle több bajtársa – a rablók golyóitól találva – elesett s őt is érte egy lövedék, férfias bátorsággal állott a golyózápor közepette. Mint a naszódi őrparancsnoka – 12 éven át – mintegy 2000 bűntettet nyomozott ki. Kilencízben részesített dicsérő elismerésben. 1897. évben öfelsege részére a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta.

Hambach Ernő őrmester. Született 1854. évben a Nógrád-vármegyei Margó községben. 1874. évben a cs. és kir. 3. tábori tüzérezredhez soroztatott be, hol három évig szolgált. 1882-ben a IV. számú csendőrkerülethez önként belépett, honnan 1887-ben a m. kir. II. számú csendőrkerülethez helyeztetett át. 1891. évi január hó 15-ike óta őrparancsnok Battonyán. E községben ezen évben június 21-én nagymérvű zavargás ütött ki, melyet ötödmagával céltudatos, erélyes és elszánt magatartása által megfékezett. Ezen kitűnő magatartásáért öfelsege által az I. osztályú vitézségi éremmel lett kitüntetve.

Widitscher Adolf, őrsvezető, született 1856. évben Brassóban. 1875-ben a cs. és kir. 2. gyalogezredhez önként belépett, hol 1879. évi január hó 16-án szakaszvezetői rendfokozatban szolgált. 1884. évi január hó 23-án lépett át a csendőrséghez. 1891. évben címzetes őrsvezetővé, 1892. évben pedig őrsvezetővé lépett elő. 1892. évben Őfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

Koloszár József számvivő-örmester, 1864. március 10-én avattatott fel a cs. kir. 76. gyalogezredhez, honnan következő év október 21-én a cs. kir. 8. számú csendőrezredhez s onnan 1876 május 1-ével az erdélyi csendőrséghez helyeztetett. 1878-1883. években a gyulafehérvári törvényszéknél fogház-felügyelő volt. 1883 május 20-tól ismét belépett a csendőrséghez, hol 30 évet meghaladó időn át szolgált. Hosszú szolgálati ideje alatt több ízben részesült dicsérő elismerésben, de fegyelmi fenytés alá egyetlen egy esetben sem került, ami a becsületességnek, tapintatosságnak és a hű kötelességteljesítésnek mintaképül tünteti fel őt. Őrsparancsnok volt a székelyudvarhelyi, a gyergyóditrói, a bélbori s a tölgyesi őrsökön. 1883-tól a nagyszebeni szárnyirodába nyert beosztást, amely bizalmi állásában is folyton lankadatlan buzgalommal, teljes odaadással, a legpontosabban és a legeredményesebben végezte számvivői teendőit. 1894. évben honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal láttatott el, 1898. évben pedig őfelsége a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Csorna Sámuel II. osztályú törzsörmester, a m. kir. I. sz. csendőrkerület állományában. 1854. évben született Háromszék vármegye Zágon községében. 1872. év január 16-án lépett be a cs. és kir. 10. számú országos csendőrparancsnoksághoz. A csendőrségnél 1905. évben már 33 évet meghaladóan szolgált. A külső szolgálat alatt 1872-1886. évig 300 bűncselekményt nyomozott ki s 150 egyént fogott el. 1886-tól Marosvásárhelyen a szárnyirodába nyert beosztást. Ezen beosztásában kifejtett kiváló szorgalmát, gondos munkálkodását és megbízhatóságát jutalmazta őfelsége, a részére 1898. évben adományozott koronás ezüst érdemkereszttel. Csorna törzsörmester 1912. évben töltötte be 40. évi csendőrségi szolgálatát. 1872-1886-ig mint csendőr és csendőraltiszt fegyveres szolgálatot teljesített, mely időből 8 éven át mint őrsparancsnok működött. 1886-1891-ig a kolozsvári őrsön, 1891-től pedig mint szárnysegédmunkás, illetőleg mint szárnyszámvivő működött a marosvásárhelyi szárnynál. Törzsörmesterré 1900 augusztus hó 1-én nevezteti ki. A testület szervezésével járó nagy munkából a maga ügykörében a maga részét derekasan kivette. 1912. évben láttatott el *a 40 évi szolgálatokért járó díszéremmel*. Ez év március hó 30-án Őfelsége részére az *arany érdemkeresztet* a legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Astilián Simon őrmester a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában. 1868. évi október 28-án avattatott fel a cs. és kir. 2. huszárezredhez, honnan öt évi tényleges szolgálat után 1874 január hó 1-ével lépett át a cs. és kir. 10. sz. országos csendőrparancsnoksághoz. A legfelsőbb szolgálat követelményeinek mindenkor odaadó buzgalommal és lankadatlan szorgalommal felelt meg; magát szolgálatban sohasem kímélte, alárendeltjeit a legjobban befolyásolta; mint őrsparancsnok, Őrsét folytonosan példás rendben tartotta; a közbiztonsági szolgálatot szakértelemmel vezette s mindig azon fáradt, hogy a csendőrségi intézmény tekintélyét emelje. 1880. évben Schneider Márton nagysajói lakoson elkövetett rablás tetteseit derítette ki alig 13 órai észszerű nyomozás után. Ugyanazon évben számos betörést nyomozott ki. 1883. évben Otlaka községben eréllyel párosult tapintattal vette elejét egy lázadásnak. 1887. évben Sikló község határában egy földméréssel foglalkozó mérnök életét mentette meg az ellene fellázadt nép dühétől. Ugyanezen évben a Fehérvörös vizének kiáradása alkalmával működött közre rendkívüli kitartással és önfeláldozással. 1892. évben több rendbeli gyűjtogatás értelmi szerzőit puhatolta ki. 1893. évben Juhász János cserepesi lakost találta látszólag megfagyva az országúton. Mindenki holtnak vélte, de Astilián őrmester órákon át tartott fáradalmas élesztési kísérletei által végre mégis életre hozta. Ezek csak töredékek, de jellemző adatok a kiváló altiszt értékes működésére. 1896. évben, mert Őrsét 23 évi szolgálata alatt mindenkor mintaszerűen vezette s a fegyelmet helyesen kezelte, kerületi dicsérő okirattal láttatott el. Ezenkívül még egy kerületi dicsérő okirati, öt ízben nyilvános megdicsérésben, két ízben honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült. 1898. évben pedig őfelsége adományozta részére a koronás ezüst érdemkeresztet.

Pauer Frigyes őrmester 1875 október 16-án avattatott fel a cs. és kir. 10. sz. országos csendőrparancsnoksághoz. A csendőrségnél – később az I. számú kerület állományában – harminc évet meghaladóan szolgált mindenkor a legbuzgóbban és teljes odaadással. Már mint próbacsendőrként a nagyszabeni őrsön 1875 október havától 1876. év június 19-ig betöréses-lopásért 9, halált okozó testisértésért 2 és különböző törvényszegésért 47 egyénnek kinyomozása és feljelentése körül működött eredményesen közre. 1876-1882. években a kőhalomi, a nagyszabeni, a dusi, feleki és végül a szelistyei őrsökön összesen 177 egyént fogott el és 179 egyént jelentett fel. Mint altiszt, a szászvárosi, puji és a hátszegi igen terhes őrsökön teljesített eredményes közbiztonsági szolgálatot. 1882-től 230 egyént tartóztatott le és 353 egyént jelentett fel a hatóságánál. Nagy érdeme, hogy igen sok derék csendőrt nevelt az intézménynek. Számos elismerésben és dicséretben

volt része. 1898. évben őfelsége a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Józsi István őrmester az I. számú kerület állományában. Már fiatal csendőr korában adta tanújelét a legfelsőbb szolgálat iránti szeretetének. A nyolcvanas évek elején a sepsiszentgyörgyi és a hídvégi őrskörletekben végzett eredményes munkát s fékezte meg az ott garázdálkodó lótolvajokat. 1882-ben lépett elő valóságos őrsvezetővé, egyidejűleg áthelyeztetvén a II., 1883. évben a IV., majd 1884. évben az V. számú csendőrkerületekhez, mely kerületeknél – éppen a felállításuk idején – mint segédoktató a legénység helyes kiképzése körül szerzett elévülhetlen érdemeket. 1884. év végén visszahelyeztetett az I. számú kerülethez s a vízaknai őrs parancsnoka lett. 1897. évben lépett elő valóságos őrmesterré. Említett őrsöt másfél évtizeden át parancsnokolta (1897-ig), majd a nemzetiségi szempontból sokkal fontosabb balázsfalvai Őrsre helyeztetett. A hozzáfűzött várakozásoknak teljesen megfelelt. Általános tisztelet és megbecsülés övezte, őfelsége 1898. évben a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Gábriel Alajos járásőrmester, született 1861. évben Szerdahely községben. 1883. évben avattatott fel a m. kir. 75. számú honvédszászlóaljhoz, honnan mint tizedes 1886. évben lépett át a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományába. 1887. évben cts. őrsvezető, 1888. évben valóságos őrsvezető, 1892. évben cts. őrmester és 1895 július hó 1-től őrmester. A közbiztonsági szolgálatban kifejtett eredménydús tevékenysége elismerésül egy ízben honvédelmi miniszteri s öt ízben kerületi parancsnoksági dicsérő okirattal láttatott el s három ízben részesült nyilvános megdicsérésben. 1893. évben több nagyobb bűnténynek Magyar-, Horvát- és Stájerországokra kiterjedt nyomozásánál tanúsított fáradhatatlan ügybuzgalmaért és kitűnő szolgálataiért őfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki. Ezen nagyszabású nyomozásban tanúsított tevékenysége az 1894. évi csendőrségi zsebkönyvben (118-147. oldalon) részletesen ismertetve van. Ezen években őrsparancsnok Zalaegerszegen. Érdekes megemlíteni, hogy Gábriel járásőrmester a sok nyomozás sikerét annak köszönhette, különösen a Dunántúl nagy csapatokban kóborló cigányokkal szemben, hogy önszorgalomból tökéletesen megtanulta, illetve elsajátította a cigánynyelvet. Ez azután nagy tekintélyt szerzett neki a cigányok soraiban.

Hubert Gyula őrmester, született Román-Kécsa községben, Torontál vármegyében. 1876. évben avattatott fel a cs. és kir. 13. tábori tüzérezredhez, honnan 1881. évben szabadságoltatván, szeptember hó 21-én lépett be a m. kir. I. számú csendőrkerülethez, honnan a szervezés folyamán a II. számú kerülethez helyeztetett át. 1887. évben cts. őrsvezetővé, 1889.

évben valóságos őrsvezető, 1892. évben cts. őrmesterré és 1895. évben valóságos őrmesterré lépett elő. 1893. évben a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett fáradhatatlan tevékenységeért és buzgalmaért kerületi parancsnoksági, 1894. évben a Hódmezővásárhelyen kitört szocialista lázadás alkalmával tanúsított bátor és elszánt magatartásáért öfelsége által az I. osztályú vitézségi ezüst éremmel lett kitüntetve. A kerületi tanosztálynál huzamosabb időn át volt segédoktató.

Balogh Mihály járásőrmester. 1857. évben született Csernátfalun. 1877-ben soroztatott be a cs. és kir. 2. gyalogezredhez, hol három évet szolgált. 1882 június 4-én lépett be a m. kir. II., 1883. évben pedig áthelyeztetett az V. számú kerülethez. 1886. évben cts. őrsvezető, 1887. évben valóságos őrsvezető, 1890 november 1-én cts. őrmester, 1895 július 1-ével valóságos őrmester. A közbiztonsági szolgálat terén tanúsított érdemdús szolgálataiért öt ízben részesült dicsérő elismerésben, e között egy ízben a honvédelmi miniszter által, egy ízben a kerületi parancsnokság által nyilvános megdicsérésben részesítetett, három ízben részesült jutalomban. 1884. évben Alsókubinban dühöngött nagy tűzvész alkalmával annak tova-terjedésének megakadályozása s a mentési munkálatok körül tanúsított fáradtságot és félelmet nem ismerő magatartásáért öfelsége által az ezüst érdemkereszttel lett kitüntetve. A kilencvenes években őrsparancsnok volt Gyetván. Összes szolgálati ideje alatt 700 egyént fogott el és körülbelül 1500 egyént jelentett fel. 1904 május 1-ével neveztetett ki járásőrmesterré és 1906 december 1-ével helyeztetett nyugállományba.

Ráduly József őrmester, a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában. 1873 december 1-én önkéntesen lépett be a cs. és kir. 10. számú országos csendőrparancsnoksághoz. Már mint csendőrnek alkalma nyílt a csendőrszolgálat terhes és életveszélyes oldalával megismerkedni, amennyiben a görgény-szentimrei és palotailvai őrsökön szolgálata idején egy Romániából Magyarországra jött 10 tagból álló rablócsapatnak Csik- és Marostordamegyei havasok közötti garázdálkodásai megakadályozásában két teljes hónapon át vett részt a fáradtsággal és nagy nélkülözésekkel folytatott üldözés eredményében: hogy a rablók – miután vezérük lelövetett – a gergyói havasokon át Romániába visszamenekültek. 1875. évben Bisztra völgyében egy rablógyilkosság négy tettesének kézrekerítésében fejtett ki értékes szolgálatot. Megbízhatóságának legfényesebb bizonyossága az, hogy már mint csendőr bízott meg ideiglenesen több Őrs vezetésével. Eredményes munkásságát a Csendőrségi Zsebkönyv 1884. 1887., 1890., 1899. és 1904. évi számai ismertetik. Jelentős eredményű ténykedése volt az 1886. február 28-án a vulkói aranybánya nagyszabású feltörése tettesének 17 napon át ügyességgel és szakértelem-

mel folytatott nyomozás során történt elfogása, melyért a nonvédelmi miniszter részéről dicsérő okirattal láttatott el. 1883. évben rablógyilkosok elfogásáért láttatott el dicsérő okirattal. Huszonöt évi szolgálatának fordulójában összesítve tevékenysége, megállapított, hogy ez idő alatt több mint 600 egyént fogott el és 1000-nél több egyént jelentett fel. őfelsége 1898. évben a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Weisserer Róbert őrmester, a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában. Felavattatott 1872 szeptember 6-án a cs. és kir. 10. országos csendőrparancsnoksághoz. Hosszas, több évtizedes csendőrségi szolgálata alatt a kiválóbbnál-kiválóbb eredményeket mutatta fel. Odaadó működéséért 1880. évben nyilvános megdicsérésben, 1883. évben – mint szerdahelyi őrsparancsnok – két ízben szintén nyilvános megdicsérésben részesített. 1884. évben veszélyes vándorcigányok életveszélyek közötti kézrekerítéseért nyert ismételt nyilvános dicséretet. 1888-ban egy közfeltűnést keltő postarablás (pálfalva-hegyi) tetteinek elfogásáért tüntettetett ki parancsnoksági dicsérő okirattal. 1889. évben Schwarz Mihály szépnári lakos sérelmére elkövetett orgyilkosság tettesét fogta el, melyért szintén kerületi dicsérő okirattal láttatott el. 1894. évben Pinták községben egy vadházasságban élő házaspár gyilkoltatott meg ismeretlen tettesek által s hulláik a község közepén levő kútba dobattak. A minden fonal hiányában levő bűneset nyomozásához nagy becsvággyal fogott hozzá Wasserer őrmester, aki nagy kitartással vezetett nyomozás során a három tettest csakhamar kézrekerítette. Hosszas szolgálatai során 1000-nél több egyént tartóztatott le s 1503-at jelentett fel az illetékes bíróságnak és hatóságoknak. 1898. évben őfelsége a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

*

Erdélyi Sándor őrmester, a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában. 1861. március 11-én született Nagykanizsán. 1883. évben avattatott fel a m. kir. 77. számú honvédszázalóaljhoz, honnan 1884. évben lépett át a csendőrséghez. Tizennyévi – e között 11 évi – szárnyszámvivői (Pécsett) minőségben töltött szolgálata alatt tanúsított kötelességű, kiválóan buzgó és eredményes működéséért 1899. évben honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült. Erdélyi őrmester 1907. évig szolgált a VI. számú kerületnél. Ez évben önszorgalomból tette le a számvivőtiszti vizsgát. Mint gazdasági százados vonult nyugállományba 1924 január 1-ével. Rendkívül értékes és buzgó tagja volt az intézménynek.

*

Moldován Tivadar őrsvezető. Született 1841. évben Kolozs megye Mezőszombattelke községében. 1862-ben a cs. kir. 51. gyalogezredhez soroztatott be s tényleges szolgálata alatt

résztvett az 1866. évi hadjáratban. 1871 február 4-én – mint szakaszvezető – lépett be a cs. és kir. 10. sz. országos csendőrparancsnoksághoz. 1885. évben lett cts. őrsvezető, 1896 évben pedig őrsvezető. Egy ízben kerületi parancsnoksági dicsérő okirattal láttatott el, két ízben pedig nyilvánosan dicsértetett meg. 1882-ben egy puskákkal, pisztolyokkal, fesszékkal és vasvillákkal felfegyverzett s a szolgabíró és jegyző ellen – a tilosban legelt tehéncsorda behajtása miatt – felázadt, kb. 200 főnyi néptömeg ellen alkalmazott lőfegyverhasználat alkalmával tanúsított higgadt, bátor és határozott magatartásáért őfelsége által a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntettetett ki. 1899. évi október hó 28-án kelt legfelsőbb elhatározásával Őfelsége részére tekintettel 37 éven felüli katonai – ebből a csendőrségnél 28 évet meghaladó – szolgálata alatt tanúsított mintaszerű magaviselet, hű kötelességteljesítés és ernyedetlen buzgalmaért a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta.

Egyed József őrmester, az I. számú csendőrkerület állományában. 1870 február 4-ével avattatott fel a cs. és kir. 2. sz. gyalogezredhez s onnan 1873. év végével mint szakaszvezető helyeztetett a tartalékba; de a következő év augusztus 10-én belépett a cs. és kir. 10. sz. országos csendőrparancsnoksághoz. Nevezett altiszt közel 30 évi csendőrségi szolgálata alatt folytonosan a legodaadóbb és kötelesség-hű működésével, nemkülönben derék férfias jellemével tünt ki. 1900. évig közel 500 bünesetet derített fel, tettesekként több mint 200 törvényszegőt adott át az igazságszolgáltatásnak s mintegy 500 egyént jelentett fel a bíróságoknak. Őrsét mindenkor példás rendben tartotta, az alárendeltjeit, valamint a szárnyszékhelyen rábízott számos próbacsendőrt helyesen oktatta, nevelte és fegyelmezte. 1898 december 5-én kelt királyi elhatározással részére a koronás ezüst érdemkereszt a legkegyelmesebben adományoztatott.

Jencsa György cts. őrmester, született a sárosvármegyei Kisvitéz községben. 1876. évben avattatott fel a cs. és kir. 67. gyalogezredhez, hol 1879. év szeptember hó 19-ig mint tizedes szolgált. 1883. évben lépett be a m. kir. csendőrséghez az V. számú kerülethez. Címzetes őrsvezető 1891. évben, valóságos őrsvezető 1893. évben, cts. őrmester 1896 szeptember 19-től. 1895. évben Verbény (Nyitra m.) községben pusztított tűzvész alkalmával egy ember életének saját élete kockáztatásával a biztos tűzhaláltól való megmentéséért Őfelsége által az ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki. 1899-ben őrsparancsnok Füleken.

Viola Márton járásőrmester, a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában. Született 1855 július hó 27-én Hajdú vármegye Földes községében. 1875 február hó 28-án avattatott fel a cs. és kir. 39. gyalogezredhez s háromévi tényleges szol-

gálai kötelezettség után – mint szakaszvezető – a tartalékba helyeztetett. 1879 szeptember hó 29-én lépett át a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz. Csendőrségi szolgálatának kezdete óta hivatása iránti nagy szeretetből a legjobb igyekezettel teljesítette a terhes közbiztonsági szolgálatot, amelyben állandóan a legnagyobb eredményeket érte el. Bezárólag 1899. évig húsz évet meghaladó csendőrségi szolgálata alatt ezrekre menő büntettet, vétséget és kihágást derített ki s ezeknek tettesét és részeseit juttatta az igazságszolgáltatásnak kezébe. Kilenc ízben részesült dicsérő elismerésben. 1899. évben öfelsege részére a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

Bohár Mihály őrmester, a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában. 1873. évi október 25-én avattatott fel a cs.éskir. 5. gyalogezredhez s onnan 1878. évi január hó 25-én lépett át a m. kir. csendőrséghez. Bezárólag az 1903. évig 22 évet meghaladóan teljesített szolgálatot. Ebben az időben Ujaradon volt őrsparancsnok. A felállítás nehéz idejében kimagaslott erélyessége, ernyedetlen buzgalma és teljes megbízhatósága által. A hatóságokkal és a közönséggel szemben tanúsított magatartása is mindig mintaszerű volt, magának köztiszteletet, előljáróinak teljes megalégedését, alárendeltjeinek pedig ragaszkodását és becsülését érdemelte ki. öfelsege 1900 február 24-én a koronás ezüst érdemkeresztel tün-tette ki.

Nagy Mihály Lajos őrmester, a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában. 1856. évben született a Háromszék-megyei Esztelnek községben. 1876 február hó 8-án avattatott fel a cs. és kir. 2. sz. gyalogezredhez, 1879 december hó 16-án lépett át – mint tizedes – a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz, majd áthelyeztetett a m. kir. II. számú kerülethez. A csendőrségnél 1900. évig bezárólag 24 éven át teljesített szolgálatot. Nevezett dicséretes tevékenységet fejtett ki, őrsét is mintaszerűen vezette, legénységét helyesen és eredményesen nevelte és fegyelmezte. Négy ízben lett nyilvánosan megdicsérve, két ízben csendőrkerületi és két ízben honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal ellátva. 1900. évi május hó 23-án kelt legfelsőbb elhatározással részére a koronás ezüst érdemkereszt adományoztatott.

Szigeti György járásőrmester, a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában. Született 1852. évben Gyulán. 1872. évben soroztatott be a cs. és kir. 68. gyalogezredhez, honnan 1875. évben – mint szakaszvezető – szabadságoltatott. 1878. évben a boszniai okkupáció alkalmával a II. osztályú vitézségi ezüst érdemkeresztel tüntettetett ki. 1883. évben a II. számú csendőrkerülethez" lépett be, honnan még azon évben a VI. számú csendőrkerülethez helyeztetett át. Cts. őrsvezető 1883. szeptember 28-tól, valóságos őrsvezető 1884 április 11-től, cts. őrmester 1886 július 11-től, őrmester 1895 július

1-től, járásörmester 1903-tól. A közbiztonsági szolgálat terén tanúsított fáradhatlan szorgalma és kitűnő eredményeiért több ízben részesült nyilvános megdicsérésben és három ízben lett kerületi parancsnoksági dicsérő okirattal ellátva. Huzamosabb időn át parancsnokolta a csurgói őrsöt.

Kovács Gergely címzetes őrmester, a m. kir. I. sz. csendőrkerület állományában. Született 1861. évben Felső-Tótfalván Udvarhely vármegyében. 1883. évben avattatott fel a cs.éskir. 82. gyalogezred póttartalékába, honnan a nyolcheti kiképzés után szabadságoltatott. 1885 szeptember hó 18-án lépett be a m. kir. IV. számú csendőrkerülethez, honnan 1898. évben saját kérelmére helyeztetett át a m. kir. I. számú kerülethez. Buzgó, igen szorgalmas és tevékenyen munkálkodó tagja volt a csendőrségnek. 1890. évben Felsőmislye (Abauj-Tornam.) községben dühöngött tűzvész alkalmával több emberéletnek saját élete kockáztatásával a tűzhaláltól történt megmentéséért öfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

Teutschländer Hugó őrmester, a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában. Született Nagyszebenben 1862. évben. Felavattatott 1882. évben a cs. és kir. 31. gyalogezredhez, honnan 1885. évi november hó 19-én lépett át a m. kir. I. sz. csendőrkerülethez. 1891. évi augusztus hó 1-én helyeztetett át a IV. számú kerülethez. 1890 április 6-án címzetes őrsvezetővé, 1892 január 11-én címzetes őrmesterré és 1895 július 1-ével valóságos őrmesterré léptettetett elő. 1898 április hó 18-án Szatmár vármegye Baticz községben pusztított tűzvész alkalmával két emberéletnek saját élete kockáztatásával a biztos tűzhaláltól történt megmentéséért öfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki. Teutschländer őrmester nevéhez fűződik az 1898. évben Szatmárnémeti sz. kir. város határában Papp Elemér sérelmére elkövetett bérgyilkosság fáradtságos és eredményes kinyomozása. (A gyilkosság értelmi szerzője, Papp Béla 1900 november 20-án kivégeztetett.) Ennek a mintaszerű nyomozásnak részletes leírását a Csendőrségi Zsebkönyv 1902. évfolyama ismerteti.

Romosán Vazul őrmester, aki később II. osztályú törzsőrmesterré lépett elő, 1885. évben vétetett fel próbaszolgálatra a csendőrséghez. 1900. évben 15 évi csendőrségi szolgálata alatt úgy a közbiztonsági szolgálat terén, mint a deési szárnynál a számviteli és egyéb irodai teendők végzése körül tanúsított kiváló buzgalmaért a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal látatott el. 1910. évben 25 évet meghaladó csendőrségi szolgálata alatt mindenkor nagy buzgalommal teljesített eredményes tevékenységéért honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült.

Kaufmész Mihály járásörmester, a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában. Született Prázmár községben (Brassó vármegye). 1873 április hó 16-án – mint önként belépő –

avattatott fel a cs. és kir. 10. sz. országos csendőrparancsnoksághoz, honnan 1880 december hó 11-én a cs. kir. 2. gyalogezred tartalékába helyeztetett. De a csendőrségi szolgálat iránti előszeretet és vágy által ösztönözve, már a következő év végével újból kérte felvételét s azóta 30 évet meghaladóan szakadatlanul szolgált (1904. évig bezárólag), ebből huszonhét éven át mint altiszt a csendőrségnél. Mindenkoron kiválóan minősített s állandóan nehéz őrsöket parancsnokolt. Szolgálati ideje alatt 275 egyént fogott el és 1216 egyént juttatott az igazságszolgáltatás kezére. Öt ízben nyert dicsérő okiratot és három ízben dicsértetett meg nyilvánosan, őfelsége 1903. évben részére a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta. Később járás- és őrsparancsnok volt Besztercén.

Bokor Miklós járásörmester, a m. kir. III. sz. csendőrkerület állományában. Született 1853. évben Dálnok községben (Háromszék vármegye). Felavattatott 1875. évben és a cs. és kir. 2. gyalogezredhez osztatott be. 1878 szeptember hó 9-én – mint tizedes – szabadságoltatott. 1878 december 8-án lépett át a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz, ahol 1881. évben tett altiszti vizsgát s neveztetett ki címzetes őrsvezetővé, egyidejűleg áthelyeztetvén a felállítás alatt álló szegedi kerülethez. Itt 1882 május hó 1-én őrsvezetővé lépett elő. 1882 november 30-ával a m. kir. III. sz. csendőrkerülethez helyeztetett, ahol 1884. évben címzetes őrmesterré, 1888. évben pedig valóságos őrmesterré neveztetett ki. 1882-1912. években őrsparancsnok, közben nyolc éven át mint szakaszparancsnok-helyettes kifogástalanul működött. Mintaszerű tevékenysége, rendkívül kitartása közismert volt s valóságos fogalommal vált. Csak egy időszakot említve, pl. 13 év alatt összesen mintegy 300 bűntettet és vétséget derített ki s ezekért jelentékeny számú bűntettet és törvényszegőt fogott el és jelentett fel. A közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredményes tevékenységéért egy ízben honvédelmi miniszteri, két ízben kerületi parancsnoksági dicsérő okirattal láttatott el, egy ízben pedig nyilvánosan dicsértetett meg. Később szárnyirodai segédmunkásként osztatott be Nagyváradra, majd szolgálata vége felé mint járásparancsnok Tenkén (Bihar vármegye) teljesített hosszabb időn át szolgálatot. 1900. évben őfelsége a koronás ezüst érdemkeresztel tüntette ki e derék altisztet.

Virág György őrmester, a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában. 1872 február 26-án avattatott fel a cs. és kir. 26. vadászászlóaljhoz. 1877 június 21-én lépett be a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz, honnan a felállítás (megszállás) idején helyeztetett át a II. számú csendőrkerülethez. 1901. év augusztus hó 1-én helyeztetett nyugállományba 23 évet meghaladó szolgálat után, melyből 19 évet mint őrsparancsnok szolgált. Szolgálatának legszebb eredménye volt az, mikor –

mint csendőr – 1878. évben a megyesi őrsön kitartó, erélyes és észszerű nyomozás után egy katonaszökevényt, ki a rozsondai erdőben rablásaival rettegésben tartotta a lakosságot, elfogta. Összes szolgálati ideje alatt 2200 egyént fogott el, illetve jelentett fel. Bács-Bodrog vármegyében két nagy tűzvész és 1897. évben ugyancsak Bács-Bodrog vármegyében pusztított nagy árvízveszély alkalmával is kimagasló tevékenységet fejtett ki. öfelsége 1900. évben kiváló érdemei elismeréséül részére a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta.

Weither Mihály II. oszt. törzsőrmester, a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában. 1875. évi augusztus 16-án avatott fel a cs. és kir. 10. számú országos csendőrparancsnokszághoz és 1901 január 1-ével helyeztetett 25 évi tényleges csendőrségi szolgálat után nyugállományba. 1875-1886. évig a közbiztonsági szolgálatban ért el rendkívül szép eredményeket, amennyiben mintegy 400 büntettest jelentett fel, illetve kerített kézre, ezek közül több rettegett rablót és fegyházból megszökött fegyencet. 1886. évtől irodai szolgálatra alkalmaztatott, mely alatt becsületes működésével előjárói elismerését és bizalmát ritka magas mérvben nyerte el. A csendőrség e kiváló tagját öfelsége 1901. évben a koronás ezüst érdemkeresztel tüntette ki.

Szártory Jenő őrmester, a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában. Közel 29 évi és e között 17 évi csendőrségi szolgálat után a csendőrségi szolgálatban szerzett testi törődöttsége miatt 1900. év december 1-ével helyeztetett nyugállományba. Mint katona résztvett az 1866. évi porosz hadjáratban. Csendőrségi szolgálata alatti magatartása és működése olyan volt, hogy úgy előjáróinak meglegedését, mint a hatóságoknak és a lakosságnak feltétlen bizalmát és tiszteletét kiérdemelte. 1901. évben öfelsége – úgy háborúban, mint békében teljesített buzgó és sikeres működései elismeréséül – részére a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta.

Vona József őrmester, a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában. 1852. évben született Egerben. 1876 október hó 17-ével avatott fel a cs. és kir. 12. huszárezredhez. 1877. évben szabadságoltatott. 1880 január 13-án lépett be a m. kir. erdélyi csendőrséghez, honnan 1882. évben – a megszállás idején - helyeztetett a m. kir. IV. számú csendőrkerülethez. Címzetes őrsvezető 1881 november 21-ével, valóságos őrsvezető 1882 április 6-ával, címzetes őrmester 1883 szeptember 6-ával és valóságos őrmester 1886 március 26-ával. Hosszú éveken át parancsnokolta a nyíregyházai lovasőrsöt.

Négy ízben dicsértetett meg nyilvánosan; három ízben csendőrkerületi parancsnoksági és egy ízben honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal lett ellátva, öfelsége – 50 éves uralkodási évének jubileuma alkalmával – 1898 november

30-án kelt legfelsőbb elhatározásával a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

*

Schrédl Károly járásörmester, a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában. 1846. évben született Szombathelyen. 1869 augusztus hó 18-án avattatott fel a m. kir. 62. honvédszászlóaljhoz, honnan – mint őrmester – 1877 február 1-én a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz lépett át. 1880 november ii -én valóságos őrsvezető címzetes őrmesterré neveztetett ki. A megszállás idején, 1881 december hó 1-ével a szegedi, 1883. év október hó 1-ével a székesfehérvári kerülethez helyeztetett. 1882 október 1-én lépett elő valóságos őrmesterré, 1904 május 1-ével padig járásörmesterré. Negyven éven felül – megszakítás nélkül – szolgált az intézménynél.

Hivatásszerű kötelmeit ezen hosszú idő alatt mindenkor a legnagyobb kötelelességtudással, páratlan készséggel és kiváló jó eredménnyel teljesítette. Érdemei elismerésül hét ízben dicsértetett meg. 1911. évig bezárólag 570 büntettest fogott el és 1660 egyént jelentett fel az illetékes hatóságoknak. Az általa megszerzett bűnjelek értéke meghaladja a 200.000 aranykoronát. Őrsparancsnok volt a karánsebesi, a baranyasellyei, a felsősegesi és a nagyatádi őrsökön.

1901. év március 6-án őfelsége a koronás ezüst érdemkereszttel, 1910. év február hó 27-én 40 éven át tanúsított, mindenkor kötelelességű és példás magatartása, valamint kiválóan buzgó és rendkívül eredményes működése legfelsőbb elismerésül az *arany érdemkereszttel* a legkegyelmesebben kitüntetni méltóztatott.

Schrédl járásörmester hasonnevű fia vezérkari ezredes, Vilmos nevű fia csendőrszászados.

Kimagasló szolgálati tevékenységeit a Csendőrségi Zsebkönyv 1902., 1904. és 1911. évfolyamai ismertetik.

*

Ringer Alajos II. osztályú törzsörmester, a m. kir. II. sz. csendőrkerület állományában. 1855. évben Nagy-Küküllő vármegye Kőhalom községében született. 1876. évben avattatott fel a cs. és kir. 31. gyalogezredhez. Szakaszvezetői rendfokozatban 1879 október 4-én lépett be a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz. 1900-ig bezárólag 27 évet meghaladó idő alatt, amelyből 24 évet töltött mint őrsparancsnok különböző őrsökön, mint segédoktató a tanosztálynál, mint számvivőségi segédmunkás a m. kir. II. számú csendőrkerület számvivőségénél, kiváló szorgalma, buzgósága és teljes megbízhatóságával mindenkor kiérdemelte előljárói bizalmát. A nagy pontosságot igénylő számvivői szakmában kiválóan felelt meg. Érdemei révén osztatott be később a belügyminisztérium szakszámvevőségéhez, őfelsége 1901. évben tüntette ki a koronás ezüst

érdemkereszttel, miután már előzetesen több ízben részesült nyilvános és kerületi dicsérő elismerésben.

Szőcs Mihály járásörmester, a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában. 1856. évben született Csiksomortán községben. 1877. évben avattatott fel a m. kir. 26. honvédszászlóaljhoz. Mint tizedes 1879. év június 16-án lépett át a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz. 1882. évben tette le az altisztí vizsgát és lépett elő címzetes őrsvezetővé. 1883. évben már valóságos őrsvezető. 1888. évben helyeztetett át a m. kir. VI. számú csendőrkerülethez, hol Pápán huzamosabb időn át őrsparancsnokoskodott. 1888-ban címzetes őrmester, 1895. évben valóságos őrmester. 1904. évig bezárólag 500 büntettest fogott el és 1534 egyént jelentett fel. 1904. évig három ízben kerületi parancsnoksági dicsérő elismerésben és három ízben nyilvános megdicsérésben részesült, őfelsége e kiváló csendőraltiszttel 1901. évben a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Barabás Ignác őrmester, született 1852. évben Gyergyókilyénfalván. Felavattatott 1874. évben a m. kir. 1. számú budai honvédszászlóaljhoz. 1877 február hó 17-én lépett be a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz s ott 1881 május 3-án címzetes őrsvezetővé lépett elő s ugyanazon év november 1-ével valóságos őrsvezetővé. Része volt a szegedi csendőrkerület megszállásában. Itt 1883 november 1-ével címzetes őrmester és 1884 március 1-ével őrmesterré lépett elő. Húsz éven felüli időn át működött fáradtságot nem ismerő odaadással az orsovai őrsön.

A közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredményes ügybuzgóságáért s tevékenységéért több ízben részesült nyilvános megdicsérésben; egy ízben honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal és egy ízben kerületi dicsérő okirattal láttatott el. 1897. évben őfelsége a koronás érdemkereszttel tüntette ki.

E kiváló altiszt érdemes tagja volt az intézménynek, a súlyos terheket jelentő határszéli orsovai őrsöt mintaszerű rendben vezette, számtalan bonyolult közbiztonsági zavart derített ki, törvénysértőt fogott el és jelentett fel. Előjárói bizalmát, alárendeltjei hűséges ragaszkodását, a hatóságok és a lakosság nagyrabecsülését állandóan kivívta a maga számára.

Müller János m. kir. I. számú csendőrkerület állományába tartozó őrsvezető címzetes őrmester a közbiztonság terén 26 és fél éven át tanúsított ügybuzgó és eredményes tevékenységéért 1901. évben a honvédelmi miniszter által dicsérő elismerésben részesítettet.

Burdea László címzetes őrsvezető, a m. kir. I. sz. csendőrkerület állományában. 1901. évben 18 évi szolgálata alatti hűséges magatartása és odaadó tevékenységéért kerületi parancsnoki dicsérő okirattal láttatott el.

Noé Mátyás őrmester, a m. kir. IV. számú csendőrkerület

állományában. 1875 február 18-án avattatott fel a cs. és kir. 44. gyalogezredhez, honnan ugyanazon év október hó1-énacs.és kir. 7. huszárezredhez helyeztetett át. Bosznia megszállásában 1878. évben résztvett a zepcei és maglaji ütközeteknél. 1881 december hó 29-én lépett be a csendőrséghez. Ezen derék altiszt hosszas szolgálata alatt (bezárólag 1904) az annyira terhes csendőrségi szolgálatnak teljes odaadással szentelte magát s sikerült is neki igen figyelemreméltó eredményeket felmutatnia. Összes szolgálati ideje alatt mintegy 800 egyént fogott el és 6000 egyént jelentett fel az illetékes hatóságoknak. Mint tábori csendőr hadgyakorlatok alkalmával számos éven át igen hasznos szolgálatokat tett és teljes megelégedésre működött. 1902. évben öfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

Nagy György őrsvezető, a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában. A cs. kir. 38. gyalogezrednél három évig szolgált. A m. kir. csendőrségnél 1902. évig, húsz évet meghaladóan teljesített szolgálatot. Bosznia megszállása alkalmával őt ütközetben vett részt. Kötelességérzettől áthatva a legnagyobb odaadással s legszebb eredménnyel teljesítette szolgálatát mindaddig, míg a terhes szolgálat okozta testi törődtsége folytán a nyugállományba nem kényszerült vonulni.

1902. évben – ez alkalomból folyólag – öfelsége által a koronás érdemkereszttel tüntettetett ki.

Orbán Sándor járásörmester, a m. kir. III. sz. csendőrkerület állományában. Született a somogyvármegyei Kaposmérő községben 1858 május hó 29-én. 1878. évben avattatott fel a cs. és kir. 44. számú gyalogezredhez, honnan 1881. évben lépett át a m. kir. I. számú, majd még ez évben a II. és ottani rövid szolgálata után a III. számú csendőrkerülethez. Címzetes őrsvezető 1885. évben, őrsvezető 1886. évben, címzetes őrmester 1888. évben, őrmester 1895. évben, járásörmester 1904. évben. Hosszas szolgálati ideje alatt fáradhatlan buzgalommal és lelkes kitartással szentelte magát az annyira terhes csendőrségi szolgálatnak. Életrealóságának, megbízhatóságának számtalan jelét szolgáltatta. 1887. évtől két évtizedet jóval meghaladóan parancsnokolta a vaskóhi (Bihar vármegye) őrsöt. A közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredményes tevékenységéért a honvédelmi miniszter által két ízben, a kerületi parancsnokság részéről három ízben lett dicsérő okirattal ellátva, öfelsége 1902. évben tüntette ki a koronás ezüst érdemkereszttel.

Rosenauer Péter II. osztályú törzsörmester, a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában. Született 1856. évben a Brassóvármegyei Szentpéter községben. Felavattatott 1875. évben a cs. és kir. 10. sz. országos csendőrparancsnoksághoz. Harminc évet meghaladóan szolgált a csendőrségnél, ebből 7 éven át a közbiztonsági szolgálat terén kitartó buzgalommal és eredménnyel. Ezért nyilvános megdicsérésben is részesült. 1879.

évben nevezetett ki címzetes őrsvezetővé, 1880 január 26-án őrsvezetővé, 1882. évben címzetes őrmesterré, 1884. évben őrmesterré, 1900 augusztus 1-én pedig II. osztályú törzsőrmesterré. Szárnyirodai segéd munkásként 1882 május 1-én vezényeltetett a nagykikindai szárnyirodába, honnan 1885 november 1-én a felállított soproni szárnyhoz szárnyszámvivői minőségben helyeztetett át. Az időtől szakadatlanul Sopronban működött s ezen beosztásában kiváló szorgalmat, pontosságot és feltétlen megbízhatóságot tanúsított. Kiváló szolgálatai elismerésül hat ízben – ebből egyszer honvédelmi miniszter által – dicsértette meg, 1902. évben pedig öfelsége a koronás ezüst érdemkeresztel tüntette ki.

Schaffer Jakob 1857. évben született Temes vármegye Ujbesseny községében. Felavattott 1877 január 19-én a cs. és kir. 28. tábori vadászszázalajhoz. Mint szakaszvezető 1882. év január hó 1-én közvetlenül lépett át a m. kir. csendőrséghez. 1882 július 16-án a m. kir. I. számú kerülettől a IV. számúhoz, onnan 1883. évben a felállítás alatt állott V. számú kerülethez helyeztetett. Címzetes őrsvezetővé 1882. évben, őrsvezetővé 1883. évben, címzetes őrmesterré 1886. évben, őrmesterré 1892. évben, II. osztályú törzsőrmesterré 1900 augusztus 1-én nevezetett ki. 1883-1897. évig őrsparancsnok volt. 1897 október 1-től kerületi számvivőségi segéd munkás.

Schäffer törzsőrmester a közbiztonsági szolgálatban tanúsított kiválóan eredményes működéséért négy ízben nyilvánosan dicsértetett meg, egy ízben kerületi parancsnoksági és egy ízben honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal láttatott el. öfelsége 1902. évben a koronás ezüst érdemkeresztel tüntette ki e derék altisztet.

Moser József címzetes őrmester, a m. kir. VI. sz. csendőrkerület állományában. 1871 március 7-én avattott fel a m. kir. 74. honvédszázalajhoz. 1881 szeptember 16-án – mint tartalékos szakaszvezető – lépett át a csendőrséghez, honnan 20 évi szolgálat után 1901 december hó végével vonult nyugállományba. Két évtizedes közbiztonsági szolgálata alatt tanúsított eredményes működése legfelsőbb elismerésül, öfelsége 1902. évben részére az ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta.

Titera János járásőrmester Vízaknán született 1856. évben. Felavattott 1875. évben a cs. és kir. 10. sz. országos csendőrpáncsnoksághoz. 1879. év május hó 24-ével címzetes őrsvezetővé, ugyanezen év október 16-ával valóságos őrsvezetővé lépett elő. Megrongált egészségének helyreállítása céljából 1881. évben kilépett a csendőrség kötelékéből. 1882. év április 7-én azonban a m. kir. I. számú csendőrkerület által újból felvétetett. Címzetes őrmester 1883. évtől, őrmester 1890. évtől és járásőrmester 1904. évtől. Harminc évet jóval meghaladóan szolgálta a testületet. A közbiztonság terén tanúsított fáradhat-

lan szorgalmáért és eredményes működéséért a kerületi parancsnoksága által öt ízben, a honvédelmi miniszter által pedig egy ízben dicsértetett meg okiratilag. 1893. évben, a Küküllő kiöntése alkalmával, saját élete kockáztatásával több embert mentett meg az ár által alámosott, összeomlott épületekből, őfelsége 1902. évben a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki. Hosszú éveken át volt őrs- és járásparancsnok Medgyesen.

Ehrmann Mátyás járásörmester 1856. évben született Hosszuaszó községben (Kisküküllő vármegye). 1874. évben avattatott fel a cs. és kir. 28. vadászászlóaljhoz, hol 1878 december i-ig szolgált s honnan közvetlenül – mint fővadász – lépett át a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz. Mint őrsparancsnok 1882-től a herkulesfürdői, a berzászkai és a fehértemplomi őrsökön szolgált. A csendőrségnél 30 évet meghaladóan teljesített értékes szolgálatot. Ez idő alatt a honvédelmi miniszter által két ízben lett dicsérő okirattal ellátva, a kerületi parancsnoksága által három ízben lett nyilvánosan és okirati megdicsérésben részesítve. Szolgálati ideje alatt leginkább a román és szerb határszélen mintegy 740 törvényt fogott el és 2100 egyént jelentett fel. Őfelsége által 1902. évben a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

Kiss József I. járásörmester Kemenesmihályfalva községben (Vas vármegye), 1854. évben született. 1876. évben avattatott fel a m. kir. 75. honvédszászlóaljhoz, honnan – mint őrsvezető – 1877 június 16-án közvetlenül lépett át a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz. Címzetes őrsvezetővé 1881 december 11-én neveztetett ki. 1882 május 1-én a II. számú kerülethez helyeztetett. Még ez évben őrsvezetővé lépett elő. 1884. évben a m. kir. VI. számú csendőrkerülethez helyeztetett. Itt lépett elő 1884. évben címzetes őrmesterré. 1891. évben pedig őrmesterré. Járásörmesterré 1904. évben neveztetett ki. Őrsparancsnok volt Zalaszentgróton, majd járásparancsnok Tapolcán.

A közbiztonság terén tanúsított eredményes működéséért két ízben nyilvánosan dicsértetett meg, két ízben pedig kerületi parancsnoksági dicsérő okirattal láttatott el. 1902. évben Őfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

*

Goldhammer Ede járásörmester. Született Csongrádon 1858. évben. Acs. és kir. 68. gyalogezredhez 1876. évben önként belépvén, onnan 1881 december hó 29-én – mint őrmester – lépett át a m. kir. II. számú csendőrkerülethez. Innen pár év múlva a III. számú kerülethez helyeztetett. Címzetes őrsvezetővé 1882. évben, őrsvezetővé 1883. évben, címzetes őrmesterré 1885. évben, őrmesterré 1894. évben, járásörmesterré 1904. évben neveztetett ki. Húsz éven át parancsnokolta a

dombroványi őröt s huzamosabb időn át a szakasz-, majd szárny székhelyen levő belényesi őröt.

Goldhammer járásörmester 1883-1902. évig mint dombroványi őrparancsnok 65 tényvázlattal 208 törvénytörtöt szolgáltatott az igazságszolgáltatás kezébe és 483 törvénytörést jelentett fel. Kiválóságát mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy több tisztjelöltet küldött felsőbbsege Őrsére a gyakorlati szolgálat elsajátítására. Komoly, rendkívül kötelességtudó, becsvágyó, figyelmes, előzékeny és teljesen megbízható altiszt volt.

Lankadatlan szorgalmáért és eredményes tevékenységeért a honvédelmi miniszter által három ízben, a kerületi parancsnokság által két ízben okirati s három ízben nyilvános megdicsézésben részesült.

Kiváló érdemei elismerésül Őfelsége által 50 éves uralkodása jubileuma alkalmából 1898. évben a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

*

Hunyadi Sándor járásörmester 1857. évben Pozsony vármegye Hidaskürth községében született. 1878. évben avattatott fel a cs. és kir. 72. gyalogezredhez, honnan – mint számvivő-altiszt – 1881. szeptember 13-án lépett be a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz. Ez év november havában az akkor felállított II. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett át. 1882. évben tette le az altiszt vizsgát és lépett elő cts őrvezetővé, 1883. évben pedig őrvezetővé. E minőségben ugyanazon év november hó végével helyeztetett át az ugyancsak felállítás alatt állott VI. számú csendőrkerülethez. Előbb az alsólendvai őröt vezette, majd 1884 május 1-től 19 éven át a muraszombati fontos határszéli őröt. Cts őrmesterré 1885. évben, 1894. évben őrmesterré lépett elő. Kiváló szolgálatainak elismerésül három ízben részesült nyilvános megdicsézésben és három ízben láttatott el dicsérő okirattal. 1893. évben több nagyobb bünténynek Magyar-, Horvát- és Stájerországban kiterjedt nyomozásánál hat hónapon át tanúsított fáradhatlan ügybuzgalmáért és kitűnő szolgálataért őfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki. Ezen ügyben kifejtett ténykedése a Csendőrségi Zsebkönyvben (1894. évfolyam) részletesen ismertette lett.

Kovács János I. őrmester, 1849. évben született a Fejérvármegyei Nagyperkáta községben. A cs. és kir. 69. gyalogezredhez 1869. évben avattatott fel. 1872. évben – mint tizedes - szabadságoltatott. 1878. évben résztvett Bosznia és Hercegovina megszállásában. 1882. évben megyei foglár lett. 1884. január hó 6-án lépett be a székesfehérvári VI. számú csendőrkerülethez, ahol 1886. évben cts őrvezetővé, azon évben még valóságos őrvezetővé lépett elő. Cts őrmester 1891-től, őrmester 1897. évtől.

A közbiztonsági szolgálat terén tanúsított szorgalmáért és eredményes működéséért három ízben lett a kerületi parancsnokság által dicsérő okirattal ellátva és két ízben nyilvánosan megdicsérve.

Kiváló és hosszas szolgálataiért Őfelsége által 1894. évben a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

Németh Gábor II. cts őrmester 1861. évben született Megyer községben (Zala vármegye.) A m. kir. *γ.* veszprémi honvédszászlóaljhoz 1883. évben avattatott fel. A következő évben vétetett fel a m. kir. VI. számú csendőrkerülethez, hol 1890. év május 1-én cts őrsvezetővé, ugyanazon év november hó 1-én őrsvezetővé és 1895 február 10-én cts őrmesterré neveztetett ki. Báltaszéken volt huzamosabb időn át őrsparancsnok.

A Renkó-féle rablóbanda megsemmisítése alkalmával tanúsított bátor és elszánt magatartásáért honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal láttatott el; az 1893. év tavaszán a Duna áradása alkalmával, nemkülönben a közbiztonsági szolgálat terén szerzett kiváló érdemeiért őfelsége legfelsőbb elhatározásával az ezüst érdemkereszttel lett kitüntetve.

Janszky József m. kir. IV. számú csendőrkerületbeli őrmesternek a közbiztonsági szolgálat terén 19 évet meghaladóan tanúsított kötelesség-hű, kiválóan ügybuzgó működéséért, valamint szakasparancsnok-helyettesi minőségben reáháramló kötelességeinek pontos és lelkiismeretes teljesítése és példás magaviseleteért a honvédelmi miniszter 1902. évben teljes elismerését fejezte ki. Ugyanezen magas elismerésben részesült *Kiss Károly* I. számú csendőrkerületbeli őrmester 18 évi és *Bohn János* II. számú csendőrkerületbeli őrmester 16 éven át teljes odaadással és a legjobb eredménnyel végzett kitűnő szolgálataiért.

Ószi Rezső őrmester, 1876 április 10-én avattatott fel a cs. és kir. 9. huszárezredhez. 1881. év december hó 30-án vétetett át a szervezés alatt álló m. kir. csendőrséghez, hol 20 évet meghaladóan – ebből 18 éven át mint őrsparancsnok és helyettes szakasparancsnok. – szakadatlanul szolgált s pihenést nem ismerő munkásságával, rendkívüli erélyével, rendíthetetlen kötelességérzetével, valamint haláltmegvető személyes bátorságával mindenkor megfelelt azon bizalomnak, melyet előljárói beléje helyeztek. Eredményteljes működéséért hat ízben lett dicsérő okirattal kitüntetve. Szabolcs vármegyében töltötte csendőri szolgálati idejét. 1902. évben őfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

Demeter Ferenc őrmester, 1850. évben született Udvarhely megye Martonos községében. 1870. évben avattatott fel a cs. és kir. 62. gyalogezredhez. A csendőrséghez 1877 augusztus 16-án vétetett fel. A megszállás idején helyezettett át a m.

kir. V. számú csendőrkerülethez. Harminc évet meghaladóan szolgált az intézménynél. A dobsinai őröt két évtizeden át parancsnokolta. Ezen idő alatt fáradtságot nem ismerő tevékenységével sikerült neki ezen nagykiterjedésű őrskörletben – hol folyton mintegy 2000 idegen bányamunkás dolgozott – teljesen megnyugtató közbiztonsági állapotokat létrehoznia és fenntartania.

1902. évben ő felsége a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Szentpéter y Sándor II. oszt. törzsőrmester, az I. számú esendőrkerület állományában. Harminc évet meghaladóan teljesített csendőrségi szolgálatot. 1876 március 22-én avattatott fel a cs. és kir. 10. számú országos csendőrparancsnoksághoz. Hosszú szolgálata alatt különféle szolgálati alkalmazásában mindig buzgón, teljes odaadással és a legjobb eredménnyel működött. 1878. évben, mint fiatal altiszt, a magyarigeni őr vezetésével lett megbízva s annak kedvezőtlen közbiztonsági viszonyait rövidesen normális állapotba terelte. 1882. évben a marosvásárhelyi szakasz ideiglenes vezetésével bízott meg, ugyanakkor az ezen állomáson felállított altiszti iskolában az oktatási teendőket is ellátta s ezen alkalmazásában az alárendelt legénységet a fegyelem helyes kezelése mellett mindig eredményesen parancsnokolta. Jeles tulajdonságaival előjárói figyelmét magára vonván, segédmunkási minőségben a kerület törzséhez osztatott be s itt 20 évet jóval meghaladó időn át igen kiváló tevékenységet fejtett ki. Hat ízben részesült dicséretben, őfelsége által 1902. évben a koronás ezüst érdemkereszttel lett kitüntetve.

Mrákovits Gábor járásőrmester, a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában. Született a bácsbodrogyvármegyei Bajmok községben 1853. évben. Acs. és kir. 23. gyalogezrednél három évi tényleges szolgálatát befejezván, 1882. évben lépett át a m. kir. csendőrséghez. Kiváló ügyessége, leleményessége és szakismeretei révén számtalan súlyos beszámítás alá eső bűncselekményt derített ki. 1903. évig bezárólag 120 egyént fogott el és 300 egyént jelentett fel. 1902. évben őfelsége a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki. A csendőrségnél 1904. évig bezárólag 33 évet felülhaladóan szolgált. 1904. év május 1-ével járásőrmesterré neveztetett ki. A kilencszázas években Újvidéken volt őr- és járásparancsnok.

Hinczel Mihály őrmester, a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában. Huszonháromévi értékes csendőrségi szolgálat után 1902 október 1-én helyeztetett nyugállományba. Nagy tevékenységet fejtett ki a közbiztonság terén, szebbnél-szebb eredményeket érve el. Szigorú intézkedéseivel a Galíciából bevándorolt uzsorások üzemiéinek vetett gátat, miáltal a lakosság háláját, előjáróinak s a hatóságoknak pedig elismerését érdemelte ki.

1902. évben öfelsége a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Hevesi Béla járásörmester, a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában. Született 1857. évben a hevesmegyei Heves községben. A m. kir. 49. számú szilágysági honvédszászlóaljban eltöltött másfélévi tényleges szolgálat után, mint tizedes, 1881 július 17-én közvetlenül lépett át a m. kir. erdélyi csendőrséghez, ahol 1905. évig bezárólag már 24 éven felül szolgált. Ez idő alatt hét ízben részesült dicsérő okirati és nyilvános dicséretben. 1902. évben öfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki. 1904 május i-vel járásörmesterré lépett elő. 1881. évtől a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában szolgált, majd áthelyeztetett a VI. számú kerülethez. A kilencszázas években Szombathelyen volt őrs- és járásparancsnok.

Hajdú Gábor örmester, 1881. évben avattatott fel a m. kir. 52. számú nógrádi honvédszászlóaljhoz, honnan 1882. évben lépett át közvetlenül a m. kir. csendőrséghez, ahol 1902 április 1-ével történt nyugdíjazásáig ténylegesen szolgált. Kitűnő szolgálatai nemcsak a közbiztonsági szolgálat terén érvényesültek, hanem a vezetése alatt álló legénység oktatása, nevelése és fegyelmezésében is. Öt ízben részesült dicsérő elismerésben. 1902. évben tüntettetett ki öfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel.

Fodor Fülöp örmester, a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában. 1858. évben született Mátészalka községben. 1878. évben avattatott fel a cs. és kir. 65. gyalogezredhez és 1881. évben közvetlenül lépett át a csendőrséghez. 1904. évben már huszonháromévet meghaladóan teljesített itt szolgálatot, mindenkor lelkiismeretes pontosságának és teljes megbízhatóságának adván tanújelét. 1903. évben öfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel lett kitüntetve.

Preidt Gábor I. oszt. törzsörmester.* 1855. évben született Brassó vármegye Botfalva községben. Felavattatott 1874 december hó 16-án – mint önkéntes újonc – a cs. és kir. 10. számú országos csendőrparancsnoksághoz. 1879 április hó 15-én cts őrsvezetővé, 1881 február hó 1-én őrsvezető cts örmesterré, 1882 május 1-én örmesterré, 1900 augusztus 1-től II. osztályú, 1904. évben I. osztályú törzsörmesterré neveztetett ki. 1878 óta segédmunkásként osztatott be a brassói szárnyirodába, hol 1880 október 1-től a szárnyszámvivői teendők önálló ellátásával bízott meg. Mint szárnyszámvivő altiszt úgy az emiitett szárnynál, mint később egészen 1887 március hó végéig a m. kir. II. számú csendőrkerület különböző szárnyainál működött. 1895 szeptember i-vel a m. kir. belügyminisztérium

* Később mint százados-számvivőtiszt helyeztetett nyugállományba. Birtokosa lett a Ferenc József-rend lovagkeresztjének.

számvevőségéhez osztatott be. Kiválóan szorgalmas, buzgó és derék, közbecsülésben álló tagja volt az intézménynek. Kiváló szolgálatai elismerésül úgy a kerületi parancsnokságától, mint a honvédelmi miniszter részéről okirati megdicsérésben részesült. Öfelsége 1900. évben a koronás ezüst érdemkereszttel jutalmazta derék csendőrének kiváló szolgálatait.

Krimpian Vazul járásőrmester, a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában. 1877. évben avattatott felacs. és kir. 28. vadászszázalóaljhoz, honnan három évi tényleges szolgálata után tartalékba helyeztetett. 1881 február 3-án lépett be a m. kir. csendőrséghez, hol 1903. évig bezárólag már 23 éve szolgált. A közbiztonsági szolgálat terén rendkívül szép eredményeket ért el. A salgótarjáni igen fontos őrsöt, közel húsz éven át kiváló szakértelemmel vezette. Minden lépését ügyességének, lelkiismeretességének és szakképzettségének tulajdonítható siker koronázta. 1903. évben öfelsége a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki e derék altisztet, aki egy egész környék bizalmát és megbecsülését bírta. 1904 május 1-ével járásőrmesterré neveztetett ki.

Popiczka Kelemen járásőrmester, a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában. Született a besztercenaszódvármegyei Oláhszentgyörgy községben 1855 november hó 23-án, 1875. évi október 1-től 1881 július hó i-ig szolgált a cs. éskir. 63. gyalogezrednél. Onnan ezen ezred tartalékába helyeztetett. Ugyanazon év december hó 24 óta szolgált a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában. A nagyszebeni szárnyhoz nyerte beosztását. 1885 május 1-től cts őrsvezetővé, 1886 február 26-tól őrsvezetővé, 1891 június hó 1-től cts őrmesterré, 1895 augusztus 1-től őrmesterré, 1904 május 1-től járásőrmesterré neveztetett ki. Hosszú és érdemgazdag szolgálati ideje alatt úgy őrsparancsnoki, mint segédoktatói minőségben mindig teljes odaadással és tiszteletreméltó szorgalommal működött, minek elismerésül egy ízben honvédelmi miniszteri, egy ízben kerületi parancsnoksági dicsérő okirattal láttatott el és három ízben részesült nyilvános dicséretben, öfelsége 1903. évben a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki. Éveken át volt őrsparancsnok Kolozsváron.

Jakócs Sámuel járásőrmester, 1859. évben a háromszékvármegyei *Zalán* községben született. 1879 március 19-én avattatott felacs. és kir. 2. gyalogezredhez, honnan – mint tizedes – 1882 szeptember hó 13-án közvetlenül lépett át a m. kir. I. számú csendőrkerülethez. Cts őrsvezető 1886. évtől, őrsvezető 1887. évtől, cts őrmester 1892. évtől, őrmester 1895. évtől, járásőrmester 1904. évtől. őrs- és járásparancsnok volt Fogarason. Két ízben részesült csendőrkerületi és egy ízben honvédelmi miniszteri dicsérő okirati elismerésben. Hosszas, buzgó és sikeres szolgálatai elismerésül öfelsége 1903. évben a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Rusz János járásőrmester, született 1855. évben a Tordaranyosvármegyei Pusztacsán községben. A cs. és kir. 50. gyalogezredben eleget tevén katonai szolgálati kötelezettségének, 1878 december hó 20-án lépett át a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz. Huszonhat évi fárasztó csendőrségi szolgálata után, 1904 május hó 1-ével neveztetett ki járásőrmesterré. Már mint fiatal csendőr, majd mint őrsparancsnok s közel 14 éven át mint szakaszparancsnok-helyettes /odaadó, kötelességű és eredményteljes működésével kiváló érdemeket szerzett. Példás magaviseletét és feltétlen megbízhatóságát tekintve, a csendőrség legjobb és leghasználhatóbb altisztjei közé volt sorozható. Őrs- és járásparancsnok volt Székelyudvarhelyen, őfelsége 1903. évben a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Németh József járásőrmester, 1854. évben született a háromszékvármegyei Bölön községben. 1874. évben avattatott fel a cs. és kir. 2. gyalogezredhez, honnan – mint tizedes – 1878 december hó 6-án lépett át a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz. Hosszú szolgálata jutalmaként 1904. év május 1-ével járásőrmesterré lépett elő. Már mint fiatal csendőr a berecki őrskörletben lopás, gyújtogatás és emberölések által nagymérvben megzavart közbiztonságot állította helyre. A létszámkiegészítés körül kifejtett ügybuzgalmaért és eredményes működéséért egy ízben kerületi nyilvános megdicsézésben részesült. A közbiztonsági szolgálat terén évek hosszú során át tanúsított lelkiismeretes munkásságáért a honvédelmi miniszter által dicséző okirattal láttatott el, míg őfelsége 1903. évben a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Magyart András járásőrmester, Brassóban született 1854 március hó 19-én. 1876. évben avattatott fel a cs. és kir. 2. gyalogezredhez. Mint gyalogos 1879 szeptember hó 23-án lépett be a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz. Azóta megszakítás nélkül szolgált. 1904. év május i-vel neveztetett ki járásőrmesterré. Ezidőben őrs- és járásparancsnok Sósmezőn. Szolgálatát mindenkor az intézmény iránti nagy lelkesedéssel és szeretettel, teljes odaadással és kitartással teljesítette. Éltrevalóságát és használhatóságát azon körülmény is igazolja, hogy az uzsoki őrskörletben – melynek 15 éven át volt parancsnoka – közbiztonsági zavar alig fordult elő. 1903. évben őfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel büntetett ki.

Bordás Lázár járásőrmester, 1859 július 4-én született Telek községben (Háromszék vármegye). Felavattatott 1879. évben s beosztatott a cs. és kir. 2. gyalogezredhez, honnan – mint szakaszvezető – lépett át 1882 szeptember 25-én a m. kir. I. számú csendőrkerülethez. Egész szolgálati ideje alatt kiváló előszeretettel működött pályáján és körültekintéssel,

eréllyel és lelkiismeretességgel párosult ügybuzgalma által igen szép és követésreméltó eredményeket ért el. Tíz ízben részesült dicsérő elismerésben, őfelsége 1903. évben a koronás ezüst érdemkeresztrel tüntette ki. 1904. év május i-vel nevezetett ki járásörmesterré s legutóbb a kézdívárhelyi őrsön teljesített szolgálatot.

Miklós András járásörmester, 1860, évben született Szent - Margita községben (Szolnok-Doboka vármegye). 1879 április 24-én avattatott felacs. és kir. 51. gyalogezredhez, honnan - mint gyalogos - lépett be 1881 december hó 11-én a m. kir. I. számú csendőrkerülethez. 1882 augusztus hó 28-án helyeztetett át a szervezés alatt állott m. kir. IV. számú kerülethez. A testületben 1905. évig bezárólag már 25 évet meghaladóan szolgált. Mint őrsparancsnok és szakaszparancsnok-helyettes hivatalát példásan töltötte be s eredményteljes szolgálataiért több ízben dicsértetett meg. 1903. évben őfelsége által a koronás ezüst érdemkeresztrel tüntettetett ki. 1904 május hó 1-ével járásörmesterré lépett elő s őrs- és járásparancsnok volt a tiszafüredi őrsön.

Pál Ignác járásörmester 1856 augusztus hó 6-án született Kovaszna községben (Háromszék vármegye). 1876. évben avattatott felacs. és kir. 2. huszárezredhez. 1879 október 6-án mint tizedes a cs. és kir. 4. szekeresz ezredhez osztatott be. 1880 április 9-én lépett be a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz. 1883 január 1-ével - mint őrsvezető - helyeztetett át a m. kir. III. számú csendőrkerülethez. 1882 január 1. óta őrsparancsnok és e között 13 évig, mint szakaszparancsnokhelyettes működött. 1903 szeptember 1. óta a kunszentmiklósi járásparancsnokság vezetésével bízott meg. 1904 május 1-től járásörmester. Négy ízben részesült okirati és nyilvános megdicsérésben. 1903. évben őfelsége által a koronás ezüst érdemkeresztrel tüntettetett ki.

Mátsek István járásörmester Vasvármegye Vizlendva községében született 1855. évben. A cs. és kir. 48. számú gyalogezredhez avattatott fel, honnan 1882 február hó 3-án lépett be - mint gyalgos - am. kir. I. számú csendőrkerülethez. Innen a IV. számú csendőrkerülethez, majd 1883. évben az V. számú kerülethez helyeztetett. Hosszú szolgálati ideje alatt számos szép és figyelemreméltó eredményt ért el, bonyolult és súlyos beszámítás alá eső bűncselekményeket példás tevékenységgel derített ki. Kitűnt alárendeltjei lelkes nevelése, oktatása és fegyelmezésében is. Négy ízben nyilvános, három ízben kerületi, három ízben honvédelmi miniszteri okirati elismerésben részesült, míg Őfelsége 1903. évben a koronás ezüst érdemkeresztrel tüntette ki. 1904. év május 1-én lépett elő járásörmesterré.

Hoffmann Kristóf járásörmester 1857 május 18-án született a torontálvármegyei Gyertyámos községben. 1877. év-

ben soroztatott be a cs. és kir. 13. hadosztály tüzérezredhez, honnan – mint szakaszvezető – 1881. év december hó 31-ével szabadságoltatott. 1882 március 1-én lépett be a m. kir. II. számú csendőrkerülethez, honnan még azon évben a III. számú kerülethez helyeztetett át. 1886. évben cts őrsvezetővé, 1888. évben őrsvezetővé, 1892. évben cts őrmesterré, 1894. évben őrmesterré, 1904. évben járásormesterré lépett elő. 1903. évtől őrs- és járásparancsnok volt Gyulán, közel másfél évtizeden át. Egy ízben honvédelmi miniszteri, egy ízben kerületi dicsérő okirati, két ízben nyilvános megdicsérésben részesült. 1903. évben kimagasló és eredményteljes szolgálatai elismeréséül őfelsége legfelsőbb elhatározásával a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Hadak János őrmester született 1856. évben az abaujtona-vármegyei Felsővadász községben. 1876. évben avattatott fel acs. és kir. 1. vartüzérezredhez. 1878. évben Bosznia megszállásánál a kokányi, kolitici és serajevói ütközetekben vett részt s a hadiéremmel tüntettetett ki. 1882 június 29-én – mint tizedes – lépett be a m. kir. IV. számú, csendőrkerülethez. Az 1887. évben Eperjesen dühöngő tűzvész alkalmával két egyén életét mentette meg – saját életének kockáztatásával – a biztos tűzhaláltól. 1894. évben Zsebes községben Plahi Mihály sérelmére elkövetett gyilkosság, ugyanazon évben Deuga András burafalvai lakos sérelmére elkövetett gyilkosság tetteseit nyomozta ki ritka leleményességgel és eréllyel. Kötelmeit mindenkor teljes odaadással és igen eredményesen teljesítette. 1900-as években őrsparancsnok volt Enyickén. őfelsége 1903. évben a koronás ezüst érdemkereszt legkegyelmesebb adományozásával jutalmazta érdemeit.

Somogyi Lajos járásormester Balatonszemes községben született 1860. évben. 1882. évben mint honvéd avattatott fel a m. kir. 70. számú balatonsomogyi honvédszászlóaljhoz, ahol 1886 január 9-ig szolgált. Ez év január 10-én lépett át a m. kir. csendőrséghez. Különböző őrsökön, mint őrsparancsnok, 15 évet meghaladóan pedig segédoktatói minőségben a legénység oktatása körül szerzett elismerésre méltó érdemeket. Elöljárói teljes megelégedésére szolgált e derék altiszt, aki 1904 május 1-ével járásormesterré lett kinevezve. Honvédelmi miniszter részéről egy ízben, a kerületi parancsnokság részéről szintén egy-egy ízben lett dicsérő okirattal ellátva. Érdemei elismeréséül őfelsége által 1903. évben a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

Hayn János járásormester született Segesváron 1856. évben. Felavattatott a cs. és kir. 31. gyalogezredhez 1876. évben, honnan – mint szakaszvezető – 1879 augusztus hó 7-én közvetlenül lépett be a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz. Ott 1881 november 1-én lépett elő cts őrsvezetővé. Ezen minőségben a II. számú csendőrkerülethez helyeztetett át, hol

1882 május 1-én őrsvezetővé léptettetett elő s mint ilyen, a III. számú kerülethez helyeztetett át. 1883 március 1-én cts őrmesterré lépett elő. 1885. évben a fővárosi államrendőrség szolgálatába ment át, de a következő évben visszatért az intézmény kötelékébe. 1892. évben őrmesterré neveztetett ki. 1893. évtől a budapesti tanosztálynál segédoktató. Úgy ezen alkalmazásában, mint a közbiztonsági szolgálatban érdemdús munkásságot fejtett ki. Teljes megbízhatóságával, odaadó kötelességtudásával és mintaszerű életével előjárói elismerését s alárendeltjei ragaszkodását bírta. 1904 június 1-ével járás-őrmesterré neveztetett ki. Három ízben honvédelmi miniszteri, két ízben kerületi parancsnoksági dicsérő okirati, négy ízben nyilvános megdicsérésben részesítetett. Ófelsége 1897. évben koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki e kiváló altisztet.

Marton Ferenc II. számú esendőrkerületbeli őrmester 20 éven felül,

Winter Antal törzsőrmester, a VII. számú csendőrkerület állományában, szintén 20 évet meghaladó,

Tóth Imre I. számú csendőrkerületbeli őrmester 22 évet meghaladó,

Beder József,

Kónya Sámuel I. számú csendőrkerületbeli őrmesterek 20 éven felüli, végül

Szabó Sándor IV. számú csendőrkerületbeli őrmester 22 éven át tanúsított mindig egyaránt kötelelőségű, buzgó és igen eredményes szolgálataikért 1903. évben honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesültek.

Hollósi Ignác őrmester, a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában. 1880 július 13-án avattatott fel a cs. és kir. 48. gyalogezredhez, honnan 1883. évben lépett át a csendőrséghez. Egész szolgálati ideje alatt egyaránt lankadatlan ügybuzgósággal, kötelelőségű odaadással és dicséretes munkássággal élt hivatásának s főképen mint 17 éven át a Galíciával határos szepesófalusi őrs parancsnoka, nagy hasznára volt a közszolgálatnak azáltal is, hogy az onnan átjött tolvajszövetkezeteket ártalmatlanná tette s a gyakori határvillongásoknak erélyes fellépésű és értelmes intézkedéseivel elejét vette. Szolgálati ideje alatt 1762 bűnügyet derített ki, és 2287 törvényt sértőt jelentett fel. 1903. évben Ófelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

Flórián János II. oszt. törzsőrmester, a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában. 1873. évben soroztatott be a cs. és kir. 51. gyalogezredhez, hol 1881. év végéig számvivő őrmesteri minőségben szolgált. Onnan közvetlenül lépett át a m. kir. II. számú csendőrkerülethez. Két éven át teljesített közbiztonsági szolgálatot, majd – mint segédtszti segédmunkás – a parancsnokság székhelyére, Szegedre helyezte-

tett. Hasonló minőségben 1884. évben Pozsonyba helyeztetett az V. számú kerülethez. Elöljárói iránt hűséget, a legfelsőbb szolgálat iránt lelkes ragaszkodást, egyáltalán úgy szolgálatban, mint azonkívül példás magatartást tanúsított, miből folyólag több ízben részesült dicséretben. 1904. évben őfelsége a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Gudor István járásörmester, a m. kir. III. számú csendőrkerületi állományában. 1874. évben avattatott fel a cs. és kir. 26. gyalogezredhez. Résztvett Bosznia-Hercegovina megszállásában. Azután hét évi tényleges szolgálat után, 1882 január 1-ével közvetlenül lépett át a csendőrséghez. Harminc évet meghaladóan teljesített szolgálatot, melyből negyedszázadon át volt őrsparancsnok. Legutóbb Nagyszalontán. Hosszú szolgálati ideje alatt példás minősítvénye, ügybuzgalma és a közbiztonsági szolgálatban elért eredményteljes működése által tünt ki, számos súlyos beszámítás alá eső bűncselekményt, mint hitvesgyilkosságot, rablást, többrendbeli rablógyilkosságot stb. derítve ki. Tíz évről beszerzett adatok szerint, mintegy 220 büntettest fogott el és 700-at jelentett fel. Őrsének példás rendbentartása, az állomány kiegészítése körül kifejtett buzgalma, az oktatás s a legénység fegyelmezése terén tanúsított áldásos ténykedése, szakaszparancsnok-helyettesi minőségben kifejtett hasznos munkálkodásáért hat ízben részesült dicséretben. Midőn pedig 30-ik szolgálati évét meghaladta, ő felsége a koronás ezüst érdemkereszt legkegyelmesebb adományozásával jutalmazta derék csendőrért.

Barta Mór járásörmester, a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában. A cs. és kir. 8. huszárezrednél tényleges szolgálatát betöltvén, 1883. évi január hó 9-ével lépett át a csendőrséghez, ahol 30 éven felül teljesített értékes szolgálatot. Ezen derék altiszt hosszú szolgálati ideje alatt a legfelsőbb szolgálat követelményeinek fáradhatatlan buzgalommal tett eleget. Elöljárói elismerését és bizalmát minden irányban bírta. Kiváló és eredményteljes tevékenységeért öt ízben lett megdicsérve, őfelsége 1904. évben a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Kovács Sándor II. oszt. törzsörmester, a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában. 1871. évi február hó 26-án avattatott fel a cs. és kir. 38. gyalogezredhez, honnan – mint őrmester – 1881. évi július 23-án közvetlenül lépett át a csendőrséghez, ahol 1905. évben már 24 évet meghaladóan szolgált. Csapatszolgálatát alatt – mint tiszthelyettes – részt vett Bosznia megszállásában s ez alkalommal öt ütközetben bátor, elszánt és hidegvérű magatartásával tünt ki. A közbiztonság terén négy és fél évig igen szép eredménnyel alkalmaztatott. Majd mint irodai szolgálatra kiválóan alkalmas, a kerületi segédtszti irodában nyert beosztást, őfelsége által 1904. évben a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

Bitai Tamás járásörmester, a m. kir. VII. sz. csendőrkerület állományában. A cs. és kir. 50. gyalogezredtől három évi tényleges szolgálat után, 1881 október 24-én közvetlenül lépett át a csendőrséghez, hol 1905. évben már 24 éven át megszakítás nélkül szolgált. Egész szolgálata a szebbnél-szebb és dicséretreméltebb cselekmények, láncolata, melyek mind legszebb katonai erényekről, a szolgálat érdekében kifejtett kötelességtudás és önfeláldozásról tanúskodtak. A reábízott felügyeleti körletben, a közbiztonságot mindenkor zavartalanul tartotta fenn. 1904. évben őfelsége a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki. A kilencszázas években Szászvároson volt őrs- és járásparancsnok.

Marosi János örmester 1883. évben lépett be a m. kir. csendőrséghez. 1904. évben bekövetkezett nyugdíjaztatása alkalmával 21 éven át teljesített kötelesség-hű, ügybuzgó és hosszszas szolgálataért a honvédelmi miniszter által dicsérő okirattal láttatott el.

Pakay István örmester az I., később a VII. számú csendőrkerület állományában 20 évet,

Bacsonyi György örmester az I., később a VII. számú csendőrkerület állományában 23 évet,

Preisz János örmester a VI. számú csendőrkerület állományában, 20 évet meghaladó csendőrségi szolgálatuk alatti eredményes és példás magatartásukért 1905. évben honvédelmi miniszter által okiratilag lettek kitüntetve.

Bodonyi Károly járásörmester, a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában. A cs. és kir. 62. számú gyalogezredben töltött három évi tényleges szolgálata után, 1880 február hó 7-én – mint tizedes – lépett át a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz. Különbféle alkalmazásokban (örsparancsnok, segédoktató és szakaszparancsnok-helyettes) szolgálati kötelmeit példás buzgalommal, kiváló szakavatottsággal és oly eredményesen teljesítette, hogy három ízben láttatott el dicsérő okirattal és két ízben dicsértetett meg nyilvánosan. A csendőrség legjobb és leghasználhatóbb altisztjei közé sorozható, aki 1904. évben járásörmesterré neveztetett ki. őfelsége által pedig a koronás ezüst érdemkereszttel a legkegyelmesebben lett kitüntetve.

Kovács Kornél járásörmester, a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában. 1877. évben avattatott fel a cs. és kir. 50. számú gyalogezredhez, honnan 1883. évben lépett át a csendőrséghez. Kötelmeit mindvégig törhetetlen hűséggel és odaadó buzgalommal teljesítette, kimagasló például szolgálván bajtársainak és alárendeltjeinek. Különösen a gyakorlati közbiztonsági szolgálat terén működött kiváló eredménnyel, amennyiben 1905. évig bezárólag 1194 egyént fogott el és 2969 törvénysértőt jelentett fel az illetékes hatóságoknak. Érdemei elismerésül három ízben dicsértetett meg és 1904. év-

ben öfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel tüntetett ki. A kilencszázas években őr- és járásparancsnok volt Deésen.

Nagy Sándor járásőrmester, homonnai őr- és járásparancsnok,

Kluzs József járásőrmester, kunhegyesi őr- és járásparancsnok,

Kovács Albert járásőrmester, breznóbányai őr- és járásparancsnok,

Palisovits János járásőrmester, kőszegi őr- és járásparancsnok,

G. Nagy István járásőrmester, magyarcsékei őr- és járásparancsnok,

Babcsák István járásőrmester, székesfehérvári őr- és járásparancsnok, 1904. évben öfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel a legkegyelmesebben tüntették ki.

Mind a hat altiszt a csendőrség szervezése idején lépett be a testületbe. Kiválóságukat az a közös jellemvonás dicséri, hogy évtizedekre terjedő szolgálati idejük alatt lankadást nem ismerő szorgalommal, kitartó ügybuzgalommal szentelték életüket az annyira terhes és fárasztó csendőrségi szolgálatnak, nagyban hozzájárulván az egészen fiatal intézmény megerősödéséhez.

G. Nagy járásőrmester 1909. évben csaknem 30 évi tényleges szolgálat után helyeztetett nyugállományba. Ez alkalommal a közbiztonság terén példás és soha nem szűnő ügybuzgalmáért, szolgálati kötelemének minden időben hű és becsületes teljesítéséért, a jogrend szilárd biztosításáért és számos kiváló eredményt feltüntető működéséért a m. kir. VIII. számú csendőrkerületi parancsnokság részéről okirati megdicséresben is részesült. A kiváló csendőr igazi mintaképe volt.

Bartha József járásőrmester, lippai őr- és járásparancsnok,

Szilva György járásőrmester, magyaróvári őr- és járásparancsnok,

Pap Sándor járásőrmester, szentesi őr- és járásparancsnok,

Balogh Imre járásőrmester, pancsovai őr- és járásparancsnok, 1905. évben öfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel a legkegyelmesebben tüntették ki.

Mind a négy altiszt a testület azon kiváló tagjai közé sorolható, akik hosszú – több évtizedes – szolgálati idejük alatt mindenkor és minden tekintetben a legfényesebben megfeleltek a szolgálat követelményeinek. Egy kitűnő csendőr és nyomozó közeg összes jó tulajdonságaival bírván, a közbiztonsági szolgálat terén olyan eredményesen működtek, hogy nemcsak az intézménynek biztosították a lakosság és a ható-

ságok becsülését, de saját személyükre is kiérdemelték azok teljes elismerését.

Borsányi István II. oszt. törzsőrmester, a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában, 22 évet,

Gál Péter csendőr cts őrsvezető, a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában, 21 évet,

Ágotha Albert járásőrmester, a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában, 22 évet meghaladó csendőrségi szolgálatuk alatti példás magatartásukért 1905. évben honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal láttattak el. Ágotha járásőrmester 1908. évben a koronás ezüst érdemkereszttel is ki lett Őfelsége legfelsőbb elhatározása alapján tüntetve.

Keresztesi Mihály járásőrmester, a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában 22 évet,

Benkő József járásőrmester, a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában, 20 évet,

Ruzsbasán András őrmester, a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában, 23 évet.

Rácz István őrsvezető cts őrmester, a m. kir. IV. számú* csendőrkerület állományában, 20 évet,

Milován Mihály járásőrmester, a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában, 23 évet,

Hohol József járásőrmester, a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában, 21 évet meghaladó hosszas csendőrségi szolgálatuk alatt tanúsított kötelesség-hű és példás magatartásukért 1905. évben kerületi parancsnoksági dicsérő okirattal láttattak el.

Reckert János járásőrmester, nyitrai őrs- és járásparancsnok,

Kibédi Sándor járásőrmester, porcesd-verestoronyi őrs- és járásparancsnok,

Lőrinczi Ferenc járásőrmester, szászsebesi őrs- és járásparancsnok, mindhárom altiszt a csendőrség szervezése első éveiben kezdte meg a szolgálatát. A legfelsőbb szolgálat követelményeinek megalkuvást semmiben sem ismerő vasakarral és eréllyel, kiváló szaktudással és ügyességgel tettek eleget. Mindegyike ezernél több bűnesetet derített fel, köztük számos igen bonyolult s főbenjáró bűncselekményt, melyek kiderítése alapos, találékony és leleményes nyomozásuknak volt tulajdonítható, minők az úgynevezett született nyomozó tehetségek neveihez fűződnek. Hogy e sikerek láncolata nagyban növelte a magyar csendőrség iránti becsülést és tiszteletet, Öregbítette hírnevét, az magától értetődő. Kiváló használhatóságukat jellemzi, hogy mindhárman járásőrmesterekké neveztettek ki (1904 május 1) és hogy Reckert nyolc ízben, Kibedi két ízben, a hadiéremmel bíró Lőrinczi pedig hat ízben lett okiratilag megdicsérve.

Őfelsége mindhárom altisztet 1905 november 17-én kelt

legfelsőbb elhatározásával a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Szotyory Lajos tiszthelyettes. Született 1857 november 12-én Háromszék megye Lisznyó községében. Besoroztatott a cs. kir. 2. gyalogezredhez 1877 január 25-én. Mint szakaszvezető, 1882 november 26-án lépett át a m. kir. csendőrséghez és a brassói szárnyhoz osztatott be. Címzetes őrsvezetővé 1883 május hó 1-én lépett elő és mint őrsparancsnok az ósánci őrsöt vette át. Valóságos őrsvezetővé 1884 május 1-én, címzetes őrmesterré 1890 november 1-én, valóságos őrmesterré 1895 július 1-én, járásőrmesterré 1904 május 1-én nevezte-tett ki.

Mint őrsparancsnok az ósánci, szitabodzai, töröcsvári, prázsmári, nagyborosnyói, hosszufalui és a brassói őrsökön szolgált. Mint járásparancsnok Hosszufaluban működött 1907-ig, ekkor helyeztetett Brassóba, mint segédoktató. Ebben a minőségben 1918-ig alkalmaztatott és akkor nyugdíjba ment. 1920. évben újból visszalépett a csendőrség tényleges szolgálatába és azóta Budapesten teljesít szolgálatot.

1906. évben a koronás ezüst érdemkereszttel és 1917. évben az *arany érdemkereszttel* lett kitüntetve öfelsége által.

1885-ben nagyobb szabású betörési lopás kiderítéséért kerületi parancsnoki dicsérő okirattal, 1889-ben és 1892-ben számos közbiztonsági zavar kiderítéséért kerületi dicsérő okirattal, 1905-ben a honvédelmi minisztertől kiváló szolgálataiért dicsérő okirattal, 1910-ben képviselőválasztás alkalmából felügyelőségi dicsérő okirattal, 1912-ben mint segédoktató, az oktatás és kiképzés terén elért kiváló eredményeiért kerületi dicsérő okirattal, 1925-ben, mint budapesti laktanyagondnok, a laktanya rendbentartásáért ugyancsak dicsérő okirattal lett ellátva.

Szotyory tiszthelyettes még az egészen régi, sőt a legrégibb gárda egyik tiszteletreméltó képviselője. Közel ötven esztendeje teljesít tényleges katonai és csendőrszolgálatot, mindenkor példaszerű hűséggel, megbízhatósággal, fáradhatlansággal és becsületességgel.

*

Wilhelm István járásőrmester, őrs- és járásparancsnok Brassóban. Szintén a szervezés idején lépett be a csendőrséghez s itt évtizedeken át teljesített értékes szolgálatot. Tevékenysége, a szolgálatban kifejtett kötelességtudása és önfeláldozása személyes bátorságról és rendkívüli éleslátással párosult határozottságról tanúskodik. Mindenesetre e jeles tulajdonságainak köszönhető annyi számos s köztük igen bonyolult, rejtélyes és súlyos büntett felderítése. Különös érdemeket szerzett magának azáltal is, hogy alárendeltjeit sohasem szűnt meg lelkes, kötelességtudó csendőrökké nevelni és képezni. Tapintatos maga-

tartásával a polgári hatóságok becsülését s a lakosság tiszteletét és szeretetét vívta ki magának.

Wilheim járásőrmester öt ízben részesült okirati elismerésben, őfelsége legfelsőbb elhatározása alapján 1906. évben a koronás ezüst érdemkereszttel tüntetett ki.

Kerekes János őrmester. A cs. és kir. közös hadsereg és a m. kir. honvédség tényleges és tartalékállományában [tizenkét évet szolgálván, 1882 július 20-án avattatott fel a csendőrséghez, hol 23 évet híven és becsülettel szolgálván, 1905 november hó 1-én helyeztetett nyugállományba. Hosszas szolgálata alatt eredménydús tevékenységet fejtett ki. Jellemzésül tevékenysége kimagasló esetei közül felemlíthetők:

1884. évben Hejszén dühöngő tűzvész alkalmával bátor magatartást tanúsított, amikor is súlyos sérüléseket szenvedett;

1887. évben egy bonyolult rablást derített ki ritka ügyességgel;

1888. évben egy huzamosabb időn át garázdálkodott rabló- és tolvajszövetkezetet tett ártalmatlanná, – ez évben fogott el két hírhedt vásári tolvajt is;

1898. évben Böszörményi Julianna nagyidai lakoson elkövetett gyilkosságot – habár a tettes a legnagyobb furfanggal és óvatossággal végezte ki és rejtette el áldozatát – meglepően helyes következtetéseken s leleményes kikérdezési módon alapuló nyomozásával derítette fel, aránylag igen rövid idő alatt;

1904. évben szakadatlanul tartó megfigyelés során kerítette kézre a Nankó János vezetése alatt álló tolvajszövetkezetet, mely egy éven át tartotta rettegésben Vizsoly község lakosságát.

Szolgálati ideje alatt közel 100 büntettest fogott el és 1200 egyént jelentett fel.

Nyugállományba helyezésekor adományoztatott részére őfelsége által a koronás ezüst érdemkereszt.

Oláh Mihály járásőrmester nagykikindai őrs- és járásparancsnok. Katonai szolgálatát a cs. és kir. 3. huszárezrednél teljesítette. 1882 március 21-én lépett át a m. kir. csendőrséghez. Ezen derék altiszt hosszúságú szolgálata alatt kötelmeit mindig a legnagyobb odaadással és önfeláldozással, előjárói legteljesebb elismerésére teljesítette. Ennek fényes bizonyága az, hogy két ízben honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal, hat ízben kerületi okirati és nyilvános megdicsérésben részesítettet. Az 1888., 1893. és 1895. években, hazánk déli részein bekövetkezett nagy áradások folyamán emeberfeletti munkával éjjel-nappal állott segítségére a lakosságnak. Rendkívül ügyes nyomozóképeségéről győzte meg előjáróit és a hatóságokat. 1893 elején, mikor a dolovai templomban elkövetett vakmerő lopást és az azzal kapcsolatos bűnjeleket fáradságos.

de azért igen eszélyes módon kiderítette, 41 büntettest juttatott az igazságszolgáltatás kezére. 1906. évben öfelsége a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Bakos Ferenc járásőrmester, csacai őrs- és járásparancsnok. 1880. évben avattatott fel a m. kir. 28. honvédszászlóaljhoz, honnan 1882 szeptember 4-én lépett át a csendőrséghez, hol 1904 május i-vel járásőrmesterré neveztetett ki. 1885. évben Zsehi községben Urban Ferencen ravasz furfanggal elkövetett orgyilkosságot, 1888-ban Izsa községben Kohn Sámuel nejn és 15 éves unokáján elkövetett rablógyilkosságot derítette ki 16 napon át – megszakítás nélkül – folytatott nyomozás után. 1889-ben Bars-, Nyitra-, Komárom-, Hontes Nógrád megyéket tisztította meg 42 napon át tartó fáradtságos nyomozás során egy veszedelmes cigány bandától. 1884-ben Alsó-Szemevid községben dühöngött tűzvész tova-terjedését a legveszélyesebb ponton hősies bátorsággal akadályozta meg. Kikapott részek ezek e derék altiszt szép teljesítményeiből. Öt ízben részesült dicséretben. 1906. évben a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

Sárosi László járásőrmester, ilosvai őrs- és járásparancsnok. A m. kir. 5. honvédszászrezredtől közvetlenül lépett át 1883 szeptember 1-én a csendőrséghez. Kiválósága volt a csendőr altiszti karnak. Becsvágyó, lelkiismeretes, kötelességtudó, bátor és önfeláldozó. Szolgálati tevékenysége kimagaslóbb tényeit a Csendőrségi Zsebkönyv 1907. évfolyama részletesen ismerteti. Ott olvasható egyik legértékesebb, vitéz és rendíthetetlen bátorságra valló magatartása, melyet 1905 január hó 15-én a bilkei (Bereg megye) véres kimenetelű bíróválasztáskor tanúsított. Amikor nyolc csendőrnek 800-900 főre rugó, egészen bepálinkázott, támadó és fanatizált tömeggel szemben, erélyes fellépésével, aránylag szűk területen, közel négy órán át tartóztatta fel a kövel, léc- és karódarabokkal hajigáló tömeget s csak akkor lövetett a nép közé, amikor a tömegből egy lövés Menczel József őrsvezetőt találta, egy elhajított lécdarab pedig Sárosi jobbkezét sebesítette meg. A sajnálatos, elkerülhetetlen fegyverhasználat 12 ember azonnali halálát s számtalan súlyos és könnyű sérülést eredményezett. Sárosi járásőrmester öfelsége által 1906. évben a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki, hosszú és kötelességű szolgálatai méltó elismeréseként.

Bognár Ferenc járásőrmester a cs. és kir. 12. gyalogezredtől 1884 december 6-án lépett át a csendőrséghez, amelynek egyik kiválóan derék altisztje lett. Eredményes szolgálataiért négy ízben lett megdicsérve. 1906. évben öfelsége a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Nagy Miklós járásőrmester, marosvásárhelyi őrs- és járásparancsnok 1885. évi január hó 13-án lépett át a honvédségtől a csendőrséghez. Kiválóan értékes és sikerdús tevékenység-

gét a kiérdemelt négy dicséreten kívül az a tény bizonyítja a legjobban, hogy 1895. év óta 1905-ig 339 büntettest fogott el és 1266 törvénysértőt jelentett fel. 1904. év május 1-ével neveztetett ki járásörmesterré. Öfelsége legmagasabb figyelmére méltatva e kitűnően minősített altiszt hosszú és kötelességű szolgálatait, 1906. év augusztus 2-án a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Papp Miklós járásörmester 22 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt, a közbiztonság terén elért szép eredményeiért a II. számú csendőrkerületi parancsnokság által,

Molnár Ferenc törzsörmester, 21 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt, őrsparancsnoki minőségben, a közbiztonság terén kifejtett tevékenységeért és szárnysegédmunkási minőségben tanúsított ügybuzgalmaért és példás magaviseleteért, a m. kir. VII. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal láttattak el.

Fellmer Henrik a m. kir. VI. és

Major János a m. kir. IV. számú csendőrkerületbeli törzsörmesterek.

Előbbi a cs. kir. közös hadseregtől 1878 október hó 14-én lépett át a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz. Eleinte, mint őrsparancsnok, szép eredménnyel működött a közbiztonsági szolgálat terén. Pontos és megbízható munkája által csakhamar feltűnően előjáróinak, a szárnyirodában nyert alkalmaztatást. Mint szárnyszámvivő, 1907. évig már 18 éven át végzi hivatásszerű kötelmeit lelkiismeretes pontossággal, teljes odaadással és alapos szakismerettel. Két ízben láttatott el dicsérő okirattal.

Major törzsörmester a honvédség szabadságolt állományából 1881. évben lépett át a csendőrséghez, ahol, mint őrsparancsnok, majd kerületi segédtisztii segédmunkás nagy pontossággal és mintaszerű szorgalommal teljesítette idegölő hivatását. Honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal is ellátott. Mindkét altiszt 1907. évben öfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

Szabó István járásörmester a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában. A cs. és kir. 50. gyalogezredtől 1883 május 1-én lépett át a m. kir. csendőrséghez. Hosszas szolgálati ideje alatt kifejtett kötelességtudásával, éleslátással párosult határozottságával, a közbiztonsági szolgálatnak céltudatos és erélyes irányításával, vezetésével és kezelésével a működési körletében állandóan igen jó közbiztonsági állapotokat tudott teremteni és fenntartani. Érdemeiért három ízben lett dicsérő okirattal ellátva és kétszer pénzjutalomban részesítve. 1907. évben öfelsége részére a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta.

Jeskó István járásörmester a m. kir. II. számú csendőr-

kerület állományában. A m. kir. honvédségtől 1883 augusztus hó 29-én lépett át a csendőrséghez. Önfeláldozásig menő kötelességűségének és bátorságának, szívósságának, megbízhatóságának és erélyességének mindenkor tanúbizonyságát szolgáltatta. Négy ízben részesült megdicsérésben. 1907. évben részére Ófelsége által a koronás ezüst érdemkeresztet adományoztatott.

Krecza János járásörmester a m. kir. I. számú csendőrkörület állományában. A cs. és kir. 62. gyalogezredtől 1886 június 7-én lépett át a csendőrséghez. Már mint fiatal csendőr, tanújelét adta fényes nyomozási képességének, csakhamar zseniális, elemző okosságával, következtetéseiével és találékonyságával valóban a nyomozások remekeit mutatta be, melyek révén az egész csendőrségnek elismert egyik legjobb nyomozó altisztjévé vált. Szinte meseszerű történetek keringtek a nép száján ügyességéről és elszánt bátorságáról. Nimbusszal öveztek egyéniségét. A törvénytisztelő nép rajongott érte, a gonoszok rettegetek tőle. Talán páratlan a maga nemében az az eredmény, amelyet a közbiztonság terén elért. A már nem bizonyítható eseteket leszámítva, 1513 büntettest fogott el és 5491 törvénytörtőt jelentett fel.

Három ízben lett honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal kitüntetve, őfelsége 1907. évben részére a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

Béke fi Jakab I. osztályú törzsörmester. Született 1858. évben Hejőszalonta községben (Borsod vármegye). Katonai szolgálatát a cs. kir. 14. huszárezrednél teljesítve, onnan 1881 augusztus hó 13-án lépett át – mint szakaszvezető – am. kir. I. számú csendőrpáncsnoksághoz, hol 1883. évben őrsvezetővé, 1890. évben őrmesterré, 1900. évben törzsörmesterré lett kinevezve. 1887. évig közbiztonsági szolgálatot teljesített a magyarpádi és zombolyai őrsökön, majd a III. számú kerületnél őrsparancsnokoskodott Balmazújvároson és Hajdúnánáson. 1887. évben a budapesti mozgalmas szárny számveteli teendőinek vezetésével bízott meg, mely alkalmazásban 1902 augusztus végéig működött fáradhatlan buzgalommal. Azután a kerületi segédtiszttséghez, később a számvivőséghez, majd a belügyminisztérium számvevőségéhez osztott be. Kiváló szorgalommal, szigorú pontossággal és igen jó szaktudással teljesíti kötelességeit. Hasznos szolgálatai elismerésül három ízben részesült honvédelmi miniszteri és két ízben kerületi dicsérő okirati elismerésben. 1907. évben őfelsége a koronás ezüst érdemkeresztet tüntette ki, 1917. évben pedig részére az *arany érdemkeresztet* a legkegyelmesebben adományozta.

Rhein János járásörmester, a m. kir. V. számú csendőrkörület állományában. 1882 szeptember hó 4-én három évi tényleges szolgálat után a cs. kir. közöshadseregtől lépett át

a csendőrség állományába. Kiváló altiszt volt, aki több évtizedes szolgálata alatt minden idejét, igyekezetét és tudását nemes hivatásának szentelte. Több százra menő bünesetet derített fel, köztük számos bonyolult és főbenjáró bűncselekményt, melyeknek kiderítése párfát ritkító, alapos szakértelem és leleményes nyomozási képességének volt tulajdonítható. Két ízben lett okiratilag megdicsérve, őfelsége e derék altiszt részére 1907. évben a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta. A kilencszázas években Balassagyarmaton volt őrs- és járásparancsnok.

Nagy Géza járásőrmester, a m. kir. III. számú csendőrkörület állományában. 1885 március 2-án lépett át a m. kir. csendőrséghez, a cs. és kir. hadseregnél eltöltött háromévi tényleges szolgálata után. Igen értékes, kötelességtudásáról, erélyéről közismert tagja volt az intézménynek, aki közbiztonsági sikereivel nemcsak a lakosság és a polgári hatóságok osztatlan becsülését és tiszteletét, hanem előjárói teljes megelégedését és elismerését is bírta. Alárendeltjei helyes vezetése, nevelése, oktatása és fegyelmezése, nemkülönben őrsének és később járásának mintaszerű rendbentartása által is érdemeket szerzett magának. Igen hasznos és eredményes szolgálataiért három ízben lett okiratilag megdicsérve, őfelsége 1907. évben részére a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta.

A kilencszázas években Mezőkeresztesen (Bihar vármegye) volt őrs- és járásparancsnok.

Csordás Ferenc járásőrmester, 1858. évben Zemplén vármegye Vajdácska községében született. 1880. évben avatott fel a m. kir. 40. honvédszászlóaljhoz. A m. kir. 5. honvédszászrezredhez vonulván be, másfélévi tényleges katonai szolgálat után 1883 szeptember 1-én lépett át a csendőrséghez. 1905. évben neveztetett ki járásőrmesterré. Kiváló működését igen sok és szép eredmény dicséri.

Így: 1884-ben a remetei erdőben Stinecz György famunkáson elkövetett rablógyilkosság tettesét derítette ki;

1888-ban Borsod vármegyében pusztító árvízveszéllynél a személy- és vagyonbiztonság fenntartásában fejtett ki nagy buzgalmat;

1891-ben Szabolcs vármegye Vajda községben hosszú időn át tervszerűen űzött betörések tetteseit tette ártalmatlanná; ugyanezen évben fegyveres csavargók garázdálkodását fékezte meg.

1892-ben egy hat, 1894-ben egy négy tagú igen veszélyes tolvaj bandát semmisített meg;

1897-98. évek folyamán lefolyt agrárszociális-mozgalmak lecsillapítása körül tevékenykedett igen szép eredménnyel, 1899. évben pedig ugyancsak Szabolcs vármegyében egy kóborcigánykaraván garázdálkodásának vetett véget.

Kiválóságáért tíz alkalommal dicsértetett meg. öfelsége 1908. évben a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

A kilencszázas években Nagykállóban volt őr- és járásparancsnok.

Kiefer Péter járásőrmester, Temes vármegye Nagybesenyő községében 1861. évben született. 1882. évben avattatott fel a cs. és kir. 61. gyalogezredhez. Innen lépett át – mint szakaszvezető – am. kir. II. számú csendőrkerülethez, hol még 1907. évben is, de már mint járásőrmester szolgált Nagybecskerekén.

Hosszú szolgálati ideje alatt számos szép és figyelemreméltó eredményt ért el. Így 1893-ban a buziási örskörletben állította helyre a gyakori és nagyobb szabású lopások által erősen megzavart közbiztonságot. Ugyanezen évben kiváló ügyességgel sikerült neki fellebbentem azt a sűrű fátyolt, amely már-már örökre eltakarta Gabrie Damaszkín magyar-székesi lakos gyilkosait az igazságszolgáltatás elől. 1894. évben megfelelő ügyességgel derítette ki az Endru Pálon elkövetett emberölést. 1895. évben egy öt tagból álló, felette veszélyes tolvajbandától szabadította meg a buziási örskörlet lakosságát stb.

Érdemei elismerésül négyszer lett dicsérő okirattal kitüntetve. 1907. évben öfelsége e derék altiszt részére a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta.

Fazekas Lajos járásőrmester, született 1863. évben Putnokon. 1886. évben lépett át a cs. és kir. 25. gyalogezredtől a csendőrséghez. 1904. évben lett járásőrmester. Szolgálati ténykedéséhez a legnagyobb eredmények fűződnek. Igen hasznos szolgálataiért öt ízben dicsértetett meg. 1907. évben adományozta részére öfelsége a koronás ezüst érdemkeresztet.

A kilencszázas években őr- és járásparancsnok volt Esztergomban.

Kardos Géza járásőrmester, a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában. 1863. évben született Pécsen. 1883. évben soroztatott be a cs. és kir. 52. gyalogezredhez, honnan 1886. évben lépett át a csendőrséghez. 1904. évben neveztetett ki járásőrmesterré. Nyomozásai túlnyomó részben ritka ügyességéről, feltűnő jó nyomozóképeségéről, vaserélyéről és bátorságáról tanúskodnak. Tizenkét ízben lett megdicsérve. Baranya vármegyében valóban fogalom volt a neve. öfelsége 1907. évben részére a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta.

Greminger Antal járásőrmester, a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában. 1863. évben született Nagyváradon. 1881-1882. években a cs. és kir. 68. gyalogezredben szolgált. Mint őrmester, lépett át 1886. évben a csendőrséghez. 1904 május 1-ével neveztetett ki járásőrmesterré. Teljes szolgálati ideje alatt a közbiztonsági állapotok javításán és meg-

szilárdításán fáradozott minden igyekezetével, tehetségével és tetterejével. Különféle alkalmazásban kötelmeit mindenkor példaszerűen teljesítette. 1907. évben bekövetkezett nyugállományba helyezése alkalmából őfelsége e derék altiszt részére a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Rosenthal Ignác őrmester, a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában. 1907. évben 24 évi csendőrségi kötelességű szolgálataiért honvédelmi miniszteri dicsérő okirati elismerésben részesült.

Kroner Mihály járásőrmester, nyárádszerdai őrs- és járásparancsnok, 1907. évben 25 évet meghaladó csendőrségi szolgálata alatt mindenkor tanúsított kiváló magatartásaért a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal látatott el.

Marosi György őrsvezető, 24 évet meghaladó csendőrségi szolgálata alatti jó magaviselete, teljes megbízhatósága, rendkívüli kitartása és eredményes működéséért 1907. évben a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal látatott el.

Héjjá Domokos járásőrmester, a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában. őrs- és járásparancsnok volt Hosszúaszón. 1907. évben 22 évi csendőrségi szolgálata alatt tanúsított dicséretes működéséért kerületi parancsnoksági okirati elismerésben részesítettett.

Bene Lajos m. kir. II. számú csendőrkerületbeli járásőrmester. A cs. és kir. közöshadseregben eltöltött három évi tényleges szolgálata után 1878 szeptember hó 1-én lépett át az erdélyi csendőrparancsnoksághoz. Rendkívül sikerrel működött a közbiztonság terén előjáróinak legteljesebb megelégedésére. 1907. évben őfelsége legfelsőbb elhatározásával részére a koronás ezüst érdemkereszt a legkegyelmesebben adományoztatott.

Később Ujaradon volt őrs- és járásparancsnok.

Baumhofer Dávid járásőrmester, a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában. A honvédségnél eltöltött tényleges szolgálat után 1884 december hó 1-én lépett át a m. kir. csendőrséghez. Kiváló működését számos és szép eredmény bizonyítja, őfelsége által részére 1907. évben – méltányolva hosszú és kötelességű szolgálatát – a koronás ezüst érdemkereszt a legkegyelmesebben adományoztatott.

Kovács Bálint járásőrmester, a cs. és kir. hadseregben eltöltött háromévi tényleges csapatszolgálat után 1878 szeptember hó 1-én lépett át a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz. Rendkívüli sikerrel működött a közbiztonság terén. Mint őrs-, később mint járásparancsnok hivatásszerű kötelmeit mindenkor a legnagyobb odaadással és nagy buzgalommal végezte. Tevékenységének tere leginkább Hunyad és

Torontál vármegyékre terjedt ki. A kilencszázas években Petrozsényban volt járásparancsnok. Súlyos viszonyok között igen eredményesen teljesítette szolgálatát, mintaszerű rendet tartván saját és az alája rendelt őrsökön. Több rendbeli dicséretben részesült. Őfelsége 1907. évben a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Táborosi Sándor járásörmester, a cs. és kir. hadseregben eltöltött háromévi tényleges szolgálat után 1885 szeptember hó 20-án lépett át a csendőrséghez. A m. kir. II. számú csendőrkerülethez nyerte beosztását. Igen derék és több ízben megdicsérésben részesült tagja volt az intézménynek. A kilencvenes években Orovicabányán volt őrs- és járásparancsnok. 1907. évben őfelsége részére – érdemei elismeréséül – a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta.

Schwarcz Mózes gazdaszati tiszthelyettes. Született 1859 november 28-án Gáborján községben (Bihar vm.). 1878 október 1-én osztatott be a m. kir. 10. honvédszázalóaljhoz. Mint számvivő-örmester, 1882 december 8-án lépett át próbaszolgálatra a csendőrséghez. Őrsvezető cts őrmesterré 1884 március 1-én, őrmesterré 1890 július 1-én, II. oszt. törzsőrmesterré 1900 november 1-én neveztetett ki. A próbaszolgálat után az első három évet, mint szárnyirodai segédmunkás töltötte el. 1885. évtől Szamosujváron, 1886-tól Nagyszebenben, 1888-tól Verestoronyon, 1890-1895. évig Fogarason őrsparancsnok. Azután Kolozsvárra helyeztetett a kerület törzséhez, mint irodai segédmunkás. 1920. évben – saját kérelmére – 42 évi érdemteljes szolgálat után nyugállományba helyeztetett. 1921. évi szeptember 24-től, mint nyugállományú, tényleges szolgálatot teljesít, jelenleg a belügyminisztériumi számvevőség VI-b. osztályán, mint gazdaszati tiszthelyettes.

Közel félszázados tényleges katonai és csendőri szolgálata alatt e kiváló altiszt két ízben részesült kerületi parancsnoksági és egy ízben honvédelmi miniszteri dicsérő okirati elismerésben, őfelsége legmagasabb kegyével két ízben tüntette ki, 1908. évben a koronás ezüst érdemkereszt, 1916. évben pedig az *arany érdemkereszt* legkegyelmesebb adományozásával.

Kovács Buna József m. kir. II. számú esendőrkerületbeli járásörmester. Mint póttartalékos lépett át 1886 december havában a m. kir. csendőrséghez. 1889. évben cts őrsvezetővé., 1891. évben őrsvezetővé, 1895. évben cts őrmesterré, 1898. évben őrmesterré léptettetett elő; 1904. évben pedig járásörmesterré neveztetett ki.

Hosszas szolgálata alatt számos szép eredményt ért el. Így különösen kitűnt 1891. évben Krassó-Szörény vármegyében garázdálkodó rablók üldözésekor, mely alkalommal, midőn a főcinkost, Pápai Mihályt, el akarta fogni, ez reálott s csak lélek jelenlétének köszönhette, hogy a lövést elhárította

magáról s Pápaít egy lövéssel ártalmatlanná tette. 1894. évben Baracsházán egy szövevényes hitvesgyilkosságot, 1893. évben pedig Knézen egy gyermekgyilkosságot derített ki nehéz viszonyok között. Igen tevékeny részt vett az 1895. évben a Duna, Tisza és Temes folyók áradásakor az élet- és vagyonmentési munkálatoknál is.

Öfelsége 1907. évben a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Temesváron volt őrs- és járásparancsnok.

Baum József m. kir. IV. számú csendőrkerületbeli járásörmester. A cs. és kir. közös hadseregtől 1881 október hó 7-én lépett át a m. kir. csendőrséghez. Hosszas szolgálata alatt lelkes ügybuzgalmának, kötelességtudásának és teljes megbízhatóságának mindenkor tanújelét adta. öfelsége 1907. évben a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Schmidt Henrik járásörmester, a m. kir. VIII. sz. csendőrkerület állományában, 1860. évben Nákófalván született. A honvédelovasságnál töltött két évi tényleges szolgálata után, 1884 október 27-én közvetlenül lépett át a testületbe. Évek hosszú során át teljesített szolgálatot az orosházai őrsön. Szorgalmas, igen tevékeny, feltétlenül megbízható altiszt volt, aki több ízben részesült dicsérő elismerésben. 1907. évben öfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

Horovitz Sámuel törzsörmester, a m. kir. IV. sz. csendőrkerület állományában. A cs. és kir. hadseregnél eltöltő.1 három évi szolgálat után 1882 november 9-én lépett át a m. kir. csendőrséghez. Irodai alkalmazhatósága korán felismertetvén, már 1883. évben a nagyszebeni szárnynál teljesített számvivői szolgálatot. A m. kir. I. számú kerulettől ugyanazon évben helyeztetett a IV. kerület miskolci szárnyához. Innen 1885. évben a kerületi segédtiszti irodába osztatott be segédmunkási minőségben. Elöljáróinak évtizedeken át kötelességű támasza volt. 1907. évben adományoztatott részére öfelsége által a koronás ezüst érdemkereszt.

Spisák András örmester, margittaszigeti őrsparancsnok, a m. kir. VI. számú kerület állományában. 1908. évben huszonnyolc évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt kiváló szorgalommal és odaadó buzgalommal teljesített eredményes szolgálataiért honvédelmi miniszteri okirati megdicsérésben részesült.

Horváth Pál és

Kiss Károly járásörmesterek, mindketten a m. kir. I., később a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában, előbbi 24, utóbbi 23 és fél évet meghaladó csendőrségi szolgálatuk alatt tanúsított példás magatartásukért és kiváló ügybuzgalmukért 1907. évben honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal láttattak el.

Boné András járásörmester 1907. évben 24 éven felüli

csendőrségi szolgálata alatt kifejtett eredményes működéséért és alárendeltjeinek kiképzésében s a szolgálat előnyös irányításában tanúsított kiváló tevékenységéért a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnokság által okirati megdicsérésben részesült.

Lukács Mihály gazdasági tiszthelyettes a belügyminisztérium számvevőségénél. Született 1863 március 27-én Háromszék vármegye Nyújtód községében. Felavattatott a cs. és kir. 2. gyalogezredhez 1883 október 1-én. Mint szakaszvezető 1886 október 4-én lépett át a csendőrséghez, beosztván az I. számú kerülethez. Közbiztonsági szolgálatot 1894. évig teljesített igen buzgón és kiváló eredménnyel. Őrsparancsnok volt a bélbóri és a borszéki őrsöknek. 1894. évben a brassói szárnyhoz osztott be számvivőnek, majd a kolozsvári kerület törzséhez. Törzsrörmesterré 1900. évben lépett elő. Hosszú éveken át teljesített kiváló szolgálataiért egy kerületi nyilvános, két kerületi dicsérő okirati és két ízben honvédelmi miniszteri okirati elismerésben részesült. Nyugállományba 1919 október hó 1-én helyeztetett. Újból ténylegesítettett 1922 november 1 -én. Összes tényleges szolgálati ideje jelenleg 37 év.

Őfelsége két ízben méltatta legmagasabb figyelmére e derék altisztet. 1912. évben a koronás ezüst érdemkeresztet, 1917. évben pedig az *arany érdemkeresztet* adományozta a részére.

Gothárd János és

Klein Gyula járásörrmesterek, előbbi őrs- és járásparancsnok Sárkányon, huszonöt, illetve huszonnyolc évet meghaladóan a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredménydús magatartásukért, nagy szorgalommal és odaadással teljesített munkásságukért, nemkülönben alárendeltjeik céltudatos és helyes vezetéséért 1909. évben a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője által okirati elismerésben részesítettek.

Bagoly András járásörrmester, a m. kir. VII. sz. csendőrkerület állományában, őrs- és járásparancsnok Alsóárpáson. A csendőrségnél 25 éven felüli szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és igen eredményes működéséért 1909. évben honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült.

Boné András járásörrmester, őrs- és járásparancsnok Magyarlápason. Huszonöt éven felüli csendőrségi szolgálata alatt tanúsított eredményes tevékenységéért, valamint a horgaspataki bányában a kincstár kárára, a bánya alkalmazottai által éveken át üzött érclopások tetteseinek körültekintő, hosszas nyomozás utáni leleplezése, elfogása, illetve azok egy részének feljelentése által szerzett érdemeiért a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője által 1908. évben okirati megdicsérésben részesült.

Marosi Fülöp járásörmester, a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában, őrs- és járásparancsnok Szakulon, 25 évet meghaladó,

Vidi János járásörmester, a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában, 27 évet meghaladó,

Deák Lajos járásörmester, ugyancsak a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában, szintén 27 évet meghaladó időn át, a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett, igen eredményes tevékenységükért és példás magatartásukért 1909. évben a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője által okirati megdicsérésben részesítették.

Kovács László törzsörmester, a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában. A cs. és kir. hadseregben eltöltött 9 évi tényleges szolgálat után 1881 július 23-án lépett át a csendőrséghez. 1912. évben már 39 éven át szolgált híven és becsülettel. Ezen – a legénységi állományban is csak elvétve előforduló – négy évtizedes szolgálati idő alatt hivatászerű kötelmeit mindig a legteljesebb önfeláldozással, igen szép eredménnyel és előjárói teljes megalégedésére végezte. Érdeimei elismeréséül három ízben dicsértetett meg, 1904. évben pedig a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki öfelsége által. Különösen kitűnt az 1878. évben Boszniában lezajlott hadjáratban, hol annak tartamára tiszthelyettesé neveztetett ki s mint ilyen öt ütközetben vett részt, öfelsége 1911. évi április hó 10-én kelt legfelsőbb elhatározásával Kovács törzsörmeztart az *arany érdemkereszttel* a legkegyelmesebben kitüntetni méltóztatott. Részére a »Díszérem 40 évi hű szolgálatokért« a m. kir. honvédelmi miniszter által szintén kiutatott.

Tóth Imre m. kir. I. számú csendőrkerületbeli járásörmester. A cs. és kir. 37. gyalogezredben teljesített három évi csapat-szolgálat után, mely idő alatt Bosznia-Hercegovina megszállásában is résztvett, 1880 november 17-én lépett át a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz. Teljes buzgalommal, nemes kitartással szentelte életét szép hivatásának, a közbiztonságot terén elismerésreméltó tevékenységet fejtven ki. Három ízben látatott el dicsérő okirattal. 1911. évben öfelsége a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Ambrus József gazdasági tiszthelyettes. Született 1860 március hóban. 1880 március 15-én bevonult a cs. és kir. 62. sz. gyalogezredhez. 1881-82. években résztvett Bosznia- és Hercegovina megszállásában. 1883 október 31-én – mint örvezető – lépett át a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnokság állományába, hol megszakítás nélkül szolgált 1919 március hó végéig. Mint őrsvezető a csáki- és csúcsai őrsök parancsnoka volt. 1902. évben a kerület törzséhez helyeztetett, mint irodai segédmunkás. Itt lett címzetes és valóságos őrmester, 1900. évben pedig törzsörmezterré neveztetett ki. Mint ilyen

igig december végéig megszakítás nélkül a törzsirodában volt. Két kerületi és egy honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal látott el. 1908 augusztus 12-én a koronás ezüst érdemkereszttel, 1916 szeptember 22-én pedig az *arany érdemkereszttel* lett őfelsége által kitüntetve. Igen buzgó, lelkiismeretes és kötelességtudó, jellemes csendőrtiszt volt, kit előjárói pontosságáért és szakavatottságáért megbecsültek, alárendeltjei és bajtársai pedig megkülönböztetett módon tiszteltek. Díszje volt a csendőrtisztikarnak.

BEFEJEZÉS.

1850. év január havában léptették először életbe hazánkban a csendőrség intézményét. A dátum, – amely ezt jelzi s amelyre ma visszatekinthetünk, valamint az uralkodói elhatározás akkori megnyilvánulási formája: a császári pátens nekünk, magyaroknak, sokkal szomorúbb emlékünkhöz maradt, semhogy különös örömmel gondolhassunk vissza reá, mert célja az volt, hogy fegyveres erővel is védjen és erősítsen egy nálunk gyűlöletes és a nemzetre megszégyenítő közigazgatási rendszert. Az a csendőrség, mely a fenti dátummal és császári paranccsal oktrojáltatott hazánkra, közvetlen utóda volt az Ausztriában – elsősorban a lombard-velencei tartományokban – felállított csendőrezredeknek. A szabadságharc utáni években uralgó abszolutizmus alatt ennek a csendőrségnek nem is annyira a közbiztonsági szolgálat volt a hivatása, mint inkább a politikai kémszolgálat s így éppen nem csodálható, ha a – nagyobbára csehekből álló – »pickelhaubniss« zsandárság gyűlölt intézménnyé vált. Viszont a történelmi hűség szempontjából meg kell állapítanunk, hogy az 1850. évi császári pátens talán akaratlanul, de bizonyos magyar desiderátumot is teljesített, mert hiszen már 1848 táján, sőt a forradalom előtt is többször hangzott el Magyarországon az az óhaj, hogy szervezzenek országosan egy csapatot, amely nem a betyárból lett pandúr szilajságával és brutális önkényével, hanem bizonyos fokú intelligenciával és belátással felszerelten ügyel az ország közbiztonságára. Ennek a vágynak megvalósítását tudvalevőleg a szabadságharc tolt ki és hiúsította meg.

1867. évben – az alkotmányos korszak beálltával – az osztrák zsandárság Magyarországon állomásozó ezredei fel lettek oszlatva, csupán Erdélyben és a magyar szent korona országaihoz tartozó Horvát-Szlavonországban hagyatott meg az ottani csendőrség, mely Erdélyben a »cs. kir. 10. számú országos csendőrparancsnokság« elnevezést nyerte, míg a szorosan vett Magyarország területe az egyes vármegyék által megszervezett pandúrság, illetve perzekutórság felügyelete alá került. Megállapítható tehát, hogy 1867 után is ugyanaz a csendőrség folytatódott, melyet a császári pátens rendelt s

amely német szolgálati nyelvvel továbbra is a közös hadügy-miniszter rendelkezése alá helyeztetett.

Hazánkban a pandúrság nem volt egészen új intézmény. A szabadságharc előtt is működött már a megyékben hasonló polgárőrség. Történelmi adatok szerint pandúr névvel először 1741. évben találkozunk, amidőn a Mária Terézia korában folyt harcokban portyázó (guerilla) szolgálatra egy pandúr-ezred állíttatott fel. Ezen ezred később az 53. ezredbe olvasztott. Az alvidéken pedig több lett közülök rendőrökként jalkalmazva. Ezekről maradt fenn a pandúr elnevezés, amelyet a vármegyék perzekutorra változtattak át. Régi iratokban a csendbiztos »persecutor commissarius«-nak íratott és az ország több vidékén a nép a csendbiztost komiszárosnak, a pandúrokat pedig perzekutoroknak nevezte. Tagadhatlan, hogy ezek között igen ügyes és helyes rendőri érzékkel bírók is akadtak, kik közül később többen vétettek át a m. kir. csendőrséghez, hol évtizedeken keresztül értékes szolgálatokat teljesítettek.

1867-1881. évig ezek a kackiás, darutollas csendbiztosok és csendlegények látták el a közigazgatási járásokban a közbiztonsági szolgálatot, hiányzott azonban a rendszeres oktatásuk, a fegyelem és az egyetemleges vezetésük. Vármegyéink belügyeik között a rendészetet is csaknem minden felsőbb beavatkozás nélkül maguk intézték, minek következményeképpen ahány vármegyénk volt, annyi volt a számukra alkotott utasítás és ez is egyik oka volt a pandúrintézmény korai halálának. Minden megye maga alkotta meg pandúrjai szolgálati szabályzatát s a pandúrok féltékenyen tartózkodtak attól, hogy adott esetekben a szomszéd vármegyék autonóm pandúrsága támogatását vegyék igénybe. Ilyen körülmények között nem csodálható, hogy sok helyen a bűnözők és a rend hivatott őrei összejátszottak, az ország közbiztonsági állapotai rohamosan hanyatlottak, sőt egyes helyeken annyira elfajultak, hogy pl. az Alföldön idősb gróf Ráday Gedeon vezetése alatt életbe kellett léptetni a szegedi kormánybiztosságot, amely teljes hatalmú jogkörével rövidesen relatív rendet is teremtett.

Az Erdélyben visszamaradt cs. kir. 10. számú országos csendőrparancsnokságot a *m. kir. kormány 1876 május 1-ével vette át* és mint »magyar királyi erdélyi csendőrségi parancsnokságot« helyezte a m. kir. honvédelmi miniszter legfőbb vezetése alá. Történelmileg meg kell tehát állapítanunk, hogy ez a dátum a magyar csendőrség megszületésének az ideje s megállapítható az is, hogy az ebből kifejlődött és az 1881. évi III. t.-c.-kel megszervezett mai csendőrségünk már nem tekinthető a Bach-korszakbeli csendőrintézmény folytatásának. Születési levele sem császári pátens, hanem megszavazott és szentesített törvény.

A néptömeg ösztönében öntudatlanul még tovább élt a régi zsandárság keserű emléke. A nép nem felejt hamar s a

letelt tizennégy esztendő sem számított. Az a nagy haladás azonban, melyet országunk közbiztonsága az 1881. évet követő években elért, rövidesen csendőrségünk felé fordította a néps a hivatalos Magyarország rokonszenvét s a gyökerében és lényegében más csendőrség csakhamar elismert, becsült intézményünké vált, véghetetlen fontosságú és nélkülözhetetlen, szerves részévé az államhatalomnak.

Kiváló megszervezőjének: Török Ferenc táborszernagynak és a testület dicső emlékezetű úttörőinek egyéni kiválóságai a csendőri szakképzettség és katonai fegyelmezettség tekintetében – sőt még a hazafias és harcos erények dolgában is – a tökéletesség legmagasabb fokára emelték. A magvetők és úttörők a csendőrség minden tagját a férfiúi, a hazafiúi és csendőri erényeknek példaképeivé nevelték. Az intézmény ötvenéves múltja bizonyítja, hogy az első csendőrtisztikar a nemzeti élet földjébe ültetett ifjú intézményt szilárd és maradandó alapokra fektette, gyakorlatias szellemben kiválóan fegyelmezte a parancsnoklása alá helyezetteket s magát az intézményt – legszentebb kötelességként – magas polcra, európai nívóra emelte.

S midőn ezen emlékműben lelki szemeink elé vonulnak a csendőrhivatásnak hű kultuszában élt elődök, mély hálával és tisztelettel adózhatunk emléküknek, mert valóban a mieink voltak, nekünk éltek, nekünk alkottak, életük, erkölcsük, munkásságuk aranyértéke itt maradt közkinsnek, amelyből ma is él az intézmény.

Nagy dologért, nagy eszmékért, nagy célokért és nagy nehézségekkel kellett küzdeniök, életük sem volt akadály-, ellenállás- és csalódásmentes, de ők nem pihentek, nem nyugodtak, éjt nappallá téve, serény és kitartó munkássággal dolgozva, legfőbb ambíciójukat az képezte, hogy az intézmény sorsát és jövőjét biztosítsák. És tették ezt sovíniszta hevülettel, nemes önzetlenséggel, elszántsággal, törhetlen kötelességérzettel, vasenergiával és szorgalommal.

A legnehezebb időkben – a szervezés, a magvetés, a megindulás idején és után – éltek ők, valamiből kellett nagyot és erősét alkotniok, élő valósággá tenni a gondolatot, hogy legyen egy olyan közbiztonsági intézménye hazánknak, mely munkakészségben, megbízhatóságban és jelentőségben mindennek fölött áll.

E halvány vázlatokban nem teljes karképet kívántam megfesteni, nem is tökéletes jellemrajzokat írni, csupán hátratekintve emlékezni. Emlékezni arról az időről, melyben csendőrségünk megszületett és felidézni azon férfiak emlékét, kik gondos lelkiismeretességgel és áldozatos hűséggel állottak őrt az intézmény bölcsőjénél s akiknek sohasem csüggedt lelke és szelleme örök mozgásban és el nem fáradó tevékenységben élt.

Soraik nagyon megritkultak. Vezéreké éppen úgy, mint a

közembereké. De a mag; amelyet ők vetettek el, a vékony hajtások, amelyeket ők ápolgattak, áldott gyümölcstermésbe érlelődtek. És végtelen nagy szerencséje országnak, intézménynek, hogy e derék férfiak olyan örökséget hagytak reánk, amely fényesen állotta ki a félszázados próbát.

Jól és helyesen cselekszenek az utódok, ha a történelemben – mint tükörbe – pillantva, megkísérlik életüket e nagy férfiak erényeihez mérni, mert ezzel nemcsak önmagukat tennék gazdagabbá, hanem előbbre vinnék az intézmény sorsát, amelyen ők – a kiváló elődök – kötelességeiket olyan híven teljesítve, kitartóan s nagy szeretettel munkálkodtak.

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
<i>Előszó</i> gróf Bethlen István miniszterelnöktől	3
<i>A szerző előszava</i>	5
<i>Bevezetés</i> Szamosfalvi Panajott Sándor ny. altábornagytól	7
<i>Az 1876-86. évek között szolgált tisztek életrajzai</i>	29
<i>Névjegyzéke</i> azon tiszteknek, akik 1876-86. években mint legénységi állománybeliek kezdték meg szolgálatukat.....	235
<i>Altisztek és csendőrök</i>	241
<i>Befejezés</i>	364
<i>Névmutató</i>	369